ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 14

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 85
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

Ἔτεκεν τῆς χθὲς ἀγομένης ἑορτῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἡ «Ἐκκλ. Ἀλήθεια» ἐκδίδεται σήμερον σαββάτῳ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Χριστὸς Ἀνέστη»— Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα ἐν τοῖς πατριαρχείοις— Ἡ ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀποχώρησις τοῦ τέως Οἰκουμεν. Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε'. — Ἱερὸν κήρυγμα: Λόγος ἐκφωνηθὲις Τῇ ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Παρασκευῇ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου — Βιβλιολογία — Χρονικά.

«ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!»

Ἤδη οἱ οὖς φιλίως προσαγορεύομεν ἀναγνῶσται τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἀντήλλαξαν μετὰ τῶν οἰκείων καὶ ἀδελφῶν ἐν τῇ πίστει τὴν χαρμόσυνον προσφώνησιν τοῦ **«Χριστὸς Ἀνέστη»**, ἥτις τοσαῦτα αἰσθήματα χριστιανικῆς χαρᾶς καὶ ἐλπίδος ἐγγεννᾷ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν. Καὶ πράγματι, πᾶσαι μὲν καθόλου αἱ χαρμόσυνοι τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἑορταὶ παρέχουσιν ἀφορμὰς εἰς αἰσθήματα ἀρρήτου θρησκευτικῆς χαρᾶς καὶ οὐρανίου πνευματικῆς εὐφροσύνης, ἀλλ' ὁμολογουμένως μεταξὺ πασῶν τούτων ἐξέχει ἡ «κλητὴ αὕτη καὶ ἁγία ἡμέρα, ἡ βασιλὶς τῶν ἑορτῶν καὶ πανήγυρις πανηγύρεων» ἡ λαμπροφόρος Ἀνάστασις, τὸ ἱερὸν Πάσχα τῆς εὐσεβείας ἡμῶν. Καὶ τίς ποτε ἀνθρωπίνη γραφὶς θὰ παρουσίαζε τὴν ἀξίωσιν, ὅτι εἶνε ἱκανὴ ἐν ὀλίγαις γραμμαῖς νὰ διαζωγραφίσῃ μὲ τὰ προσήκοντα χρώματα τὴν χαρὰν ἐκείνην, ἣν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς συνείθισε νὰ περικλείῃ εἰς τὰς δύο περιεκτικωτάτας ταύτας πανηγυρικὰς λέξεις **«Χριστὸς Ἀνέστη!»** Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως, ἣν ὁ λαός μας γινώσκει μὲ τὸ ἐκφραστικώτατον ὄνομα **«λαμπρά»**, εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴ τῶν χριστιανῶν. Εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴ τῆς χριστιανικῆς χαρᾶς, ἡ ἡμέρα, εἰς ἣν κυρίως ἀναφέρεται ἡ οὐράνιος τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους προσαγόρευσις: **«χαίρετε!»** Πόσας δὲ ἀνεκφράστου χαρᾶς ἀναμνήσεις δὲν συνδέει ἕκαστος ἐξ ἡμῶν μετὰ τῆς ἡμέρας ταύτης; Τὰ καινουργῆ ἐνδύματα, τὰ βαμμένα ὠά, αἱ μετὰ τῶν οἰκείων καὶ φίλων χαρμόσυνοι προσρήσεις, τὰ γλυκέα καὶ μελισταγῆ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ἄσματα, ἡ ἐπιτολὴ καὶ εὐωδία τοῦ ἔαρος μὲ τὰς χάριτας τῆς χλόης καὶ τῶν ἀνθέων του, ἐγγεννώσας ἐν τῇ ψυχῇ γλυκείας ἐλπίδας καὶ προσδοκίας, ὁ ὅλος ἐν γένει τῆς φύσεως ὀργασμὸς πρὸς νέαν κίνησιν καὶ ζωὴν συνδέονται στενότατα μετὰ τῆς χαρμοσύνου ταύτης ἑορτῆς. Περικυκλώσατέ με, ὦ σεῖς παιδικαὶ ἀναμνήσεις, ὅπως αἰσθανθῶ βαθύτερον ὅλον τὸ οὐράνιον μύρον τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως, σὺ δὲ πολύτιμος πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν πίστις μου, δός μοι ὅλον τὸ σθένος καὶ τὴν ἔμπνευσιν, ἵνα συνθέσω χαρᾶς ὕμνον πρὸς τὸν ἀναστάντα Χριστόν μου!

«Χριστὸς Ἀνέστη!» Τὸν τίμιον Σταυρὸν καὶ τὰ ἅγια πάθη Του διαδέχεται ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις, ὡς τὸν χειμῶνα τὸ ἔαρ, τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ ἀνατολή, τὸν ἀγῶνα ὁ θρίαμβος, τὰ δάκρυα τῆς Μαρίας ἡ χαρμόσυνος προσφώνησις **«Ραββουνί»**.

«Ἀνέστη Χριστός», καὶ ἀναστὰς προσεφώνησε ταῖς ὑπαντησάσαις αὐτῷ γυναιξὶ διὰ τοῦ **«Χαίρετε»**, ἐν ᾧ περικλείεται πᾶσα ἡ ὑπέργειος καὶ ὑπερφυσικὴ χαρὰ τῆς χριστιανικῆς καρδίας, καὶ δι' οὗ παρέχεται εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστῶν ὁ ἀρραβὼν τῆς οὐρανίου ταύτης χαρᾶς.

«Χριστὸς Ἀνέστη!» Ἡ ἐπὶ γῆς ἱστορία παντὸς ἀνθρώπου λήγει εἰς τὸν τάφον αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ Ἰησοῦ. Ὅπως ἡ γέννησις αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ θάνατος δὲν ἦν συνήθης. **Ἀνέστη!** Καὶ ὅπως ἐπὶ τῆς γεννήσεώς Του οἱ οὐρανοὶ ἠνοίγησαν διὰ τὴν γῆν καὶ οἱ ἄγγελοι ἦλθον εἰς ἐπικοινωνίαν καὶ διάλογον μετὰ τῶν ἀνθρώπων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως Του. **«Ἀνέστη Χριστός»**, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀποκυλίσεως τοῦ λίθου ἀπὸ τοῦ ἐσφραγισμένου καὶ φυλαττομένου τάφου αὐτοῦ ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος διασχίζεται εἰς δύο λίαν διαφόρους περιόδους, ἡ δὲ ὡς ἀστραπὴ φωτιστικὴ ὄψις τῶν ἀγγέλων τῶν εὐαγγελιζομένων τὴν Ἀνάστασιν εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ ἀπὸ τοῦ ζωοδόχου ἐκείνου τάφου ἐπιχεομένου ἁπλέτου φωτὸς ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπί τε τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ ἀτέρμονος αὐτῆς μέλλοντος. **Ἀνέστη Χριστός,** καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς Ἀναστάσεώς Του καλεῖ «τὸν Πατέρα αὐτοῦ καὶ ἡμῶν Πατέρα, καὶ τὸν Θεὸν αὐτοῦ καὶ ἡμῶν Θεόν!»

«Ἀνέστη Χριστός», ἡ δὲ ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασίς Του εἶνε τὸ μέγιστον τῶν θαυμάτων, καθ' οὗ ἡ ἀνθρωπίνη δυσπιστία εἰς μάτην ἔθηκεν εἰς ἐνέργειαν πάσας τὰς δυνατὰς μηχανορραφίας της, διότι τὸ θαῦμα τοῦτο ἔχει εἰς ἐπιμαρτυρίαν καὶ ἐπιβεβαίωσιν τὴν δι' αἵματος μαρτυρικοῦ γραφεῖσαν ἱστορίαν τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ἐν γένει. **«Ἀνέστη Χριστὸς»** καὶ ἀναστὰς ἐπολλαπλασίασε τὰς πρὸς τοὺς ἰδίους μαθητὰς ἐμφανίσεις του, πρὸ μιᾶς καὶ μόνης τῶν ὁποίων ὡς καπνὸς διελύθη καὶ ὡς ἀράχνη διεσπάσθη ἡ ἐκ προκαταλήψεως ἰουδαϊκῆς ἀπιστία τοῦ πρότερον μὲν διώκτου ἀπὸ δὲ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐμπνευσμένου τῆς Ἀναστάσεως κήρυκος καὶ ἀποστόλου, τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου!

«Ἀνέστη Χριστός», καὶ ἡ Ἀνάστασίς Του ἐνέπνευσεν νέαν ζωὴν εἰς τοὺς δυσπιστοῦντας τέως καὶ ἀπογοητευμένους αὐτοῦ μαθητάς, περισυλλέξασα αὐτοὺς καὶ πάλιν καὶ κινήσασα εἰς τὸ ἀτρόμητον κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου μεταξὺ φυλῶν καὶ ἐθνῶν, καὶ μεταβαλλοῦσα τὴν μὲν λύπην αὐτῶν εἰς χαράν, τὸν δὲ φόβον εἰς τόλμην, μεθ' ἧς λέγουσι **«οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν»** (Πραξ. 4, 20). Καὶ πάλιν **«Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ἡμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος»** (2 Πετρ. 1, 16).

«Χριστὸς Ἀνέστη!» Ποσάκις ἆρά γε ἐπέστησας ἐμβαθύνων τὴν προσοχήν Σου, φίλε ἀναγνῶστα, ἐπὶ τῆς παρηγόρου ἰδέας μιᾶς ἀτέρμονος ζωῆς, ζωῆς παρατεινομένης πέραν τοῦ τάφου ἐν ἀπεράντῳ αἰωνιότητι, ζωῆς ἱκανοποιούσης τὰ κενὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας σου, ζωῆς φερούσης σε εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν προσώπων, ἃ ἠγάπησας, καὶ ὧν διὰ τοῦ θανάτου ἐστερήθης, ζωῆς τέλος ἐν γῇ καινῇ καὶ οὐρανῷ καινῷ;

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ μεταβάλλει τὸ γλυκὺ τοῦτο ὄνειρόν σου εἰς γλυκυτέραν πραγματικότητα, σὲ βεβαιοῖ, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔσται, ἂν δὲ εἶσαι ἀληθῶς πιστός, δὲν δύνασαι παρὰ νὰ συμφωνῇς πληρέστατα μετὰ τοῦ ἀποστόλου, ὁσάκις ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου ἐπισκιάζει τὴν σκέψιν σου καὶ κάμνει νὰ συνοφρυᾷ τὸ μέτωπόν σου, καὶ νὰ λέγῃς μετ' αὐτοῦ «Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι Ἰησοῦς **ἀπέθανε καὶ ἀνέστη**, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ . . . . Καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα» (1 Θεσσαλ. 4, 13 καὶ ἑξ.). Ὦ, εἴθε πάντοτε τὸ βάλσαμον τῆς πίστεως εἰς κρείττονα ζωὴν νὰ παραμυθῆται τὰς καρδίας ἐν ταῖς θλίψεσι τοῦ παρόντος βίου, καὶ εἴθε πάντοτε τοιαῦται παρήγοροι σκέψεις νὰ παρακολουθῶσι παρ' ἑκάστῳ ἡμῶν τὴν χαρμόσυνον προσφώνησιν **«Χριστὸς Ἀνέστη»**.

Α. Π.

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις

Μετὰ τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεπείας καὶ εὐκοσμίας καὶ ἐν μέσῳ μεγάλης συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἑορτάσθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ ἑορταὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα ἐν ἁπάσῃ τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως, ἐξαιρετικὴ ὅμως

ἐκκλησιαστικὴ μεγαλοπρέπεια χαρακτηρίζει πάντοτε τας ἑορτὰς ταύτας ἐν τῷ φωτοβόλῳ τῆς ὀρθοδοξίας κέντρῳ, ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ἐν μέσῳ εὐσεβοῦς πολυπληθεστάτου ἐκκλησιάσματος ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων. Ἐν τῷ ναῷ παρῆν ἱστάμενος ἐν τῷ παραθρονίῳ ἐν μεγάλῃ στολῇ ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης. Τῆς λειτουργίας περατωθείσης ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἀνῆλθεν μεθ' ἁπάντων τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ ἔνθα ἐδέξατο τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις.

Μετ' ἐπιβλητικωτέρας ὅμως λαμπρότητος καὶ μεγαλοπρεπείας ἐγένετο ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἐν μέσῳ ἀπείρου πλήθους κατακλύσαντος τόν τε ἱερὸν ναὸν καὶ τὸν νάρθηκα καὶ τὴν αὐλὴν τῶν Πατριαρχείων.

Τῇ ὡρισμένῃ ὥρᾳ προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα αἱ ΑΑ. ΕΕ. οἱ πρεσβευταὶ Ρωσίας Ζηνόβιευ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Α' διερμηνέως Μαξίμωυ καὶ ἄλλων ἐγκρίτων ρώσων, Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ α' γραμματέως τῆς πρεσβείας Ποτὲν τοῦ γενικοῦ Προξένου Ἐπαμ. Φίλωνος καὶ ἄλλων ἐκ τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, Σερβίας στρατηγὸς Σάββας Γκρουΐτς ἐν συνοδείᾳ ὡσαύτως τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας, ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἀλεξ. Γάγκος, Ἀντ. Σούρλας, Ζήσης Θ. Ζήση, Σόλων Καζανόβας, Ἐμμ. Ρακτιβάν, Ἰωάννης Χατζόπουλος, Ι. Μαμόπουλος καὶ Ι. Ζαγανιάρης, αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ πρώην ἡγεμὼν τῆς Σάμου Κωστάκη βέης Βαγιάννης. ὁ Ἀνδρέας Κοπάσης ἐφέντης καὶ πλῆθος ἄλλη λογάδων καὶ βαθμούχων ὁμογενῶν ἐν στολῇ, ὧν τὰ ὀνόματα συντομίας χάριν παραλείπομεν.

Τῆς ὥρας ἐπιστάσης καὶ τῶν κωδώνων σημαινόντων ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ, ἀμφιεσάμενος πολύτιμον ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν σεβασμ. ἁγίων συνοδικῶν Ἀδριανουπόλεως, Ἀμασείας, Ἰωαννίνων, Μηθύμνης, Βάρνης, Χίου, Κορυτσᾶς, Λέρου καὶ Καλύμνου, τοῦ παρεπιδημοῦντος μητροπολίτου Μελενίκου Ἰωακεὶμ φερόντων τὰ παράσημα αὐτῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ, ἔτι δὲ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. τῆς ρωσικῆς πρεσβείας Ἰωνᾶ, τοῦ ἱερέως Παύλου, τοῦ διακόνου τῆς ρωσικῆς πρεσβείας καὶ τῶν ἡγουμένων τῶν ἐν Γαλατᾷ ρωσικῶν μετοχίων ἐξῆλθε τοῦ Μ. Συνοδικοῦ, ὑποβασταζόμενος δεξιᾷ μὲν ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς ρωσίας Ζηνόβιευ, ἀριστερᾷ δὲ ὑπὸ τοῦ τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτου, καὶ συνακολουθούσης πάσης τῆς λοιπῆς ἐπισήμου συνοδίας. Ἡ ἐπίσημος πομπὴ κατελθοῦσα τὴν κλίμακα τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας διηυθύνθη πρὸς τὴν ὀπισθείαν Πύλην τῶν Πατριαρχείων καὶ ἐντεῦθεν ἐξελθοῦσα ἀφίκετο εἰς τὴν ἔμπροσθεν ὁπόθεν εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἱερὸν ναόν. Πάντων δὲ τὰς οἰκείας θέσεις καταλαβόντων ἐν αὐτῇ, ἤρξατο ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ. Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη, ὡς ἔθος, εἰς πολλὰς γλώσσας ἤτοι ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ σεβασμ. Τοποτηρητοῦ, τοῦ ἁγίου Ἀμασείας καὶ τοῦ Δευτερεύοντος, λατινιστὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἰωαννίνων, τουρκιστὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Μηθύμνης, ἀγγλιστὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Μελενίκου, γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, ρωσιστὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. τῆς ρωσικῆς πρεσβείας Ἰωνᾶ, ἀρμενιστὶ ὑπὸ τοῦ Συγκέλλου Νικοδήμου, γερμανιστὶ ὑπὸ τοῦ ἱερομ. Παύλου καὶ σερβιστὶ ὑπὸ τοῦ διακόνου τῆς ρωσικῆς Πρεσβείας Νικολάου.

Τῆς ἀκολουθίας περατωθείσης πᾶσα ἡ ἐπίσημος συνοδία ἀνῆλθε, ἡγουμένου τοῦ Σ. Τοποτηρητοῦ εἰς τὸ Μ. Συνοδικόν. Ὁ Σ. Τοποτηρητὴς ἀνελθὼν τὴν κλίμακα τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ηὐλόγησε διὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ τὸ ἄπειρον πλῆθος τοῦ λαοῦ προσφωνήσας τὸ «Χριστὸς ἀνέστη». Ἀφοῦ δὲ πάντες οἱ ἐπίσημοι συνοδοὶ κατέλαβον τὰς οἰκείας θέσεις ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Μ. Συνοδικοῦ, ὁ Σεβασμ. Τοποτηρητὴς προσρωνήσας πᾶσι τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ ηὐξάμενος αὐτοῖς ἵνα ἑορτάζουσι τὴν λαμπροφόρον τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν ἐπὶ πολλὰς ἐτῶν περιόδους διέλθωμεν τὰ εἰθισμένα ὡά.

Η ΑΠΟ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΘΡΟΝΟΥ ΑΠΟΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΕΩΣ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ Ε'.

Ἀναγράψαντες διὰ βραχέων ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» τὴν ἕνεκα τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ τέως Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε'. χήρευσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, χάριν ἱστορικῆς ἀκριβείας ἐκτιθέμεθα λεπτομερέστερον τὰ κατὰ τὴν λῆξιν τῆς πατριαρχείας ταύτης ἔχοντα ἐν συντόμῳ ὧδε :

Τῇ προπαρελθούσῃ Τρίτῃ, 27 Μαρτίου, τὰ Δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα ἤτοι ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ἐν νομίμῳ ἀπαρτίᾳ εὑρισκόμενα, συνῆλθον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἀρχιγραμματείας τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου ἐζήτησαν παρὰ

τῆς Α.Θ.Π. ἰδιαιτέραν αἴθουσαν πρὸς συνεδρίασιν συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν ἄρθρον τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν. Ἡ Α.Θ.Π. ὅμως ἀνεκοίνωσεν ἀπαντητικῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ ὅτι ἡ συνεδρία αὕτη δέον νὰ ἀναβληθῇ μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ ἁγίου Πάσχα, καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπει συγκρότησιν κοινῆς συνεδρίας κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, καθ' ἃς ἀργοῦσι τὰ δύο Σώματα. Τότε τὰ δύο σώματα, βασιζόμενα ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρώτου τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμ. ἁγίου Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου συνελθόντα εἰς κοινὴν τακτικὴν συνεδρίαν παρόντος ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ β'. γραμματέως τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου Ἀλ. Μαυράκη, ἅτε ἀπόντος ἐν Ἀθήναις τοῦ α', συνεσκέφθησαν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων καὶ ἐν πρακτικῷ συνταγέντι καὶ ὑπογραφέντι ὑπὸ τῶν προσελθόντων διετύπωσαν τὰς περὶ τῆς καταστάσεως ταύτης τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων σκέψεις καὶ ἀποράσεις αὐτῶν, καθ' ἃς ἀναγκαία ἀποβαίνει ἡ ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀποχώρησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Οἱ εἰς τὴν κοινὴν ταύτην συνεδρίαν προσελθόντες καὶ τὰς ἀποράσεις κυρώσαντες ἦσαν ἐκ μὲν τῶν ἁγίων συνοδικῶν οἱ μητροπολῖται Ἀδριανουπόλεως, Προύσης, Μηθύμνης, Βάρνης, Χίου, Κορυτσᾶς, Γρεβενῶν καὶ Λέρου Καλύμνου, μὴ ἐμφανισθέντων τῶν ἁγίων Ἀμασείας, Ἰωαννίνων, Μεσημβρίας καὶ Λιτίτσης, ἐκ δὲ τῶν ἐντίμων μελῶν τοῦ Συμβουλίου, οἱ κκ. Ἀλεξ. Γάγκος, Ζήσης Ζήσης, Ἀντώνιος Σούλας, Σόλων Καζανόβας, Ἰωάννης Χατζόπουλος καὶ Ἐμμανουὴλ Ρακτιβὰν καὶ Ι. Ζαγανιάρης προσελθὼν περὶ τὸ τέλος πλὴν τοῦ κ. Ι. Μαμοπούλου μὴ προσελθόντος. Ἅμα τῇ συντάξει τοῦ εἰρημένου πρακτικοῦ τὰ δύο Διοικητικὰ Σώματα ἐξέλεξαν ἰδιαιτέραν ἐπιτροπήν, ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου, Προύσης Ναθαναὴλ καὶ Κορυτσᾶς Γερβασίου καὶ ἐκ τῶν ἐντίμων μελῶν Ἀλεξ. Γάγκου καὶ Ζήση Ζήση, ἥτις ἐμφανισθεῖσα ἐνώπιον τῆς Α.Θ.Π. συμφώνως πρὸς τὴν διαληφθεῖσαν ἀπόφασιν παρεκάλεσεν Αὐτὴν ὅπως ὑποβάλῃ τὴν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου παραίτησιν, ἀπαλλαττομένη τῶν πολλαπλῶν καὶ δυσβαστάκτων καθηκόντων τοῦ πατριαρχικοῦ ἀξιώματος χάριν τῆς πασχούσης ὑγείας Αὐτῆς. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπαντῶσα τότε εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν εἶπεν ὅτι ἔχει καλῶς τὴν ὑγείαν καὶ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ δεχθῇ τὴν περὶ παραιτήσεως Αὐτῆς πρότασιν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ μάλιστα κατὰ τὴν παροῦσαν ἑβδομάδα τῶν σεπτῶν τοῦ Κυρίου Παθῶν. Τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀνακοινωθείσης ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὰ δύο Σώματα, ταῦτα συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν διὰ τοῦ προσήκοντος μασβατᾶ σφραγισθέντος καὶ ὑπογραφέντος παρὰ πάντων τῶν εἰς τὴν κοινὴν ταύτην συνεδρίαν προσελθόντων μελῶν πλὴν τοῦ κ. Ι. Ζαγανιάρη, ἐζήτησαν παρὰ τῇ Σ. Α. Κυβερνήσει τὴν συμφώνως πρὸς τὰ ἄνω ἀπόφασιν αὐτῆς διὰ τὰ περαιτέρω.

Ὁ μασβατᾶς διὰ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέρθη Οἰκείδου διεβιβάσθη αὐθημερὸν πρὸς τὴν Α. Υ. τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευμάτων Ἀβδουρραχμὰν πασᾶν.

Τὴν πρωΐαν δὲ τῆς Μ. Τετάρτης ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε πρὸς τὴν Α. Υ. τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης διὰ τοῦ Καπουκεχαγιᾶ τακρίριον διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς ἀποράσεως ταύτης τῶν Δύο Σωμάτων.

Ἡ Σ. Α. Κυβέρνησις λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τόν τε μασβατᾶν τῶν Δύο Σωμάτων καὶ τὸ τακρίριον τῆς Α. Θ. Π. ἀπέστειλεν αὐθημερὸν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μετὰ ὡρισμένης ἐντολῆς τὴν Α. Ε. τὸν ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων τμηματάρχην τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης Ζιβὲρ βέην, ὃς καὶ ἐλθὼν μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου ἅμα μὲν συνδιελέχθη μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐφ' ἱκανόν, ἅμα δὲ διὰ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου μετεκαλέσατο εἰς ἰδιαιτέραν αἴθουσαν τοὺς σεβασμιωτάτους μητροπολίτας Ἀδριανουπόλεως καὶ Κορυτσᾶς καὶ τοὺς ἀξιοτίμους Ἀντώνιον Σούρλαν καὶ Ζήστην Θ. Ζήστην, καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτοῖς ὅτι ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Σ. Κυβερνήσεως μετὰ τῆς ἐντολῆς ἵνα ἀποπειραθῇ, εἰ δυνατόν, συνδιαλλαγὴν καὶ συμριλίωσιν τῶν Δύο Σωμάτων μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἡ Α. Ε. ὁ Ζιβὲρ βέης ἀποτυχὼν ἐν τοῖς πρὸς συνδιαλλαγὴν διαβήμασιν αὐτοῦ παρά τε τῇ Α. Θ. Π. καὶ τοῖς Δυσὶ Σώμασι, μετεκαλέσατο ἐν τέλει καὶ τὴν Α. Σ. τὸν τῆς συνεδρίας καὶ ἀποφάσεως τῶν Δύο Σωμάτων μὴ μεταισχόντα ἅγιον Ἰωαννίνων Γρηγόριον καὶ λαβὼν καὶ τὴν τούτου γνώμην ἀπῆλθε τῶν Πατριαρχείων ἐν συνοδίᾳ καὶ αὖθις τῆς Α. Σ. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξηκολούθησε χοροστατοῦσα ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ συγχοροστατούντων αὐτῷ καὶ τῶν ἁγίων Ἀμασείας, Ἰωαννίνων, Μεσημβρίας, Λιτίτσης ὡς καὶ τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν Βερροίας καὶ Στρωμνίτσης.

Τῇ ἐπαύριον Μ. Πέμπτῃ συνελθόντα εἰς συνεδρίαν καὶ αὖθις τὰ Δύο Σώματα παρόντων 14 μελῶν καὶ ἐκλεξάμενα Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν σεβασμ. ἁγίων Χίου Κωνσταντίνου καὶ Γρεβενῶν Δωροθέου καὶ τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων Ἀλέξ. Γάγκου ἐξέθηκαν δι' αὐτῆς πρὸς τὴν Α. Υ. τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης τοὺς λόγους δι' οὓς δέον νὰ δοθῇ πέρας εἰς τὴν πατριαρχικὴν κρίσιν. Ἡ Α. Υ. ὁ ὑπουργὸς διεβεβαίωσε τότε τὴν ἐπιτροπὴν ὅτι τῇ ἐπαύριον Μ. Παρασκευῇ, θὰ ἔλεγεν ἀνυπερθέτως τὸ ζήτημα τοῦθ' ὅπερ καὶ ἀνεκοινώθη τοῖς Δυσὶ Σώμασι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Οὕτως τῇ ἐπαύριον ἡ Α. Ε. ὁ Ζιβὲρ βέης ἦλθεν

πρὸ μεσημβρίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου, καὶ ἀφοῦ προσεκλήθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντες οἱ ἅγιοι συνοδικοί, οἵ τε ὑπογράψαντες τὸν μασβατᾶν καὶ οἱ ἀποσχόντες τούτου, ὡς καὶ πάντες οἱ ἀξιότιμοι σύμβουλοι ἐκρίθη καλὸν ὅπως δι' Ἐπιτροπῆς καὶ αὖθις προτραπῇ ἡ Α. Θ. Π. εἰς ὑποβολὴν τῆς κανονικῆς παραιτήσεως αὐτῆς. Καὶ τοῦ νέου ὅμως τούτου διαβήματος παρὰ τῇ Α. Θ. Π. ἀποτυχόντος, ἡ Α. Ε. ὁ Ζιβὲρ ἀνελθὼν παρὰ τῇ Α.Θ.Π. ἐδήλωσεν ὅτι θέλει προβῇ ἤδη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ σχετικοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τοῦ ἀποδεχομένου τὴν ἀπόφασιν τῶν Δύο Σωμάτων καὶ ὅτι ἐπομένως καλὸν εἶνε ἡ Α. Θ. Π. νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραίτησιν Αὐτῆς.

Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ αὖθις ἀρνησαμένης, ἡ Α. Ε. ὁ Ζιβὲρ βέης προέβη τότε παρουσίᾳ τῶν Δύο Σωμάτων εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ μνησθέντος διατάγματος, ὅπερ μεθηρμηνεύθη πάραυτα ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργικοῦ τεσκερὲ προσεκαλοῦντο τὰ Δύο Σώματα ὅπως συνῳδὰ τοῖς Κανονισμοῖς προβῶσιν εἰς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ταῦτα πάραυτα προβάντα εἰς ἐκλογὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρώτου τῇ τάξει ἁγίου Ἀδριανουπόλεως ἐξελέξαντο τοιοῦτον τὴν Α. Σ. τὸν μητροπολίτην Προύσης Ναθαναὴλ διὰ ψήφων 14.

Οὕτως ἐν συντόμῳ ἀκριβείᾳ ἔχουσι τὰ κατὰ τὴν λῆξασαν πατριαρχείαν τοῦ τέως Οἰκουμ. Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε'.

Ὁ σχετικὸς μασβατᾶς σφραγισθεὶς ὑπὸ τῶν μελῶν ἐπεδόθη τῇ Α. Ε. τῷ ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ ἀναμένοντι Ζιβὲρ βέη, ὅστις καὶ λαβὼν αὐτὸν ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα.

Τῇ 12 δὲ ὥρᾳ τουρκιστὶ αὐθημερὸν ἡ Α. Ε. ὁ Ζιβὲρ βέης ἐπιστρέψας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐκόμισε τὸ σχετικὸν *βουγιουρουλτὶ* δι' οὗ δηλοῦται ἡ ἔγκρισις τῆς ἐκλογῆς τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ μητροπολίτου Προύσης Ναθαναὴλ ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου.

ΙΕΡΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΤΗ ΑΓ. ΚΑΙ Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

«Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον· Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν· αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, Χριστόν, Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν» (Α' Κορ. α', 23).

Ὅτε, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ὅτε πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος Παῦλος διέτρεχε τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, καὶ ἐκήρυττε τὴν ὑψηλὴν ἀλλ' ἅμα καὶ θλιβερὰν ταύτην τοῦ σταυροῦ ὑπόθεσιν ἔν τε τῇ Ἱερουσαλήμ, ἥτις ἦτον ἡ κοιτὶς τοῦ θεοκρατικοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολιτεύματος, καὶ ἐν Ἀθήναις, ἥτις ἦτο ἡ κλεινὴ τῶν φώτων, τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἑστία, καὶ ἐν τῇ Ρώμῃ, ἥτις διὰ τῶν πολυαρίθμων καὶ βαρέως ὡπλισμένων λεγεώνων της ἐκράτει ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν πτέρναν της εἰς ὑποταγὴν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, τὸ δὲ ἀποστολικὸν κήρυγμα ἀντήχει ἐξ ἴσου ἔν τε τῷ ναῷ τοῦ Σολομῶντος, ὅπου ἐξεπροσωποῦντο ὅλαι αἱ Ἰουδαϊκαὶ αἱρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅπου ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ τῶν Ἑλλήνων συστήματα, περιστοιχοῦντα τὸν Παῦλον ἐζήτουν ἀνυπόμονα νὰ μάθωσι «τίς ἡ καινὴ καὶ ὑπ' αὐτοῦ λαλουμένη αὕτη διδαχή», καὶ ἐν τῷ κολοσσιαίῳ τῆς Ρώμης ἀμφιθεάτρῳ, ὅπου αἱ εὐγενεῖς τῆς Ρώμης δέσποιναι ἐτέρποντο θεωροῦσαι τὸν διαμελισμὸν καὶ τὸν ἀλληλοσπαραγμὸν τῶν δούλων καὶ ἐμεθύσκοντο εἰς τὴν θέαν τοῦ χυνομένου ἀνθρωπίνου αἵματος· τότε ὅλοι οὗτοι οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐκ συμφώνου Ἰουδαῖοι, Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι, βαρὺν καὶ ἀνυπόφορον ὑπελάμβανον τὸν περὶ Χριστοῦ ἐσταυρωμένου λόγον καὶ ἀνεπήδων οἱ Ἰουδαῖοι διὰ τὸ σκάνδαλον, καὶ ἔσκωπτον καὶ κατεγέλων οἱ τῶν Ἑλλήνων σοφοὶ τὴν μωρίαν τοῦ σταυρικοῦ κηρύγματος, καὶ ὡς πρακτικώτεροι ἔρριπτον βορὰν εἰς τὰ ἄγρια θηρία τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου οἱ αἱμοχαρεῖς Καίσαρες καὶ οἱ ὕπατοι τῶν Ρωμαίων. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐζήτουν θαύματα, ἵνα ἴδωσι καὶ πιστεύσωσιν· οἱ Ἕλληνες ἐζήτουν σοφίαν καὶ θεωρήματα ὑπερβατὰ καὶ φιλοσοφικὰ συστήματα ἐξεζητημένα καὶ πολυσύνθετα, ἵνα κλίνωσι γόνυ ἐνώπιον ἑνὸς ἐσταυρωμένου· καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐζήτουν νὰ προσκυνήσωσιν ἕνα Θεὸν εἰς ἕνα νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον καὶ κοσμοκράτορα Καίσαρα. Καὶ τοσοῦτον σύμπαντες οὗτοι ἐσκοτίσθησαν, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ καὶ ἀντιληφθῇ ὅτι ἀκριβῶς ἐν τῷ σταυρῷ καὶ διὰ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ «ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ ἠθέτησε τῶν συνετῶν τὴν σύνεσιν» καὶ ἀνεκεφαλαίωσεν ἐν ἑαυτῷ ὅλα τὰ σημεῖα καὶ τέρατα καὶ ὅλην τὴν ἀκαταμάχητον τοῦ οὐρανοῦ δύναμιν καὶ ἰσχύν, δι' ἧς ἐξέλαμψεν εἰς τὸν τετραμερῆ κόσμον ὅλος ὁ ὑπερβάλλων πλοῦτος τῆς Θεότητος τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ. «Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν». Καὶ ὅμως τὸ σκάνδαλον τοῦτο διὰ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ ἡ μωρία διὰ τοὺς ἐθνικούς, Ρωμαίους καὶ Ἕλληνας, ὁ σταυρὸς λέγω τοῦ Χριστοῦ, εἶνε τὸ μέγα καὶ φωτεινὸν σημεῖον, οὔτινος φωτεινότερον δὲν δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ ὁ Ἰουδαῖος· εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν θεοπρόβλητον σημεῖον, τὸ ὁποῖον λύει ὅλα τὰ μεγάλα τῆς ἀνθρωπότητος ζητήματα· εἶνε τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον ὕψονται εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ σταυρώσαντες τὸν Κύριον τῆς δόξης καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· εἶνε ἡ ὑψίστη ἠθικὴ δύναμις καὶ τὸ ἀνεξιχνίαστον βάθος τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ τὸ ὁποῖον ἐπαρκῶς δὲν ἠδυνήθη οὐδὲ θὰ δυνηθῇ νὰ ἐκτιμήσῃ ἡ σοφία τῶν ἐθνῶν· εἶνε τὸ μέγα φῶς, εἰς τὴν λάμψιν τοῦ ὁποίου βαδίζουσιν ἕκτοτε ἐπὶ δισχίλια ἔτη τὰ ἔθνη· εἶνε ἡ ὑψίστη χριστιανικὴ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν πλειστάκις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προσηλοῦσι μὲν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ πλειστάκις θάπτουσιν αὐτὴν οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι πάσης ἐποχῆς· ἀλλ' ἡ ὁποία ἐγείρεται ἀείποτε ζῶσα ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ τροπαιοῦχος, καὶ οὐ μόνον κατακτᾷ καὶ αἰχμαλωτίζει τοὺς διώκτας αὐτῆς καὶ πολεμίους, ἀλλὰ καὶ ἐπιστρέφει καὶ ἀνακαινίζει καὶ μεταβάλλει ἀπὸ διωκτῶν εἰς φίλους καὶ λατρευτὰς αὐτῆς πιστοὺς

καὶ ἀφωσιωμένους. Ὁ σταυρὸς ἦτο καὶ εἶνε τὸ κεντρικὸν σημεῖον, περὶ ὃ συγκροτεῖται ἡ μεγάλη καὶ ἀτελεύτητος πάλη τοῦ ψεύδους κατὰ τῆς ἀληθείας, τοῦ θανάτου κατὰ τῆς ζωῆς, καὶ περὶ τὸ ὁποῖον ὡς περὶ φωτεινότατον κέντρον περιστρέφονται αἱ τύχαι ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν θεωρῶ ἀνωφελὲς ν' ἀπασχολήσω σήμερον τὴν ὑμετέραν προσοχὴν εἰς τὴν μελέτην τοῦ περὶ Χριστοῦ ἐσταυρωμένου θεσπεσίου τούτου κηρύγματος τοῦ ἀποστόλου Παύλου, καὶ ν' ἀποδείξω, ὅτι ὁ Σταυρός, ὅστις ἦτο διὰ μὲν τοὺς Ἰουδαίους σκάνδαλον, διὰ δὲ τοὺς ἐθνικούς, Ἕλληνας καὶ Ρωμαίους, μωρία, εἶνε ἀκριβῶς αὐτὸς οὗτος, ὅστις ἀποκαλύπτει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ ἀνεξερεύνητα βάθη τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀήττητον καὶ ἀκατάλυτον καὶ θείαν τοῦ Χριστιανισμοῦ δύναμιν, καὶ εἶνε ὁ σταυρὸς ἡ ἀσάλευτος πέτρα καὶ ὁ γρανίτης ὁ ἀδάμαστος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ᾠκοδόμησεν ὁ Θεὸς τὴν Ἐκκλησίαν του καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου πᾶς ὁ πεσὼν συνεθλάσθη, καὶ ἐφ' ὃν οὗτος ἔπεσεν ἐλίκμησε καὶ διεσκόρπισεν αὐτὸν εἰς τὰ τέσσαρα τοῦ ὁρίζοντος σημεῖα. Μόνον χαρίσατέ μοι σύντονον καὶ εὐμενῆ τὴν ὑμετέραν προσοχὴν καὶ ἀκρόασιν.

Ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὅσον ἀφ' ἑνὸς εἶνε ἁπλοῦς, καὶ διὰ τῆς ἁπλότητός του ταύτης ὅσον εὐκόλως εἰσέρχεται καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἁπαλὰς διανοίας καὶ καρδίας τῶν μικρῶν παιδίων, ἄλλο τόσον ἀφ' ἑτέρου περικλείει μυστήρια ἀκατάληπτα καὶ ἀνεξιχνίαστα καὶ τοιαῦτα ὁποῖα μετὰ πολλῆς δυσκολίας καὶ μόλις δι' ἐσόπτρου ἠδυνήθησαν ν' ἀτενίσωσιν εἰς αὐτὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνδρωποι. Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἴτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀφελείας καὶ ἁπλότητος μελετηθῇ ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ, εἴτε θελήσωμεν ν' ἄρωμεν τὸ κάλυμμα, δι' οὗ περιβάλλεται τὸ ἀπ' αἰῶνος κεκαλυμμένον μέγα τοῦτο τῆς εὐσεβείας ἡμῶν μυστήριον, πάντοτε εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ σωτηριώδη ταύτην ὑπόθεσιν θέλομεν διακρίνῃ δύο κύρια σημεῖα· τὸ ἓν εἶνε ἡ ἁμαρτία καὶ τὸ ἄλλο ἡ ἀπολύτρωσις. Αὐτοὶ εἶνε οἱ δύο πόλοι, περὶ οὓς περιστρέφεται ὅλον τὸ μυστήριον τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ. Ὁ δὲ σταυρός, ὅστις ἐχρησίμευσε τότε ὡς τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσηνέχθη ὁ μέγας καὶ αἰώνιος ἐξιλασμὸς τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ ἐτελέσθη τὸ μέγα τῆς ἀπολυτρώσεως ἔργον, ἀπέβη ἕκτοτε ἡ ἀνεξάντλητος πηγή, ἐξ ἧς ποταμοὶ ὕδατος ζῶντος ἔρρευσαν, ποταμοὶ χάριτος, δικαιοσύνης καὶ ἁγιασμοῦ. Ὑπὸ τὴν διπλῆν ταύτην ἔποψιν, τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως, μελετώμενος ὁ ἐσταυρωμένος Ἰησοῦς, παρέχει ἡμῖν ἅμα μὲν τὴν πλέον τρομερὰν ἰδέαν τῆς διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐσχάτης ἀνθρωπίνης εὐτελείας καὶ καταπτώσεως, ἅμα δὲ τὴν πλέον ὑψηλὴν παρηγορίαν, τὴν παρηγορίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν σήμερον καὶ ὁ ἔσχατος τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀτενίζων εὐλαβῶς τὸ ὄμμα ἐπὶ τοῦ ἐσταυρωμένου, δύναται ν' ἀντλήσῃ, καὶ τῆς ὁποίας ἐστερεῖτο καὶ ὁ πλέον ἐνάρετος, καὶ ὁ δικαιότατος, καὶ ὁ σοφώτατος ἀνδρῶν ἁπάντων τῆς πρὸ Χριστοῦ ἐποχῆς. Ἁμαρτία καὶ θάνατος, ἰδοὺ τί ἦτο ὁ ἄνθρωπος πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ· χάρις καὶ ἀπολύτρωσις, ἰδοὺ τί ἀπέβη ἡ ἀνθρωπότης, εὐθὺς ὡς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἐχύθη τὸ αἷμα τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ. Ἁμαρτία! ὁπόσον πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν αὐτὴν βαρεῖαν, ὁπόσον δηλ. πρέπει νὰ φαντασθῶμεν βαθεῖαν τὴν πτῶσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ὁπόσον πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ἀναπόφευκτον τὴν ποινήν της, καὶ ὁπόσον τέλος πρέπει νὰ κρίνωμεν ἄκαμπτον καὶ ἀπροσωπόληπτον τὴν θείαν δικαιοσύνην, ἀφ' οὗ οὐδὲ ἡ ἄκρα καὶ ὑπερτάτη ἀθωότης καὶ ἁγιότης τοῦ Ἰησοῦ ἠδυνήθησαν νὰ τὴν ἀποπλίσωσιν! Ἐὰν ἡ ποινὴ ἐφαρμόζηται μετὰ τηλικαύτης αὐστηρότητος κατὰ τοῦ ἐγγυητοῦ, φαντάζεσθε πῶς ἤθελεν αὐτὴ ἐφαρμοσθῇ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου; Τί ἠθέλομεν ἀπογίνῃ, ἀδελφοί μου, ἄνευ τοῦ ἐσταυρωμένου, καὶ ὁποία ἤθελεν εἶνε ἡ τύχη μας, ἐὰν τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἐχύνετο λύτρον ἀντὶ πολλῶν καὶ δὲν ἐκαθάριζεν ὅλον τὸ πταῖσμα τοῦ πρωτοπλάστου; Ἐπιστήσατε ὅλην ὑμῶν τὴν προσοχὴν καὶ προσηλώσατε τὰ βλέμματα ὑμῶν ἐπὶ τῆς μεγάλης ταύτης εἰκόνος τοῦ ἐσταυρωμένου, ἵνα ἀνακαλύψητε βαθύτερον καὶ ἐκτιμήσητε ἀληθέστερον τὴν παναθλίαν καὶ ποταπὴν θέσιν καὶ κατάστασιν, εἰς ἣν ἡ ἁμαρτία κατήντησε τὸν ἄνθρωπον. Ὁπόσον πιστὸν κάτοπτρον ἡ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ αἱματηρὰ καὶ ἐπονείδιστος εἰκὼν πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας· ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε πλέον οὐδὲ εἰκὼν ἀνθρώπου· εἶνε εἰκὼν ἀγνώριστος μὴ ἔχουσα εἶδος οὐδὲ κάλλος, εἰκὼν ἐσταυρωμένου ἐγκληματίου. Ὁποῖον μέτρον τῆς ἀβύσσου, ἐν ᾗ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐβυθίσθημεν, τὸ θέαμα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐκπεσόντος εἰς τοιαύτην κατάστασιν δυσμορρίας, παθημάτων καὶ ἐξουθενισμοῦ! *Αν δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὸ μέγεθος τῆς μεγάλης ἡμῶν ἁμαρτίας αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, κρίνατε νῦν τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ ἐκ τοῦ ἐφαρμοσθέντος πρὸς θεραπείαν αὐτῆς μέσου· ἐκ τῆς ἐπιβληθείσης τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ τιμωρίας ὑπολογίσατε τὸ βάρος τοῦ ἁμαρτήματος, ἐκ τοῦ ἀπεράντου διαστήματος, τὸ ὁποῖον διήνυσεν ὁ Θεός, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ζήτησιν ἡμῶν, ἂς μετρήσωμεν τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου, ἥτις μᾶς ἐχώριζεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ ταὐτοχρόνως καὶ ἐκ τῆς μεγάλης καὶ ἀκαταλήπτου ταύτης θυσίας, εἰς ἣν ὑπεβλήθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κρίνατε, ἀδελφοί μου, καὶ περὶ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἀνεκτιμήτου ἀξίας, δι' ἧς περιέβαλε τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός. Φαντάσθητε ὁπόσον προσφιλὴς διὰ τὸν Θεὸν θὰ ἦτο ὁ κατάδικος οὗτος ἄνθρωπος, ὥστε νὰ μνησθῇ αὐτοῦ ὁ ὑπεράγαθος καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς συνάντησιν αὐτοῦ τοῦ ἐξορίστου καὶ δραπέτου ἁμαρτωλοῦ ἐν τῇ ἐξορίᾳ του αὐτὸς ὁ ὑπερτέλειος καὶ πανάγαθος Λυτρωτής του. Ἐκτιμήσατε ὁπόσον πολύτιμος ἦτο ἡ ἀξία τῆς λείας ταύτης τοῦ Ἅδου, ὥστε τοιοῦτον τίμιον καὶ πανάγιον νὰ προσενεχθῇ λύτρον δι' αὐτόν. Ἰδοὺ ἐν ἑνὶ λόγῳ τί ἐστι ἄνθρωπος, οὗτινος ἐμνήσθη ὁ Θεός, βάθος ἐσχάτης ἀθλιότητος διὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ κολοφὼν ὑψίστου μεγαλείου διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν. Καὶ ἰδοὺ πῶς διὰ τοῦ σταυροῦ ἐξηγέπτα· ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἰδοὺ πῶς ἐν τῷ σταυρῷ ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται μεταξὺ δύο πόλων, τῆς πτώσεως καὶ τῆς ἀναστάσεως, τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς μηδαμινότητος, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ πρὸ παντός, ἀδελφοί μου, διὰ τοῦ σταυροῦ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τρόπον τινὰ ἀπτότερον ψηλαφᾶται καὶ διὰ τοῦ ἁπλουστέρου ἀλλ' ἅμα καὶ γονιμωτέρου τρόπου καταμετρεῖται καὶ ὑπολογίζεται εἶνε τὸ βάθος τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ὕψος τῆς δυνάμεώς του, τῆς σοφίας ἐκείνης καὶ δυνάμεως, ἥτις ἐσκανδάλιζε τοὺς παχυλοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐξηλέγχετο ὡς μωρὰ παρὰ τῶν ἐθνικῶν. Ὁπόσον πράγματι παράδοξος εἶνε ἡ σοφία αὕτη! ὁ Θεὸς κατέρχεται διὰ τοῦ Σταυροῦ εἰς τὰ ἔσχατα τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος, διότι ἀκριβῶς πρὸ παντὸς ἄλλου ἠμεῖς, καθὼ ἀσθενεῖς καὶ ταλαίπωροι ἄνθρωποι, εἴχομεν ἀνάγκην Θεοῦ, ὅστις νὰ κλίνῃ τοὺς οὐρανοὺς καὶ νὰ συγκαταβῇ μέχρις ἡμῶν. Ἀλλὰ μόλις κλίνει καὶ κατέρχεται ὁ Θεάνθρωπος πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὦ τοῦ θαύματος ὁ ἄνθρωπος ἀνέρχεται καὶ ὑψοῦται εἰς ὅλην τὴν τελειότητα τῆς θείας φύσεως. Τὸν Ἰησοῦν, ὡς βλέπετε, μεταχειρίζονται ἐν τῷ πάθει αὐτοῦ, ὡς μετεχειρίζοντο τότε τοὺς δούλους, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ κατώτερον καταβιβάζουσιν αὐτὸν τῶν χαμερπεστέρων κακούργων· ὄνειδος καὶ πεσίγελως τῶν ἐχθρῶν, ἐγκαταλελειμμένος ἀπὸ τῶν φίλων, βλέπει ὁ

Θεάνθρωπος ἐν τῷ βραχεῖ διαστήματι ὀλίγων ὡρῶν ἐκτυλισσομένην περὶ αὐτὸν τραγῳδίαν φρικωδεστάτην, ἐν ᾗ ἀλληλοδιαδόχως παρίστανται πᾶσαι αἱ μορφαὶ τῆς ἀνθρωπίνης κακίας καὶ μοχθηρίας, τῆς ἀχαριστίας καὶ τῆς προδοσίας, τῆς χλεύης καὶ τῶν ὕβρεων, τῶν βασάνων τοῦ σώματος καὶ τῶν ἀγωνιῶν τῆς ψυχῆς, καὶ τῆς ὁποίας ἡ λύσις τελευτᾷ εἰς τὸν πλέον ἐπονείδιστον θάνατον, ὃν ἐγίνωσκον τότε τὰ ἔθνη, τὸν θάνατον τοῦ Σταυροῦ. Ἰδοὺ θὰ εἴπητε τῷ ὄντι τῆς ὑψίστης ἀθλιότητος τὸ ἀνυπέρβλητον ὕψος, καὶ οἱονεὶ ὁ ὠκεανὸς τῶν ἀνθρωπίνων ὀδυνῶν καὶ ἀθλιοτήτων. Ἀλλ' ὄχι· ἰδοὺ ἐνταῦθα ὅλη ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ· ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ γίνῃ κατάρα, ἵνα τοὺς ὑπὸ τὴν κατάραν στενάζοντας ἡμᾶς ἁμαρτωλοὺς ἐξαγοράσῃ καὶ ἵνα τὴν ἀπολεσθεῖσαν υἱοθεσίαν ἀπολαύωμεν. Ἰδοὺ ἐνταῦθα ὅλη ἡ καρτερία, ὅλη ἡ γλυκύτης, ὅλη ἡ ὑπομονή, ὅλη ἡ αὐταπάρνησις, ὅλη ἡ ἀφοσίωσις. Οὐδεὶς γογγυσμός, οὐδεμία ἔκφρασις ἀδημονίας ἢ λύπης ἐπλανήθη ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ Ἰησοῦ· οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν φαίνεται ἀποτεθαρρημένος· πάντοτε εἶνε πλήρης πεποιθήσεως, διότι καλῶς γινώσκει ὅτι τὰ πάντα λίαν καλῶς ἐγένοντο καὶ ᾠκονομήθησαν ὑπὸ τῆς πανσόφου τοῦ οὐρανίου αὐτοῦ πατρὸς προνοίας. Ἰδοὺ διὰ τίνος ὑψηλῆς καὶ ἀκαταλήπτου σοφίας ἠδυνήθη ἡ ἀνθρωπότης νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον Θεόν, τὸν ὁποῖον ἐξύβρισεν. Ἰδοὺ τίνα τρόπον εὗρεν ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καταλαγῶσιν, ἵνα ἔλεος καὶ ἀλήθεια συναντηθῶσιν, ἵνα δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καταφιλήσωσιν ἀλλήλας. Ἰδοὺ τὸ ἀριστούργημα τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἀνεβίβασε τὸν ἄνθρωπον ὑψηλότερον ἢ ὅθεν ἐξέπεσε, καὶ ἡ ὁποία ἀπὸ καταδίκου καὶ ἐξορίστου ἀποκατέστησε τὸν ἄνθρωπον υἱὸν καὶ κληρονόμον τῆς οὐρανίου βασιλείας. Πρέπει τις νὰ λατρεύῃ μᾶλλον ἢ νὰ προσπαθῇ νὰ περιγράψῃ τοιαύτας καὶ τοσοῦτον ὑψηλὰς τῆς ἀνεξιχνιάστου τοῦ Θεοῦ σοφίας τελειότητας. «Ποῦ σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; Ἀληθῶς τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστι· καὶ διὰ τοῦτο τὰ μωρὰ κατὰ κόσμον ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· αὕτη ἐστὶν ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ἣν λαλοῦμεν, σοφία οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων, ἀλλὰ σοφία Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, ἡ ἀποκεκρυμμένη, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν» λέγει ὁ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος (Α'. Κορινθ. α, β', —).

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Νέα ἔκδοσις τῶν ἑλλήνων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων. — (Die griechischen christlichen Schrifsteller der ersten drei Jahrhunderte. Herausgegeben von der Kirchenväter-Commission der Kœnigl. Preussischen Academie der Wissenschaften). — Ἡ πρωσσικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ 1891 νέαν κριτικὴν ἔκδοσιν τῶν Ἑλλήνων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Πρὸς τοῦτ δὲ συνέστη ἰδιαιτέρα Ἐπιτροπή, ἧς μέλος καὶ ὁ διάσημος καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βερολίνου Harnack. Ἡ ἔκδοσις αὕτη σκοπεῖ νὰ περιλάβῃ τὰ διάφορα γραπτὰ μνημεῖα τῆς Ἑλλην. Ἐκκλησ. Φιλολογίας τῆς ὑποδειχθείσης ἀνωτέρω περιόδου παντὸς εἴδους. Πρὸς δὲ θέλει συμπεριλάβῃ καὶ τὰ τῆς ἀποκρύφου Ἐκκλησ. Φιλολογίας, οἷα τὰ ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια καὶ αἱ ἀπόκρυφοι ἐκκλησ. συγγραφαὶ τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων, ὡς καὶ μεταγενεστέρας ἰουδαϊκὰς καὶ ἄλλας συγγραφάς, αἵτινες ἦσαν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις χριστιανοῖς συγγραφεῦσι, καὶ ἃς οὗτοι ἐπωφελήθησαν (Σιβύλλας, ἀποκαλύψεις κλπ.). Ἔνθα τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον δὲν περιεσώθη, θ' ἀντικατασταθῇ διὰ τῶν σωζομένων μεταφράσεων. Ἡ ἔκδοσις, οἵα κριτική, θὰ παρακολουθῆται καὶ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων εἰσαγωγῶν, πινάκων κλπ. καὶ ἐν γένει ὑπὸ πάσης τῆς ἀναγκαίας ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας. Ἡ ἐπιχείρησις κρίνεται ὡς λίαν σπουδαία καὶ ὡς ἔχουσα μεγάλην ἱστορικο-θεολογικὴν σημασίαν. Ἅπασα ἡ ἔκδοσις συναποτελέσει περὶ τοὺς 50 τόμους, ἤδη δ' ἐξεδόθησαν τρεῖς τούτων, ὧν ὁ μὲν εἷς περιλαμβάνει τὰ συγγράμματα τοῦ Ἱππολύτου, οἱ δὲ δύο ἕτεροί τινα τῶν ἔργων τοῦ Ὠριγένους (κατὰ Κέλσου, καὶ ἄλλα). Καὶ τῶν μὲν ἔργων τοῦ Ἱππολύτου ἡ ἔκδοσις ἐγένετο τῇ ἐπιστασίᾳ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Gœttingen, Διδακτ. G. N. Bonwetsch καὶ H. Achelis, τῶν δὲ τοῦ Ὠριγένους ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Ἰένῃ Πανεπιστημίου Paul Kœtschau.

Π.

Ἰωάννου Γενναδίου. *Περὶ τῶν ἑλληνικῶν μεταφράσεων τοῦ Εὐχολογίου τῶν ἀγγλικανῶν, ἱστορικόν, βιβλιογραφικὸν καὶ κριτικὸν μελέτημα, μετὰ δοκιμίου νέας μεταφράσεως τῆς κατηχήσεως καὶ βεβαιώσεως.*

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐξεδόθη προσφάτως ὑπὸ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρείας πρὸς διάδοσιν χριστιανικῶν γνώσεων λίαν ἐνδιαφέρουσα μελέτη τοῦ κ. Ἰωάννου Γενναδίου, ἐπιτίμου διδάκτορος τοῦ ἐν Ὀξονίᾳ Πανεπιστημίου καὶ ἐπιτίμου μέλους τῆς Βασιλικῆς Φιλολογικῆς Ἑταιρείας.

Ἐκ τῆς μελέτης ταύτης μανθάνομεν ὅτι πέντε ἄχρι τοῦδε εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ἐγένοντο καὶ ἐξετυπώθησαν μεταφράσεις τοῦ Εὐχολογίου τῶν ἀγγλικανῶν, ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον τοῦτο ἐξεδόθη, κατὰ τὸ ἔτος 1549, ἐπὶ Ἐδουάρδου τοῦ Ϛ'. Ἡ πρώτη ἐγένετο ἐν ἔτει 1569 ὑπὸ τοῦ William Whitaker, ἡ δευτέρα ἐν ἔτει 1631 ὑπὸ τοῦ Elias Petley, ἡ τρίτη, ἧς καὶ ἀνατυπώσεις ἐγένοντο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήξαντος αἰῶνος, ἐν ἔτει 1665 ὑπὸ τοῦ James Dupont, ἡ τετάρτη ἐν ἔτει 1826 ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Α. Κάλβου καὶ τέλος ἡ πέμπτη ἡ πλουσιεστέρα τῶν ὑπαρχουσῶν ὑπὸ τοῦ H. D. Leeves ἐν ἔτει 1839.

Ἐκτὸς τῶν περὶ τῶν μεταφράσεων τούτων τοῦ Εὐχολογίου λεγομένων ὁ κ. Γεννάδιος ποιεῖται λόγον καὶ περὶ τῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γενομένων καὶ ἐκδοθεισῶν μεταφράσεων τῆς Κατηχήσεως καὶ κεφαλαίων τινῶν τοῦ Εὐχολογίου, οὗτινος τὰς καλὰς εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἐκδόσεις ἐπίσης ἀναφέρει, μετὰ πολλῶν πολυτίμων εἰδήσεων περὶ τῶν φιλελληνικῶν καὶ φιλορθοδόξων τῶν ἀγγλικανῶν αἰσθημάτων καὶ περὶ τῶν κατὰ καιροὺς σχέσεων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὴν τῶν ἀγγλικανῶν περὶ

ὧν προτίθεται ἰδίᾳ καὶ ἐκτενέστερον νὰ πραγματευθῇ. Ἐν τέλει δημοσιεύει ὁ συγγραφεὺς μετὰ προλόγου μετάφρασιν τῆς ἐν τῷ Εὐχολογίῳ ἀναγραφομένης Κατηχήσεως ὡς καὶ τῆς Βεβαιώσεως (Confirmatio) τῶν ἀγγλικανῶν.

Ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ πονήματος σαφέστατα καταδεικνύονται αἱ ἀπὸ τοῦ ις' αἰῶνος ὑφιστάμεναι ἀγαθαὶ τῶν ἀγγλικανῶν διαθέσεις ὅπως γνωρίσωσι τοῖς ἡμετέροις τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν διὰ τῶν γενομένων εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταφράσεων καὶ δημοσιεύσεων τοῦ εὐχολογίου καὶ τῆς κατηχήσεως αὐτῶν.

Εἰς τοὺς ἀνταποκρινομένους ἐκ τῶν ἡμετέρων πρὸς τὰς ἀγαθὰς ταύτας τῶν ἀγγλικανῶν βουλήσεις τὸ πόνημα τοῦ κ. Γενναδίου εἶναι πολυτιμώτατον καὶ χρησιμώτατον, ἐκπληροῦν ἐπαρκέστατα τὸν σκοπὸν τοῦ τε γράψαντος ὡς καὶ τῆς ἐκδούσης αὐτὸ ἑταιρείας, οἷς πολὺς ἔπαινος διὰ τοῦτο ὀφείλεται.

Μ. Γ. Θεοτοκᾶς
δικηγόρος.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ὁ Τοποτηρητὴς ἐν τοῖς ἀνακτόροις.— Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδὶζ καὶ ὑπέβαλεν ἁρμοδίως τῇ Α.Α.Μ. τῷ σεπτῷ ἡμῶν Ἄνακτι τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ κυρώσει τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου.

Εἶτα ἡ Α. Σεβασμιότης μετὰ τοῦ αὐτοῦ συνοδοῦ ἐπεσκέψατο τὰς ΑΑ. ΓΓ. τὸν πρωθυπουργὸν Χαλὶλ Ριφὰτ πασᾶν καὶ τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης Ἀβδουρραχμὰν πασᾶν ὡς καὶ τὴν Α. Ε. τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν Μαχμοὺδ πασᾶν.

— *Συγχαρητήρια.*— Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ ἁγίου Πάσχα συνεχάρησαν τῇ Α. Σ. τῷ Τοποτηρητῇ τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου μητροπολίτῃ Προύσης Ναθαναὴλ αἱ ΑΑ. ΕΕ. οἱ ὑπουργοὶ καὶ ἄλλοι μεγιστᾶνες τοῦ κράτους, καὶ οἱ πρεσβευταὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἀποστείλαντες τὰ ἐπισκεπτήρια αὐτῶν, τηλεγραφικῶς δὲ αἱ ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. οἱ πατριάρχαι πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ὁ Η' καὶ Ἄνθιμος ὁ Ζ' καὶ πλεῖστοι τῶν μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου. Ἔτι δὲ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Σεβασμιότητα πλεῖστοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς, λογάδες καὶ βαθμοῦχοι.

Ἐπίσης ἐπεσκέψατο τὴν Α. Σ. τὸν ἅγιον Τοποτηρητὴν ὁ ἱερεὺς τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας αἰδεσιμολογ. κ. Θεόδωρος Δάουλιγγ, ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἀγγλομαθοῦς δικηγόρου κ. Μ. Θεοτοκᾶ.

Προχθὲς ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Τοποτηρητὴς διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου διεβίβασε τὰς εὐχὰς καὶ προσρήσεις αὐτοῦ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς πρὸς τὰ ἀξιότιμα μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ ἄλλους ἐγκρίτους ὁμογενεῖς διὰ τοῦ Δευτερεύοντος καὶ Τριτεύοντος.

Τῇ Τρίτῃ ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Τοποτηρητὴς ἐπεσκέψατο τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους συνοδικούς.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Σεβασμιότης ἐπεσκέψατο ἐν συνοδίᾳ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰωάννου Τανταλίδου καὶ τὰς ΑΑ. ΕΕ. τοὺς πρεσβευτὰς Ρωσίας, Ἑλλάδος, Σερβίας καὶ Μαυροβουνίου ὡς καὶ τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀσσυρίων καὶ τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ.

—*Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα ἐν τῷ ἁγιοταφιτικῷ Μετοχίῳ.*— Ὅπως κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἁγίων Παθῶν, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως, μετὰ πολλῆς λαμπρότητος καὶ μεγαλοπρεπείας διεξήχθησαν αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι καὶ τελεταί, ἐν τῷ ἐνταῦθα ἁγιοταφιτικῷ Μετοχίῳ, πλείστου συρρεύσαντος εὐσεβοῦς Ἐκκλησιάσματος. Ἡ λειτουργία τοῦ ἁγ. Πάσχα ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Π. Τάφου Σ. ἁγ. Νεαπόλεως Ἀρσενίου, συλλειτουργοῦντος αὐτῷ τοῦ Σ. ἁγ. Ἀμίδης Βενιαμίν, πρὸς δὲ τοῦ ἀρχιμ. Καλλίστου, βοηθοῦ τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Π. Τ. καὶ παντὸς τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ ἁγιοτ. Μετοχίου, συμμετασχόντος καὶ τοῦ ἱερολ. Ἀθανασίου Πιπέρα, ἀρχισυντάκτου τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας». Κατὰ δὲ τὸν Ἑσπερινὸν τῆς τελετῆς προεξῆρχε ὁ Σ. ἁγ. Ἀμίδης, ἀνεγνώσθη δὲ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον εἰς τὰς ἑξῆς γλώσσας *Ἑλληνικήν, Σλαυϊκήν, Τουρκικήν, Ἀραβικήν, Λατινικήν, Ρωμουνικὴν* καὶ εἰς ἡρωϊκὸν ἑξάμετρον.

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Σεβασμιότητα τὸν Ἐπίτροπον τοῦ Π. Τάφου αἱ ΑΑ. ΕΕ. οἱ πρεσβευταὶ Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος Σερβίας Σάββας Γκρουΐτς Μαυροβουνίου Μπάκιτς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ὁμογενεῖς λογάδες καὶ βαθμοῦχοι.

—*Ἀπορριφὴ παρασήμων* — Λίαν εὐαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρος ἀπένειμεν τῇ μὲν Α. Μακαριότητι τῷ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Δαμιανῷ τὸ παράσημον τοῦ ἁγίου Σάββα α' τάξεως τῇ δὲ Α. Σ. τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Νεαπόλεως Ἀρσενίῳ καὶ ἐπιτρόπῳ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ παράσημον β' τάξεως.

Τὰ παράσημα κομίσας αὐθημερὸν ἐνεχείρισε τῷ σεβασμιωτάτῳ ἐπιτρόπῳ, ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας στρατηγὸς Σάββας Γκρουΐτς.

Ἐξεδόθη ἄρτι

ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ, περιέχον ἅπασαν τὴν ἀνήκουσαν ἀκολουθίαν ἐπιστασίᾳ καὶ φροντίδι τῆς **Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς,** μετὰ πολλῆς τυπογραφικῆς φιλοκαλίας ἐπὶ χάρτου ἀρίστου καὶ μετὰ εἰκόνων εὐρωπαϊκῶν ἐκτυπωθέν· σελ. ις'. — 544 εἰς μέγα 8ον· τιμᾶται πανόδετον ἀργ. Γρ. 18, διὰ τὸ ἐξωτερικὸν Χρ. Φρ. 3 3]4. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον ἀργ, Γρ. 24, διὰ τὸ ἐξωτερικὸν Χρ. Φρ. 5.

Κεντρικὴ καὶ μόνη ἀποθήκη ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ Κων)πόλεως βιβλιοπωλείῳ **«Δεπάστα, Σφύρα, Γεράρδου»,** ὁδῷ Μαχμουδιέ, ἀριθ, 5, παραπλεύρως τοῦ Αὐστριακοῦ Ταχυδρομείου.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

Ε ΚΤΟΤ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 15

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αἱ ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ ἀναφερόμεναι ἐμφανίσεις τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν — Τὸ ζήτημα τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ κόμητος Τολστόη — Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Παρασκευῇ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου — Ἐπίσημα ἔγγραφα — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

ΑΙ ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑΙ
ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς γίνεται λόγος περὶ δύο ἐμφανίσεων τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς μαθητὰς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν. Προφανῶς ἡ τοιαύτη τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ τούτου ἀναγνώσματος διάταξις ἐνέχει τοῦτον κυρίως τὸν σκοπόν, ὅπως ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐμφανίσεων τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν καὶ καταστήσῃ οὕτως ἡμᾶς μετόχους τῆς ἀκραδάντου πεποιθήσεως, ἣν εἶχον οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς Ἀναστάσεως. Γνωστὸν δ' ἐξ ἄλλου, ὅτι τὸ γεγονὸς τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐμφανίσεων τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν εἶνε ἐξ ἐκείνων, περὶ ὧν πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ Εὐαγγελισταὶ ποιοῦνται μνείαν, πρὸς δὲ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καὶ αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Μετὰ τῆς διαφορᾶς, ὅτι πάντες ἀναφέρουσιν οὐχὶ πάσας οὐδὲ τὰς αὐτὰς πάντοτε ἐμφανίσεις. Ἔχομεν δὲ ἰσχυροὺς λόγους νὰ πιστεύωμεν, ὅτι οὐχὶ πᾶσαι αἱ τοιαῦται ἐμφανίσεις εὗρον χώραν ἐν τοῖς διαφόροις βιβλίοις, ἀπὸ κοινοῦ λαμβανομένοις, τῆς Κ. Διαθήκης, ἧς ὁ καθόλου χαρακτὴρ πολὺ βεβαίως ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ ᾖ χαρακτὴρ ἁπλῆς χρονογραφικῆς βίβλου. Ὁ συγγραφεὺς τῶν Πράξεων ρητῶς λέγει περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι «παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν **ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς . . .** » (1,3). Εὐνόητον ἄρα, ὅτι πολλαὶ τοιαύτης φύσεως ἐμφανίσεις ἔλαβον χώραν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον ν' ἀπαριθμήσωμεν ἐνταῦθα πάσας τὰς ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ ἀναφερομένας ἐμφανίσεις τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν.

Πρώτη εἶνε ἡ γενομένη Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, περὶ ἧς ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος γράφει: «**Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ Σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ**» (Μαρκ. 16, 9. πρβλ. Ἰωάν. 20, 11—18). Ἐφεξῆς ἀκολουθοῦσιν αἱ λοιπαὶ καὶ δή:

2) ἡ γενομένη Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ μετὰ καὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν, αἷς ἀπαντήσας ὁ Ἰησοῦς καθ' ὁδὸν προσεφώνησε διὰ τοῦ «**χαίρετε!**» (Ματθ. 28, 9. Πρβλ. Λουκ. 24, 1—10).

3) Ἡ τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ, περὶ ἧς ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει: « . . . **ὅτι ἐγήγερται . . . καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα**» (1 Κορ. 15, 4—5. Πρβλ. Λουκ. 24, 34).

4) Τοῖς εἰς Ἐμμαοὺς πορευομένοις καὶ συνδιαλεγομένοις καθ' ὁδόν, ὧν ὁ εἷς ἐκαλεῖτο Κλεόπας (Μάρκ. 16, 12. 13. Λουκ. 24, 13—33).

5) Τοῖς ἀποστόλοις ἀπόντος τοῦ Θωμᾶ (Μάρκ. 16, 14. Λουκ. 24, 36. Ἰωάν. 20, 19—24).

6) Τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν ὁμοῦ (Ἰωάν. 20, 24—29. 1 Κορ. 15, 5).

7) Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῆς Τιβεριάδος, ἐν τῇ καὶ σήμερον ἀκόμη χαριεστάτῃ παραλίᾳ τῆς ὁποίας συνεκάθισε καὶ συνέφαγε μετ' αὐτῶν (Ἰωάν. 24, 1—14).

8) «**Εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς**» (Ματθ. 28, 16), ὅπερ ὄρος κατ' ἄλλους μὲν εἶνε τὸ καὶ σήμερον ἔτι ὑπὸ τὸ ὄνομα Γαλιλαία γνωστὸν ὄρος τῆς Ἱερουσαλήμ, συνέχειαν ἀποτελοῦν τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν καὶ ἄνωθεν τοῦ κήπου τῆς Γεθσημανῆ ὑψούμενον. Κατ' ἄλλους ὅμως εἶνε ἓν τῶν πολλῶν ὀρέων τῆς ἐπαρχίας Γαλιλαίας, εἰς ἣν οἱ μαθηταὶ ἐπανέκαμψαν μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα, καὶ ἐν τῇ λίμνῃ τῆς ὁποίας (Γεννησαρὲτ) ὤφθη, ὡς εἴπομεν, ἐπίσης ὁ ἀναστὰς Ἰησοῦς.

9) «**Ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ**», ὡς περὶ τούτου μαρτυρεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ (15, 6).

10) Τῷ ἀποστόλῳ Ἰακώβῳ, ὡς παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου μανθάνομεν, γράφοντος ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ «**ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ**» (15,7).

11) Πᾶσι τοῖς μαθηταῖς κατὰ τὴν Ἀνάληψιν, εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ζωηροτάτην δὲ περιγραφὴν τῆς ἐμφανίσεως ταύτης παρέχει ἡμῖν ὁ ἱερὸς Λουκᾶς ἔν τε τῷ κατ' αὐτὸν ἱερῷ Εὐαγγελίῳ καὶ ἐν ταῖς Πράξεσι· «**Ἐξήγαγε δὲ αὐτούς, λέγει, ἕως εἰς* Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης**» (Λουκ. 24,50—53). Ἐν δὲ ταῖς Πράξεσι προστίθησι καὶ τὰς ἑξῆς λεπτομερείας, ὅτι δηλ: ἐνῷ ὡμίλει πρὸς αὐτοὺς περὶ τῆς «**ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς κηρύξεως τοῦ Εὐαγγελίου**», «**βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεσαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, οἳ καὶ εἶπαν** κτλ.» (Πράξ. 1, 9—12).

12) Μετὰ τὰς γενομένας ταύτας πρὸ τῆς Ἀναλήψεως καὶ κατὰ τὴν Ἀνάληψιν ἐμφανίσεις ἔρχεται ἡ μετὰ ἔτος καὶ πλέον γενομένη τῷ ἀποστόλῳ τῶν ἐθνῶν Παύλῳ*, περὶ ἧς αὐτὸς ὁ ἀπόστολος ἐν ἄκρᾳ ταπεινοφροσύνῃ γράφει: «**ἔσχατον δὲ πάντων, ὥσπερ εἴ τινι ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί**» (1 Κορ. 15, 8).

Ἀλλὰ πᾶς ὁ μελετῶν τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰ ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων κηρύγματα τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου, ὡς καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, εὐκόλως πείθεται, ὅτι ἡ πρὸς ἐπιστροφὴν αὐτοῦ γενομένη ἐμφάνισις ἐκείνη ἐν τῇ πρὸς Δαμασκὸν ἀγούσῃ ὁδῷ δὲν ἦτο οὔτε ἡ μόνη οὔτε ἡ τελευταία δι' αὐτόν. Τὴν πληθὺν δὲ ταύτην τῶν ἐμφανίσεων καὶ ἀποκαλύψεων ὑπαινιττόμενός που γράφει: «φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ καὶ **τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων** ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι κτλ.» (2 Κορ. 12, 6—7). Καὶ ἀλλαχοῦ: «καυχᾶσθαι δὲ οὐ συμφέρει μοι, ἐλεύσομαι γὰρ εἰς **ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις** Κυρίου» (αὐτόθ. 12, 1).

Α. Π.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΑΦΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΤΟΛΣΤΟΗ

Τὸ γεγονὸς τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ κόμητος Τολστόη ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νὰ ᾖ τὸ ἀντικείμενον ζωηρῶν συζητήσεων, ἰδίᾳ δ' ἐν Ρωσσίᾳ μεγάλως ἀπασχολεῖ τοῦτο μέχρι σήμερον τὰ πνεύματα, γνωστοῦ ὄντος ἐξ ἄλλου ὅτι ὁ διάσημος ποιητὴς καὶ φιλόσοφος οὐκ ὀλίγους ἔχει ἐκεῖ τοὺς θερμοὺς ὀπαδοὺς καὶ θιασώτας. Πρὸ ἡμερῶν ἀνεγνώσθη εἷς τε εὐρωπαϊκὰ καὶ ρωσσικὰ φύλλα ἐπιστολὴ τῆς συζύγου τοῦ Λ. Τολστόη πρὸς τὸν Μητροπολίτην Πετρουπόλεως Ἀντώνιον, ἐν ᾗ αὕτη ἐκφράζει τὴν ἄφατον αὐτῆς θλῖψιν καὶ ἀδημονίαν ἐπὶ τῷ ἀφορισμῷ τοῦ κόμητος συζύγου. Ἐν τῇ κατεχούσῃ δὲ αὐτὴν θλίψει καὶ ἀδημονίᾳ ἡ κόμησσα Τολστόη δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρατήσῃ ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ ἀνοικείους τινὰς ἐκφράσεις κατὰ τῶν ἐξενεγκόντων τὸν ἐν λόγῳ ἀφορισμόν. Ὁ πρὸς ὃν ἀπηυθύνετο ἡ ἐπιστολὴ πανιερώτατος Μητροπολίτης Πετρουπόλεως δὲν ὤκνησε ν' ἀπαντήσῃ δι' ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ ἀφ' ἑνὸς μὲν δικαιολογεῖ τὴν πρᾶξιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνασκευάζει τὰς ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς κομήσσης κατηγορίας κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου. Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» παραθέτομεν ἐν μεταφράσει ἀμφοτέρας τὰς διαμειφθείσας ἐπιστολάς, θεωροῦντες συγχρόνως καθῆκον νὰ προτάξωμεν τὴν ἑξῆς σύντομον παρατήρησιν. Οὐδεὶς βεβαίως θέλει διαμφισβητήσῃ τὴν δό-

---

* Κατ' ἄλλην γραφὴν «ἕως πρὸς Βηθανίαν».

* Ἡ εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἐπιστροφὴ αὐτοῦ τίθεται κατὰ τὸ 34 ἔτος.

ξαν, ἦν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν γραμμάτων ἐκτήσατο ὁ κόμης Λ. Τολστόη, ὡς ποιητὴς καὶ φιλόσοφος. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου εἶνε φανερόν, ὅτι ὁ Λ. Τολστόη προσέβαλε σπουδαῖα καὶ οὐσιώδη τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δόγματα. Καθήκον λοιπόν, νομίζομεν, ἀπαραίτητον τῆς ἐν Ρωσσίᾳ ἱερᾶς Συνόδου, τῆς ἐμπεπιστευμένης τὴν ὀρθὴν τήρησιν τῶν δογμάτων παρὰ τῷ ἐκεῖ χριστεπωνύμῳ πληρώματι ἦτο τὸ νὰ ἐξενέγκῃ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὴν ἐτυμηγορίαν αὐτῆς καὶ κατὰ τὰ ἀνέκαθεν κρατοῦντα ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καλέσῃ αὐτὸν εἰς μετάνοιαν. Ὀφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὸ θλιβερὸν τοῦτο καθῆκον αὐτῆς ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ρωσσίας ἐπετέλεσεν ἐν πνεύματι πραότητος, ὡς τοῦτο γίνεται δῆλον ἔκ τε τοῦ δημοσιευθέντος ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἐγγράφου τοῦ ἀφορισμοῦ, καὶ ἐκ τῆς παρατιθεμένης ἐφεξῆς ἀπαντήσεως τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Πετρουπόλεως Ἀντωνίου.

Α'. Ἐπιστολὴ τῆς κομήσσης Σοφίας πρὸς τὸν Μητροπολίτην Πετρουπόλεως Ἀντώνιον.

Πανιερώτατε,

Ἀναγνοῦσα χθὲς ἐν ταῖς ἐφημερίσι τὴν σκληρὰν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ συζύγου μου κόμητος Λέοντος Τολστόη καὶ ἰδοῦσα μεταξὺ τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἀρχιερέων καὶ τὴν ὑμετέραν ὑπογραφήν, δὲν ἠδυνάμην νὰ μένω ἐντελῶς ἀδιάφορος πρὸς τοῦτο. Ἡ ἐκ τῆς θλίψεως ἀγανάκτησίς μου δὲν ἔχει ὅρια. Καὶ τοῦτο, οὐχὶ ἐκ ταύτης τῆς ἀπόψεως, ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ χαρτίου ἐκείνου ἀπώλεσε πνευματικῶς ὁ σύζυγός μου. Τὸ τοιοῦτον δὲν εἶνε ἔργον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ζωὴ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἐκ θρησκευτικῆς ἀπόψεως εἶνέ τι ὅπερ μόνος ὁ Θεὸς γινώσκει, καὶ εὐτυχῶς εἰς οὐδενὸς τὴν ἐξουσίαν ὑποτέτακται. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἀπόψεως ἐκείνης τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἐγὼ ἀνήκω καὶ ἀφ' ἧς οὐδέποτε θὰ ἀποχωρισθῶ. Τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης, ἥτις ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ πρὸς εὐλογίαν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ πασῶν τῶν σημαντικωτάτων στιγμῶν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τῆς γεννήσεως, τοῦ γάμου, τοῦ θανάτου, τῶν ἀνθρωπίνων καθόλου χαρῶν καὶ θλίψεων. Τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὀρείλει στεντορείως νὰ κηρύττῃ τὸν νόμον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀμνησικακίας καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς διώκτας, καὶ νὰ εὔχηται ὑπὲρ πάντων. Ἐκ τῆς ἀπόψεως ταύτης δι' ἐμὲ ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου εἶνε ἀκατανόητος.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη θέλει προκαλέσῃ οὐχὶ συμπάθειαν (ἐξαιρουμένης μόνον τῆς ἐφημερίδος «Εἰδήσεις τῆς Μόσχας») ἀλλ' ἀγανάκτησιν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, πρὸς δὲ μεγάλην ἀγάπην καὶ συμπάθειαν πρὸς τὸν Λέοντα Τολστόην. Ἤδη δὲ καὶ λαμβάνομεν ἡμεῖς τοιαύτας ἐκδηλώσεις, ὧν οὐκ ἔσται ἀριθμός, ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου.

Δὲν δύναμαι προσέτι νὰ μὴ ἀναφέρω τὴν ἣν ἐδοκίμασα θλῖψιν περὶ τοῦ ἄλλου ἀκατανοήτου, περὶ οὗ ἤκουσα πρότερον, περὶ τῆς μυστικῆς δηλονότι ἀποφάσεως τῆς Συνόδου νὰ μὴ κηδευθῇ ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐν Ἐκκλησίᾳ ὁ ἐμὸς σύζυγος Λέων ἐν περιπτώσει θανάτου. Καὶ τίνα λοιπὸν θέλουσι νὰ τιμωρήσωσι; τὸν νεκρόν, τὸν μηδὲν πλέον αἰσθανόμενον, ἢ τοὺς περιστοιχίζοντας αὐτὸν συγγενεῖς, ἀνθρώπους πιστεύοντας; Ἂν τοῦτο εἶνε ἀπειλή τότε κατὰ τίνος αὕτη καὶ πρὸς τί; Καὶ πιστεύετε ὑμεῖς, ὅτι πρὸς κήδευσιν τοῦ συζύγου μου καὶ προσευχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν θέλει εὑρεθῇ εἴτε τακτικὸς ἱερεὺς μὴ φοβούμενος τοὺς ἀνθρώπους ἔναντι τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, εἴτε καὶ μὴ τοιοῦτος, ὃν ἐγὼ θὰ ἐξηγόραζον διὰ πολλῶν χρημάτων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον;

Ἀλλὰ δι' ἐμὲ τὸ τοιοῦτον οὐδὲ εἶνε κἂν ἀναγκαῖον. Κατ' ἐμὲ ἡ Ἐκκλησία εἶνε ἔννοια ἀρρημένη, λειτουργοὺς δὲ αὐτῆς ἀναγνωρίζω μόνον ἐκείνους, οἵτινες ἀληθῶς κατανοοῦσι τὴν σημασίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἂν δὲ θὰ ἐξελαμβάνομεν ὡς Ἐκκλησίαν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς τολμῶντας διὰ τῆς κακίας των νὰ καταστρέφωσι τὸν ὕψιστον νόμον, τὸν νόμον τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, τότε πρὸ πολλοῦ ἡμεῖς, οἱ ἀληθῶς πιστεύοντες καὶ ἐκκλησιαζόμενοι, ἠθέλομεν ἐγκαταλείπῃ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην. Ὑπεύθυνοι δὲ εἰς ἁμαρτωλὰς ἀποπλανήσεις ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἶνε οὐχὶ οἱ ἀποπλανηθέντες ἄνθρωποι, ἀλλ' ἐκεῖνοι οἵτινες ἀλαζονικῶς ἔταξαν ἑαυτοὺς ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς καὶ ἀντὶ νὰ ἐφαρμόζωσι τὴν ἀγάπην, τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν ἀμνησικακίαν, ἐγένοντο πνευματικοὶ δήμιοι ἐκείνων, πρὸς οὓς ὁ Θεὸς πλείονα θὰ ἐπιδείξηται συγγνώμην διὰ τὸν μετριόφρονα καὶ πλήρη ἀπαρνήσεως τῶν κοσμικῶν ἀγαθῶν, ἀγάπης καὶ εὐεργεσίας βίον αὐτῶν, ἔστω καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας διανυόμενον, ἢ πρὸς τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς φέροντας μὲν ἀδαμαντοκολλήτους μίτρας καὶ ἀστέρας, ἀλλὰ τιμωροῦντας καὶ ἀποκόπτοντας ἄλλους ἐκ τῆς ὁλομελείας αὐτῆς.

Εἶνε εὔκολον ν' ἀναιρέσῃ τις τοὺς ἐμοὺς λόγους δι' ὑποκριτικῶν ἐπιχειρημάτων. Ἀλλὰ ἡ βαθεῖα κατανόησις τῆς ἀληθείας καὶ τῶν ἀληθῶν προθέσεων τῶν ἀνθρώπων οὐδένα θέλει διαφύγῃ.

26 Φεβρουαρίου 1901

Κόμησσα Σοφία Τολστόη

Ἀπάντησις τοῦ Μητροπολίτου Πετρουπόλεως Ἀντωνίου.

Κυρία Κόμησσα Σοφία,

Οὐχὶ τοῦτο εἶνε σκληρὸν ὅπερ ἔπραξεν ἡ Σύνοδος δηλώσασα τὴν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστασίαν τοῦ συζύγου σας, ἀλλὰ σκληρὸν εἶνε ἐκεῖνο ὅπερ αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν ἐποίησεν, ἀπαρνηθεὶς τὴν πίστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, τὸν

Λυτρωτὴν καὶ Σωτῆρα ἡμῶν. Κατὰ τῆς τοιαύτης δὲ ἀποστατίας ἔδει πρὸ πολλοῦ νὰ ἐκχυθῇ πᾶσα ἡ ἐκ τῆς θλίψεως ἀθημονία σας. Οὐχὶ δὲ βεβαίως ἐκ τῶν τεμαχίων τῶν ἐντύπων χαρτίων θ' ἀπολεσθῇ ὁ σύζυγός σας, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι ἀπεμακρύνθη τῆς πηγῆς τῆς αἰωνίου ζωῆς. Διὰ τὸν χριστιανὸν εἶνε ἀκατανόητος ἡ ζωὴ ἄνευ Χριστοῦ, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ὁποίου «ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν» (Ἰωάν. 3, 15, 16, 36.—5, 24), ὅθεν καὶ περὶ τοῦ ἀπαρνουμένου τὸν Χριστὸν ἓν μόνον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐξέπεσεν ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον. Ἐν τούτῳ δὲ συνίσταται ὁ ὅλεθρος τοῦ ἀνδρός σας, δι' ὃν ὅμως ὅλεθρον ὑπαίτιος εἶνε αὐτὸς μόνος καὶ οὐδεὶς ἕτερος.

Ἐκ τῶν πιστευόντων εἰς Χριστὸν ἀποτελεῖται ἡ Ἐκκλησία, εἰς ἣν ὑμεῖς φρονεῖτε, ὅτι καταλέγεσθε, χάριν δὲ τῶν πιστῶν, τουτέστι τῶν μελῶν αὐτῆς, ἡ Ἐκκλησία αὕτη εὐλογεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ πάσας τὰς σημαντικωτάτας στιγμὰς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου . . . , ἀλλ' οὐδέποτε πράττει τοῦτο αὕτη οὐδὲ δύναται νὰ πράξῃ διὰ τοὺς ἀπίστους, τοὺς ἐθνικούς, τοὺς βλασφημοῦντας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, διὰ τοὺς ἀποσχισθέντας αὐτῆς καὶ μὴ θέλοντας νὰ λάβωσιν ἐξ αὐτῆς μήτε εὐχὰς μήτε εὐλογίας, καὶ ἐν γένει πάντας ἐκείνους, οἵτινες δὲν συναριθμοῦνται μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς. Καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς ἀπόψεως τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἡ ἀπόρασις τῆς Συνόδου εἶνε καθολοκληρίαν εὐνόητος, σαφὴς καὶ ῥωτεινή, ὡς ἡμέρα. Καὶ ὁ νόμος τῆς ἀγάπης καὶ ἀμνησικακίας οὐδόλως ἀθετεῖται διὰ τούτου. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶνε ἄπειρος, ἀλλ' αὕτη συγχωρεῖ οὐχὶ πάντας οὐδὲ διὰ πάντα. Ἡ βλασφημία κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος «οὐκ ἀφεθήσεται οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι» (Ματθ. 12, 32). Ὁ Θεὸς πάντοτε καλεῖ τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἀγάπης του, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐνίοτε δὲν θέλει νὰ ἔλθῃ εἰς συνάντησιν τῆς ἀγάπης ταύτης καὶ φεύγει πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, ὅθεν καὶ βαίνει εἰς τὴν ἀπώλειαν. Ὁ Χριστὸς κύζετο ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν Αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀρχιερατικῇ αὐτοῦ εὐχῇ ἐξήνεγκε πικρὸν διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ λόγον περὶ τοῦ ὅτι ἀπώλετο «ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας» (Ἰωάν. 17, 12). Περὶ τοῦ συζύγου σας, μέχρις ὅτου οὗτος ζῇ, δὲν δυνάμεθα εἰσέτι νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐντελῶς ἀπώλετο, ἀλλ' ἐλέχθη περὶ αὐτοῦ ἡ πλήρης ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ ἐξέπεσε τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἀποτελεῖ πλέον μέλος αὐτῆς, ἐφ' ὅσον δὲν μετανοήσῃ καὶ δὲν ἑνωθῇ ἐκ νέου μετ' αὐτῆς.

Ἐν τῷ σχετικῷ μέρει τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ἡ Σύνοδος ἐμαρτύρησεν ἁπλῶς περὶ τοῦ ἐξ ἀντικειμένου γεγονότος, ὅθεν καὶ νὰ ἀδημονῶσι κατ' αὐτῆς δύνανται μόνον ἐκεῖνοι, ὅσοι οὐκ οἴδασι τί ποιοῦσιν. Ὑμεῖς δέχεσθε ἐκφράσεις συμπαθείας ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου. Τὸ τοιοῦτον οὐδόλως μὲ ξενίζει, ἀλλά μοι φαίνεται, ἐν τούτῳ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ παραμυθοῦν. Ἔστι δόξα ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων καὶ δόξα ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. «Πᾶσα δὲ δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε· τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (1 Πετρ. 1, 24—25).

Ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος αἱ ἐφημερίδες διέδοσαν τὴν εἴδησιν περὶ τῆς ἀσθενείας τοῦ κόμητος, τότε διὰ τοὺς ἱερεῖς ἠγέρθη ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἰσχύϊ τὸ ζήτημα: Προσήκει ἀρά γε αὐτῷ, ἐκπεσόντι τῆς πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ν' ἀξιωθῇ χριστιανικῆς κηδείας καὶ εὐχῶν; Ἀπετάθησαν ἀκολούθως οὗτοι πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, καὶ αὕτη ὡς ὁδηγίαν μυστικὴν εἰς τοὺς ἱερεῖς ἔδωκε καὶ ἠδύνατο νὰ δώσῃ μίαν μόνην ἀπάντησιν: Δὲν πρέπει ν' ἀξιωθῇ χριστιανικῆς κηδείας, ἐὰν ἀποθάνῃ μὴ ἀνανεώσας τὴν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπικοινωνίαν του. Οὐδεμία κατ' οὐδενὸς ἐκφράζεται ἐνταῦθα ἀπειλή, διάφορος δὲ τῆς δοθείσης ἀπαντήσεως ἦτο ἀδύνατον νὰ δοθῇ. Καὶ νομίζω ὅτι δὲν θὰ εὑρίσκετο οὐδείς, ἔστω καὶ ἐκ τῶν ἀπειθῶν ἱερέων, ὅστις θὰ ἀπεράσιζε νὰ τελέσῃ ὑπὲρ τοῦ κόμητος χριστιανικὴν κηδείαν, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπετέλει τοιαύτην, αὕτη θὰ ἦτο ἐγκληματικὴ βεβήλωσις τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τί νὰ ἐξασκηθῇ βία ἐπὶ τοῦ συζύγου σας; διότι, προφανῶς, οὐδὲ ὁ ἴδιος δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ τελεσθῇ ἐπ' αὐτοῦ τελετὴ χριστιανικῆς κηδείας.

Ἅπαξ ὑμεῖς ἡ ἰδία εἶσθε ἄνθρωπος ζῶν καὶ ἐπιθυμεῖτε νὰ θεωρῆσθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις πράγματί ἐστι σύνδεσμος ζώντων λογικῶν ὄντων ἐν ὀνόματι τοῦ ζῶντος Θεοῦ, τότε ἀφ' ἑαυτοῦ πίπτει ὁ ἰσχυρισμός Σας, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶνε ἔννοια ἀῤῥημένη. Καὶ εἰς μάτην κατηγορεῖτε τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ κακίᾳ καὶ ἀθετήσει τοῦ ὑψίστου νόμου τῆς ἀγάπης, τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ παραγγελθείσης. Ἐν τῇ Συνοδικῇ πράξει ἀθέτησις τοῦ τοιούτου νόμου δὲν ὑπάρχει. Ὑπάρχει τοὐναντίον ἔργον ἀγάπης, ἔργον προσκλήσεως τοῦ μὲν συζύγου Σας πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, τῶν δὲ πιστῶν εἰς προσευχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Τοὺς Ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας καθίστησιν ὁ Κύριος, οὐχὶ δὲ αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἀλαζονικῶς, ὡς λέγετε, ἔθεσαν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας. Φέρουσι δὲ ἀδαμαντοκολλήτους μίτρας καὶ ἀστέρας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ποσῶς οὐσιῶδες ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτῶν. Διετέλουν ποιμένες καὶ ὅτε ἐνεδύοντο μὲ ῥάκη, διωκόμενοι καὶ ἐξοριζόμενοι, θὰ διαμένωσι δὲ τοιοῦτοι πάντοτε, καὶ ἂν ἀκόμη περιήρχοντο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ περιβληθῶσι καὶ αὖθις τὰ ῥάκη, ὁσῳδήποτε καὶ ἂν βλασφημῶνται καὶ οἱοιδήποτε περιφρονητικοὶ λόγοι καὶ ἂν ἐπιῤῥιπτωνται κατ' αὐτῶν. Κατακλείων ζητῶ συγγνώμην, διότι δὲν ἀπήντησα ὑμῖν ἀμέσως. Περιέμε-

νον ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ πρώτη ὀξεῖα ἔκρηξις τῆς θλίψεώς Σας.

Κἰθθε δὲ ὁ Κύριος ὑμᾶς μὲν νὰ εὐλογῇ καὶ διαφυλάττῃ, τὸν δὲ κόμητα σύζυγόν Σας νὰ ἐλεήσῃ.

16 Μαρτίου 1901.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Μητροπολίτης Πετρουπόλεως.

ΙΕΡΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΤΗ ΑΓ. ΚΑΙ Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Καὶ ἀκριβῶς, διότι ὁ κόσμος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὸ μέγα τοῦτο τοῦ σταυροῦ μυστήριον, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰουδαῖος εθεώρει σκάνδαλον εἰς τὴν πίστιν του τὸν σταυρόν, καὶ ὁ Ἕλλην καὶ ὁ Ρωμαῖος κατεγέλα αὐτὸν ὡς μωρίαν. Δὲν ἠδύναντο οὗτοι νὰ ἐννοήσωσι πῶς αὐτὸ τὸ ἀποτελοῦν τὴν φαινομενικὴν ἀδυναμίαν καὶ μωρίαν τοῦ σταυροῦ, καὶ διεγεῖρον κατ' αὐτοῦ τὴν περιφρόνησιν τοῦ κόσμου, αὐτὸ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ σκάνδαλον καὶ ἡ μωρία καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ σταυροῦ ἀπετέλει τὴν περιφανεστάτην καὶ κατὰ βαθμὸν ὑπέρτατον ἐκδήλωσιν τῆς ἰσχύος, τῆς δυνάμεως καὶ τῆς θεότητος τοῦ ἐσταυρωμένου, ἥτις κυριεύει τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ναί· «τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, καὶ τὰ ἀγενῆ καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ».

Ἴδιον τῆς ποταπῆς ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων φύσεως εἶνε νὰ μὴ θεωρῶμεν ὡς μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ εἰ μὴ τὰ γήϊνα καὶ κοσμικὰ μεγαλεῖα, τὸ μέγεθος καὶ τὸν ὄγκον τῆς δυνάμεως, ἥτις καθυποτάσσει λαοὺς καὶ κράτη καὶ ἀναδεικνύει τοὺς κατακτητὰς καὶ τοὺς μεγάλους τῆς γῆς στρατηλάτας. Εἶς Μ. Ἀλέξανδρος λ. χ. σύρων ὄπισθεν αὐτοῦ στρατιὰς ὑπερηφάνους καὶ πάντοτε τροπαιούχους καὶ νικηφόρους, ποδοπατῶν ἔθνη καὶ λαούς, κατακυριεύων τῆς γῆς ἀπάσης καὶ διανέμων στέμματα καὶ σκῆπτρα βασιλικά, ἰδοὺ πρότυπον καὶ μεγάλη εἰκὼν ἰσχυροῦ καὶ ἐνδόξου τῆς γῆς. «Καὶ ἐγένετο, περιγράφει μὲ ὕφος θεηγόρου γλώσσης τὸ μεγαλεῖον τοῦτο ἡ Παλ. Διαθήκη, μετὰ τὸ πατάξαι Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, καὶ ἐπάταξε τὸν Δαρεῖον βασιλέα Περσῶν καὶ Μήδων, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ· καὶ συνεστήσατο πολέμους πολλούς, καὶ ἐκράτησεν ὀχυρωμάτων πολλῶν καὶ ἔσφαξε βασιλεῖς τῆς γῆς· καὶ διῆλθεν ἕως ἄκρων τῆς γῆς, καὶ ἔλαβε σκῦλα πλήθους ἐθνῶν, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ὑψώθη καὶ ἐπήρθη, καὶ συνήγαγε δύναμιν ἰσχυρὰν σφόδρα, καὶ ἦρξε χωρῶν, καὶ ἐθνῶν καὶ τυράννων καὶ ἐγένοντο αὐτοῦ εἰς φόρον· καὶ μετὰ ταῦτα ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτοῦ, καὶ ἔγνω ὅτι ἀποθνήσκει· καὶ ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ἔτη δώδεκα, καὶ ἀπέθανεν» (α'. Μακκαβ. α'. κεφ. λ. χ. 1—7). Ὁποῖον ὕψος! ἀλλὰ καὶ ὁποία πτῶσις! ὁποῖον μεγαλεῖον, ἀλλὰ καὶ ὁποῖον τέλος! Ἰδοὺ τί εἶνε ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ μεγαλεῖά του· πάντα τὰ μεγαλεῖά του δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ καὶ τὰ τρόπαια τῆς καταστροφῆς του! καθ' ἣν στιγμὴν ὑψοῦται καὶ ἀνέρχεται εἰς τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ τὸν κολοφῶνα, κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν πίπτει καὶ ἀφανίζεται ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς!

Ἀλλ' ἐν τῷ ἐσταυρωμένῳ Ἰησοῦ συμβαίνει τὸ ὅλως ἀντίστροφον καὶ ἐναντίον. Ἐνταῦθα τρόπαιον μεγαλείου οὐδὲν ἄλλο θεωρεῖται εἰμὴ ἡ ταπείνωσις καὶ ὁ ἐξευτελισμός· ὁ Ἰησοῦς διὰ τοὺς συγχρόνους του Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους οὐδὲν ἄλλο ἦτο εἰμὴ τὸ ὄνειδος τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του· κατεδιώχθη καὶ συνελήφθη διὰ προδοσίας ὡς κακοῦργος· περιεχθεὶς δὲ ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δικαστήριον, ἀπὸ τοῦ Ἄννα εἰς τὸν Καϊάφαν, ἀπὸ τοῦ Πιλάτου ἐπὶ τὸν Ἡρῴδην, παραδοθεὶς εἰς τὴν χλεύην καὶ τὸν διασυρμὸν τοῦ ὄχλου καὶ μαστιγωθεὶς ὡς δοῦλος προσηλοῦται ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐν μέσῳ δύο λῃστῶν, καὶ ἐκεῖ χρεμάμενος ἀποθνήσκει θάνατον κατώδυνον καὶ ἐπονείδιστον· ἀποθνήσκει· καὶ μετὰ ταῦτα ; μετὰ ταῦτα ἀποδανὼν γίνεται πλέον ἀθάνατος· καθίσταται ὁ αἰώνιος βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐσταυρωμένου τούτου πίπτει ἡ θρησκεία τῶν ἐθνικῶν μὲ ὅλας τὰς προσφιλεῖς καὶ φιληδόνους λατρείας της, συντρίβεται ὁ πέλεκυς τῶν Καισάρων, κρημνίζονται ὅλα τὰ εἴδωλα, ἀνχαιτίζονται οἱ χείμαρροι τῶν βαρβάρων, διασκορπίζονται αἱ σχολαὶ τῆς ἐθνικῆς φιλοσοφίας, ἐκριζοῦνται οἱ πολιτικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ θεσμοὶ καὶ τὰ πλέον ἀπηρχαιωμένα ἔθιμα. Ἀγιάζονται καὶ αὐταὶ αἱ πλέον ἀνόσιαι κλίσεις τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας· αὐτὸς δὲ ὁ τύπος καὶ τὸ ὄργανον τῆς ἀτιμίας καὶ ἀδυναμίας, ὁ σταυρός, γίνεται ἔκτοτε μέχρι τῆς σήμερον καὶ ἔσται μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ὁ καλλωπισμὸς τῶν βασιλικῶν στεμμάτων καὶ ἡ πολυτιμοτέρα ἀμοιβὴ καὶ ἀξία τῆς ἀρετῆς. Οὗτος εἶνε ὁ σταυρός, ὅστις ἦτο μωρία ὡς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ σκάνδαλον ὡς πρὸς τοὺς ἐθνικούς· καὶ ἐκ τοῦ σταυροῦ τούτου, ὁπουδήποτε οὗτος καὶ ἂν ἐπάγῃ βαρὺς ἐν μέσῳ τῆς γῆς, ἐξήνθισεν ἡ πρόοδος καὶ ὁ πολιτισμὸς καὶ παρήχθη ὁ χριστιανικὸς κόσμος· καὶ μόνον μετὰ τοῦ σταυροῦ τούτου δύναται νὰ ζήσῃ ὁ κόσμος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀντλεῖ τοὺς ζωηφόρους χυμοὺς τῆς ὑπάρξεως καὶ συντηρήσεως καὶ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς ἡ ἀνθρωπότης. Ἀφαιρέσατε ἐκ τῆς γῆς τὸν σταυρόν, καὶ θὰ συγκλονισθῶσιν ὅλοι οἱ θεμέλιοι οἱ ὑποβαστάζοντες τὴν ἀνθρωπότητα· σκότος δὲ καὶ ἔρεβος θὰ καταλάβῃ ἀθρόως τὰς διανοίας καὶ τὰς καρδίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τὴν καρδίαν ἐκείνην, ἥτις ἵνα ἀποδεχθῇ εὐλαβῶς τὸν λόγον τοῦ σταυροῦ ζητεῖ σημεῖα, ὡς ἐζήτουν ἵνα πιστεύσωσι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι σημεῖα («ἐπεὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσιν, ἢ ἐπιθυμεῖ λόγους καὶ συλλογισμοὺς ἀνθρωπίνης σοφίας (ὡς οἱ Ἕλληνες «καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν», ἰδοὺ διὰ τὴν τοιαύτην καρδίαν σημεῖα δὲν θὰ δοθῶσιν ἄλλα εἰμὴ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος τοὺς μεγάλους ἱστορικοὺς σταθμούς, ἐν οἷς συγκεντροῦται καὶ ἐκ τῶν ὁποίων παρήχθη καὶ ἐπήγασεν ὅλος ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ ἡμέρωσις καὶ ἡ τελειοποίησις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ ῥιφθεὶς εἰς τὰ τετραπέρατα τοῦ κόσμου διαδοθεὶς ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα πανταχοῦ καὶ πάντοτε παρήγαγε καρποὺς ἀληθείας, τελειοποιήσεως καὶ πολιτισμοῦ, καὶ οὐδαμοῦ διεψεύσθη· καὶ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις ἐρρέθη ὡς λίθος προσκόμματος εἰς πτῶσιν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἀπέβη Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις. Εἴτε ἐγένετο δεκτὸς εἴτε ἀπεβλήθη ὁ λόγος οὗτος, πάντοτε παρέσχεν εἴτε σωτήριον εἴτε τρομακτικὴν ἀπόδειξιν τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως· ὁ σταυρὸς ἀπέβη ἢ δίστομος ῥομφαία, ἥτις ἔσωσεν ἢ ἀπώλεσε τὴν ἀνθρωπότητα· ἀπέβη τὸ μέγα φῶς, τὸ ὁποῖον διδόμενον τῷ κόσμῳ ἢ ἀφαιρούμενον ἀπ' αὐτοῦ ἔφερε τὴν ζωὴν ἢ τὸν θάνατον, τὴν διαφθορὰν ἢ τὴν ἁγιότητα. Ἡ μεγάλη αἰτία τῆς πρωϊμωσεως καὶ

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 133—135.

ἀπιστίας τῶν Ἰουδαίων ἦτο αὕτη, ὅτι δὲν ἠδύναντο οὗτοι κατ' οὐδένα τρόπον ν' ἀναγνωρίσωσιν ὡς βασιλέα αὐτῶν καὶ κυριάρχην καὶ Μεσσίαν ἕνα κατάδικον· αὐτὴ δὲ ἀκριβῶς ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη αἰτία καὶ τῆς ἀπιστίας τῶν ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἐδέχοντο νὰ προσκυνήσωσιν ὡς Θεὸν ἕνα ἀσθενῆ καὶ ἐξουθενημένον καὶ ἐσταυρωμένον κατάδικον· διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον ἅπαν τὸ ἀνθρωπινον γένος εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἠγέρθη σύσσωμον ὅπως ἀπωθήσῃ τὴν ἐξ αὐτοῦ κατερχομένην ἐν δυνάμει Θεοῦ ἀλήθειαν καὶ σοφίαν τοῦ οὐρανοῦ· ἠναγκάσθη ν' ἀποκαλέσῃ αὐτὴν μωρίαν καὶ σκάνδαλον, μωρίαν ὅμως καὶ σκάνδαλον. ἦτις καὶ ἐν μέσῳ τοῦ φονικωτάτου πυρὸς τῶν κατ' αὐτῆς διωγμῶν καὶ ἐπιθέσεων ἐπεβλήθη εἰς τὸν κόσμον σύμπαντα καὶ ἀπεκαλύφθη ἐπὶ τέλους εἰς αὐτὸν ὅτι ἦτο καὶ εἶνε αὐτὴ ἡ σοφία, καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια καὶ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ. Παῦλε Ἀπόστολε, ὁπόσον μέγα δίκαιον εἶχες γράφων πρὸς τοὺς Κορινθίους α' «Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν, αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν».

Ἡμεῖς πληρέστατα πλέον κατανοοῦμεν διατί ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ τῆς θριαμβευτικῆς ἁψίδος τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων, οὐδὲ ἐξῆλθεν ἄλλως ἐκ τῆς γῆς εἰμὴ ἐν μεγίστῃ ἀσημότητι καὶ ταπεινώσει· διατί διέτρεξε τὴν ἀνθρωπίνην ἐπὶ τῆς γῆς ζωήν του ἐν μέσῳ χλεύης καὶ πτωχείας, καὶ ἀρῆκε τὴν τελευταίαν του πνοὴν ἐν μέσῳ φρικτῶν παθημάτων καὶ ὀνειδισμῶν καὶ ἐσχάτης ταπεινώσεως ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· διότι ὤφειλεν, ἐρχόμενος νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργον μεσίτου, νὰ συνενώσῃ τὰ διεστῶτα ἄκρα τῆς ἀδύσσου καὶ εἰς ὅλον τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἁγιότητα ἑνὶς Θεοῦ νὰ προσθέσῃ ἅπασαν τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν ἁμαρτωλὴν φύσιν τοῦ κατα-δίκου ἀνθρώπου· διότι ὤφειλε νὰ μᾶς ἐξαγοράσῃ καὶ μᾶς ἐλευθερώσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος καὶ δι' αὐτοῦ νὰ ἐκπλύνῃ τὸ μέγα πταῖσμα, τὸ ὁποῖον οὐδὲν ἄχρι τότε εἶχε δυνηθῇ νὰ ἐκ-πλύνῃ· διότι ὤφειλε νὰ γίνῃ κατάρα, ἵνα ἡμᾶς ἐκ τῆς κατά-ρας τοῦ νόμου καὶ τῆς δουλείας ἐξαγοράσῃ, διότι ὤφειλεν οὕτω ν' ἀποθάνῃ ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθή-σωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ, διότι διὰ τὸ πάθημα τοῦτο τοῦ θα-νάτου ἀκριβῶς βλέπομεν αὐτὸν δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον· διότι ὤφειλε διὰ τοιούτου θανάτου ν' ἀπαλλάξῃ ἡμᾶς ὅσοι φό-βῳ θανάτου διὰ παντὸς ἔνοχα εἴμεθα δουλείας· διότι τέλος ἔπρεπεν αὐτῷ δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι» (Ἑβρ. 2, 9. 10). Ἰδού, Παναγιώ-τατε Δέσποτα, πῶς ἱδρύθη διὰ τοῦ ξύλου τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τῆς γῆς βασιλεία, βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, βασιλεία ἐπὶ τῶν πνευμάτων καὶ τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων· τὰ βασίλεια καὶ τὰ κράτη τοῦ κόσμου ἐγείρονται καὶ πίπτουσιν, αἱ γενεαὶ ἔρχον-ται καὶ παρέρχονται, τὰ ἔθνη καὶ οἱ λαοὶ καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς μεταβάλλονται καὶ ἀφανίζονται, ἓν δὲ μόνον μένει ἀμετάβλητον καὶ ἀσάλευτον ἐν μέσῳ ὅλων τούτων τῶν ἀνατρο-πῶν τῶν αἰώνων καὶ ἵσταται ὑψηλὸν καὶ ἀκαταλυτον, καὶ τοῦτο εἶνε ὁ σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἐσταυρωμέ-νου. Δεῦτε λοιπὸν προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν σήμερον εἰς τὸν τόπον, οὗ ἔστησαν οἱ πόδες τοῦ Κυρίου· δεῦτε κλίνωμεν σήμερον γόνυ σεβασμοῦ καὶ ταπεινώσεως πρὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου θυσιαστηρίου, ὅπου ἐπετελέσθη τὸ μέγα ἔργον τῆς ἡμετέρας ἀπολυτρώσεως. Δεῦτε συσταυρώσωμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ σταυροῦ τοῦ Ἰησοῦ τὰ πάθη ἡμῶν καὶ τὰς ἐπιθυμίας, δεῦτε

[28] ρωμεν τὸν σταυρὸν τοῦτον τῶν παθῶν ἡμῶν καὶ ἀκολουθή-σωμεν σήμερον τῷ Ἰησοῦ εἰς τὸν φρικτὸν Γολγοθᾶν καὶ μὴ σκληρύνωμεν τὰς καρδίας ἡμῶν ἀλλὰ κατανυγῶμεν ὑπὲρ ἐκεί-νου, ὅστις τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ὑπέστη ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα οὕτω καταξιωθῶμεν προσκυνῆσαι ἐν χαρᾷ καὶ τὴν τριήμερον ἐκ νε-κρῶντοῦ Ἰησοῦ λαμπροφόρον Ἀνάστασιν. Γένοιτο! Ἀμήν.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Μητροπολίτας περὶ ἐκ-λογῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἀριθ. (Πρωτ. 1897
(Διεκπ. 1156

Πανιερώτατε καὶ Θεοπρόβλητε Μητροπολῖτα ,

ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἡμῖν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελ-φὲ κύριε , τὴν περιπόθητον ἡμῖν αὐτῆς Πανιερότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμεθα. Διὰ τῆς δὲ τῆς ἐγκυ-κλίου Συνοδικῆς ἐπιστολῆς προαγόμεθα ἀνακοινώσασθαι τῇ αὐ-τῆς Πανιερότητι ὅτι χηρεύσαντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διὰ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἀποχωρήσεως τοῦ Παναγιωτάτου τέως Ἀρχιεπι-σκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυ-ρίου Κωνσταντίνου, ἐξελέγη τῇ λ' τοῦ παριππεύσαντος μη-νὸς Μαρτίου ἐν κοινῇ συνεδριάσει τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνό-δου καὶ τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου κατὰ τὴν τάξιν Τοποτη-ρητὴς τοῦ Θρόνου ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανιε-ρώτατος Μητροπολίτης Προύσης, πρός τε διεξαγωγὴν τῶν κοινῶν ὑποθέσεων κατὰ τὸ διάστημα τῆς χηρείας τοῦ Θρόνου καὶ πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων εἰς καταρτισμὸν τῆς νενομισμένης ἐκλογικῆς συνελεύσεως καὶ τῶν λοιπῶν, συνῳδὰ ταῖς περὶ ἐκ-λογῆς Πατριάρχου σχετικαῖς διατάξεσι τῶν ἐν ἰσχύϊ Γενικῶν Κανονισμῶν τῶν Πατριαρχείων. Τῆς ἐκλογῆς δὲ ταύτης τοῦ Τοποτηρητοῦ κυρωθείσης ἤδη κατὰ τὴν τάξιν ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, ἐξαγγέλλοντες καθηκόντως τὰ γενόμενα πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς, προσκα-λούμεθα αὐτοὺς εἰς ἔγκαιρον καὶ μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἐμ-βριθείας ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐπιβαλλομένου ἑνὶ ἑκάστῳ καθήκοντος ἐν τῇ σπουδαίᾳ ταύτῃ περιστάσει πρὸς ἐκλογὴν καὶ ἀνάδειξιν διαδόχου ἀνταξίου τοῦ θρόνου τῶν Χρυσοστόμων καὶ Φωτίων. Καὶ δὴ γράφοντες συνοδικῶς καὶ ὑπομιμνήσκοντες τὰς περὶ ἐκ-λογῆς Πατριάρχου σχετικὰς διατάξεις τῶν Γενικῶν Κανονι-σμῶν, προτρεπόμεθα καὶ ἀξιοῦμεν ἀδελφικῶς τὴν αὐτῆς Πανιερότητα ὅπως ἐκ τῶν διατάξεων τούτων ὁδηγουμένη καὶ προ-σηκόντως σταθμίζουσα τὰ προσόντα, ὑφ' ὧν πρέπον ἐστὶ περι-κοσμεῖσθαι τὸν μέλλοντα ἀναλαβεῖν τοὺς οἴακας τῆς ἱερᾶς ταύτης ὁλκάδος τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, δῷ ἀμερολήπτως τὴν ἑαυτῆς ψῆφον ὑπὲρ ἐκείνου ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἱεραρχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς κλίματος, ὃν ἂν κρίνῃ ἐν τῇ ἀρχιερατικῇ αὐ-τῆς συνέσει ὄντως κεκτημένον τὰ καθοριζόμενα προσόντα καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἀναγκαίαν πεῖραν, καὶ δυνάμενον οἰακο-στρορεῖν τε σωτηρίως τὸ πηδάλιον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, ἣν αὐτὸς περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος, καὶ ἐργάζεσθαι τελεσφόρως ὑπὲρ τῶν ἀγνῶν καὶ ἀκραιφνῶν αὐτῆς συμφερόντων ἐν ὁσιότητι καὶ ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, συνῳδὰ ταῖς ἐκ-κλησιαστικαῖς διατάξεσι καὶ τοῖς ἐν ἰσχύϊ θεσμοῖς. Ἀ-ξίως τοίνυν τῆς ἱερότητος καὶ σπουδαιότητος τῆς διακονίας ἐκφέρουσα τὴν ἑαυτῆς ψῆφον ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκλογῇ Πα-

τριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Πανιερότης αὐτῆς ὀφείλει ἐγγράψαι ἁπλῶς τὸ ὄνομα τοῦ κατὰ τὴν ἀμερόληπτον αὐτῆς κρίσιν ὑποψηφίου ἐν ἰδιαιτέρῳ δελτίῳ ἄνευ ὑπογραφῆς καὶ ἀποστεῖλαι ἡμῖν αὐτὸ περικλείστως ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν σεβασμιώτατον Τοποτηρητὴν ἐντὸς προθεσμίας τεσσαράκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν, ἀρχομένης ἀπὸ τῆς σήμερον, ὡς ὁρίζεται ὑπὸ τῆς ρητῆς τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν διατάξεως, γινώσκουσα ὅτι, τῆς νομίμου ταύτης προθεσμίας συμπληρουμένης, ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις νομοταγῶς προβήσεται εἰς τὴν ἔναρξιν τῶν ἐκλογικῶν ἐργασιῶν ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς. Ἐπειδὴ δέ, ὡς γνωστὸν τῇ αὐτῆς Πανιερότητι, ἡ τῶν ἐκλογέων ψῆφος αὕτη καὶ ἐν γένει ἡ ψηφοφορία ὑπάρχει μυστική, ὀφείλει, ἐγγράφουσα, ὡς προείρηται, ἐν τῷ δελτίῳ μόνον τὸ τοῦ ὑποψηφίου ὄνομα, ἐγκλεῖσαι εἶτα τὸ δελτίον τοῦτο ἐν φακέλλῳ τρισσῶς ἐσφραγισμένῳ τῇ σφραγῖδι αὐτῆς καὶ φέροντι τὴν ἐπιγραφὴν «δελτίον ψήφου», ἀποστεῖλαι δὲ ἡμῖν τὸν φάκελον τοῦτον περίκλειστον ἐντὸς ἰδιαιτέρου γράμματος πρὸς τὸν σεβασμιώτατον Τοποτηρητήν, περὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης ὑποθέσεως λόγον ποιουμένη ἐν αὐτῷ, εἰ μὴ ὅτι ἀποστέλλει δι' αὐτοῦ τὸ δελτίον, σημειουμένων καὶ ἐπὶ τοῦ φακέλλου τοῦ γράμματος τῶν λέξεων «περιέχει τὸ δελτίον». [Πρὸς τούτοις, ἐπειδὴ ἡ θεόσωστος αὐτῆς ἐπαρχία συγκαταλέγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν εἰκοσιοκτὼ ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου, αἵτινες δικαιοῦνται κατὰ τοὺς Κανονισμοὺς ἐκπροσωπεῖσθαι ἐν τῇ ἐκλογικῇ συνελεύσει καὶ δι' ἰδιαιτέρου λαϊκοῦ ἀντιπροσώπου, προτρεπόμεθα αὐτὴν ἀδελφικῶς ἵνα φροντίσῃ ὅπως ἐγκαίρως ἐκλεγῇ καὶ διορισθῇ, κατὰ τὸν ἰσχύοντα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς τρόπον ἐκλογῆς, κατάλληλος ἀντιπρόσωπος, εἴτε ἐκ τῶν αὐτόθι κατοίκων τῆς ἐπαρχίας εἴτε καὶ ἐκ τῶν ἐνταῦθα εὐυπολήπτων προσώπων, ὑπήκοος τῆς κραταιᾶς βασιλείας, ὅστις φέρων τὸ ἐπίσημον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ πρακτικόν, δεόντως ἐπικεκυρωμένον, καὶ ἰδιαιτέραν συστατικὴν ἐπιστολὴν τῆς αὐτῆς Πανιερότητος, καὶ ἐμφανιζόμενος ἐντὸς τῆς ὡς ἄνω τεσσαρακονθημέρου προθεσμίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς ἀναγνώρισιν, προσκληθήσεται ἀκολούθως ἐν καιρῷ τῷ δέοντι ἵνα μετάσχῃ τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως.] Ἐπὶ τούτοις ἀναμένοντες τὴν ἔγκαιρον καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω καὶ προσυπομιμνήσκοντες ὅτι ἐν ταῖς ἱεροτελεστ'αις ὀφείλει μνημονεύειν πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων κατὰ τὴν κανονικὴν τάξιν, μέχρι τῆς ἐκλογῆς νέου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, αἰτούμεθα τὰ ἔτη αὐτῆς ὡς πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια.

Τῇ 0' Ἀπριλίου ,αϑα'.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχ. Θρόνου Κων]πόλεως
† Προύσης ΝΑΘΑΝΑΗΛ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† ὁ *Ἀδριανουπόλεως* ΚΥΡΙΑΛΟΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Ἀμασείας* ΑΝΘΙΜΟΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Ἰωαννίνων* ΓΡΗΓΟΡΙΟ[illegible] ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Μηθύμνης* ΣΤΕΦΑΝΟΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Μεσημβρίας* ΧΑΡΙΤΩΝ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Βάρνης* ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Χίου* ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Κορυτσᾶς* ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Γρεβενῶν* ΔΩΡΟΘΕΟΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Λιτίτζης* ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ *Λέρου καὶ Καλύμνου* ΙΩΑΝΝΗΣ ἐν Χρ. ἀγαπητὸς ἀδελφ.

Σημ. Ἀνάλογος Ἐγκύκλιος, σχετικὴ πρὸς τὰς ἐκλογὰς τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων, ἀπελύθη ἀπὸ μέρους τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγ. Τοποτηρητοῦ πρὸς τὰς διαφόρους ἐνορίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς δὲ καὶ ἑτέρα ἀπὸ μέρους τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας, ὧν ἡ δημοσίευσις, ἐλλείψει χώρου, ἀναβάλλεται διὰ τὸ προσεχὲς φύλλον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία Δύο Σωμάτων. — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ συνεκάλεσεν εἰς κοινὴν συνεδρίαν τὰ Δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα, τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον. Προκαταρξάμενος δὲ ταύτης προσεφώνησε διὰ τῶν ἑξῆς:

«Κηρύττων ἐπ' αἰσίας τὴν ἔναρξιν τῶν συνεδριῶν τῶν Δύο Διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων διὰ τὴν προπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν τῆς προσεχοῦς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς ἐπικαλοῦμαι τὴν περικοσμοῦσαν τούς τε σεβασμιωτάτους Συνοδικοὺς καὶ τοὺς ἀξιοτίμους Συμβούλους ἐγνωσμένην σύνεσιν καὶ φιλογένειαν πρὸς πιστὴν τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσιν.

Εἶτα ἀνεγνώσθησαν ἐν μεταφράσει τὰ ἑπόμενα κυβερνητικὰ ἔγγραφα, ἅτινα ὁ ὑπουργικὸς τεσκερὲς ἔχων ὧδε:

Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης
καὶ τῶν Θρησκευμάτων.

Πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου,

Ἐπισυνημμένως τῷ παρόντι φιλικῷ τεσκερὲ ἀποστέλλεται ὑψηλὸν διάταγμα (βουγιουρουλτὶ) ἀποτεινόμενον κατὰ τὴν τάξιν πρὸς τὴν Ὑμετέραν φιλίαν καὶ τὰ μέλη τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων περὶ διορισμοῦ τῆς Ὑμετέρας φιλίας δυνάμει Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὡς Τοποτηρητοῦ καὶ περὶ ἐνεργείας τῶν δεόντων συνῳδὰ τῇ τάξει καὶ τῷ Κανονισμῷ διὰ τὴν ἐκλογὴν νέου Πατριάρχου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ πρώην Πατριάρχου κὺρ Κωνσταντίνου.

Τῇ 28 Ζιλ-χιτζὲ 1318
5 Ἀπριλίου 1317 (1901)

Ὁ Ὑπουργὸς
ΑΒΔΟΥΡΡΑΧΜΑΝ

Πρὸς δὲ καὶ τὸ ὑψηλὸν διάταγμα (Βουγιουρουλτὶ) ἔχον οὕτω:

Ὑψηλὴ Πύλη
Μεγάλη Βεζυρεία

(Τ. Σ.) ὁ Μέγας Βεζύρης
ΧΑΛΙΛ ΡΙΦΑΤ

Μητροπολίτα Προύσης κὺρ Ναθαναήλ, μέλος τῆς Ἱ. Συνόδου διορισθὲν Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ κύριοι Συνοδικοὶ καὶ Σύμβουλοι,

Συνεπείᾳ μαθητᾶ τῶν μελῶν συνόλου τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τοῦ μικτοῦ Συμβουλίου διαλαμβάνοντος ὅτι Τοποτηρητὴς ἐξελέγη συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ ὁ Μητροπολίτης Προύσης κὺρ Ναθαναὴλ καὶ ἐξαιτουμένου τὸν διορισμὸν αὐτοῦ πρὸς ἐκλογὴν νέου Πατριάρχου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Πατριάρχου κὺρ Κωνσταντίνου, διαβιβασθέντος δὲ διὰ τεσκερὲ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων, ὑπεβλήθη τὸ πρᾶγμα τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι καὶ ἐξεδόθη Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα περὶ διορισμοῦ τοῦ εἰρημένου κὺρ Ναθαναὴλ ὡς Τοποτηρητοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο ὁ διορισμὸς αὐτοῦ συνῳδὰ τῷ αὐ-

τοκρατορικῷ διατάγματι, προσθῆτε συνῳδὰ τῇ τάξει καὶ τῷ Κανονισμῷ εἰς τὴν ἐνέργειαν των δεόντος.

Τῇ 23 Ζιλ-χιτζὲ 1318
31 Μαρτίου 1317 (1901).

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπισήμων τούτων ἐγγράφων ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος ἐξέφρασεν εὐχαριστίας πρὸς τὴν Σ. Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τῇ προθύμῳ καὶ ταχείᾳ διευθετήσει τῶν πραγμάτων.

Εἶτα ἐνεκρίθη ὑπὸ τῶν Δύο Διοικητικῶν Σωμάτων ὅπως ἀρξωνται αἱ προσήκουσαι ἐνέργειαι παρὰ ταῖς ἐνορίαις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ἐκλογὴν τῶν δύο ἀντιπροσώπων, τῶν μελλόντων ἵνα μετάσχωσι τῆς γενικῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου. Μετέπειτα δὲ προβάντα εἰς ἐκλογὴν δύο μελῶν τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπ. Καταστημάτων ἐξελέξαντο τοὺς κκ. Α. Αὐγουστόπουλον καὶ Λέοντα Καζανόβαν, ἀντικαταστήσαντας ὁ μὲν πρῶτος τὸν ἀοίδιμον Γρηγόριον Κούπαν, ἀντιπρόεδρον τῆς Ἐφορείας, ὁ δὲ δεύτερος τὸν τὴν τετραετίαν κατὰ τὸν Κανονισμὸν συμπληρώσαντα καὶ ἐπομένως ἀποχωροῦντα αὐτῆς κ. Π. Κρουπετζόγλουν. Ὁμοίως ἐξελέγησαν μέλος μὲν τῆς Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκπροσωποῦν ἐν αὐτῇ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ὁ Σόλων Καζανόβας ἀντικαθιστῶν τὸν ἀποχωρήσαντα σύμβουλον Γ. Μελαχρινὸν, μέλος δὲ τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς ὁ Ἀλέξ. Γάγκος ἀντικαταστήσας τὸν ἀποχωρήσαντα ὡσαύτως Κ. Κωνσταντινίδην. Πρὸς τούτοις μέλη τῆς εἰδικῆς ἐπὶ τοῦ ἱδρυομένου Γραφείου τῶν μοναστηριακῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καὶ γαιῶν Ἐπιτροπῆς ἐξελέγησαν οἱ κκ. Ζήσης Θ. Ζήση καὶ Ι. Μαμόπουλος ἀντὶ τῶν ἀποχωρησάντων Ι. Βυθινοῦ ἐφέντη καὶ Γ. Μελαχρινοῦ ἐφέντη.

—*Ὁ Τοποτηρητὴς ἐν τῷ Ἀνακτόρῳ.* — Ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ μετέβη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδὶζ καὶ ὑπέβαλεν ἁρμοδίως τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ ἡμῶν Ἄνακτι τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις ἐπὶ τῇ παρ' Ὀθωμανοῖς ἀγομένῃ αὐθημερὸν πρώτῃ τοῦ νέου ἀραβικοῦ ἔτους.

—*Α. Ε. Μ. Συμβούλιον.* — Προχθὲς τὸ πρῶτον συνῆλθεν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ προέδρου σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου εἰς τακτικὴν συνεδρίαν τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ὅπερ εἶχε διακόψει τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ ἁγίου Πάσχα. Παρατηρηθέντος δὲ ὅτι πλῆθος ὑπάρχει ὑποθέσεων δικαστικῶν καὶ ὅτι δὲν ἐξαρκοῦσι πρὸς ἐγκαιρον περάτωσιν αὐτῶν αἱ δύο αὐτοῦ καθ' ἑβδομάδα τακτικαὶ συνεδρίαι, ἐνεκρίθη ὅπως τοὐντεῦθεν συνεδριάζῃ τοῦτο καὶ κατὰ πᾶσαν Δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν.

—*Ἱερὰ Σύνοδος.*—Τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀπὸ ἕνεκα ἀδιαθεσίας ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μηθύμνης Στέφανος.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῇ Δευτέρᾳ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφένδη Οἰκιάδου μεταβὰς εἰς τὴν περσικὴν πρεσβείαν ηὔξατο ἐκ μέρους τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ τῆς Περσίας Μιρζᾶ Μαχμοὺτ Χὰν, ἀπελθόντι τῆς ἡμετέρας πόλεως, κατευοδίων.

Σήμερον δὲ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ πασᾶς ἀρχιμεταφραστὴς τῶν ἀνακτόρων καὶ ὁ Συμεωνάκης ἐφέντης Σινιόσογλους.

Τῇ Κυριακῇ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας Ζηνόβιευ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ γ' γραμματέως τῆς πρεσβείας Τσερπάσκη, κατῆλθεν εἰς Φανάριον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Σ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νεαπόλεως Ἀρσενίου, Ἐπιτρόπου τοῦ Πανχγίου Τάφου. Τῆς Α. Σεβασμιότητος ὅμως ἀπούσης, ἡ Α. Ἐξοχότης ἀφῆκεν αὐτῷ ἐπισκεπτήριον.

Ἐντεῦθεν ἡ Α. Ε. ἀνελθοῦσα εἰς Μουχλίον ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν αὐτόθι διατρίβοντα πατριάρχην πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνον τὸν Ε'.

—*Μητροπολῖται Καστορίας καὶ Ρασκοπρεσρένης.* — Οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Καστορίας Γερμανὸς καὶ Ρασκοπρεσρένης Νικηφόρος τηλεγραφικῶς καὶ διὰ γραμμάτων ἠγγειλαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν αἰσίαν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν ἄφιξιν καὶ τὴν ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τῶν παμνίων αὐτῶν.

—*Συμπλήρωσις.*—Παραλιπόντες ἐλλείψει χώρου ἵνα ἀναγράψωμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τῆς Ἀναστάσεως ἐν τοῖς Πατριαρχείοις παραστάντων ξένων καὶ ὁμογενῶν βαθμούχων καὶ λογάδων πράττομεν τοῦτο σήμερον. Οἱ παραστάντες ἦσαν: αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παρεπιδημῶν πρώην πρωθυπουργὸς τῆς Σερβίας Βλαδὰν Γεώργεβιτς, ὁ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων τμηματάρχης τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ὑπουργείου Ζιβὲρ βέης, ὁ Συμεωνάκης ἐφένδης Σινιόσογλους, Ἀβραὰμ Βαπορίδης ἐφένδης, Γρηγοράκης ἐφένδης Χιδιρογλους, Δημ. Νικολαΐδης ἐφένδης, διευθυντὴς τῆς «Κωνσταντινουπόλεως», Ἀποστολίδης ἐφένδης ἰατρὸς, Α. Κυριακοῦ ἐφένδης, Καραμπάογλους ἐφένδης Χατζῆ Γεώργιος, Ἀλέξ. Ἀλεξανδρίδης ἐφένδης, Ρωμύλος Σπαθάρης ἐφένδης, ἀνθυπίλαρχος τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, Κ. Λαδόπουλος ἐφένδης, Ἀντώνιος Οἰκιάδης ἐφένδης Καπουκεχαγιὰς τῶν Πατριαρχείων, οἱ τραπεζῖται Κωνστ. Βλαστάρης, Δημοσθένης Εὐγενίδης, Στέφανος Πεσματζόγλους καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐνταῦθα Σαμιακοῦ Γραφείου Κ. Στεφανίδης.

—*Ἑλληνικὸς Φιλολ. Σύλλογος* —Ὁ ἐν Πέραν Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος ἐξελέξατο ἐσχάτως παμψηφεὶ τὰς ΑΑ. ΣΣ. τοὺς ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτας Κορυτσᾶς Γερβάσιον καὶ Γρεβενῶν Δωρόθεον ὡς καὶ τοὺς πανοσιολ. Φώτιον, ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ Λαυρέντιον, Μ. Ἀρχιδιάκονον, μέλη αὐτοῦ τακτικά.

—*Ἄφιξις.*— Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπανέκαμψεν ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Α' γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κ. Δ. Ξανθόπουλος.

—*Μνημόσυνον Ἀνδρέου Σπαθάρη.* — Ἐν πολλῇ κατανύξει καὶ ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν τῷ ἐν Μουχλίῳ ἱερῷ ναῷ τὸ τεσσαρακονθήμερον μνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ Γένους Ἀνδρέου Σπαθάρη, ἱερουργοῦντος τοῦ παρεπιδημοῦντος μητροπολίτου Μελενίκου Ἰωακείμ. Ἐν τῷ ναῷ παρῆσαν καὶ ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς Μ. Κλεόβουλος, ὁ Σύλλογος τῶν καθηγητῶν ταύτης ὡς καὶ ὁ τοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου, ἔτι δὲ πλῆθος μαθητῶν τοῦ ματαστάντος καὶ ἄλλων φίλων.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἅγιος Μελενίκου Ἰωακεὶμ ἐν συνοδίᾳ τῶν συγγενῶν μετέβη εἰς Βαλουκλίον καὶ ἔψαλεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς τὸ εἰθισμένον τρισάγιον.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι τοὐντεῦθεν αἱ συνεδριάσεις τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως, θὰ γίνωνται πάντοτε μετὰ μεσημβρίαν τῆς Δευτέρας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Ἀπριλίου 1901.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

Ε ΚΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 16

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ ἐνοριακὸς κλῆρος καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ — Μία ἐπιστολὴ τοῦ παλαιοκαθολικοῦ Εὐγενίου Μισσώ—Ἱερὸν κήρυγμα· Λόγος ἠθικὸς εἰς τὴν Α' κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἀρχιμανδρ. Εἰρηναίου—Ἐπίσημα ἔγγραφα —Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Ο ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΥΤΟΥ

Β'.

Ὁποῖον θέλουσι τὸν ἱερέα αἱ θεῖαι Γραφαὶ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας: Δυσχέρειαι καὶ εὐθύναι τῆς ἱερωσύνης.

Ἐν προηγουμένῳ ἡμῶν ἄρθρῳ ἀπέναντι τῆς ὅσον ἀδίκου τόσον καὶ ἐπιβλαβοῦς παραγνωρίσεως, ἥτις, ὡς μὴ ὤρελε, παρατηρεῖται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, ὡς πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ ἀποστολὴν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, ἠθελήσαμεν νὰ ὑποδείξωμεν τὸ θεῖον ὕψος καὶ τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς κατὰ Χριστὸν ἱερωσύνης, ἐν τῷ ἔργῳ τῆς κοινωνικῆς ἀναπλάσεως καὶ τοῦ ἀτομικοῦ καθαγιασμοῦ.

Ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ εὐκαιρίᾳ, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἐπὶ τῶν **δυσχερειῶν** καὶ **εὐθυνῶν**, ἃς φυσικῶς συνεπάγεται ἡ κατὰ Χριστὸν ἱερωσύνη, καὶ τοῦτο ἀπὸ διπλοῦ τινος σκοποῦ: Φρονοῦμεν δηλονότι, ὅτι ἡ ὑπόδειξις τῶν δυσχερειῶν καὶ εὐθυνῶν τῆς ἱερωσύνης ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξελέγχει ἐπὶ πλέον τὸ ἄδικον τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνωτέρω παραγνωρίσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐμβάλλει εἰς σοβαρωτέρας σκέψεις ἐκείνους μεταξὺ ἡμῶν, οἵτινες ἐλαφρῷ τῷ συνειδότι σπεύδουσι νὰ περιβληθῶσι τὸ ὑψηλὸν τῆς ἱερωσύνης ὑπούργημα, μὴ λαμβάνοντες ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὰς πολλὰς δυσχερείας καὶ τὰς βαρυτάτας εὐθύνας, ὧν ὀφείλει πλήρη νὰ ἔχῃ συναίσθησιν ὁ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἰδίας ἀποστολῆς ἱστάμενος ἱερεύς.

Δὲν θὰ ἦτό τι δι' ἡμᾶς ἀπροσδόκητον, ἂν ἐξ ἀπόψεως τῶν ἰδεῶν, πρὸς ἃς οἱ πολλοὶ ἐξωκειώθησαν ἤδη παρ' ἡμῖν, προκειμένου περὶ ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, ἐξενίζοντο οὗτοι, ἀκούοντες νὰ γίνηται λόγος περὶ δυσχερειῶν καὶ εὐθυνῶν τῆς ἱερωσύνης.

Ἀλλ' ἡμεῖς προλαμβάνομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ὁμιλοῦμεν περὶ δυσχερειῶν καὶ εὐθυνῶν τῆς ἱερωσύνης, ὅπως αὗται παρίστανται ἐν ταῖς ἁγ. Γραφαῖς καὶ ἐν τῷ πνεύματι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἑπομένως προβάλλομεν τὴν εἰκόνα τοῦ ἱερέως, ὅπως αὕτη διαζωγραφεῖται ἐν ἀμφοτέροις τούτοις, οὐχὶ δὲ ὅπως παρίστησιν αὐτήν, ἐκτὸς εὐτυχῶν ἐξαιρέσεων, ἡ σύγχρονος πραγματικότης, ἥτις εἶνε ἀποτέλεσμα γνωστῶν εἰς πάντας ὅρων καὶ συνθηκῶν τοῦ βίου τοῦ ἱερέως. Οὐδὲ παρουσιάζονται δι' ἡμᾶς ὡς ἐμπόδιον ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ αἱ πολλαπλαῖ ἐκεῖναι προλήψεις, ἃς συνείθισαν οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἀπόψεως ταύτης νὰ συνδέωσι μετὰ τῶν λέξεων «παπᾶς» καὶ «παπαδική». Συμφώνως πρὸς τὰς τοιαύτας προλήψεις οὐδὲν ἐπάγγελμα ὑπάρχει εὐχερέστερον τῆς ἱερωσύνης, ἀφοῦ αὕτη νοεῖται ἐν αὐταῖς ὡς ἁπλοῦς ἐκτελεστὴς ἀποκρυσταλλωμένων καὶ ἀμεταβλήτων τύπων, ἐν δὲ τῷ Λεξιλογίῳ τῶν προλήψεων τούτων ἡ λέξις «παπαδική» δηλοῖ ἀρχὴν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην «ἀνεύθυνον καὶ ἀνεξέταστον». Καὶ ὅμως, ἡ οὐσία τῶν πραγμάτων μένει πάντοτε ἀντικειμενικῶς ἡ αὐτή, οἱαδήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ περὶ αὐτῆς ἐσφαλμέναι ὑποκειμενικαὶ ἀντιλήψεις. Αἱ δυσχέρειαι καὶ αἱ εὐθῦναι τῆς ἱερωσύνης εἶνε πολλαὶ καὶ ποικίλαι, καὶ δὴ ἀνάλογοι πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν σπουδαιότητα

αὐτῆς, ταύτας δὲ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ὑποδείξωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν συντομώτερον ἐν τοῖς ἑφεξῆς:

Καὶ δή, πρώτη δυσχέρεια ἐν τῷ τῆς ἱερωσύνης ὑπουργήματί ἐστιν ἡ εἰς αὐτὸν τὸν βίον τοῦ ἱερέως ἀναφερομένη. Τὸ τῆς ἱερωσύνης ἄξίωμα καὶ κατὰ τοῦτο σημαντικῶς διαφέρει τῶν λοιπῶν ἀνθρωπίνων ἐπαγγελμάτων, ὅτι ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἀναδεχομένου αὐτὸ καὶ βίον κατ' ἐξοχὴν ἄμεμπτον. Ἀπαιτοῦσι δὲ ἀναγκαίως τὸ ἄμεμπτον καὶ τὴν ἁγιότητα τοῦ βίου τοῦ ἱερέως δύο κατ' ἐξοχὴν σπουδαῖοι λόγοι, τ. ἔ. ἔνθεν μὲν αὐτὸ τοῦτο τὸ ὕψος τῆς χριστιανικῆς ἱερωσύνης, καθ' ὃ ὁ ἱερεὺς παρίσταται ὡς τὸ μεταδοτικὸν ὄργανον τῆς θείας χάριτος, ὡς ὁ μεσίτης μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἐτέρωθεν δὲ ἡ τοῦ ἱερέως θέσις ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων. Ἤδη ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ παρατηροῦμεν, ὅτι περισσότερον βαρύνουσιν ἐν τῇ τῆς θείας δικαιοσύνης πλάστιγγι τὰ τῶν ἱερέων ἁμαρτήματα, καὶ πολὺ δυσκολώτερον ἐξιλεοῦνται ταῦτα ἢ τὰ ἀγνοήματα τοῦ λαοῦ. «Ἅγιοι ἔσονται τῷ Θεῷ αὐτῶν, ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ Λευϊτικῷ περὶ τῶν ἱερέων προκειμένου (21,6), καὶ οὐ βεβηλώσουσι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ αὐτῶν· τὰς γὰρ θυσίας Κυρίου, δῶρα τοῦ Θεοῦ αὐτῶν, αὐτοὶ προσφέρουσι καὶ ἔσονται ἅγιοι» (πρβλ. αὐτόθι 4, 3, 34, καὶ 4, 27.). Εὐνόητον λοιπὸν ὁποία ἀπαιτεῖται βίου καθαρότης παρὰ τῶν ἱερέων τῆς Κ. Διαθήκης, τῶν Λευϊτῶν τῆς χάριτος, οἵτινες παρουσιάζονται ὡς οἱ κατ' ἐξοχὴν μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ὦσι «τὸ φῶς τοῦ κόσμου» καὶ «τὸ ἅλας τῆς γῆς». Ὅθεν παρατηρεῖ που καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὁμιλῶν περὶ τοῦ βίου τῶν ἱερέων, ὅτι «καὶ τῶν ἀκτίνων αὐτῶν καθαρωτέραν τῷ ἱερεῖ τὴν ψυχὴν εἶναι δεῖ, ἵνα μηδέποτε ἔρημον καταλιμπάνῃ αὐτὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἵνα δύνηται λέγειν—Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». (Περὶ Ἱερωσ. λόγ. VI, α.). Εὐνόητον ἐπίσης ὁπόσον ὀφείλει νὰ γρηγορῇ πάντοτε ὁ ἱερεύς, ὢν ὑποχρεωμένος ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του νὰ ἔρχηται εἰς ἄμεσον σχέσιν καὶ ἐπαφὴν μετὰ προσώπων διαφόρου κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἠθικῆς καταστάσεως, καὶ νὰ περισκοπῇ ἑαυτόν, μήποτε γίνηται, καὶ ἄκων ἔστω, ἀφορμὴ σκανδάλου τοῖς ἄλλοις, ἐκεῖνος, ὅστις ἐτάχθη ὡς «λύχνος φαίνων» καὶ «ὡς πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη», ἔχῃ δὲ ἀποστολὴν νὰ ᾖ «σκοπὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ» (Ἰεζεκ. 3,17.)· καὶ «τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ». (1 Τιμ. 4,12.).

Γνωστοῦ δὲ ὄντος ἀφ' ἑτέρου, ὅτι ὁ Ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας καθόλου, ὡς ἐκ τῆς θέσεως οὗτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐστὶ τοῖς πᾶσι περίβλεπτος, καὶ πάντες ἀνεξαιρέτως αὐστηρότερον τοῦ συνήθους κρίνουσι τὰ κατ' αὐτόν, καίπερ ἄνθρωπον καὶ αὐτὸν ὄντα καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ἀναστρεφόμενον, ἡ ἐκ τῆς ἀνωτέρω ῥηθείσης ἀπόψεως δυσχέρεια τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος τυγχάνει πρόδηλος. Αἰῶνες πολλοὶ παρῆλθον, ἀφ' ὅτου ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἔγραφε τοὺς περὶ Ἱερωσύνης ἀθανάτους Λόγους αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ ἐκ τῆς ἀπόψεως ταύτης δυσχέρειαι τοῦ ἱερατικοῦ ὑπουργήματος περὶ ὧν ἐν αὐτοῖς διαλαμβάνει, μένουσι καὶ μέχρι σήμερον αἱ αὐταί, καὶ μάλιστα παρὰ τῷ λαῷ ἐκείνῳ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου εὑρισκόμενος ἔγραφεν ὁ ἱερὸς πατήρ, εἰς τρόπον ὥστε ὁμιλῶν περὶ τούτων ὁ θεῖος Χρυσόστομος, νομίζει τις, ὅτι ὁμιλεῖ σύγχρονος περὶ συγχρόνων. Παραθέτομεν ἐνταῦθα αὐτολεξεὶ τὰ παρ' αὐτῷ σχετικά: «Οὐ γάρ ἐστι, λέγει, οὐκ ἔστι δυνατὸν τὰ τῶν ἱερέων κρύπτεσθαι ἐλαττώματα, ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ ταχέως κατάδηλα γίνεται. Καὶ γὰρ ἀθλητὴς, ἕως μὲν ἂν οἴκοι μένῃ, καὶ μηδενὶ συμπλέκηται, δύναται λανθάνειν, κἂν ἀσθενέστατος ὢν τύχῃ· ὅταν δὲ ἀποδύηται πρὸς τοὺς ἀγῶνας, ῥᾳδίως ἐλέγχεται. Καὶ τῶν ἀνθρώπων τοίνυν οἱ μὲν τὸν ἰδιωτικὸν τοῦτον καὶ ἀπράγμονα βιοῦντες βίον ἔχουσι παραπέτασμα τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων τὴν μόνωσιν. Εἰς δὲ τὸ μέσον ἀχθέντες καθάπερ ἱμάτιον τὴν ἐρημίαν ἀποδῦναι ἀναγκάζονται καὶ πᾶσι γυμνὰς ἐπιδείξαι τὰς ψυχὰς διὰ τῶν ἔξωθεν κινημάτων. . . . . Καὶ δεῖ τὸν ἱερέα καθάπερ τισὶν ἀδαμαντίνοις ὅπλοις περιφράχθαι πάντοθεν τῇ τε συντόνῳ σπουδῇ καὶ τῇ διηνεκεῖ περὶ τὸν βίον νήψει πάντοθεν περισκοποῦντα, μή πού τις γυμνὸν εὑρὼν τόπον καὶ παρημελημένον, πλήξει καιρίαν πληγήν. Πάντες γὰρ περιεστήκασι τρῶσαι ἕτοιμοι καὶ καταβαλεῖν, οὐ τῶν ἐχθρῶν μόνον καὶ πολεμίων· ἀλλὰ καὶ αὐτῶν πολλοὶ τῶν προσποιουμένων φιλίαν» (Περὶ Ἱερ. III, 14). Καὶ ἀλλαχοῦ: «. . . Τούτων δὲ γινομένων, πολλὰς ἂν εὕροι τὰς παρεισδύσεις ὁ πονηρός, εἰ μὴ ἠκριβωμένῃ τις ἑαυτὸν τειχίσειε φυλακῇ. Καὶ γὰρ ὀφθαλμὸς βάλλει καὶ θορυβεῖ ψυχήν, οὐχ ὁ τῆς ἀκολάστου μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς σώφρονος, καὶ κολακεῖαι μαλάσσουσι, καὶ τιμαὶ καταδουλοῦνται. Καὶ ἀγάπη ζέουσα, τοῦτο δὴ τὸ πάντων αἴτιον τῶν ἀγαθῶν, μυρίων αἴτιον γέγονε κακῶν τοῖς οὐκ ὀρθῶς χρησαμένοις αὐτῷ . . . . Τί ἂν τις λέγοι τὰς λοιπὰς βλάβας, τὰς ὕβρεις, τὰς ἐπηρείας, τὰς μέμψεις, τὰς παρὰ τῶν μειζόνων, τὰς παρὰ τῶν ἐλαττόνων, τὰς παρὰ τῶν συνετῶν, τὰς παρὰ τῶν ἀσυνέτων; Τοῦτο γὰρ δὴ μάλιστα τὸ γένος τῶν ὀρθῆς ἀπεστερημένων κρίσεως μεμψιμοιρόν τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἂν εὐκόλως ἀπολογίας ἀνάσχοιτό ποτε. Τὸν δὲ προεστῶτα καλῶς οὐδὲ τούτων δεῖ καταφρονεῖν, κλπ.» (Λόγ. VI, 8—9).

Καὶ τοιαύτη μὲν ὡς ἐν σκιαγραφίᾳ ἡ ἐκ τῆς περὶ τὸν βίον τοῦ ἱερέως μερίμνης προερχομένη δυσχέρεια. Ἀλλ' ὁμολογουμένως πολλῷ μείζονες τῆς δυσχερείας ταύτης εἰσὶν αἱ ἐξ αὐτῆς τῆς δράσεως τοῦ ἱερέως προερχόμεναι δυσχέρειαι, περὶ δὲ τὰς τελευταίας ταύτας θέλομεν ἐνδιατρίψῃ ἐν προσεχεῖ εὐκαιρίᾳ.

Α. Π.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΟΥ

ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΙΣΣΩ

'Απεστάλη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ἡ κατωτέρω ἐποστολὴ τοῦ ἐλλογιμ. κ. Εὐγενίου Μισσὼ, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Βέρνῃ Πανεπιστημίου καὶ διευθυντοῦ τῆς διεθνοῦς θεολογικῆς 'Επιθεωρήσεως τῶν Παλαιοκαθολικῶν (Revue Internationale de Théologie), ἀπευθυνομένη ἀπὸ τῆς 31 παρελθόντος Μαρτίου (12 'Απριλίου) εἰς ὄνομα τῆς Α. Θ. Π. τοῦ τέως Οἰκουμεν. Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε'. 'Εν αὐτῇ,ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, διὰ πολλοστὴν φορὰν διατρανοῦται ἡ πρὸς τὴν ἡμετέραν 'Ορθόδοξον 'Εκκλησίαν ἐξαιρετικὴ συμπάθεια καὶ ὁ θερμὸς πρὸς τὴν μετ' αὐτῆς ἕνωσιν πόθος τῶν Παλαιοκαθολικῶν. 'Εν αὐτῇ ἐπίσης ἐκφράζεται ἡ ἐπιθυμία, ὅπως πλειότερον ἐκ μέρους τῆς ἡμετέρας 'Εκκλησίας διεχθῇ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς πρὸς ἕνωσιν τάσεως τῶν Παλαιοκαθολικῶν, οἵτινες ὡς ἕνα τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ὁράσεως ἔθεντο ἀρχῆθεν τὴν ἕνωσιν αὐτῶν μετὰ τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, ἐν ᾗ ὀρθῶς ἐβλέπουσι τὸν πιστὸν θεματοφύλακα τῆς καθολικῆς καὶ ὁμοφώνου διδασκαλίας τῆς ἀδιαιρέτου 'Εκκλησίας τῶν ὀκτὼ πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ αἰώνων.

Δημοσιεύοντες εὐχαρίστως τὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολὴν τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ καὶ ζηλωτοῦ χριστιανοῦ κ. Εὐγενίου Μισσὼ, οὐχὶ περιττὸν εθεωρήσαμεν νὰ προτάξωμεν ἐπὶ τῇ παρούσῃ εὐκαιρίᾳ τὰς ἑξῆς συντόμους παρατηρήσεις.

Βεβαίως ὁ τελευταῖος λόγος ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων, οἷον τὸ τῆς ἑνώσεως τῶν 'Εκκλησιῶν, δὲν ἀπόκειται εἰς τὰ ἐπὶ μέρους ἄτομα, οὐδὲ εἶνε τοῦτο ἔργον ἀτόμων, ἀλλὰ τῆς παρ' ἡμῖν ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. 'Εκεῖνο ὅμως περὶ οὗ ἔπεισεν ἡμᾶς ἡ μεταξὺ τῶν Παλαιοκαθολικῶν οὐ πρὸ πολλοῦ γενομένη διατριβὴ εἶνε ἡ ἀνάγκη πλείονος διασαφηνίσεως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἰδιαιτέρων τινῶν σημείων τῆς δογματικῆς διδασκαλίας. Οἱ Παλαιοκαθολικοὶ οὐχὶ ἅπαξ ἐξέφρασαν παράπονα, ὅτι παρεξηγήθησαν δεινῶς ὑπό τινων ἐκ τῶν ἡμετέρων, πρὸς δὲ ὅτι ἐπίσημα συμβολικὰ ἢ λειτουργικὰ αὐτῶν βιβλία, ἐν οἷς πλατύτερον ἐκφαίνεται τὸ δογματικὸν μέρος καὶ τὸ καθόλου πνεῦμα τῆς 'Εκκλησίας αὐτῶν, δὲν ἠξιώθησαν εἰσέτι παρ' ἡμῖν νὰ ἴδωσιν ἐν καταλλήλῳ μεταφράσει τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. 'Εξ ἄλλου πάλιν, οὐκ ὀλίγοι ἐκ τῶν ἡμετέρων εὐλόγως διαβεβαιοῦσιν, ὅτι πολλὰ σημεῖα τῆς τε διδασκαλίας καὶ τοῦ βίου τῆς ἡμετέρας 'Εκκλησίας δὲν εἶνε εἰσέτι ἀρκούντως σαφῆ παρὰ πᾶσι τοῖς πρωταγωνιστοῦσιν ἐν τῷσπουδαιοτάτῳ ἔργῳ τῆς τῶν Παλαιοκαθολικῶν κινήσεως. 'Ανάγκη λοιπὸν, νομίζομεν, εἰσέτι ἐργασίας ἑκατέρωθεν συντόνου πρὸς πλήρη διαφώτισιν τῶν σημείων τούτων, καὶ ἐπὶ πλέον ἐργασίας συστηματικῆς, ἐργασίας ἀπροσωπολήπτου, θετικῆς, ψυχραίμου, μὴ ἐπισκοτιζομένης ὑπὸ μικροφιλοτιμιῶν ἢ προλήψεων. Διὰ τοιαύτης τινὸς ἐργασίας, ἑκατέρωθεν γινομένης, εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκλείψωσι «καὶ τὰ τελευταῖα πρὸς ἕνωσιν τῶν δύο 'Εκκλησιῶν ἐμπόδια», περὶ ὧν ὑπαινίσσεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ ὁ καθηγητὴς κ. Μισσὼ, καὶ οὕτω νὰ ἐπέλθῃ ἡ τόσον ποθητὴ ἕνωσις.

'Εχοντες δὲ πάντοτε ὑπ' ὄψει, ὅτι ἡ ἕνωσις 'Εκκλησιῶν, ἃς αἰῶνες ὅλοι χωρίζουσιν, ὅσον ἀφ' ἑνὸς εἶνε ἔργον ἱερὸν καὶ περιπόθητον, τοσοῦτον ἀφ' ἑτέρου εἶνε ἔργον δυσχερὲς, πολλὴν ἀπαιτοῦν καὶ ἀνένδοτον ἐργασίαν, ὀφείλομεν νὰ θωρακισθῶμεν ἑκατέρωθεν δι' ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς κατὰ πάντων τῶν παρουσιαζομένων ἐμποδίων, μὴ ἀπαυδῶντες, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων συνεισφέροντες τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου. Ποῖον δὲ μέγα ἔργον, οἷον ὁμολογουμένως τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, συνετελέσθη ποτὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἄνευ πολλῶν καὶ μεγάλων κόπων καὶ μόχθων, καὶ ἄνευ ἐπιμόνου καὶ μακρᾶς ἐργασίας; Καλοῦμεν δὲ τὸ ἔργον τοῦτο μέγα, διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ἕνωσις μεταξὺ 'Ορθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς 'Εκκλησίας σημαίνει ἀρχὴν ἑνώσεως τῶν ἀπὸ αἰώνων διϊσταμένων 'Εκκλησιῶν 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως, ἧς ἑνώσεως τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα πᾶσιν εὐνόητα. 'Οπίσθεν τῆς ἑνώσεως μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, οἵτινες ἀριθμοῦνται μὲν σήμερον ἐν διαφόροις εὐρωπαϊκαῖς χώραις (Γερμανίᾳ, 'Ελβετίᾳ, Γαλλίᾳ, Αὐστρίᾳ, 'Ολλανδίᾳ κλπ.) περὶ τὰς 500 χιλιάδας, παρουσιάζουσιν ὅμως ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς λοιπὰς χριστιανικὰς 'Εκκλησίας τῆς Δύσεως τὸν μᾶλλον προσεγγίζοντα πρὸς τὴν 'Ορθοδοξίαν τύπον ὁμολογίας,—κεῖται ἡ ἕνωσις μετὰ πασῶν ἐκείνων τῶν χριστιανικῶν τμημάτων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, δι' ἃ ἐξ ἴσου ἀνεπαρκὴς καὶ μὴ ἱκανοποιητικὴ παρίσταται ἡ τε ὑπεράλπειος τοῦ Καθολικισμοῦ, ὡς καὶ ἡ ὀρθολογιστικὴ τοῦ Προτεσταντισμοῦ τάσις. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄκρων—τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὧν τὸ ἓν προὐκάλεσε τὸ ἕτερον,—ὑπάρχει μία μέση καὶ βασιλικὴ ὁδὸς, καὶ αὕτη εἶνε ἡ 'Ορθοδοξία, ἤτοι ἡ ἀληθὴς καὶ ἀδιάφθορος Καθολικότης. Καὶ χαίρομεν μεγάλως, ὅτι τὴν ὁδὸν ταύτην ἤρξαντο ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ φαινότητι νὰ διαβλέπωσιν οἱ ἐν τῇ Δύσει ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Παλαιοκαθολικῶν.

'Εκ τοιούτων βλέψεων καὶ ἀρχῶν ὁρμωμένη ἡ Σύνταξις τῆς «'Εκκλησ. 'Αληθείας», δὲν θέλει παραλείψῃ νὰ συνεισφέρῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὸ οἰκεῖον μέρος ὑπὲρ τῆς πλείονος διαφωτίσεως τῶν σχέσεων τῶν δύο 'Εκκλησιῶν, 'Ορθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς. Καὶ δὴ λίαν προσεχῶς προβήσεται εἰς τὴν κατὰ μετάφρασιν ἔκδοσιν τῆς ἐπισήμου τῶν Παλαιοκαθολικῶν Κατηχήσεως, βραδύτερον δὲ εἰς τὴν ἔκδοσιν καὶ ἄλλων ἐπισήμων ἐγγράφων τῆς Παλαιοκαθολικῆς 'Ομολογίας, ἔτι δὲ εἰς ἐξιστόρησιν τῆς μέχρι τοῦδε πορείας καὶ ἀναπτύξεως τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, ὅτι πάντα ταῦτα οὐ μικρὸν θέλουσι συντελέσῃ, ὅπως λάβωσιν σὶ πολλοὶ παρ' ἡμῖν εὐρυτέραν γνῶσιν περὶ τῆς ἐν τῇ Δύσει 'Εκκλησίας ἐκείνης, εἰς ἣν οὐδεὶς δικαίως δύναται ν' ἀρνηθῇ τὸν θερμὸν καὶ ἐνεργὸν τῆς μεθ' ἡμῶν ἑνώσεως πόθον, περὶ οὗ ἔρχεται ἤδη νὰ λαλήσῃ αὐτὸς ὁ κ. Michaud.

Πρὸς τὴν Α. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμ. Πατριάρχην Κωνσταντῖνον τὸν Ε'.

Παναγιώτατε Πάτερ,

Ὁ ἱερολ. Διάκονος 'Αθανάσιος Πιπέρας, ὅστις κατὰ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπάνοδον αὐτοῦ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ὑποβάλῃ τὰ πρὸς τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα σέβη μου, γράφει μοι, ὅτι Αὐτὴ ἠξίωσε ν' ἀποδεχθῇ ταῦτα καὶ νὰ ἐκφράσῃ ἐκ νέου τὴν συμπάθειαν Αὐτῆς πρὸς τὴν τῶν Παλαιοκαθολικῶν 'Εκκλησίαν. Συγκεκινημένος ἐκ τούτου βαθύτατα, παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα, ὅπως εὐδοκοῦσά μοι ἐπιτρέψῃ νὰ διαβιβαιώσω Αὐτὴν περὶ

τοῦ βαθέος σεβασμοῦ καὶ τῆς ζωηροτάτης εὐγνωμοσύνης μου. Ὅτε εἰσηρχόμεθα εἰς τὸν νέον τοῦτον αἰῶνα, ηὐξάμεθα εἰς τὸν Θεόν, ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ εὐλογήσῃ τήν τε ὑμετέραν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς καὶ πραγματοποιήσῃ ἐπὶ τέλους ἐξωτερικῶς τὴν ἕνωσιν ἐκείνην, ἥτις ὑφίσταται ἤδη ἐν τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς καρδίαις διὰ τῆς ὁμολογίας τῆς αὐτῆς πίστεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς αὐτῆς ἀγάπης.

Ἐν ἅπασι τοῖς Παλαιοκαθολικοῖς Συνεδρίοις, ἐν οἷς συμμετέσχον αὐτοπροσώπως ἀπὸ τοῦ 1871, συνήντησα μετὰ μεγίστης χαρᾶς μέλη τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἅτινα ηὐδόκησαν νὰ παραστῶσιν εἰς τὰς ἡμετέρας συζητήσεις καὶ νά μας διαβεβαιώσωσι περὶ τῶν ὧν ἐμφορούνται αἰσθημάτων χριστιανικῆς ἀδελφωσύνης. Ἔκτοτε ἐπεχύθη πλειότερον φῶς ἐπὶ τῆς ταὐτότητος τῶν δογμάτων μας, καὶ ἠθέλομεν θεωρήσῃ ἡμᾶς αὐτοὺς εὐτυχεῖς, ἂν ἡ ὑμετέρα Παναγιότης ηὐδόκει δι' εὐνοϊκῆς Αὐτῆς ὑποστηρίξεως νὰ ἐπέλθῃ ἡμῖν ἀρωγὸς πρὸς ἀπάλειψιν καὶ τῶν τελευταίων ἐμποδίων, εἴ που τοιαῦτα ὑπάρχουσι, καὶ πρὸς πραγμάτωσιν ἐπὶ τέλους τῆς ἑνώσεως ταύτης τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν, ἑνώσεως τόσον ποθητῆς καὶ τόσον ἁγίας καθ' ἑαυτήν, ἥτις, ἐσμὲν πεπεισμένοι, θέλει ἔχει τὰ εὐαρεστότατα ἀποτελέσματα διὰ τὸν θρίαμβον τῆς ἁγίας ἡμῶν θρησκείας καὶ διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσφιλεστάτου ἡμῶν Σωτῆρος, Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀναγινώσκομεν πάντοτε μετὰ χαρᾶς τὰ γράμματα τοῦ προκατόχου Αὐτῆς παναγιωτάτου Ἀνθίμου, καὶ ἐξαιρέτως τὴν ἀπαντητικὴν Αὐτοῦ ἐγκύκλιον πρὸς τὸν Λέοντα XIII, ἀπὸ Αὐγούστου 1895. (Revue internation de Theol., Janvier 1896), ὡς καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἐπιστολήν, ἣν ἠξίωσε νὰ γράψῃ πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς Θεολογικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἀπὸ 15 Φεβρουαρίου 1896. (ἴδε Revue Intern., Avril 1896, σ. 342—343). Ἐν πᾶσι τούτοις ἐδίδαξεν ὅ,τι καὶ ἡμεῖς διδάσκομεν, καὶ ἡμεῖς πάλιν διδάσκομεν ὅτι ἐκεῖνος ἐδίδαξεν. Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἐπιθεωρήσεως ταύτης ὑπέδειξε τοῦτο ἐπανειλημμένως. (Ἴδε 1896, σ. 217—223.— 1897, σ. 554—556.—1899, σ. 104 114, καὶ ἀλχ.). Πάντες ἐσμὲν σύμφωνοι εἰς τὸ ν' ἀνακηρύττωμεν τὰς θείας ἀληθείας τὰς περιεχομένας ἐν ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς, τοῖς δογματικοῖς ὅροις τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, ὡς καὶ τὴν καθολικὴν παράδοσιν τὴν βασιζομένην ἐπὶ τῆς ὁμοφωνίας τῶν Πατέρων (consensus omnium Patrum). Ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀπεδέξατο, ἀνεγνώρισε καὶ ὑπερήσπισε πάντοτε τὴν τριπλῆν ταύτην βάσιν τῆς ἀληθῶς καθολικῆς ὀρθοδοξίας. Αὕτη ἀνηνέχθη πάντοτε εἰς τὸ δόγμα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τῶν ὀκτὼ πρώτων αἰώνων. Καίπερ ὑποστηριζουσα τὰ δικαιώματα, ἃ ἔχουσιν αἱ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι (Eglises autocéphales) εἰς τὸ νὰ προβαίνωσιν εἰς τοιαύτας πειθαρχικὰς ἀποφάσεις, αἵτινες καταλληλότερον ἤθελον συντελέσει εἰς τὴν καθηγίασιν τῶν μελῶν αὐτῶν, ἀναλόγως τοῦ περιβάλλοντος, ἐν ᾧ ὁ Θεὸς ἔταξεν αὐτάς, ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία πάντοτε ἐδίδαξε καὶ ἐπέμεινε—ὅπως περὶ τούτου τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνόδων της καὶ αἱ δημοσιεύσεις τῶν Θεολόγων της διαβεβαιοῦσιν, — ἐπὶ τῆς ἐξῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ ἕνωσις τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν δὲν δύναται νὰ βασισθῇ εἰμὴ ἐπὶ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου, Αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μόνου Μεσίτου, καὶ ἐπὶ τῶν θείων αὐτοῦ διδαγμάτων, τῶν κηρυττομένων ὑπὸ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, τῆς μιᾶς καὶ Καθολικῆς.

Εὐδοκησάτω ὅθεν ἡ ὑμετέρα Παναγιότης νὰ δεχθῇ καὶ εὐλογήσῃ τὰ ἡμέτερα αἰσθήματα τῆς ὑπολήψεως, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῷ Σωτῆρι ἡμῶν, μεθ' ὧν τολμῶ νὰ καλῶ ἐμαυτὸν

Ταπεινότατον καὶ λίαν ἀφωσιωμένον δοῦλον Αὐτῆς,

EUGÈNE MICHAUD

Καθηγητὴς Διδάκτωρ

Διευθυντὴς τῆς «Revue Iuternationale de Théol.»

Ἐν Βέρνῃ, τῇ 12 Ἀπριλίου

30 μαρτίου 1901.

ΙΕΡΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΛΟΓΟΣ ΗΘΙΚΟΣ

εἰς τὴν Α' Κυριακὴν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Ἀρχιμανδρίτου Εἰρηναίου.

«Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ».

(Ἰωάν. 1,46).

Ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ προσδοκία τοῦ Λυτρωτοῦ, ἰδού, Παναγιώτατε Δέσποτα, καὶ λοιπὸν εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα, ἰδοὺ οἱ δύο πόλοι, περὶ τοὺς ὁποίους ἐστρέφετο ἅπασα ἡ ἀνθρωπότης, ὅ τε ἐθνικὸς καὶ ἰουδαϊκὸς κόσμος, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐπὶ γῆς ἐμφανίσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ περὶ μὲν τὴν ζήτησιν τῆς ἀπὸ πολλοῦ ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἀποστάσης ἀληθείας μάτην ἠσχολεῖτο ὁ ἐθνικὸς καὶ ἰδίᾳ ὁ ἑλληνικὸς κόσμος καλλιεργῶν τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, καὶ δὴ τὴν τῶν ἐπιστημῶν ἐπιστήμην, τὴν θείαν φιλοσοφίαν, ὑπὸ δὲ τῆς προσδοκίας τοῦ Λυτρωτοῦ καὶ τῆς δίψης τῆς ἀπολυτρώσεως κατείχετο ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Κυρίου λαὸς Ἰσραήλ, ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ὁποίου ἐνεφανίσθησαν, ἔδρασαν καὶ ἐγκατέλιπον τὰς ἀθανάτους αὐτῶν συγγραφὰς τὰ θεόπνευστα ἐκεῖνα καὶ πνευματοκίνητα ὄργανα, οἱ θεῖοι

προφῆται, οἵτινες φωτιζόμενοι ὑπὸ τῆς θείας χάριτος διὰ τῶν καθαρῶν τῆς διανοίας αὐτῶν ὀφθαλμῶν διέσχισαν τὰ πυκνὰ τοῦ μέλλοντος σκότη καὶ μετὰ περισσῆς ἀκριβείας προδιέγραψαν τὸν χρόνον, τόπον γεννήσεως, τὰ περιστατικὰ τοῦ βίου καὶ τῆς κοσμοσωτηρίου δράσεως τοῦ Λυτρωτοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τοῦ δυσβαστάκτου τῆς ἁμαρτίας ζυγοῦ. «Προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου ὡς ἐμὲ ἀναστήσει σοι Κύριος ὁ Θεός σου» (Δευτ. 18, 15) ἔλεγεν ὁ θεόπτης Μωσῆς πρὸς τὸν ἰσραηλιτικὸν λαὸν ὑπὲρ τὰ 1500 ἔτη πρὸ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ προφητάναξ τὸν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ καρπὸν τῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐν μὲν τῷ 109ῳ ψαλμῷ ἀπεκάλει Κύριον αὐτοῦ, βασιλέα καὶ ἀρχιερέα, ἐν δὲ τῷ 2ῳ ψαλμῷ βασιλέα κεχρισμένον καὶ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ᾧτινι δοθήσονται ἔθνη εἰς κληρονομίαν καὶ εἰς κατοχὴν τὰ πέρατα τῆς γῆς (2, 7. 8). Ὁ διὰ τὰς πολλὰς καὶ σαφεῖς περὶ τοῦ Ἐμμανουὴλ προφητείας αὐτοῦ ὀνομασθεὶς εὐαγγελιστὴς τῆς Π. Διαθήκης Ἡσαΐας 700 ἔτη πρὸ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ὠνόμασε τὸν Μεσσίαν Θεὸν ἰσχυρόν, πατέρα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ἄρχοντα εἰρήνης, καὶ περιέγραψεν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὸ σωτήριον αὐτοῦ πάθος (Κεφ. 7 καὶ 9). Ὁ Μιχαΐας ὑπέδειξε τὴν Βηθλεὲμ ὡς τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Μεγάλου Ἡγουμένου, τοῦ ὁποίου αἱ ἔξοδοι ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος (5, 2). Οἱ δὲ προφῆται Ἄγγαῖος καὶ Δανιὴλ προσδιώρισαν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας τὸν χρόνον τῆς ἐπὶ γῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἐπηγγελμένου Μεσσίου (Ἄγγ. 2, 6—9). Δανιὴλ 9, 24). Οἱ ἀνδρεῖοι Μακκαβαῖοι διεξάγοντες τὸν εὐγενῆ ἐκεῖνον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων ἀγῶνα τὸ 144 π. Χ. ἐξελέξαντο ὡς ἀρχηγὸν καὶ ἀρχιερέα αὐτῶν τὸν Σίμωνα, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως, ὅπως οὗτος μένῃ παρ' αὐτοῖς ὑπ' ἀμφοτέρας ταύτας τὰς ἰδιότητας «ἕως τοῦ ἀναστῆναι προφήτην πιστόν» (Α. Μακκ. 14, 41). Ἐκ τῶν λόγων τούτων γίνεται καταφανὲς ὅτι οἱ μακάριοι Μακκαβαῖοι ἀναγινώσκοντες καθ' ἑκάστην τὰς βίβλους τῶν προφητῶν καὶ συνδυάζοντες τὰ ἐν αὐταῖς λεγόμενα πρὸς τὰς περιστάσεις, ὑφ' ἃς διετέλουν, ἐθεώρουν ὡς λίαν ἐπικειμένην τὴν ἔλευσιν τῆς «παρακλήσεως τοῦ Ἰσραήλ». Ἡ προσδοκία δ' αὕτη ἔτι μᾶλλον ἐνισχύθη, ὅτε ἡ Ἰουδαία περιεβλήθη τὸν σιδηροῦν τῶν Ρωμαίων ζυγόν. Τοῦτο δὲ γίνεται δῆλον οὐ μόνον ἐκ πλείστων ὅσων χωρίων τῶν εὐαγγελικῶν καὶ ἀποστολικῶν συγγραφῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν συγγραφέων. Οἱ Ρωμαῖοι ἱστορικοὶ Τάκιτος (Annal. V. 13) καὶ Σουετώνιος (Vita Vespasiani c. IV.) λόγον ποιοῦνται περὶ λίαν διαδεδομένης φήμης, καθ' ἣν ἡ Ἀνατολὴ θὰ καθίστατο ἰσχυροτάτη καὶ οἱ Ἰουδαῖοι διὰ τῆς ἐμφανείας μεγάλου βασιλέως θὰ ἐκυριάρχουν ὅλου τοῦ κόσμου. Ἰδίᾳ θαυμασίως ἦχεῖ ἡ προσδοκία αὕτη ἐν τῇ τετάρτῃ τοῦ Βιργιλίου ἐκλογῇ. Ἐν αὐτῇ ὁ ποιητὴς ἐγκωμιάζει τὸ μέλλον ὅτον οὔπω νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα παιδίον ἐν εἰκόσιν, αἵτινες ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ IX καὶ XI κεφ. τοῦ Ἡσαΐου. Ὁ Ἰώσηπος Φλάβιος, ἀκμάσας κατὰ τὴν ὑπὸ Τίτου καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλήμ, λέγει ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πολλοὶ πλάνοι καὶ γόητες στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς καθολικῆς ζητήσεως καὶ προσδοκίας τοῦ Λυτρωτοῦ ἐκήρυττον ἑαυτοὺς ὡς τὸν ἀναμενόμενον Μεσσίαν καὶ πλανῶντες ἔσυρον κατόπιν αὐτῶν τὰ πλήθη. Ἡ φλογερὰ αὕτη προσδοκία ὑπεκίνησε τὰς φοβερὰς ἐκείνας ἐξεγέρσεις τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ κατὰ τῆς Ῥώμης· αὕτη ἔπεισε τοὺς θεοσεβεῖς ἐκείνους, περὶ ὧν ὁμιλεῖ ὁ ἱερὸς Λουκᾶς ἔν τε τῷ Εὐαγγελίῳ (2, 27—37) καὶ ταῖς Πράξεσιν, ὅπως νυκτὸς καὶ ἡμέρας μὴ ἀπομακρύνωνται τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ ἐν νηστείαις καὶ δεήσεσιν ἀναμένωσι τὴν «προσδοκίαν τῶν ἐθνῶν»· αὕτη ἐκίνησε καὶ τὸν εὐσεβῆ καὶ πλήρη ἀγάπης εἰλικρινοῦς πρὸς τὸν πλησίον Φίλιππον, ὅπως κοινῶς μετὰ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἀδόλου ἰσραηλίτου Ναθαναὴλ, ὁδηγῷ χρώμενοι τὸν προφητικὸν λόγον, ὃν δικαίως ὁ ἀπόστολος Πέτρος παραβάλλει πρὸς λύχνον φαίνοντα ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ (Β' Πέτ. 1, 19), σπεύσωσι πρὸς εὕρεσιν τοῦ μεταξὺ αὐτῶν ἐμπολιτευομένου Μεσσίου. Εὑρὼν δ' αὐτὸν πρῶτος ὁ ἱερὸς Φίλιππος ἐπιχειρεῖ διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν Προφητῶν νὰ καταστήσῃ ὀπαδὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἰσόψυχον αὐτοῦ φίλον Ναθαναήλ· «ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ». Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἑρμηνεύων τὸ χωρίον τοῦτο λέγει· «ὁρᾷς πῶς μεμερισμνημένην διάνοιαν εἶχε, καὶ συνεχῶς ἐμελέτα τὰ Μωϋσέως καὶ προσεδόκα τὴν παρουσίαν; Καὶ γὰρ ὁ εὑρήκαμεν ζητούντων πῶς ἐστιν ἀεί» (Χρυσ. ἐν Ἰωάν. ὁμ. 20 § α').

Εὐνόητον τὸ μέγεθος τῆς χαρᾶς, ἣν ᾐσθάνθη ὁ ἀπόστολος Φίλιππος ἀκούσας ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ Μεσσίου τὸ «ἀκολούθει μοι», δι' ὃ καὶ εὐθὺς καταλιπὼν τὰ πάντα ἠκολούθησε τῷ Ἰησοῦ· ἀλλὰ τί ἐκίνησεν αὐτὸν μόλις εὑρόντα τὸν ποθούμενον, ἀμέσως νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸν καὶ νὰ σπεύσῃ πρὸς εὕρεσιν τοῦ ὑπὸ τὴν συκῆν καθημένου Ναθαναήλ; Τί ἴσχυσεν ἵνα ἀπομακρύνῃ, ἔστω καὶ ἐπὶ μικρόν, τὴν διψαλέαν ταύτην ἔλαφον ἀπὸ τῆς ἀπὸ πολλοῦ μὲν ζητουμένης, μόλις δὲ πρό μικροῦ ἀνιχνευθείσης δροσερᾶς πηγῆς τῶν θείων ναμάτων; Τί ἠνάγκασεν αὐτὸν εὑρόντα τὸν θησαυρὸν τῆς βασιλείας, τὸν κεκρυμμένον ἐν τῷ ἀγρῷ, νὰ μὴ ἀποκρύψῃ πρὸς ἴδιον ὄφελος, ἀλλ' εὐθὺς νὰ ἀναγγείλῃ καὶ τῷ Ναθαναὴλ τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ (Ματ. 13, 44); Οὐδὲν ἄλλο, ἀγαπητοί, παρὰ ἡ κατ' ἐξοχὴν χριστιανικὴ ἀρετή, ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ἡ ἐμφωλεύουσα ἐν τῇ ἀγαθῇ τοῦ ἱεροῦ Φιλίππου καρδίᾳ, ἥτις καὶ μόνη πείθει τοὺς

κεκτημένους αὐτήν, ὅπως κοινὰ καὶ οὐχὶ ἴδια λογίζωνται πάντα τὰ πνευματικὰ καὶ ὑλικὰ ἀγαθά, ἅτινα ἐπιδαψιλεύει αὐτοῖς ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου. Ἐπειδὴ δὲ ὅταν ἐννοήσωμεν καλῶς τὴν ἐντολὴν ταύτην καὶ ἐφαρμόσωμεν αὐτὴν πιστῶς ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν καὶ πάσας τὰς λοιπὰς ἐντολὰς θὰ δυνάμεθα νὰ τηρῶμεν καὶ ὅλον τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ νὰ ἐκπληρῶμεν μηδ' αὐτῆς τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης ἐξαιρουμένης (Α' Ἰωάν. 4, 20)· καὶ ἐπειδὴ ἅπασαι αἱ συμφοραί, αἵτινες καταμαστίζουσι σήμερον τὰς ἡμετέρας κοινότητας, ἐκ τῆς παντελοῦς ἀπουσίας τῆς ἀρετης ταύτης ἀπορρέουσι, διὰ τοῦτο ἐπικαλεσάμενος τὴν θείαν χάριν καὶ τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Πατρὸς καὶ Πατριάρχου προτίθεμαι, ὅπως ὁμιλήσω συντόμως πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην περὶ τῆς πηγῆς πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦ θεμελίου τῆς εὐημερίας τῶν κοινωνιῶν, τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης· χαρίσατέ μοι ὀθεν ἐπ' ὀλίγον σύντονον τὴν εὐμενῆ ὑμῶν ἀκρόασιν.

Ἡ φιλαυτία, ἀγαπητοί, εἶνε ἡ μᾶλλον διεστραμμένη διεύθυνσις τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· ὁ ὑπὸ τοῦ ἐωσφορικοῦ τούτου πάθους κατεχόμενος ἄνθρωπος νυχθημερὸν μεριμνῶν πῶς ἀρέσει οὐχὶ τῷ Κυρίῳ ἢ τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ μόνον ἑαυτῷ περιορίζεται καὶ ἐγκλείεται ἐν τῷ στενῷ καὶ ἐστενοχωρημένῳ χώρῳ τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ συμφερόντων· ἐντεῦθεν δὲ οὐ μόνον ὅλως ἀδιαφορεῖ περὶ τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν τῶν ὁμοίων του, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ στιγμῇ εἶνε ἕτοιμος νὰ προσφέρῃ πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν γεηρῶν αὐτοῦ παθῶν νέα θύματα, καταστρέφων οὕτω τὴν εὐδαιμονίαν τῶν τε ὁμοίων του καὶ τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ ἔλαχε ζῶν. Τοὐναντίον δὲ ἡ κανονικὴ καὶ ὀρθὴ διεύθυνσις τῶν δυνάμεων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἀναντιρρήτως εἶνε ἐκείνη ἥτις ἔνθεν μὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τοὺς σπουδαιοτέρους νόμους, τοὺς συντηροῦντας καὶ διέποντας τὸν ἐξωτερικὸν ἐν γένει κόσμον, ἑτέρωθεν δὲ συμφωνεῖ κατὰ πάντα πρὸς τὸ ἀποκεκαλυμμένον θεῖον θέλημα. Ἐξετάζοντες μετὰ προσοχῆς τὴν ἐξωτερικὴν φύσιν παρατηροῦμεν, ὅτι πᾶν τὸ ζῶν καὶ ὑπάρχον ἐν αὐτῇ ζῇ καὶ ὑπάρχει οὐχὶ χάριν ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ χάριν τῶν λοιπῶν ὄντων, λαμβάνον διὰ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τοῦ νόμου τῆς ἀλληλοβοηθείας μέρος ἐνεργὸν πρὸς συντήρησιν τῆς καθόλου ζωῆς. Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, ἡ βροχὴ καὶ τὰ νέφη, ἡ χιὼν καὶ ἡ χάλαζα, οἱ ὁρμητικοὶ ἄνεμοι καὶ ἡ δροσερὰ ἐαρινὴ αὔρα ἔχουσι σκοπὸν οὐχὶ ἐγωϊστικόν, ἀλλὰ κοινὸν καὶ εὐεργετικόν. Σκοπὸς αὐτῶν κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Ὑψίστου προνοητοῦ τῆς οἰκουμένης εἶνε ἡ προφύλαξις, ἀνακαίνισις, ὑποστήριξις καὶ κατάλληλος διεύθυνσις τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἡ προαγωγὴ τοῦ ἔργου τῆς δημιουργίας.

Ἰδοὺ ἐν τῷ καλλιεργημένῳ κήπῳ ἐν μέσῳ ποικίλων ἐχθρῶν ῥίπτεται σπέρμα τι ἄνθους ἁπλοῦν, γυμνόν, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν διατρέχον κίνδυνον ἀφανισμοῦ. Τὸ σπέρμα ὅμως τοῦτο δὲν ἀφανίζεται, δὲν λησμονεῖται ἐν τῇ γῇ, δὲν ἐγκαταλιμπάνεται εἰς τὴν τύχην του, ἀλλὰ τοὐναντίον δυνάμει τοῦ νόμου τῆς ἀλληλοβοηθείας τρεφόμενον διὰ τῶν χυμῶν τῆς γῆς, θερμαινόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου βλαστάνει, ἀναπτύσσεται, ἀνθεῖ· ἆρά γε τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἄνθος, τυχὸν τοσούτων περιποιήσεων ἐκ μέρους τῶν λοιπῶν στοιχείων, μετὰ τὴν τελείαν ἀνάπτυξίν του ζῇ καὶ ὑπάρχει μόνον χάριν ἑαυτοῦ; Οὐχί, ἀγαπητοί, καθ' ὅσον πάντες ἔχουσι δικαίωμα, ἵνα ἀτενίζωσιν εἰς τὰ χαριτόβρυτα αὐτοῦ κάλλη, πάντες δύνανται νὰ εὐφραίνωνται ἐπὶ τῇ θέᾳ αὐτοῦ. Ἡ εὐοσμος πνοὴ αὐτοῦ διαχέεται ἄνευ φθόνου ἀνὰ τὸν περιβάλλοντα αὐτὸ ἀέρα, ἐν δὲ τοῖς θαυμασίοις πετάλοις αὐτοῦ ἡ φίλεργος μέλισσα εὑρίσκει γλυκεῖς δι' ἑαυτὴν καὶ τὸν ἄνθρωπον χυμούς. Διὰ τῆς εὐωδίας αὐτοῦ καθηδύνει τὸν παρερχόμενον διαβάτην, διὰ δὲ τοῦ κάλλους αὐτοῦ ἀνυψοῖ τὴν φωτεινὴν διάνοιαν τοῦ καθαροῦ τὴν καρδίαν χριστιανοῦ εἰς τὴν ἀρχικὴν πηγὴν παντὸς καλοῦ, τὸν Θεόν. Τὸ ἀνθύλλιον ἄρα τοῦτο βλαστάνει, ἀνθεῖ καὶ ἐν γένει ὑπάρχει οὐχὶ χάριν ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλ' ὅπως κοσμῇ τὴν φύσιν, λαμβάνῃ ἐνεργὸν μέρος ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς δημιουργίας καὶ κηρύττῃ τὸ θεῖον καὶ ἄῤῥητον τοῦ Πλάστου κάλλος.

(ἕπεται συνέχεια).

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἀριθ. Πρωτ. 1952 / Διεκπ. 1206

. . . Προϊστάμενε, τιμιώτατοι Ἐπίτροποι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς ἐνορίας . . . , τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Πρὸς καταρτισμὸν τῆς Γενικῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως, ἥτις προσεχῶς συγκληθήσεται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις εἰς ἀνάδειξιν τριῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἐκλογὴν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀπαιτουμένου, κατὰ τοὺς ἐνισχύτ Γενικοὺς Κανονισμούς, ἵνα ἐκλεχθῶσι καὶ δύο ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, μέλλοντες ἵνα μετάσχωσι τῶν ἐργασιῶν τῆς εἰρημένης Γενικῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως, τοῦ δὲ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν δύο τούτων ἀντιπροσώπων καθοριζομένου ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ τῶν ἐνοριῶν, προαγόμεθα προτρέψασθαι πάντας ὑμᾶς διὰ τοῦ ἡμετέρου τοὐδε Ἐκκλησιαστικοῦ Γράμματος ὅπως μετὰ πάσης προθυμίας προβῆτε εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ τούτου, συνῳδὰ ταῖς ὁδηγίαις, ἃς διὰ τῆς παρούσης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀποδείξεως ὑμῖν παρεχόμεθα. Καὶ δή, οἱ ἐξ ὑμῶν ὑπήκοοι τῆς κραταιᾶς Βασιλείας, οἱ ἐγγεγραμμένοι ἐν τοῖς Ἐκλογικοῖς Καταλόγοις, ὀφείλετε, προσκαλούμενοι ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου τῆς ἐνορίας, ἵνα συνέλθητε τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ τοῦ Παραλύτου, 22 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς Ἀπριλίου, εἰς γενικὴν ἐνοριακὴν Συνέλευσιν συγκροτουμένην ἐντὸς τῆς ἡμέρας, εἴτε

μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας, εἴτε εὐθὺς μετὰ τὴν μεσημβρίαν, καὶ προθῆτε εἰς ἐκλογὴν . . . ἀντιπροσώπων, οἵτινες [μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν . . . συνεδριάσουσιν ἀκολούθως ὑπὸ τὴν προεδρείαν Ἐξάρχου τῶν Πατριαρχείων τῇ Κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος, 29 Ἀπριλίου, ἐν τόπῳ ὁρισθησομένῳ μετὰ ταῦτα, πρὸς ἐκλογὴν τῶν δύο δευτεροβαθμίων ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν τούτων, οἵτινες δέον ἵνα ὦσιν ἐκ τῶν σταθερῶν κατοίκων τῆς ἐνορίας ὑμῶν, ὑπήκοοι ἐπίσης τοῦ Βασιλείου Κράτους καὶ τῆς κοινῆς ἀπολαύοντες ὑπολήψεως. Οὗτοι δὲ] ἐφωδιασμένοι διὰ τοῦ ἀπαιτουμένου πρακτικοῦ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, μεταβήσονται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἵνα μετάσχωσιν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τῆς γενικῆς τῶν ἐνοριακῶν ἀντιπροσώπων Συνελεύσεως, συγκροτηθησομένης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ μεθεπομένῃ Παρασκευῇ, 11 Μαΐου, περὶ ὥραν 2 1]2 τουρκιστὶ πρὸ μεσημβρίας πρὸς ἀνάδειξιν τῶν δύο ἀντιπροσώπων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ταῦτα τοίνυν ὑμῖν ἀνακοινούμενοι, προτρεπόμεθα μετὰ πατρικῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν ἐγκαρδίων, ὅπως πολιτευόμενοι ὡς ἐμπρέπει εἰς χριστιανοὺς φιλησύχους καὶ νομοταγεῖς, ἐνασκήσητε τὸ ἐνοριακὸν τοῦτο καθῆκον καὶ δικαίωμα μετὰ πληρεστάτης τάξεως, ἡσυχίας καὶ κοσμιότητος, συμμορφούμενοι ἀνελλιπῶς τοῖς κανονισμοῖς, καὶ ἐπισπώμενοι οὕτω τὸν κοινὸν ἔπαινον καὶ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Τῇ ια' τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ σωτηρίου ἔτους ,αθα'.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχ. Θρόνου Κ]πόλεως

† Προύσης ΝΑΘΑΝΑΗΛ.

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, οἱ Προϊστάμενοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως Ἐνοριῶν.

Ἀριθμ. Πρωτ. 1967
Διεκπ. 1207

Τῶν Δύο Διοικητικῶν ἐν τῇς Πατριαρχείοις Σωμάτων ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῶν συνελεύσει ἐγκρινάντων ἵνα ἀπὸ τοῦδε ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα καὶ προσκληθῶσιν ἁρμοδίως ἅπασαι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως αἱ ἐνορίαι εἰς τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Κανονισμοῦ καὶ τῶν οἰκείων καταλόγων ἐκλογὴν τῶν ἑαυτῶν ἀντιπροσώπων, οἵτινες συνερχόμενοι ἀκολούθως ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐν ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ βραδύτερον ὁρισθησομένῃ προβήσονται εἰς ἀνάδειξιν τῶν δύο ὁριστικῶν καὶ ἐν τῇ πρὸς ἐκλογὴν τοῦ μέλλοντος Πατριάρχου συγκληθησομένῃ μεγάλῃ ἐκλογικῇ συνελεύσει παρακαθησόντων ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν Πόλεως καὶ Καταστένου, ἀποστέλλομεν Ὑμῖν τὴν ὑπ' ἀριθμὸν Πρωτ. 1952 καὶ Διεκπερ. 1206 καὶ χθεσινὴν ἡμερομηνίαν ἔντυπον Ἀπόδειξιν τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ Τοποτηρητοῦ, ἵνα ἐπ' ἐκκλησίας τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ, 15 ὁδεύοντος, ἀναγνωσθῇ, καὶ ἐντελλόμεθα ἅπασιν Ὑμῖν ἵνα πιστῶς καὶ ἀνελλιπῶς συμμορφούμενοι τοῖς ἄρθροις 10, 11, καὶ 12 τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἐκλογικοῦ κανονισμοῦ ἄρξησθε ἐμπροθέσμως διανέμοντες τοῖς δικαιούχοις διὰ προσώπου ἁρμοδίου τὰ προσκλητήρια γράμματα, ἐνεργοῦντες ἅμα ἐγκαίρως τὴν ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου προβλεπομένην ἐν ταῖς θύραις τῶν ἱερῶν Ναῶν καὶ τῶν Σχολῶν τοιχοκόλλησιν καὶ ἐν ταῖς ἐφημερίσι δημοσίευσιν τῶν ἀγγελτηρίων εἰδοποιήσεων, ἵνα οὕτω τὰ πάντα εὐτάκτως καὶ νομοταγῶς διεξαχθῶσιν. Ἐπὶ δὲ τούτοις εἴητε ἅπαντες ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Ἀπριλίου 1901.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τοποτηρητοῦ προσρήσεις. — Ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ διεβίβασε τῷ παρελθόντι σαββάτῳ τῇ Α. Ε. τῷ ἐπ' ἀδείᾳ εἰς Ρωσίαν ἀπελθόντι πρεσβευτῇ τῆς Ρωσίας Ζηνόβιευ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ προσρήσεις διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου μεταβάντος εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἐν συνοδίᾳ τοῦ Β' γραμματέως τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Χρήστου Παπαϊωάννου.

— *Ἐπισκέψεις.* —Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἐπεσκέψατο τὰς ΑΑ. ΣΣ. τὸν μητροπολίτην Κορυτσᾶς Γερβάσιον, ἀδιαθετοῦντα, καὶ τὸν μητροπολίτην Βάρνης Πολύκαρπον διερωτήσας τὰ περὶ τῆς ὑγείας αὐτῶν καὶ συγχαρεὶς ἅμα τῷ τελευταίῳ ἐπὶ τῇ διασώσει αὐτοῦ ἐκ σπουδαίου κινδύνου ἐν τῷ Κερατίῳ κόλπῳ, ἐπελθόντος ἕνεκα ἀνατροπῆς τῆς ἧς ἡ Α. Σ. ἐπέβαινεν ἱστιοφόρου λέμβου.

Αὐθημερὸν ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Σ. τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἡ Α. Ε. ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ρωσικῆς πρεσβείας καὶ σύμβουλος κ. Στσερμπάτσευ ἐν συνοδίᾳ τοῦ πρώτου γραμματέως τῆς πρεσβείας Στσέγλωυ. Τῆς Α. Σ. ὅμως ἀπούσης, ἡ Α. Ε. ἀφῆκεν ἐπισκεπτήριον.

Εἶτα ἡ Α. Ε. ἐπεσκέψατο ἐν Μουχλίῳ καὶ τὴν Α. Θ. Π. τὸν πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνον.

Τῇ Δευτέρᾳ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἀντεπεσκέψατο τὸν ἐρίτιμον ὁμογενῆ Παῦλον Στεφάνοβικ Σκυλίτσην, εἶτα δὲ τὸν ἐν Νισαντασίῳ ἐφησυχάζοντα ἀρμένιον μητροπολίτην πρώην Προύσης Βαρθολομαῖον.

Ὁμοίως ἐπεσκέψατο τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παρεπιδημῶν ἐλλογιμώτατος Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης, καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἐν συνοδίᾳ τῆς λογίας αὐτοῦ συζύγου.

Τῇ Τρίτῃ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μετὰ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Γρεβενῶν Δωροθέου ἐπεσκέψαντο τὰ ἐν Ἑπταπυργίῳ ἡμέτερα Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστήματα.

— *Ἐτήσιος ὀνόματος.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῇ Α. Θ. Μ. τῷ ἐν Χάλκῃ ἐφησυχάζοντι πατριάρχῃ πρώην Ἱεροσολύμων Νικοδήμῳ καὶ τοῖς πανιερωτάτοις μητροπολίταις Βοδενῶν καὶ Νευροκοπίου ἄγουσι τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν.

—*Ἱερὰ Σύνοδος.*—Τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἀπῆσαν λόγῳ ἀδιαθεσίας οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, Βάρνης Πολύκαρπος καὶ Κορυτσᾶς Γερβάσιος.

—*Ἐγγραφὴ ἐκλεξίμου εἰς ἀρχιερατείαν.* — Κατ' αἴτησιν τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας Ἱερωνύμου, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης διέταξε τὴν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων ἐγγραφὴν τοῦ πανοσιολ. Εὐγενίου Παπᾶ Θωμᾶ, ἀποφοίτου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, ἀρχιερατικοῦ δὲ νῦν ἐπιτρόπου τοῦ ἁγίου Ἡρακλείας ἐν Κεσσάνῃ.

—*Πρώην Νικοπόλεως Γαβριήλ.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρώην Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Γαβριὴλ διατρίβων ἤδη ἐν Ἀθήναις εἶχε ζητήσει πρό τινος παρὰ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου, πατριαρχεύοντος ἔτι, ἅμα μὲν συγγνώμην, ἅμα δὲ τὴν κανονικὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀπόλυσιν. Τῆς αἰτήσεως ταύτης ἐγκριθείσης ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς διεβίβασε τῇ Α. Πανιερότητι τὸ κανονικὸν ἀπολυτήριον.

—*Ἐκφράσεις εὐχαριστηρίων.* — Ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Βάρνης Πολυκάρπου ἐξεφράσθησαν διὰ τοῦ τύπου θερμὰ εὐχαριστήρια πρός τε τὸν λεμβοῦχον τῆς ἀποβάθρας Τσιβαλίου Ἀλῆν Τσαοὺς ἀγᾶν σπεύσαντα καὶ διασώσαντα τὴν Α.Σ. ἐκ τοῦ σπουδαίου κινδύνου, ὃν διέτρεξεν ἐν τῷ Κερατίῳ κόλπῳ, ἀνατραπείσης τῆς λέμβου, καὶ πρὸς τοὺς ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους τῆς Α. Κυβερνήσεως παρασχόντας τῇ Α. Σ. τὰς δεούσας πρώτας περιθάλψεις.

—*Μνημόσυνον Ἀνδρέου Σπαθάρη.* —Ἐπιδηλητικὸν ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ καὶ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου τοῦ Γένους Ἀνδρέου Σπαθάρη, μερίμνῃ τῶν εὐγνωμονούντων μαθητῶν τῶν γυμνασιακῶν τάξεων τῆς γεραρᾶς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς. Τὴν θείαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐτέλεσεν ἡ Α. Π. ὁ παρεπιδημῶν μητροπολίτης Μελενίκου Ἰωακείμ. Ἐν τῷ ναῷ παρέστησαν πολλοὶ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, ὁ καθηγητικὸς σύλλογος τῆς Σχολῆς μετὰ τοῦ πανοσιολ. Σχολάρχου Μ. Κλεοβούλου, οἱ ἐρίτιμοι δημογενεῖς Παῦλος Στεφάνδεκ καὶ Δημ. Εὐγενίδης, ὁ γ' διερμηνεὺς τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας Λαγουβάκης, ἀντιπροσωπεύων τὴν Α. Ε. τὸν πρεσβευτήν, ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Σόλων Καζανόβας, ἡ ἐλλόγιμος διευθύντρια τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου Εὐθαλία Ἀδάμ, πλεῖστοι ἀντιπρόσωποι διαφόρων σωματείων καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι πολῖται τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀνέγνω τὰς εἰθισμένας συγχωρητικὰς εὐχάς, μεθ' ὃ πᾶσα ἡ συνοδία ἀνῆλθεν εἰς τὴν Μ. τοῦ Γένους Σχολήν, ἔνθα ὁ ἅγιος Μελενίκου ἔψαλεν ἐνταῦθα καὶ κατόπιν ἐν Βαλουκλίῳ τὸ νενομισμένον Τρισάγιον.

—*Ἄφιξις.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν, προηγουμένῃ ἀδείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἰωακείμ.

—*Βυζαντίς.* —Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἤρξατο ἐκδιδομένη καὶ αὖθις ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδων «Βυζαντὶς» ὑπὸ ῥέκτην διευθυντὴν καὶ ἀρχισυντάκτην, τὸν γνωστὸν δημοσιογράφον Γρηγόριον Καρύδην. Τῇ φίλῃ συναδέλφῳ εὐχόμεθα ἀπρόσκοπτον τὴν ἐπ' αἰσίας νέαν Δ' περίοδον αὐτῆς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Ἐμμανουὴλ Στυλιανόπουλος Λυδὸς, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς, τέως κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως ἐν Πέραν, κατὰ τὴν ὁδὸν Κερὲτς-χανὲ καὶ διδάσκαλος τὸ ἐπάγγελμα, χρηματίσας ἐν Ἀμισσῷ, Ἀραβὰν, Μανδρίτσᾳ, Δεδὲ-Ἀγὰτς, Ὑψωμαθείοις, Κοντοσκαλίῳ καὶ ἀλλαχοῦ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, ἐνώπιον τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύοντος Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Εὐφημίας Ἐμμ. Στ. Λυδοῦ, θυγατρὸς Κωνσταντίνου Χρήστου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς διαμενούσης νῦν ἐν Πέραν κατὰ τὴν ὁδὸν Γιαχανὲ (καμπὰν σοκὰκ Ἀριθ. 3) ἐναγόμενος ἐπὶ πολυετεῖ ἐγκαταλείψει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 Φεβρουαρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος 3

† **Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκ. **Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Σωτήριος παπᾶ Βασιλείου ὑπήκοος Ὀθωμανός, Χριστιανὸς Ὀρθόδοξος, τέως μὲν κάτοικος τοῦ χωρίου Μπουῒρ καὶ γεωργὸς τὸ ἐπάγγελμα, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 τουρκιστὶ π. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τοῦ φύλλου δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, ἐνώπιον τοῦ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Πελαγωνείας ἐδρεύοντος Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Νέσσιας Σ. Παπαβασιλείου τὸ γένος Ἰωάννου Τ. Μάντσε, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, Χριστιανῆς Ὀρθοδόξου κατοίκου Νιζοπόλεως, ἐναγόμενος ἐπὶ πενταετεῖ ἐγκαταλείψει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένου φύλλου «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Μοναστηρίῳ, τῇ 20 Μαρτίου 1901. 1

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς

† **Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ** **Α. Π. Νέσσος**

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 17

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μελέται ἀπολογητικαί· Ι Μελέτη περὶ θρησκείας— Παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τοῦ Τυπικοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας— Τινὰ περὶ τοῦ ζητήματος τῶν Διαθηκῶν—Κώδικες ἐπαρχίας Βελεγράδων — Ἔγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου — Ἱερὸν κήρυγμα· Λόγος ἠθικὸς εἰς τὴν Α' κυριακὴν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἀρχιμανδρ. Εἰρηναίου — Λόγος περὶ εὐσταθείας ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχ. ναῷ τῇ Β' κυριακῇ τῶν νηστειῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Κωνσταντινίδου, καθηγητοῦ τῶν νομικῶν, ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ — Μελέτη περὶ τῆς δυνάμεως τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρόοδον καὶ βελτίωσιν αὐτοῦ ἐν γένει — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Κοινοποιήσεις.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ

Ι. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Α'.

Σημασία τῆς θρησκείας ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ καθόλου. — Καθολικότης τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος.

«Μὴ πιστεύσητε, ὅτι γνωρίζετε λαόν τινα, ἐὰν δὲν ἀναδράμητε εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις, ἀφ' ὧν κατ' ἀνάγκην ἐκπορεύονται οἱ θεσμοὶ αὐτοῦ, αἱ τέχναι, ἡ ποίησις, καὶ τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ συστήματα» (ΕΔΓΑΡΔΟΣ ΚΙΝΕ)

Τί ἐστι θρησκεία ἢ θρησκευτικὸν συναίσθημα, τίς δὲ ἡ σημασία αὐτῆς ἐν τῷ βίῳ τῶν τε λαῶν καὶ τῶν ἀτόμων, ὁποία τις ἡ οὐσία τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, τίς ἡ σχέσις αὐτοῦ πρὸς ἄλλα τῆς ἡμετέρας ψυχῆς συναισθήματα, πόθεν τοῦτο πηγάζει καὶ τίς ἡ ἀρχὴ καὶ καταγωγὴ αὐτοῦ—ἰδοὺ ζητήματα ὅσον ἀφ' ἑνὸς παλαιά, τόσον ἀφ' ἑτέρου καὶ νέα. Παλαιὰ μέν, διότι ἀνέκαθεν, ἀφ' ὅτου ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο νὰ σκέπτηται καὶ νὰ φιλοσοφῇ, ἀπ' αὐτῆς ἤδη τῆς ἐποχῆς τῶν πρώτων φιλοσόφων καὶ ἠθικολόγων, ἐγένοντο ἀντικείμενον ἰδιαιτέρων μελετῶν καὶ συζητήσεων, καὶ πλεῖστα περὶ αὐτῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν. Νέα δέ, διότι ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, συγκαταλεγόμενα εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑψίστων προβλημάτων δι' ἕκαστον ἄτομον, δι' ἑκάστην κοινωνίαν καὶ δι' ἕκαστον ἔθνος, παρουσιάζουσι νέον πάντοτε ἐνδιαφέρον διὰ πᾶσαν σκεπτομένην καὶ ἐρευνητικὴν διάνοιαν, διὰ πᾶσαν τὸ ἀληθὲς διψῶσαν καὶ ἐπιζητοῦσαν ψυχήν. Ἀλλὰ τὰ ζητήματα ταῦτα καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις καὶ ἀπὸ ἄλλης τινὸς ἀπόψεως δικαιοῦνται νὰ ἐφελκύσωνται τὴν ἡμετέραν ἐνταῦθα προσοχὴν καὶ νὰ κινήσωσι τὸ ἡμέτερον ἐνδιαφέρον. Ζῶμεν ὡς χριστιανοὶ ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς τὰ ἀλληλοσυγκρουόμενα φιλοσοφικὰ συστήματα οὐχὶ τὰ αὐτὰ διδάσκουσι περὶ τῶν ζητημάτων τούτων, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος ἀτόμων ἐπίδρασις τῶν τοιούτων διδασκαλιῶν παράγει φυσικῶς ποικιλίαν καὶ ἀντίθεσιν ἰδεῶν ἐν σχέσει πρὸς αὐτά, ἐξ ὧν πάλιν ἰδεῶν ἐξήρτηται ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη ρύθμισις τοῦ ἠθικοῦ βίου τῶν ἀτόμων, τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν ἐθνῶν. Οὐχὶ σπανίως ἀκούει τις τὴν σήμερον καὶ ἀναγινώσκει τὰς μᾶλλον ἀλλοκότους περὶ θρησκείας καὶ τῶν θεμελιωδῶν τῆς θρησκείας ἀληθειῶν ἰ-

δέας καὶ κρίσεις, ἰδέας ὀρθολογιστικὰς ἢ ὑλιστικάς, κρίσεις ἐπιπολαίους καὶ ἀκρίτους, ἔτι δὲ συχνότερον βλέπει οἰκτρῶς δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου τῶν πολλῶν παραγνωριζομένην τὴν ὑψίστην καὶ λαοσωτήριον σημασίαν τῆς θρησκείας καὶ τῶν μετ' αὐτῆς ἀναποσπάστως συνδεδεμένων μεγάλων ἀληθειῶν, οἷαι ἡ **περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ** καὶ **ἀποκαλύψεως** αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ **περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς**, ἡ περὶ **μελλούσης κρίσεως** καὶ **ζωῆς**, καὶ τ.τ.

Ὀφείλοντες καθ' ἃ ὑπεσχέθημεν ἤδη ν' ἀσχοληθῶμεν καὶ περὶ τὴν μελέτην παρομοίας φύσεως ζητημάτων ἐν τῷ ἡμετέρῳ φύλλῳ, εἴτε ἀναπτύσσοντες καὶ διασαφηνίζοντες ἁπλῶς, εἴτε καὶ προασπιζόμενοι καὶ ἀπολογούμενοι ὅπου ἤθελε κριθῇ ἀναγκαῖον, ἀρχόμεθα σήμερον ἀπὸ τοῦ περὶ **θρησκείας** λόγου, καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ περὶ **σημασίας** τῆς θρησκείας καὶ **καθολικότητος** αὐτῆς.

Ἐξετάζοντες τὰ διάφορα εὐγενῆ αἰσθήματα, δι' ὧν περικοσμεῖται ὁ ἄνθρωπος, εὑρίσκομεν, ὅτι σπουδαίαν μεταξὺ αὐτῶν θέσιν κατέχει τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο, ὅπερ θρησκευτικὸν αἴσθημα καλοῦμεν. Παρὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς—στοργῆς, φιλίας, ἔρωτος, εὐγνωμοσύνης, ἀγάπης, **πατριωτισμοῦ** κλπ., ἐξέχουσαν κατέχει θέσιν τὸ αἴσθημα τῆς θρησκείας. Διότι ἐνῷ τὰ πρῶτα θέτουσιν ἡμᾶς εἰς σχέσιν μετὰ τῶν ὁμοίων ἡμῖν ἀνθρώπων, τὸ τελευταῖον κατ' ἐξαίρεσιν θέτει ἡμᾶς εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ Ὄντος ὑπερτέρου ἡμῶν, Ὃν Θεὸν ἀποκαλοῦμεν. Ἐνῷ δὲ τὰ πρῶτα δυνάμεθα ἔν τινι βαθμῷ ν' ἀπαντήσωμεν καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς ζῴοις, τὸ θρησκευτικὸν ὅμως καθὸ ἀπόρροια λογικῆς φύσεως, ἀνέκαθεν παρουσιάσθη ὡς ἐξαιρετικὸν γνώρισμα τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔσχε τὴν μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ βίου αὐτοῦ—ἀτομικοῦ, κοινωνικοῦ, ἐθνικοῦ, πολιτικοῦ, πνευματικοῦ, κλπ. Ὅθεν λίαν προσφυῶς καί τις τῶν νεωτέρων ἀνθρωπολόγων (ὁ ἐπὶ 40 ἔτη περὶ τὰ ἀνθρωπολογικὰ ζητήματα ἀσχοληθεὶς Κατρεφάζε) ὥρισε τὸν ἄνθρωπον ὡς «ὂν ἠθικὸν καὶ **θρησκευτικόν**». — Καὶ οὐ μόνον τοῦτο: Εἶνε γεγονὸς ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς συγχρόνου πείρας βεβαιούμενον, ὅτι τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα ὑπῆρξεν ἀείποτε ἀχώριστον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα εἰς τὸν μελετῶντα τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν βίον τῶν λαῶν παρίσταται ὡς ἓν τῶν sine quanon στοιχείων τοῦ βίου αὐτῶν, ὡς ἄλλος τις ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖος ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν, εἰ καὶ ὁμολογητέον οὐχὶ πάντοτε καθαρὸς καὶ ἐλεύθερος μολυσμάτων. «Διότι, ὡς παρατηρεῖ που ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος: ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη, ὅπως γνωρίσῃ τὸν Θεόν, γνωρίσας ἀγαπήσῃ, ἀγαπήσας οἰκειοποιηθῇ, καὶ οἰκειοποιηθεὶς ᾖ μακάριος». (De civit Dei XIX, 15).

Δὲν ἀγνοοῦμεν, ὅτι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν μάλιστα τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν, ὑπῆρξαν καὶ οἱ διατυπώσαντες ὅλως διαφόρους τῶν ἀνωτέρω σκέψεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν σημασίαν τῆς θρησκείας ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τὴν καθολικότητα αὐτῆς. Συμφώνως πρὸς τὰς σκέψεις καὶ θεωρίας ταύτας ἡ θρησκεία ἢ τὸ θρησκευτικὸν καθόλου συναίσθημα ἐκλαμβάνεται ὡς τι παροδικὸν φαινόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ δὴ ὡς φαινόμενον χαρακτηρίζον τὴν ἀτελῆ καὶ νηπιώδη αὐτῆς κατάστασιν. Πλὴν πόσον αἱ τοιαῦται a priori σκέψεις καὶ θεωρίαι ἀπέχουσι τῆς ἀληθείας καὶ πραγματικότητος!—Μετὰ τὰς ὡς ἄνω γενικὰς παρατηρήσεις, ἔλθωμεν ἤδη καὶ ἐπ' αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας καὶ τῆς συγχρόνου πείρας.

Μελετῶντες τὸν ἱστορικὸν τῆς ἀνθρωπότητος βίον ἐξ ἀπόψεως τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῆς δράσεως καὶ προόδου δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἐπιστήσωμεν τὴν ἡμετέραν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι οὐδέποτε καὶ οὐδαμοῦ τῆς γῆς οὔτε ὑπῆρξεν οὔτε ὑπάρχει λαός, ὅστις ὑπὸ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν μορφὴν νὰ μὴ ἐξεδήλωσε τὰ θρησκευτικὰ αὐτοῦ αἰσθήματα, νὰ μὴ διετράνωσεν ἐξωτερικῶς τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις, ὅστις ἐνὶ λόγῳ νὰ μὴ ἔχῃ θρησκείαν. Τοὐναντίον πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἡ θρησκεία, ὁσῳδήποτε ἀτελὴς καὶ ἂν ὑπάρχῃ, παρουσιάζεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς ὁ μοχλὸς τῆς πνευματικῆς τῶν λαῶν κινήσεως, ὡς ἡ ψυχὴ τοῦ βίου τῶν λαῶν, ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἂν εὑρίσκωνται οὗτοι.

Ὁμόφωνοι συναντῶνται πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς περὶ καθολικότητος τῆς θρησκείας ἱστορικῆς ἀληθείας ταύτης αἱ σχετικαὶ γνῶμαι καὶ ἀνακαλύψεις τῶν τε ἀρχαίων καὶ νεωτέρων φυσιοδιφῶν. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀρκούμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὸν παρατηρητικώτατον τῆς Χαιρωνείας ἱστορικοφιλόσοφον Πλούταρχον, ὅστις ἐν τῇ περιστάσει

ταύτη, δυνανὸν εἰπεῖν, παρουσιάζει τὸ γενικὸν συμπέρασμα, εἰς ὃ εἶχε φθάσῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς καθολικότητος τῆς θρησκείας ὁ ἀρχαῖος ἑλληνορωμαϊκὸς κόσμος. Ἰδοὺ τί οὗτος γράφει πρὸς τὸν Ἐπικούρειον Κολώτην, θελήσαντα ποτε νὰ διατυπώσῃ ἀθεϊστικωτέρας ἐπὶ τοῦ προκειμένου σκέψεις.«Εὕροις δ'ἂν ἐπιών, λέγει,καὶ πόλεις ἀτειχίστους, ἀγραμμάτους, ἀβασιλεύτους, ἀοίκους, ἀχρημάτους, νομίσματος μὴ δεομένας, ἀπείρους θεάτρων καὶ γυμνασίων. Ἀνιέρου δὲ πόλεως καὶ ἀθέου, μὴ χρωμένης εὐχαῖς, μηδὲ ὅρκοις, μηδὲ θυσίαις ἐπ' ἀγαθοῖς μηδ' ἀποτροπαῖς κακῶν, οὐδείς ἐστιν οὐδ' ἔσται γεγονὼς θεατής. Ἀλλὰ πόλις ἄν μοι δοκεῖ μᾶλλον **ἐδάφους χωρὶς** ἢ πολιτεία, τῆς περὶ Θεῶν δόξης ἀναιρεθείσης παντάπασι, σύστασιν λαβεῖν, ἢ λαβοῦσα τηρῆσαι» (Πλουτάρχ. πρὸς Κολώτ. 30.) Καὶ πράγματι. Ἡ μὲν ἱστορία τῶν ἀρχαιοτέρων ἐθνῶν—Ἑβραίων, Φοινίκων, Βαβυλωνίων, Αἰγυπτίων, Ἰνδῶν, Σινῶν, Περσῶν. Ἀράβων, Ἑλλήνων, Ρωμαίων, Γερμανῶν, Σλαύων, κλπ., ἐξ ὧν τὰ δύο προτελευταῖα (Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι) εἶχον, ὡς γνωστόν, φθάσῃ εἰς τὸ δυνατὸν τῷ κατὰ φύσιν ἀνθρώπῳ σημεῖον τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως,— τρανῶς μαρτυρεῖ, ὅτι τὰ ἔθνη ταῦτα εἶχον ἀνεξαιρέτως θρησκείαν, εἰ καὶ μὴ πάντα τὴν αὐτήν. Αἱ δὲ γεωγραφικαὶ ἀνακαλύψεις τῶν νεωτέρων χρόνων πληρέστατα ἐδικαίωσαν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δεινοῦ ἐκείνου τῆς ἀρχαιότητος φιλοσόφου καὶ ἠθικολόγου, καὶ οἱ διασημότεροι τῶν συγχρόνων φυσιοδιφῶν δὲν δύνανται ἀλλ' ἢ νὰ ἐπιλαμβάνωσιν ὅ,τι πρὸ τοσούτων ἑκατονταετηρίδων κατηγορηματικώτατα διετύπου ὁ σοφὸς Πλούταρχος. Περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὸ ν' ἀναφέρωμεν ὅ,τι ἐπὶ τοῦ προκειμένου γράφουσι ἔνθεν μὲν ὁ διάσημος τῶν ἡμετέρων χρόνων συγκριτικὸς γλωσσολόγος Μὰξ Μύλλερ, ὅστις ἐν τῷ περὶ παραβολῆς τῶν θρησκευμάτων συγγράμματι αὐτοῦ λέγει: «Ὅπου ἀνακαλύπτομεν ἴχνη ἀνθρωπίνου βίου, ἐκεῖ ἀνακαλύπτομεν συγχρόνως καὶ ἴχνη ἀνθρωπίνης θρησκείας*». ἑτέρωθεν δὲ ὁ δαρβινιστὴς Τάϋλωρ· Οὗτος ἐν τῷ περὶ «Πρωτογόνου πολιτισμοῦ» ἔργῳ του γράφει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τάδε: «Βασιζόμενος ἐπὶ σπουδαίας συλλογῆς μαρτυριῶν ὀφείλω νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἡ πίστις εἰς ὑπερφυσικὰ ὄντα ὑπάρχει παρὰ πάσαις ταῖς ἀγριωτέραις φυλαῖς, μεθ' ὧν ἠδυνήθημεν νὰ ἔλθωμεν εἰς ἐπαφήν» («Civilisation primitive» μεταφρ. γαλλ, τόμ. I σ. 492).

Οἱ περὶ Καθολικότητος τῆς θρησκείας προσαχθέντες ἀνωτέρω λόγοι καὶ τὰ ἐπιχειρήματα οὐ μικρόν, ὡς τις εὐκόλως ἐννοεῖ, συντρέχουσιν εἰς τὴν κατάδειξιν συγχρόνως τῆς μεγάλης σημασίας, ἣν ἡ θρησκεία καὶ τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα παρουσιάζουσιν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν λαῶν. Καὶ βεβαίως· Διότι ἄπαξ ὁ θεσμὸς τῆς θρησκείας ὑπῆρξε πάντοτε καὶ παρὰ πᾶσι ἀνεξαιρέτως τοῖς λαοῖς ὡς εἷς ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ὅρων τοῦ βίου αὐτῶν, τὸ τοιοῦτο τί ἄλλο δηλοῖ, ἀλλ' ἢ ὅτι ἡ σημασία τῆς θρησκείας εἶνε ἐξόχως μεγάλη; Πλὴν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι λόγοι, εἰδικώτεροι, πείθοντες περὶ τῆς σημασίας ταύτης. Ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκούμεθα ν' ἀναφέρωμεν τοὺς ἑξῆς δύο:

1] Εἶνε γεγονὸς διὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πείρας μεμαρτυρημένον, ὅτι ἡ θρησκεία, οὖσα φαινόμενον καθολικὸν ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν, ἐπιτίθησι σφραγῖδα ἀνεξάλειπτον ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐκφάνσεων τῆς πνευματικῆς αὐτῶν δράσεως καὶ ζωῆς, καὶ δὴ ἐπὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τῶν θεσμῶν, τῆς ἐπιστήμης, τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης αὐτῶν καθόλου. Ἔτι πρός: Τὰ πρῶτα αὐτῶν δοκίμια, τὰ πρῶτα βήματα, αἱ διάφοροι τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι ἐν τῇ ἱστορίᾳ ποιοῦνται παρὰ τὸν ἱερὸν βωμὸν τῆς θρησκείας.

2] Οὐχ ἧττον ἀναμφήριστον εἶνε τὸ ἱστορικὸν γεγονός, καθ' ὃ σὺν τῇ μεταβολῇ θρησκείας παρά τινι λαῷ ἐπέρχεται συγχρόνως μεταβολὴ γενικὴ καὶ μεταρρύθμισις τῶν σπουδαιοτέρων σημείων τοῦ πνευματικοῦ βίου αὐτοῦ (θεσμῶν, ἠθῶν, τέχνης κλπ.). Ἐντεῦθεν καὶ τὴν μεταβολὴν θρησκείας παρά τινι λαῷ παρακολουθεῖ καὶ ἡ διάνοιξις νέας **ἐποχῆς** ἐν τῇ ἱστορικῇ πορείᾳ αὐτοῦ, καὶ νέας **περιόδου** ἐν τῇ ἐξιστορήσει τῶν κατ' αὐτόν.

Ὁ ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἀληθείας τῶν δύο τούτων ἀποδεικτικῶν λόγων τῆς μεγάλης σημασίας καὶ σπουδαιότητος τῆς θρησκείας ἐν τῷ ἱστορικῷ τῶν λαῶν βίῳ ἂς λάβῃ τὸν κόπον νὰ μελετήσῃ ἐκ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, πρὸς δὲ νὰ ῥίψῃ ἓν ἐταστικὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν ποικιλλόντων ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν συγχρόνων λαῶν. Ἐν τῇ παρατηρουμένῃ διαφορᾷ μεταξὺ αὐτῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν τέχνην καὶ τὴν ἐπιστήμην καθόλου δὲν νομίζει τις, ὅτι ὡς

* «Einleitung in die vergleichende Religionswissenschaft» σ. 107 καὶ ἑξ.

ἐν κατόπτρῳ ἀντανακλᾶται ἡ ἀρχικὴ διαφορὰ τῆς θρησκείας; Καὶ τίς ποτε ἤθελε διαμφισβητήσει τὴν μεγάλην ἐπιρροὴν τῆς θρησκείας ἐπὶ τῆς τέχνης, τῆς ποιήσεως, τῆς ἐπιστήμης, τῶν θεσμῶν κλπ. ἐκ τῶν λαβόντων ἔστω καὶ μικρὰν ἔννοιαν περὶ τῶν ἔργων τοῦ—Φειδίου καὶ Πραξιτέλους, τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τοῦ Ὁμήρου καὶ Δάντου, καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιφανῶν ποιητικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων τῆς πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστὸν ἐποχῆς, ὡς καὶ τῶν ἔργων τῶν διαφόρων φιλοσόφων, ἐπιστημόνων καὶ νομοθετῶν ἑκατέρας τῶν ἐποχῶν τούτων;

Εἶχεν ἄρα δίκαιον ὁ μέγας ρωμαῖος ῥήτωρ καὶ φιλόσοφος Κικέρων, ὅτι ἔγραφέ ποτε «ὅτι τὰ πάντα ὑπὸ τῆς θρησκείας διέπονται» καὶ ἔχει δίκαιον ἐπίσης ὁ ἐκ τῶν νεωτέρων Ἐδγάρδος Κινέ, ὅτε κατηγορηματικῶς ἀποφαίνεται λέγων. «Μὴ πιστεύσητε ὅτι γνωρίζετε λαόν τινα, ἐὰν δὲν ἀναδράμητε εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις, ἀφ' ὧν κατ' ἀνάγκην ἐκπορεύονται οἱ θεσμοὶ αὐτοῦ, αἱ τέχναι, ἡ ποίησις καὶ τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ συστήματα». Α. Π.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΥΠΙΚΟΥ ΤΗΣ Μ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(Ἕπεται τὸ τέλος).

«Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω».

Ἐκ τοῦ ῥητοῦ τούτου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου[1], ὅπερ λίαν καταλλήλως, σὺν τῷ ῥητῷ «Ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεὸν»[2], ἀναγράφεται ἐν ἀρχῇ τοῦ νεωτέρου Τυπικοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας[3], διδασκόμεθα, ὅτι ἐν παντὶ μέν, πρὸ πάντων δὲ ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν λατρείᾳ, τῇ τελουμένῃ ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἐκκλησίαις, ἱερὸν μέλημα ἡμῶν ἐστι τὸ φυλάττειν αὐστηρὰν τάξιν καὶ εὐπρέπειαν ἐν παντὶ διεξαγομένῳ ἐν αὐταῖς, ὡς ἐμπρέπει ἐν οἴκῳ Θεοῦ. Τούτου δὲ πανθομολογουμένου ὄντος, πρόδηλόν ἐστιν ὅτι μεγίστην σημασίαν καὶ σπουδαιότητα κέκτηται τὸ Τυπικὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καθότι χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς καὶ κανὼν πρὸς τήρησιν τῆς ὡς ἄνω τάξεως ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν ἱερῶν τελετῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Συνεπῶς ἄξιον ἰδιαζούσης προσοχῆς καὶ μελέτης ἐστὶ τὸ ζήτημα τῆς κατὰ τὸ ἐνὸν ἁπλοποιήσεως τοῦ Τυπικοῦ, ἀπαραιτήτου οὔσης πρὸς αὐστηρὰν καὶ ἀπαράβατον τήρησιν τῆς εἰρημένης τάξεως.

Προκειμένου δὲ περὶ τοιούτου σπουδαίου θέματος, ἐπάναγκες κρίνω νὰ προτάξω τὴν σημείωσιν πρὸς ἄρσιν πάσης τυχὸν παρεξηγήσεως ὑπό τινων ὅτι ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ οὔτε κατ' ἐλάχιστον ἐννοῶ νὰ παρεκκλίνω τοῦ ῥητοῦ «Τὰ ἀρχαῖα κρατεῖτω», ἑπομένως θὰ φυλάξω τοῦτο μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας, οὐχὶ διότι τὸ θεωρῶ σεβαστὸν ἐν παντί, μάλιστα δ' ὅταν δὲν πρόκηται περὶ δογματικοῦ ζητήματος, ἀλλὰ διότι τὰ τῆς θείας λατρείας ἔθιμα, ὅσα δὲν ἀντιστρατεύονται εἰς τὴν εὐκοσμίαν καὶ χριστιανικὴν σεμνοπρέπειαν, εὐλόγως θεωροῦνται σεβαστὰ καὶ δὴ καὶ προφιλῆ, καὶ ἐνδόμυχον εὐχαρίστησιν προξενεῖ ἡμῖν ἡ τήρησις αὐτῶν· ἐνῷ τοὐναντίον ἡ ἐκ τούτων ἀπομάκρυνσις ἀποστροφὴν καὶ ἀπέχθειαν ἐμποιεῖ.

Ὁ διακαὴς πόθος καὶ ὁ ἔνθερμος ζῆλος ὑπὲρ τηρήσεως αὐστηρᾶς τάξεως καὶ ἀνηκούστης εὐπρεπείας ἐν παντὶ τελουμένῳ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἁρμόζει ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, ἀποφυγῆς δὲ καὶ τῶν ἐλαχίστων ἀτοπημάτων, προάγει με εἰς τὴν σύντομον ἐξέτασιν τῶν αἰτίων, δι' ὧν δύναται νὰ ἐπηρεασθῇ ἡ τάξις αὕτη, καὶ εἰς τὴν ὑπόδειξιν, κατὰ τὴν ταπεινὴν ἀντίληψιν καὶ κρίσιν μου, τῆς θεραπείας διὰ μέτρων περὶ τῆς ἀξίας τῶν ὁποίων ἐπικαλοῦμαι τὴν κρίσιν τῶν ἁρμοδιωτέρων, οὓς παρακαλῶ νὰ ἐκτιμήσωσιν ἀγαθὴν διάθεσιν, ἐκδηλουμένην ἐπὶ σκοπῷ παροχῆς μικρᾶς συμβολῆς ὑπὲρ ἱεροῦ σκοποῦ καὶ ἀναλόγως νὰ κρίνωσιν.

Ἀναμφήριστόν ἐστιν ὅτι ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἡμῶν οὐχὶ σπάνιαί εἰσιν αἱ παραβάσεις τῶν τυπικῶν διατάξεων, μάλιστα δὲ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ἐν πολλαῖς ἐκκλησίαις αἱ παραβάσεις αὗται τοσοῦτο συνεχεῖς εἰσιν, ὥστε ἀποτελοῦσι μᾶλλον κανόνα, ἢ ἰδίας διατάξεις περὶ τῶν τυπικῶν διατάξεων. Πασίγνωστον δ' ὅτι οὐχὶ σπανίως παριστάμεθα μάρτυρες ἀπρεπῶν καὶ ἀνοικείων σκηνῶν, λαμβανουσῶν χώραν, ἕνεκα τοιούτων παραβάσεων καὶ ἰδίᾳ ἕνεκεν ὑπερβολικοῦ καὶ ὅλως ἀκαίρου ζήλου τινῶν, πειρωμένων νὰ ἐπενέγκωσι διόρθωσιν καὶ οὕτω συμβαλλόντων εἰς μείζονα σύγχυσιν καὶ ἀταξίαν.

Ἀλλὰ ποῦ ἀποδοτέον τὰς τοιαύτας συνεχεῖς παραβάσεις; Εἰς ἔλλειψιν προμελέτης καὶ προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν ἐφαρμοζόντων τὸ Τυπικόν, ἢ εἰς ἔλλειψιν τούτου;

Ἡ ἐμὴ πεῖρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἣν ἀπέκτησα διὰ πολυχρονίου ἀσκήσεως, ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ἐν τῷ Ἀναλογίῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν χορῶν, ὡς κανονάρχης ἢ ἱεροψάλτης καὶ διὰ συμμετοχῆς ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις ὡς κληρικός, διδάσκει με νὰ παραδεχθῶ τὴν ἔλλειψιν ὑπάρχουσαν ἐν ἀμφοτέροις τούτοις, πρωτίστως ὅμως εἰς ἔλλειψιν τοῦ δευτέρου,

1. Κορινθ. Α' κεφ. ΙΔ' 40.
2. Ψαλμὸς ΞΖ' 22.
3. Τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη.

καθόσον ἐκ ταύτης πηγάζει κυρίως καὶ ἡ πρώτη ἔλλειψις, ὡς ἐν τοῖς ἑφεξῆς ὅλον γενήσεται.

Συνῳδὰ δὲ τούτοις, ἄνευ συστολῆς καὶ ἀπροκαλύπτως ὁμολογῶ ὅτι μεθ' ὅλην, τὴν ὡς εἴρηται, πεῖράν μου ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν τυπικῶν διατάξεων, ἀδυνατῶ ν' ἀποφύγω τὴν περὶ τούτων ἀπορίαν, ἄνευ προηγουμένης συμβουλῆς καὶ προμελέτης τοῦ Τυπικοῦ δι' ἑκάστην εἰδικὴν περίπτωσιν.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσιν οἱ ἔχοντες ἰσχυρὰν τὴν μνήμην καὶ διὰ πολυχρονίου μελέτης καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ Τυπικοῦ γινώσκοντες ἀπὸ μνήμης τὰς ἀναριθμήτους, τὰς ἄνευ λογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς κατατάξεως ἀνομοιομόρρους καὶ πολυπλόκους περιπτώσεις τυπικῶν διατάξεων, ἔστω καὶ ἂν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ ἅπαξ εἰς περίοδον ἐτῶν παρουσιάζονται αὗται, ἀλλ' οὗτοι σπανίαν ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσι. Τὸ βέβαιόν ἐστιν ὅτι ἐκτάκτου δυνάμεως μνήμη ἀπαιτεῖται πρὸς συγκράτησιν τῶν πολυσυνθέτων τυπικῶν περιπτώσεων· καὶ μνήμη χωρὶς νὰ περισπᾶται ἐξ ἄλλων μελετῶν καὶ ἀπασχολήσεων.

Ἐπιστημονικὴ παίδευσις καὶ δαψιλὴς μάθησις, οὐδὲν ὠφελοῦσιν. Αὗται σπουδαίως καὶ πρωτίστως συντρέχουσι πρὸς σπουδὴν καὶ εὔκολον ἐκμάθησιν μελετήματός τινος, καθόσον τοῦτο ἐπιτρέπει τὴν ἐπιστημονικὴν κατάταξιν τῶν ἐννοιῶν ἐν τῇ ἀντιλήψει καὶ κρίσει. Ἀλλ' αἱ τυπικαὶ διατάξεις δυστυχῶς δὲν ἐπιτρέπουσι τοῦτο. Καὶ δὲν ἐπιτρέπουσι, διότι ἐν τῇ συντάξει αὐτῶν παρωράθη ὅτι δέον πρὸς τῇ αὐστηρᾷ τηρήσει τοῦ ρητοῦ «Τὰ ἀρχαῖα κρατείτω», ἀπαραιτήτως ἀναγκαία ἐστὶ καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ κατάταξις καὶ ταξιθέτησις τῆς ὕλης· τοιουτοτρόπως, ὥστε ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, δι' ἑνὸς κανόνος διατυπουμένου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁμοιομόρρου, νὰ καθορίζηται ἡ τυπικὴ διάταξις πολλῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, σχέσιν ἐχουσῶν πρὸς ἀλλήλας.

† Ὁ Παμφίλου ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΘΗΚΩΝ

Ἐν τῷ ὀθωμανιστὶ ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου νομομαθοῦς συγγραφέως τοῦ «διοικητικοῦ δικαίου» (Χουκούκη Ἰδαρὲ) Ἰδραχὶμ Χακκῆ βέη συγγράμματι, μεταξὺ τῶν δώδεκα προνομιῶν τῶν χορηγηθεισῶν εἰς τὰς ἐν Τουρκίᾳ θρησκευτικὰς κοινότητας, ὡς ἐνδεκάτη κατατάσσεται καὶ ἡ τῶν διαθηκῶν, τουτέστι τὸ δικαίωμα τῶν μὴ μουσουλμάνων τοῦ νὰ διαθέτωσι πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν τὴν περιουσίαν των.

Δυστυχῶς ὅμως, ὡς διατυποῖ τὸ δικαίωμα τοῦτο ὁ νομομαθὴς οὗτος συγγραφεύς, οὐ μόνον ἐλέγχεται ἀγνοῶν τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τέλεον ἐκμηδενίζει τὴν προνομίαν ταύτην. Ἐπειδὴ δὲ τὸ σύγγραμμα τοῦτο διδασκόμενον ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ νομικῇ σχολῇ καὶ τῇ πολιτικῇ, καὶ κείμενον ἐπὶ τοῦ γραφείου πάντων σχεδὸν τῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων, δύναται ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ νὰ ἐμπνεύσῃ ἐσφαλμένην ἑρμηνείαν εἰς τοὺς νέους ἐπιστήμονας καὶ τοὺς πρωτοπείρους ἀναγνώστας αὐτοῦ, ἐθεώρησα ὡς καθῆκόν μου νὰ ἐλέγξω τὸ ἐσφαλμένον τῆς γνώμης ταύτης, στηριζόμενος εἰς ῥητὰς καὶ σαφεῖς διατάξεις τῶν ὑψηλῶν φιρμανίων καὶ κῦρος νόμων τοῦ Κράτους ἐχουσῶν ἐγκυκλίων τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν τῇ 312 σελίδι τοῦ προμνησθέντος συγγράμματος ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς:

«Ἵνα αἱ διαθῆκαι, **αἱ μὴ περιέχουσαι διάταξιν ἐναντίαν τῶν διατάξεων τοῦ Σερῆ**, ὦσιν ἔγκυροι, ἀπεφασίσθη ὅπως τὸ κῦρος ἢ μὴ διαθήκης τινὸς ἀποδεικνύηται διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς Μητροπόλεως».

Ἐκ τοῦ ἐδαφίου τούτου ἐξάγεται σαφέστατα ὅτι κατὰ τὸν συγγραφέα διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔγκυρος καὶ ἑπομένως ἐκτελεστέα πᾶσα διαθήκη τῶν χριστιανῶν ὑπηκόων τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, δέον α') νὰ μὴ περιέχῃ διάταξιν ἀντιστρατευομένην κατὰ τῶν διατάξεων τοῦ Σερῆ καὶ β') νὰ ᾖ κεκυρωμένη ὑπὸ τῆς Μητροπόλεως.

Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν δεύτερον ὅρον τοῦ ἐδαφίου τούτου οὐδὲν τὸ ἀμφισβητήσιμον ὑπάρχει· ἀλλ' ὁ πρῶτος ὅρος, τουτέστιν ἡ ἀνάγκη τῆς τηρήσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν περὶ διαθηκῶν διατάξεων τοῦ Σερῆ τυγχάνει ἀντικρυς ἐναντίος καὶ πρὸς τὰς ῥητὰς διατάξεις τῶν ἐγκυκλίων καὶ φιρμανίων καὶ πρὸς τὴν οὐσίαν αὐτῆς τῆς προνομίας.

Γνωστοῦ ὄντος ὅτι προνομία καλεῖται τὸ ἀποκλειστικὸν πλεονέκτημα, ὅπερ ἐξαιρετικῶς παραχωρεῖται εἴτε εἰς ἰδιώτην, εἴτε εἰς κοινότητα, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς προνομία χορηγουμένη εἰς τοὺς μὴ μουσουλμάνους ἡ διάταξις ἡ ὑποχρεοῦσα αὐτοὺς νὰ συμμορφῶνται πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου; Πᾶς πολίτης ὀφείλει νὰ συμμορφώνῃ τὰς δικαιολογικὰς πράξεις αὐτοῦ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ θετικοῦ δικαίου, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς ἀγνοίας τοῦ νόμου. Τοῦτο πασίδηλον ὂν οὐ μόνον δὲν προαπαιτεῖ ὑπόμνησιν καὶ ἐπαναληπτικὴν διάταξιν τοῦ νομοθέτου, ἀλλ' ἡ ἐπανάληψις αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραχώρησις προνομίας, τοὐναντίον μάλιστα εἶνε καὶ θεωρεῖται ὡς κατάργησις προηγουμένης προνομίας.

Καὶ ταῦτα μὲν λίαν περιληπτικῶς περὶ προνομίας ἐν γένει. Διὰ νὰ κατανοηθῇ ὅμως πληρέστατα τὸ ἐσφαλμένον τῆς γνώμης τοῦ ῥηθέντος συγγραφέως, δεῦτε ἴδωμεν ὁποῖαι τυγχάνουσιν αἱ περὶ διαθήκης διατάξεις τοῦ Σερῆ, ὁποῖαι αἱ τοῦ πολιτικοῦ νόμου καὶ τί ἐφαρμοζεται παρ' ἡμῖν.

Κατὰ τὰς ἰσλαμικὰς πηγὰς «Διαθήκη λέγεται τὸ καθιστᾶν ἄλλον κύριον τῆς περιουσίας του μετὰ θάνατον. Ὅροι δὲ αὐτῆς εἰσι 1ον ἡ διαθήκη δέον νὰ ἔχῃ τὰ

νόμιμα προσόντα ἰδιοκτήτου, 2ον τὰ χρέη τοῦ διαθέτου νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὴν περιουσίαν του, 3ον ὁ κληροδόχος νὰ διατελῇ ζῶν κατὰ τὴν διάθεσιν, 4ον ὁ κληροδόχος νὰ μὴ ᾖ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος τοῦ διαθέτου, οὔτε φονεὺς αὐτοῦ καὶ 5ον τὸ κληροδότημα νὰ ᾖ ἐπιδεκτικὸν κυριότητος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαθέτου. Ἐπιτρέπεται δὲ ἡ διάθεσις τοῦ ἑνὸς τρίτου τῆς περιουσίας καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν συγκατατίθενται οἱ κληρονόμοι, οὐχὶ δὲ πλέον τοῦ ἑνὸς τρίτου, ἐκτὸς ἂν παραδεχθῶσι τοῦτο οἰκειοθελῶς οἱ ἐνήλικοι κληρονόμοι» (ἴδε Δουρέρι γουρέρι Μουλτεκά, Ἴπνι ἀμπιδὴν καὶ λοιπὰς ἀραβικὰς πηγάς).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν ὅρων, ἀσχέτων πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν, διὰ νὰ ᾖ ἡ διαθήκη ἔγκυρος κατὰ τὸ Σερῆ, ἀπαιτεῖται ἵνα ὁ κληροδόχος μὴ ᾖ ἐξ ἀδιαθέτου καὶ τὸ τρίτον μόνον τῆς περιουσίας διατίθηται ἐγκύρως εἰς τρίτους καὶ οὐχὶ πλέον.

Κατὰ τὸ θετικὸν δίκαιον πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν καὶ δὴ καὶ τὸ φιλοσοφικὸν ἡ μὲν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴ ἠθικὸν λόγον ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς οἰκογενείας, ἐκ δὲ τῆς διαθήκης συγκρίνεται τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τὸ τῆς οἰκογενείας. Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ ἐν τῷ ματαίῳ τούτῳ κόσμῳ κύριον μέλημα ἔχει νὰ ἀγωνίζηται καὶ ἐργάζηται ὑπὲρ ἐκείνων, μεθ' ὧν συνδέεται διὰ τῶν φυσικῶν δεσμῶν τοῦ αἵματος καὶ τῆς στοργῆς· οἱ δεσμοὶ οὗτοι εἰσὶν ἐρριζωμένοι, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Τὸ προϊὸν τῶν κόπων καὶ τῶν μόχθων αὐτοῦ καθ' ὅλον του τὸν βίον προορίζει εἰς μόνα τὰ ἀντικείμενα τῆς στοργῆς του, ἤτοι εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Καὶ διὰ τοῦτο πάντες οἱ νόμοι παραχωροῦσι τὴν ἄνευ διαθήκης περιουσίαν εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῆς διαθήκης συγκρούεται τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας μετὰ τοῦ τῆς οἰκογενείας, πάντες οἱ σοφοὶ νομοθέται προσεπάθησαν νὰ συμβιβάσωσι τὰ ἀντίθετα κάπως φαινόμενα δικαιώματα ταῦτα διὰ περιορισμῶν τινων τῆς ἀτομικῆς βουλήσεως τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῶν νομίμων κληρονόμων τοῦ διαθέτου, διότι πολλάκις ἀδυναμίαι τινὲς δύνανται νὰ ἐπιβάλωσι σιγὴν εἰς τὴν φωνὴν τῆς στοργῆς καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου· καὶ διὰ τοῦτο ἐπαφίεται εἰς τὸν νομοθέτην τὸ σπουδαῖον πρόβλημα νὰ ὁρίσῃ τὸ μέτρον τῶν ὑποχρεώσεων καὶ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν πάλην τῆς ἀτομικῆς βουλήσεως καὶ τῆς οἰκογενείας, ὅπως συμβιβασθῶσιν ἁρμονικῶς.

Ἀναλόγως τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν λαῶν, ἀναλόγως τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν πεποιθήσεων, πᾶς νομοθέτης συνεδίασε τὰ διαμαχόμενα μέρη, τουτέστι τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τὸ τῆς οἰκογενείας. Εἴδομεν ἀνωτέρω τίνι τρόπῳ τὸ ἰσλαμικὸν δίκαιον ἐπιτάσσει πρὸς πρόληψιν πάσης διαφορᾶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαθέτου. Ἀλλ' αἱ ἀρχαὶ αὗται καίπερ ἀπορρέουσαι ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου δὲν εἶνε σύμφωνοι εἰς τὰ καθέκαστα πρὸς τὰς διατάξεις τῶν χριστιανικῶν νόμων. Ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία τοῦ ἰδιοκτήτου διαθέτου περιωρίσθη δι' ἄλλοίου ὅλως τρόπου. Δὲν ὡρίσθη τὸ μέρος τῆς περιουσίας, ὅπερ δικαιοῦται ὁ χριστιανὸς διαθέτης νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν μὴ κληρονόμων του, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ὡρίσθησαν ἀναγκαῖοι κληρονόμοι, πρὸς οὓς ὀφείλει ὁ διαθέτης ν' ἀφήσῃ ὡρισμένην μοῖραν τῆς περιουσίας του.

Τὴν διαφορὰν ταύτην τῶν ἀρχῶν ἀναγνωρίσαντες οἱ κατὰ καιροὺς ἔνδοξοι Σουλτάνοι παρεχώρησαν τῇ κοινότητι ἡμῶν τὴν προνομίαν τῆς διαθέσεως τῆς περιουσίας τῶν μελῶν αὐτῆς κατὰ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις αὐτῶν. Δὲν προτίθεμαι ἐνταῦθα νὰ διαπραγματευθῶ τὸ ζήτημα ἱστορικῶς, τοῦτο δὲν ἐπιτρέπει οὔτε ὁ χῶρος, οὔτε ὁ χρόνος. Περιορίζομαι μόνον εἰς τὴν ὑπόμνησιν τῶν εἰδικῶν διατάξεων, ἐξ ὧν ἐξάγεται ἡ παραχώρησις τῆς προνομίας ταύτης, ἥτις πόρρω ἀπέχει οὖσα σύμφωνος πρὸς τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως τοῦ διοικητικοῦ δικαίου.

Α'. Ἐν τῷ βερατίῳ τῷ διδομένῳ εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς Πατριάρχας ἀναφέρεται ῥητῶς ὅτι πᾶν κληροδότημα γινόμενον κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ θρησκεύματος αὐτῶν ὑπὸ παντὸς χριστιανοῦ λογίζεται ἔγκυρον καὶ ἐκτελεστόν.

Β'. Τὸ ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1875 ἢ 13 Ζηλκαδὲ 1292 αὐτοκρατορικὸν φιρμάνιον περὶ τῶν ἐσωτερικῶν μεταρρυθμίσεων (Ἰσλαχὰτ φερμανὴ) σαφέστατα ἀνακηρύσσει τὸ κῦρος τῶν διαθηκῶν τῶν μὴ μουσουλμάνων ὑπηκόων διατάσσον: «Ἀπαιτῶ ἵνα αἱ διατάξεις τῶν διαθηκῶν τῶν παρουσιαζομένων ἐν ταῖς κληρονομίαις τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μὴ μουσουλμάνων ὑπηκόων Μουσεβασται καὶ μηδεμία ἐπέμβασις γίνηται εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς κληρονομικῆς περιουσίας τῶν μὴ μουσουλμάνων ὀρφανῶν τῶν ἐχόντων ἐπιτρόπους».

Γ'. Ἐν τῇ αὐτοκρατορικῷ διατάγματι κεκυρωμένῃ βεζυρικῇ διαταγῇ τῆς 7 Σεβὲρ 1278 περὶ καταγραφῆς τῶν χριστιανικῶν κληρονομιῶν διαρρήδην ἀναφέρεται: «Ἐάν τις πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἤθελε διαθέσει τὸ τρίτον τῆς περιουσίας του εἰς τινα εὐαγῆ ἀντικείμενα, ἡ διαθήκη αὕτη θέλει θεωρεῖσθαι ἰσχυρὰ κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ· πρὸς δὲ ἐὰν ὁ διαθέτης ὑγιὴς ὢν καὶ σῶας ἔχων τὰς φρένας, δι' ἰσχυροῦ ἐγγράφου συνταχθέντος ἐνώπιον ἀξιοπίστων μαρτύρων ἐκ τοῦ ἔθνους του καὶ ἐπικυρωθέντος ὑπὸ Πατριάρχου ἢ Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου ἢ ἐπιτρόπου αὐτῶν, διανείμῃ τὰ πράγματα καὶ τὰ καθαρᾶς ἰδιοκτησίας κτήματά του (ἐμλὰκ) εἰς ἕκαστον τῶν ἁληθῶν κληρονόμων του ἢ καὶ εἰς ἄλλα ἄτομα καὶ χωρίσῃ καὶ παραδώσῃ τὴν μερίδα ἑκάστου, τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα μετὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ ἐξακρίβωσιν αὐτῶν θέλουσι θεωρεῖσθαι ἰσχυρὰ παρὰ τοῖς δικασταῖς καὶ τοῖς λοιποῖς ὑπαλλήλοις καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν χρήζει πλέον νέας καταγραφῆς καὶ διανομῆς· ἀλλ' εἴτε εἰς

κινητὰ συνίστανται, εἴτε εἰς ἀκίνητα πράγματα θὰ ἀφίνηται καὶ διατηρῆται εἰς οὓς ἀνήκει κατὰ τὸ ρηθὲν ἔγγραφον» (ἴδε μετάφρασίν μου τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Νικολαΐδου ἐκδοθέντων ὀθωμανικῶν κωδίκων Τόμος Β' σελὶς 1643 § 2).

Δ'. Κατόπιν ἐνστάσεών τινων γινομένων ὑπό τινων ὑπαλλήλων, λόγῳ ὅτι τὸ 17ον ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 6 Ρετζὲπ 1292 νόμου περὶ τῶν τίτλων τῶν ἐκδιδομένων διὰ τὰ καθαρᾶς ἰδιοκτησίας κτήματα παρὰ τοῦ Δεφτερχανὲ, καθ' ὃ μὴ ὑπαρχούσης ἀποφάσεως τοῦ Σερῆ δὲν ἐνεργοῦνται αἱ νόμιμοι πράξεις ἐπὶ τῶν διὰ δωρεᾶς ἢ διαθήκης ἐγκαταλειπομένων κτημάτων καθαρᾶς ἰδιοκτησίας, δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰς διατάξεις τῆς ἀνωτέρω μνημονευομένης βεζυρικῆς διαταγῆς περὶ χριστιανικῶν περιουσιῶν, ἐξεδόθη ἡ ἀπὸ 14 Ρέπη-οὐλ-ἐδδὲλ 1295 ἢ 7 Μαρτίου 1294 ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, ὅπερ ρητῶς διατάσσει ὅτι: «Τὸ νομοθετικὸν τμῆμα τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ἀπεφήνατο δι' ἐκθέσεώς του, ὅτι δέον νὰ γνωστοποιηθῇ δι' ἐγκυκλίου, ὅτι διὰ τὰ καθαρᾶς ἰδιοκτησίας κτήματα τὰ εὑρισκόμενα ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ δωρεοδόχου ἢ τοῦ κληροδοτουμένου, δυνάμει δωρητηρίου ἢ διαθήκης δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ζητῆται ἀπόφασις τοῦ ἱεροῦ νόμου, ἐνεργουμένων τῶν δεόντων δυνάμει τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου» (ἴδε τοὺς αὐτοὺς κώδικας σελ. 1644).

Ε'. Παρατρέχων παρομοίας διαταγὰς ἐκδοθείσας κατὰ διαφόρους ἐποχὰς περιορίζομαι τελευταῖον εἰς τὴν ἀπὸ 22 Δζεμαζιλαχὴρ 1308 ἢ 22 Ἰανουαρίου 1306 ἐγκύκλιον ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ὑψ. Πρωθυπουργείου περὶ τῶν θρησκευτικῶν προνομιῶν τοῦ Πατριαρχείου, τῆς ἀντίγραφον ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸ διὰ τοῦ ἐξ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης Ριζᾶ πασσᾶ καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐπεβραδεύθησαν τὰ ἀρχαῖα προνόμια. Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη ἐπικυρωθεῖσα ἐπίσης δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἔχει, ὡς γνωστὸν, κῦρος νόμου τοῦ Κράτους. Ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ταύτῃ τὸ περὶ διαθηκῶν ζήτημα λύεται ὁριστικῶς ὡς ἑξῆς: «Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα τῶν διαθηκῶν, τοῦτο τυγχάνει πολιτικὸν, ἀλλ' ἐπειδὴ, δυνάμει τοῦ 3ου ἄρθρου τοῦ περὶ καθηκόντων τῶν μελῶν τοῦ Διαρκοῦς Μικτοῦ Συμβουλίου κανονισμοῦ τοῦ Πατριαρχείου, ἡ ἐξέτασις καὶ ἐξομάλυνσις τῶν εἰς αὐτὰς ἀναγομένων διαφορῶν ἀνετέθη εἰς τὸ εἰρημένον Συμβούλιον, ἐὰν ἡ διαθήκη ἡ παρουσιασθησομένη ἐν τῇ ἐγκαταλειφθείσῃ περιουσίᾳ χριστιανοῦ ἔχοντος ἐνηλίκους ἢ καὶ ἀνηλίκους κληρονόμους ᾖ κεκυρωμένη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, Μητροπολίτου ἢ καὶ ἐπιτρόπου, θεωρεῖται ἰσχυρὰ δικαστικῶς, ἐκτὸς τῶν δημοσίων γαιῶν καὶ βακουφίων, ἡ κινητὴ περιουσία καὶ τὰ καθαρᾶς ἰδιοκτησίας κτήματα (μοῦλκ), τὰ ὁποῖα αὕτη περιλαμβάνει, ἀφίνονται εἰς τὸν κληροδόχον, τουτέστιν εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ διετέθησαν ἄνευ κατοχῆς· ἐπίσης αἱ ἀναφυπσόμεναι διαφοραὶ μεταξὺ τῶν κληρονόμων ἢ ἀπὸ μέρους τοῦ ἐπιτρόπου τῶν ἀνηλίκων κληρονόμων, ἢ αἱ περὶ τοῦ κύρους καὶ τοῦ ἀξιοπίστου τοῦ ἐγγράφου τῆς διαθήκης, θεωρηθήσονται ἐν μὲν τῇ Κωνσταντινουπόλει συμφώνως πρὸς τὸ 3ον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου τοῦ Πατριαρχείου ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τούτου, ἐν δὲ ταῖς Νομαρχίαις ἐν τοῖς συμβουλίοις τῶν Μητροπόλεων καὶ αἱ ὑπὸ τῶν συμβουλίων τούτων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται παρὰ τῶν ἐκτελεστικῶν τμημάτων τῆς κυβερνήσεως κτλ.»

Τοιαῦται τυγχάνουσιν αἱ διατάξεις τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὰς διαθήκας τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὑπηκόων τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Παραβάλλων τις αὐτὰς πρὸς τὸ ἐδάφιον τοῦ περὶ διοικητικοῦ δικαίου συγγράμματος τοῦ Ἰβραχὶμ Χακκῆ βέη παρατηρεῖ, ὅτι οὗτος μὲν θεωρεῖ ὡς ἐγκύρους τὰς διαθήκας, ἐν ᾗ περιπτώσει αὗται ὦσι σύμφωνοι πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Σερῆ, ταυτέστιν ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἂν διατεθῇ μόνον τὸ ἓν τρίτον τῆς περιουσίας εἰς μὴ κληρονόμους, ἄλλως ἡ διαθήκη εἶνε κατ' αὐτὸν ἄκυρος· ἐνῷ κατὰ τὰς σαφεῖς καὶ ὁριστικὰς διατάξεις τῶν ἰσχυόντων νόμου ἐχουσῶν ἀνωτέρω ἐγκυκλίων καὶ ὑψηλῶν αὐτοκρατορικῶν φιρμανίων, πᾶς ὀρθόδοξος χριστιανὸς δικαιοῦται νὰ διαθέσῃ ἅπασαν τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον αὐτοῦ περιουσίαν, συμφώνως πρὸς τὰς περὶ διαθηκῶν διατάξεις τὰς ἰσχυούσας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, εἰς τοὺς κληρονόμους του καὶ εἰς οἱονδήποτε ἄλλον βούλεται, ἔχων πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὅτι δὲν δικαιοῦται νὰ ἀποκληρώσῃ τοὺς ἀναγκαίους αὐτοῦ κληρονόμους ἤτοι τοὺς κατιόντας καὶ ἀνιόντας συγγενεῖς του μὴ ἐγκαταλείπων αὐτοῖς τὴν νόμιμον μερίδα ἄνευ νομίμου λόγου. Ἐξαιροῦνται μόνον αἱ δημόσιαι γαῖαι καὶ τὰ βακουφικὰ κτήματα, διότι ταῦτα δὲν θεωροῦνται ὡς καθαρὰ ἰδιοκτησία τοῦ διαθέτου, ἔχοντος μόνον τὴν κατοχὴν καὶ τὴν νομὴν αὐτῶν κατὰ τοὺς κειμένους νόμους τοῦ Κράτους.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς οἱ ἀντίθετα συμφέροντα ἔχοντες ἀπεπειράθησαν νὰ ἀμφισβητήσωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν χριστιανῶν καὶ διὰ τοῦτο παρετηρήθησάν ποτε ἀμφιταλαντεύσεις τινὲς τείνουσαι εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἀλλ' εἰς τοὺς ἐλιγμοὺς τούτους, χάριτι τοῦ φιλοδικαίου, τῆς ἐμβριθείας καὶ τῆς ὀξυδερκείας τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος τοῦ εὐκλεῶς ἰθύνοντος τοὺς οἰακας τοῦ ἐν τῷ λιμένι τῆς εἰρήνης καὶ τῆς προόδου οὐριοδρομοῦντος σκάφους τῆς Ὑψ. Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, οὐ μόνον ἐτέθη ἀνυπέρβλητος φραγμὸς διὰ τῆς τελευταίας ἐγκυκλίου, ἀλλὰ καὶ καθιερώθη ἡ ἁρμοδιότης τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων, εἰς ἃ καὶ μόνα ὑπάγονται αἱ περὶ διαθηκῶν δίκαι, διεξαγόμεναι ἤδη ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων δὲν διστάζομεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ νομομαθὴς συγγραφεὺς τοῦ Διοικητικοῦ δικαίου θέλει ἐπανορθώσει τὸ σφάλμα τοῦ-

το ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ ἀξιολόγου συγγράμματός του, ὅπως μὴ μεταδίδωνται ἐσφαλμέναι γνῶμαι ἐπὶ τοιούτου σπουδαίου γομικοῦ ζητήματος.

Χάλκῃ, τῇ 11 Ἀπριλίου 1901

ΑΠ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς σχολῆς.

ΚΩΔΙΚΕΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΕΓΡΑΔΩΝ

Περιγράψαντες τὸν ΜΒ' κώδικα ἐν σελίδι 15—16 τοῦ παρόντος ΚΑ' τόμου τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὑπεσχέθημεν νὰ ἐπανέλθωμεν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ πράττοντες ἤδη προστιθέμεθα ὅτι ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος τούτου ἀνήκει εἰς τὸν Ε' ἢ ΣΤ' αἰῶνα. Τὸ κείμενον στερεῖται ἐντελῶς τόνων καὶ πνευμάτων, περιέχει δὲ καὶ πολλὰ ἁμαρτήματα ἰωτακισμοῦ· αἱ λέξεις εἰσὶν ἀδιαχώριστοι· ὁ γραφεὺς παρεδέχθη μόνον τὰ δύο διαιρετικὰ (τῶν διφθόγγων) σημεῖα ·· ἐπὶ τῶν λέξεων τῶν ἀπὸ υ καὶ ι ἀρχομένων, οἷον ἰδὼν ὕμιν καὶ εἶδός τι ἀποστρόφου ἐπὶ τοῦ τελικοῦ τῶν λέξεων ρ' οἷον (γαρ'), αἱ δὲ φράσεις ἢ προτάσεις εἰσὶν ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμέναι διὰ τῆς ὑποστιγμῆς (.) ἢ διὰ τῆς στιγμῆς καὶ κόμματος οὕτως (;) μεθ' ὃ ἢ ἀφίνει μικρὸν διάστημα ἄγραφον ἢ μεταβαίνει εἰς νέαν παράγραφον. Τὰ δὲ κεραλαῖα γράμματά εἰσιν ἐξωγκωμένα ἐπὶ τοῦ περιθωρίου, σχεδὸν ἐν ὅλῃ τῇ παχύτητι αὐτῶν· αἱ συγκοπαὶ τῶν λέξεών εἰσι τοῦ αὐτοῦ συστήματος οἷαι αἱ τοῦ Κώδικος τοῦ Ροσσάνου (Codex Rossanonsis), αἱ δὲ συνδέσεις ἁπαντῶνται μόνον ἐν τοῖς συμπλέγμασι Μου αυ αυτου. Τὸ κείμενον ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μικτῶν λεγομένων κειμένων, ἀλλὰ συσχετίζεται τὰ μάλιστα πρὸς τὸ εἶδος τὸ καλούμενον Δυτικόν. Διὸ καὶ παριστᾷ σπουδαίαν παρείσδυσιν τοῦ Ματθ. Κ' 28 : υμεις ζητειτε εκ μικρου αυξησαι . . . και εσται σοι τουτο χρησιμωτερον» ὅπερ ἰδιάζει τῷ Codex Bèze καὶ τῷ Vetus Itala. Ὁ περιγραφόμενος ἐνταῦθα Βερατινὸς Κώδιξ ἐκ πορφυρᾶς μεμβράνης ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Φ (Codex PURPUREUS Φ) τοῦ Βερατίου τῆς Ἀλβανίας, περὶ οὗ ἱκανὰ ἐγράφησαν ἐν τῷ «Περιοδικῷ τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν ἀναμίκτων» ἐν Ρώμῃ τῷ 1886 ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς· περιέχει οὐκ ὀλίγας μὲν ἀλλ' ὅλως ἀβλαβεῖς διαφορὰς οἷον ὀρθογραφικὰς ὡς λόγου χάριν ἀντὶ τοῦ υ ἢ τοῦ ι ὁ γράψας ἔθετο τὸ ει· ἐν πολλοῖς δὲ ἐχρήσατο ἰωτακισμῷ, οἷον ἀντὶ τοῦ ει ἢ τοῦ η ἔθετο ι καὶ οὕτω καθεξῆς· πᾶσαι δὲ αἱ τοιαῦται διαφοραὶ καθὼς καὶ αἱ εἰς μεταθέσεις λέξεων συνιστάμεναι οὐδόλως ἀφορῶσιν εἰς δογματικὰς διδασκαλίας, ὡς τοῦτο γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ ἐπισυναπτομένου ἐνταῦθα πίνακος λέξεων καὶ περικοπῶν τοῦ ἐν χρήσει ἡμῶν ὄντος ἐντύπου ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ τοῦ ἐνταῦθα περιγραφομένου ἀρχαίου χειρογράφου ἱεροῦ κώδικος κατ' ἀντιπαράθεσιν τεθειμένων, ἐκ τῶν ὁποίων ὅσαι λέξεις ἢ περικοπαὶ οὐχ εὑρίσκονται μὲν ἐν τῷ ἐντύπῳ κειμένῳ, ὑπάρχουσι δὲ ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ κώδικι, ἐτέθησαν ἐντὸς ἀγκυλῶν πρὸς εὐχερῆ εὕρεσιν.

Λέξεων καὶ περικοπῶν ἀντιπαράθεσις κατὰ τὸ ἐν χρήσει ἔντυπον κείμενον κατὰ τὸν ὑπ' ὄψει χειρόγραφον κῶδικα.

Ματθ.

Η, 14. Εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν—[ιδων την πενθεραν αυτου βεβλημένην (επι κλινης) και πυρεσσουσαν].

Θ, 28. προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ καὶ λέγει—[προσηλθον αυτω οι τυφλοι (δεομενοι) και λεγει].

Θ, 30. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί—[και (παραχρημα) ανεωχθησαν αυτων οι οφθαλμοι].

ΙΑ, 18. ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων—[ηλθεν γαρ Ιωαννης (ο βαπτιστης) μητε εσθιων μητε πεινων].

ΙΒ, 18. ὁ ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν—[ο αγαπητος (μου) εις ον ευδοκησεν].

ΙΒ, 43. ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου—[ακαθαρτον πνευμα εξελθη «εκ» του ανθρωπου].

ΙΓ, 26. ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια—[εφανη και (τα) ζιζανια].

ΙΔ, 23. προσεύξασθαι· ὀψίας δὲ γενομένης—[προσευξασθαι (σταδιους πολλους «απεχον» απο της γης) οψιας].

ΙΔ, 24. ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτη—[εναντιος ο ανεμος (αυτοις) Τεταρτη.

ΙΣΤ, 7. διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες—[διελογιζοντο (εν εαυτοις) λεγοντες].

ΙΣΤ, 21. καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι—[και γραμματεων (του λαου) και αποκτανθηναι].

ΙΣΤ, 28. ἀμὴν λέγω ὑμῖν — [αμην (αμην) λεγω υμιν].

ΙΖ, 18. ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν—[επετιμησεν αυτω ο ιησους (λεγων εξελθε) και εξηλθεν].

Κ, 6. εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργούς—[ευρεν αλλους εστωτας (εν τη αγορα) αργους].

Κ, 15. οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω—[η ουκ εξεστιν (μοι) ποιησαι ο θελω].

ΚΑ, 2. εὐθέως εὑρήσετε—[ευθεως (εισπορευομενοι) ευρησετε].

(ἕπεται συνέχεια)

† Ὁ Ἀμασείας ΑΝΘΙΜΟΣ

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

Ἰωακεὶμ Φοροπούλου

μητροπολίτου Μελενίκου

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἱδρύσεως, συντηρήσεως καὶ διοικήσεως τῶν Σχολῶν τοῦ Γένους ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου*.

Ἀριθ. 32.

Ἑλληνικὴ Σχολὴ Δημητζάνης.

Ἴσον καὶ ἀπαράλλακτον τοῦ ἤδη ἐκδοθέντος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος περὶ τῆς κατὰ Πελοπόννησον ἐκεῖσε σχολῆς νεωστὶ ἀνοικοδομηθείσης ἐν Δημητζάνῃ.

Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ κτλ

. . . . . Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ὡς ἔγνωμεν ἤδη καὶ ἐβεβαιώθημεν ἐν τῇ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἀρχιεπισκοπῇ καὶ χώρᾳ Δημητζάνῃ, μὴ οὔσης πρότερον σχολῆς ἑλληνικῶν μαθημάτων, θεῖῳ κινηθέντες ζήλῳ οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας ὁρμώμενοι, δύω οὗτοι ὁσιώτατοι μοναχοί, ὅ τε Γεράσιμος καὶ Ἀγάπιος ὡς τῶν τῆς παιδείας καλῶν ἱκανῶς γεγευμένοι καὶ ἅμα πρὸς εὐκοσμίαν καὶ ὠφέλειαν ἀπιδόντες τῶν πατριωτῶν αὐτοῖς χριστιανῶν, ναὶ δὴ κἂν τῇ ἐνεγκαμένῃ τοὺς καρποὺς τῶν ὧν κατεβάλοντο περὶ παιδείας πόνων προσενεγκεῖν εὐγνωμόνως σπουδάσαντες, ἔγνωσαν συστήσασθαι φροντιστήριον τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων εἰς γύμνασιν τῶν ἐν αὐτῇ νέων προκοπήν τε καὶ ἐπίδοσιν· καὶ δὴ δι' ἰδίων μόχθων καὶ ἀναλωμάτων οἰκίαν ἀνοικοδομησάμενοι πρὸς οἴκησιν διδασκάλων ἅμα καὶ μαθητῶν ἀποχρῶσαν κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν Δημητζάναν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας μάρτυρος Κυριακῆς, ἀνεδέξαντο προθύμως τὸ τῆς διδασκαλίας ἔργον κατ' οὓς ἔρωτι προσφοιτῶντας παιδείας ὑποδεχόμενοι τὰ ἐγκύκλια τῶν μαθημάτων ἐπιμελῶς διδάσκουσι καὶ παιδεύουσιν. Ἔνθεν τοι συνέρρευσαν ἐς δεῦρο μαθηταὶ περίπου τοὺς τεσσαράκοντα φιλοπόνως ἐγκείμενοι τοῖς μαθήμασιν, ὥστε καὶ ἐλπίδας ὑποφαίνεσθαι χρηστάς, Θεοῦ συναιρομένου, οὐ μικρὰν προσγενέσθαι κἀκ τούτου ὠφέλειαν. Οὕτω γοῦν εὐοδωθέντος σὺν Θεῷ τοῦ κοινωφελοῦς τούτου ἔργου, πρόνοιαν ποιούμενοι οἱ ῥηθέντες δύω μοναχοὶ εἰς διαμονὴν αὐτοῦ καὶ τὸ βέβαιον αὐτῷ ἐκ παντὸς τρόπου μηχανώμενοι προσδραμόντες τῇ προνοίᾳ καὶ κηδεμονίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀνέθεντο εἰς αὐτὸ φροντιστήριον ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου, ἀποστολικοῦ, πατριαρχικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καὶ ἐδεήθησαν θερμῶς ἀντιλαβέσθαι τούτου διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰσχύος, μήπω τὸ πάγιον ἐσχηκότος καὶ τῷ χρόνῳ παραπέμψαι ἀδιαλώβητον ἀνώτερόν τε πάσης ἐπηρείας καὶ χειρῶν ἀδίκων ὑπέρτερον, ὥστε μετὰ τὴν τελευτὴν ἑκατέρων τούτων μηδεμίαν ἔχειν μετοχὴν τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν μηδ' ἀντιποιήσασθαι τούτου δύνασθαι, διαμένειν δ' ἐς ἀεὶ τὸ αὐτὸ φροντιστήριον καὶ εἶναι καὶ λέγεσθαι τῆς κοινότητος τῆς ῥηθείσης χώρας Δημητζάνας πρὸς κοινὴν τῶν ἐκεῖσε χριστιανῶν ὠφέλειαν. Ὅθεν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι τὴν θερμὴν αὐτῶν αἴτησιν καὶ ἐπαινέσαντες τὸν τοιοῦτον ἔνθεον αὐτῶν ζῆλον, ἔγνωμεν κοινῇ συνοδικῇ διαγνώσει ἐπισυστήσασθαι τοῦτο διὰ πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ ἡμῶν γράμματος. Καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ νεωστὶ συγκροτηθὲν εἰρημένον φροντιστήριον τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων καὶ ἀρτίως ἀνοικοδομηθὲν ὑπὸ τῶν εἰρημένων δύω ὁσιωτάτων μοναχῶν τοῦ τε Γερασίμου καὶ Ἀγαπίου ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Κυριακῆς κατὰ χώραν Δημητζάναν, ὑπάρχῃ καὶ λέγηται διὰ παντὸς σχολεῖον τῆς αὐτῆς χώρας Δημητζάνας εἰς γύμνασιν καὶ παιδείαν τῶν ἐν αὐτῇ εὐσεβῶν παίδων, ναὶ δὴ καὶ τῶν ἀλλαχόθεν ἔρωτι παιδείας προσφοιτώντων· καὶ ἐν ὅσῳ μὲν περίεστιν ἑκάτερος τούτων τῶν μοναχῶν, ἔχῃ προστασθαι τῆς αὐτῆς σχολῆς ἐπιμελῶς καὶ φροντίζειν τῆς συστάσεως καὶ βελτιώσεως αὐτοῦ, θανόντων δὲ μηδεμίαν ἔχωσι μετοχὴν ἐν αὐτῷ οὔτε συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι αὐτῶν, οὔτε μὴν ὁ κατὰ τόπον ἀρχιερεὺς ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ διαμένῃ κτῆμα τῆς κοινότητος τῆς ῥηθείσης χώρας Δημητζάνας, τὴν ἀναφορὰν ἔχον πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς ἁγιώτατον τοῦτον ἀποστολικὸν πατριαρχικὸν καὶ Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἀλλὰ δὴ καὶ ἅπερ ἂν προσκτήσηται κτήματα καὶ ἀφιερώματα τὸ αὐτὸ σχολεῖον, ὑπάρχωσι κἀκεῖνα ἀναφαίρετα καὶ ἀναπόσπαστα πρὸς διακυβέρνησιν καὶ σύστασιν αὐτοῦ, ἐφ' οἷς ἔχωσι καθίστασθαι καὶ ἐπίτροποι ἐκ τῶν χρησίμων προεστώτων καὶ γερόντων τῆς αὐτῆς χώρας καὶ συμφροντίζειν μετὰ τῶν αὐτῶν δύω ὁσιωτάτων μοναχῶν τῆς συστάσεως καὶ αὐξήσεως σὺν τοῖς καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ποιεῖσθαι πρόνοιαν ὅσα πρὸς σύστασιν ἀφορᾷ τοῦ αὐτοῦ σχολείου, ὅπερ διαμένον ἐλεύθερον καὶ ἀνεπηρέαστον παρά τε τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως καὶ παρὰ παντὸς ἄλλου προσώπου, ἔχῃ ἐς ἀεὶ τὴν ἀναφορὰν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν. Ὅστις δ' ἂν καὶ ὁποῖος τῶν ἁπάντων ἑθελοκάκως τολμήσῃ διασεῖσαι τὰ περὶ τοῦ σχολείου τούτου καὶ προξενῆ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 121—123.

σαι κώλυμά τι καὶ ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐν αὐτῷ διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐλπιζομένην κοινὴν τῶν χριστιανῶν ὠφέλειαν, ὁ τοιοῦτος ὡς μισόκαλος καὶ μισάδελφος ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς μακαρίας καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου καὶ ὁμοουσίου Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει ἁγίου Θεοῦ, κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ ἔνοχος τῷ πυρὶ τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν βεβαιωτήριον ἐν μεμβράναις γράμμα καταστρωθὲν κἂν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐπεβεβαιώθη τῇ νεωστὶ οἰκοδομηθείσῃ σχολῇ ἑλληνικῶν μαθημάτων κατὰ τὴν χώραν Δημητζάναν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Κυριακῆς.

Ἐν ἔτει ᾳψξθ' κατὰ μῆνα Μάϊον Ἐπινεμήσεως δ'.

† **Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

† *Ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος*, — † *ὁ Νικαίας Ἄνθιμος*, — † *ὁ Χαλκηδόνος Ἰωαννίκιος*, — † *ὁ Δέρκων Διονύσιος*, — † *ὁ Τυριάβου Παρθένιος*, — † *ὁ Προύσης Μελέτιος*, — † *ὁ Κρήτης Γεράσιμος*, — † *ὁ Φιλιππουπόλεως Σαμουήλ*, — † *ὁ Σερρῶν Ἀγάπιος*, — † *ὁ Μελενίκου Λεόντιος*, — † *ὁ Μεσημβρίας Μακάριος*, — † *ὁ Δρύστρας Παρθένιος*, — † *ὁ Βιζύης Γεράσιμος*, — † *ὁ Γάρου καὶ Χώρας Προκόπιος*, — † *ὁ Ἀγαθουπόλεως Νεόφυτος*, — † *ὁ Τριπολιτζᾶς Ἄνθιμος*.

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ Ε'. πατριαρχ. κώδικος σελ. 314.

ΙΕΡΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΛΟΓΟΣ ΗΘΙΚΟΣ

εἰς τὴν Α' Κυριακὴν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Ἀρχιμανδρίτου Εἰρηναίου*.

Ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν βράχων καταπίπτει κοχλάζων μετὰ φοβεροῦ πατάγου μέγας καταρράκτης· ἐπὶ πετρώδους κοίτης ἐν μέσῳ δρυμώνων τρέχει ὀρεινὸς χείμαρρος· ἐπὶ ἀπείρου ἐκτάσεως διατρέχει ἡσύχως καὶ μεγαλοπρεπῶς βαθύρρους ποταμός· ἐπὶ εὐάνθους λειμῶνος διαρρέει μόλις διακρινόμενος ταπεινὸς ρύαξ. πάντα ταῦτα τὰ ὑγρὰ στοιχεῖα, ὅπου γῆς καὶ ἂν εὑρίσκωνται, ἀφοῦ διαθρέψωσι, ποτίσωσι, δροσίσωσι πάντα τὰ ζῶντα καὶ κινούμενα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ λάβωσιν οὕτως ἐνεργὸν μέρος ἐν τῷ καθόλου ἔργῳ τῆς φύσεως, καὶ προαγάγωσιν αὐτὸ ἀκολούθως διὰ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ὁδοῦ, ἐκβάλλουσιν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ καθολικὸν ἐνδιαίτημα τῶν ὑδάτων, εἰς τὴν θάλασσαν ἢ τὸν ὠκεανόν, τοῦ ὁποίου ὁ σκοπὸς ἐπίσης εἶνε καθολικός, ἐπίσης εὐεργετικός, ἐπίσης συντηρητικὸς τῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ κόσμου, ἐπίσης ὑπηρετικὸς τῆς φύσεως.

Ἐὰν στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἀπὸ τῶν ὑδάτων εἰς τὸ βασίλειον τῶν πτηνῶν θὰ παρατηρήσωμεν τὸν αὐτὸν νόμον τῆς ἀλληλοβοηθείας καὶ τῆς συνεργασίας· ὅταν τὰ μικρὰ καὶ ἀσθενῆ πτηνὰ βλέπωσιν ἐπερχομένους τὸν γύπα καὶ τὸν ἱέρακα, συνέρχονται πάντα ὁμοῦ καὶ ἀμοιβαίως βοηθούμενα κατορθοῦσιν, ἵνα ἀποδιώξωσι τὸν ἐχθρόν, ὅστις εὑρίσκων κατ' ἰδίαν ἕκαστον αὐτῶν εὐκόλως κατασπαράσσει. Ἀλλ' ἆρά γε τὸν αὐτὸν τῆς ἀλληλοβοηθείας νόμον δὲν ἀποκαλύπτομεν καθ' ἑκάστην καὶ μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀλόγων ζώων;

Τοιουτοτρόπως λοιπὸν πᾶν τὸ ζῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς κόσμῳ ἐμφανιζόμενον, ἀναπτυσσόμενον, εὐρυνόμενον, ἐπεκτεινόμενον ζῇ οὐχὶ μόνον χάριν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ χάριν τῶν λοιπῶν ὄντων. Τί δέ, μόνος ὁ ἄνθρωπος, τὸ λογικὸν τοῦτο ὄν, ὁ στέφανος οὗτος τῆς δημιουργίας, ὁ διὰ τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν αὐτοῦ τελειοτήτων ἱστάμενος ἀνωτέρω πάντων τῶν ἐπιγείων δημιουργημάτων, μόνος, λέγω, οὗτος ὀφείλει νὰ ἐκκλίνῃ ἀπὸ τῆς κανονικῆς καὶ ὀρθῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ζωῆς, τὴν ὁποίαν τόσον πιστῶς ἀκολουθεῖ ἡ ἄλογος φύσις; Μόνος ἆρά γε ὁ ἄνθρωπος, ὁ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ πλασθείς, ὀφείλει νὰ καταπατῇ ἐκεῖνον τὸν καθολικὸν τῆς ἀλληλοβοηθείας νόμον τῶν ὄντων, εἰς τὸν ὁποῖον τόσον προθύμως ὑποτάσσεται πᾶν τὸ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δημιουργίας; Ὄχι· μυριάκις ὄχι· διότι διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς καὶ ἐγωϊστικῆς μερίμνης μόνον περὶ ἡμῶν αὐτῶν, διὰ τοῦ περιορισμοῦ ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῆς αἰσθητικότητος καὶ τοῦ ἀτομισμοῦ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ ἀληθὴς ζωὴ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, δὲν δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ ὁ ἄνθρωπος, δὲν δύναται νὰ εὐημερῇ ἡ κοινωνία· ἡ ἡμετέρα ψυχὴ πρὸς κανονικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπὶ γῆς ἔργου αὐτῆς ὀφείλει οὕτως εἰπεῖν νὰ εὐρυνθῇ, νὰ ἐπεκταθῇ, νὰ ἐπενεργήσῃ εὐεργετικῶς ἐπὶ τῶν περικυκλούντων αὐτήν.

Ἡ εὐρύνουσα δὲ καὶ ἐπεκτείνουσα ἀρχὴ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἶνε ἡ ἀγάπη, ἥτις καὶ μόνη δύναται νὰ ἀνυψώσῃ καὶ ἑνώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν μετὰ τοῦ αἰωνίου προτύπου αὐτῆς, τοῦ Θεοῦ, Ὅστις κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην «ἀγάπη ἐστίν» (Α. Ἰω. 4, 16). Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τῆς Αὐτοαγάπης, τοῦ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 148—150.

Θεοῦ, διὰ τοῦτο δι' ἀγάπης ἀγνῆς καὶ οὐρανίου ὀφείλει, ἵνα περιβάλλῃ ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ· ζωὴ καὶ ἀγάπη ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἶνε ἔννοιαι ταυτόσημοι. Ἡ ἀληθὴς τῆς ψυχῆς ζωὴ κατά τε τὴν διδασκαλίαν τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ τὴν γνώμην τῶν ὑγιῶς φιλοσοφούντων συνίσταται ἐν τῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίᾳ· ἐπειδὴ δὲ Θεός ἐστιν ἡ ἀγνοτάτη ἀγάπη, διὰ τοῦτο ἡ ἀληθὴς ζωὴ τῆς ψυχῆς δύναται νὰ ὑπάρξῃ μόνον ἐν τῇ ἀγάπῃ. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ λόγος, δι' ὃν καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἅπαντα τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας συνεκεφαλαίωσεν ἐν τῇ ἀγάπῃ (Λουκ. 10, 27), δικαίως ἄρα ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν ὀνομάζει αὐτὴν «πλήρωμα νόμου» (Ρωμ. 12, 10). Τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐτήρησεν ἀκριβέστατα πρῶτος ὁ Κύριος ἡμῶν, γενόμενος τύπος καὶ ὑπογραμμός, ὅπως ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ (Α. Πετρ. 2, 21). Καθὼς δὲ ἐτήρησε καὶ ἐπλήρωσεν ἀνελλιπῶς τὴν ἀρετὴν ταύτην, τοιουτοτρόπως ἀπαιτεῖ καὶ παρ' ἡμῶν τὴν πλήρη τήρησιν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῆς λέγων «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς», (Ἰωάν. 13, 34) καὶ «ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε πρὸς ἀλλήλους» (13, 35).

Οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἔχοντες τοιοῦτον ἀγάπης πρότυπον καὶ τοιαύτας περὶ τῆς ἀρετῆς ταύτης συστάσεις λαβόντες παρὰ τοῦ θείου αὐτῶν διδασκάλου οὐ μόνον ἐνεκολπώθησαν καὶ ἐνεσάρκωσαν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν τὸ ἀσφαλὲς τοῦτο τῶν γνησίων μαθητῶν τοῦ Ἐσταυρωμένου γνώρισμα, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔθηκαν ὡς βάσιν τοῦ σωτηρίου αὐτῶν κηρύγματος. Ἐντεῦθεν ὁ μὲν μαθητὴς τῆς ἀγάπης Ἰωάννης ἐβροντοφώνει ἑκάστοτε ἐν τοῖς κηρύγμασιν αὐτοῦ «ἀγαπητοὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους» (Α. Ἰω. 4, 7), ὁ Κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων «ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς» (Α. Πετρ. 1, 22), ὁ δὲ ὑπὲρ πάντας ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου κοπιάσας Παῦλος «ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος· ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ» (Ρωμ. 12, 9). Ἰδοὺ καὶ ἡ διδασκαλία τῶν πρώτων κυρύκων τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος, ἥτις ἀμέσως ἐν αὐτῇ τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις σχηματισθείσῃ πρώτῃ χριστιανικῇ κοινότητι παρήγαγε τοὺς πρωτοφανεῖς ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου καὶ σωτηρίους αὐτῆς καρποὺς καταστήσασα «τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ πλήθους τῶν πιστευόντων, κατὰ τὸν ἱερὸν ἱστορικόν, μίαν· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς τὰ πάντα κοινά» (Πραξ. 4, 32).

Ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία πιστὴ φύλαξ τῆς Κυριακῆς καὶ Ἀποστολικῆς ταύτης διδασκαλίας ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς θεμελιώσεως αὐτῆς μέχρι τῆς σήμερον καθ' ἑκάστην διὰ τῶν λειτουργῶν αὐτῆς ἐπαναλαμβάνει πρὸς πάντας ἡμᾶς τὸ «ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους».

Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη ἀπετέλει τὸ ἔξοχον καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν θαυμαζόμενον γνώρισμα τῶν χριστιανῶν τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ μέσῳ τῶν φρικωδῶν καὶ σκληροτάτων ἐκείνων διωγμῶν οἱ μακάριοι ἐκεῖνοι ὀπαδοὶ τοῦ Ἐσταυρωμένου ἀπέδιδον ἀλλήλους δὲν ἦτο, ὅπως ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις δυστυχῶς κατέστη, ἁπλοῦς τίτλος, κενὸς περιεχομένου. Ὁ ἀδελφικὸς ἀσπασμὸς ὁ διδόμενος ἑκάστῳ εὐθὺς μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα· ὁ ἀσπασμός, τὸν ὁποῖον ἔδιδον ἀλλήλους οἱ Χριστιανοὶ πρὶν ἢ προσέλθωσιν εἰς κοινωνίαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων δὲν ἦτο ἁπλοῦς τύπος, ἀλλὰ ζωηρὰ ἔκφρασις τῶν κατακλυζόντων τὴν καρδίαν ἑκάστου ἀδελφικῶν αἰσθημάτων Μέγαν θαυμασμὸν προὐξένει εἰς τοὺς ἐθνικοὺς νὰ βλέπωσι χριστιανοὺς ἐκ διαφόρων καὶ λίαν ἀπομεμακρυσμένων ἀπ' ἀλλήλων χωρῶν, πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας στενώτατα μετ' ἀλλήλων νὰ συνδέωνται διὰ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Ὁ στενὸς δ' οὗτος σύνδεσμος πολλάκις ἐχρησίμευεν, ὡς τὸ ἰσχυρότερον μέσον τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἡ φροντὶς περὶ τῆς θεραπείας καὶ περιποιήσεως τῶν ξένων, πτωχῶν, ἀσθενῶν, γερόντων, χηρῶν, ὀρφανῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἐν ταῖς φυλακαῖς κατεχομένων ἐθεωρεῖτο ὡς καθῆκον εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς χριστιανοὺς ἐπιβαλλόμενον. Ἐντεῦθεν δέ, ὡς ἀναφέρει ὁ ἅγιος Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς, ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνάξεσιν ἐγίνοντο συλλογαὶ ἑκουσίων συνεισφορῶν, δι' ὧν ἀγοράζοντες τὰ ἐπιτήδεια οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἐπίσκοποι τῶν πρακτικῶν διένεμον αὐτὰ εἰς τοὺς χρείαν ἔχοντας. Ἀλλ' ἡ ἐνεργὸς ἀδελφικὴ ἀγάπη ἑκάστης χριστιανικῆς κοινότητος ἤδη ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τοὺς ἐντὸς αὐτῆς συμπεριλαμβανομένους, ἀλλ' ἐξεπλοῦτο καὶ εἰς τὰς χρείας τῶν μακρὰν εὑρισκομένων ὁμοδόξων κοινοτήτων, πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἐθνικῶν.

Ἐν καιρῷ μάλιστα θεομηνιῶν καὶ καθολικῶν συμφορῶν ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι, ταῖς κατοικουμέναις ἐξ ἴσου ὑπό τε ἐθνικῶν καὶ χριστιανῶν, ἐγίνετο κατάδηλος ἡ διαφορὰ τῆς τῶν πρώτων σκληροκαρδίας καὶ ἀδιαφορίας ἀπὸ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, προθυμίας καὶ ἀνεξικακίας τῶν χριστιανῶν. Ἓν καὶ μόνον ἱστορικὸν γεγονὸς ἀρκεῖ, φρονοῦμεν, πρὸς μαρτυρίαν τῶν λεγομένων.

Ὅτε τῷ 252 φοβερὰ καὶ μείζων πάσης περιγραφῆς ἐνέσκηψεν ἐν πρωτευούσῃ τῆς βορείου Ἀφρικῆς πόλει Καρχηδόνι ἡ λοιμικὴ νόσος ἀμέσως μετὰ τὸν σκληρὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν ἐπὶ Δεκίου διωγμόν, ὁ ἐξ αὐτῆς φόβος ἐξέπληξε καὶ ἐτάραξε τὰ πνεύματα πάντων. Πάντες οἱ δυνάμενοι ἐγκατελίμ-

πανον τὴν ἑστίαν τῆς βροτολοιγοῦ νόσου, οἱ δὲ ὑπ' αὐτῆς προσβαλλόμενοι ἐκεῖντο νεκροὶ καὶ ἡμιθανεῖς ἐν ταῖς ἀγυιαῖς· ὁ φόβος τοῦ μολυσμοῦ ἀπεμάκρυνε πᾶσαν τῶν νοσούντων περιποίησιν, ὡς καὶ πᾶσαν περὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῶν νεκρῶν φροντίδα· τὰ δὲ νεκρὰ καὶ σεσηπότα σώματα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔξω ἔκθετα ἐμόλυνον τὸν ἀέρα καὶ καθίστων τὴν συμφορὰν ἔτι τρομερωτέραν. Τίς ἔσωσε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὴν ἄλλοτε ἰσχυρὰν ἀντίπαλον τῆς κοσμοκρατείας Ρώμης; Τίς προέλαβε τὴν παντελῆ καταστροφὴν τῆς ἐμπορικωτάτης ταύτης Φοινικικῆς πόλεως, τῆς νύμφης τῆς Μεσογείου, τῆς πατρίδος τῶν Μεγάλων Ἀφρικανῶν πατέρων; Μήπως αἱ λεγεῶνες τῆς Ρώμης; Μήπως τὸ πλῆθος τῶν ἐθνικῶν; Μήπως ἡ προστασία τῶν κωφῶν, ἀλάλων καὶ ἀψύχων αὐτῶν εἰδώλων; Οὐχί, ἀγαπητοί· ἀλλὰ μόνον τὸ περὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης κήρυγμα τοῦ ἱεροῦ Κυπριανοῦ. Ὁ ἀληθὴς οὗτος κατὰ Χριστὸν ποιμὴν βλέπων καθ' ἑκάστην τὸ κακὸν ἐπιτεινόμενον, συγκαλέσας τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον εἰς κοινὴν συνάθροισιν εἶπεν: «Ἐὰν εὐεργετῶμεν μόνον τοὺς ἡμετέρους, οὐδέν τι ποιοῦμεν πλέον τῶν τελωνῶν καὶ τῶν ἐθνικῶν· εἰ δὲ ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ, ὅστις φωτίζει καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους· ὅστις παρέχει τὰ χαρίσματα καὶ τὰς εὐλογίας οὐχὶ μόνον τοῖς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς μακρὰν αὐτοῦ οὖσι κατὰ τὸ φρόνημα, ὀφείλομεν νὰ δείξωμεν τοῦτο διὰ τῶν ἔργων, σπουδάζοντες νὰ γίνωμεν τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ Οὐράνιος, εὐλογοῦντες τοὺς καταρωμένους ἡμᾶς καὶ εὐεργετοῦντες τοὺς διώκοντας ἡμᾶς». (S. Cypriani de mortalitate) Ἡ προτροπὴ αὕτη τοῦ μεγάλου τούτου Ἀφρικανοῦ ἐπισκόπου, οὖσα ἀπαύγασμα τῆς ὄντως χριστιανικῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἐπέφερεν ἀμέσως τὰ λαμπρότερα τῶν ἀποτελεσμάτων. Καθ' ὅσον οἱ Χριστιανοὶ εὐθὺς διένειμαν πρὸς ἀλλήλους τὰ κοινὰ τῆς ἀγάπης ἔργα· καὶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν κατέβαλον προθύμως ἁδρὰς χρηματικὰς ποσότητας, ἄλλοι ἀφιέρωσαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν, ἄλλοι εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν σηπομένων σωμάτων καὶ ἄλλοι εἰς ἕτερα ἀναγκαιοῦντα φιλανθρωπικὰ ἔργα. Καὶ λοιπὸν μόλις ὁ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἥλιος ἀνέτειλε καὶ παρευθὺς ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἐξηφανίσθη, αἱ δέουσαι περιποιήσεις ἐπεδαψιλεύθησαν ἀδιακρίτως εἴς τε τοὺς πιστοὺς καὶ ἀπίστους, τὰ σώματα τῶν νεκρῶν ἐνεταφιάσθησαν, αἱ ὁδοὶ ἐκενώθησαν, τὸ μόλυσμα κατεπολεμήθη, ἡ νόσος ἐξηφανίσθη.

Ἀλλ' ἀφοῦ τόσον εὐεργετικὴ δι' ἅπασαν ἐν γένει τὴν ἀνθρωπότητα εἶνε ἡ θεοδίδακτος αὕτη ἐντολή, διατί σήμερον καὶ ἡμεῖς δὲν ἐνστερνιζόμεθα ταύτην; διατί διὰ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης δὲν φροντίζομεν, ὅπως ἀπαλλάξωμεν τὰς κοινότητας ἡμῶν ἀπὸ τῶν καταμαστιζόντων αὐτὰς κακῶν; δι' οὐδὲν βεβαίως ἄλλο, παρὰ διότι ἐν οἷᾳ εὑρισκόμεθα σήμερον ἠθικῇ καταστάσει ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῆς αἰσθητικότητος καὶ τοῦ ἀτομισμοῦ, ἐν ᾧ κυλιόμεθα, τὰ πάντα σύρουσιν ἡμᾶς πρὸς τὴν ὕλην, τὰ πάντα δεσμεύουσιν ἡμᾶς πρὸς τὴν γῆν, τὰ πάντα τείνουσι, ὅπως ἐκριζώσωσιν ἀπὸ τῆς καρδίας ἡμῶν τὸ θεοφύτευτον δένδρον τῆς ἀγάπης· ταύτης δὲ ἐκριζωθείσης, κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην θὰ βλαστήσωσι πανταχοῦ τὰ πάθη καὶ αἱ παρανομίαι ὡς ἄλλαι ἄκανθαι καὶ τρίβολοι.

Ἐπιθυμεῖς, χριστιανέ, εἰλικρινῶς ἵνα ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς καθ' ἑκάστην προσευχόμενος ἐπαναλαμβάνεις· θέλεις, ἵνα μὴ διὰ σὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν; «ἀγάπησον τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν». Ἀγάπησον ἐν αὐτῷ ἐκείνας τὰς θεοειδεῖς τελειότητας, δι' ὧν εἶνε ἐστολισμένη ἡ ἀθάνατος αὐτοῦ ψυχή, καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν προσπάθησον ἵνα συνεργῇς εἰς τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν καὶ διεύθυνσιν αὐτῶν πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὸν Θεόν. Ἀγάπησον ἐν τῷ πλησίον τὸν ζητοῦντα τὴν τελειοτάτην ἀλήθειαν νοῦν, καὶ κατὰ τὸ δυνατόν σοι τρέφε αὐτὸν διὰ τῆς στερεᾶς τροφῆς τῶν ὑγιῶν ἐννοιῶν καὶ χριστιανικῶν σκέψεων, χειραγωγῶν οὕτως αὐτὸν πρὸς τὴν πηγὴν τῆς ἀληθείας, τὸν Θεόν. Ἀγάπησον ἐν αὐτῷ τὴν διῳκημένην εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα καρδίαν, καί, ἐφ' ὅσον δύνασαι, οὐ μόνον περιφρούρει αὐτὴν ἀπὸ τῶν καταστρεπτικῶν πνοῶν τῶν ἐπιγείων ἡδονῶν καὶ αἰσθητικῶν ἀπολαύσεων, ἀλλὰ καὶ καλλιέργει ἐν αὐτῇ πᾶν εὐγενὲς καὶ ἀγαθὸν αἴσθημα, παρασκευάζων οὕτως αὐτὴν πρὸς τὴν πνευματικωτέραν ἀπόλαυσιν καὶ εὐδαιμονίαν ἐν τῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίᾳ. Ἀγάπα ἐν αὐτῷ τὸ ἀνεκτίμητον δῶρον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τὴν ἐλευθερίαν, καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν βοήθει αὐτὸν διὰ πάντων τῶν δυνατῶν σοι μέσων ἐν τῷ ἠθικῷ ἀγῶνι, ὅπως καταπνύξας τὰς σωματικὰς ἐπιθυμίας καταστῇ τοιοῦτος, ὥστε ἐλευθέρᾳ βουλήσει νὰ προτιμᾷ τὸ ἀγαθὸν καὶ διακαῶς ἐπιθυμῇ τὴν ἕνωσιν μετὰ τῆς Αἰωνίου Πηγῆς παντὸς ἀγαθοῦ, τοῦ Θεοῦ. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἀγάπα ἐν αὐτῷ τὴν καθ' ὁμοίωσιν θείαν πλασθεῖσαν ψυχήν, ἥτις, ὅπως καὶ ἡ σή, εἶνε μὲν προωρισμένη διὰ τὴν αἰώνιον ζωήν, ὀφείλει ὅμως, ὅπως παρασκευάζηται διὰ τὴν μακαρίαν ἐκείνην κατάστασιν διεξάγουσα καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης διαμονῆς αὐτῆς λυσσώδη πάλην κατὰ τῶν τριῶν τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐχθρῶν, τῆς σαρκός, τοῦ κόσμου καὶ τοῦ διαβόλου.

Ἰδοὺ ὁποία τις εἶνε ἡ καθαρά, ἡ ἀληθής, ἡ οὐράνιος, ἡ εὐαγγελικὴ καὶ σωτήριος ἀγάπη. Αὕτη ἐπεκτείνουσα τὰς εὐεργεσίας αὐτῆς ἐπὶ πάντων τῶν θείων δημιουργημάτων, σῴζει καὶ συντηρεῖ αὐτά, αὕτη ἑνοῦσα εἰς ἓν τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἀληθῶν χριστιανῶν ὁδηγεῖ αὐτὰς πρὸς τὸν προορισμόν

των. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη εἶνε καὶ τὸ μόνον ἀρραγὲς θεμέλιον τῆς εὐημερίας τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, αὕτη, καὶ μόνον αὕτη διαχέει τὴν εἰρήνην, εὐτυχίαν καὶ εὐημερίαν ἐπὶ παντὸς τοῦ προσώπου τῆς γῆς.

Ἐκ τῆς τύχης τῶν διαφόρων ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος διδασκόμεθα, ὅτι διὰ μὲν τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως ἑκάστου ὑπὲρ ὅτι κατέστησαν μεγάλα ἰσχυρά, διὰ δὲ τῆς φιλαυτίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ τῶν πολιτῶν καὶ ἰσχυρότατα βασίλεια ἐκλονίσθησαν καὶ κατέρρευσαν.

Διότι παραπονούμεθα, ὅτι τοσαῦται πολλαχοῦ, ἀνθοῦσαι ἄλλοτε, ἑλληνικαὶ κοινότητες παρήκμασαν καὶ κατέπεσον, τοσαῦται δὲ ἰδιωτικαὶ οὐσίαι κατεστράφησαν; Διατί παραπονούμεθα ἀπαξάπαντες διὰ τὴν σημερινὴν ἡμῶν δυσπραγίαν καὶ ταπείνωσιν; Μήπως δὲν εἶνε δημιουργὸς τῆς πτώσεως καὶ καταστροφῆς ἡμῶν ταύτης ὁ ἐγωϊσμὸς ἡμῶν, καὶ ἡ πρὸς τὰς τύχας τοῦ πλησίον ἀδιαφορία; Οὐχί ἐγώ, ἀγαπητοί, ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα δυστυχῶς μαρτυροῦσιν, ὅτι οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Οὐρανίου διδασκάλου τῆς ἀγάπης σήμερον οὐ μόνον εἶνε ἐστερημένοι τῆς πρώτης καὶ θεμελιώδους χριστιανικῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ εἶνε πλήρεις τῶν ἀντιθέτων αὐτῇ κακῶν τῆς ἔχθρας, τοῦ μίσους, τῆς φιλαυτίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ· οἱ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν ἀποστρεφόμεθα τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀσπαζόμεθα, πολλάκις ἐν γνώσει δυστυχῶς, τὸ ψεῦδος καὶ τὴν πλάνην· μισοῦμεν τὰ καλὰ καὶ ἀγαπῶμεν τὰ φαῦλα· ἀποδοκιμάζομεν τὸ δίκαιον καὶ μεθ' ὅλης τῆς φυσικῆς τῷ Ἕλληνι δεξιότητος ὑποστηρίζομεν τὴν ἀδικίαν. Διατὶ δὲ πάντα ταῦτα; Διότι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐμφωλεύει, ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἡ φίλαυτος καὶ ἐγωϊστικὴ ἀγάπη τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, ὅστις παντὶ σθένει ζητεῖ τὸ ἴδιον ὑλικὸν συμφέρον διὰ τῆς ἀδικίας, τῆς βλάβης καὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ πλησίον. Ἰδοὺ ἡ θολερὰ πηγή, ἐξ ἧς ἀπορρέουσι πάντα τὰ κακά, ἅτινα καταμαστίζουσι σήμερον τὰς ἡμετέρας κοινότητας· ἐκ τοῦ πονηροῦ τούτου θησαυροῦ τῆς καρδίας (Ματθ. 12, 35) ἐξέρχονται αἱ διαιρέσεις καὶ οἱ κομματισμοί, οἱ φθόνοι καὶ αἱ ἐκδικήσεις, αἱ ἔριδες καὶ οἱ διαπληκτισμοί, οἱ ἀδικίαι καὶ πᾶν ἐν γένει κακόν.

Ἀλλὰ μή, πρὸς Θεοῦ, μὴ θελήσωμεν νὰ χωρήσωμεν περαιτέρω ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς ταύτης ὁδοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν παραπλανηθέντες ὑπὸ ξένων καὶ ἀντεθνικῶν εἰσηγήσεων εἰσήλθομεν, καὶ ἥτις ἄγει εὐθὺ πρὸς τὴν θρησκευτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἡμῶν καταστροφήν. Καταπατοῦντες τὸ καθῆκον ἡμῶν ἂς μὴ ὀχυρώμεθα ὄπισθεν τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ· διότι Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. Ποῦ εἶσι σήμερον αἱ μεγάλαι καὶ ἔνδοξοι ἐκκλησίαι τῆς βορείου Ἀφρικῆς; ποῦ αἱ τῆς Μεσοποταμίας; ποῦ αἱ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης; Ἆρά γε τὸ κύριον αἴτιον τῆς καταστροφῆς αὐτῶν δὲν ἦτο, ὡς ἡ ἀψευδὴς ἱστορία μαρτυρεῖ, ἡ ψῦξις τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἀπορρέουσαι ἔριδες καὶ φιλονεικίαι, ἔχθραι καὶ θρησκευτικοὶ διαπληκτισμοί;

Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ἀγαπητοί, ἂς ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ὥσπερ ὁ καλοκάγαθος Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ ἂς δείξωμεν ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν ἡμῶν καὶ οἰκείων τῆς πίστεως αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν, ὑφ' ἧς ἐμφορούμενος ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ηὔχετο, ἵνα αὐτὸς γένῃ ἀνάθεμα ἀπὸ Χριστοῦ, ἀρκεῖ νὰ σωθῶσιν οἱ κατὰ σάρκα ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἑβραῖοι· ἂς καταβάλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἐλαττώσωμεν τὰ δεινὰ τῶν ὁμοίων ἡμῶν, ὅπως βελτιώσωμεν τὴν τύχην αὐτῶν. Ἀντὶ νὰ δουλεύωμεν εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς φιλαυτίας ἡμῶν, ἂς ὑποστηρίζωμεν, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπουσι τὰ ἠθικὰ καὶ χρηματικὰ ἡμῶν κεφάλαια, τὰ κοινωφελῆ καθιδρύματα τοῦ γένους ἡμῶν ἐν οἷς εὑρίσκουσιν ἄσυλον τόσοι ναυαγοὶ τοῦ βιωτικοῦ πελάγους. Ἂς χαλιναγωγήσωμεν τὰ πάθη καὶ τὰς ἐξάψεις ἡμῶν καὶ ἂς μεταχειρισθῇ ἕκαστος τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ἐπιρροὴν αὐτοῦ πρὸς συμπαίλισιν τῶν ἀντιμαχομένων, πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων, πρὸς συνεργασίαν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ· ἂς ἐνισχύωμεν ἀλλήλους ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἀρετῆς καὶ ἂς ἐπαγρυπνῶμεν ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν ἱερῶν καθηκόντων πάντων ἐκείνων, ὧν τὴν πνευματικὴν προαγωγὴν ἐνεπιστεύθη ἡμῖν ὁ Θεός. Ἂς ἀγαπήσωμεν τὸν πλησίον πλέον τοῦ χρήματος, πλέον τῶν ἐφημέρων ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου· τέλος ἂς ἀγαπήσωμεν αὐτὸν ὡς ἡμᾶς αὐτούς.

Ἐὰν ταῦτα πράξωμεν, ἂς ὦμεν ἐκ τῶν προτέρων βέβαιοι, ὅτι οὐ μόνον τὰ κοινοτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα θὰ φθάσωσιν εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς, ὡς ποιησάμενοι καλὴν χρῆσιν τῶν ἐμπεπιστευμένων ἑκάστῳ ἐξ ἡμῶν ὑπὸ τῆς θείας ἀγαθότητος ταλάντων, θὰ ἀκούσωμεν ἐν καιρῷ τὸν δίκαιον τῆς ἀρετῆς ἔπαινον μετὰ τῆς μακαρίας φωνῆς «εἴσελθε δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου». Γένοιτο.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΣ

ἐκφωνηθεὶς τῇ 25 Φεβρουαρίου 1901, ἥτοι τῇ Β' Κυριακῇ τῶν νηστειῶν ἐν τῷ Πατριαρχ. ναῷ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Κωνσταντινίδου, καθηγητοῦ τῶν Νομικῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης.

«Ἆρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν».
(Β'. ΘΕΣΣ. 2, 15).

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ὑπάρχουσιν ἀρεταὶ οὐ μόνον καθ' ἑαυτὰς

ἀξιέπαινοι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν λάμπρυνσιν τῶν ἄλλων ἀρετῶν συντελεστικαί, ὡς ἀρραγὲς καὶ ἀπαραίτητον αὐτῶν θεμέλιον νὰ θεωρηθῶσι δυνάμεναι. Τοιαύτη τις ἀρετὴ δικαίως ὑπολαμβάνεται ἡ **εὐστάθεια,** ἤτοι ἡ σταθερότης τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως ἐν παντὶ ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοήματι, ἀναντιρρήτως ἀξιεπαίνῳ καὶ ἀγαθῷ· Διότι καὶ εὐσεβῆ χριστιανόν, καὶ φιλόστοργον οἰκογενειάρχην, καὶ φιλότιμον διδάσκαλον, καὶ εὐσυνείδητον πλούσιον ἢ ἄρχοντα, καὶ πάντα δήποτε καλὸν κἀγαθὸν ἢ φιλόπολιν ἄνθρωπον, τότε μόνον ὡς ὄντως ἀξιέπαινον ὑπολαμβάνομεν, ὅταν **εὐστάθειαν** ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων ἐπιδεικνύῃ καὶ μηδόλως σαλευόμενος ὡς ἐνδοιάζων ἐν τῇ εὐθείᾳ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς τυγχάνῃ. Διὸ καὶ πᾶσα ἡ τῶν ἀνθρώπων ἱστορία, ἀρχαία τε καὶ νεωτέρα, ἀνενδοιάστως ἐπαινεῖ τοὺς σταθερὸν τὸν χαρακτῆρα ἐπιδειξαμένους ἐν τῇ διαπράξει **τοῦ ἀναντιρρήτου καθήκοντος** ἑκάστου, ἢ ἐν τῇ ἐξασκήσει ἀρετῆς τινος, μεθ' ὅλα τὰ σπουδαιότατα πολλάκις κατ' αὐτῆς ὀπισθοβούλως διεγειρόμενα προσκόμματα. Οὕτω δέ, ἡ μὲν ἱστορία τῶν θύραθεν ἐπαινεῖ. πλὴν ἄλλων, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, δι' ὅλου τοῦ βίου δίκαιον ἐν πᾶσι ἀναφανέντα, καὶ τὸν κατ' ἐξοχὴν σοφὸν Σωκράτη, τὸν καὶ διὰ θανάτου τὸ σταθερὸν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ διδαχθείσαις ἠθικαῖς ἀρχαῖς ἐκδηλώσαντα. Ἡ δὲ Ἐκκλησία ἡμῶν γεραίρει εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς Ἀθανασίους καὶ Βασιλείους, Γρηγορίους καὶ Χρυσοστόμους, καὶ τοὺς τούτων, πάλαι τε καὶ νῦν, τό γ' ἐπ' αὐτοῖς, ὁμοζήλους ἀναδεικνυμένους, ἅτε δὴ οὐχὶ παντὶ ἀνέμῳ κλυδωνιζομένους, οὐδὲ πρὸ τοῦ κινδύνου πτήσσοντας ἢ ὀλιγοψυχοῦντας, ἀλλ' ὡς στερρῶς ἀείποτε καὶ εὐσταθῶς τῶν παραδόσεων τῆς ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας ἐχομένους, προτιμῶντας δέ, ἀσυζητητεὶ καὶ ἀγαλλομένῃ τῇ ψυχῇ νὰ ὑποστῶσι πᾶσαν κατὰ κόσμον ζημίαν καὶ αὐτὴν τὴν αὐτοθυσίαν, ὡς γενναῖοι τοῦ Χριστοῦ μάρτυρες, ἢ τὴν καθ' οἱονδήποτε τρόπον, ὕπουλον ἢ ἐκβιαστικόν, κατερείπωσιν καὶ ἑνὸς ἔτι **θρησκευτικοῦ δικαιώματος,** δηλαδὴ καὶ ἑνὸς ἔτι ἄρθρου τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ἡμῶν. Ἀλλ' οἱ πράγματι ἀξιόζηλοι οὗτοι ἄνδρες, ἀρχαῖοί τε καὶ νεώτεροι, οἱ μὲν πρὸ Χριστοῦ σοφοί, λαμπρὸν καθ' ἑαυτούς, ἀμαυρὸν ἔχοντες τὸ φῶς ἐδείχθησαν ἐν τῇ ἐπιτολῇ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, οἱ δὲ μετὰ Χριστὸν ἀληθεῖς ὀπαδοὶ αὐτοῦ, ὡς δορυφόροι περὶ τὸν νοητὸν ἥλιον, τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς πίστεως ἡμῶν τυγχάνουσιν, ὅστις ὑπῆρξεν ἀνυπέρβλητον πρότυπον τελείας εὐσταθείας ἐν τῷ καθήκοντι καὶ τῇ ἀρετῇ. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἀγαπητοί, ἀδιστάκτως ἐπαινοῦμεν καὶ πολλάκις θαυμάζομεν τὴν εὐστάθειαν, μετ' εἰλικρινοῦς δ' ἐκτιμήσεως τὸν ἀναντιρρήτως ἔχοντα τὴν ἀρετὴν ταύτην ἀναφέροντες, ἀποκαλοῦμεν αὐτὸν **ἄνθρωπον μὲ χαρακτῆρα,** ὡς μέγα ἀγαθὸν τὸ νὰ ἔχῃ τις σταθερὰν ἐν τῷ ἀγαθῷ τὴν θέλησιν δικαίως ὑπολαμβάνοντες. Ἐνῷ δὲ ἀνεχόμεθά τινες ἐξ ἡμῶν, καλούμενοι φιλάργυροι, ἢ φιλέκδικοι ἢ τι τοιοῦτον, ἀλλ' οὐδέποτε οὐδείς, καὶ κατ' ἐλάχιστον φιλότιμος τυγχάνων, ἀνέχεται καὶ ὑποφέρει νὰ θεωρῆται ἄνθρωπος ἀσταθής, ἄνθρωπος ἀχαρακτήριστος, ὡς μεγίστην τοῦτο προσβολὴν θεωρῶν. Οὕτω λοιπὸν πασιφανῶς ὁμολογοῦμεν, ἀγαπητοί, οἱ πάντες, πλούσιοι καὶ πένητες, μεγάλοι καὶ μικροί, ἰδιῶται καὶ οἱ ἐν διαφόροις ἀξιώμασιν ὄντες, ὅτι οὐ μόνον ἀξιέπαινον, ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητον καὶ ἄφυκτον ὑπολαμβάνομεν, νὰ θεωρώμεθα ἄνθρωποι εὐσταθεῖς, ἄνθρωποι μὲ χαρακτῆρα. Τοῦτο ἀκριβῶς συνιστῶν θερμότατα καὶ ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος, ἀναφωνεῖ ἡμῖν τὰ πολυσήμαντα ἐκεῖνα: «Ἄρα, οὖν ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν» (Β΄ Θεσσ. 2, 15). Ἀλλ' ἄρα γε νῦν ἔχομεν ἅπαντες, σεβαστοὶ πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὴν κατὰ Θεὸν καὶ κατ' ἀνθρώπους ἀξιέπαινον καὶ ἀπαραίτητον ταύτην ἀρετὴν τῆς εὐσταθείας; Τῇ ἀρωγῇ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων καὶ ταῖς πανσέπτοις εὐχαῖς τῆς ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος τοῦτο, ὡς οἷόν τε συντομώτερον, προϊὼν ὁ λόγος δείξει, ἐνισχυόμενος καὶ ὑπὸ συντόνου καὶ εὐμενοῦς ἀκροάσεως.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΜΕΛΕΤΗ

περὶ τῆς δυνάμεως τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρόοδον καὶ βελτίωσιν αὐτοῦ ἐν γένει.*

Καίτοι οὐδόλως πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ἡ ἀπόλαυσις πλούτου, ὡς ὁ σκοπὸς τοῦ βίου, δὲν πρέπει ὅμως νὰ περιφρονηθῇ διὰ φιλοσοφικῆς ἀδιαφο-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 127—128.

ρίας, διότι τὰ χρήματα ἀντιπροσωπεύουσιν εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῆς φυσικῆς ἀνέσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς εὐζωΐας. Τινὲς δὲ τῶν λαμπροτέρων ἀνθρωπίνων ἀρετῶν, εὑρίσκονται εἰς ἄμεσον σχέσιν μετὰ τῆς καλῆς τοῦ πλούτου χρήσεως, καὶ τοιαῦται εἶναι ἡ γενναιοφροσύνη, ἡ τιμιότης, ἡ δικαιοσύνη, ἡ αὐταπάρνησις καὶ αἱ πρακτικαὶ ἀρεταὶ τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς προνοίας· ἔχουσιν ὅμως αἱ ἀρεταὶ αὗται καὶ τὰς ἀντιθέτους αὐτῶν κακίας, τουτέστι τὴν φιλαργυρίαν, τὴν δολιότητα, τὴν ἀδικίαν καὶ τὸν ἐγωϊσμόν, αἵτινες καταισχύνουσι τοὺς αἰσθανομένους ἀκατάσχετον ἐπιθυμίαν πρὸς τὸ κέρδος, ὅπως ἡ ἀπρονοησία καὶ ἡ ἀσωτία ἐξευτελίζουσι τοὺς καταχρωμένους τὴν εὐπορίαν· καὶ διὰ τοῦτο ἀσφαλῶς δύναταί τις νὰ κρίνῃ περὶ τῆς φρονήσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐν γένει ἀνθρώπου τινός, ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν κερδαίνει, οἰκονομεῖ, μεταχειρίζεται καὶ δαπανᾷ τὰ χρήματα. Ἕκαστος ἄνθρωπος δικαιωματικῶς δύναται νὰ τείνῃ διὰ παντὸς θεμιτοῦ μέσου, πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν ἀνεξαρτήτου καὶ ἀνέτου βίου, διότι ἡ πάλη πρὸς ἀπόλαυσιν εὐζωΐας παρέχει τῷ ἀνθρώπῳ δυνάμεις πρὸς ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν βελτίωσιν καὶ πρὸς διατήρησιν τῆς οἰκογενείας. Τὸ καθῆκον δὲ τοῦτο εἶναι τοσοῦτο μᾶλλον σπουδαῖον, καθ' ὅσον τὸ πρὸς ἡμᾶς σέβας τῶν ἄλλων ἐξαρτᾶται πολλάκις ἐκ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἐπωφελούμεθα τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις πρὸς ἔντιμον βελτίωσιν τῆς καταστάσεως ἡμῶν. Καὶ αὐτὴ ἡ προσπάθεια πρὸς ἐπίτευξιν τοιούτου σκοποῦ ἰσοδυναμεῖ διὰ τὸν ἄνθρωπον πρὸς ἀνατροφήν, ἐμπνέουσαν τὸ πρὸς ἑαυτὸν σέβας, ἀποδεικνύουσαν πρακτικὰς ἀρετὰς καὶ ἀναγκάζουσαν αὐτὸν νὰ ἐξάσκῃ ὅλας τὰς ἐκ τῆς θελήσεως ἀπορρεούσας ἀρετάς, δι' ὧν προάγεται καὶ προοδεύει. Ὁ προνοητικὸς καὶ προσεκτικὸς ἀνὴρ κατ' ἀνάγκην εἶναι καὶ συνετός, διότι δὲν φροντίζει μόνον περὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ μετὰ φρονίμου προνοίας προβλέπει καὶ τὰς μελλούσας ἀνάγκας· προσέτι δὲ εἶναι ἐγκρατὴς καὶ κοσμεῖται διὰ τῆς αὐταπαρνήσεως, ἥτις ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν ἀποδεικνύει τὴν δύναμιν τοῦ χαρακτῆρος. Τὸ σπανιώτατον ἴσως προτέρημα διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας ἡμῶν εἶναι τὸ τῆς ἐγκρατείας, τουτέστι τῆς δυνάμεως τοῦ θυσιάζειν μικρὰν εὐχαρίστησιν ἐν τῷ παρόντι χάριν μείζονος ἀπολαύσεως ἐν τῷ μέλλοντι. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι αἱ μᾶλλον κατώτεραι τάξεις ἐκτιμῶσι κάλλιον τῶν ἄλλων τὴν ἀξίαν τῶν χρημάτων, καὶ ὅμως πλεῖστοι τῶν κατωτάτων ἐπαγγελμάτων ἄνθρωποι συνειθίζουσι μετὰ μεγίστης εὐκολίας νὰ δαπανῶσι καθ' ἑκάστην ὁλόκληρον τὸ ἀντίτιμον τῆς ἐργασίας αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο μένουσιν ἐντελῶς ἄποροι, βάρος γινόμενοι εἰς τοὺς προνοητικοὺς καὶ ἐγκρατεῖς συναδέλφους αὐτῶν. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχοντες κατάλληλα πρὸς ἀπόκτησιν ἀνεξαρτησίας μέσα, εὑρίσκονται πολλάκις κατόπιν ἀπροσδοκήτου τινὸς συμβάντος ἔχοντες ἐφόδια διὰ μίαν μόνον ἡμέραν· αὕτη δὲ εἶναι ἡ αἰτία ἀπείρων κοινωνικῶν δεινῶν καὶ μεγίστης ἀδυναμίας. Ἐξ ἁπάντων τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων κυριώτερον ἴσως εἶναι τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ δεῖται ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἀφωσιωμένων ὑποστηρικτῶν καὶ ἀποστόλων. Πᾶσα τάξις ἀνθρώπων δαπανώντων ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ὅσα κερδαίνουσι, θέλει κατ' ἀνάγκην μείνει τάξις ὑποδεεστέρα, διότι τὰ μέλη αὐτῆς ἀδύνατα καὶ ἀνυπεράσπιστα, προσκολλῶνται τῇ κοινωνίᾳ ὡς οἱ ναυαγήσαντες προσκολλῶνται τῷ πλοίῳ καὶ γίνονται θύματα τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων. Μὴ σεβόμενοι ἑαυτοὺς οὐδὲν σέβας ἐμπνέουσι τοῖς ἄλλοις· καταστρέφονται δὲ ὅταν συμβῇ βιομηχανικὴ ἢ ἐμπορικὴ ἢ ἄλλη τις εἰς τὰ οἰκονομικὰ αὐτῶν κρίσις. Στερούμενοι τῆς δυνάμεως, ἣν παρέχει πάντοτε ἀποτεταμιευμένον τι ποσόν, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ τοῦτο, μένουσιν ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τυχόντος. Ὅσοι δὲ ἔχουσι καλὰ αἰσθήματα, ἀτενίζουσι μετὰ φόβου πρὸς τὸ μέλλον, ἀγνοοῦντες ὁποία τύχη ἀπειλεῖ τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν. Ἡ σωστικὴ γνώμη τῆς ἀτομικῆς βελτιώσεως καὶ ἀναπτύξεως, ἐὰν ἐπεκράτει ἅπαξ μεταξὺ τῶν κατωτέρων τάξεων ἤθελεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέσον συντελέσει εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῶν τάξεων τούτων, ὄχι βεβαίως διὰ τοῦ καταβιβασμοῦ τῶν ἄλλων τάξεων, ἀλλὰ διὰ τῆς βαθμιαίας θρησκευτικῆς, διανοητικῆς καὶ ψυχαγωγικῆς προόδου τῶν κατωτέρων τάξεων. Ἀτενίζων πρὸς τὸ μέλλον ἐννοεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅτι τρία μοιραῖα ἐνδεχόμενα ἀπειλοῦσιν αὐτόν, κατὰ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ προετοιμασθῇ, εἶναι δὲ ταῦτα· ἡ ἔλλειψις ἐργασίας, ἡ νόσος καὶ ὁ θάνατος. Καὶ δύναται μὲν νὰ ἀποφύγῃ τὰ δύο πρῶτα, ἀλλ' ἀναπόφευκτον τυγχάνει τὸ τρίτον κακόν· καθῆκον δὲ εἶναι τοῦ προορατικοῦ ἀνθρώπου νὰ διευθετήσῃ τὰς ὑποθέσεις του εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὀλιγοστεύσῃ ὅσον ἔνεστι ἐν περιπτώσει δυστυχίας τὸν κίνδυνον τοῦτον καὶ δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς παρ' αὐτοῦ ἀναμένοντας τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

(ἔπεται συνέχεια).

Ὁ Δευτερεύων **ΠΑΘΕΝΙΟΣ ΒΑΡΔΑΚΑΣ**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνέντευξις. — Ἀποφάσει τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου αἱ ΑΑ. ΣΣ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Προύσης Ναθαναὴλ καὶ Γρεβενῶν Δωρόθεος συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου μετέβησαν τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην καὶ ἔσχον συνέντευξιν μετὰ τῆς Α. Γ. τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων Ἀβδουρραχμὰν πασᾶ ἀφορῶσαν ἐκκρεμῆ τινα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Αἱ ΑΑ. ΣΣ. ἐπανακάμπτουσαι ἐκ τοῦ ὑπουργείου μετέβησαν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον καὶ περιειργάσθησαν τὰ ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ βιβλιοφύλακος τοῦ Μουσείου ἐλλογίμου Βασιλείου Μυστακίδου.

— *Ἀντεπίσκεψις.* — Τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Σαμιακοῦ ἡγεμονικοῦ Γραφείου ἀξιοτίμου Κ. Στεφανίδου ἐπισκεψαμένου πρὸ ἡμερῶν τινων τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν, ἀντεπεσκέψατο αὐτὸν τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐκ μέρους τῆς Α. Σ. ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος.

—Θάνατος βασιλέως Μιλάνου. — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη αὐτόγραφος ἐπιστολὴ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Α′, δι' ἧς ἡ Α. Μ. ἀγγέλλει νῦν ἐπισήμως τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου βασιλοπάτορος αὐτοῦ Μιλάνου.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ ἑορτῇ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α′ ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱερῷ Ναῷ τῶν Εἰσοδείων τῆς Θεοτόκου, ἐν μέσῳ ἀπειροπληθεστάτου εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, δοξολογία καθ' ἣν παρίστησαν ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος μεθ' ἁπάντων τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, ὁ θ' διερμηνεὺς τῆς ρωσικῆς πρεσβείας Κουδάσεφ, καὶ πλεῖστοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς καὶ λοιποί. Ἐκ μέρους τῆς Α. Σ. τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, μητροπολίτου Προύσης Ναθαναὴλ, παρέστησαν κατὰ τὴν δοξολογίαν ὁ πανοσιολογιώτ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Α′ Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰωάννης Τανταλίδης, οἵτινες καὶ μετὰ τὸ πέρας μεταβάντες εἰς τὴν πρεσβείαν ἐξέφρασαν τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Ὡσαύτως ἐπισκεφθέντες συνεχάρησαν τῷ Ἐξ. Πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ ἑορτῇ, ὡς καὶ τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὰ τῆς Ρωσικῆς Πρεσβείας ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ ἑορτῇ τῆς Αὐτοκρατείρας τῆς Ρωσίας οἱ ἐνταῦθα ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, ἤτοι τοῦ Παναγίου τάφου σεβασμ. ἅγιος Νεαπόλεως Ἀρσένιος, ὁ τοῦ ἁγίου Ὄρους Γεράσιμος Λαυριώτης καὶ ὁ τοῦ Σινᾶ ἀρχιμ. Γαβριὴλ Μαλαφούρης.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ εὐχὰς τηλεγραφικῶς μὲν τοῖς ἑορτάζουσιν ὁμογενέσι Γ. Μελαχρινῷ καὶ Γ. Λιανοπούλῳ, διευθυντῇ τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς καὶ Γ. Οἰκιάδῃ βέη, διὰ τοῦ πανοσιολ. δὲ Τριτεύοντος τῷ ἄρχοντι Μ. Πρωτοψάλτῃ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Γ. Βιολάκῃ.

— *Προσρήσεις Τοποτηρητοῦ.* —Τῇ σεπτῇ αὐτοκρατείρας τῆς Ρωσίας Ἀλεξάνδρας ἀγούσης τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῆς ἑορτὴν, ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ διεβίβασε τῇ Α.Ε. τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὰ τῆς ρωσικῆς πρεσβείας Στσερμπάτσου τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσρήσεις διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Α′ Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰωάννου Τανταλίδου.

—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος. — Τῆς Α.Θ.Π. τοῦ πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμου ἀσθενοῦντος ἀπό τινος, ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διηρώτησε προχθὲς τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Θ. Π. διὰ τοῦ Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχείων Παρθενίου.

— Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον. — Ἀσθενοῦντος τοῦ τακτικοῦ προέδρου τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἰωαννίνων Γρηγορίου, τῆς συνεδρίας τῆς παρελθούσης Τετάρτης προήδρευσε ὁ ἐκ τῶν μελῶν σεβασμ. μητροπολίτης Μηθύμνης Στέφανος.

— Ἱερὰ Σύνοδος.— Τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀπῆν ἕνεκα ἀδιαθεσίας ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἰωαννίνων Γρηγόριος.

— Συλλυπητήρια. — Χθὲς ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου ἐπισκεψάμενος τὴν Α. Ε. τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν Μεμδοὺχ πασᾶν συνελυπήθη αὐτῷ ἐπὶ τῷ προσφάτῳ θανάτῳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

—Νέα Μονὴ ἐν Χίῳ.—Ἀνεξάσης τῆς περιόδου τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς ἐν Χίῳ Νέας Μονῆς, οἱ ὁσιώτατοι ταύτης πατέρες προέβησαν ἐσχάτως εἰς νέας ἀρχαιρεσίας δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν. Τῆς τοιουτοτρόπου ὅμως ἐκλογῆς ἀκυρωθείσης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐνετείλατο ὅπως ἡ ἐκλογὴ γένηται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας συμφώνως τῷ διέποντι Κανονισμῷ. Οὕτω δὲ γενομένης, ἐξελέγησαν ἡγούμενος μὲν καὶ αὖθις ὁ ὁσιώτατος Ἰωαννίκιος Δροσινὸς, σύμβουλοι δὲ οἱ αὐτοί.

Τὴν ἐκλογὴν ταύτην ἐπικυρώσασα ἡ Ἐκκλησία διαβιβάζει τὸ σχετικὸν ἡγουμενικὸν γράμμα.

— Ἐκφρασις εὐχαριστιῶν.— Τὸ προεδρεῦον τοῦ ἐν Κωνσταλίῳ Θρησκευτικοῦ Ἀναγνωστηρίου ἐκφράζει δημοσίᾳ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τὴν Α.Ε. τὸν ἐν Ὀθησσῷ φιλογενέστατον ἐθνικὸν εὐεργέτην Γρηγόριον Μαρασλῆν ἐπὶ τῇ εἰς αὐτὸ δωρηθείσῃ ἐσχάτως σειρᾷ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένης πολυτίμου Βιβλιοθήκης.

— Ἑλληνογαλλικὸν Λύκειον. — Εὐχαρίστως πάνυ ἀναγράφομεν ὅτι τὸ ἐν Πέραν Ἑλληνογαλλικὸν Λύκειον τοῦ ἐλλογιμωτάτου Χρήστου Χατζηχρήστου δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως ὑπ' ἀρ. 6039 καὶ ἀπὸ 17 Ἀπριλ. 1901 ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως ὡς ἰσότιμον πρὸς τὰ ἐν Ἑλλάδι πλήρη ἐκπαιδευτήρια τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν τηνέλληνικὴν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 4 ΜΑΪΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 18

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τοῦ Τυπικοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας— Ἱερὸν κήρυγμα· Λόγος περὶ εὐσταθείας, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ τῇ Β' κυριακῇ τῶν νηστειῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Κωνσταντινίδου, καθηγητοῦ τῶν νομικῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ — Λαϊκὴ Κατήχησις· ἑρμηνεία τοῦ Συμβόλου — Παραλειφθεῖσα σημείωσις ἐν τῷ ἱστορικῷ ἐκκλησιαστικῷ ζητήματι ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Κομνηνοῦ— Βιβλιογραφίαι— Ἐπίσημα ἔγγραφα· Ἀπάντησις εἰρηνικὴ πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα τὸν πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Φώτιον—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Κοινοποιήσεις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΥΠΙΚΟΥ ΤΗΣ Μ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Ἐν τῷ προμνημονευθέντι Τυπικῷ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, πλὴν τῆς προθεωρίας ὑπάρχει ἰδιαιτέρα λεπτομερὴς διάταξις δι' ἑκάστην ἑορτὴν Ἁγίου, Δεσποτικήν, Θεομητορικὴν κλπ. Ἐν ἑκάστῃ δὲ τούτων ὑπάρχει σειρὰ διατάξεων, ὀλίγων ἢ πολλῶν, διὰ τὰς πολλαπλᾶς περιπτώσεις, καθ' ἃς συμπίπτουσι δύο ἢ πλείονες ἑορταὶ ἢ ἱεραὶ ἀκολουθίαι. Τὸ τοιοῦτον, τὸν προτιθέμενον νὰ ψάλῃ ἱερὰν ἀκολουθίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, προφανῶς περιάγει εἰς τὴν ἀνάγκην, ἵνα μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς ἐρευνήσῃ τὸ Τυπικόν, φυλλομετρῶν αὐτὸ κατ' ἐπανάληψιν, πρὸς εὕρεσιν τῆς ἑκάστοτε παρουσιαζομένης εἰδικῆς περιπτώσεως καὶ ἐπισταμένως μελετήσῃ αὐτήν. Εἰ δὲ οὕτος, προϋποτιθεμένου πάντοτε, ὅτι κάτοχός ἐστι τῶν ἀπαραιτήτων γνώσεων πρὸς εὕρεσιν τῆς εἰδικῆς περιπτώσεως καὶ κατάληψιν αὐτῆς, στερεῖται ἰσχυροῦ μνημονικοῦ, κατ' ἀνάγκην, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας, δὲν θὰ λείπῃ ν' ἀνοίγῃ τὸ Τυπικὸν ἐπανειλημμένως, ὡς εἴθισται τοῦτο ἀτόπως καὶ πρὸς μεγίστην χασμῳδίαν παρὰ τῶν ὅλως ἀπρομελετήτως προσερχομένων εἰς τοὺς μουσικοὺς χορούς νὰ ψάλλωσιν. Αἱ δυσχέρειαι αὗται, πρὸς τήρησιν τῶν Τυπικῶν διατάξεων καὶ αἱ ἐκ τούτων προκύπτουσαι ἀταξίαι, χασμῳδίαι καὶ ἀπρεπεῖς σκηναὶ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, εἶναι δυνατὸν ν' ἀρθῶσι, διαρρυθμιζομένων καὶ ταξιθετουμένων τῶν διατάξεων τούτων ἐπιστημονικῶς καὶ εὐμεθόδως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁμοιομόρρου, τιθεμένων γενικῶν καὶ συντόμων κανόνων, κατὰ τὴν ἀνήκουσαν τάξιν.

Ὅθεν λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν.

α') ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ εἰρημένου Τυπικοῦ διὰ τοὺς πλείστους εἶναι ἀλγεβρικῶν ἐξισώσεων προβλήματα καὶ γρῖφοι.

β') ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀνήκει εἰς πρόσωπα περιωρισμένων γνώσεων, στερουμένων καὶ αὐτῆς τῆς στοιχειωδεστάτης παιδεύσεως καὶ μαθήσεως.

γ') ὅτι ἡ ἱστορία τῶν τυπικῶν διατάξεων καὶ αἱ μεταξὺ αὐτῶν ἐπιπολάζουσαι ἀνομοιότητες καὶ ἀντιφάσεις καὶ αἱ μεσαιωνικαὶ καὶ ἱστορικῆς ἀξίας μικρολογίαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρουσιάζωσιν ὁριστικόν τι θετικὸν καθεστὼς, ὅπερ νὰ δεσμεύῃ ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ ρητοῦ κατὰ ἀρχαῖα κρατεῖτω».

δ') ὅτι αἱ διατάξεις αὗται οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὰ δογματικά.

ε') ὅτι ἀνεπαίσθητοι προσθαφαιρέσεις τροπαρίων τινῶν ἀναγκαιότατα ἀποβαίνουσι διὰ τὸ ὁμοιόμορφον, εὐμέθοδον, ἁπλούστερον καὶ εὐκατάληπτον.

στ') ὅτι συνεπῶς ἡ ἀποφυγὴ τῶν δυσκολιῶν, τῶν συγχύσεων, τῶν ἀταξιῶν καὶ τῶν χασμῳδιῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις ἡμῶν καὶ ἡ σεμνοπρέπεια καὶ

* Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 156—157.

τάξις ἐν αὐταῖς ἐπιβάλλουσι καὶ ἀπαραιτήτως ἀναγκαίαν καθιστῶσι τὴν λῆψιν τῶν ἀνηκόντων μέτρων.

Πρόδηλον ἀποβαίνει ὅτι τὸ ζήτημα τῆς συντάξεως, κατὰ τὰ ἄνω, νέου Τυπικοῦ τῶν ἱεροτελεστιῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐν συνδυασμῷ μετὰ νέων βιβλίων, ἄξιόν ἐστι τῆς ἰδιαζούσης καὶ ἐξαιρετικῆς προσοχῆς καὶ μερίμνης ἁπάντων τῶν ποθούντων τὴν ἄρσιν ἐκ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν ἡμῶν τῶν ἄνω ἀ-ξιῶν καὶ χασμῳδιῶν, ἀναποφεύκτων ἕνεκεν τῶν ἐλλείψεων τοῦ Τυπικοῦ, καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς σεμνοπρεπείας καὶ τάξεως ἐν παντὶ τελουμένῳ ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἐκκλησίαις ἡμῶν.

Εὔχομαι καὶ ἐλπίζω, ὅτι σὺν ταῖς ἄλλαις μεταρρυθμίσεσι, ταῖς μελετωμέναις καὶ ἐλπιζομέναις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν, ταῖς ἀφορώσαις οὐχὶ τύπους, ἀλλ' οὐσίαν, διὸ καὶ λίαν ἐπειγούσαις, ὡς ἐν λεπτομερείᾳ καὶ ἐκτάσει ἐξέθηκα ἐν τῷ τελευταίῳ ταπεινῷ συγγράμματί μου[1], σπουδαίως θέλει ἀπασχολήσει ἡμᾶς καὶ τὸ περὶ νέου εὐχρήστου **Τυπικοῦ** τυπικὸν μέν, ἀλλὰ περισπούδαστον ζήτημα.

Ταῦτα τό γε νῦν λίαν συνοπτικῶς.

† **Ὁ Παμφίλου ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ.**

ΙΕΡΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΣ*

ἐκφωνηθεὶς τῇ 25 Φεβρουαρίου 1901, ἥτοι τῇ Β' Κυριακῇ τῶν νηστειῶν ἐν τῷ Πατριαρχ. ναῷ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Κωνσταντινίδου, καθηγητοῦ τῶν Νομικῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης.

Μέρος Α'.

Ἡ **εὐστάθεια** οὐδόλως δέον νὰ συγχέηται πρὸς τὸ πεῖσμα ὡς πάντῃ ἀντίθετος οὖσα· διότι τὸ μὲν πεῖσμα σημαίνει ὡς γνωστόν, ἐπιμονὴν ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ἔν τινι γνώμῃ, ἢ προδήλως ἐσφαλμένῃ, ἢ τοὐλάχιστον ἀμφιβόλῳ καὶ λίαν ἀμφισβητουμένῃ, ἔνθα ἐφαρμόζεται τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο «**οὔ με πείσεις, κἂν με πείσῃς**». Ἡ δὲ εὐστάθεια δηλοῦται, ὅταν τις, ἀναγνωρίζων τι, ὡς καλόν, ἢ ὡς ἀπαραίτητον αὐτοῦ καθῆκον, **οὐδέποτε ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπει εἰς ἑαυτὸν** νὰ παρεκκλίνῃ τῆς ἐπιτελέσεως αὐτοῦ χάριν οἱουδήποτε συμφέροντος, ἢ πρὸς ἀποφυγὴν μείζονος ἢ ἐλάττονος ἀνιαροῦ.

Τοιαύτην τινὰ εὐστάθειαν δεικνύομεν ἆρά γε οἱ πάντες ἐν τῇ πίστει ἡμῶν, ἢ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἀφύκτων ἡμῶν καθηκόντων; Μήπως ἆρα γέ τινες ἐξ ἡμῶν, ὁτὲ μὲν θερμοὶ κατὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ὁτὲ δὲ ὀλιγόπιστοι δεικνύμεθα, ὑπὸ ἰσχυροῦ τινος ἀνέμου ὑλόφρονος γνώμης, ἢ αἰσθήματος ὠθούμενοι; Μήπως δ' ἄλλοι τινὲς ἐξ ἡμῶν, εὐτελῶς ψυχράναντες τὴν θεόσδοτον ἡμῶν εἰς Χριστὸν πίστιν, κοινωνικὸν μόνον καθῆκον θεωροῦμεν τὴν σπανιώτατα ἐκπλήρωσιν θρησκευτικοῦ τινος καθήκοντος, ἢ μήπως, τὸ καὶ χείριστον, πορισμὸν τὴν εὐσέβειαν ἡγησάμεθα; Δυνάμεθα ἆρα γε οἱ τοιοῦτοι ν' ἀποκληθῶμεν ἄνθρωποι μὲ χαρακτῆρα, ἀφοῦ ἄλλα μὲν φρονοῦμεν, ἄλλα δὲ ἐξωτερικῶς ἐκτελοῦμεν; Ἰδού, ἀγαπητοί, τὸ αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθά τινες ἐξ ἡμῶν θαρραλέως καὶ προθύμως νὰ ἐπιτελῶμεν τὸ ἡμέτερον καθῆκον, καὶ μέχρις αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἐνδοιασμοῦ, περιστάσεως ἐπιβαλλούσης, νὰ προβαίνωμεν, ἀφοῦ τὸ ἀγιώτερον, τὸ λογικώτερον, τὸ θερμότερον ἡμῶν αἴσθημα, τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἡμῶν, σοφιστικῶς ἢ ἐπιπολαίως ἐψυχράναμεν, ἢ χαμαιζήλως ἐκμεταλλευόμεθα! Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δυστυχῶς, πλὴν τῆς ἀπωλείας τοῦ χαρακτῆρος, διατρέχομεν ἀφευκτον τὸν κίνδυνον τοῦ περιπεσεῖν εἰς τὰ ἐπικούρεια ἐκεῖνα «**φάγωμεν καὶ πίωμεν**» ὁπότε, ὡς γνωστόν, ὑλόφρονα, καὶ μικρόν τι διάφορον τοῦ κτηνώδους, βίον θὰ διάγωμεν, βίον ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ τινος, ἄνευ κοινωφελοῦς ἰδεώδους, βίον ἀναλγησίας καὶ ψυχρότητος, εὐθὺ φέροντα ἡμᾶς εἰς τὸν κόρον καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν, βίον τέλος ἄπελπιν καὶ ἀβίωτον ὑπὸ παντὸς λογικοῦ καὶ φιλοτίμου ἀνθρώπου. Δὲν πρόκειται, ἀγαπητοί, περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες, κρίμασιν, οἷς οἶδε Κύριος, ἐσαλεύθησαν ἐν ταῖς χριστιανικαῖς αὐτῶν πεποιθήσεσιν ἢ ἕνεκα σοφιστικῶν ἀναγνωσμάτων, ἢ ἕνεκα βαρέων δεινοπαθημάτων, οἵτινες ὅμως ἔχουσιν

---

1. Ἡ **Θρᾴκη** καὶ αἱ **Σαράντα-Ἐκκλησίαι** *μετά τινων διοικητικῶν Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.*

Νέα διαρρύθμισις τῶν ὁρίων τῶν ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐπαρχιῶν, κατὰ τὰς σημερινὰς ἀνάγκας σελ. 83—107.

Ὀργανισμὸς τῶν Μητροπόλεων, κοινοτήτων κτλ. σελ. 97—98.

Διοργάνωσις τῶν ἱερῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν σελ. 35—38.

Βελτίωσις τοῦ κατωτέρου κλήρου, δι' ὁρισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐφημεριῶν καὶ προσόντων τῶν ἱερέων σελ. 201—243.

Ἀναδιοργάνωσις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, κατὰ τὰς διοικητικὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας σελ. 100—107.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 165—166.

ἐπὶ τέλους τὸ θάρρος καὶ ἐξωτερικῶς νὰ ἐκδηλῶσι τὴν ἰδίαν ἀπιστίαν, ὁπότε δύναταί τις ἁρμοδίως ὁμιλῶν αὐτοῖς, νὰ θεραπεύσῃ αὐτῶν τὸ πάθημα, μηδόλως ἀνίατον συνήθως παρ' ἡμῖν τυγχάνον, ἀλλὰ πολλάκις ἀκίνδυνον καὶ λίαν ἐπιπόλαιον. Ἡμεῖς ἐνταῦθα λέγομεν νῦν περὶ τῶν χριστιανῶν ἐκείνων, τῶν σαλευθέντων ἐν ταῖς πεποιθήσεσι, βίον δέ, ἔνθα καὶ ὁπότε δύνανται, πάντῃ ἀντιχριστιανικὸν διαγόντων, καὶ ὅμως, ὡς ἐνθέρμων ὀπαδῶν τῆς πίστεως πολλάκις παρουσιαζομένων! Δύναταί τις λοιπὸν τοὺς τοιούτους ν' ἀποκαλέσῃ ἀνθρώπους μὲ χαρακτῆρα καὶ ἀξιοπρεπεῖς νὰ ὑπολάβῃ; Οὐδαμῶς· διότι τούτους καὶ οἱ στενότεροι φίλοι καὶ οἰκεῖοι οὐδόλως ἐσωτερικῶς ἐκτιμῶσιν, ὡς ἀνθρώπους μὴ δεόντως τιμῶντας θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα, ὡς ζῶντας πάντῃ ἀντιθέτως ταῖς ἰδίαις πεποιθήσεσι καὶ αἰσθήμασιν, ὑποτιθεμένου, ὅτι ὑπελείφθη αὐτοῖς ἀγαθόν τι αἴσθημα, ὅπερ δυστυχῶς λίαν ἀμφίβολον.

Μήπως ἄλλοι τινὲς ἐξ ἡμῶν, ἀγαπητοί, εἰς μὲν τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν εὐσταθεῖς τυγχάνομεν, ἀστάθειαν δ' ἐπιδεικνύομεν εἰς τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν; Μήπως ἆρά γε ψυχροὶ μὲν εἰς τὰ ἡμέτερα, θερμοὶ δὲ καὶ ἐνθουσιώδεις πολλάκις εἰς πᾶν ὅ,τι ξένον φαινόμεθα; Καὶ πάλιν, ἀγαπητοί, δὲν πρόκειται ὁ λόγος περὶ ἐκείνων, οἵτινες παρρησίᾳ τοῦτο ὁμολογοῦσι καὶ οἱονεὶ τὴν θεραπείαν τοῦ ἀντεθνικοῦ αὐτῶν παθήματος, δηλαδὴ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ ἀλλοτρίων τῇ ὀρθοδοξίᾳ χριστιανικῶν δογμάτων καὶ κηρυγμάτων, παρὰ τῶν δυναμένων θεραπεῦσαι αὐτοὺς οὕτω ζητοῦσιν. Οὐδὲ πρόκειται περὶ ἐκείνων, οἵτινες ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς εὐστοχίας, μὴ δογματικοῦ τινος ζητήματος, καὶ θέλουσι σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τῇ πλείονι μελέτῃ καὶ πείρᾳ νὰ διαλύσωσι τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην, εἶνε ὅμως πάντοτε βέβαιοι ὅτι οὐδενὸς ἐκκλησιαστικοῦ θεσμίου παρ' ἡμῖν ἡ σύστασις ἦτο δυνατὸν ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου νὰ γένηται. Πρόκειται καὶ αὖθις περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες, μὴ συναισθανόμενοι πλέον οὐδένα σεβασμὸν εἰλικρινῆ πρὸς τὰς γνησίας παραδόσεις τῆς Κιβωτοῦ τοῦ Γένους ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς μὴ σπουδαίως μελετήσαντες αὐτάς, ἵνα οὕτω κατανοήσωσι τὴν πολλάκις τοῖς πολλοῖς μὴ ἀμέσως ἐμφανῆ μεγάλην αὐτῶν ἀξίαν, ἐψυχράνθησαν μὲν ἐντελῶς πρὸς τὴν φιλόστοργον μητέρα Ἐκκλησίαν ἐσωτερικῶς, οὐχ ἧττον χάριν τῆς ἀνθρωπαρεσκείας, ἢ ὑλικοῦ συμφέροντος ἐξωτερικῶς ἐπιτηδεύονται ζῆλον καὶ ἀγάπην πρὸς τὰς διδασκαλίας τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας. Οἱ τοιοῦτοι ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ δυνάμενοι νὰ μεταβάλλωσι γνώμην, ὡς ἀλλοπρόσαλλοι, δικαίως θεωροῦνται, ὡς μὴ ἔχοντες χαρακτῆρα καὶ ὡς πρὸς τοιούτους φέρονται λίαν προσηκόντως αὐτοῖς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλ' εὐσταθεῖς ὄντες ἔν τε τῇ πίστει καὶ ταῖς ἁγίαις παραδόσεσι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἄτινα στενότατα, ὡς γνωστόν, συνδέονται, δεικνύομεν ἆρά γε οἱ πάντες εὐστάθειαν ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν καθηκόντων ἡμῶν; Πᾶς Χριστιανός, ἀγαπητοί, καίτοι **πάροικος καὶ παρεπίδημος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ** τυγχάνει, οὐχ ἧττον ἔχει ἀπαραίτητα καθήκοντα, ἅτινα ἀναγνωρίζει ὡς τοιαῦτα· ὁμολογεῖ δηλαδή, ὅτι ἡ ἐπιτέλεσις αὐτῶν εἶναι, οὐ μόνον ἀξιέπαινος καὶ ὠφέλιμος, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα ἐνίοτε ἀπαραίτητος, καὶ ὅμως πολλάκις διστάζει νὰ ἐπιτελέσῃ αὐτά!! Οὕτω δικαστής τις διακηρύττει, ὅτι πάντοτε δικαιοσύνην ἀπονέμει, ἤτοι, ὅτι ἐπιτελεῖ τὸ κυριώτατον αὐτοῦ καθῆκον· καὶ ὅμως ἐνίοτε ἐλέγχεται καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου συνειδότος, ὡς ἀδίκως δικάσας οὐχὶ ἀγαθῇ τῇ πίστει, ἀλλὰ δυστυχῶς ἕνεκα προσωπολη ψίας, ἢ φόβου, ἢ φιλοχρηματίας. Ὁ τοιοῦτος δικαστὴς δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄνθρωπος εὐσταθής, ἄνθρωπος μὲ χαρακτῆρα; Οὐχὶ βεβαίως. Ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη μερικῶν παδειγμάτων; Ἕκαστος ἡμῶν, ὡς μέλος τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἔχει καθήκοντα πρός τε τὴν θρησκείαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ὧν ἡ ἐκπλήρωσις ἀπαιτεῖ ἐνίοτε κόπους ἢ ἐντελῆ διατάραξιν τῆς ἄλλως ἡσύχου καὶ σχετικῶς γαληνιαίας ἡμῶν βιοτῆς. Εἴμεθα ἆρά γε οἱ πάντες πρόθυμοι καὶ κατ'ἐλάχιστον,νὰ μὴ δειλιάσωμεν πρὸς τοὺς κόπους τούτους, καὶ νὰ ἐπιδείξωμεν εὐστάθειαν χαρακτῆρος καὶ πρὸ κινδύνων ἔτι, ὡς εὔορκοι τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται; Ἀπάντησιν τούτου δότω ἕκαστος εἰς ἑαυτόν, καθ' ὅσον **τὰ τοῦ ἀνθρώπου οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὂν ἐν αὐτῷ** (α'. Κορινθ. 2, 11). Ὡς μέλη ἐπίσης τῆς κοινωνίας ἔχομεν καθήκοντα ἀπαραίτητα πρὸς τὰ εὐαγῆ ἡμῶν καθιδρύματα, τά τε σχολεῖα καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, διὰ τὰ ὁποῖα οὐ μόνον νὰ σεμνυνώμεθα ἐνίοτε, ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ δύναμιν μέν, **εὐσταθῶς** ὅμως πάντοτε ὀφείλομεν νὰ συντρέχωμεν. Καὶ ὅμως περισσοτέρας προφάσεις δὲν με-

ταχειριζόμεθα ἄρά γε οὐκ ὀλίγοι, ὅταν πρόκηται περὶ συνδρομῆς σχολείων, προσπαθοῦντες ἐνίοτε ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερα νὰ δώσωμεν; Ἡλὴν τούτων εἴμεθα, ἀγαπητοί, μέλη οἰκογενείας, ἄλλοι ὡς γονεῖς, ἄλλοι ὡς ἀδελφοὶ καὶ ἄλλοι ὡς τέκνα καὶ ἐπομένως ἔχομεν ἀνάλογα καθήκοντα, ὧν τὴν ἐκπλήρωσιν ἱερὸν καθῆκον ὑπολαμβάνομεν, καὶ ὅμως πόσον ἀσταθῶς οὐκ ὀλίγοι ἐκπληροῦμεν αὐτά, δυσαρεστοῦντες πολλάκις ἀδίκως τοὺς σεβαστοὺς γονεῖς ἡμῶν, ἢ λησμονοῦντες τὰ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰ τέκνα καθήκοντα!! Καὶ διὰ νὰ εἴπω συντόμως, εἶναι πασίγνωστον, ὅτι ἕκαστος ἡμῶν ἀγαπητοί, ἀναλόγως τῆς θέσεως, ἣν κατέχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τῆς διαφόρου καταστάσεως, ἐν ᾗ εὑρίσκεται, πλούσιος ἢ πτωχός, πρὸς τούτοις, ἀναλόγως τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς ἡλικίας, ἔχει βεβαίως καὶ ἀπαραίτητα καθήκοντα νὰ ἐκπληρώσῃ. Ἐκπληροῦμεν ἄρά γε ὅλοι προθύμως καὶ **εὐσταθῶς** ταῦτα, ἐξ ὧν ἡμεῖς πάλιν, ἐκπληροῦντες αὐτά, ὠφελούμεθα; Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, ἀγαπητοί, ἐκ φιλοτιμίας ἐπιθυμεῖ νὰ φαίνηται, ὅτι εἶναι **σταθερὸς εἰς τὰς καλὰς ἀποφάσεις,** ἃς ἐνίοτε λαμβάνει· **σταθερὸς εἰς τὰς ὑποσχέσεις,** τὰς ὁποίας **ἐπ' ἀγαθῷ** δίδωσι καὶ τὰς ὁποίας δύναται καὶ καθῆκον ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ· ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἕκαστος ἐξ ἡμῶν θεωρεῖ τιμὴν μεγάλην νὰ θεωρῆται **εὐσταθής,** ἄνθρωπος μὲ χαρακτῆρα! Ἀλλὰ διατὶ ἄρά γε οἱ περισσότεροι ἀσταθεῖς καὶ ἥττατοι τῶν πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς ἑαυτοὺς καθηκόντων **πολλάκις** δεικνύμεθα; Τοῦτο ὁ λόγος ἐφεξῆς, ἐπίσης συνοπτικῶς, ἡμῖν καταδείξει.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΛΑΪΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Μάθημα Β΄.

§ 2. Τί κατορθώνει ἡ πίστις*.

«Ἐὰν ἔχητε πίστιν, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς κόκκον συνάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ. Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ἡμῖν». (Ματθ. ιζ΄, 20.). Ἡ πίστις εἶνε παντοδύναμος. Ἡ πίστις μετακινεῖ ὄρη. Πᾶσα δυσκολία τοῦ βίου καὶ πᾶν πρόσκομμα, πᾶς πειρασμὸς καὶ πᾶν πάθος διὰ τῆς πίστεως αἴρονται καὶ ἐκμηδενίζονται. Ἔχεις πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν; Εἶσαι ἀνδρειότερος τοῦ λέοντος, φοβερώτερος τοῦ κεραυνοῦ, ἰσχυρότερος τῆς λαίλαπος· δύνασαι νὰ θαυματουργήσῃς καὶ νὰ ἐπιβληθῇς εἰς αὐτοὺς τοὺς φυσικοὺς νόμους. Βαδίζεις διὰ μέσου τῆς γῆς, καὶ τὰ στοιχεῖα πάντα ὑποκλίνονται ἐνώπιόν σου, διότι σὲ βλέπουσιν ἐπερειδόμενον ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ. Διὰ τῆς πίστεως ὁ προφήτης Μωϋσῆς διέσχισε τὴν Ἐρυθρὰν, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ κατέρριψε τῆς Ἰεριχοῦς τὰ τείχη, ὁ Ἡλιοὺ ἀνέστησε τὸν υἱὸν τῆς ἐν Σαρέπτοις χήρας, ὁ Πέτρος συνέσφιγξε τοῦ παρὰ τὴν ὡραίαν Πύλην καθημένου παραλύτου τὰ σφυρά. Διὰ τῆς πίστεως οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι συνέσεισαν τὸ ὑπερμέγεθες ὄρος τῆς εἰδωλολατρείας, ὅπερ ὡς ἐφιάλτης ἐπεκάθητο ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς ἀνθρωπότητος, μέχρι θανάτου πιέζον αὐτὴν, καὶ τὸ κατεκύλισαν εἰς τῆς αἰσχύνης τὰς ἀβύσσους. Ἀδελφοὶ, γράφει καὶ ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν (Ἑβρ. ια΄, 33.)· οἱ ἅγιοι πάντες «διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων». Ἂν δὲν εἶχε πίστιν ὁ μικρὸς Δαυὶδ, ὁ πεποιθὼς ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦ Σαβαὼθ, δὲν θὰ συνεπλέκετο καὶ δὲν θὰ ἐκτύπα χαμαὶ ἀναίσθητον τὸν γίγαντα Γολιὰθ, τὸν ὑβριστὴν τοῦ Παντοδυνάμου· ἂν δὲν εἶχε πίστιν ἡ Ἰουδὶθ, δὲν θὰ εἶχε τὴν τόλμην νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ στρατηγοῦ Ὀλοφέρνους καὶ νὰ ἀποκόψῃ τὴν κεφαλήν του. Ἡ πίστις τοὺς μικροὺς κάμνει μεγάλους, καὶ δυνατοὺς τοὺς ἀνισχύρους. «Ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» εἶπε πρὸς τὸν Παῦλον ὁ Κύριος (Β΄ Κορ. ιβ΄, 9.), ἀρκεῖ ἡ τοιαύτη ἀσθένεια νὰ περιβάλληται τὴν θαυματουργὸν πίστιν· ἀπ' ἐναντίας δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ἀτολμότερον καὶ περιδεέστερον τῆς ἀπιστίας. Καὶ θὰ πεισθῇς περὶ τούτου, φίλτατε ἀναγνῶστα, ἂν θελήσῃς νὰ παραβάλῃς δύο ἀνθρώπους, ἀμφοτέρους ὑπάρχοντας ἐν δεινοῖς καὶ συμφοραῖς, ἀλλ' ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος πιστεύει, ὁ δὲ ἄλλος ἀπιστεῖ εἰς Θεόν. Τί θὰ συμβῇ; Τίς ἐκ τῶν δύο θὰ σταθῇ ὡς βράχος ἀκλόνητος, ὃν δὲν δύνανται νὰ κύματα νὰ ἀνατρέψουν; Ὁ πιστεύων. Τίς ἐκ τῶν δύο θὰ καταπέσῃ ὡς σκωληκόβρωτον δένδρον καὶ σεσηπὸς; Ὁ ἀπιστῶν. Τίς θὰ εἴπῃ καὶ εἰς τὰς δεινοτέρας θλίψεις καὶ πικρίας τοῦ βίου

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 115—117.

του μετά γενναιότητος καὶ ἡρωϊσμοῦ: «δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν;» Ὁ πιστεύων. Καὶ τίς θὰ καταρρεύσῃ ὡς παιδικόν τι ἐξ ἄμμου κατασκεύασμα μετὰ ψόφου βλασφημίας; Ὁ ἀπιστῶν. Βλέπεις πῶς ἡ πίστις δείκνυται ὡς δύναμις εἰς τὸν πιστεύοντα καὶ ὡς θάρρος καὶ ὡς καρτερία; Βλέπεις ποῖον παρήγορον αἴσθημα εἶνε τὸ αἴσθημα τῆς πίστεως; Τίς λοιπὸν θὰ εἴπῃ ὅτι πίστις δὲν ὑπάρχει καὶ δὲν ὑρίσταται; Τίς θὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὰ σαρκικά του ὄμματα καὶ εἰς τὸ ἀνίσχυρον λογικόν του; Ἐνώπιον τῶν καλλονῶν τῆς τέχνης ἀνομολογοῦμεν τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς, ἐνώπιον τῶν δαφνῶν καὶ τῶν τροπαίων ἀνομολογοῦμεν τὴν ὕπαρξιν τοῦ νικητοῦ, ἐνώπιον τῶν ἀγαθοεργιῶν καὶ τῶν ποικιλομόρφων μεγάρων τῆς ἐλεημοσύνης ἀνομολογοῦμεν τὴν ὕπαρξιν τῆς χαριτοβρύτου εὐποιΐας καὶ ἐνώπιον τόσων δωρεῶν καὶ τόσων ἱκανοτήτων, ἃς παρέχει ἡ πίστις, θὰ κλείσωμεν τοὺς ὀρθαλμοὺς καὶ θὰ εἴπωμεν ἀνοήτως ὅτι δὲν ἐνδιαφερόμεθα περὶ κενῆς λέξεως; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ἡ πίστις εἶνε τὸ πρῶτον καθῆκον, ὅπερ ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Θεός. Ἡμεῖς δ' οὐ μόνον θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐγκαθιδρύσωμεν ἐν ἡμῖν τὴν πανσθενῆ καὶ θαυματουργὸν πίστιν, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐρωτήσωμεν νὰ μάθωμεν τί αὕτη ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἡμᾶς, διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν τὰ πρὸς τὴν ἀγαθοδότιδα πίστιν καθήκοντά μας.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
πρεσβύτερος

Παραλειφθεῖσα σημείωσις ἐν τῷ Ἱστορικῷ ἐκκλησιαστικῷ ζητήματι ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Κομνηνοῦ*.

Κατὰ τῶν δοξασιῶν τοῦ Μητροπολίτου Χαλκηδόνος Λέοντος, ἔγραψε καὶ ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Εὐστράτιος Μητροπολίτης Νικαίας τὰ ἑξῆς.

Εὐστρατίου Μητροπολίτου Νικαίας

α] Διάλογος ἐκτεθεὶς ὅτε ἡ ἀμφισβήτησις περὶ τῶν ἁγίων Εἰκόνων ἐγένετο, πῶς δεῖ προσκυνεῖσθαι καὶ τιμᾶσθαι αὐτὰς σχετικῶς ἢ λατρευτικῶς, τοῦ τῆς ἐν Βιθυνίᾳ Χαλκηδόνος Μητροπολίτου Λέοντος καὶ τῶν συνισταμένων αὐτῷ πρὸς τὸ λοιπὸν ἅπαν πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἀντιπιπτόντων καὶ λατρευτικὴν ἀπονέμειν φιλονεικούντων τὴν προσκύνησιν ταῖς γεγραμμέναις εἰκόσι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἣν μόνῃ τῇ Θεότητι ἡ Ἐκκλησία ἔλεγεν ἐπρεῖλεσθαι, τῇ δὲ ἁγίᾳ εἰκόνι τὸ σχετικόν τε καὶ ἀναφορικὸν τῆς προσκυνήσεως ἐφαρμόττειν καὶ τῆς τιμῆς. Τὰ τοῦ Διαλόγου πρόσωπα φιλοσυνήθης, καὶ φιλαλήθης.

β] Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ τρόπου, τιμῆς τε καὶ προσκυνήσεως τῶν σεβασμίων εἰκόνων συλλογιστικὴ ἀπόδειξις.

(Ἐξεδόθησαν ὑπὸ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Βιβλιοθήκῃ Τόμ. Α.).

Ἀλέξ. Ε. ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ.

* Ἴδε φυλλ. α' Ἐκκλ. Ἀληθείας ἔτος Κ'. ἀρ. 41 σελ. 455.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Λόγοι καὶ Ὁμιλίαι ὀγδοήκοντα τρεῖς.—Ἐκ χειρογράφων Ἄθω, Βιέννης, Γενεύης, Ἑνετίας, Ἱεροσολύμων, Μονάχου, Μόσχας, Παρισίων, Ρώμης, Χαϊδελβέργης, κλπ.—Ἐκδιδόντος Σ. Ἀριστάρχου, μεγάλου Λογοθέτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.—Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Annuaire oriental et Printing C. *1901.—Τόμοι Ι—ΙΙ, εἰς σχῆμα μέγα 4ον.—Τιμὴ τῶν δύο τόμων ὁμοῦ διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς 5 ἀργυρᾶ μετζίτια ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, καὶ 25 χρυσᾶ φρ. ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.*

Πολὺς ὁμολογουμένως ὀφείλεται ἔπαινος τῷ ἄρχοντι Μεγάλῳ Λογοθέτῃ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, φιλοτίμως πάνυ ἀναλαβόντι καὶ μετὰ πολυετεῖς μόχθους καὶ δαπάνας ἀγαγόντι εἰς αἴσιον πέρας τὴν ὡς ἄνω ἔκδοσιν ἀνεκδότων τέως Λόγων καὶ Ὁμιλιῶν τοῦ ἁγιωτάτου καὶ σοφωτάτου ἐν οἰκουμενικοῖς Πατριάρχαις Φωτίου, ὑπὲρ ἧς ἐκδόσεως λίαν εὐφήμου μνείας ἐποιήσατο σύμπας ὁ τῆς πρωτευούσης τύπος. Ἡ μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας καὶ μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας γενομένη ἔκδοσις αὕτη μαρτυρεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις, τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡ ἀνένδοτος ἐπιμονὴ ἐπὶ ἔργου σπουδαίου, οἷον τὸ προκείμενον, ὅπερ μετὰ τὰς τέως γενομένας ἐκδόσεις ἄλλων ἔργων τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ὑπὸ τῶν ἡμετέρων Ἰ. Βαλέττα (Ἐπιστολαὶ Φωτίου) καὶ Σ. Οἰκονόμου (Ἀμφιλόχια) νέαν καὶ τὰ μάλα σπουδαίαν παρέχει συμβολὴν εἰς τὴν μελέτην τῆς μεγάλης καὶ ἐξόχου προσωπικότητος τοῦ ἐπιφανοῦς ἐκείνου Πατριάρχου. Τῆς ὅλης δὲ τόμου ἐκδόσεως ὁ φιλοπονώτατος ἐκδότης προτάσσει μακρὰν εἰσαγωγὴν ἐξ 194 σελίδων, ἐν αἷς ἔχων ὑπ' ὄψει πάντα τὰ γραφέντα σχετικὰ ἐπὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ὑπό τε ἡμετέρων καὶ ξένων (Νικήτα Παφλαγόνος, Ἰωάννου ια', τοῦ Βέκκου, Π. Κ., Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων, Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη, Σ. Καραθεοδωρῆ, Σ. Οἰκονόμου, Ι. Βαλέττα, Α. Δημητρακοπούλου, Α. Π. Κε-

ραμέως, Maimbourg, J. G. Philippi, J. Basnagii, Fr. Fontani, Hefele, Ἰβαντσὼφ Πλατώνωφ, Προσβρκζένσκη Β., Hergenrœther, Κρουμπάχερ, καὶ ἄλλων), ἐπιχέει νέον φῶς ἐπὶ πολλῶν σημείων τοῦ πολυσχιδοῦς βίου καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ.

Ἀξιολογος ἐπίσης καὶ περιεκτικωτάτη προθεωρία προτάσσεται ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἐκδιδομένων 83 Λόγων [καὶ Ὁμιλιῶν, ἢ περισωζομένων ἀποσπασμάτων αὐτῶν, ἐξετάζουσα τὸν χαρακτῆρα, τὸν χρόνον καὶ τὰς περιστάσεις, ὑφ' ἃς ἐγράφη ἢ ἐξεφωνήθη.

Τὴν ἔκδοσιν τοῦ πρωτοτύπου κειμένου παρακολουθεῖ πάντοτε ἐν πολλαῖς καὶ πλουσίαις ὑποσημειώσεσι ἐμπεριστατωμένη κριτικὴ ἐπισκόπησις.

Τὸ ὅλον ἔργον, φέρον ἐπὶ κεφαλῆς ἀρχαιοτάτην εἰκόνα τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, φωτογραφηθεῖσαν μὲν ἐκ κώδικος ἀγιορειτικοῦ, γεγραμμένην δὲ περὶ τὰ 960 μ. Χ., (τοὐτέστι 62 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱεροῦ Φωτίου), περατοῦται δι' ἑπτὰ χρησιμωτάτων πινάκων, διευκολυνόντων τὰ μέγιστα τὴν χρῆσιν αὐτοῦ: Εἰσὶ δὲ οὗτοι 1] Πίναξ τῶν γραφικῶν ῥήσεων, 2] τῶν ἀθησαυρίστων λέξεων, τῶν μὴ ἀποτεταμιευμένων οὔτε ἐν τῷ «Θησαυρῷ τῆς Ἑλλην. γλώσσης τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου (ἔκδ. Valpy), οὔτε ἐν τῇ «Συναγωγῇ λέξεων ἀθησαυρίστων» τοῦ Σ. Κουμανούδη, 3] τῶν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου γενομένων ἐπανορθώσεων τοῦ κειμένου, 4] τῶν κυρίων ὀνομάτων, 5] τῆς ἀρχῆς ἑκάστης ὁμιλίας, 6] τῶν συμπληρώσεων καὶ 7] τοῦ περιεχομένου.

Τὸ ἔργον ἐπιχέον, ὡς εἴρηται, πολὺ φῶς ἐπὶ τοῦ καθόλου βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, προώρισται νὰ διαφωτίσῃ ἰδίᾳ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς δράσεως αὐτοῦ, καθ' ὃ ὁ μέγας Πατριάρχης παρίσταται ὡς διδάσκαλος καὶ ἱεροκῆρυξ. Ὡς γνωστὸν τοῖς περὶ τὰ θεολογικὰ γράμματα καὶ τὴν μεσαίλικα τοῦ Γένους ἡμῶν ἱστορίαν ἀσχολουμένοις, καὶ καθόλου μὲν ἡ Ἱστορία τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος ἐν Βυζαντίῳ εἶνε εἰσέτι ἀδιαρώτιστος, ἐν δὲ τῇ εἰδικῇ περὶ ἱστορίας τοῦ κηρύγματος συγγραφῇ τοῦ γερμανοῦ Rothe αὐτὴ κατέχει μικρὸν σχετικῶς μέρος, ἰδιαιτέρως ὅμως λεκτέον τοῦτο περὶ μεγάλων ὁμολογουμένως τῆς βυζαντινῆς περιόδου ῥητορικῶν ἱκανοτήτων, οἵοι ὁ ἱερὸς Φώτιος, Εὐστάθιος ὁ Θεσσαλονίκης, Μιχαὴλ ὁ Ἀκομινάτος καὶ ἄλλοι. Ὅτι δ' ἡ ἐν λόγῳ ἔκδοσις θέλει τὰ μάλιστα συντελέσῃ εἰς τὴν διαφώτισιν τῆς τοιαύτης δράσεως τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, περὶ τούτου πείθει πρωτίστως αὐτὴ ἡ ποικιλία τοῦ περιεχομένου τῶν ἐν αὐτῇ περιληφθέντων Λόγων καὶ Ὁμιλιῶν αὐτοῦ. Εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ περιεχόμενον οἱ ἐκδοθέντες Λόγοι καὶ αἱ Ὁμιλίαι Φιλοσοφικοί, Δογματικοί, Κατηχητικοί, Πανηγυρικοί, Ἠθικοί, Προτρεπτικοί, Ἐλεγκτικοὶ κλπ.

Συγχαίροντες ἀπὸ καρδίας τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ πολυμαθεστάτῳ ἐκδότῃ τῶν ἐν λόγῳ ἔργων τοῦ ἱεροῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀποπερατώσει τῆς σπουδαίας ταύτης ἐπιχειρήσεως, συγχαίρομεν συγχρόνως καὶ τῇ ἡμετέρᾳ πενιχρᾷ θεολογικῇ Φιλολογίᾳ, μελλούσῃ ἀναμφιβόλως νὰ ἐφελκύσηται τὸν δίκαιον ἔπαινον καὶ τὰ εἰλικρινῆ συγχαρητήρια καὶ τῶν ξένων θεολόγων καὶ φιλολόγων ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ πολυτίμῳ ἀποκτήσει.

Α. Π.

Κῶδιξ τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου ὑπὸ *Μιλτ. Καραβοκυροῦ*.

Τὸ βιβλίον τοῦτο ἕβδομον τὸν ἀριθμὸν τοῦ συγγραφέως ἐν σελίσι 900 καὶ πλέον εἶνε χρησιμώτατον, διότι περιέχει,

1) ἐν ἄρθροις εὐλήπτοις 345 ὅλην τὴν περὶ *μνηστείας, γάμου, κωλυμάτων* καὶ *λύσεως*, περὶ *προικὸς, διατροφῆς, ἀνατροφῆς, ἁρμοδιότητος δικαστηρίων* καὶ *λοιπῶν νομοθεσιῶν*.

2) *αὐτολεξεὶ* ὑφ' ἕκαστον ἄρθρον ὅλην τὴν *νομολογίαν* τῶν Πατριαρχείων καὶ ἄλλων δικαστηρίων ἀπὸ τοῦ 1600 μέχρις Ἀπριλίου 1901.

3) ὅλα τὰ σχετικὰ κείμενα τῶν *Βασιλικῶν, Νεαρῶν, Κανονισμῶν, βερατίων, Ἐγκυκλίων Πατριαρχικῶν, βεζυρικῶν* καὶ *ὑπουργικῶν, Τόμων Συνοδικῶν* καὶ *Ἀποδείξεων Πατριαρχικῶν*.

4) ὅλους τοὺς τύπους τῶν δικαστικῶν καὶ μὴ πράξεων περὶ *γάμου, διαζυγίου, προικὸς, συγγενείας* κτλ.

5) *ἀλφαβητικὸν ἀναλυτικὸν πίνακα* ἤτοι *Λεξικὸν λεπτομερὲς αὐτοῦ*.

Τοιουτοτρόπως ὁ Κῶδιξ οὗτος εἶνε ἀπαραίτητος *ἀδηγὸς* καὶ *ἐγκόλπιον* διὰ πάντα *Ἀρχιερέα, ἀρχιερατικὸν* καὶ *ἱερατικὸν ἐπίτροπον, δημογεροντίας, μικτὰ* καὶ *ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια*, καὶ διὰ *πάντα δικηγόρον* καὶ *ἀναγνώστην* καὶ διὰ *πᾶσαν ἐν γένει βιβλιοθήκην*.

Παρακαλοῦνται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως πάντες οἱ λαβόντες ἀγγελίας τοῦ *Κώδικος* ἵνα ἐπιστρέψωσιν αὐτὰς ὡς τάχιον πρὸς καταχώρισιν τῶν ὀνομάτων, εἰ δυνατόν.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΡΗΝΙΚΗ*

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΑ

ΤΟΝ ΠΑΠΑΝ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΦΩΤΙΟΝ

Μακαριώτατε καὶ ἁγιώτατε Πάπα καὶ Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φώτιε, τὴν περισπούδαστον ἡμῖν σεβασμίαν Αὐτῆς Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀρχαίῳ στοιχοῦσα ἔθει τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος, εὐσεβείας ἔμπλεω καὶ φιλα-

---

* Δημοσιεύσαντες ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ» (ἀριθ. 10 καὶ 11) τὴν Εἰρηνικὴν Ἐπιστολὴν τῆς Α. Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου, δημοσιεύομεν ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ καὶ τὴν σχετικὴν Ἀπαντητικήν, ἀπευθυνθεῖσαν ἀπὸ 22 Μαρτίου παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου, πρώην Κωνσταντινουπόλεως [Κωνσταντίνου τοῦ Ε'.

δελφίας δηλωτικὰ ἡ γερασμία Αὐτῆς Μακαριότης ἐξέπεμψεν ἡμῖν γράμματα τῇ κη' Φεβρουαρίου τοῦ ἐνεστῶτος σωτηρίου ἔτους χρονολογούμενα, τὴν ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας αἰσίαν αὐτῆς ἀνάρρησιν ἡμῖν ἐξαγγέλλουσα, ἅμα δὲ καὶ τὴν τῆς πίστεως ἐκφέρουσα Ὁμολογίαν «ἵνα καὶ ἡ κοινωνία τῆς » πίστεως τὴν ἐν ἀγάπῃ κοινωνίαν ἀρραγῆ τε καὶ » ἀνόθευτον διαφυλάττοιτο».

Ταῦτα χαρᾶς πρόξενα καὶ εὐφροσύνης πνευματικῆς ἡμῖν ἐγένοντο αἴτια, πρῶτον μὲν ὅτι, μετὰ χρηρείαν χρονίως παραταθεῖσαν, ἐπὶ τὰ πηδάλια τοῦ ἱεροῦ σκάφους τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας θείᾳ βουλῇ καὶ χάριτι κληθέντα εἴδομεν οἰακοστρόφον ὡς μάλιστα αὐτῇ ἐμπρέποντα, ἐπάξιόν τε τῆς διαδοχῆς πρωθιεράρχου κλεινοῦ, ἐπὶ μακρὰν ἐτῶν περίοδον ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ὁρίζοντι δίκην φάρου τηλαυγοῦς σελαγίσαντος, ἡμῖν δὲ ἰδιαίτατα ἀγαπητοῦ καὶ σεβαστοῦ πνευματικοῦ πατρός, οὗ ὡς ἀληθῶς πιστὴν εἰκόνα ἐφιλοτέχνησεν ἐν τοῖς γράμμασιν ἡ γερασμία Αὐτῆς Μακαριότης, ὀρθῶς κρίνουσα καὶ δικαίως ἐξαίρουσα τὴν εὐαγγελικὴν ἐκείνου ἀρετὴν καὶ τὴν ἀνυσιμωτάτην ἐν ἀμφοτέραις ταῖς Ἐκκλησίαις πολιτείαν. Εἶτα δὲ χαίρομεν καὶ εὐφραινόμεθα βλέποντες διαλάμποντα ἐν τοῖς λόγοις Αὐτῆς ζῆλον Θεοῦ κατ' ἐπίγνωσιν καὶ πνεῦμα ὀρθοτομοῦν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας αὐτοῦ διῆκον διὰ τῆς εὐσεβοῦς Αὐτῆς Ὁμολογίας, ἐν ᾗ σὺν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως πιστῶς τῶν τε ἱερῶν δογμάτων καὶ τῶν σεπτῶν μυστηρίων καὶ τῶν ἁγίων παραδόσεων ἡ ὀρθοδοξοῦσα ἀναγράφεται διατύπωσις καὶ ἡ θεολόγος ἐκτυλίσσεται ἑρμηνεία ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἡμῖν παραδοθέντων ὑπὸ τοῦ Θεμελιωτοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν, ὑπὸ τῶν θείων αὐτοῦ μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων καὶ ὑπὸ τῶν πανσέπτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὧν τὴν παρακαταθήκην ἀμείωτον τοῖς ἐπιγόνοις καταλιπεῖν ἀνελάβομεν, «ἡ γὰρ τῶν ἀληθῶν κανόνων φυλακὴ σπουδαίῳ » μὲν ἐποφείλεται παντί, πολὺ δὲ πλέον τοῖς διευ» θύνειν τὰ τῶν ἄλλων ὑπὸ τῆς Προνοίας ἠξιωμένοις, » καὶ τούτων ἔτι μάλιστα τοῖς ἐν αὐτοῖς τούτοις » πρωτεύειν λαχοῦσιν. Ὅσῳ γὰρ ὑπερέχουσι, τοσούτῳ νομοφυλακεῖν ὀφείλουσι»[1].

Κατὰ ταύτην τοίνυν «τὴν καθαρὰν καὶ ἀμώμητον ὁμολογίαν» καὶ τὴν «τῆς ἀχράντου καὶ εἰλικρινοῦς λατρείας ἡμῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὴν σεπτῶν μυστηρίων τὴν θεόσοφον μυσταγωγίαν» φρονοῦσα καὶ πιστεύουσα καὶ πολιτευομένη ἡ γερασμία Αὐτῆς Μακαριότης κέκληται «στηρίζαι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ λογικὸν Αὐτῆς ποίμνιον ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ», τὴν δὲ διαπιστευθεῖσαν Αὐτῇ πρεσβυγενῆ Ἐκκλησίαν εἰς ἐμπρέπουσαν ἀναγαγεῖν περιωπήν, τὸν δὲ ἀνὰ μέσον τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἱερὸν τῆς ἐν Χριστῷ ἑνότητος σύνδεσμον στερρὸν καὶ ἄρρηκτον συγκρατῆσαι πρὸς τὴν κοινωνίαν τὴν ἐν ἀγάπῃ, «δι' ἧς τὰ διεστῶτα » συνάπτεται καὶ εἰρηνοποιεῖται τὰ μαχόμενα καὶ » τὰ οἰκεῖα μᾶλλον συσφίγγεται. Αὕτη καὶ τοὺς τὴν » αὐτὴν πάλιν περὶ τὸ θεῖον δόξαν κρατύνοντας, κἂν » ὡς πορρωτάτω παροικοῦντες ὦσι, κἂν ὀφθαλμοῖς » ἀλλήλων οὔπω ὡράθησαν, εἰς ἕνωσιν ἄγει, καὶ γνώ» μας συνάπτει καὶ φίλους ἀληθεῖς ἀπεργάζεται»[2].

Εἰ δ' ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ «τῆς ἀγάπης ὡς ἀληθῶς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον», «τῆς δ' ἑνότητος τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» οὐδὲν τιμιώτερον, πολλῷ μᾶλλον χρῄζομεν τούτων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐν αἷς τῶν πάλαι αἱρέσεων καὶ τῶν καινῶν δογμάτων τὸ ἀντίθεον θράσος διεδέξαντο αἱ τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος πλάναι, ὧν ἀδόξως ἡγεμονεύει ἡ μέχρις ἀπιστίας ἐξικνουμένη περὶ τὸ θεῖον ἀσέβεια τῶν ὑλοφρονούντων οἳ «τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ οὐ δέχονται· μωρία γὰρ αὐτοῖς ἐστι»· «ἀλλὰ » τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ ἀνθρώπου φορέσαντες τὴν » τοῦ οὐρανίου ἀποβάλλουσι», ψυχροὶ μὲν τὴν πίστιν, διάπυροι δὲ τὰ ἐγκόσμια· «καὶ γὰρ ἐκ τοῦ κόσμου » εἰσί· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι καὶ ὁ κό» σμος αὐτῶν ἀκούει». Ταύτῃ δ' ἀκόλουθος ἡ πλάνη τῶν εἰσαγόντων τὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ ποικιλοχρόους διακρίσεις καὶ τῶν τὰς διχοστασίας καὶ ἔριδας ἐπιζητούντων, παρὰ τὴν ἐν Εὐαγγελίοις θεόσδοτον διδασκαλίαν, τόλμαις τε καὶ σοφιστείαις καὶ μηχανήμασι τὰς ἱερὰς παραδόσεις ὑπονομευόντων καὶ τὸν καθολικὸν παραμορφούντων χαρακτῆρα τῆς Ἐκκλησίας, ὃν πάνυ προσφυῶς διαζωγραφεῖ καὶ εἰκονίζει τῆς γερασμίας Αὐτῆς Μακαριότητος ἡ εὐθύρρων εὐσέβεια, τὴν πλάνην δεξιῶς καὶ ἐντόνως διὰ τῶν εὐαγγελικῶν λογίων ἀνασκευάζουσα.

Ἐν τῷ πιστεύειν τοίνυν κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῷ ἀποδέχεσθαι τὰ ἱερὰ θέσμια τῶν Πατέρων καὶ τῶν θεοσυλλέκτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, «δι' ὧν πᾶσα καινοτομία καὶ αἵρεσις ἀπελαύνεται, τὸ δὲ τῆς ὀρθοδοξίας ἀκήρατον καὶ ἀρχαιοπαράδοτον φρόνημα ταῖς τῶν εὐσεβούντων ψυχαῖς εἰς ἀδιάστακτον σεβασμιότητα καθιδρύεται», ἐπιβέβληται ἡμῖν στηρίζαι μὲν τὴν παράδοσιν, προασπίσαι δὲ τὰ θέσμια κοινῇ καὶ ὁμοθύμῳ τῇ γνώμῃ καὶ ἔργῳ ἐνδείξασθαι ὅτι «πάντες ἓν ἐσμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», ὅτι «ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ προφητῶν ἐποικοδομηθεῖσα ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ἐν αὐτῷ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν

1. Ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἁγιωτάτου Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

2. Ἐπίσης ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου Φωτίου Πατριάρχου Κωνσκαντινουπόλεως.

Κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς συνοικοδομούμεθα εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι» καὶ ὅτι «περιεζωσμένοι τὴν ὀσφὺν ἡμῶν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐνδεδυμένοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως δυνησόμεθα πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι, ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων».

Ἓν πᾶσι δὲ τούτοις ἥδιστον ἡμῖν καὶ παρήγορον ὅτι, ὡς ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς γράμμασιν Αὐτῆς ἀποπνεομένης ἀκραιρνοῦς εὐσεβείας καὶ ἀπὸ τῆς πρώην εὐδοκίμου Αὐτῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτείας εἰκότως τεκμαιρόμεθα, ἡ γερασμία Αὐτῆς Μακαριότης πρόθυμον ἕξει μέλημα σὺν τῇ ἀκοιμήτῳ ἐπιμελείᾳ τῆς τοῦ ἰδίου πνευματικοῦ ἀμπελῶνος καλλιεργείας, καὶ πᾶσαν ἐν ἀνάγκῃ, ἐνδείξασθαι πρόφρονα σπουδὴν ἐπὶ τῷ συγκατεργάζεσθαι μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἐν ζητήμασιν ἐγκαίρου ἐπιδεομένοις μελέτης καὶ ἐπιλύσεως πρὸς ἐποικοδόμησιν μὲν τοῦ χριστωνύμου πληρώματος, πρὸς ἀσφάλειαν δὲ ἧ ἀποκατάστασιν τῆς ὅπως ποτὲ σαλευομένης εἰρήνης καὶ τάξεως ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ.

Διὸ οὐ μόνον τὰς ἀδελφικὰς διὰ τῶν ἀπαντητικῶν ἡμῶν τῶνδε γραμμάτων προσφέρομεν Αὐτῇ συγχαρητηρίους προσρήσεις ἡμῶν τε καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλ' ἅμα χαρὰν ἐν ἡμῖν ἔχομεν καὶ πεποιθησιν ἀκλόνητον ὅτι ἡ ἀδελφικὴ τῶν καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτων Ἐκκλησιῶν ἐπικοινωνία τῇ εἰλικρινεῖ συμπράξει τῆς γερασμίας Αὐτῆς Μακαριότητος ἐπὶ μᾶλλον συσφιγγομένη εὐχερεστέραν ἅμα καὶ τελεσφορωτέραν καταστήσει τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς κοινῆς αὐτῶν ἀποστολῆς. Χριστὸς δὲ ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας Ἀρχιερεύς, δόξῃ μὲν τῇ Αὐτῆς πεπυμένῃ Μακαριότητι «γαληνὸν καὶ ἤρεμον ἐξανύειν τὸν τοῦ βίου δρόμον», δόξῃ δὲ τὴν πανσθενουργὸν τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἀντίληψιν εἰς εὐδόκιμον καὶ πανισίαν ἐκτέλεσιν τῆς ὑψηλῆς διακονίας τοῦ πολιτεῦσαι θεαρέστως τὸν διαπιστευθέντα Αὐτῇ περιούσιον τοῦ Κυρίου λαόν, ἰθύναι τε σοφῶς καὶ ἐπιστημόνως τοὺς ἐγχειρισθέντας Αὐτῇ οἴακας εἰς δόξαν Χριστοῦ, παρ' οὗ καὶ τὰ ἔτη Αὐτῆς εἴησαν ὅ,τι πλεῖστα, καὶ κατ' ἄμφω σωτήρια. ,αψα' Μαρτίου κβ'.

Τῆς Λίαν ἡμῖν περισπουδάστου σεβασμίας Αὐτῆς Μακαριότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλως πρόθυμος
ὁ Κ]πόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία δύο Σωμάτων. — Σήμερον συγκληθέντα τὰ δύο Διακτικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σ. τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτου Προύσης Ναθαναὴλ εἰς κοινὴν συνεδρίαν καθώρισαν, συνῳδὰ τοῖς Κανονισμοῖς, τὰς δέκα ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως συντεχνίας αἵτινες θὰ ἐκλέξωσιν ἀνὰ ἕνα ἀντιπρόσωπον μέλλοντα νὰ μετάσχῃ τῆς πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως. Αἱ ὁρισθεῖσαι συντεχνίαι εἶσιν αἱ ἑξῆς:

1) Γουναράδων καὶ Τσοχατζίδων. 2) Κρεοπωλῶν. 3) Ἀρτοποιῶν. 4) Καζαντζίδων καὶ Καλαϊτζίδων. 5) Παντοπωλῶν, Χαβιαράδων, Τυροπωλῶν καὶ Ζαχαρετζίδων. 6) Τσαρτσίδων καὶ Τζαμβεστσίδων. 7) Τζιβαερτζίδων καὶ Κουϊμτζίδων. 8) Καπήλων. 9) Κερεστετζίδων. 10) Κρεσὲ Σαράφιδων.

—*Συνέντευξις.*—Προχθὲς αἱ ΑΑ. ΣΣ. ὁ Τποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ καὶ οἱ μητροπολῖται Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος καὶ Κορυτσᾶς Γερβάσιος ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγᾶ Ἀντωνίου ἐρέντη Οἰκιάδου μετέδησαν συνεπείᾳ ἀποράσεως τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὴν Γ. Πύλην καὶ ἔσχον συνέντευξιν μετὰ τῶν ΑΑ. ΓΓ. τοῦ μεγάλου Βεζούρου Χαλὴλ Ριφὰτ πασᾶ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων Ἀββουρραχμὰν πασᾶ, ἀφορῶσαν σπουδαῖον ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα.

—*Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.* — Ἐν τῇ χθὲς συγκροτηθείσῃ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τακτικῇ γενικῇ συνεδρίᾳ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἡ Α. Θ. Π. ὁ πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἀνεκηρύχθη *δωρητὴς*, ἕνεκα τῆς πρὸς τὴν Μουσικὴν Σχολὴν τοῦ Συλλόγου πενταλίρου δωρεᾶς αὐτοῦ.

—*Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας.*—Εὐχαρίστως πάνυ ἀναγράφομεν, ὅτι οἱ ἐκ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐριτίμων ὁμογενῶν Κωνσταντῖνος Ν. Σαλβάγος καὶ Ἐμμανουὴλ Α. Μπενάκης, παράδειγμα ἀξιέπαινον καὶ ἀξιομίμητον γνησίων τῆς Ἐκκλησίας τέκνων παρέχοντες, ἔσπευσαν προφρόνως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀρτίως τελεσθέντων γάμων τῶν τέκνων αὐτῶν, ὅπως ἀναγγείλωσι διὰ γραμμάτων υἱῶν πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα, τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, τὴν προσφορὰν γενναίων δωρεῶν τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ Ἀλεξανδρείας, σκοπὸν ἐχουσῶν «τὴν ἀσφαλεστέραν ἐν τῷ μέλλοντι συντήρησιν καὶ ἀκριβεστέραν περὶ τὰ καθήκοντα ἐπάρκειαν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ λειτουργίας τοῦ ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ ἐκείνου Θρόνου». Εἰς ἀπάντησιν ἡ Α. Μακαριότης ἔπεμψεν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς εὐσεβόφρονας ὁμογενεῖς γράμματα πατριαρχικὰ μεστὰ πατρικῆς χαρᾶς καὶ πατριαρχικῶν εὐχαριστιῶν καὶ εὐλογιῶν ἐπὶ ταῖς γενναίαις αὐτῶν δωρεαῖς.

—*Μισθοδοσία Μ. Ἱεροκήρυκος τῶν Πατριαρχείων.*—Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος σκεψαμένη ἐσχάτως περὶ τοῦ τρόπου τῆς καταβολῆς τῆς μισθοδοσίας τοῦ Μ. Ἱεροκήρυκος τῶν Πατριαρχείων διὰ πρακτικοῦ αὐτῆς συνέστησεν εἰς τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ὅπως τοῦτο καὶ αὖθις ψηφίσῃ δι' αὐτὸν τὴν προσήκουσαν ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου μισθοδοσίαν. Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἀποδεξάμενον τὴν σύστασιν ταύτην ἀπεφάσισε τὴν ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου μισθοδοσίαν τοῦ Μ. Ἱεροκήρυκος.

— *Ἀναχώρησις.*—Ἀδείᾳ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ὁ διευθυντὴς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰωάν. Ταντελίδης ἀπῆλθε προχθὲς εἰς Θεσσαλονίκην χάριν τοῦ αὐτόθι ἀσθενοῦντος ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Κατὰ τὴν δεκαήμερον δὲ ταύτην ἀπουσίαν αὐτοῦ ἀναπληρώσει αὐτὸν ὁ β' γραμματεὺς τοῦ Γραφείου Χρῆστος Παπαϊωάννου.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 11 ΜΑΪΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 19

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ ἐνοριακὸς κλῆρος καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ— Ἱερὸν κήρυγμα· Λόγος περὶ εὐσταθείας, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ τῇ Β' κυριακῇ τῶν νηστειῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Κωνσταντινίδου, καθηγητοῦ τῶν νομικῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ — Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιθεώρησις — Βιβλιολογία — Βιβλία ἀποσταλέντα — Νεκρολογία — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Ο ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΥΤΟΥ

Ὁποῖον θέλουσι τὸν ἱερέα αἱ θεῖαι Γραφαὶ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Δυσχέρειαι καὶ εὐθῦναι τῆς 'Ιερωσύνης'

Γ'.

Ἡ οἰκτρὰ καὶ ἀπαραδειγμάτιστος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ παραγνώρισις τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου παρ' ἡμῖν, ἐκ μέρους τῶν δυναμένων νὰ συντελέσωσιν οὕτως ἢ ἄλλως εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως αὐτοῦ, δὲν ἔσχε μόνον ὡς ἄμεσον θλιβερὸν ἀποτέλεσμα τὸ ὅτι οὐδεμία μέχρι τοῦδε ἐλήφθη σοβαρὰ καὶ ἀποτελεσματικὴ πρόνοια περὶ αὐτοῦ. Αὕτη ἐκαμέ τι πλέον τούτου. Ἐξακοντήσασα τὸν ἱερέα εἰς λίαν περιωρισμένον κύκλον δράσεως, καὶ ἀντὶ διδασκάλου τῆς κοινωνίας καὶ φωτιστοῦ καὶ ἰθύντορος τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῆς ἐνορίας αὐτοῦ παραχωρίσασα αὐτῷ μονονουχὶ πρόσωπον βωβὸν ἐν μέσῳ τῶν ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς σκηνῆς διαδραματιζομένων, ἔδωκε τὸ δικαίωμα εἰς τὸν μὴ δυνάμενον φυσικῶς νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ἀποστολῆς τούτου ἀδαῆ λαὸν νὰ μορφώσῃ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἱερέως παρ' ἡμῖν εἰς οὐδὲν ἄλλο συνίσταται, ἀλλ' ἢ (βαβαὶ τῆς παραγνωρίσεως!) εἰς τὴν ἁπλῆν ἐκπλήρωσιν ζηρῶν καὶ ἐστερημένων ζωῆς τύπων! Λαὸς δὲ καὶ κλῆρος, ὡς ἦν ἐπόμενον, ἐπορεύθησαν ἕκαστος τὴν ἰδίαν ὁδόν, παραλλήλως μὲν βαίνοντες— τοῦτο εἶνε ἀληθές, — ἀλλ' ὅμως μὴ ἐφαπτόμενοι ἀλλήλων εἰμὴ εἴς τινα μόνον σημεῖα, καὶ ταῦτα δυστυχῶς οὐχὶ πάντοτε ἐποικοδομητικῆς δι' ἑκάτερον φύσεως. Τί δὲ προύκυψεν ἐκ πάντων τούτων, ὁμοῦ λαμβανομένων; Ἕτερον οὐχ ἧττον θλιβερὸν ἢ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα: Ἡ ἀπὸ τοῦ κλήρου καθόλου καὶ τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου ἰδίᾳ συστηματικὴ ἀπομάκρυνσις τῶν ἀνωτέρων παρ' ἡμῖν κοινωνικῶν τάξεων, εἴτε ὡς ἀριστοκρατίας τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐγενείας, — εἴτε ὡς ἀριστοκρατίας τοῦ πνεύματος θεωρουμένων. Ἐνῷ δέ, ὡς γνωστόν, παρὰ λαοῖς πρωτοστατοῦσι τὴν σήμερον ἐν τῷ ἔργῳ τῆς κοινωνικῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ κλήρου, καὶ δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ κατωτέρου, ἀριθμοῦντα οὐχὶ σπανίως καὶ μέλη ἐπιφανῶν ἀριστοκρατικῶν οἴκων (πασίγνωστον τὸ παράδειγμα τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου χριστιανοῦ πολιτευτοῦ Γλάδστωνος), παρ' ἡμῖν αἱ ζωτικώτεραι τῆς κοινωνίας δυνάμεις ἵστανται ἀπὸ πολλοῦ ἤδη μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας θεώμεναι τὸν πνευματικὸν μὲν ἀλλὰ δυσχερῆ τοῦ κλήρου ἀγῶνα, ἀπὸ πολλῶν δὲ ἤδη χρόνων, ὡς ἴσασιν οἱ ἁρμόδιοι, ἡ ὀρθόδοξος Α-

. Συνέχεια ἀπὸ σελ. 145—146.

νατολικὴ Ἐκκλησία ἔχει νὰ ἴδῃ ἀριθμουμένους ἐν ταῖς φάλαγξιν αὐτῆς κατὰ σημαντικὴν ἀναλογίαν γόνους τῶν ἐπιφανεστέρων παρ' ἡμῖν οἰκογενειῶν, ἐν πνεύματι ζήλου καὶ αὐτοθυσίας ὑπηρετοῦντας τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τοιαῦτα ἀκροθίνια ἐθεωρήθησαν παρ' ἡμῖν κατάλληλα διὰ πάντα ἄλλον κλάδον κοινωνικῆς δράσεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ διὰ τὸν ἐκκλησιαστικόν!

Καὶ βεβαίως· ἂν ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ ἡ καθ' ὅλου δρᾶσις αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ περιωρίζετο κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν στενὸν ἐκεῖνον κύκλον, ὃν διέγραψεν αὐτῷ ἡ κακῶς, ὡς εἴρηται, μορφωθεῖσα περὶ αὐτοῦ πρόληψις καὶ ὀλεθριώτατα ἐπὶ τῆς τύχης αὐτοῦ ἐπιδράσασα, τότε ἡ ἀποστολὴ αὕτη δὲν ἤθελε προδήλως εὑρεθῇ ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὴ διὰ τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν τῶν ἐπιποθούντων εὐρύτερον νὰ δράσωσιν ἐν τῇ κοινωνικῇ παλαίστρᾳ εὐγενῶν ψυχῶν. Πλὴν ἀφῶμεν τὰς προλήψεις κατὰ μέρος, εἰσδύσωμεν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, καὶ θέλομεν ἴδῃ ἀναμφιβόλως, ὅτι ἀνοίγεται ἐνταῦθα εὐρὺ στάδιον κοινωνικῆς καὶ ἀνθρωπιστικῆς δράσεως, δράσεως εὐγενοῦς, φιλανθρώπου, ψυχοσωτηρίου ἅμα καὶ ἐθνοσωτηρίου. Στάδιον οὐχὶ ἀποκρυσταλλώσεως (μὴ γὰρ ὁ πλήρης **σθένους** καὶ **ζωῆς** θεῖος λόγος χρῄζει πνευμάτων ἐσδεσμένων καὶ ἀποκεκρυσταλλωμένων;), ἀλλὰ στάδιον ἀγώνων καὶ ἱδρώτων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ ἀληθὴς ἐν Θεῷ ζωή, ἡ ζωὴ ἡ μὴ ὁμοιάζουσα πρὸς λιμνάζοντα καὶ τελματώδη ὕδατα. Καὶ μὴ νομίσῃ τις, ὅτι περὶ εὐρύτητος κληρικοῦ σταδίου ὁμιλοῦντες ἐνταῦθα, ἔχομεν ὑπ' ὄψει κυρίως τὸ στάδιον τοῦ ἀνωτέρου παρ' ἡμῖν κλήρου, εἰς οὗ τὰς χεῖρας εἶνε ἐμπεπιστευμένη ἡ ἀνωτέρα διεύθυνσις οὐ μόνον τῶν καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐκκλησιαστικοδικαστικῶν, ἐκπαιδευτικῶν, καὶ κοινοτικῶν καθόλου πραγμάτων, καὶ εἰς τὰς τάξεις τοῦ ὁποίου καλῶν τοὺς ἐξ εὐγενῶν οἴκων νέους πρὸ ἑβδομηκονταετίας καὶ πλέον(οἴμοι!πόσον ὀλίγον μετεβλήθη παρ' ἡμῖν ἔκτοτε ἡ θέσις τῶν πραγμάτων!) ὁ ἄλλως ἐπὶ αὐστηρῷ ἀποστολικῷ πνεύματι διακρινόμενος ἀοίδιμος Κ. Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, δὲν ἀπώκνησε καὶ κοσμικώτερόν τι νὰ προβάλῃ αὐτοῖς θέλγητρον, γράφων που ἐπὶ λέξει τάδε: «Δύο ἢ τριῶν υἱῶν εὐγενὴς πατήρ, (ὅστις δὲν ἐπαισχύνεται τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν νομίζει κατώτερα τὰ **Ἐκκλησιαστικὰ παράσημα** παρὰ τὰ πολιτικὰ καὶ πολεμικά), ἂς ἀριεροῖ τούτων τῶν υἱῶν τὸν ἕνα ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ἱερατικὴν παιδείαν διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν Θεὸν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ[1]». Ὄχι, ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν, δὲν ὁμιλοῦμεν ἐνταῦθα περὶ τοῦ πανθομολογουμένως εὐρυτάτου σταδίου δράσεως τοῦ ἀνωτέρου παρ' ἡμῖν Κλήρου, ἀλλὰ περὶ τῆς δράσεως τοῦ οὕτω καλουμένου κατωτέρου ἢ ἐνοριακοῦ κλήρου, ἧτις νοουμένη, ὡς δέον νὰ νοῆται, οὐχὶ μικρὰς οὐδὲ τὰς τυχούσας παρουσιάζει δυσχερείας, καὶ δεῖται ἐπομένως δυνάμεων κοινωνικῶν ὑγιῶν καὶ εὐρώστων, ὡς παρακατιὼν ὁ λόγος δείξει.

Α. Π.

---

1. Δὲν εἶνε ἴσως περιττὸν νὰ παραθέσωμεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καὶ τὰ ἑξῆς σχετικὰ πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ἅπερ ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ ἐπονηθέντι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Οἰκονόμου «Σχεδίῳ Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας διὰ τοὺς Ἕλληνας». «Ἡ ἱερωσύνη, λέγει, δὲν ἔχει βέβαια οὐδεμίαν χρείαν τῆς κοσμικῆς εὐγενείας, καὶ τὸ πανάγιον Πνεῦμα κατοικεῖ οὐχὶ εἰς αἷμα παλαιὸν καὶ τρυφερὸν ὕφασμα σαρκός, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ σκεύη τοῦ θείου ἐλέους καὶ εἰς τὰ ἄξια δοχεῖα τῆς χάριτος αὐτοῦ. Χρησιμεύουσι δὲ μάλιστα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ τέκνα τῶν ἐπισήμων γονέων διὰ τὴν ἑρεῖξιν αἰτίαν: Καθὼς οἱ τῶν βαναύσων καὶ μικρὰ καὶ ταπεινὰ πραττόντων γονέων ἀπόγονοι φρονοῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀνελεύθερα καὶ μικροπρεπῆ, συναισθανόμενοι τῶν οἰκείων γεννητόρων τὴν χαμέρπειαν, ὡσαύτως καὶ τῶν ἐλευθέρας ἀγωγῆς τυχόντων γονέων τὰ τέκνα φέρουσιν εἰς τὰς ψυχὰς ἐκτετυπωμένον τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀγαθῆς αὐτῶν γενέσεως, ὅστις ὅταν διὰ τῆς ἐγκαίρου ἀγωγῆς παγιωθῇ, ἀποδεικνύει τὸν νέον μεγαλόφρονα καὶ γενναῖον καὶ παρρησιαστικόν. Τοιοῦτοι μάλιστα νέοι πρέπει ν' ἀναβιβάζωνται κατὰ πόλεις εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης καὶ τὰ ἐπισημότερα τῶν ἀξιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε συνάπτοντες μετὰ τῆς ἱερατικῆς κοσμιότητος καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ γένους εὐκλειαν (ἧτις ὡς πρὸς τοὺς δημώδεις ἀνθρώπους καὶ τὸν ἀπαίδευτον ὄχλον ἔχει τι κέντρον ἑλκυστικὸν καὶ πρὸς πλειοτέραν εὐλάβειαν διεγερτικόν), νὰ ὑπερασπίζωνται γενναιότερον τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, παρρησιαζόμενοι θαρραλέως καὶ πρὸς τοὺς μικροὺς ἐπίσης καὶ πρὸς τοὺς μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς πολίτας . . . . . Ἐδείξε δὲ καὶ ἡ πεῖρα, ὅτι ὅπου προβάλλονται εἰς ἱερατείαν ἄνθρωποι ἄσημοι παντάπασι καὶ ἐκ τῶν ἐσχάτων ἔθνους τινὸς τάξεων, ἐκεῖ σμικρύνεται καὶ ὑποπίπτει ἡ κατὰ πνεῦμα σωτηριώδης Ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία, καὶ ὁ ἀγενὴς ἱερεὺς ὑποπτήσσων τοῦ εὐγενοῦς καὶ πολιτικοῦ τὴν βιωτικὴν ὑπεροχήν, παραιτεῖ πολλάκις εἰς τούτου τὸ βέβηλον θέλημα τὰ ἱνία τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ».

(Ἴδε περὶ *Σωζόμενα Ἐκκλ. συγγράμματα* Κ. Οἰκονόμου Τόμ. Α', σ. 139—141).

ΙΕΡΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΣ*

ἐκφωνηθεὶς τῇ 28 Φεβρουαρίου 1901, ἤτοι τῇ Β΄ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν ἐν τῷ Πατριαρχ. ναῷ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Κωνσταντινίδου, καθηγητοῦ τῶν Νομικῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης.

Μέρος Β΄.

Πολλά εἰσι τὰ αἴτια, ἀγαπητοί, διὰ τὰ ὁποῖα συνήθως ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι δὲν φαινόμεθα ἀπαρεγκλίτως σταθεροὶ ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀρετῆς· ἐνταῦθα θὰ συνοψίσωμεν τὰ συνηθέστερα καὶ κυριώτερα, ἐπαφιέντες τὰ ἐπίλοιπα εἰς τὴν ἑκάστου κρίσιν, ὡς εὐκόλως πλέον ἐννοούμενα. Ἐκ τῶν προτέρων δὲ θεωροῦμεν ἐπάναγκες νὰ δηλώσωμεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἐκείνων τῶν χριστιανῶν, οἵτινες κάλλιστα γνωρίζουσι τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα, καὶ ὅμως πολλάκις ἢ ἔνοχον ἄγνοιαν προσποιοῦνται, ἢ διαφόρους προφάσεις ἐφευρίσκουσι, διὰ νὰ μὴ ἐκπληρώσωσιν αὐτά, ὅταν ἀπαιτῇ κόπους καὶ θυσίας ὑλικὰς ἢ καὶ τελείαν αὐταπάρνησιν ἡ τοῦ ἐπιβαλλομένου καθήκοντος εὐσταθὴς ἐκπλήρωσις.

Πολλάκις λοιπὸν οὐκ ὀλίγοι ἐξ ἡμῶν δὲν φαινόμεθα ἄρά γε ἀσταθεῖς εἰς τὰ καθήκοντα καὶ τοὺς λόγους ἡμῶν, θέλοντες νὰ ἀρέσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τοῦ κόσμου τούτου; Ναί, δυστυχῶς, ἀγαπητοί! πολλάκις ἐξ ἀνθρωπαρεσκείας, ἄνευ δηλαδὴ ἀμέσου τινὸς ὠφελείας ὑλικῆς, τινὲς συνυπηχοῦμεν, ὅταν διασύρωνται θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα, καίτοι ἔχομεν εὐσεβόφρονας, ἀντιθέτους ἀρχάς. Ἄλλοτε σιγῶμεν οὐκ ὀλίγοι ἐξ ἡμῶν ὑποπτόν τινα σιγήν, ὡς συναίνεσιν δυναμένην νὰ ἐκληφθῇ· ἐνῷ, ἐὰν ἐπὶ τέλους ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν θέσιν, ἢ ἡλικίαν τῶν ὁμιλούντων οὕτω, δὲν θέλομεν νὰ ἀντικρούσωμεν αὐτούς, τίς ἐμποδίζει ἡμᾶς μετ' εὐγενεστάτου τρόπου νὰ φύγωμεν ἐκεῖθεν; ἢ ὅπερ χεῖρον, τίς προτρέπει ἡμᾶς νὰ ὑπερθεματίζωμεν ἐνίοτε ἐν τῇ κατακριτέᾳ ταύτῃ κατακρίσει; βεβαίως ἡ ἐπιθυμία, ἵνα ἐπιδειχθῶμεν, ὡς μὴ ἔχοντες πεπαλαιωμένας δῆθεν ἰδέας, ἢ ὅπως φανῶμεν εὐάρεστοι τοῖς ἰσχυροῖς τῆς ἡμέρας, οἱονεὶ διπλωματικὴν δεξιότητα τοῦτο ὑπολαμβάνοντες καὶ διὰ τὸ μέλλον ἡμῶν λίαν ὠφέλιμον, χωρὶς νὰ σκεπτώμεθα, ὅτι τὰ μάλιστα ζημιούμεθα, ὡς ἄνθρωποι ἄνευ σταθερῶν ἀρχῶν, ἄνευ χαρακτῆρος ἀρχίζοντες νὰ γιγνώμεθα. Ἄλλοι ὑλικώτερον τὸ αἴτιον τῆς ἀστασίας ἔχοντες, ἢ διὰ χρηματά τινα, ἢ δι' οἱανδήποτε ὑλικὴν ὠφέλειαν, ἢ συνηθέστερον, ἵνα μὴ ὑποστῶμεν ὑλικήν τινα ζημίαν, πολλάκις **παρὰ τὰς ἡμετέρας ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καθήκοντος** δυστυχῶς οὐκ ὀλίγοι ἐξ ἡμῶν καὶ λέγομεν καὶ πράττομεν. Καὶ ὅμως, ἀγαπητοί, τὰ μὲν χρήματα, δι' ἃ ἄστατοι ἐφάνημεν, ὀνείδους μεστὰ ἀναντιρρήτως τυγχάνουσιν, ἡ δὲ ὑλικὴ ζημία, ἣν θέλομεν ν' ἀποφύγωμεν, φέρει πολλὰς καὶ μεγάλας ἠθικὰς ὠφελείας, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑλικάς· διότι πάντες καὶ τὰ ὑλικὰ ἡμῶν συμφέροντα μᾶλλον τῷ σταθερῷ, οὐδέποτε δὲ ἀστάτῳ καὶ ἀσταθεῖ ἀνθρώπῳ ἐμπιστευόμεθα. Ἀλλὰ δὲν εὑρίσκονται ἄρά γε καί τινες, ἀσταθεῖς φαινόμενοι καὶ παλίμβουλοι ἐν ταῖς πράξεσιν, ἅτε δὴ ἔχοντες ὡς ἀρχήν, νὰ μὴ ἔχωσι καμμίαν ἀρχήν; Περὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, ὡς ἀνατρεπόντων πᾶσαν ἠθικὴν ἀρχήν, ὡς διαφθειρόντων ὅ,τι εὐγενὲς ἔχει ἡ ἀνθρωπότης νὰ ἐπιδείξῃ, περισσότερος λόγος εἶνε μεγάλη τιμὴ καὶ οὐδόλως προσήκουσα εἰς αὐτούς, ὡς ἀνθρώπους ἀξιοθρηνήτως καὶ ἀξιοδακρύτως περιφρονοῦντας τὴν στοιχειωδεστάτην ἀνθρωπίνην φιλοτιμίαν καὶ λογικότητα. Ἐπαφιέντες λοιπὸν εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, ἵνα φωτίσῃ τοὺς τοιούτους καὶ πάντα δήποτε, ἔχοντα ὡς ἐλατήριον τῆς ἀστασίας ἐπαισχύντους πράξεις καὶ φρονήματα, ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων τοὺς ἀσταθεῖς δυστυχῶς ἐκ φιλοδοξίας καὶ φθόνου δεικνυμένους, ὅπερ οὐκ ἐντελῶς σπάνιον παρ' ἡμῖν τυγχάνει. Καὶ δὴ συμβαίνει πολλάκις, ἀγαπητοί, νὰ ἐκτιμῶμεν τὰ προσόντα προσώπου τινὸς οἰκείου τῇ πίστει ἢ γνωστοῦ, ἢ καὶ ἀγνώστου ἔτι ἡμῖν προσωπικῶς τυγχάνοντος. Καὶ ὅμως ἐπειδὴ τοῦτο θεωροῦμεν τὸ πλεῖστον ἀδίκως, ὡς πρόσκομμα τῆς ἰδίας φιλοδοξίας, δὲν φαινόμεθα ἄρά γε ἄστατοι, ἐκτιμῶντες μὲν ἐσωτερικῶς, εὐχερῶς ὅμως πιστεύοντες καὶ εὐχερέστερον διαδίδοντες πᾶσαν συκοφαντίαν κατὰ τοῦ προσώπου ἐκείνου; Καὶ ὅμως ἐὰν μὴ ὑπὸ φιλοδοξίας καὶ φθόνου ἠλαυνόμεθα, δυσκόλως θὰ ἐπιστεύομεν τὰς συκοφαντίας καὶ ἀποδείξεις τούτων θὰ ἐζητοῦμεν· ἐνῷ νῦν δυστυχῶς, εὐχαρίστως μὲν λίαν ἀκούεται καὶ ἀστραπιαίως διαδίδεται πᾶσα δυσφήμησις, πᾶσα συκοφαντία καὶ κατηγορία, δυσαρέστως δὲ καὶ δυσπίστως συνήθως διατιθέμεθα πρὸς πάντα ἔπαινον τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. Οὕτω δὲ ἀλλήλους μεμ-

*Συνέχεια ἀπὸ σελ. 170—172.

φόμενοι καὶ ἀμοιβαίως συκοφαντούμενοι, ἀντὶ πατρικῶς ἢ φιλαδέλφως καὶ ὑπάρχοντα ἀξιόμεμπτα, ἰδιαιτέρως τό γ' ἐφ' ἡμῖν, νὰ διορθῶμεν, φανερὸν, ὅτι καιρίως ἅπαντες ζημιούμεθα, ἅτε κατὰ τῶν κρημνῶν τοῦ φθόνου καὶ τῆς φιλοδοξίας κατακρημνιζόμενοι. Ἀλλὰ μήπως ἡ πασιφανῶς ἐπιζήμιος φιλοδοξία, εἰς πρόωρον ἐξύψωσιν παρωθοῦσά τινας ἐξ ἡμῶν, δὲν γίγνεται πολλάκις τὸ κύριον αἴτιον νὰ ὁμιλῶμεν μὲν ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἡμέτερα αἰσθήματα, νὰ πράττωμεν δὲ οὐχὶ πάντοτε τὰ προσήκοντα καὶ δίκαια; Καὶ μηδεὶς λεγέτω, ἀγαπητοὶ, ὅτι ἅπαξ ἐπιτυχὼν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ τῆς ἀνωτέρας ἐξυψώσεως, τότε εὐστάθειαν θὰ ἐπιδείξηται. Ὁ τοιαῦτα λέγων, μόνον ἑαυτὸν ἐπιζημιώτατ' ἀπατᾷ· καθ' ὅσον ὁ ἐν τοῖς μικροῖς ἀσταθὴς καὶ ἄστατος δεικνύμενος, ἔνθα ἐλάττονα τὰ ἀγωνίσματα, ἐλάττονα δὲ καὶ τὰ ἔπαθλα πρόκεινται, πολλῷ ἀσταθέστερος ἔπειτα φανήσεται, τὸ μὲν, ὡς ἀσκήσας ἤδη τὴν ἀστάθειαν καὶ συνειθίσας εἰς αὐτὴν, τὸ δὲ, διότι μείζονες αἱ δυσχέρειαι, μείζων δὲ καὶ ἡ ἀπώλεια ὑλικῶν ὠφελημάτων, ἐὰν θελήσῃ ἔπειτα ἐν μείζονι θέσει εὐσταθὴς νὰφανῇ, ὅπερ δυστυχῶς δυσχερὲς, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατον. Καὶ ταῦτα πάντα πράττομεν χάριν ἀκλεοῦς εὐκλείας, χάριν ἀδόξου φιλοδοξίας.

Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἀνθρωπαρεσκείας, τῆς φιλοχρηματίας καὶ τῆς φιλοδοξίας, ἄλλοι ἐξ ἡμῶν δεικνύμεθα ἀσταθεῖς καὶ ἄστατοι ἕνεκα τῆς ἀδιαφορίας, ἢ ἀδικαιολογήτων προφάσεων. Καὶ συμβαίνει, ἀγαπητοὶ, πολλάκις ν' ἀκούωμέν τινα, ἰδιαιτέρως ἢ παρρησίᾳ ἐλεγχόμενον ἐπὶ τῇ μὴ διαπράξει καθήκοντος, νὰ λέγῃ ἀπαθῶς, ὅτι τοιαύτας, παρὰ συνείδησιν, πράξεις οὔτε πρῶτος, οὔτε ὕστατος ἔπραξε καὶ οὕτω τὸ ἐλέγχον συνειδὸς ἐντελῶς καθησυχάζει. Ἄλλοι δὲν λέγουσι μὲν, ἐφαρμόζουσιν ὅμως ἐν ταῖς πράξεσι τὸ ἐγωϊστικώτατον ἐκεῖνο «**ἐμοῦ θανόντος, γαία πυρὶ μιχθήτω**» καὶ ἀναλγήτως ἔχουσι πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖ κόπους ἢ θυσίας, χωρὶς νὰ σκέπτωνται, ὅτι τοιαῦται ἀρχαὶ εἶνε ἀναξιώτατα διὰ φιλότιμον καὶ εὐσεννοήτον ἄνθρωπον. Ἄλλοι τέλος ὀχυροῦνται ὄπισθεν τῶν ψυχρῶν ἐκείνων ρημάτων καὶ σκέψεων, ὅτι ὄπισθεν οὐδόλως εἰς αὐτοὺς ἐναπόκειται νὰ βελτιώσωσι πάντα τὰ χρήζοντα βελτιώσεως· διὸ βελτιοῦσι μὲν τὰ εὐχερέστατα, ἀποδυσπετοῦσι δὲ πρὸς τὰ δυσχερέστερα καὶ κυριώτερα. Ἄλλη πρόφασις ἀσταθείας φέρεται, ὅτι ἕτεροι πολλῷ χείρονα ἐν τῇ βιοτῇ ἔπραξαν, ἢ θὰ πράξωσιν, ὅπερ ἀξιοκατάκριτον μὲν δι' ἐκείνους, εἰ ἀληθὲς τυγχάνει, οὐδόλως ὅμως ἐπαρκὴς λόγος ἐστὶν, ἵνα μὴ πράξωμεν ἡμεῖς τὸ ἴδιον καθῆκον. Εἰσὶ δὲ καί τινες οἵτινες ταλανίζοντες ἴσως καθ' ἑαυτοὺς τοὺς σταθερότητα χαρακτῆρος ἐπιδειξαμένους καὶ πείσμονας αὐτοὺς ὑπολαμβάνοντες, μετὰ πολλῆς τῆς εὐστροφίας πνεύματος καὶ ἀρχῶν, ἐφευρίσκουσι διαφόρους λοξοδρομίας περὶ τὴν μὴ ἐντελῆ ἐπιτέλεσιν τῶν ἐπιβαλλομένων καθηκόντων. Καὶ ὅμως, ἀγαπητοὶ, ἐὰν οἱ τοιαῦτα λέγοντες μετεχειρίζοντο τὰ ἄλλως ἀξιόζηλα αὐτῶν προσόντα, τήν τε ἐπίνοιαν καὶ σύνεσιν αὐτῶν, ἵνα εὐστάθειαν ἐπιδείξωνται· ἐὰν ἅπαντες ἐμιμούμεθα κατὰ δύναμιν τὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν παραδείγματα, εὐσταθεῖς ἐν τῇ πίστει, εὐσταθεῖς ἄχρις αὐταπαρνήσεως καὶ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἰδίων καθηκόντων δεικνύμενοι, ὦ, τότε! πόσον ἐπὶ τὸ βέλτιον διάφορος θὰ ἦτο σήμερον ἡ τλημαθὴς ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία, ἀπέναντι καὶ τῶν Καθολικῶν καὶ τῶν Προτεσταντικῶν Προπαγανδῶν, αἱ ὁποῖαι παντὶ σθένει προσπαθοῦσι νὰ ποιήσωσι ῥήγματα εἰς τὰ θεῖα δόγματα καὶ δικαιώματα τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας!! Γνωρίζομεν δυστυχῶς πάντες, ἀγαπητοὶ, τὸ ἐπίβουλον τῆς ἐνεργείας τῶν προπαγανδῶν, σκοπὸν ἐχουσῶν τὴν ἐξουθένισιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν! Μεταχειρισθῶμεν λοιπὸν, ἀγαπητοὶ, πάντα τὰ εἰρηνικὰ καὶ εὐαγγελικὰ μέσα, ἅτινα ἡ ἀναντίρρητος ἡμῶν πολυπειρία καὶ πᾶσα ὀρθοφροσύνη ὑποδεικνύουσιν ἡμῖν, ὅτι θὰ τελεσφορήσωσι κατὰ τῶν ἀδίκων τούτων ἐνεργειῶν· πρὸ πάντων δ' ἐπιδείξωμεν ἐπιμονὴν σταθερὰν καὶ ἀκλόνητον καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ ἄρθρῳ τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ἡμῶν, ὑπομονὴν δὲ, σύνεσιν καὶ αὐταπάρνησιν ἐν ταῖς δυσχερείαις καὶ ταῖς θλίψεσι. Φανερώτατον, ἀγαπητοὶ, ὅτι δὲν πρόκειται πλέον περὶ ἀτομικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν! Ἀφῶμεν λοιπὸν πᾶσαν πρόφασιν, καὶ ἰδίᾳ ἐκείνην τὴν δικαιολογίαν καθ' ἣν ἀδύνατοί ἐσμεν ὄπισθεν ἀπέναντι τῆς ὑλικῆς ἰσχύος τῶν θρησκευτικῶν Προπαγανδῶν. Ἕκαστος, ἀγαπητοὶ, βαθέως συναισθανόμενος, ὅτι ἔχει δίκαιον, πασίγνωστον, ὅτι τυγχάνει πολλῷ ἰσχυρότερος ἀπέναντι τοῦ θέλοντος νὰ καταπατήσῃ τὸ δίκαιον, ἀρκεῖ μετὰ συνέσεως καὶ ἐπιμονῆς, μετὰ θάρρους καὶ αὐταπαρνήσεως,

μετ' εὐσταθείας ἀξιαγάστου, νὰ ὑπερασπίσῃ τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον.

Μηδεὶς, σεβαστοὶ πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, ὑπολαβέτω, ὅτι οἱ ἐμοὶ λόγοι ἀπορρέουσιν ἐκ μισαλλοδοξίας, ἢ ἐξ οἱουδήποτε ἄλλου χαμαιζήλου ἀτομικοῦ λόγου κατὰ τῶν θρησκευτικῶν Προπαγανδῶν. Μὴ γένοιτό μοι. πρὸς Θεοῦ! ἡ ἀδικία αὕτη! καθ' ὅσον ἡ ἄρτι ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου καὶ ἱστορικοῦ ἄμβωνος ἀφεθεῖσα φωνή μου πρὸς εὐστάθειαν, εἶνε φωνὴ ἄλγους εἰλικρινοῦς καὶ ὀδυνηροῦ διὰ τὰ ἐρείπια, ἅτινα ἡ πασίγνωστος τῶν θρησκευτικῶν Προπαγανδῶν ἐπιβουλὴ θέλει νὰ ἐπισωρεύσῃ καθ' ἡμῶν. Εἴπερ τις καὶ ἄλλος βαθύτατα σέβομαι καὶ ἐκτιμῶ τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἐκείνους σεβαστοὺς ἄνδρας, τοὺς ἀντίθετον γνώμην περὶ τὴν ἐξήγησιν τῶν δογμάτων τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ἔχοντας, ὧν τὰ πράγματι ἐπίζηλα προσόντα καὶ ἐκ τοῦ πλησίον εἶδον καὶ πάντοτε ἀνομολογῶ, ἄνευ ἐπιδείξεως κολακειῶν. Ἀλλ' ὅταν σκέπτωμαι τὰς ἐνταῦθά τε καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπιβουλὰς τῶν θρησκευτικῶν Προπαγανδῶν, οὐδόλως μὲν μῖσος, ἢ τὴν ἐλαχίστην ἀσυνεσίαν ὡς ἱεροκήρυξ κατὰ καθῆκον συνίστημι, διότι τοῦτο ἀντιχριστιανικώτατον, ἀλλὰ μόνον **εὐστάθειαν,** ἤτοι ἀκλόνητον σταθερότητα ἐν τοῖς διδάγμασι τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἕκαστος ἡμῶν μὴ ἐξεταζέτω πρὸς Θεοῦ! ἐὰν οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ αὐτοῦ χριστιανοὶ εἶνε ἢ θὰ φανῶσιν εὐσταθεῖς· τοῦτο ἀκριβῶς κατέστρεψε καὶ καταστρέφει ἡμᾶς· ἀλλὰ σκοπείτω ἕκαστος ἡμῶν παντὶ σθένει νὰ δείξῃ εὐστάθειαν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἐπιβαλλομένων καθηκόντων, μηδόλως λαμβάνων ὑπ' ὄψιν, ἐὰν ἄλλοι ἄστατοι θὰ ἐπιφανῶσι· διότι διὰ τὴν εὐστάθειαν μὲν εἰλικρινὴς ὁ ἔπαινος, διὰ τὴν παλιμβουλίαν δὲ αὐστηροτάτη ἡ κατάκρισις ἐπὶ τέλους ἀπονέμεται. Ἐν τῷ πανσέπτῳ τούτῳ ναῷ ἐπὶ τρεῖς ἤδη ἰδίᾳ ἑκατονταετηρίδας, πολλοὶ ἕως νῦν σεπτοὶ πατέρες ἡμῶν καὶ ἀδελφοὶ χριστιανοὶ προσηύξαντο τῷ Σωτῆρι Θεῷ, ὡς νῦν καὶ ἡμεῖς τοῦτο ποιοῦμεν καὶ πολλοὶ ἄλλοι μεθ' ἡμᾶς προσεύξονται. Ἀλλ' ὅμως ζῶντές τε καὶ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντες, ἐκεῖνοι μόνον ἐκ τῶν πολλῶν ἐτιμήθησαν εἰλικρινῶς, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ ὅσοι **εὐστάθειαν** ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων μετ' αὐταπαρνήσεως ἐπεδείξαντο. Ζηλώσωμεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς τούτους μετ' ἄκρας εἰλικρινείας, ἐφ' ὅσον **ζῶμεν καὶ κινούμεθα καί ἐσμεν** ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ! **Στήκωμεν καὶ κρατῶμεν τὰς παραδόσεις** τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἀξιομιμήτων ἡμῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν χριστιανῶν, τῶν εὐσταθῶς ἐν τῇ πίστει καὶ τῷ καθήκοντι διελθόντων τὸν βίον, καθ' ὃν οὐδόλως εἰς τὰ τοῦ κόσμου φθαρτὰ καὶ μάταια ἀφωσιώθησαν καὶ πάσης ἐπιμέμπτου φιλοδοξίας καὶ ὑλοφροσύνης ἀνώτεροι ἐγένοντο. Οὕτω δὲ βιοῦντες, θὰ δυνηθῶμεν νὰ εἴπωμέν ποτε μετ' ἀληθοῦς ψυχικῆς γαλήνης τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: **τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν** ὑπὲρ τῶν δογμάτων καὶ διδαγμάτων τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας **ἠγωνίσμεθα** τὸ ἐφ' ἡμῖν εὐσταθῶς καὶ μετ' αὐταπαρνήσεως· **τὸν δρόμον** τῆς ἡμῶν βιοτῆς ὅσον οἷόν τε κοινωφελέστερον καὶ ἄνευ ἐπιμόνου ἐμπαθείας ἢ ἐν ἐπιγνώσει κακίας **τετελέκαμεν·** τὴν πίστιν εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκνίκησιν τοῦ δικαίου πάντοτε ἀσάλευτον **τετηρήκαμεν.** Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν . . . τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν καταρτίσαι **πάντας ἡμᾶς ἐγκαίρως εὐσταθεῖς** ἐν παντὶ ἀγαθῷ λόγῳ, ἔργῳ καὶ διανοήματι, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ! Γένοιτο!!

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

— Φιλορθόδοξοι τάσεις Ἀγγλικανῶν.—

Ἱεραρχία τῆς Δ. Ρ. Ἐκκλησίας.

Φιλορθόδοξοι τάσεις Ἀγγλικανῶν. — Ἐν τινι τῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου, γνωστῇ ἐπὶ τῇ φιλορθοδόξῳ τάσει αὐτῆς, τῇ Church Times, ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ἐπιστολή, ἀφορῶσα εἰς τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν ᾗ ζωηρότατα διατρανοῦται ἡ εἰλικρινὴς συμπάθεια πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν τῶν οὕτω καλουμένων τῆς **Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας** Ἀγγλικανῶν. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, φερούσης τὴν ὑπογραφὴν Proves Complell, παραθέτομεν ἐν μεταφράσει τὰς ἑξῆς ἀξιαναγνώστους περικοπάς.

«Μή τι ὁ νέος αἰὼν θ' ἀρχίσῃ ἄνευ τινος ἀποπείρας ὑπὲρ ἐκείνου, ὅπερ κεῖται ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς πάντων τῶν βαθέως πιστευόντων ἀγγλικανῶν; Ἐννοῶ τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐν τῇ ἁγίᾳ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἡμεῖς οἱ Ἀγγλικανοὶ διαβλέπομεν συγγενὲς ἡμῖν ἵδρυμα, ἔχον κανονικὴν Ἱεραρχίαν καὶ Μυστήρια, καὶ βασιζόμενον ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις ἐπὶ τῆς ἁγ. Γραφῆς καὶ τῶν ἀρχαίων χριστιανικῶν ἐθίμων.

«Κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος οὐχὶ ἅπαξ ἐγένοντο ἀπόπειραι πρὸς ἀμοιβαίαν συμφωνίαν καὶ ἕνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ἀνάγκη, ὅπως ἀνανεωθῶσι καὶ δραστηρίως ἐξακολουθήσωσιν αἱ τοιαῦται διαπραγματεύσεις, ἵνα ἐπὶ τέλους ἐπιτευχθῇ τὸ ποθούμενον—ἡ ἕνωσις. Ἡ ἀμοιβαία γνωριμία μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τἀνάπαλιν, ἐνίσχυσε τὸν πόθον ἡμῶν πρὸς στενοτέραν ἐπικοινωνίαν, καὶ ἡ ἐπικοινωνία αὕτη εἶνε δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ, ἐὰν ἡ ἀγάπη σοφίζῃ καὶ καθοδηγῇ ἡμᾶς, ἡ ἀγάπη ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ καθαρότητι καὶ ἁγιότητι.

Φρονοῦμεν, ὅτι ἔδει νὰ διοργανωθῇ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐξ ἀντιπροσώπων ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐκ μέρους ἡμῶν θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν ἀντιπροσώπους ἐκ τῶν μάλιστα πεφωτισμένων ἀρχιεπισκόπων ἢ Ἐπισκόπων τῆς ὑψηλῆς Ἐκκλησίας.

Δὲν θέλω εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερείας περὶ τοῦ πῶς δέον νὰ διεξάγωνται αἱ διαπραγματεύσεις. Τοῦτο εἶνε ἔργον τῶν ἀντιπροσώπων ἑκατέρας τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀλλὰ τολμῶ νὰ παρατηρήσω, ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς πρὸς ἕνωσιν τάσεως ἀνάγκη, ὅπως ἡ ὥθησις προέρχηται ἐξ ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ὁ κλῆρος ἢ καὶ ἄλλα ἱκανῶς πεφωτισμένα πρόσωπα ὀφείλουσι νὰ καταδεικνύωσιν εἰς τὸν ἀφώτιστον λαόν, ὁπόσον ἀναγκαία ἀποβαίνει διὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, ἐν τῷ παρόντι μάλιστα χρόνῳ τῶν ἐρίδων καὶ διαπληκτισμῶν ἐν αὐτῇ, ἡ μετὰ τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας ἕνωσις.

Ὑπάρχει ἀράγε ὁ ἀμφιβάλλων περὶ τῶν εὐεργετικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τοιαύτης ἑνώσεως; Νέα ἐποχὴ ἀναγεννήσεως θὰ ἐπήρχετο δι' ἑκατέραν Ἐκκλησίαν. . . . . Ἡ εἰδωλολατρεία ἐπιτυχέστερον θὰ κατενικᾶτο διὰ τῶν ἡνωμένων τοῦ χριστιανισμοῦ δυνάμεων, ἡ δὲ οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία θὰ ἤνθει ὡς κρίνον».

Ἱεραρχία τῆς Α. Ρ. Ἐκκλησίας.— Τὸ Βατικανὸν ἔχει τὴν συνήθειαν νὰ ἐκδίδῃ κατ' ἔτος ἰδιαίτερον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Καθολικὴ Ἱεραρχία», ἐν ᾧ περιλαμβάνονται λεπτομερῶς στατιστικαὶ πληροφορίαι περὶ τοῦ συνόλου τῆς δυτικῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῆς. Ἐκ τοῦ νεωτάτου στατιστικοῦ βιβλίου (χρονολογ. ἀπὸ 10 Ἰανουαρ. 1901) ξενόγλωσσον περιοδικὸν ἀρύεται τὰς ἑξῆς στατιστικὰς εἰδήσεις, ἃς μεταφέρομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας».

Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ στατιστικὴν Λέων ὁ ΙΓ' εἶνε ὁ διακοσιοστὸς ἑξηκοστὸς τρίτος ἐν τῇ σειρᾷ τῶν παπῶν, καὶ φέρει τὸν ἑξῆς τίτλον: «Ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, διάδοχος τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, ὕπατος ἀρχιερεὺς τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, Πατριάρχης τῆς Δύσεως, Πρωθιεράρχης τῆς Ἰταλίας, Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης τῆς Ἐπαρχίας Ρώμης καὶ Κυρίαρχος τῶν ἀκινήτων κτήσεων τῆς ἁγίας ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας». Τὸ σύνολον τῶν καρδιναλίων κατὰ μὲν τὸν ἐπίσημον κατάλογον ἀνέρχεται εἰς ἑβδομήκοντα (70) πρόσωπα, ἀλλὰ τὴν σήμερον ἀριθμοῦνται μόνον 56 τοιοῦτοι. Ἐκ τῶν πεντήκοντα ἓξ καρδιναλίων—6 μέν εἰσιν ἐπίσκοποι, 45 ἱερεῖς, καὶ 5 διάκονοι. Ἐν αὐτῷ τῷ Βατικανῷ ζῶσι 24 καρδινάλιοι, ἐξ ὧν οἱ 20 Ἰταλοὶ τὴν ἐθνικότητα, τοῦθ' ὅπερ δείκνυσιν, ὅτι οἱ περιστοιχοῦντες τὸν πάπαν σήμερόν εἰσι κυρίως Ἰταλοί. Οἱ λοιποὶ 32 Καρδινάλιοί εἰσι διεσκορπισμένοι πανταχοῦ τῆς ὑρηλίου εἴτε ὡς ἀρχιεπίσκοποι ἢ Πατριάρχαι, εἴτε ὡς Ἐπίσκοποι ἢ ἀξιωματικοὶ καθόλου. Ὡς πρὸς τὴν ἐθνικότητα ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἀναλογία μεταξὺ τῶν Καρδιναλίων: 31 Ἰταλοί, — 7 Γάλλοι, — 2 Γερμανοί, — 4 Αὐστριακοί. — 5 Ἱσπανοί, καὶ εἷς ἐξ ἑκάστης τῶν ἑξῆς χωρῶν — Πολωνίας, Πορτογαλλίας, Αὐστραλίας, Β. Ἀμερικῆς, Μ. Βρεττανίας, Ἰρλανδίας καὶ Βελγίου. Δέκα ἐκ τῶν Καρδιναλίων εἰσὶν ἐγγεγραμμένοι ὡς ἀδελφοὶ διαφόρων μοναχικῶν ταγμάτων, καὶ δὴ εἷς ἐξ αὐτῶν εἶνε πάντοτε μέλος τοῦ Ἰησουϊτικοῦ τάγματος. Ἐκτὸς τῶν Καρδιναλίων ἡ παπικὴ Ἐκκλησία ἀριθμεῖ εἰσέτι καὶ 14 Πατριάρχας, ἐξ ὧν οἱ κυριώτεροι ἐδρεύουσιν ἐν Κων)πόλει, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἱερουσαλήμ. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐπισκόπων, τῶν τιτουλαρίων συμπεριλαμβανομένων, ἀνέρχεται σήμερον εἰς 1,225, ἐξ ὧν 234 ἀνέδειξεν ὁ νῦν πάπας Λέων ΙΓ' κατὰ τὸ διάστημα τῆς 23ετοῦς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ παπικοῦ Θρόνου διαμονῆς.

Α. Π.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑΙ

«Ὀρθόδοξος Θεολογικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία». — *Ἐκδίδεται ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ καθηγητοῦ Α. Π. Λοπουχήν.—Τόμ. Ι.(Α.—Ἀρχέλαος).—Πετρούπολις. Παράρτημα εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Περιοδικὸν «Ὁ Περιηγητής».*

Ἐξεδόθη ἤδη ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ὁ πρῶτος τόμος τῆς «Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας», ἣν σημαντικὸς ἀριθμὸς ρώσσων ἐπιστημόνων ἐπεχείρησεν ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ φιλοπονωτάτου Ἀλεξ. Π. Λοπουχήν, καθηγητοῦ τῆς ἐν Πετρουπόλει Θεολογ. Ἀκαδημίας καὶ ἀρχισυντάκτου τῶν θεολογικῶν περιοδικῶν τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας «Χριστιανικοῦ Ἀναγνώσματος» καὶ «Ἐκκλησιαστικοῦ Μηνύτορος», γνωστοῦ ἐν τῇ ρωσσικῇ φιλολογίᾳ διὰ τῶν πολλῶν αὐτοῦ δημοσιεύσεων καὶ τῶν εἰς τὴν ρωσσικὴν μεταφράσεων διαφόρων θεολογικῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἔργων. Ἡ σύνταξις τοῦ ὅλου ἔργου γενήσεται κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς γνωστοτάτης ἐν τῷ θεολογικῷ κόσμῳ «Ἐγκυκλοπαιδείας» τοῦ γερμανοῦ Herzog. Ἐκ τοῦ προλόγου τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πρώτου τόμου ἀρυόμεθα τὰς ἑξῆς εἰ-

δήσεις περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς καθόλου πορείας τῆς ἐν λόγῳ ἐπιχειρήσεως. Καὶ δὴ 1) ὅτι αὕτη προορίζεται διὰ τοὺς πολλοὺς, ἔχουσα ὑπ' ὄψει ἰδίᾳ τοὺς θεολογικῶς μεμορφωμένους καὶ τὸν κλῆρον, ὅστις ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἔχει ἀνάγκην παρομοίων ἐκδόσεων, ἐν αἷς νὰ περιέχωνται πᾶσαι αἱ ἀναγκαιοῦσαι αὐτῷ θεολογικαὶ γνῶσεις (σ. VIII)· 2) ὅτι εἰς συμμετοχὴν ἐν τῷ ἔργῳ προσεκλήθησαν πᾶσαι αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γνωσταὶ ἐν Ρωσσίᾳ θεολογικαὶ ἱκανότητες (σ. VI)· 3) ὅτι ἡ σύνταξις θέλει καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως «δοθῇ ἐν δημιώδει ἐκθέσει ὁ τελευταῖος λόγος τῆς ἐπιστήμης», τὸ δὲ ἐγκυκλοπαιδικὸν τοῦτο ἔργον ἵσταται εἰς τὸ ὕψος τῆς συγχρόνου γνώσεως καὶ χρησιμεύῃ ὡς ἔκφρασις τῆς προσδευτικῆς κινήσεως τῆς ἐγχωρίου ἐπιστήμης» (σ. VII.).

Τὸ ὅλον ἔργον ὑποτίθεται ὅτι θέλει ἀποτελέσῃ δέκα τόμους ὁμοίους τῷ πρώτῳ, κοσμουμένῳ καὶ ὑπὸ εἰκόνων καὶ γεωγραφικῶν χαρτῶν, ἡ δὲ ὅλη ἐργασία ὑπολογίζεται, ὅτι θέλει διαρκέσῃ ἐπὶ πενταετίαν. Α. Π.

«Ὁ Φάρος τῆς Ἀνατολῆς». — Ι. Γ. Σακελλαρίδου καὶ Σ)ας. — Ἐγκυκλοπαιδικὸν ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1901, Κωνσταντινούπολις.

Ἐν τῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων τοῦ *πρακτικοῦ* πνεύματος, ἐφ' ᾧ δικαίως καυχᾶται ὁ νεώτερος εὐρωπαϊκὸς πολιτισμός, εἶνε καὶ ἡ ἐξεύρεσις ποικίλων προσφόρων μέσων πρὸς μετάδοσιν πρακτικῶς ὠφελίμων γνώσεων εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τοῦ λαοῦ. Οὐδὲν δ' ὁμολογουμένως πρὸς τοῦτο προσφορώτερον τῶν πρακτικωτάτων ἐκείνων ἐγκυκλοπαιδικῶν Ἡμερολογίων τῶν συγχρόνων πεπολιτισμένων λαῶν, ἐν οἷς ἀπορεῖ τις τί πρότερον νὰ ἐξάρῃ—τὴν ποικιλίαν καὶ χρησιμότητα τῆς ὕλης, ἢ τὴν καλαισθησίαν καὶ χάριν τῆς ἐκτυπώσεως. Ἐκ τοιαύτης περὶ ἡμερολογίων ἀπόψεως ὁρμώμενοι δὲν δυνάμεθα ἀλλ' ἢ μετ' εἰλικρινοῦς χαρᾶς νὰ χαιρετίσωμεν τὴν εἰς αἴσιον πέρας ἀχθεῖσαν ἔκδοσιν τοῦ «Φάρου τῆς Ἀνατολῆς» τῇ ἀξιεπαίνῳ πρωτοβουλίᾳ τοῦ δραστηρίου νέου κ. Ι. Γ. Σακελλαρίδου, ἐκδόσεν διανοίγουσαν νέαν πράγματ. ἐν τῷ εἴδει τούτῳ ὁδὸν παρ' ἡμῖν, περὶ ἧς ἡμὲν ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» καὶ πρότερον ἔτι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος προσεδόκησε τὰ βέλτιστα (ἴδε ἀριθμ. 43, ἔτος Κ') καὶ νῦν δὲ χαίρουσα βλέπει πληρέστατα τὰς προσδοκίας αὐτῆς δικαιωθείσας, ὁ δὲ λοιπὸς ὁμογενὴς πολιτικὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς τύπος ἔν τε Τουρκίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι εὐφημότατα ἐξεφράσθη. Ὁ «Φάρος τῆς Ἀνατολῆς» τοῦ 1901 πολλὰς καὶ ποικίλας πρακτικὰς γνώσεις ἐν εὐσυνόπτῳ σχετικῶς τόμῳ περιλαμβάνων, παρουσιάζεται ὡς χρησιμώτατον διὰ πᾶσαν κοινωνικὴν τάξιν ἐγχειρίδιον πληροφοριῶν— πολιτικῶν, ἐκκλησιαστικῶν, ἱστορικῶν, βιολογικῶν, κλπ., αἱ δὲ περικοσμοῦσαι αὐτὸν καλλιτεχνικώτατα εἰκόνες καὶ φωτογραφίαι ἐστεμμένων κεφαλῶν, Ἱεραρχῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κλπ., καθιστῶσιν αὐτὸν ἐπιθυμητὸν κόσμημα διὰ πᾶσαν βιβλιοθήκην. – Τιμᾶται γροσ. 18 ἢ φρ. χρυσῶν 4.

ΒΙΒΛΙΑ ΑΠΟΣΤΑΛΕΝΤΑ

Ἀπεστάλησαν ἐσχάτως εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» τὰ ἑξῆς βιβλία:

Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου, καθηγητοῦ: 1) «Φωτίου Πατριάρχου ἀνέκδοτος ὁμιλία καὶ ἐκδεδομέναι ἐπιστολαί». (Μετατύπωσις ἐκ τῆς «Νέας Ἡμέρας» 1900). 2) «Θεσσαλονίκης Βυζαντινοὶ ναοὶ καὶ ἐπιγράμματα αὐτῶν Ι. Ὁ ναὸς τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων (Sonderabdruck aus Byzantinischer Zeitschrift 1900. — Μετὰ τριῶν ἰδίων πινάκων καὶ μετ' εἰκόνων ἐν τῷ κειμένῳ).— 3) «Unedierte Inschriften von Mytilene» (ἤτοι ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαὶ Μυτιλήνης, ἐπίσης μετατύπωσις ἐκ τοῦ «Byzantinischer Zeitschrift», μετ' ἰδίων πινάκων καὶ εἰκόνων 1900).

Γ. Ι. Παπαδοπούλου. 1) «Τὰ ἐπὶ τῷ Πανηγυρισμῷ τῆς ἐγκονταετηρίδος τοῦ Μουσικοῦ σταδίου καὶ τῆς 25ετηρίδος τῆς πρωτοψαλτείας ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη», Κωνσταντινούπολις 1900. 2) «Λόγος Πανηγυρικὸς, ἐκφωνηθεὶς τῇ 4 Δεκεμβρίου 1899 κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἐν τῇ Πατρ. Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῇ», Κωνσταντινούπολις, 1900. 3) «Ἀγορδοσία ἀπαγγελθεῖσα κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐξετάσεων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐκκλησ. Μουσ. Συλλόγου, τῇ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς, 28 Μαΐου 1900 ἐν τῇ Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ», Κωνσταντινούπολις 1900.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Δημήτριος Βέλλης. — Μετὰ θλίψεως πολλῆς ἀναγράφομεν τὸν θάνατον τοῦ ἀριγνώτου ἰδιοκτήτου καὶ διευθυντοῦ τῶν ἐγχωρίων ἐφημερίδων «Ἀνατολικοῦ Μηνύτορος» καὶ «Ταχυδρόμου» ἀειμνήστου Δημητρίου Βέλλη συμβάντα τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐν Πέραν. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μεταστάντος ἀνδρὸς ἡ Ἐκκλησία ἐστερήθη χρηστοῦ καὶ εὐσεβοῦς τέκνου, ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς κοινωνία πολίτου θερμουργοῦ καὶ φιλοπονωτάτου, μετ' ἀξιομιμήτου ζήλου καὶ δραστηριότητος ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν καλλιεργήσαντος τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τύπου καὶ διὰ τῆς ἐκτάκτου ἀγχινοίας, ἰδιοφυΐας καὶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ φύσεως ἀνυσιμώτατα ἀγωνισθέντος ἐν τῷ δημοσιογραφικῷ σταδίῳ· ἐφ' ᾧ καὶ ὑπὸ μὲν τῆς Σ. Αὐτοκρατορικῆς καὶ ὑπὸ ἄλλων Κυβερνήσεων ἐτιμήθη διὰ παρασήμων καὶ ἄλλων τιμητικῶν διακρίσεων, ὑπὸ δὲ τῆς κοινωνίας ἠγαπήθη καὶ ἐξετιμήθη δεόντως. Ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης πληροφορηθεὶς τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου διεβίβασε τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ τὰ θερμὰ συλλυπητήρια ἐκ μέρους ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου Δημητρίου Βέλλη ἐγένετο τῇ ἐπαύριον μετὰ σπανίας μεγαλοπρεπείας καὶ ἐν μέσῳ ἀπειροπληθοῦς συρροῆς κόσμου ἐκ πασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας, προεξάρχοντος τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας τοῦ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτου Κορυτσᾶς Γερβασίου σὺν τῷ σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ Γρεβενῶν Δωροθέῳ καὶ τῷ ἀρχιερατικῷ προϊσταμένῳ Σταυροδρομίου πανιερ. μητροπολίτῃ πρώην Μεσημβρίας Γενναδίῳ. Τὴν ἐκφορὰν παρηκολούθησεν ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος, ἐκπροσωπῶν τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν, καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται Βερροίας Κωνστάντιος καὶ Κασσανδρείας Λεόντιος. Λόγον ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ προεξάρχων τῆς κηδείας μητροπολίτης Κορυτσᾶς ἐξάρας τὴν φιλοπονίαν καὶ τὴν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ τελεσφόρον δρᾶσιν τοῦ ἀνδρὸς, ἐπιταφίους δὲ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ.

Τῷ ἀειμνήστῳ Δημητρίῳ Βέλλῃ εἴη αἰωνία ἡ μνήμη!

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνοδική λειτουργία ἐν Βαλουκλίῳ.—Μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐν μέσῳ μεγάλης συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τοῦ Τυρλοῦ ἐν τῷ ἐν Βαλουκλίῳ ἱερῷ ναῷ ἡ εἰθισμένη κατὰ πᾶν ἔτος συνοδικὴ λειτουργία ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων εὐεργετῶν, δωρητῶν, προστατῶν, συνδρομητῶν, ἐφόρων καὶ παντὸς φιλανθρώπου φιλοτίμως τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν συμβολὴν αὐτοῦ τοῖς εὐαγέσι καθιδρύμασι συνεισφέροντος καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπροσκόπτου αὐτῶν λειτουργίας μοχθοῦντος. Τῆς λειτουργίας προεξῆρχεν ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ, συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἀμασείας Ἀνθίμου, Βάρνης Πολυκάρπου, Χίου Κωνσταντίνου, Κορυτσᾶς Γερβασίου, Γρεβενῶν Δωροθέου καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου. Ἐν τῷ ναῷ παρέστησαν οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐρίτιμοι Ζήσης Θ. Ζήσης καὶ Ἰωάννης Χατζόπουλος Ἰ. Μαμόπουλος καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐφόρων τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων Ἰ. Καστέλλης, καὶ Α. Αὐγουστόπουλος.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ ἔψαλεν ἐπὶ τῶν τάφων τῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν τὸ εἰθισμένον Τρισάγιον. Εἶτα ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς παραμείνας ἐπὶ μικρὸν μεθ' ἁπάντων τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῶν λαπῶν ἐριτίμων ὁμογενῶν ἐν τῷ Ἐπιτροπείῳ τῆς Μονῆς μετέβη μετὰ τῆς συνοδίας εἰς τὰ παρακείμενα Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστήματα, ἔνθα παρετέθη πᾶσι τὸ γεῦμα Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τούτου ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἤγειρε πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ μεγαθύμου Ἄνακτος ἡμῶν ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τοῦ ὁποίου ἀπροσκόπτως λειτουργοῦνται τὰ εὐαγῆ ἱδρύματα ὅλονὲν προάγονται ἐν τῇ φιλανθρώπῳ αὐτῶν ἀποστολῇ.

Μετὰ τὸ γεῦμα ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς μετὰ τῆς συνοδίας ἐπεσκέψατο τὰς διαφόρους αἰθούσας τοῦ Νοσοκομείου καὶ τὸ παρακείμενον Ὀρφανοτροφεῖον.

—*Ἐπίσκεψις.* — Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτος ἐν συνοδίᾳ τοῦ α' γραμματέως τῆς πρεσβείας Μητσοπούλου.

— *Πρώην Ἱεροσολύμων.*— Ἡ Α. Μ. ὁ ἐν Χάλκῃ ἐφησυχάζων πατριάρχης πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημος κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου εἰς Φανάριον φιλοξενηθεὶς παρὰ τῇ Α. Σ. τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Νεαπόλεως Ἀρσενίῳ, Ἐπιτρόπῳ τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἡ Α. Μακαριότης ἐν συνοδίᾳ τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Νεαπόλεως ἐπεσκέψατο αὐθημερὸν τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τοὺς ἁγίους συνοδικούς, τῇ δὲ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν Χάλκην.

—*Ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Διβυμοτείχου Φιλάρετος ᾐτήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἄδειαν ὅπως χάριν τῆς πασχούσης ὑγείας αὐτοῦ μεταβῇ εἰς τὰ ἐν τῇ παρακειμένῃ ἐπαρχίᾳ Αἶνου λουτρὰ τῶν Φερρῶν (Δεδέαγατς). Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐχορήγησε τῇ Α. Πανιερότητι τὴν αἰτηθεῖσαν ἄδειαν.

Ἐπέτειος γενεθλίων Τσάρου.—Ἀγομένης τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τῆς ἐπετείου τῶν γενεθλίων τῆς Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν Νικολάου, ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ διεβίβασε τῇ Α. Ε. τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὰ τῆς ρωσικῆς πρεσβείας Στσερμπάτσερ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Αὐθημερὸν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ μετέβησαν εἰς τὴν ρωσικὴν πρεσβείαν καὶ οἱ ἐπίτροποι τῶν ἁγίων Τόπων ἤτοι τοῦ Παναγίου Τάφου ἅγιος Νεαπόλεως Ἀρσένιος, Ἁγίου Ὄρους Γεράσιμος Λαυριώτης καὶ Ὄρους Σινᾶ ἀρχιμ. Γαβριὴλ Μαλαφούρης.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Νεαπόλεως ἄγοντος τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπεσκέψατο αὐτόν.

Ὁμοίως ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Σεβασμιότητα καὶ οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἔγκριτοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

— *Μ. τοῦ Γένους Σχολή.* — Συνῳδὰ τῷ διέποντι τὴν Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολὴν Κανονισμῷ ἡ Ἐφορεία αὐτῆς ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδριῶν διώρισεν ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ὑπὸ τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου ὑποβληθέντων αὐτῇ τακτικοὺς καθηγητάς, εἰς πλήρωσιν τῶν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου καθηγητοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη κενωθεισῶν ἑδρῶν, τῶν μὲν Μαθηματικῶν καὶ τῆς Πειραματικῆς Φυσικῆς τὸν ἐλλόγιμον Κορνήλιον Σπαθάρην, τῆς δὲ Φυσικῆς Ἱστορίας τὸν ἐλλογιμ. Ν. Βοῦρον. Ἡ ἐκλογὴ ὑπεβλήθη τῷ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίῳ πρὸς ἔγκρισιν.

—*Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον.* — Μέλη τῆς ἐφορείας τοῦ Ἐθν. Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου εἰς ἀντικατάστασιν τῶν παραιτηθέντων Ἰ. Χλωροῦ καὶ Γ. Θεοχαρίδου διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Δημοσθένης Εὐγενίδης, μετ' αὐταπαρνησίας καὶ ἄλλοτε ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ παιδευτηρίου ἐργασθείς, καὶ ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἐλλόγιμος Θεμιστοκλῆς Σκλτέλης.

— *Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον.* — Μέλη τῆς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων κατὰ πᾶν ἔτος συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ διοριζομένης καὶ παριστάμενης κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητριῶν, διωρίσθησαν ἄρτι ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μηθύμνης Στέφανος, πρόεδρος, καὶ οἱ ἐλλογιμώτατοι Κ. Ζαχαριάδης καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς καὶ Μ. Κεφάλας διευθυντὴς τοῦ ἐν Πέραν Ζωγραφείου Γυμνασίου.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 18 ΜΑΪΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 20

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζιτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Φιλόπτωχος ἀδελφότης τῶν Κυριῶν ἐν τῷ Πέραν: ἡ διακονία τῆς γυναικὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ — Τινὰ περὶ τῶν ἀπαιτουμένων ὅρων διὰ τὸ κῦρος διαθήκης χριστιανοῦ ὀρθοδόξου ὑπαγομένου εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὑπηκόου ὀθωμανοῦ — Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιθεώρησις — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΕΡΑΝ

Ἡ διακονία τῆς γυναικὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τῆς προσφάτως δημοσιευθείσης ἐκθέσεως τῶν πεπραγμένων τῆς ἐν τῷ Πέραν «Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Ἑλληνίδων Κυριῶν» καὶ ἐξ ἀπόπτου τὸ ἐν γένει ἔργον του σωματείου τούτου ἐπισκοποῦντες παρατιθέμεθα τὰ κατωτέρω βουλόμενοι νὰ καταδείξωμεν κατὰ πόσον ἡ γυνὴ κέκληται νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ μέγα καὶ σωτήριον ἔργον τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος καὶ διακονήσῃ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ τριακονταετὴς καὶ ἐπέκεινα βίος τοῦ εἰρημένου σωματείου ἀποτελεῖ φαεινὸν σημεῖον τῆς εὐεργετικῆς καὶ φιλανθρώπου δράσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῷ κοινωνικῷ ἐργαστηρίῳ καὶ τῇ εὐγενεῖ τῶν ἐθνῶν σταδιοδρομίᾳ. Ὡς φύσει προώρισται ἵνα ἡ γυνὴ χορηγῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον, νήπιον ἔτι ὄντα, τὴν πρώτην καὶ μόνην τροφήν, οὕτω καὶ πάσχοντα προώρισται πρώτη αὕτη νὰ θάλπῃ καὶ προηγῆται τοῦ ἀνδρός, τὴν πρώτην ἀνακούφισεως καὶ περιθάλψεως χεῖρα αὐτὴ αὐτῷ τείνουσα, ἐπικαλῆται δ' εἶτα καὶ τὴν σθεναρὰν τοῦ ἀνδρὸς συναρωγὴν εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς τοῦτο.

Ὁ ὑπογραμμὸς πάντων ἡμῶν, τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν τυγχάνει ὢν ὁ Κύριος, καὶ τὸ πρότυπον τοῦ βίου αὐτοῦ, ἡ θυσία τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. «Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν». Ματθ. 20,27. Τὸ ρητὸν τοῦτο τοῦ Κυρίου θὰ προτάξωμεν, ὅπως ἐντεῦθεν μεταβῶμεν εἰς τὴν προσήκουσαν εὐφροσύνην, μεθ' ἧς δέον νὰ χωρήσωμεν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐργασιῶν, ἃς τοιοῦτον σωματεῖον ἐπιτελεῖ, ἢ κάλλιστο μεθ' ἧς δέον νὰ χωρήσωμεν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἔργου σύμπαντος τοῦ ἡμετέρου βίου, διότι διὰ τοῦ ρητοῦ ἐκείνου τυγχάνει ἐκδεδηλωμένη ἡ ἀποστολὴ καὶ τοῦ ἡμετέρου βίου.

Εἰς τί ἐκλήθημεν; τίς ὁ προορισμὸς ἡμῶν; Βεβαίως παρὰ τοῖς μὴ ἀσπαζομένοις καθόλου τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, παρὰ τοῖς μὴ ρυθμίζουσι τὸν βίον αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὰ παραγγέλματα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὁ σκοπὸς καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ βίου ἄλλως παρ' ἄλλοις ὁρίζεται· ἀλλὰ κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἁγίας Γραφῆς ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ὑπάρχομεν ἐπὶ γῆς οὐχὶ πρὸς ἀπόλαυσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς διακονίαν. Ἡ ἱερὰ Γραφὴ μάλιστα λέγει ἡμῖν ὅτι δέον νὰ κοπιῶμεν ἐφ' ὅσον ἡμέρα ἐστί· κοπιᾷν δέ, καθ' ὑψίστην καὶ λαμπροτάτην ἔννοιαν, λέγεται τὸ θυσιάζεσθαι ὑπὲρ τῶν ἄλλων. Τὸ διδόναι ἄλλως μακαριώτερον τοῦ λαμβάνειν, τὸ κάλλιστον δέ, ὅπερ δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν δοῦναι, ἐστὶ τὸ παραδιδόναι

ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν διακονίαν· οὗτός ἐστιν ὁ προορισμὸς ἡμῶν.

Τὸ ἔργον τοῦ βίου ἐστὶ τὸ διακονεῖν· ἡ λαμπροτάτη δὲ καὶ ὑψίστη διακονία ἐστι: τὸ διακονεῖν χάριν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Σπόρος διὰ τὴν αἰωνιότητα εἶνε, ὅταν τὸν ἐφήμερον τοῦτον χρόνον καὶ τὴν φεύγουσαν στιγμὴν τῆς ἐπειγούσης ὥρας πληρῶμεν δι' αἰωνίου περιεχομένου καὶ τὸ εὔθρυπτον τοῦτο περικάλυμμα (τὸ σῶμα) καθιστῶμεν χρόνον πρὸς μεταφορὰν τῆς αἰωνιότητος τοῦ Θεοῦ, οὕτως ὥστε τὸ ἔργον τοῦ χρόνου τούτου νὰ τάττωμεν εἰς τὴν διακονίαν τῆς αἰωνιότητος, τοῦτο δὲ παρέχει καὶ εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ εἰς τὸ μᾶλλον ἀφανὲς ἔργον αἰωνίαν σημασίαν καὶ μισθὸν καὶ ἀξίαν ἰσχύουσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ὁ θαυμάσιος τρόπος τοῦ χριστιανισμοῦ ἐστιν ὅτι ἐπιζητεῖ τὸ μεγαλεῖον ἐν τῇ ταπεινότητι καὶ τὴν δόξαν ἐν τῇ διακονίᾳ. Διότι ὅπως αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν τῇ ταπεινώσει τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐπεζήτησε τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐν τῷ μὴ διακονηθῆναι ἀλλ' ἐν τῷ παρασχεῖν ἑαυτὸν εἰς διακονίαν ἡμῶν, οὕτως ἐδίδαξε καὶ ἡμᾶς ἵνα ἐπιζητῶμεν τὸ μεγαλεῖον ἡμῶν πρὸ πάντων ἐν τῇ ταπεινόφρονι διακονίᾳ· «ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος· καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος». (Ματθ. 20,26).

Τὸ ῥητὸν τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς ἅπαντα τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τῶν προχριστιανικῶν χρόνων, διότι σκοπὸς τοῦ βίου τούτων ἦν τὸ δεσπόζειν, διακονεῖν δὲ ἦν αἶσχος, καὶ ἐκεῖνοι δέ, οἵτινες ἦσαν καταδεδικασμένοι εἰς τὸ διακονεῖν, ἵστανto ἐν τῇ ἠθικῇ ἐκτιμήσει εἰς βαθμίδα κατωτέραν καὶ δὲν εἶχον πλήρη καὶ ἴσην συμμετοχὴν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀξίᾳ. Θρίαμβος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐστὶν ὅτι τὴν διακονοῦσαν ἀγάπην μετέβαλεν εἰς νικηφόρον δύναμιν τοῦ κόσμου καὶ ἐξύψωσεν αὐτὴν εἰς ὑπάτην ἀξίαν. Ἡ διακονία ὅμως τῆς ἀγάπης ἁρμόζει τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ κοινότητι, τῇ κεκλημένῃ νὰ συνδέσῃ εἰς μίαν μεγάλην οἰκογένειαν τοῦ Θεοῦ σύμπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὁ χριστιανισμὸς τυγχάνει ἡ θρησκεία τῆς διακονίας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Διακονεῖν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ λέγεται τῷ διακονεῖν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, διότι οὗτος κέκληται νὰ ἀποδῇ ὁ δεσπότης τοῦ κόσμου καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλείας ταύτης. «Ἰδοὺ τὰ πάντα καινὰ ποιῶ» λέγει ὁ Κύριος. Ἐν τῇ καρδίᾳ ἄρχεται ἡ ἀνανέωσις καὶ ἐκπληροῦται αὕτη ἐν πάσῃ τῇ περιφερείᾳ τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου. Ἡ ὁδὸς δὲ ἡ ἄγουσα πρὸς τοῦτο εἶνε ἡ ὁδὸς τῆς αὐταπαρνήσεως. Διότι ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἤρξατο τῆς δεσποτείας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, οὕτως ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ καταστήσωμεν αὐτῷ ὑπήκοον τὸν κόσμον διὰ τοῦ ἔργου τῆς μετ' αὐταπαρνήσεως διακονούσης ἀγάπης. Οἱ πρὸ τοῦ Χριστοῦ χρόνοι, ἦσαν χρόνοι ὑπερηφανίας, οἱ χρόνοι δὲ τῆς δεσποτείας τοῦ Ἰησοῦ εἰσι χρόνοι τῆς ταπεινοφροσύνης. Τότε εὐγένεια τοῦ ἀνθρώπου ἦν ἡ αὐτοσυναίσθησις, ἐνταῦθα ἡ εὐγένεια τοῦ ἀνθρωπου ἐστὶν ἡ αὐταπάρνησις τῆς διακονούσης ἀγάπης.

Ἐκ τῶν ὡραίων ἐκείνων εἰκόνων τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ποιήσεως ὀλιγίστας ἤδη ἀπαντῶμεν ἐν ταῖς ἑπομέναις περιόδοις τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Κατάκλειστοι, ἐν τῷ οἴκῳ φυλαττόμεναι ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας, ἀποφάσει τοῦ πατρὸς ἐρχόμεναι εἰς γάμον, ἄνευ κλίσεώς τινος καὶ ἐκλογῆς, διετέλεσαν αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηνῶν ὡς τὰ πολλὰ ἀμαθεῖς καὶ ἀνίκανοι νὰ ἐννοήσωσιν τὸ κινοῦν τὸν κόσμον καὶ τὰς σκέψεις τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐν αὐταῖς ἔτι ταῖς οἰκιακαῖς ἀσχολίαις διατελοῦσαι ἐξηρτημέναι ὡς παιδίαι· ἅπας αὐτῶν ὁ προορισμὸς ἦν νὰ χορηγῶσιν εἰς τὴν πολιτείαν πολίτας, ὧν ἕνεκα αὕτη εἶχεν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Ἐν τῇ ἀρετῇ δὲ ἐθεωροῦντο πολλῷ ἧττον ἱκαναὶ καὶ ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων καὶ διαπρεπεστέρων φιλοσόφων ἢ ὁ ἀνήρ. Ἐὰν δὲ βαθμηδὸν γυναῖκές τινες διέρρηξαν τοὺς φραγμούς, ἐν οἷς ἐκινεῖτο ὁ πνευματικὸς βίος τῶν ἄλλων καὶ ἀπεπειράθησαν πνευματικῶς νὰ σταθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν πρὸς τοὺς ἄνδρας θέσιν καὶ καταστῶσιν ἰσάξιοι αὐτῶν, τοῦτο κατώρθωσαν δοπάσῃ τῆς ἠθικῆς ἀξίας τῆς γυναικός, ἧς ὅμως ἡ ἀπώλεια παρὰ πᾶσαν τὴν πνευματικὴν μόρφωσίν ἐστιν ὄνειδος ὁλοκλήρου τοῦ γένους.

Ὡραίαν εἰκόνα ἀγνῆς πίστεως καὶ μητρικῆς ἀξίας παρέχει ἡμῖν ἡ τῆς Ρώμης ἱστορία ἐν τῇ καλῇ καὶ αὐστηρᾷ ἠθικῇ ἀρχαίᾳ αὐτῆς ἐποχῇ. Ἀλλ' ἡ ἐξουσία τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τῆς γυναικὸς ἦν τυραννικὴ καὶ ἀπεριόριστος, ὡς ἡ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τῆς γυναικὸς ἐξήρτητο ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἀνδρός. Αὐξηθέντων ὅμως βραδύτερον τῶν δικαιωμάτων τῆς γυναικός, ἐξηφανίσθη καὶ ἡ ἀρχαία ἀγωγή. Τὴν πειθαρχίαν αὐτῆς διέφθειρεν ἰδίᾳ ἡ Ρώμη. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων οὐδὲν ὑπῆρχε ἀπότροπαιότερον τῆς μορφῆς τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις κατὰ τὸν βίον αὐτῆς μετεῖχε

κούφης πολυτελείας, πολιτικῶν μηχανορραφιῶν καὶ θρασειῶν κακιῶν.

Πόσον ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὑψηλότερον καὶ τῶν ὑψίστων σκέψεων τῶν ἐξοχωτέρων πνευμάτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου κεῖται ἡ περὶ τῆς γυναικὸς θεωρία τῆς ἱερᾶς Γραφῆς! Ἡ πρώτη ἔτι φράσις, ἣν περὶ τῆς γυναικὸς προφέρει, αἴρεται ὑψηλότερον παντός, ὅπερ περὶ τῶν γυναικῶν ἐρρήθη καὶ ἐσκεμμένον τυγχάνει. « . . . βοηθὸν ὁμοίαν τῷ ἀνδρί». Ἐξηρτημένην, ἀλλὰ καὶ ὁμοίαν, ὁμοίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἰσαξίαν ἐν τοῖς ὑψίστοις καὶ τοῖς ἱερωτάτοις· τῷ ἀνδρὶ διακονοῦσαν, ἀλλ' εἰς διακονίαν ἐν τοῖς ὑψίστοις, βοηθὸν διὰ τὴν αἰωνιότητα, ἄρα καὶ κεκλημένην εἰς ἀξίωμά τι καὶ ἐν τῷ ἐπιγείῳ βίῳ, ἀξίωμα περὶ οὗ οὐδὲν γινώσκει ὁ εἰδωλολατρικὸς κόσμος. Εὐαπατητοτέρα μὲν ἦ ὁ ἀνήρ, ἀλλ' ἴσως καὶ μᾶλλον ἐπιδεκτικὴ πρὸς δαψιλεστάτην χάριν καὶ προωρισμένη νὰ ὑπηρετήσῃ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀνδρός. Τὰς ὡραιοτάτας διηγήσεις περὶ συζυγικῆς εὐδαιμονίας, γυναικείας πίστεως, εὐγενοῦς τιμῆς καὶ πλήρους εὐλογιῶν δράσεως τῆς γυναικὸς περιλαμβάνει ἡ Π. Διαθήκη, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων ζωγραφουμένας διηγήσεις περὶ τῆς ποικίλης διαφθορᾶς, τῆς ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γυναικῶν τῆς τότε ἐποχῆς προερχομένης, ἀναγκαζούσης τὸν Ἐκκλησιαστὴν τοῦ Σολομῶντος (7,29) μετὰ λυπηρὰν παρατήρησιν περὶ τῆς γενικῆς μωρίας τῶν ἀνθρώπων νὰ εἴπῃ: ὅτι μεταξὺ χιλιάδων μόλις ἕνα ἄνδρα εὗρε κάτοχον σοφίας καὶ μεταξὺ πασῶν οὐδὲ μίαν γυναῖκα.

(ἔπεται συνέχεια)

Ἰάκωκος Βαδιάδης

Τινὰ περὶ τῶν ἀπαιτουμένων ὅρων διὰ τὸ κῦρος διαθήκης χριστιανοῦ ὀρθοδόξου ὑπαγομένου εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὑπηκόου ὀθωμανοῦ.

Ἐν τῇ σελίδι 157 τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 17 καὶ ἀπὸ 27 ἀπριλίου ἐ. ἔ. φύλλου τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὁ βαθὺς τῆς τουρκικῆς γλώσσης γνώστης καὶ καθηγητὴς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ φίλος κ. Ἀπόστολος Φωτιάδης ὑπὸ τὸν τίτλον «Τινὰ περὶ τοῦ ζητήματος τῶν διαθηκῶν» ἀνασκευάζει, καὶ δικαίως, θεωρίαν τινὰ τοῦ περὶ διοικητικοῦ δικαίου γράψαντος Ἰπραχὶμ Χακκὶ βέη, καθ' ἣν οἱ ἀπαιτούμενοι ὅροι διὰ τὸ κῦρος διαθήκης μὴ μουσουλμάνου, χριστιανοῦ ἐν γένει ὑπηκόου τῆς ὑψηλῆς Πύλης εἰσὶ α'] νὰ μὴ περιέχῃ αὕτη διάταξίν τινα ἐναντίαν τῷ Σερῒῆ καὶ β'] νὰ ᾖναι ἐπικεκυρωμένη ὑπὸ τῆς Μητροπόλεως καὶ παρακαλεῖ ἵνα ὁ συγγραφεὺς ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ βιβλίου του διορθώσῃ τὰ ἡμαρτημένως γραφέντα.

Ἐπαινοῦμεν τὸν ζῆλον τοῦ κ. Φωτιάδου στοιχοῦντος τῇ ἀρχῇ ὅτι πᾶς τις ὀφείλει, ἅμα ἀκούσῃ ἢ ἀναγνῷ τι μὴ συμφωνοῦν τῷ νόμῳ, νὰ ἀποκρούῃ αὐτὸ καὶ προκαλῇ οὕτω συζήτησιν ἐξ ἧς νὰ ἀναφαίνωνται ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ δίκαιον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εὐχαριστιῶν ἄξιον κρίνομεν τὸν φίλον κύριον Ἀπ. Φωτιάδην, διότι παρέχει ἀφορμὴν ἵνα ἀπὸ γενικωτέρας καὶ ἀνωτέρας ἀπόψεως ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα περὶ τῶν ἀπαιτουμένων ὅρων τοῦ κύρους διαθήκης χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, καὶ οὕτω γνωσθῇ ἡ ἀλήθεια καὶ ἐπικρατήσῃ πανταχοῦ.

Μεταξὺ τῶν *προαιωνίων* τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου *προνομίων καὶ δικαίων*, ἅτινα ἀνέκαθεν ὁ *περιούσιατος πολιτικὸς κατακτητὴς* Μωάμεθ ὁ Β'. *ἐχορήγησε* τῷ γένει τῶν Ρωμαίων ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πολλοῦ Πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου εἰπὼν αὐτῷ «*ἀπόλαυε ἐν εἰρήνῃ πάντων τῶν προνομίων τῶν προκατόχων σου* κτλ.» καὶ ἐπεβεβαίωσαν καὶ *ἐπεκύρωσαν οἱ κατόπιν ἔνδοξοι Σουλτάνοι καὶ ἰδίως ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ νῦν εὐκλεῶς ἀνάσσων φιλόλαος καὶ μεγαλεπήβολος Σουλτάνος Ἀπδοὺλ Χαμὶδ Χὰν εἶναι καὶ ἡ τῆς διαθήκης* τῶν Ρωμαίων Ὀρθοδόξων χριστιανῶν *σύνταξις, κατάρτισις, ἐπικύρωσις* καὶ *ἐκδίκασις* κατὰ τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἰσχῦον ἱερὸν δίκαιον παρὰ τῶν Μικτῶν Συμβουλίων αὐτοῦ κατ' ἀποκλεισμὸν πάσης ἄλλης νομοθεσίας.

Ἡ τοῦ προνομίου τούτου ὕπαρξις ἐπεβεβαιώθη καὶ διὰ πολλῶν καὶ διαφόρων διατάξεων ἐσωτερικῶν καὶ διεθνῶν καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ τελευταία διάταξις εἶναι ἡ ἀπὸ 23 Δζεμάζι-ουλ-ἀχὴρ 1308 (22 Ἰανουαρίου 1306 (1891)) Βεζυρικὴ ἐγκύκλιος κεκυρωμένη δι' Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, ἧς ἡ 4 § ἔχει αὐτολεξεὶ εἰς ἑξῆς:

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα τῶν διαθηκῶν, » καίτοι τοῦτο εἶναι Ἀστικῆς τάξεως, ἐπειδὴ ὅμως » ἡ ἐξέτασις καὶ ἐξομάλισις τῶν εἰς αὐτὰς ἀναγο- » μένων διαφορῶν εἶναι ἀνατεθειμένη, δυνάμει τοῦ 3 » ἄρθρου τοῦ περὶ καθηκόντων τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου » κεφαλαίου τοῦ Πατριαρχικοῦ Κανονισμοῦ, εἰς τὸ εἰ- » ρημένον Συμβούλιον, διὰ τοῦτο ἡ διαθήκη ἡ παρου- » σιασθησομένη ἐν τῇ περιουσίᾳ χριστιανοῦ ἔχοντος » κληρονόμους ἀνηλίκους καὶ ἀνηλίκας θέλει εἶναι ἔγ- » κυρος δικαστικῶς, ὅταν ᾖ ἐπικεκυρωμένη ὑπὸ Πα- » τριάρχου ἢ Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου· τόσον δὲ » τὰ κινητὰ (μάλ) ὅσον καὶ τὰ ἀκίνητα (μούλκια), » ἅτινα ἤθελε περιέχει ἡ διαθήκη, ἐκτὸς δημοσίων

» γαιῶν (ἐσαζίι-ἐμιριγιέ) καὶ βακουφίων, θέλουσιν » ἄνευ ἀναμίξεως ἀφίεσθαι εἰς τὸν κληροδόχον, ἤτοι » εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ διετέθησαν. Αἱ δὲ ἐκ τῶν διαθη- » κῶν τούτων μεταξὺ κληρονόμων ἢ τοῦ κηδεμόνος » τῶν ἀνηλίκων ἀναρυησόμεναι ἢ αἱ περὶ κύρους καὶ » αὐθεντίας τῆς διαθήκης προκύψουσαι διαφοραὶ θεω- » ροῦνται κατὰ τὸ 3ον ἄρθρον τοῦ περὶ Μ. Συμβου- » λίου κεφαλαίου τοῦ Πατριαρχικοῦ Κανονισμοῦ, ἐν » μὲν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ, » ἐν δὲ ταῖς Νομαρχίαις ἐν τοῖς Μητροπολιτικοῖς » Συμβουλίοις καὶ αἱ ἀποφάσεις (ἰλιαμὰτ) αἱ ὑπὸ » τῶν Συμβουλίων τούτων ἐκδοθησόμεναι θέλουσιν » ἐκτελεῖσθαι κυβερνητικῶς ὑπὸ τῶν ἐκτελεστικῶν » τμημάτων. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ μέτρον τοῦτο ἀφορᾷ » τὴν ὀρθόδοξον Ρωμαϊκὴν κοινότητα, ἐάν τινες τῶν » κληρονόμων ἀνήκωσιν εἰς ἑτέραν κοινότητα, ἢ ὧσιν » ὑπήκοοι ξένοι, ἢ ἐὰν ἡ ἐπικεκυρωμένη διαθήκη πε- » ριλαμβάνῃ βακούφια ἢ δημοσίας γαίας, ἢ ὑπὸ τρί- » του, εἴτε ὑπηκόου ὀθωμανοῦ εἴτε ξένου, διαφιλονει- » κουμένην κινητὴν περιουσίαν ἢ ἀκίνητα μούλκια, » ἡ ἐξέτασις τῶν ἐκ τοιούτων διαθηκῶν ἀπορρεουσῶν » ἀγωγῶν ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια τοῦ Κράτους».

Ἵνα ἑρμηνεύσωμεν τὴν διάταξιν ταύτην, ἀνάγκη κατὰ τοὺς ἑρμηνευτικοὺς κανόνας τοῦ δικαίου νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν γενομένην συζήτησιν μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῶν Πατριαρχείων κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῆς· ἡ συζήτησις αὕτη εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἡ δικαιολογητικὴ ἔκθεσις τῆς νομικῆς ταύτης διατάξεως. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου αὕτη ἀναφαίνεται εἰς τὰ ἀνταλλαγέντα ταχρίρια καὶ τεσκερέδες, ἅτινα παραθέτομεν κατὰ χρονολογικὴν τάξιν ὡς ἑξῆς:

Ἐν τῇ § 3ῃ τοῦ τεσκερὲ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ἀπὸ 25 Ἰουλίου 1306 (1890) ἀναγράφεται ἡ ἀρχὴ ὅτι *ἡ διαθήκη ἵνα ᾖ ἔγκυρος κατὰ τὴν ἐν τῷ Δοστοὺρ κατακεχωρισμένην ὑψηλὴν Ἐγκύκλιον τῆς 7 Σεφὲρ 1278* καὶ κατὰ τὴν *Ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης τῆς 14 Ρεπιουλ-έββὲλ 1295* καὶ κατὰ τὸ *Σερῆ δέον νὰ περιορίζηται εἰς τὸ νὰ διαθέτῃ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ διαθέτου τὸ τρίτον τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἴς τινα ἀγαθοεργὰ καθιδρύματα.*

Τὴν καινὴν ταύτην ἀρχὴν ἀπέκρουσεν ἀμέσως ταχρίριον τῶν Πατριαρχείων ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1306 (1890) καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν γνωστὴν ἀρχὴν § 4. *ὅτι καὶ τὰ περὶ διαθηκῶν εἰσιν ἀνατεθειμένα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα συνάρμει τοῦ κανονισμοῦ, ἐπομένως εἰσὶν ἄσχετα πρὸς τὴν ἔγκρισιν ἢ μὴ τοῦ Σερῆ ὡς ὄντος ξένου θρησκευτικοῦ νόμου, ὅτι ἡ διαθήκη οὖσα μετὰ θάνατον θρησκευτικὴ πρᾶξις ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἐπί τε τῆς γνησιότητος, τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ καὶ τῆς διαδικασίας τῶν περὶ διαθήκης διαφορῶν καὶ ὅτι διαθήκη, οἵαν διατυποῦσιν αἱ ἀνωτέρω ἐγκύκλιοι, δὲν εἶναι, οὔτε δύναται νὰ ὀνομασθῇ διαθήκη χριστιανῶν, ἀλλ' εἶναι ἁπλοῦν δωρητήριον καὶ οὐδὲν πλέον συνῳδὰ καὶ τῇ ἀπὸ 18 Μαρτίου 1878 διακοινώσει τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὰς Συνάμεις.*

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Αὐγούστου 1306 (1890) τεσκερέ του μὴ ἀποδεχθὲν τὴν θεωρίαν ταύτην ἀπήντησεν ἐν § 5. *ὅτι κατὰ τὸν προλαβόντα τεσκερὲ ἡ ἀπόδειξις τοῦ κύρους καὶ τῆς γνησιότητος τῶν διαθηκῶν τῶν ἀφορωσῶν καθαρῶς μούλκια, χρήματα καὶ λοιπὴν κινητὴν περιουσίαν— ἐκτὸς βακουφίων, δημοσίων γαιῶν καὶ ἄλλων τοὺς πολιτικοὺς νόμους θιγόντων ἀντικειμένων, ἅτινα κατὰ τὸ 3ον τοῦ περὶ Μικτοῦ Συμβουλίου κεφαλαίου τοῦ Πατριαρχικοῦ Κανονισμοῦ δέον νὰ θεωρῶνται ὡς πρότερον ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Κράτους ὡρισμένοις συμβουλίοις καὶ δικαστηρίοις—συνίσταται εἰς τὴν ὑπὸ Πατριάρχου, Μητροπολίτου, Ἐπισκόπου ἢ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν ἐπικύρωσιν τοῦ ὅτι ἡ διαθήκη κατὰ τάξιν εἶναι συντεταγμένη καὶ εἰς τὸν κώδικα κατακεχωρισμένη, αἱ δὲ τοιαῦται ἐπικεκυρωμέναι διαθῆκαι θέλουσι γίνεσθαι παραδεκταὶ καὶ ἐκτελεσταί.*

Διὰ ταχριρίου τῶν Πατριαρχείων ἀπὸ 21 Αὐγούστου 1306 (1890) § 4. ἀποκρούεται ἄρδην ἡ ἄνω διατυπωθεῖσα θεωρία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, διότι διὰ τῆς διατυπώσεως ταύτης ἡ κυβέρνησις ἀντιφάσκουσα πρὸς ἑαυτὴν οὐ μόνον ἄρδην καταστρέφει τὸν σκοπὸν καὶ τὴν οὐσίαν τῆς διαθήκης παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, ἀλλὰ καὶ συγχέει καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν ὑποχρεοῦσα αὐτοὺς νὰ ἐπικυρῶσιν ἔγγραφα συνταχθέντα κατὰ τὸ Σερῆ. Ἡ διαθήκη, λέγει, τῶν χριστιανῶν ἀφοῦ εἶναι θρησκευτικὸν, πρέπει νὰ καταρτισθῇ κατὰ τὴν περὶ ταύτης θεσμοθεσίαν καὶ οὕτω νομίμως ἐπικυρωθεῖσα παρὰ Πατριάρχου, Μητροπολίτου, ἢ Ἐπισκόπου ἔχει τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐνώπιον τῶν μόνων ἁρμοδίων Ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων δικαζόντων κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἀνωτέρω θεσμοθεσίαν.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης διὰ τεσκερὲ αὐτοῦ ἀπὸ 2 Ὀκτωβρίου 1306 (1890) ἀντικρούει τὰς ἄνω διατυπουμένας ἀξιώσεις τῶν Πατριαρχείων περὶ διαθηκῶν καὶ λαμβάνον ὡς βάσιν τὴν τάξιν τὴν διαλαμβανομένην ἔν τε τῇ ἐπισήμῳ Ἐγκυκλίῳ τῇ ἐν ἔτει 1278 δημοσιευθείσῃ περὶ χριστιανικῶν περιουσιῶν καὶ ἐν τῷ 12ῳ ἄρθρῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ Κανονισμοῦ λέγει ὅτι ἰσχύει καὶ ἡ περισσότερον τοῦ τριτημορίου τῆς περιουσίας εἰς κληρονόμους καὶ ἄλλα πρόσωπα γενομένη διαθήκη κινητῆς περιουσίας καὶ κτημάτων καθαρῶς μουλκικῶν, ὅτι αἱ περὶ διαθηκῶν ἀγωγαὶ ἐὰν μὲν ἀποβλέπωσι περιουσίας καταγραπτέας κατὰ τὸ Σερῆ, θεωροῦνται ἐν τοῖς Ἱεροδικείοις, ἐὰν δὲ ἀνάγωνται εἰς τοὺς περὶ ἐβκαφίων καὶ γαιῶν νόμους καὶ εἰς τοὺς ἄλλους γενικοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ἐν τοῖς κυβερνητικῶς ὡρισμένοις δικαστηρίοις, ὅτι αἱ περὶ καθαρῶς ἰδιοκτήτων κτημάτων καὶ

περὶ βακουφίων μουκατα.λίδικων διαθῆκαι αἱ κατὰ τὴν τάξιν συντεταγμέναι καὶ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ἢ ἐν ταῖς Μητροπόλεσι κατακεχωρισμέναι ἐν τῷ κώδικι καὶ ἐπικεκυρωμέναι εἶναι ἔγκυροι ἐν ἅπασι τοῖς δικαστηρίοις καὶ ὅτι αἱ πηγάζουσαι ἀγωγαὶ καὶ διαφοραὶ ἐκ διαθηκῶν περιεχουσῶν κ.ληρονόμους ἐνηλίκας καὶ διατάξεις κ.ληροδοτημάτων καὶ ὑπὲρ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν θέλουσι θεωρεῖσθαι καὶ διαιτᾶσθαι ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης διὰ νεωτέρου τεσκερέ του ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1306 (1890) § 7. τροποποιεῖ τ' ἀνωτέρω καὶ ὁρίζει ὅτι ἡ διαθήκη χριστιανοῦ κατα.λιπόντος κ.ληρονόμους ἐνηλίκους ἢ ἀνηλίκους θέλει εἶναι ἔγκυρος δικαστικῶς, ὅταν ἢ ἐπικεκυρωμένη παρὰ Πατριάρχου, Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου, ὅτι τὰ κατα.λειπόμενα κινητὰ καὶ ἀκίνητα μούλκια θέλουσιν ἄνευ ἀραμίξεως ἀφίεσθαι εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ διετέθησαν, ὅτι αἱ ἐκ τῶν διαθηκῶν τούτων μεταξὺ τῶν κ.ληρονόμων ἀναφυόμεναι διαφοραὶ θέλουσι θεωρεῖσθαι κατὰ τὸ 3ον ἄρθ. τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ἐν τοῖς Μικτοῖς Συμβουλίοις τοῦ Πατριαρχείου, Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν καὶ αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν (Ἰλιαμὰτ) θὰ ἐκτελῶνται κυβερνητικῶς ὑπὸ τῶν ἐκτελεστικῶν τμημάτων.

Τὸ Πατριαρχεῖον διὰ τακριρίου του ἀπὸ 29 Νοεμβρίου 1306 (1890) § 4. ζητεῖ νὰ ἐξηγηθῇ ἡ λέξις δικαστικῶς ποῦ ἀνήκει; τοῖς κυβερνητικοῖς δικαστηρίοις; εἴτε εἰς τὰ τῶν Πατριαρείων; παρατηρεῖ δὲ ὅτι, ἂν ἀνήκῃ εἰς τὰ πρῶτα, τότε προκύπτει τὸ ἀσυμβίβαστον ἐν τῷ τεσκερὲ ὅτι δύο δικαστήρια ἀ.λλοῖα καὶ ξένα πρὸς ἄ.λ.λ.η.λα δικάζουσι τὸ μὲν ἓν, ἤτοι τὸ Πατριαρχικόν, τὰ περὶ κύρους τῆς διαθήκης, τὸ δὲ ἄ.λ.λο, τὸ κυβερνητικὸν δη.λαδή, τὰς μεταξὺ κ.ληρονόμων ἄ.λ.λας αὐτῆς διαφοράς, ὅτι, ἂν ἐννοῇ τὰ Πατριαρχικὰ δικαστήρια, τότε ἀνάγκη νὰ ἀνακ.ληθῇ ὁ ἀπὸ 7 Μουχαρρὲμ 1308 (11 Αὐγούστου 1890) τεσκερὲς ἀποκα.λέσας τὸ Μ. Συμβούλιον συμβου.λευτικὸν σῶμα καὶ οὐχὶ δικαστήριον καὶ νὰ τεθῇ ἡ φράσις Εἰδικὸν δικαστήριον καὶ ὅτι αἱ ἐκ τῶν διαθηκῶν τούτων περὶ κύρους καὶ ἄ.λ.λων μεταξὺ τῶν κ.ληρονόμων ἀναφυόμεναι διαφοραὶ θὰ δικάζωνται κατὰ τὸ 3ον ἄρθρον τοῦ περὶ Μικτοῦ Συμβουλίου Κανονισμοῦ εἰς τὰ εἰδικὰ δικαστήρια ἤτοι τὰ μικτὰ Συμβούλια τῶν Πατριαρχείων, τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν καὶ ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν (Ἰλιμὰτ) θὰ ἐκτελῶνται ὑπὸ τῶν ἐκτελεστικῶν τμημάτων.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης διὰ τεσκερέ του ἀπὸ 19 Δεκεμβρίου 1306 (1890) λέγει ὅτι ἡ διαθήκη εἶναι ἀστικῆς τάξεως καὶ ὑπόκειται εἰς τὸν νόμον τῆς χώρας, ὅτι ἡ διαίτησις τῶν ἐξ αὐτῶν ἀναφυομένων διαφορῶν ἀνατίθεται εἰς τὰ Μικτὰ Συμβούλια τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἀ.λ.λ' ὑπὸ τὸν ὅρον ἡ διαθήκη νὰ ἦναι σύμφωνος πρὸς τοὺς νόμους καὶ κανονισμοὺς τοῦ Κράτους συνῳδὰ τῷ ἄρθρῳ 12ῳ τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀφεθῇ τοῖς πνευματικοῖς ἀρχηγοῖς ἐκτὸς τῆς ἀρμοδιότητος καὶ ἀπολύτως ἡ ἐκδίκασις τῶν περὶ διαθηκῶν ζητημάτων, ὅτι ἡ διαθήκη χριστιανοῦ ἀπ.λῶς καὶ μόνον διότι εἶναι ἐπικεκυρωμένη ὑπὸ Πατριάρχου ἢ Μητροπ.λίτου ἢ Ἐπισκόπου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνηται ἄνευ ἐνστάσεως παραδεκτὴ, ὅτι αἱ ἐξ αὐτῆς ἀστικαὶ ἀγωγαὶ εἴτε περιορίζονται μεταξὺ ὑπηκόων τοῦ Κράτους, εἴτε ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων εἶναι ὑπήκοος ξένος, δέον νὰ θεωρῶνται ἐν τοῖς δικαστηρίοις τοῦ Κράτους, ὅτι τὸ διὰ τῆς τοιαύτης διαθήκης διατιθέμενον μέρος τῆς περιουσίας θὰ εἶναι ἔγκυρον καθ' ὅσον συμφωνεῖ πρὸς τὸν νόμον, ὅτι αἱ ἐκ τοιούτων διαθηκῶν διαφοραὶ μεταξὺ τῶν κ.ληρονόμων δικάζονται εἰς τὰ δικαστήρια τοῦ Κράτους, μόνον δὲ τῇ συγκαταθέσει τῶν διαδίκων συνῳδὰ τῷ ἐν ἔτει 1272 ἐκδοθέντι ὑψη.λῷ φιρμανίῳ περὶ μεταρρυθμίσεων δύνανται ν' ἀνατίθενται εἰς τὰ Μικτὰ Συμβούλια τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ὧν αἱ ἀποφάσεις (καρὰρ) θὰ ἐκτε.λῶνται ὡς αἱ παραπ.λήσιοι ἀποφάσεις (ἰ.λιαμάτ).

Τὰ Πατριαρχεῖα διὰ τακριρίου ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1306 (1890) ἀπαντῶσι α') ὅτι τὸ 12ον ἄρθρον τοῦ Πατριαρχικοῦ Κανονισμοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνωτέρω μένει ἀνεφάρμοστον ὡς ἐπαν.λήψις τῆς βιζυρικῆς ἐγκυκ.λίου τῆς 7 Σαφὲρ 1278, ἥτις ἀφορᾷ μᾶ.λ.λον δωρεὰν ἢ διαθήκην, ὡς ἀνεπτύχθη ἐν τοῖς τακριρίοις τῶν 2 καὶ 21 Αὐγούστου 1890 καὶ διὰ τοῦτο ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις δὲν ἀναφέρει αὐτὸ ἐν τῷ ἀπὸ 12 Ρεμπὶ-οὐ.λ-ἀχὴρ τεσκερέ της καὶ β') ὅτι τὸ ὑψη.λὸν φιρμάνιον τοῦ 1272 ἀφορᾷ τὰς ἐξ ἀδιαθέτου κ.ληρονομικὰς διαφοράς, εἰδεμὴ τὰ ἐκκ.λησιαστικὰ συμβούλια ἀποξενοῦνται ἐντε.λῶς καὶ διακηρύττουσιν μὴ ὅτι διαθήκη ἐπικεκυρωμένη εἶναι ἔγκυρος ἀπέναντι τῶν δικαστηρίων τοῦ Κράτους καὶ ὅτι ἂν ἐγερθῇ φιλονεικία μεταξὺ τῶν κ.ληρονόμων περὶ κύρους διαθήκης καὶ λοιπῶν θὰ δικάζηται ἐνώπιον τῶν ἐκκ.λησιαστικῶν συμβουλίων, ἐκτὸς τῶν περὶ δημοσίων γαιῶν, βακουφίων καὶ πο.λιτικῶν ἀγωγῶν ἐπὶ διατεθειμένων κινητῶν ἢ ἀκινήτων, ἀ.λ.λὰ διαφιλονεικουμένων παρὰ τρίτου τινὸς εἴτε Ὀθωμανοῦ εἴτε ξένου ὑπηκόου, ἅτινα ὑπάγονται εἰς τὰ ἁρμόδια δικαστήρια τοῦ Κράτους.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης διὰ τεσκερέ του ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1306 (1890) λέγει ὅτι ἡ διαθήκη χριστιανοῦ ὀρθοδόξου ἔχοντος κ.ληρονόμους ἀνη.λίκους ἢ ἐνη.λίκους, ὅταν ἢ ἐπικεκυρωμένη ὑπὸ Πατριάρχου ἢ Μητροπ.λίτου ἢ Ἐπισκόπου καὶ διαθέτῃ περὶ ἀκινήτου ἢ κινητῆς μου.λκικῆς περιουσίας, ἐκτὸς δημοσίων γαιῶν (ἐραζὶ-ι-ἐμιρὶὲ). θέλει ἄνευ ἀραμίξεως ἀφίεσθαι εἰς τὸν κ.ληροδόχον ἤτοι εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ διετέθη, ὅτι αἱ περὶ κύρους διαθήκης διαφοραὶ αἱ

μεταξὺ κληρονόμων ἢ ὑπὸ τοῦ κηδεμόνος τῶν ἀνηλίκων ἐγειρόμεναι θεωροῦνται ἐν τοῖς Μικτοῖς Συμβουλίοις τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ὅτι αἱ παρὰ τῶν Συμβουλίων τούτων ἐκδοθησόμεναι ἀποφάσεις (ἐλπίζομαι) θὰ ἐκτελῶνται κυβερνητικῶς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τμήμασιν, ἀλλ' ὅτι, ἂν τινες τῶν κληρονόμων δὲν εἶναι ρωμαῖοι ἢ εἶναι ξένοι ἢ ἡ διαθήκη διατίθεται περὶ βακουφίων ἢ δημοσίων γαιῶν ἢ περὶ διαφιλονικουμένης μουλκικῆς κινητῆς ἢ ἀκινήτου περιουσίας ὑπὸ τρίτου εἴτε ὑπηκόου ὀθωμανοῦ εἴτε ξένου, ἡ ἐξέτασις τῶν ἐκ τοιούτων διαθηκῶν ἀπορρεουσῶν ἀγωγῶν θέλει ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια τοῦ Κράτους.

Τοιουτοτρόπως δὲ ἔκλεισεν ἡ συζήτησις αὕτη καὶ συνετάχθη καὶ ἐκυρώθη αὐτοκρατορικῷ διατάγματι ἡ περὶ τῶν προνομίων τῶν διαθηκῶν ὑπάρχουσα τελευταία διάταξις, ἣν παρεθήκαμεν αὐτολεξεὶ ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης.

(ἕπεται τὸ τέλος)

Μιλτ. Καραβοκυρὸς
διδάκτωρ, δικηγόρος παρ' ἅπασι
τοῖς ἐν Κωνσπόλει δικαστηρίοις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ὁ παπισμὸς καὶ οἱ λαοὶ τῆς Δύσεως.—Ἡ θέσις αὐτοῦ ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ.

Ἤδη ἐπαρκῶς πλέον διεσαφηνίσθησαν τὰ κύρια αἴτια τῆς πρό τινος γενομένης σφοδρᾶς καταφορᾶς τοῦ λαοῦ ἐν τῇ Ἱσπανικῇ πρωτευούσῃ Μαδρίτῃ κατὰ τοῦ καθολικοῦ μοναστηριακοῦ κλήρου, ἢ τῆς «μαύρης ἀγέλης» ὡς εἰκονικώτερον περὶ αὐτῆς ἐκφράζονται οἱ Ἱσπανοί. Τὸ νέον ὑπουργεῖον μετὰ τοῦ δραστηρίου Σαγάστα ἐπὶ κεφαλῆς ἐπελήφθη ἐντονώτερον τῆς ἐξετάσεως τῶν αἰτίων τῆς ἐν λόγῳ καταφορᾶς, βεβαιοῦται δ' ὅτι κύριον ταύτης αἰτιόν ἐστιν ἡ πλήρης ἀγανάκτησις τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν καθολικῶν μοναχικῶν ταγμάτων, ἅτινα πρὸς μεγίστην βλάβην αὐτοῦ συνεκέντρωσεν ἐν ταῖς ἰδίαις χερσὶ πάσας τὰς προσοδοφόρους διακλαδώσεις τῆς ἐκεῖ βιομηχανίας. Ἐν μόνῃ τῇ Μαδρίτῃ ἀριθμοῦνται 102 καταστήματα, ἀνήκοντα ἀποκλειστικῶς εἰς μοναχικὰ τάγματα, ἐνῷ ἐν τῇ βιομηχανικῇ Βαρκελώνῃ ἀριθμοῦνται ἔτι πλείονα, περὶ τὰ 140. Οἱ καθολικοὶ μοναχοί, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἀνταποκριτοῦ τῶν «Εἰδήσεων Πετρουπόλεως» ἐγένοντο ἐν Ἱσπανίᾳ οἱ κύριοι κάτοχοι οὐ μόνον τῶν κεφαλαίων καὶ τῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς θηλείας νεότητος, καὶ ἐν γένει πασῶν τῶν κυριωτέρων βάσεων τῆς συγχρόνου κοινωνίας, ἃ; καὶ παντοιοτρόπως ἐκμεταλλεύονται. Τινὰ τῶν ταγμάτων τούτων πρὸς μέγα τοῦ πληθυσμοῦ σκάνδαλον ὑπερόγκως ἐπλούτισαν, τὸ δὲ τῶν Ἰησουϊτῶν τάγμα εἶναι σήμερον κάτοχον 80 κολοσσιαίων ἀτμοπλοίων ἐν τῇ «Ὑπερατλαντικῇ Ἑταιρείᾳ». Τὸ τοιοῦτον δὲ ἐγένετο κατορθωτὸν χάρις κυρίως εἰς τὸ γεγονὸς, ὅτι τὰ διάφορα μοναχικὰ τάγματα ἐν Ἱσπανίᾳ κατώρθωσαν διὰ διαφόρων θεμιτῶν καὶ ἀθεμίτων μέσων ν' ἀπαλλαγῶσι παντὸς φόρου, τοῦθ' ὅπερ παρέσχεν αὐτοῖς τὸ μέσον εὐθαρσῶς ν' ἀντεπεξέλθωσιν εἰς συναγωνισμὸν πρὸς τὰς ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὑπερβολικῶν τελῶν στενοχούσας ἐργατικὰς τάξεις. Ἐνόητος ἐντεῦθεν ἡ ἀγανάκτησις καὶ ὁ ἐρεθισμὸς τῶν τελευταίων τούτων, ὡς καὶ ἡ κατὰ τοῦ καθολικοῦ κλήρου μανιώδης καταφορά.

Ἀλλὰ καὶ ἐν *Αὐστρίᾳ* ἡ θέσις τοῦ παπισμοῦ δὲν εἶναι πολὺ εὐάρεστος. Ἡ ἀρξαμένη ἐκεῖ ἀπό τινος χρόνου κίνησις κατὰ τοῦ παπισμοῦ ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν «*μακρὰν ἀπὸ τῆς Ρώμης*» (Los von Rom) ὁσημέραι ἐπιτείνεται καὶ παράγει ἀπτότερα ἀποτελέσματα. Ἡ κίνησις αὕτη φέρουσα κατ' ἀρχὰς μᾶλλον πολιτικὴν ἀπόχρωσιν μετατίθεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπὶ καθαρῶς θρησκευτικοῦ ἐδάφους, καὶ ὡς τοιαύτη δὲν δύναται παρὰ νὰ ἔχῃ ὅλως δυσάρεστα διὰ τὸν παπισμὸν ἀποτελέσματα. Περὶ τούτου εὐγλώττως μαρτυρεῖ τὸ γεγονὸς, ὅτι ἐν τῇ ἐσχάτως λαβούσῃ χώραν σφοδρᾷ συζητήσει ἐν τῇ Αὐστριακῇ βουλῇ περὶ τῶν ἐκ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας τοῦ Λιγουόρη καὶ τοῦ Ἰησουϊτικοῦ συστήματος κινδύνων ἐν τῶν διαπρεπῶν τῆς βουλῆς μελῶν, ὁ Ἔϊσενκολβ, ἀναπτύσσων τὰ αἴτια τῆς ἀπὸ τῆς Ρώμης ἀπομακρύνσεως, εἶπε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς, ἃ ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ «Ἐκκλησιαστικῷ Ἀγγελιαφόρῳ» Πετρουπόλεως: «Ἡμεῖς προέβημεν εἰς τὸ κατὰ τῆς Ρώμης κίνημα ἐκ πεποιθήσεως περὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ, καὶ θεωροῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς εὐτυχεῖς, διότι ἐδόθη ἡμῖν ἀφορμὴ, ὅπως συμμετάσχωμεν ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου ἀγῶνι. Δὲν ἐλησμονήσαμεν, ὁποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη τοῦ Ἰωάννου Οὔτου, καὶ ὁποία ἡ τύχη τῶν εὐαγγελικῶν ἐν τῇ μάχῃ παρὰ τὰ Λευκὰ ὄρη, πρὸς δὲ ὁπόσον αἷμα ἐχύθη ὑπὲρ ἀμύνης τῆς ἀληθείας. . . . . Τὰ χρονικὰ περὶ τῆς ἐκ νέου τότε ἐπανόδου τῆς Αὐστρίας εἰς τὸν Καθολικισμὸν ἐγράφησαν δι' αἵματος. Θεωροῦμεν δὲ ἱερὸν ἡμῶν καθῆκον τὴν διάδοσιν τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς Αὐτοκρατορίας». Περὶ τῆς ἐπιτυχίας δὲ τῆς νέας ταύτης κατὰ τοῦ παπισμοῦ κινήσεως μαρτυροῦσιν οἱ ἀριθμοὶ τῆς κατὰ τὸ 1900 γενομένης στατιστικῆς. Ἐξ αὐτῆς μανθάνομεν, ὅτι ἐν διαστήματι τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν 79 νέαι προτεσταντικαὶ ἐκκλησίαι ἱδρύθησαν, ὧν οἱ ἐνορῖται εἶσι τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν καταλιπόντων τὸν παπισμόν. Ἐκ δὲ τῆς «Αὐστριακῆς ἐφημερίδος», τοῦ ὀργάνου τῆς νέας ταύτης κινήσεως, μανθάνομεν, ὅτι 23 χιλιάδες ψυχῶν ἀπηρνήθησαν τὸν παπισμόν

καὶ ἠσπάσθησαν τὸν προτεσταντισμόν, ἕτεραι δὲ 7 χιλιάδες προσετέθησαν εἰς τὴν ἐπίσης ἀπὸ πολλοῦ, ὡς γνωστόν, ὑφισταμένην ἐν Αὐστρίᾳ, Παλαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν.

— **Θλιβερὰ φαινόμενα.** —Ἐν ἑνὶ τῶν τελευταίων φύλλων τῆς ρωσσικῆς Ἐφημερίδος «Εἰδήσεις Πετρουπόλεως» (5 Μαΐου, Ν-121). ἀναδημοσιεύονται δύο ἐπιστολαὶ ρώσσων, ἀφορῶσαι εἰς τὴν καθόλου ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῆς ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀπευθυνόμεναι πρὸς τὸν Σ. ἀρχιεπίσκοπον Χαρκόβου Ἀμβρόσιον, ὅστις καὶ ἐπέτρεψε νὰ δημοσιεῦθῶσιν αἱ ἐπιστολαὶ αὗται τὸ πρῶτον ἐν τῷ ἐν Χαρκόβῳ ἐκδιδομένῳ ἡμιεπισήμῳ θρησκευτικῷ Περιοδικῷ «Πίστις καὶ Λόγος»,ἐξ οὗ παρέλαβε ταύτας ἐφεξῆς καὶ ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα ἐφημερὶς τῆς ρωσσικῆς πρωτευούσης. Ἐν ἀμφοτέραις ταύταις ταῖς ἐπιστολαῖς ἡ καθόλου ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας διαζωγραφεῖται μὲ ἥκιστα εὐάρεστα καὶ θελκτικὰ χρώματα,ἀποροῦμεν δὲ τῇ ἀληθείᾳ πῶς ἐν Ρωσσίᾳ, ἔνθα ἡ λογοκρισία, ὡς γνωστὸν εἶνε λίαν αὐστηρά, καὶ μάλιστα προκειμένου περὶ τῆς πολιτείας τοῦ ἐκεῖ κλήρου, ἐπετράπη πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἀπευθύνονται αἱ ἐν λόγῳ ἐπιστολαὶ ἀρχιεπισκόπου Ἀμβροσίου, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῆς ἐκεῖ λογοκρισίας ἡ δημοσίευσις τοιούτων ἐπιστολῶν, καὶ δὴ ἐν ἡμιεπισήμῳ Ἐκκλησιαστικῷ φύλλῳ. Τὴν δ' ἀπορίαν ἡμῶν ταύτην ἐπαυξάνει τὸ γεγονός, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἀναδημοσιεύουσα ταύτας ἐφημερὶς τῆς Πετρουπόλεως παρατηρεῖ ἐν ὑποσημειώσει σχετικῇ πρός τι μέρος τῆς μιᾶς τῶν ἐπιστολῶν, ὅτι αὐτὴ καὶ νὰ ἀναδημοσιεύσῃ ἁπλῶς δὲν τολμᾷ τὰ ἐφεξῆς ἀκολουθοῦντα. Οὕτως, ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀναγινώσκομεν μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τάδε: «Ἐγὼ εἰμὶ πλέον γέρων, σχεδὸν ἑξηκοντούτης. Ἐν τῷ βίῳ μου οὐχὶ ἅπαξ συνέβη μοι νὰ παρατηρήσω παραβάσεις ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ἐν συνειδήσει λέγω, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς σχετικαῖς περιπτώσεσιν αἰτία τούτου ὑπῆρξεν ὁ ἡμέτερος (ἀ ρωσσικὸς δηλ.) κλῆρος». Ἐφεξῆς δὲ στρέφων τὸν λόγον ὁ ἐπιστολογράφος εἰς τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τοῦ κόμητος Λέοντος Τόλστόη ἐπάγει: «Ὁ πολὺς λαὸς ἤρχισεν ἤδη νὰ ἐννοῇ ποῦ κεῖται τὸ ψεῦδος καὶ ποῦ ἡ ἀλήθεια, καὶ βλέπει ὅτι ὁ ἡμέτερος κλῆρος ἄλλα μὲν λέγει ἄλλα δὲ πράττει, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Λόγοις του ἐλέγχεται ἔν τισιν αὐτὸς ἀντιφάσκων ἑαυτῷ». —Ὁ λέγων ταῦτα ὑπογράφεται ὡς ἑξῆς:

Ὁ ἐκ τῶν τετιμημένων πολιτῶν καὶ ἄλλοτε
ἐκ τῆς τάξεως τῶν κληρικῶν
Ἱερώνυμος Πρεοβραζένσκης

Εἶνε ὄντως λίαν θλιβερὸν τὸ αἴσθημα, ὅπερ ἀποκομίζει πᾶς ἀληθῶς ὀρθόδοξος ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοιούτων δημοσιευμάτων.

Α. Π.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

Σήμερον συνῆλθον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σ. τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτου Προύσης Ναθαναὴλ εἰς κοινὴν συνεδρίαν τὰ Δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα καὶ ἔλαβον ὑπ' ὄψει ἐκλογικά τινα ἔγγραφα ἀφορῶντα τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιῶν Ἡρακλείας, Δέρκων, Ἰωαννίνων καὶ Χίου. Μετὰ μικρὰν συζήτησιν ἐπεκυρώθη ἡ ἐκλογὴ ὡς ἀντιπροσώπου τῆς ἐπαρχίας Ἡρακλείας τοῦ Σπυρίδωνος Καραγιαννίδου, τῆς ἐπαρχίας Δέρκων ἡ τοῦ Ἐξ. Παυλάκη πασᾶ Φενερλῆ, τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀντιπροσώπου Ἰωαννίνων ἀναβληθείσης μέχρι τῆς προσαγωγῆς καὶ τῶν ὑπολειπομένων σχετικῶν ἐγγράφων,καὶ ἡ τοῦ τῆς Χίου Γ. Νομικοῦ.

Εἶτα τὰ Δύο Σώματα προέβησαν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐκλεγέντος μὲν μεταξὺ τῶν πολιτικῶν βαθμὸν φερόντων, ἀλλὰ παραιτηθέντος Ἐξ. Κωνστ. Βαγιάννη ἐφέντη, ἐκλεξάμενα ὡς τοιοῦτον τὸν Ἐξοχ. Ἀλέξανδρον Μαυρογέννην.

—*Ἀπονομὴ παρασήμου* — Μετ' εὐαρεσκείας ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ φιλόλαος ἡμῶν Ἄναξ ηὐδόκησεν ἵνα ἀπενείμῃ τὸ παράσημον Μετζιτιὲ Β'. τάξεως τῷ ἐκ τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν μητροπ. Μηθύμνης Στεφάνῳ.

— *Μητροπολιτικὸν ζήτημα Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης.* —Εὐαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι κατόπιν τῶν ἐκ μέρους τῶν σεπτῶν Πατριαρχείων γενομένων ἐνεργειῶν καὶ διαβημάτων, ἡ Σ. αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἐπέτρεψεν ὅπως ὁ μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Κοσμᾶς ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἕδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἀφ' ἧς ἀπομακρυνθεὶς εὑρίσκετο ἀπό τινων ἡμερῶν εἰς Ἰωάννινα. Ὁ εἰρημένος μητροπολίτης ἤδη διεβίβασε τῇ Ἐκκλησίᾳ λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν γενομένων καὶ ἐλπίζεται ὅτι καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος ἡ Σ. αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις διαφωτισθεῖσα καταλλήλως θέλει πεισθῇ περὶ τοῦ ἀβασίμου τῶν εἰς αὐτὴν διαβιβασθεισῶν πληροφοριῶν περὶ τοῦ ρηθέντος Μητροπολίτου.

— *Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.* — Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τετάρτης, 16 ὀδεύοντος, ἤρξαντο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς αἱ κατ' ἄτομον καὶ ἐν χορῳδίᾳ ἐξετάσεις τῶν τεσσάρων τάξεων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, παρατεινόμεναι μέχρι τῆς αὔριον.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ σημειοῦμεν, ὅτι ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου προσήνεγκον πέντε μὲν εἰκοσάφραγκα ἡ Α.Θ.Μ. ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανός, πέντε λίρας Τουρκίας ἡ ἱερὰ Μονὴ Βατοπεδίου καὶ ἄλλα μικρότερα ποσὰ αἱ λοιπαὶ ἱεραὶ μοναὶ τοῦ Ἁγίου ὄρους Ἄθω.

—*Κῶδιξ οἰκογενειακοῦ Δικαίου.*— Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐνέκρινεν ὅπως ἅμα μὲν δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς συστήσῃ τὸ ἄρτι ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου ὁμογενοῦς νομομαθοῦς Μιλτιάδου Καραβοκυροῦ ἐκδοθὲν ἀνυσιμώτατον πόνημα «Κῶδιξ τοῦ οἰκογενειακοῦ Δικαίου» πρὸς πάσας τὰς ἱερὰς Μητροπόλεις καὶ Μονάς, καὶ ἁρμοδίως καὶ πρὸς τὰς Δημογεροντίας καὶ τὰ κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικὰ μικτὰ Δικαστήρια, ἅμα δὲ διὰ πρακτικοῦ αὐτῆς ἐκ-

φρασθῶσι τῷ φιλεπόνῳ συγγραφεῖ αἰσίων χαριστίαι καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως μέχρι τοῦδε ἐκδοθεῖσι παραπλησίοις ἐπωφελέσι καὶ χρησιμωτάτοις πονήμασι.

Τῆς συγκληθησομένης τῇ προσεχεῖ Τετάρτῃ Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως ὁ προσωπικὸς καταρτισμὸς ἔσται ὁ ἀκόλουθος:

Μέλη κληρικά.

α' Ἱερὰ Σύνοδος.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Προύσης Ναθαναήλ.
Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος.
Ἀμασείας Ἄνθιμος.
Ἰωαννίνων Γρηγόριος.
Μηθύμνης Στέφανος.
Μεσημβρίας Χαρίτων.
Βάρνης Πολύκαρπος.
Χίου Κωνσταντῖνος.
Κορυτσᾶς Γερβάσιος.
Γρεβενῶν Δωρόθεος.
Λιτίτσης Νικηφόρος.
Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης.

β' Ἐνδημοῦντες Ἀρχιερεῖς.

Ἡρακλείας Ἱερώνυμος.
Ἰκονίου Ἀθανάσιος.
Βερροίας Κωνστάντιος.
Μιλενίκου Ἰωακείμ.
Στρωμνίτσης Σωφρόνιος.
Κασσανδρείας Λεόντιος.

Τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Ζήσης Θ. Ζήση.
Ἀλέξανδρος Γάγος.
Ἐμμανουὴλ Ραπτιδάν.
Σόλων Καζανίδας.
Ἰωάννης Χατζόπουλος.
Ἰωάννης Μαμόπουλος.
Ἀντώνιος Σούρλας.
Ἱπποκράτης Ζαγαγιάρης.

Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι.

Ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης.
Ὁ ἄρχων Καπουκεχαγιᾶς Ἀντώνιος Οἰκιάδης.
Ὁ Ἰωάννης Τανταλίδης.

Οἱ πολιτικὸν βαθμὸν φέροντες.

Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ πασᾶς.
Ἀλέξανδρος Μαυρογένης.
Ἀβραὰμ Βαπορίδης.

Πολιτικοὶ ὑπάλληλοι.

Ἀλέξανδρος Παντζίρης βέης.
Γιάγκος βέης Ἰωαννίδης.
Ἀριστείδης ἐφέντης Κυριακοῦ.

Οἱ στρατιωτικὸν βαθμὸν φέροντες.

Κοσμᾶ πασᾶς ἰατρός.
Νικόλαος Βεγκλίδης πασᾶς.

Ἀντιπρόσωπος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου.

Κωνσταντῖνος Στεφανίδης.

Ἐπιστήμονες.

Ἀναστάσιος Χρηστίδης ἰατρός.
Κωνσταντῖνος Κωνσταντινίδης.
Βασίλειος Δεσίρης.
Ἱπποκράτης Ταυλάριος.

Τοῦ ἐμπορικοῦ συστήματος.

Χαράλαμπος Κροσόγλους.
Χαρίτων Χαριτωνίδης.
Δημήτριος Κωνσταντινίδης.
Ἀντώνιος Ἀνανιάδης.
Θρ. Καμαράδος.

Τῶν τραπεζιτῶν.

Συμεωνάκης Σινιόσογλους.

Ἀντιπρόσωποι συντεχνιῶν.

Κερεστετζίδων Χ. Χριστοφορίδης.
Παντοπωλῶν, Χαβιαράδων, Τυροπωλῶν Ζαχρετζίδων Θ. Θεοδοσιάδης.
Τσαφταίδων καὶ Τζαμφεσταίδων Μιχαὴλ Κονδόπουλος.
Γουναράδων καὶ Τσοχατζίδων Κλεάνθης Μαυρόπουλος.
Κρεοπωλῶν Χ. Μέτσες.
Ἀρτοπαιῶν Ἠλίας Βουγίδης.
Τσιβαερτζίδων καὶ Κουεμτζίδων Κ. Κωνσταντινίδης.
Καπήλων Νικόλαος Σουλλίδης.
Κρεσὶ Σαράφιδων Ἰορδ. Μπακλατζόγλους.
Καζαντζίδων, Καλαϊτζίδων Δ. Οἰκονομίδης.

Ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κ]πόλεως.

Κωστάκης Καραθεοδωρῆ ἐφέντης.
Ζαχαρίας Χατζόπουλος.

Ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιῶν.

Καισαρείας Ἀλέξανδρος Σινιόσογλους.
Ἐφέσου Θεμιστοκλῆς Σαλτέλης.
Ἡρακλείας Σπυρ. Καραγιαννίδης.
Κυζίκου Κωνσταντῖνος Ἀνανιάδης.
Νικομηδείας Δημ. Ἐμμανουηλίδης ἰατρός.
Νικαίας Ἀρχιγένης Μιχαηλίδης.
Χαλκηδόνος Ἰωάννης Βιθυνός.
Δέρκων Παυλάκη πασᾶς Φενερλῆς.
Θεσσαλονίκης Π. Χρυσός.
Ἀδριανουπόλεως Α. Ζῶτος.
Ἀμασείας Μ. Πορτοκάλογλους.
Ἰωαννίνων . . . . . .
Προύσης Π. Σαββαΐδης.
Πελαγονίας Δημήτριος Νικολαΐδης.
Ἰκονίου Α. Χουδαβερδόγλους.
Βόσνης Κ. Κρύγιουντζικ.
Κρήτης . . . . . .
Τραπεζοῦντος Κ. Πουλουλίδης.
Φιλιππουπόλεως Β. Σαρακιώτης βέης.
Ρόδου Βασίλειος Ἐλευθεριάδης.
Σερρῶν Δημήτριος Εὐελπίδης.
Σμύρνης Σωκράτης Σολομωνίδης.
Μιτυλήνης Μιχ. Σφακᾶς.
Βάρνης Α. Ξάνθος.
Χίου Γ. Νομικός.
Σκοπίων Γ. Ναούμ.
Πισιδίας Φρ. Μεζίκης.
Νεοχαισαρείας Χατζῆ Γεώργιος Παπάζογλους.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 25 ΜΑΪΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 21

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 85
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ'.

ΤΟΥ ΑΠΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(τὸ δεύτερον)

Α'. Συνεδρία Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως.

Τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ, συνῳδὰ τῇ προηγηθείσῃ προσκλήσει, συνῆλθον εἰς πρώτην συνεδρίαν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Μ. Συνοδικοῦ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολίτου Προύσης Ναθαναὴλ τὰ μέλη τῆς πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου Συνελεύσεως, ἧς τὸν προσωπικὸν καταρτισμὸν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἡμῶν φύλλῳ.

Τῆς συνεδρίας ἀρξαμένης καὶ καθήκοντα γραμματέων ἐκπληρούντων ἐν αὐτῇ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. Φωτίου, τοῦ Α' γραμματέως τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Δημητρίου Ξανθοπούλου καὶ τοῦ Β' Ἀλκιβιάδου Μαυράκη, καὶ ψηφολεκτῶν κληθέντων τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτου Γρεβενῶν Δωροθέου καὶ τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων Ἀντωνίου Σούρλα, ἀνεγνώσθη κατὰ πρῶτον ὁ κατάλογος τῆς παρουσίας καὶ εὑρέθησαν παρόντα μέλη 85, ἤτοι ἔλειπον ἐκ τοῦ ὅλου προσωπικοῦ καταρτισμοῦ τῆς Συνελεύσεως ὁ ἐκ τῶν στρατιωτῶν βαθμούχων Ν. Βεγκλίδης πασᾶς καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιῶν Ἰωαννίνων καὶ Κρήτης, μήπω ἀναδειξασῶν τοιούτους.

Εἶτα ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς προσηγόρευσε τὰ μέλη διὰ τῆς ἑπομένης προσλαλιᾶς.

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,
καὶ πᾶσα ἡ ἐντιμοτάτη Ἐκλογικὴ Συνέλευσις.

Ἀγαλλομένῃ τῇ ψυχῇ προσαγορεύω ὑμᾶς, κληθέντας σήμερον, θείᾳ συνάρσει, εἰς συγκρότησιν τῆς πρώτης συνεδρίας τῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως. Ἐν ταύτῃ, συνῳδὰ τοῖς τὰ καθ' ἡμᾶς διέπουσιν Ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς, ἔργον ἡμῶν ἔσται ἡ ἀποσφράγισις καὶ ἀνάγνωσις τῶν ψηφοδελτίων τῶν ὑπὸ τὸν ἀγιώτατον τοῦτον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τελούντων σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ἡ σύνταξις καὶ ἄμεσος ἀποστολὴ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Κυβέρνησιν τοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων, ἵνα μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ἀναδειχθῇ

ἐξ αὐτῶν κατὰ τὰ νενομισμένα ὁ πηδαλιοῦχήσων καὶ διακυβερνήσων τὸ ἱερὸν καὶ πάγκοινον τοῦτο σκάφος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Τὴν γεραρὰν καὶ ἔντιμον ταύτην Συνέλευσιν συγκροτοῦσιν ἔνθεν μὲν ἱεράρχαι διαπρεπεῖς, ἔνθεν δὲ ἄνδρες ἐξέχοντες ἐπὶ εὐσεβείᾳ καὶ φιλογενείᾳ, πάντες ἐξ ἴσου ζῆλῳ διαφλεγόμενοι ὑπὲρ δόξης τῆς Ἐκκλησίας καὶ προκοπῆς τῶν τιμαλφεστέρων συμφερόντων ἐκείνης τε καὶ τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν Γένους. Διὸ καὶ βεβαιότατός εἰμι ὅτι πάντες ἐγγνώσει διατελοῦντες τῶν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς ἀναγεγραμμένων σοβαρῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων αὐτῶν καὶ εἰς τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἱερότητα τῆς πιστευθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς ἀποβλέποντες, δικαιώσουσιν ἔργῳ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣν ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς Ἐκκλησία καὶ εὐσεβὲς Γένος ἀνέθετο αὐτοῖς. Ἐπὶ τῇ βεβαίᾳ καὶ χρηστῇ ταύτῃ ἐλπίδι δεῦτε προβῶμεν εἰς τὸ θεοφιλὲς καὶ θεάρεστον ἔργον ἡμῶν, ἀρωγὸν καὶ ὁδηγὸν ἐπικαλούμενοι τὸν οὐράνιον τῆς Ἐκκλησίας Νυμφίον καὶ Δομήτορα.

Εἶτα ἀριθμηθέντα πάντα τὰ ψηφοδέλτια τὰ ὑπὸ τῶν σεβ. μητροπολιτῶν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ὑπὸ τὸ κλῖμα τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου διατελούντων ἀποσταλέντα εὑρέθησαν 77 τὸν ἀριθμόν, ἤτοι ἕλαττον 1, ὅπερ ὅμως, καθυστερῆσαν, ἐκομίσθη ἅμα τῷ πέρατι τῆς ἀποσφραγίσεως πάντων.

Τῆς ἀποσφραγίσεως δὲ περατωθείσης ἔλαχον τυχόντες ψήφων ἀρχιερατικῶν ὡς ἐκλέξιμοι:

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρώην Κων]πόλεως Ἰωακεὶμ	ὁ Γ'	ψ.	33
» » » » »	» Νεόφυτος	ὁ Η'	» 2
» » » » »	» Κωνσταντῖνος	ὁ Ε'	» 2
Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκ. Θρόνου Προύσης Ναθαναὴλ			» 5
ὁ Ἐφέσου Ἰωακεὶμ			» 2
ὁ Κυζίκου Κωνσταντῖνος			» 2
ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος			» 2
ὁ Χαλκηδόνος Γερμανὸς			» 7
ὁ Δέρκων Καλλίνικος			» 5
ὁ Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος			» 1
ὁ Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος			» 3
ὁ Ἀμασείας Ἄνθιμος			» 2
ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος			» 3
ὁ Βερροίας Κωνστάντιος			» 1
ὁ Τραπεζοῦντος Κωνστάντιος			» 1
ὁ Σερρῶν Γρηγόριος			» 1
ὁ Μηθύμνης Στέφανος			» 1
ὁ Βάρνης Πολύκαρπος			» 1
ὁ Χίου Κωνσταντῖνος			» 1
ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης			» 1

Ἐκ δὲ τῶν ἀρχιερέων τῶν ὑπὸ λαϊκῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως ὡς ἐκλεξίμων προταθέντων, συνῳδὰ ταῖς σχετικαῖς διατάξεσι τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν, ἐτέθησαν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν ὑποψηφίων διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας τοῦ Συλλόγου τῶν παρακαθημένων ἀρχιερατικῶν μελῶν

ὁ Ἡρακλείας Ἱερώνυμος τυχών.		ψήφ.	13
ὁ Νικαίας Σωφρόνιος	»	»	7
ὁ Σμύρνης Βασίλειος	»	»	12
ὁ Ξάνθης Ἰωακεὶμ	»	»	8

τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Καισαρείας Ἰωάννου, Ἰκονίου Ἀθανασίου, Κορυτσᾶς Γερβασίου καὶ Γρεβενῶν Δωροθέου προταθέντων μὲν ἐπίσης, ἀλλ' ἀποσυράντων τὴν αὐτῶν ὑποψηφιότητα.

Οὕτως ὁ Κατάλογος τῶν ὑποψηφίων καταρτισθεὶς ἐξ 24 ἀρχιερέων ἐκλεξίμων ἐσφραγίσθη ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν δύο Διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων καὶ διὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου διεβιβάσθη μετὰ τοῦ σχετικοῦ μασβατᾶ πάραυτα εἰς τὴν Γ. Πύλην. Ἡ Α' αὕτη συνεδρία ἔληξεν οὕτως ἐν πληρεστάτῃ τάξει καὶ ὁμοφροσύνῃ.

Τοῦ ἀνωτέρω καταλόγου τῶν ὑποψηφίων αὐθημερὸν ἐπιστραφέντος ὑπὸ τῆς Σ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ τῆς Α.Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου, χθὲς ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Προύσης συνεκάλεσε τὰ δύο Σώματα εἰς συνεδρίαν ἔκτακτον. Κατὰ ταύτην ἀνεγνώσθη ὁ σχετικὸς τεσκερὲς τῆς Α. Γ. τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων Ἀδδουρραχμὰν πασᾶ, ὁ συνοδεύσας τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Καταλόγου, καὶ ἐγνώσθη ὅτι ἐξηρέθησαν τούτου τὰ ὀνόματα τῶν μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος Γερμανοῦ, Δέρκων Καλλινίκου, Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου, Ἰωαννίνων Γρηγορίου, Σερρῶν Γρηγορίου, Σμύρνης Βασιλείου, καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου. Εἶτα ὡρίσθη ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων ὡς ἡμέρα Β' συνεδρίας τῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως ἡ σήμερον Παρασκευή.

Β'. Συνεδρία Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως.

Ἀκριβῶς τῇ ὁρισθείσῃ ὥρᾳ (6 1|2 τουρκιστὶ) συνῆλθον σήμερον, διὰ πιττακίων τῆς Α.Σ. τοῦ Τοποτηρητοῦ προσκληθέντα ἀπὸ χθὲς, καὶ αὖθις ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ τοῦ Μ. Συνεδρικοῦ πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως.

Κηρυχθείσης τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδρίας καὶ τοῦ Καταλόγου τῆς παρουσίας ἀναγνωσθέντος, ἀνεγνώσθησαν ἐφεξῆς τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας, μεθ' ὃ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἀπήγγειλε τὴν ἀκόλουθον προσλαλιάν.

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

καὶ πᾶσα ἡ ἐντιμοτάτη Ἐκλογικὴ Συνέλευσις.

Τοῦ καταλόγου τῶν πρὸς Πατριαρχεῖαν ἐκλεξίμων σὺν τῷ μετ' ὀλίγον ἀναγνωσθησομένῳ ὑψηλῷ Τεσκερέ, αὐθημερὸν καὶ ἐντὸς τετραώρου χρονικοῦ διαστήματος ἐπιστραφέντος ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος, Ὅν ὁ Ὕψιστος διατηροίη ἐπὶ μήκιστον ἐπὶ τὸν Αὐτοκρατορικὸν Αὐτοῦ Θρόνον, χαίροντες, ἐκα-

λέσαμεν καὶ αὖθις ὑμᾶς πρὸς συγκράτησιν τῆς δευτέρας καὶ τελειωτικῆς ταύτης συνεδρίας, ἧς ἔργον ἔσται ἡ ἀνάδειξις τῶν τριῶν ὑποψηφίων, ἐξ ὧν, κατὰ τὸ εἰωθός, οἱ ἐνθάδε παρόντες γεραροὶ ἱεράρχαι, οἵ τε συνοδικοὶ καὶ οἱ παριπιδημοῦντες, ἐκλέξονται τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Στρέφων τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς περὶ ἐμὲ διαπρεπεῖς ἱεράρχας καὶ ἐξόχους τοῦ Γένους Λογάδας, εὖ δ' οἶδός, ὅτι τὴν δόξαν τῆς ἱερᾶς ταύτης Κιβωτοῦ, τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δόξαν πάντων λογίζονται, βέβαιός εἰμὶ ὅτι πάντες, συναισθανόμενοι τὴν ἣν ὑπέχομεν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων εὐθύνην, εὐσυνειδότως καὶ προσηκόντως ἐπιτελέσομεν τὴν ἀνατεθεῖσαν ἡμῖν ὑψίστην καὶ ἱερωτάτην ἐντολήν.

Ἡ ἐπισταμένη καὶ ἀμερόληπτος μελέτη τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων πείθει πάντας, ὅτι πᾶσα περαιτέρω δοκιμὴ σφάλμα κινδυνώδης ἀποβαίνει, ὅτι δὲ ἡ ἁγιωτάτη αὕτη ὁλκὰς δεῖται οἰακοστρόφου καὶ κυβερνήτου δεξιοῦ καὶ δεδοκιμασμένου, ὑψηλοῦ καὶ ἰσχυροῦ τὴν διάνοιαν, περιεσκεμμένου τὴν γνώμην, μεγαλοπρεποῦς τὸ ἦθος, καὶ δυναμένου ταύτην μέν, δεινῶς χειμαζομένην, ὁδηγῆσαι θείᾳ χάριτι εἰς γαλήνιον καὶ ἀκύμαντον λιμένα, τῷ δὲ χριστεπωνύμῳ πληρώματι ἐπιβραβεῦσαι τὴν εἰρήνην. Ἀλλ' ἡ ἐπιστέγασις τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου τούτου ἔργου, ἤτοι τῆς ἀπὸ τῶν τριῶν ὑποψηφίων ἀναδείξεως τοῦ πρώτου καὶ ὑπάτου φύλακος καὶ φρουροῦ τῶν ἱερῶν τῆς ὀρθοδοξίας θεσμίων, Ὑμῖν, σεβασμιώτατοι καὶ περισπούδαστοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, Ὑμῖν τοῖς τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεῦσιν, ἀπόκειται.

Ἐπὶ τῷ εὐσεβεῖ φρονήματι καὶ τῷ ἐνθέῳ ζήλῳ Ὑμῶν ἐπερειδόμενος, διὰ βεβαιοτάτης καὶ χρηστῆς ἔχω ἐλπίδος, ὅτι ὡς ἀληθεῖς λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου, τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης ἑνούμενοι καὶ πρὸς μόνον τὸ ὕψιστον συμφέρον Ἐκκλησίας καὶ ὀρθοδόξου Γένους ἀποβλέποντες, ἀναδείξομεν, τῇ θείᾳ συναρτιλήψει, τὸν κράτιστον καὶ τὸν ἀληθῶς ἐν τοῖς νῦν καιροῖς προσήκοντα τῷ ἁγιωτάτῳ τούτῳ Ἀποστολικῷ, Πατριαρχικῷ, Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, τὴν εἰρήνην καὶ χαρὰν συνάμα δωροφοροῦντες τῷ περιουσίῳ τοῦ Κυρίου λαῷ. Γένοιτο!

Κατόπιν ἀναγνωσθέντος τοῦ ὑπουργικοῦ τεσκερὶ τοῦ ἀφορῶντος τὸν κατάλογον τῶν ὑποψηφίων καὶ γνωσθέντος ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐξαιροῦνται τὰ ὀνόματα τῶν προμνησθέντων μητροπολιτῶν, ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἐγνώρισε τῇ Ἐκλογικῇ Συνελεύσει ὅτι ἡ ψηφοφορία δέον νὰ γένηται ἐκ τῶν ὑπολειπομένων δέκα καὶ ἑπτὰ ὑποψηφίων πρὸς ἀνάδειξιν τῶν τριῶν. Εἶτα ψηφολεκτῶν ὁρισθέντων τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Χίου καὶ Κορυτσᾶς καὶ τῶν ἐντίμων συμβούλων Σόλωνος Καζανόβα καὶ Ἱπποκράτους Ζαχαριάδη, χρὴ δὲ γραμματέων ἐκπληρούντων τῶν αὐτῶν καὶ ἐν τῇ Α' συνεδρίᾳ, ἤρξατο ἡ ψηφοφορία. Ταύτης πεπερατωθείσης εὑρέθησαν τυχόντες τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας:

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ ὁ Γ'. . . . . διὰ ψήφων 83

Ὁ Βάρνης Πολυκάρπος. . . . . » 69

Ὁ Χίου Κωνσταντῖνος. . . . . » 72

Οὕτω δὲ καταρτισθέντος τοῦ τριπροσώπου ψηφοδελτίου ὁ σεβασμ. ἅγιος ἀρχιερεὺς κατῆλθεν εἰς τὸν πάνσεπτον πατριαρχικὸν ναόν, κατάμεστον ὄχλου ὄντα ἀπείρου εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

Εἶτα τῆς ἱερᾶς τῶν ψήφων τελετῆς γενομένης, τῇ ἐπικλήσει τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ὁ διευθυντὴς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰωάννης Ταντελίδης ἀνέγνω τὸ εἰθισμένον ὑπόμνημα τῆς ἐκλογῆς, πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ὁποίου γενομένης τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων ὑπὸ τῶν ψηφολεκτῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Γρεβενῶν Δωροθέου καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου ἐξελέγη **παμψηφεὶ** Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἡ Α. Θ. Π. ὁ καὶ πρώην τοιοῦτος ΙΩΑΚΕΙΜ ὁ Γ' ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης.

Οὕτως ἐπ' αἰσιωτάταις προσδοκίαις καὶ χρηστοτάταις ἐλπίσιν, ἐν μέσῳ παγκοίνων καὶ ζωηροτάτων ἐπευφημιῶν καὶ ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἀνεκηρύχθη σήμερον **Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως**

ΙΩΑΚΕΙΜ Γ'

ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης (τὸ δεύτερον).

Τὸ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα ἀνακραυγάζον ἐπαναλημμένως **ἄξιος ἄξιος** κατελήφθη ὑπὸ μεγίστης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ζητωκραυγῆσαν δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ λαοφιλοῦς Ἄνακτος, οὕτω περιτράνως εὐδοκοῦντος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἱερῶν πόθων αὐτοῦ, ἀνέπεμψεν εὐχὰς τῷ Παντοδυνάμῳ ὅπως ἔταξε τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ αὖθις τὸν ἔμφρονα πηδαλιοῦχον, τὸν πεπειραμένον οἰακοστρόφον, τὸν πεπνυμένον ἱεράρχην, μέλλοντα ἵνα καθοδηγήσῃ τὸ θεοπαγὲς σκάφος εἰς ὅρμον εἰρήνης, εὐημερίας καὶ εὐκλείας.

Κατόπιν τὰ μέλη τῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως ἀνελθόντα εἰς τὸ Μ. Συνοδικὸν ὑπέγραψαν πάντα τὸν σχετικὸν μασβατᾶν δι' οὗ ἠγγέλθη τῇ Ὑ. Πύλῃ ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου Πατριάρχου.

Τὸν εἰρημένον μασβατᾶν λαβὼν ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης ἐκόμισεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον.

ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΕΡΑΝ

Ἡ διακονία τῆς γυναικὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ·

Καὶ ὅμως ὑπῆρξαν, ὅτε ἡ αἰωνία σορία ἐνηνθρώπησεν ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, γυναῖκες, αἵτινες ἐγένοντο αἱ πρῶτισται καὶ πιστόταται, ἡ δὲ ἱστορία τῶν χριστιανῶν τούτων γυναικῶν ἐγένετο ἱστορία χριστιανικῆς αὐτοθυσίας. Ὅ,τι ὁ Πέτρος ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν χριστιανῶν γυναικῶν (Α' Πετρ. Γ' 1) εἶναι καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται» ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, πόσον ἁπλούστατα ἐκπληροῦται! Ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ ἐπισκοπήσωμεν ἅπαν τὸ νέφος τῶν ἀνδρῶν τῶν διὰ τῆς σωτηρᾶς δυνάμεως τῆς θεοσεβείας τῶν γυναικῶν εἰς Θεὸν προσελθόντων καὶ σωθέντων, θὰ ἐξεπλήττομεθα πρὸ τῆς βαφιλείας τῆς εὐλογίας, ἣν ὁ χριστιανικὸς κόσμος ὀφείλει εἰς τὰς γυναῖκας, εὐλογίας, ἥτις δὲν περιορίζεται μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἰδίου οἴκου, τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν τέκνων, ἀλλ' ἥτις ἐντεῦθεν μετὰ τῆς ἐπιτυχοῦς ἑνώσεως συζυγίας καὶ ἐλευθερίας, ἐκτείνεται καὶ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ οἴκου διὰ τῆς διακονίας τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Ἡ Νέα Διαθήκη εἶνε πλήρης τοιούτων παραδειγμάτων, ἡ δὲ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία κατὰ μέγα μέρος εἶνε ἱστορία τῆς διακονίας ταύτης. Τὸ πλεῖστον ὅμως καὶ κάλλιστον διατελεῖ κεκρυμμένον.

Ὑπάρχουσιν ὀνόματα γνωστά, ἅτινα δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναφέρωμεν· τὸ τῆς Ταβιθᾶ «πλήρες καλῶν ἔργων καὶ ἐλεῶν» θρηνεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκείνων, οἷς αὕτη ἐγένετο μήτηρ, πρόνοιαν φιλόστοργον περὶ τούτων ἐπιδειξαμένη· ἡ Φοίβη ἡ διακόνισσα τῆς Κορίνθου, ἡ Πρίσκιλλα, ἡ ἁρωγὸς τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ διδάσκαλος τοῦ Ἀπολλῶ· ἡ Αὐδία ἡ *φιλόξενος*, ἐν τῷ οἴκῳ τῆς ὁποίας συνηθροίζετο ἡ κοινότης τῶν Φιλίππων· καὶ ἐὰν ἀναγνῶμεν τὸ 16 κεφάλαιον τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς θὰ ἀπαντήσωμεν πολλὰ ὀνόματα τοιούτων γυναικῶν. Οὐδεμία ἐποχὴ καὶ οὐδεὶς λαὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου παρέχει ἡμῖν ἐν τοσούτῳ στενῷ χώρῳ τοσαῦτα ὀνόματα ἱερῶν γυναικῶν, ὅσον ἡ πρώτη αὕτη ἑκατονταετηρὶς τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τοῦ: ὁποίαν νέαν καὶ ὑψηλοτέραν σημασίαν κατέλαβεν ἡ γυνὴ διὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου οὐχὶ μόνον διὰ τὸν στενὸν τοῦ οἴκου κύκλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς εὐρυτέρους κύκλους τῆς κοινωνίας, τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ σύμπαντος τοῦ ἠθικοῦ κόσμου. Καὶ διὰ τίνος μέσου; Διὰ τίνος ἄλλου, εἰ μὴ διὰ τῆς διακονίας τῆς ἀγάπης, ἥτις τοσούτῳ δικαίως κατέστη ἴδιον μέλημα τῆς χριστιανῆς γυναικός.

Θὰ ἀπετελεῖτο μέγα βιβλίον ἐὰν ἠθέλομεν νὰ ἀρηγηθῶμεν τὸν βίον πασῶν τῶν γυναικῶν, τῶν διὰ τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ τιμητικὴν θέσιν μετ' εὐγνώμονος μνήμης ἐν μέσῳ τῆς χριστιανωσύνης καταλαβουσῶν· καὶ περὶ πόσων δὲ γινώσκουσι μόνον οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς!

Δύο ἐποχαὶ πρὸ πάντων ὑπάρχουσιν, ἀφ' ὧν μέγας ἀριθμὸς πανηγυρισθέντων γυναικείων ὀνομάτων πρόκειται ἡμῖν· ἡ τοῦ καταλυθέντος ρωμαϊκοῦ κράτους, καὶ ἡ τοῦ ἀνατείλαντος καθαρῶς χριστιανικοῦ. Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ὑπῆρξαν ἀρχαῖαι διάσημα ρωμαϊκὰ ὀνόματα, ἅτινα ἐπεζήτησαν τὴν δόξαν τοῦ γένους αὐτῶν μόνον ἐν τοῖς ἔργοις τῆς εὐσπλαγχνίας, τὴν δὲ κατισχυνθεῖσαν τιμὴν τῆς γυναικὸς ἠνώρθωσαν διὰ τῆς ταπεινόφρονος διακονίας αὐτοπροαιρέτου ἀγάπης: ἡ Μελανία, ἡ Παύλα, Φαβιόλα, Ἱλαρίλλα καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ εὐγενεῖς γυναῖκες τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὡς καὶ αἱ δύο ἐκεῖναι Μακρίνα καὶ Νόννα ἐκ τῶν εὐλογημένων οἴκων, τῶν παρασχόντων τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίᾳ τοὺς δύο μεγάλους Καππαδόκας θεολόγους, τὸν Γρηγόριον καὶ Βασίλειον.

Καὶ ὡς οἱ χρόνοι τῆς ἐλεεινότητος, δύοντος τοῦ ἀρχαίου κόσμου, οὕτω καὶ οἱ θεελλώδεις χρόνοι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου κόσμου τῶν χριστιανικῶν λαῶν χαρακτηρίζονται δι' ἱκανοῦ ἀριθμοῦ εὐγενῶν χριστιανῶν γυναικῶν, μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ὁποίων τυγχάνει συνδεδεμένη ἡ μνήμη τῆς ὑψηλοτέρας χριστιανικῆς γρηστοηθείας καὶ εὐκοσμίας. Ἡ εὐσεβὴς βασίλισσα Ματθίλδη καὶ ἡ Βουργουνδία Ἀδελαΐς, ἡ πρώτη αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας, ἡ φίλη τῶν πτωχῶν ἢ καὶ τόσαι ἄλλαι, αἵτινες ἔφερον τὸ πνεῦμα τῆς πραότητος καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας κατὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς ἀγρίας ἐκείνης ἀλαζονείας.

Πρὸς ταύτας παρατάττεται εἶτα λαμπρὰ πλειὰς γυναικῶν ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναμορφώσεως ἐν Γερμανίᾳ, Στρασβούργῳ καὶ τῇ Ἑλβετίᾳ, ὡς ἡ Αἰκατερίνα Τσὶλ ἐν Στρασβούργῳ, ἡ μήτηρ πάντων τῶν φυγάδων, αἰχμαλώτων, ἀσθενῶν καὶ θνησκόντων, ἥτις τὸ ἔργον τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὄντος ἱεροκήρυκος, ὑπεστήριζε διὰ τῆς διακονίας καὶ τῆς ἐνεργοῦ ἀγάπης. Ὁμολογουμένως καὶ ἀλησμφισβητήτως πολὺ μεγαλειτέρα, ἢ ὡς συνήθως φρονοῦμεν, τυγχάνει ἡ ἐπιρροὴ καὶ δύναμις τῶν γυναικῶν πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ. Ὡς δέ τις περὶ τούτου εὐχερῶς δύναται νὰ κρίνῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπάρχει γεγονός, ὅπερ ἐγκλείει μεγάλην εὐθύνην διὰ τὰς γυναῖκας, διότι αὗται δέον νὰ σταθμίσωσι τί ἔγκειται ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Οὐχὶ μόνον ἡ εὐδαιμονία τῶν οἴκων, ἀλλὰ καὶ τῶν γενεῶν καὶ λαῶν οὐσιωδῶς ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτῶν.

---

* Συνέχεια καὶ τέλος, ἀπὸ σελ. 185—187.

Ὅτι ἡ γυνὴ, ὅτι ἡ μήτηρ τυγχάνει ἡ ψυχὴ τοῦ οἴκου, τοῦτο γινώσκομεν πάντες καὶ ὅτι ὁ οἶκος δυσχερέστερον ηὐδοκίμησεν ἐκλιποῦσης ἐξ αὐτοῦ τῆς μητρός, ἢ ἐκλιπόντος τοῦ πατρός, τοῦτο διδάσκει ἡ καθημερινὴ πεῖρα. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον ὁ ἐσωτερικὸς βίος τοῦ οἴκου, εἶνε καὶ ἡ ἠθικὴ κατάστασις τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, εἶνε τὸ ἠθικὸν πνεῦμα τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ δημοσίου βίου, ὅπερ οὐσιωδῶς στηρίζεται ἐπὶ τῶν γυναικῶν. Ἐὰν αἱ γυναῖκες διαφυλάττωσιν ἢ ἀπολλύωσι τὴν ἀξίαν καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἤθους, ἀμφότεραί εἰσι κρίσιμα διὰ τὸ ὅλον. Τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιπολαιότητος, τῆς πολυτελείας καὶ τῆς κακοηθείας προερχόμενον μὲν ἐκ τῶν ἀνδρῶν εἶνε βαρεῖα ἀσθένεια, προερχόμενον ὅμως ἐκ τῶν γυναικῶν εἶνε ὄλεθρος· διότι ὅ,τι διαφθείρουσιν οἱ ἄνδρες, δύνανται ἐν μέρει νὰ βελτιώσωσιν αἱ γυναῖκες· ὅ,τι ὅμως διαφθείρουσιν αἱ γυναῖκες, δὲν δύνανται πλέον νὰ βελτιώσωσιν οἱ ἄνδρες.

Ποῖος λοιπὸν τυγχάνει νῦν ὁ προορισμὸς τῶν γυναικῶν; Ἐθηλώθη διὰ μιᾶς λέξεως: «τὸ διακονεῖν». Τοῦτο δὲ δὲν εἶνε λέξις τῆς περιρρονήσεως, ἀλλὰ τῆς ἐκτιμήσεως, διότι πάντες γινώσκομεν ὅτι ἡ διακονία ἐστὶν ἡ ἀσφαλεστάτη δεσποτεία. Ἡ εὐγενεστάτη ὅμως διακονία τυγχάνει ἡ διακονία ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἡ διακονία ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἀναπολοῦντες τὴν ἱστορίαν τῶν γυναικῶν ποριζόμεθα ὅτι αὕτη λήγει μετὰ ζητήματος ὅπερ τίθησιν ἐνώπιον ἡμῶν, τουτέστι μετὰ τοῦ ζητήματος: πῶς συμβιβάζεται ἐν τῷ βίῳ τῆς γυναικὸς σύζευξις καὶ ἐλευθερία, οἰκιακὸς περιορισμὸς καὶ συμμετοχὴ ἐν τῇ δημοσίᾳ πάλῃ. Ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἀπεπειράθη ἐν τέλει νὰ διαρρήξῃ τοὺς φραγμοὺς, ὄπισθεν τῶν ὁποίων πρότερον διῆγον αἱ γυναῖκες· ἀλλ' ἡ γυνὴ ἐν τούτῳ ἠθικῶς κατεστράφη.

Ἀνακινεῖται ἀπὸ χρόνου ἱκανοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τῶν γυναικῶν ἡ τάσις τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὸν κύκλον τῶν δημοσίων ἐπαγγελμάτων, ἐπιδιώκεται δὲ τοῦτο ζωηρότερον ἰδίᾳ παρὰ τοῖς δυτικοῖς λαοῖς ἢ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ δὲν ἐλλείπει καὶ παρ' ἡμῖν. Ἀλλ' ὅμως ἐπισκοποῦντες πάσας ἐκείνας τὰς προσπαθείας δὲν δυνάμεθα ἀλλ' ἢ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐπιδιώκουσι σκοποὺς χάριν τῶν ὁποίων δέον νὰ θυσιάσωσι ἀκριβῶς τὰ εὐγενέστερα καὶ τρυφερώτερα προτερήματα, δι' ὧν ὁ Θεὸς ἐκόσμησε τὴν γυναικείαν φύσιν. Ἀλλὰ διὰ τί νὰ κατέλθῃ ἡ γυνὴ εἰς τοιοῦτον ἄνισον ἀγῶνα ἐπὶ ἐδάφους, ἐν ᾧ κατὰ τὴν φύσιν τοῦ πράγματος θὰ ἵσταται πάντοτε ὄπισθεν τοῦ ἀνδρός, καὶ ἐνῷ αὕτη ἔχει τοσοῦτον ἐκτεταμένον καὶ ὡραῖον πεδίον εὐφυΐας καὶ ἐνεργείας καὶ ἐφ' οὗ κέκτηται ἐμπειρίαν καὶ δεινότητα πολλῷ πλείονα ἢ ὁ ἀνήρ. Ἡ δεινότης αὐτῆς αὕτη κεῖται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς διακονούσης ἀγάπης, τῆς ὡραιοτάτης καὶ πλήρους εὐλογιῶν ταύτης δράσεως μιᾶς χριστιανῆς κατὰ πρῶτον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς καὶ εἶτα ἐντεῦθεν ἐν τοῖς εὐρυτέροις κύκλοις τοῦ δημοσίου βίου τοῖς προσκειμένοις πρὸς τὰ ἄμεσα καθήκοντα τοῦ οἴκου.

Ὁ ἀνὴρ ἀσχολεῖται περὶ τὸ ἡμερήσιον αὐτοῦ ἔργον μέχρις ἑσπέρας. Ἐπιστρέφων τὴν ἑσπέραν εἰς τὸν οἶκον ἐπιζητεῖ τὸ πνεῦμα τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἱλαρᾶς εἰρήνης διὰ τῆς ὁποίας κοπάζει ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου βίου τοσοῦτον διεγερθεῖσα κύμανσις τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ κόσμου. Τὸ διατηρεῖν τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς εἰρήνης, εἶνε τὸ ὡραῖον προνόμιον τῆς γυναικός· φυγαδεύει δὲ τοῦτο ἡ γυνὴ ὁπόταν κατέλθῃ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὸν δημόσιον βίον· διαφυλάττει ὅμως αὐτὸ ὅταν προσέρχηται πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ ἰδίου τρόπου, τουτέστι διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς διακονούσης ἀγάπης. Ὁ ἀνὴρ εἶνε κεκλημένος καὶ πεπλασμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν διαπάλην τοῦ δημοσίου βίου· οὐδέποτε ὅμως γυνὴ ὑπὸ τὴν λαμπροτέραν αὐτῆς ἔννοιαν εἶνε γυνή, εἰ μὴ ὅταν ἐπανακάμπτῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς ἀπὸ τῆς κλίνης τοῦ ἀσθενοῦς, ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεως πρὸς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ μετὰ τοῦ πλήρους αἰσθήματος τῆς καρδίας ὅτι τὴν ἀγάπην αὐτῆς εὐγνωμόνως καὶ ἐν δεήσεσιν ἀφιεροῖ πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ἤρεμον εὐδαιμονίαν τοῦ βίου αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς. Οὗτοί εἰσιν αἱ λαμπρότατοι ὁδοὶ τῆς παρθένου, ὅταν τὸν ὑπολειπόμενον αὐτῇ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν οἰκιακῶν καθηκόντων χρόνον ἀφιεροῖ οὐ μόνον εἰς τὴν χαρὰν τῆς νεότητος αὐτῆς, ἥτις βεβαίως ἔχει καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ὡρισμένον αὐτῆς δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ εἰς διακονίαν τῶν ἀσθενῶν καὶ χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, καὶ ἀναπήρων, καὶ ἀπόρων, καὶ γυμνητευόντων. Οὗτος δ' ὁ τρόπος ἐστὶν ὁ λαμπρότερος τρόπος ὁ διδάσκων αὐτὴν νὰ γίνῃ αὐτεξουσία, ἀνεξάρτητος ἐν τῇ διακονίᾳ, ἥτις καθιστᾷ τὴν μὲν καρδίαν αὐτῆς φαιδρὰν, τὸ δὲ βλέμμα ζωηρὸν καὶ ἀκτινοβολοῦν. Διὰ πᾶν ἐπὶ τῆς γῆς πρᾶγμα ὑπάρχουσιν ὅρια τοῦ χρόνου, ἄρα καὶ διὰ τὴν νεότητα. Διὰ τὸ ἔργον δὲ τῆς διακονούσης ἀγάπης οὐδὲν ὑπάρχει ὅριον.

Ὅτε τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον διεξῆγε τὸν μέγαν αὐτοῦ ἀγῶνα πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς, τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς ἀγάπης ἐπέσυρε τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐθνικῶν πρὸς τὰς χριστιανὰς γυναῖκας τῶν πρώτων ἑκατονταετηρίδων ὥστε μετ' ἐκπλήξεως νὰ ἀνακράζωσι: «Βαβαί! οἵαι παρὰ χριστιανοῖς γυναῖκές εἰσι». Καὶ σήμερον δ' ἔτι ὑπάρχει τὸ αὐτὸ πνεῦμα τὸ ἰώμενον τὰς πληγὰς, τὰς ὁποίας ἡ ἔρις τῶν ἀνδρῶν ἐπιφέρει εἰς τὸν βίον καὶ ἐπαγγέλλεται νὰ προπαρασκευάσῃ τῷ Εὐαγγελίῳ τὰς ὁδοὺς τῆς νίκης ἐν τῷ κόσμῳ. Τίνες ὅμως ἔσονται οἱ φορεῖς τοῦ πνεύματος τούτου, εἰ μὴ αἱ γυναῖκες ἐξόχως, ἃς ὁ Θεὸς προώρισε φύσει εἰς τὴν διακονίαν τῆς ἀγάπης;

Γόνιμον καὶ ποικίλον τυγχάνει ὂν τὸ πεδίον τῆς δράσεως τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν παιδικῶν

δωματίων, ἔνθα ἐπιτελοῦνται τὰ ἥρεμα ἔργα, ἐν οἷς οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἔχουσι τὴν χαρὰν αὐτῶν, μέχρι τοῦ πλήρους βίου αὐτοπροαιρέτου διακονίας, ἥτις καθίσταται εὐλογία πάντων τῶν χρόνων καὶ γενῶν. Εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν συναρμογὴν τοῦ ἔργου τῆς ἀγάπης, ὅπερ οἰκοδομεῖται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἐργάζεται καὶ μοχθεῖ ἀπὸ τριακονταετίας καὶ ἐπέκεινα καὶ ἡ ἐν Πέρνῃ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν συγκαταριθμοῦσα μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς γυναῖκας ζηλωτῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ ἀξίας μνήμης εὐφήμου ἔν τε τῷ ἐνεστῶτι καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ.

Ι. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ

Τινὰ περὶ τῶν ἀπαιτουμένων ὅρων διὰ τὸ κῦρος διαθήκης χριστιανοῦ ὀρθοδόξου ὑπαγομένου εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὑπηκόου ὀθωμανοῦ*.

Ἐκ τῆς περιληπτικῆς ταύτης, ἀλλ' αὐτολεξεὶ παρατεθείσης ἐκθέσεως τῆς προηγηθείσης συζητήσεως, ἥτινι ἐπηκολούθησεν ἡ προμνησθεῖσα βεζυρικὴ ἐγκύκλιος, ἐξάγεται ὅτι ἐσφαλμένος εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Χακκῆ βέη καὶ τῶν λεγόντων ὅτι ἡ διαθήκη ὀρθοδόξου χριστιανοῦ ἡ ἐπικεκυρωμένη ὑπὸ Πατριάρχου ἢ Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου τότε μόνον εἶναι ἔγκυρος, ὅταν ἦναι σύμφωνος πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Σερῆ.

Ὁ τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ *ἀβέβαιος νομικῶς, διότι σημαίνει κατάργησιν τῆς διαθήκης τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανοῦ*. Τῷ ὄντι ἡ διαθήκη τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανοῦ κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον τῶν Πατριαρχείων δὲν δύναται νὰ συνταυτισθῇ μὲ τὴν διαθήκην κατὰ τὸ Σερῆ, ὅπερ ἀντιθέτους ὅλως καθιεροῖ ἀρχὰς κατὰ τύπους καὶ κατ' οὐσίαν ἀπέναντι τοῦ δικαίου τῶν Πατριαρχείων ὡς δύναται πᾶς τις νὰ πεισθῇ ἐκ τῶν πολλῶν ἀντιθέσεων καὶ διαφορῶν τοῦ μὲν πρὸς τὸ δέ, ὧν τινας ἐνταῦθα παραθέτομεν ἐν μεγίστῃ περιλήψει.

1ον. Τὸ Σερῆ καθιεροῖ ἐν πάσῃ περιπτώσει *τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγράφου διαθήκης*, ἣν βεβαιοῦσι μάρτυρες ἐξεταζόμενοι ἐνώπιον τοῦ Σερῆ· γίνεται λόγος καὶ περὶ ἐγγράφου διαθήκης, ἀλλ' αὕτη, ἂν μὴ βεβαιωθῇ ὑπὸ μαρτύρων, εἶναι χάρτης ἄγραφος. Ἰδοὺ διατί εἴπομεν ὅτι τὸ Σερῆ καθιεροῖ μόνον τὴν ἄγραφον διαθήκην. Τοὐναντίον τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἰσχύον δίκαιον *ἀποκλείει ὅλως τὴν ἄγραφον διαθήκην*, τὴν διὰ μαρτύρων βεβαιουμένην. Εὐκόλως λοιπὸν πᾶς τις ἐννοεῖ τὴν σύγχυσιν ἥτις θὰ ὑπάρξῃ, καθόσον τὸ μὲν τοῦ Σερῆ δικαστήριον θὰ παραδέχηται διαθήκην ἐκεῖ ἔνθα τὸ Πατριαρχεῖον οὐδὲ ν' ἀκούσῃ περὶ διαθήκης ἀγράφου θέλει.

2ον. Τὸ Σερῆ παραδέχεται *δύο μόνον* μάρτυρας ἐν τῇ διαθήκῃ, τὸ δὲ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις δίκαιον ἀπαιτεῖ συνήθως μὲν *ἑπτὰ* μάρτυρας, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ σπανίαν *πέντε* ἢ τοὐλάχιστον *τρεῖς* μάρτυρας, ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ τῶν προνομιούχων διαθηκῶν, καθ' ἃς οὐδεὶς ἀπαιτεῖται μάρτυς.

3ον. Τὸ Πατριαρχικὸν δίκαιον *ἀπαιτεῖ ἐνότητα τόπου, χρόνου καὶ πράξεως* ἐν ταῖς διαθήκαις, ἐν ᾧ τοιαῦταί τινες ἀρχαὶ εἶναι *ἄγνωστοι* εἰς τὸ δίκαιον τοῦ Σερῆ.

4ον. Τὸ Πατριαρχικὸν δίκαιον *ἀφίησιν εἰς τὸν διαθέτην πᾶσαν ἐλευθερίαν* εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ κληρονόμου, ὅστις δύναται νὰ ἦναι συγγενὴς καὶ *νόμιμος κληρονόμος αὐτοῦ ἢ μή*, ἐξαιρουμένων τῶν ἀνικάνων καὶ τῶν αἰσχρῶν προσώπων, ὁπότε προτιμῶνται τῶν ἀδελφῶν τοῦ διαθέτου, ἐν ᾧ τὸ δίκαιον τοῦ Σερῆ *ἀπαιτεῖ ὅτι* ὁ διοριζόμενος κληρονόμος *μὴ ἦ ἐκ τῶν συγγενῶν καὶ νομίμων κληρονόμων του*.

5ον. Τὸ Σερῆ περιορίζει τὴν διαθήκην εἰς τὸ *τρίτον* τῆς περιουσίας τοῦ διαθέτου *ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν*, ἐν ᾧ τὸ δίκαιον τῶν Πατριαρχείων ἀφίνει τὴν διαθήκην ἀπεριόριστον οὕτως ὥστε ἀρκεῖ ν' ἀφήσῃ τις εἰς τοὺς ἀναγκαίους κληρονόμους του (κατιόντας καὶ ἀνιόντας) *τὴν νόμιμον μερίδα τῶν* συνισταμένην εἰς τὸ $^1/_3$ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου μερίδος των, ὅπως δύναται νὰ διαθέσῃ τὴν *λοιπὴν περιουσίαν του* ὡς *θέλει*.

6ον. Κατὰ τὸ Σερῆ τὸ κληροδότημα τὸ ἀφιέμενον εἴς τινα συγγενῆ κληρονόμον τοῦ διαθέτου *εἶναι ἰσχυρὸν ἂν οἱ λοιποὶ συγκληρονόμοι του συναινῶσιν εἰς αὐτό*, ἐνῷ κατὰ τὸ Πατριαρχικὸν δίκαιον *τοιαύτη συναίνεσις δὲν ἀπαιτεῖται*, ἐφ' ὅσον τὸ κληροδότημα τοῦτο δὲν προσβάλλει τὴν νόμιμον μερίδα τῶν λοιπῶν συγκληρονόμων του.

7ον. Τὸ Σερῆ οὐδὲν διατάττει, οὐδὲ γνωρίζει *περὶ ἀναγκαίων κληρονόμων* δικαιουμένων νὰ ἐγκαταστῶσιν ἐν τῇ διαθήκῃ, καθόσον *ἐγκατάστασις κληρονόμων* δὲν ἀπαιτεῖται ποσῶς ἐν αὐτῇ· τοὐναντίον τὸ Πατριαρχικὸν δίκαιον ἀπαιτεῖ ἐξάπαντος τὴν *ἐγκατάστασιν ἐν τῇ διαθήκῃ κληρονόμου τινὸς* καθ' οἱονδήποτε τρόπον καὶ ἀναγνωρίζει *ἀναγκαίους κληρονόμους* (κατιόντας καὶ τέκνα), οἵτινες *δέον νὰ ἐγκαθίστανται ἐν τῇ διαθήκῃ* καὶ νὰ *μνημονεύωνται ἐν* αὐτῇ, ἄλλως ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος.

8ον. Τὸ Σερῆ δὲν ἀναγνωρίζει *ἀποκλήρωσιν* κληρονόμων ἐν τῇ διαθήκῃ καὶ ἀγνοεῖ τὸν θεσμὸν ἀποκληρώσεως κληρονόμων, μόνον δὲ καθιεροῖ τινα περὶ

* Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 187—190.

ἀνικάνων ἢ ἀναξίων κληρονόμων, ἐνῷ τὸ Πατριαρχικὸν δίκαιον ἀναγνωρίζει τῷ διαθέτῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἀποκληρώσεως τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων του δι' ἕνα τῶν πολλῶν λόγων, οὓς ρητῶς ὁ νόμος καθορίζει διὰ τοὺς ἀνιόντας καὶ κατιόντας.

9ον. Κατὰ τὸ Πατριαρχικὸν δίκαιον τὸ ἔμβρυον ἐγγραφόμενον κληρονόμος τινός ἐστι τοιοῦτος, ἂμα γεννηθῇ ἐντὸς 300 ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρός του ἢ τοῦ διαζυγίου αὐτοῦ· τοὐναντίον τὸ δίκαιον τοῦ Σερῆ ἀπαιτεῖ, ὅπως τὸ ἔμβρυον ᾖ κληρονόμος, νὰ γεννηθῇ ἐντὸς 6 μηνῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς διαθήκης.

10ον. Κατὰ τὸ Σερῆ ἡ διαφορὰ ἐθνικότητος τοῦ κληρονόμου ἀπὸ τοῦ διαθέτου εἶναι λόγος ἀνικανότητος πρὸς ἀπόκτησιν κληρονομίας τινὸς ἐκ διαθήκης, ἐνῷ κατὰ τὸ Πατριαρχικὸν δίκαιον τοιαύτη ἀνικανότης δὲν ὑφίσταται.

Ἡ ἀξίωσις ἄρα καὶ ὁ ἰσχυρισμός τινων, ὅτι ἡ διαθήκη ὀρθοδόξου χριστιανοῦ τότε εἶναι ἔγκυρος, ὅταν ᾖ αὐτὴ σύμφωνος ταῖς διατάξεσι τοῦ Σερῆ, ἰσοδυναμοῦσι τῇ καταργήσει τῆς διαθήκης ἐκείνου, ἀλλ' αὐτὴ ὑφίσταται κατὰ προνόμιον ὑπάρχον ἀπὸ προαιωνίων χρόνων, καθιερωθὲν αὖθις ὑπὸ τοῦ πολιτικωτάτου καὶ περινουστάτου κατακτητοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' καὶ βεβαιωθὲν ὑφ' ὅλων τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἐνδόξων Σουλτάνων μέχρι τοῦ νῦν εὐκλεῶς ἀνάσσοντος καὶ διέποντος τὰς τύχας τῆς Αὐτοκρατορίας ἐπ' ἀγαθῷ τῶν λαῶν Αὐτοῦ ἄνευ διακρίσεως ἐθνικότητος διὰ τοῦ προμνησθέντος Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος τῆς 22 Ἰανουαρίου 1306 (1891).

Ἐκ τούτων ὅλων ἐξάγεται ἀναμφισβητήτως:

1ον ὅτι ἡ διαθήκη ὀρθοδόξου χριστιανοῦ εἶναι ἔγκυρος καθόλου, ὅταν ᾖ συντεταγμένη κατὰ τὸ δίκαιον τῶν Πατριαρχείων καὶ φέρῃ καὶ τὴν ἐπικύρωσιν Πατριάρχου, Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου,

2ον ὅτι διὰ τῆς ἐπικυρώσεως ταύτης ἡ διαθήκη τεκμαίρεται ἔγκυρος καὶ εἶναι ἀπρόσβλητος ἀπέναντι οἱασδήποτε ἐγχωρίου Ἀρχῆς,

3ον ὅτι ὁμοίως ἡ τοιαύτη ἐπικεκυρωμένη διαθήκη δύναται ν' ἀ προσβληθῇ ἐπὶ ἀκυρότητι κατὰ τύπους ἢ κατ' οὐσίαν, ἢ καὶ κατ' ἀμφότερα,

4ον ὅτι αἱ ἐκ τοιούτων διαθηκῶν ἐπικεκυρωμένων ἀναφυησόμεναι διαφοραὶ μεταξὺ κληρονόμων ἢ τοῦ κηδεμόνος τῶν ἀνηλίκων περὶ οἱουδήποτε ἀντικειμένου ἐντὸς τῶν κάτωθι ἐξαιρέσεων ἢ αἱ περὶ κύρους καὶ αὐθεντίας τῆς διαθήκης προκύψουσαι διαφοραὶ μεταξὺ οἱωνδήποτε δικάζονται ἐν μὲν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον τῶν Πατριαρχείων, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις εἰς τὰ Μικτὰ Ἐκκλησιαστικὰ Δικαστήρια τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν καὶ αἱ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τούτων κυριαρχικῶς ἐκδοθησόμεναι ἀποφάσεις θὰ ἐκτελῶνται κυβερνητικῶς ὑπὸ τῶν ἐκτελεστικῶν τμημάτων, καὶ

5ον ὅτι ἐξαιροῦνται μόνον τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν ὑπαγόμεναι εἰς τὰ ἀρμόδια δικαστήρια τοῦ Κράτους

α') αἱ ἐκ τοιούτων διαθηκῶν δίκαι περὶ βακουφίων ἢ δημοσίων γαιῶν,

β') αἱ δίκαι περὶ ἀστικῶν ἀγωγῶν, ἐν αἷς διάδικός ἐστιν ἢ ξένος ὑπήκοος ἢ μὴ ρωμαῖος ὀρθόδοξος, ἢ περὶ διεκδικήσεως περιουσίας ἀμφισβητουμένης ὑπὸ τρίτου εἴτε ὑπηκόου ὀθωμανοῦ εἴτε ξένου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 12]25 Μαΐου 1901.

Μιλτ. Καραβοκυρὸς
διδάκτωρ, δικηγόρος παρ' ἅπασι
τοῖς ἐν Κων]πόλει δικαστηρίοις.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς ρωσσικῆς Συνόδου περὶ τοῦ ἀρτίως ἐκδοθέντος ἔργου τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σ. Ἀριστάρχου. — Κατακλείοντες τὴν ἄλλοτε ἐν τῷ ἡμετέρῳ φύλλῳ γενομένην βιβλιοκρισίαν περὶ τῆς ἀρτίως γενομένης «Ἐκδόσεως Λόγων καὶ Ὁμιλιῶν τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σ. Ἀριστάρχου, ἐξερράζομεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι καὶ ὁ ξενόγλωσσος θρησκευτικὸς τύπος θέλει μετ' εἰλικρινοῦς χαρᾶς καὶ ἐκτιμήσεως χαρετίσῃ τὴν μετὰ πλουσίας ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας καὶ μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας γενομένην ἔκδοσιν ταύτην. Ἤδη ἔχομεν ὑπ' ὄψει ἐν τῶν τελευταίων φύλλων τῶν «Ἐκκλησιαστικῶν Εἰδήσεων» Πετρουπόλεως (Ἀριθμ. 17), τοῦ ἐπισήμου τούτου ὀργάνου τῆς ρωσσικῆς Συνόδου, ἐν ᾧ μετὰ μακρὰν καὶ λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τοῦ ὅλου ἔργου ἐκφράζονται λίαν εὐμενεῖς περὶ αὐτοῦ κρίσεις: Συντομίας χάριν, παρέχομεν ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει τὰς κυριωτέρας τούτων: «Μεταξύ, λέγει, τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἐργατῶν τῆς ἐπιστήμης, τῶν ἀφιερωσάντων ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Πατριάρχου Φωτίου, πρὸ πολλοῦ εἶνε γνωστὸν τὸ ὄνομα τοῦ Μ. Λογοθέτου Σταυράκη Ἀριστάρχου, ὅστις ἤδη κατὰ τὰ ἔτη 1881—1886, κατὰ παρακέλευσιν τοῦ τότε (καὶ νῦν Σ.Μ.)Πατριαρχεύοντος Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ἐξέδοτο ἐν τῷ ἐπισήμῳ ὀργάνῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ», δέκα καὶ τρεῖς ὁμιλίας, τότε τὸ πρῶτον ἀνακαλυφθείσας, τοῦ ἱεροῦ Φωτίου. Ἔκτοτε ὁ κ. Ἀριστάρχης, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ποικίλων αὐτοῦ ἀσχολιῶν εὗρισκε τρόπον καὶ χρόνον ν' ἀσχολῆται ἐν ταῖς εἰδικαῖς ταύταις μελέταις, ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ταύτης προῆλθεν εἰς φῶς τὸ δίτομον ἔργον τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου, ὅπερ παρίσταται ὡς ἐν τῶν ἐξεχόντων ἐπιστημονικο-φιλολογικῶν προϊόντων τῶν τελευταίων χρόνων». Καὶ περαιτέρω: «Ὁ συγγραφεὺς ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ ἰδίῳ ἔργῳ πᾶσαν τὴν σχετικὴν ἔν τε τῇ ἑλληνικῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ φιλολογίᾳ ὕλην, ἐν δὲ τῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ δὲν βαίνει τὴν ἤδη πεπατημένην καὶ καθημαξευμένην ὁδὸν ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὴν βυζαντινολογίαν, ἀλλ' ὑποδεικνύει νέας ὁδοὺς ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, δι' ὧν διαφωτίζονται ταῦτα ἀπὸ νέας τινὸς ἀπόψεως. Ἡ δὲ πρωτοτυπία τῆς ὑπὸ τοῦ Σ. Ἀριστάρχου γενομένης ἐκθέσεως τῶν κατὰ τ'ν ἱερὸν Φώτιον συνίσταται ἰδίᾳ ἐν τῇ ὑποδείξει νέων χρονολογικῶν σημείων, λαμπρῶς ἀποσαφιζόντων τὴν προσωπικότητα τοῦ μεγάλου τούτου παράγοντος τῆς ὀρθοδόξου ἐλ-

ληνικῆς Ἐκκλησίας, τὴν συμμετοχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ τότε ἐκκλησιαστικο-κοινωνικῷ βίῳ καὶ ταῖς πρὸς τοὺς πάπας τῆς Ρώμης σχέσεσι».—Τὸ αὐτὸ ἐπίσημον ὄργανον δημοσιεύει ἐν μεταφράσει ἐν ἑνὶ τῶν ἑπομένων φύλλων αὐτοῦ (ἀριθμ. 18) τὴν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου εὑρισκομένην Ὁμιλίαν τοῦ ἱεροῦ Φωτίου εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἤγον τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτὴν ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Χίου Κωνσταντῖνος καὶ ὁ ἐν τῇ βασιλευούσῃ παρεπιδημῶν μητροπολίτης Βερροίας Κωνστάντιος. Τὰς ΑΑ. ΣΣ. ἐπεσκέψατο ὅ τε σεβασμ. Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ καὶ οἱ σεβασμ. ἅγιοι συνοδικοί.

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ σεβασμ. μητροπολίταις Κυζίκου, Τραπεζοῦντος, Μαρωνείας, Σωζοαγαθουπόλεως, Γάνου καὶ Χώρας, Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, ἄγουσιν ὡσαύτως τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτήν, ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Ὡσαύτως ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Τοποτηρητὴς διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου συνεχάρη τῇ Α. Θ. Π. τῷ ἐν Χάλκῃ ἐφισυχάζοντι πατριάρχῃ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνῳ τῷ Ε′, τηλεγραφικῶς δὲ τῇ Α.Ε. τῷ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτῇ τῆς Τουρκίας Ἀνθοπούλῳ πασᾷ, τῇ εὐγενεστάτῃ χήρᾳ Ἑλένῃ Ν. Ζαρίφῃ, ἐν Θεραπείοις παραθεριζούσῃ, διὰ δὲ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, τῇ Α.Ε. τῷ Κ. Βαγιάννῃ ἐφέντῃ καὶ διὰ τοῦ Δευτερεύοντος τοῖς ὁμογενέσι Κ. Βλαστάρῃ, Κ. Ἠλιάσκῳ Κ. Κωνσταντινίδῃ, Κ. Ἀνανιάδῃ καὶ ἄλλοις.

Τὴν δὲ Α. Ε. τὸν Κωστάκην Καραθεοδωρῆν ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἐπεσκέψατο αὐτοπροσώπως.

—*Πανήγυρις ναοῦ.* — Πανηγυρίζοντος τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τοῦ ἐν Σταυροδρομίῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος, ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν αὐτῷ ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτου εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

— *Ἐπισκέψεις.*— Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτος ἐπεσκέψατο τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου Προύσης Ναθαναὴλ καὶ τοὺς σεβασμιωτάτους συνοδικούς, ὡς καὶ τὸν σεβασμ. ἅγιον Νεαπόλεως Ἀρσένιον, ἐπίτροπον τοῦ Παναγίου Τάφου.

—*Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος.*— Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδρίᾳ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνοίκειον συμπεριφορὰν, ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος ἐπεδείξατο πρὸς τὸν ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ αὐτοῦ ἑορτῇ ἀποσταλέντα ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας Μ. Ἀρχιδιάκονον ἀπρεπῶς ἐκφρασθείς, ἐξέφρασε τὴν ἀποδοκιμασίαν καὶ λύπην αὐτῆς.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΞΑΝΘΗΣ

ΚΛΗΣΙΣ

Ὁ ἀπὸ χωρίου Μεσρὶπ (ἐπαρχία Ξάνθης) Ἀθανάσιος Μανασῆ Τζέντος νυμφευμένος ἀπὸ 7—8 ἐτῶν εἰς Μαρώνειαν μετὰ τῆς Χαρακλείας Ἀνδρονίκου, εἰς πρῶτον γάμον, καὶ ἀπὸ 5 ἤδη ἐτῶν τυγχάνων ἀγνώστου διαμονῆς κλητεύεται ἵνα προσέλθῃ εἰς τὴν ἐν Γκιουμουλτζίνῃ Ἱερ. Μητρόπολιν ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος, ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ· ἄλλως δικασθήσεται ἐρήμην.

Τὸ παρὸν δημοσιεύεται εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», «Κωνσταντινούπολις,» καὶ «Ταχυδρόμος».

Ἐν Γκιουμουλτζίνῃ, τῇ 11 Μαρτίου 1901.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μητροπόλεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. πρωτ. 471

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί-

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. πρωτοκ. 6581 καὶ ἡμερομ. 3 Νοεμβρίου 1898 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Δάφνης, θυγατρὸς Νικολάου, μαγείρου, κατοίκου τῆς ἐν Ὑψωμαθείοις ἐνορίας τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Κωνσταντίνου Ἰορδάνου, τέως μὲν κατοίκου τῆς αὐτῆς ἐνορίας καὶ ὑπαλλήλου τῶν σιδηροδρόμων Ρωμυλίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος,

Παρέχει αὐτῷ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων κατὰ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδιδομένης ταύτης ἀποφάσεως μέσων ὁριζομένης προθεσμίας ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως διὰ τὴν ἀνακοπὴν καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει,

Διατάσσει ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καί,

Ἐπιτίθησιν τῷ ἐναγομένῳ ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑπτακόσια τριάκοντα καὶ τέσσαρα (ἀριθμ. 734), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος. 2

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 6 Νοεμβρίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΜΑΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 22

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ'ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

Ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' (τὸ δεύτερον)—Μελέτη περὶ θρησκείας β'. Ζήτησις θεολογικὴ Φωτίου Πατριάρχου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ταρασίου Πατρικίου—Πίναξ τιτουλαρίων ἐπισκόπων— Τὸ Κυριακόν— Μνημεῖα ἐκκλησιαστικὰ ἀνέκδοτα ὑπὸ Ἀλεξ. Λαυριώτου—Λόγος τῇ Ε' κυριακῇ τῶν νηστειῶν — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Ἐπίσημα ἔγγραφα.

ΕΠΙ ΤΗ ΕΚΛΟΓΗ

ΤΗΣ

Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΙΩΑΚΕΙΜ τοῦ Γ'

(τὸ δεύτερον)

Ἡ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἐκδηλωθεῖσα πάνδημος χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις παρουσιάζει, κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν, φαινόμενον ἔκτακτον, καὶ ὡς τοιοῦτον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος φαινόμενον δέον νὰ ἐξαρθῇ ἐν ταῖς δέλτοις τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Ὁ τεταγμένος χῶρος δὲν θὰ ἐξήρκει, ἂν ἠθέλομεν ἓν πρὸς ἓν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων λεπτομερειῶν ν' ἀναγράψωμεν τὰ διάφορα συμβάντα, ἅτινα ἀπὸ τῆς ὥρας τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐκλογῆς ταύτης μέχρι τοῦδε ἔλαβον χώραν, ὡς φαινόμενα ἐκδηλωτικὰ τῆς παγκοίνου χαρᾶς καὶ ἐπικροτήσεως. Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος, σπεύσαντος, ὡς γνωστόν, δι' ἐνδείξεων ἐξαιρετικῶν νὰ διατρανώσῃ τὴν πρὸς τὸν λαοπόθητον Πρωθιεράρχην ἐξαιρετικὴν εὔνοιαν Αὐτοῦ, μεταβαίνοντες ἐφεξῆς εἰς τὰς τάξεις τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχίας καὶ τῆς ἐντίμου λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας, διὰ καταπληκτικῆς πλειονοψηφίας καλούσης καὶ αὖθις τὸν ἤδη δεδοκιμασμένον καὶ ἔμπειρον οἰακοστρόφον ἐπὶ τοὺς οἴακας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καὶ καταλήγοντες εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ παρ' ἡμῖν ὀρθοδόξου πληρώματος — τὴν αὐτὴν πανταχοῦ εὑρίσκομεν ἐπικρατοῦσαν ἔνθερμον χαράν, τὸν αὐτὸν ζωηρὸν πόθον. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἰδίᾳ τῆς ἐκλογῆς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ ἡμετέρα πόλις παρουσίαζεν ὄψιν πόλεως πανηγυριζούσης, μάλιστα ἐν τοῖς ὑπὸ ὁμογενοῦς στοιχείου κατοικουμένοις διαμερίσμασιν αὐτῆς, πάντων παντοιοτρόπως σπευδόντων νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ἐπὶ τῷ γεγονότι ἐκχειλίζουσαν χαρὰν αὐτῶν, ἀδιακρίτως ἡλικίας, φύλου καὶ κοινωνικῆς θέσεως. Πολλοὶ ἐθεάθησαν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἀσπαζόμενοι μετὰ δακρύων ἀλλήλους, ὅτι ἠξιώθησαν καὶ αὖθις νὰ ἴδωσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν ποθητὸν πρωθιεράρχην, ἀπαραλλάκτως ὡς θὰ ἠσπάζοντο ἄλληλα τέκνα ἀπὸ τῆς χαρᾶς ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἀπὸ μακρᾶς ἀποδημίας ἐπανόδου τοῦ ἰδίου πατρός. Κατὰ δὲ τὴν παρελθοῦσαν, πρώτην μετὰ τὴν ἐκλογήν, Κυριακήν, ἐξαιρετικὴ συρροὴ πλήθους παρετηρήθη ἐν τοῖς διαφόροις τῆς πρωτευούσης ναοῖς, σπεύδοντος ν' ἀκούσῃ μνημονευόμενον καὶ αὖθις τὸ ὄνομα τοῦ λαοφιλοῦς Ποιμενάρχου, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὁποίου τὸ καθ' ἡμᾶς χριστεπώνυμον πλήρωμα ἐγνώρισεν ὄντως τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ πνευματικὸν

Πατέρα. Εἰς ἀξιοσέβαστον ἀριθμὸν ἑκατοντάδων ἀνῆλθον τέλος τὰ πλήρη εἰλικρινῶν συγχαρητηρίων καὶ ἀμερίστου σεβασμοῦ τηλεγραφήματα, ἅτινα ἀπὸ τῆς ὥρας τῆς ἐκλογῆς ἀπηυθύνθησαν πρὸς τὸν πολυσέβαστον ἐρημίτην τοῦ Μυλοποτάμου, προερχόμενα ἀπὸ μέρους Ἱεραρχῶν, κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων, βαθμούχων, λογάδων καὶ λοιπῶν, ὧν τινα μόνον παραθέτομεν ἐν ἑτέρᾳ στήλῃ. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε, ὡς εἴπομεν, φύσεως ἐκτάκτου, ἐπιθυμοῦμεν δὲ νὰ ἐξάρωμεν τοῦτο ἐνταῦθα καὶ ἀπὸ ἄλλης γενικωτέρας ἀπόψεως, ὡς μαρτυροῦν δηλονότι τὴν ὕπαρξιν ζωπύρων δραστικῶν θρησκευτικοῦ συναισθήματος παρὰ τῷ ἡμετέρῳ λαῷ, οὕτω θερμῶς γνωρίζοντος νὰ περιβάλλῃ διὰ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ τοὺς ἀξίους τῆς Ἐκκλησίας του ἀντιπροσώπους, τοὺς ὄντως πατρικῶς πρὸς αὐτὸν προσφερομένους Ποιμένας.

Καὶ τοιοῦτον ὄντως, ἀληθῆ πνευματικὸν Πατέρα, ἐγνώρισε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, Ἰωακεὶμ τὸν Γ΄, ὁ ἡμέτερος λαός. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἡμῶν τούτων ἀρκεῖ νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα συντομωτάτην ἀπαρίθμησιν τῶν κυριωτέρων κοινωφελῶν ἔργων, ἃ ἐπετέλεσεν, ἢ ὧν κατήρξατο κατὰ τὸ σχετικῶς βραχὺ διάστημα τῆς πρώτης αὐτοῦ ἑξαετοῦς πατριαρχείας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄.

Ἅμα ὡς ἀνῆλθε τότε 1878 εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔσπευσε νὰ συγκαλέσῃ Ἐθνοσυνέλευσιν πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐθνικῶν Κανονισμῶν, πρὸ ταύτης δὲ ἀνέγνω ἐκτενὲς ὑπόμνημα, περιλαμβάνον διαφόρους σκέψεις καὶ προτάσεις πρὸς κρείττονα διαρρύθμισιν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦ ὑπομνήματος τούτου ἐδηλοῦτο εὐθὺς ἀμέσως ὁ ἀνήρ, ὁ ἀνερχόμενος εἰς τὴν ἀρχὴν μὲ τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρας, ὁ ἐννοῶν νὰ δράσῃ, ὁ ἐρχόμενος «οὐχὶ διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι». Ἐφεξῆς ἐμερίμνησε μετὰ καταπληκτικῆς δραστηριότητος καὶ περὶ πασῶν, δυνατὸν εἰπεῖν, τῶν διακλαδώσεων τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικο-κοινωνικοῦ βίου. Ἐμερίμνησε καταλλήλως πρὸς ἀπόσβεσιν σημαντικοῦ χρέους τοῦ ταμείου τῶν Πατριαρχείων καὶ ἀπότισιν τῶν καθυστερουμένων μισθῶν τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων, ἐπεσκεύασε καὶ ἐλάμπρυνε τὰ Πατριαρχεῖα, ἀνασυνέστησεν ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ τὴν κεντρικὴν ἱερατικὴν σχολήν, συνέστησε Γηροκομεῖον διά τε τὸν ἀνώτερον καὶ κατώτερον κλῆρον, ἵδρυσε τὴν πατριαρχικὴν βιβλιοθήκην, ἐγένετο ὁ πρῶτος ἱδρυτὴς καὶ πατὴρ τοῦ ἐπισήμου ὀργάνου τῶν Πατριαρχείων, τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ἐμερίμνησε μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς καταλλήλου ἀνεγέρσεως τοῦ νέου μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομήματος τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἀποφασίσας συγχρόνως καὶ περὶ τῆς κατὰ τμήματα βαθμιαίας ἀνεγέρσεως τοῦ κτιρίου τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐμερίμνησεν ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἀνεγείρας διὰ προσφορῶν τῶν ὁμογενῶν νέον τμῆμα ἐν αὐτοῖς. Χάριν τῆς οἰκονομικῆς ἐξασφαλίσεως τῆς τε Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ τῆς ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικῆς Δημοτικῆς Σχολῆς ἐχρησιμοποίησε τὰς προσόδους τοῦ τε ἁγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν καὶ τοῦ ἐν Γαλατᾷ ναοῦ τῆς Παναγίας (Καφφατιανῆς). Διώρισεν ἐπόπτην τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως Σχολῶν καὶ συνέστησεν ἐκπαιδευτικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν Ἀδελφότητα πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ ἀλλαχοῦ Σχολῶν. Συνέταξε Κανονισμὸν ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, καὶ μεριμνῶν περὶ τῆς εὐπρεπείας τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, διώρισεν ἐπιτροπὴν πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Τυπικοῦ, καὶ συνέστησε τὴν πατριαρχικὴν μουσικὴν Σχολήν. Τῇ δραστηρίᾳ ἐνεργείᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρεχωρήθη εἰς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα τὸ ἐν Μόσχᾳ προσοδοφόρον Μετόχιον, καὶ τῇ συστάσει καὶ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ ἀπεστάλη εἴς τε Ρωσσίαν καὶ Εὐρώπην ἀριθμὸς ὑποτρόφων κληρικῶν τῶν Πατριαρχείων, προοριζομένων καταλλήλως ἐφεξῆς νὰ χρησιμοποιηθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου.

Παραλείποντες πολλὰ ἄλλα κοινωφελῆ ἔργα, ἃ ἐπετέλεσεν ἢ ὧν κατήρξατο ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ εὐκλεοῦς Πατριαρχείας ὁ κατ' ἐξοχὴν δραστήριος καὶ μεγαλεπήβολος Πατριάρχης, εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας, ὅπως ὁ Οὐράνιος τῆς Ἐκκλησίας Δομήτωρ χαρίζηται Λὐτῷ ὑγείαν καὶ μακροημέρευσιν πρὸς χαρὰν τοῦ μετ' ἀκραδάντου πεποιθήσεως ἀτενίζοντος εἰς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος χριστεπωνύμου πληρώματος.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ*

Β'.

Οὐσία τῆς θρησκείας.—Τί ἐστι θρησκεύειν καθόλου καὶ τίνα τὰ οὐσιώδη χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα πάσης θρησκείας.

«Ὑπάρχει λέξις, ἥτις συγκεφαλαιοῖ ἐν ἑαυτῇ πᾶσαν ὑψηλὴν τοῦ ἀνθρώπου τάσιν, ἥτις ἱκανοποιεῖ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἀνυψοῦσα αὐτὴν συγχρόνως διὰ τρόπου θαυμασίου, ἥτις ἐκτρέφει τὴν καρδίαν αὐτοῦ διὰ τῆς τροφῆς τῆς ἀγάπης καὶ ἥτις προσπορίζει αὐτῷ *ἀλήθειαν* καὶ *φῶς*, *ζωὴν* καὶ *εὐδαιμονίαν*. Ὑπάρχει λέξις, λέξις εὐλογημένη, ἔξοχος, μοναδική, ἥτις συναρπάζει τὸν ἄνθρωπον μέχρι τῶν μυχιαιτάτων τῆς ὀντότητός του καὶ μάλιστα διὰ τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν τρόπων, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἀνηλίκου παιδὸς ἐν τῇ ἀφελείᾳ του καὶ φθάνουσα μέχρι τοῦ τελειοποιηθέντος σοφοῦ, τοῦ ἐπιφαιτῶντος ἐν ταῖς ἀκροτάταις κορυφαῖς τῆς ἐπιστήμης. Εἶνε ἡ λέξις—*θρησκεία!*»

(Hœttinger).

Τοὺς ἐνθουσιώδεις τούτους περὶ **θρησκείας** λόγους τοῦ διασήμου ἀπολογητοῦ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων γερμανοῦ Φραγκίσκου Χαίτιγγερ ἐκρίναμεν καλὸν νὰ προτάξωμεν τῆς δευτέρας ταύτης συντόμου περὶ θρησκείας μελέτης ἡμῶν διὰ δύο κυρίως λόγους: Πρῶτον μὲν, διότι οὗτοι στενοτάτην ἔχουσι σχέσιν πρὸς ὅ,τι ἐφεξῆς μέλλομεν νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς οὐσίας τῆς θρησκείας καὶ τῶν γνωρισμάτων τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, οὗ, ὡς ἐν ὀλίγοις πρότερον ὑπεδείξαμεν, τήν τε ἀκαταμάχητον ἰσχὺν καὶ τὴν ἀπεριόριστον καθολικότητα οὐδεὶς ποτε εὐλόγως ἠθελε διαμφισβητήσῃ. Δεύτερον δὲ, διότι κολακευόμεθα νὰ πιστεύωμεν, ὅτι τὸ καὶ ἐν ταῖς ὀλίγαις ταύταις γραμμαῖς ἐκφαινόμενον σθένος τῆς πεποιθήσεως τοῦ γράφοντος ὡς καὶ τὸ θερμὸν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἐνταῦθα θέματος ἐνδιαφέρον δὲν θέλουσι παρέλθῃ ἀπαρατήρητα πρὸ τοῦ ἕλληνος ἀναγνώστου, ὀφείλοντος ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν νὰ πεισθῇ περὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, μεθ' οὗ ἐπιλαμβάνονται τῆς ἐξετάσεως τοιούτων ζητημάτων ἄνδρες διάσημοι ἐν τῷ μέσῳ προηγμένων λαῶν λαλοῦντες καὶ γράφοντες. Ὦ! πότε ἆρά γε εἰς τὰ τοιαύτης σπουδαιότητος ζητήματα ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης λύσεως τῶν ὁποίων ἐξήρτηται ἡ εὐδαιμονία ἢ ἡ κακοδαιμονία τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀτόμων, θ' ἀποδοθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ἡ δέουσα σημασία, οὕτως ὥστε μελετῶντες αὐτὰ καὶ διαφωτίζοντες ν' ἀντιλαμβανώμεθα μέν, ὡς δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν περὶ τὴν θρησκείαν ἤτις εἶνε ὁ ἐσώτατος δεσμὸς ὁ συνδέων ἡμᾶς πρὸς τὸν Θεὸν, ὡς τέκνα πρὸς πατέρα, ν' ἀποκαθαίρωμεν δὲ τὰς ἀσχημιζούσας τὴν θρησκείαν προλήψεις καὶ ἀντὶ κινητηρίου πρὸς πρόοδον καὶ εὐημερίαν μοχλοῦ καθιστώσας αὐτὴν πέδας διὰ τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν δυσφορήτους; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν **παρεκβατικῶς**, εἰ καὶ μὴ πάνυ ἀκαίρως, ὡς γε ἡμεῖς νομίζομεν, ἀφοῦ τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν οἱ πολλοὶ διὰ μὲν τὸν γενικώτερον ἐκεῖνον ἔρωτα, οὗ ἀντικείμενον τὰ φθαρτὰ ταῦτα καὶ πρόσκαιρα, τοσοῦτον χρόνον ἐν τῇ ἀναγνώσει μυθιστοριῶν καταναλίσκουσι, διὰ δὲ τὸν θεῖον τοῦτον ἔρωτα, ὅστις **θρησκευτικὸν** καλεῖται αἴσθημα, καὶ καθ' ὃν πρὸς τὸν Θεὸν, «τῶν ἐφετῶν τὴν ἀκρότητα», τὸ «θερμότερον φίλτρον χρεωστοῦμεν», τόσον ὀλίγοι δυστυχῶς εἰσιν οἱ θερμῶς ἐνδιαφερόμενοι.

Περιορισθῶμεν σήμερον εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς οὐσίας τῆς θρησκείας. Ἐξετάσωμεν ἄλλαις λέξεσι, τί ἐννοοῦμεν λέγοντες θρησκείαν, ὁποία τις ἡ περὶ αὐτῆς ὀρθὴ ἔννοια, τίνα τὰ οὐσιώδη χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα πάσης ἐν γένει θρησκείας, καὶ τί αἰσθανόμενος ἢ ἀποδεχόμενός τις δύναται νὰ λέγῃ, ὅτι θρησκεύει.

Καὶ ἐν πρώτοις δέον νὰ **παρατηρήσωμεν**, ὅτι **θρησκείαν** λέγοντες ἐνταῦθα νοοῦμεν οὐχὶ ὡρισμένον τι θρήσκευμα (μονοθεϊστικὸν ἢ εἰδωλολατρικὸν), ἀλλὰ τὴν θρησκείαν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν, ὡς φαινόμενον θετικῶς δεδομένον ἐν τῷ ἱστορικῷ τῶν λαῶν βίῳ. Ἐκ τοιαύτης ἀπόψεως ἐξεταζομένη ἡ θρησκεία παρίσταται ὡς ἡ πραγματικὴ ἐξωτερίκευσις τοῦ ἰσχυροῦ καὶ καθολικοῦ ἐκείνου συναισθήματος, ὅπερ θρησκευτικὸν συναίσθημα ἀποκαλοῦμεν. Σκοπὸς δὲ ἡμῶν ἐνταῦθα δὲν εἶνε νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἀρχὴν καὶ καταγωγὴν τῆς θρησκείας διὰ νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ἀλλὰ νὰ προσδιορίσωμεν, ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβῶς, τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ἤτοι τὰ **διαρκῆ** ἐκεῖνα καὶ **ἀμετάβλητα** χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς θρησκείας, τὰ ἀείποτε συνυπάρχοντα αὐτῇ, ἐν οἱαδήποτε ὄψει καὶ ἂν παρουσιάζηται αὕτη, καὶ ἐν παντὶ βαθμῷ ἀναπτύξεως, ὃν αὕτη διῆλθεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁποία τις λοιπὸν ἡ θρησκεία οὕτωσι ἐξεταζομένη, καὶ τίνα περὶ αὐτῆς δυνάμεθα νὰ δώσωμεν ὁρισμόν;

* Συνέχεια—Ἴδε τεῦχ. μην. Ἀπριλ. σελ. 153—156.

Ὁ συντομώτερος τρόπος τοῦ ὁρίζειν ἀντικείμενόν τι συνίσταται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ἑρμηνεῦσαι τὴν σημασίαν αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, διὰ τῆς ὀρθῆς ἐτυμολογίας. Καὶ περὶ θρησκείας λοιπὸν προκειμένου, θὰ ἐδικαιοῦτό τις βεβαίως ν' ἀναμένῃ τὸ αὐτό. Πλὴν τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω. Τὸ ὄνομα τῆς θρησκείας δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μόνον ὡς ἀφετηρία ἐν τῷ ὁρισμῷ αὐτῆς, διότι τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν περιλαμβάνει πάντα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα ἐξ ὧν συναπαρτίζεται πλήρης περὶ θρησκείας ὁρισμός. Αἰτία δὲ τούτου εἶνε τὸ γεγονὸς, ὅτι τὸ ὄνομα **θρησκεία** ὡς καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῷ **θεοσέβεια, εὐσέβεια** καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν λατινικὸν religio (τὸ καὶ μέχρι σήμερον κατισχῦσαν ἐν ταῖς διαφόροις γλώσσαις τῶν λαῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης) ἐμορφώθησαν κατὰ τοὺς πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνους, καθ' οὓς ἡ ἀληθὴς θεογνωσία εἶχεν ἐπισκοτισθῇ. Ἐν τῇ εἰδωλολατρείᾳ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν σχέσις τοῦ ἀνθρώπου παρίστατο κυρίως ὡς σχέσις **φόβου** καὶ ἐξωτερικῶν τυπικῶν διατάξεων. Πρῶτος δὲ ὁ χριστιανισμὸς εἰσάγει ἐν τῇ περὶ θρησκείας ἐννοίᾳ τὴν ἀρχὴν τῆς **υἱότητος,** ἥτις ἂν δὲν ἦτο πάντῃ ἄγνωστος, ἀλλὰ πάντως ἦτο λίαν ἐπεσκιασμένη ἐν τῷ ἐθνισμῷ. Ἀλλ' ἵνα καταστῇ σαφὲς τί δύναται νὰ παράσχῃ καὶ ἐν τίνι ὑστερεῖ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς θρησκείας, προκειμένου νὰ δοθῇ ὁ ἀκριβὴς περὶ αὐτῆς ὁρισμός, ἂς ἴδωμεν ἐν συντόμῳ τὰ πορίσματα, εἰς ἃ ἔφθασαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀρχαῖαί τε καὶ νεώτεραι ἔρευναι[1].

Καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἑλληνικῆς λέξεως **θρησκεία.** Αἱ περὶ καταγωγῆς καὶ σημασίας τῆς λέξεως ταύτης γνῶμαι διίστανται. Καὶ ἄλλοι μὲν παράγουσι τὴν λέξιν ἐκ τοῦ θηλυκοῦ τοῦ **Θρᾳξ—Θρῇσσα** συμφωνοῦντες ἐν τούτῳ μετὰ τοῦ Πλουτάρχου, γράφοντός που: «... ταῖς **περὶ τὸν Αἷμον Θρῃσσαις ὁμοια δρῶσι ἀφ' ὧν δοκεῖ καὶ τὸ θρησκεύειν ὄνομα**[2]». Ἄλλοι ἐμβλέπουσιν ἐν τῇ λέξει **θρησκεία** τὴν ρίζαν τοῦ ρήματος **τρέω**=τρέμω, ἢ τοῦ **ἀθρέω**=παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς, καὶ ἄλλοι τέλος παράγουσιν αὐτὴν ἐκ τοῦ **θρέομαι**=ὑποτονθορίζω (τυπικὰς εὐχάς) ἢ θρηνολογῶ. Πλὴν ὅσον καὶ ἂν κατ' ἀρχὴν αἱ ἐτυμολογίαι αὗται διίστανται ἀπ' ἀλλήλων, ἀδύνατον ὅμως νὰ μὴ διίδῃ τις ἐν αὐταῖς τοῦτο τὸ κοινὸν, ὅτι δηλαδὴ πᾶσαι αὗται ἔχουσιν ὡς βάσιν αὐτῶν τὴν ἀρχὴν **τοῦ φόβου,** καὶ **τῆς ξηρᾶς τυπικότητος,** ἥτις, ὡς ἔφθη-μεν εἰπόντες, εἶνε ἡ κυριαρχοῦσα ἔννοια ἐν τῇ περὶ **θρησκείας** ἰδέᾳ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου. Καὶ ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, δῆλον καὶ ἐντεῦθεν, ὅτι ὡς συνώνυμοι τῆς λέξεως **θρησκεία** ἀπαντῶσι πάντοτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν αἱ λέξεις **θεοσέβεια, θεοσεβὲς, εὐσέβεια,** καὶ τὰ τοιαῦτα, αἵτινες πάλιν ὑπενθυμίζουσι τὰ τόσον συχνὰ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, τῇ μήπω, ὡς γνωστὸν, καλλυνομένῃ διὰ τῆς ἐν Χριστῷ **χάριτος,—φόβος Θεοῦ, φόβος Κυρίου, ἀνὴρ εὐσεβὴς,** καὶ αἱ παρόμοιαι ἐκφράσεις, ἐν αἷς ἡ πρὸς τὸν Θεὸν σχέσις τοῦ ἀνθρώπου παρίσταται κυρίως ἐκ τῆς ἀπόψεως τοῦ πρὸς αὐτὸν φόβου, οὐχὶ δὲ ἐκ τῆς ἀπόψεως τοῦ πρὸς αὐτὸν δεσμοῦ τῆς υἱϊκῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως.

Ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης ἀπόψεως θεωρουμένη μεζονα σχετικῶς ἐτυμολογικὰ στοιχεῖα φαίνεται περιέχουσα ἡ ἀντίστοιχος τῇ ἑλληνικῇ λέξει **θρησκεία** λατινικὴ λέξις religio. Ἀλλὰ καὶ αὕτη οὐχὶ κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ ἔννοιαν, ἣν ἔχει παρὰ Κικέρωνι, ἀλλὰ κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ ἑρμηνείαν, ἣν ἔχει, ὡς λέξις παρὰ Λακτα-ντίῳ τὸ πρῶτον καὶ ἐφεξῆς παρὰ Ἱερωνύμῳ καὶ Αὐγουστίνῳ. Διότι ὁ μὲν Κικέρων, παράγων τὴν λέξιν ἐκ τοῦ ρήματος relegere (=ἀποχωρίζειν τι μετὰ προσοχῆς) ἐμβλέπει ἐν αὐτῇ ἁπλῶς τὴν ἔννοιαν τῆς **εὐλαβείας,** ἥτις ἄγει πάλιν ἡμᾶς εἰς τὴν κυριαρχοῦσαν παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς, ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, ἔννοιαν τοῦ φόβου καὶ τῆς δεισιδαιμονίας (ἴδ. Κικέρ. «De natura Deorum, II, 28). Ἐνῷ ἐξ ἄλλου πρῶτος ὁ Λακτάντιος, ὁρμώμενος, καθὸ χριστιανὸς ἀπολογητὴς, ἐξ ὅλως διαφόρου περὶ θρησκείας ἀντιλήψεως, ἐμβλέπει ἐν τῷ λατινικῷ ὀνόματι religio τὴν ρίζαν τοῦ ρήματος religare (=ἀναδεῖν, συνδέειν), καὶ ἑρμηνεύει ταύτην ὡς σημαίνουσαν **τὸν στενὸν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου σύνδεσμον** ἐν τῇ θρησκείᾳ. «Deo religati sumus . . . » (τουτέστι πρὸς τὸν Θεόν ἔσμεν συνδεδεμένοι), λέγει ὁ Λακτάντιος, ἑρμηνεύων τὴν λατινικὴν λέξιν religio (ἴδ. Lactant. «Justitut-

2. Ἴδε Πλουτ. «Βίον Ἀλεξάνδρου, 2. (Ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ διαφόρων δεισιδαιμονικῶν τυπικῶν διατάξεων).

1. Περὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως θρησκεία ἢ μᾶλλον τῆς ἀντιστοιχούσης αὐτῇ λατινικῆς religio, οὐκ ὀλίγοι τῶν τε ἀρχαίων (Κικέρων, Λακτάντιος, Ἱερώνυμος, Αὐγουστῖνος) καὶ νεωτέρων (Nitzsch, Müller κλπ.) ἠσχολήθησαν.

Divin. Lib. IV, c. 28)[1]. Τῷ Λακταντίῳ ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆς λέξεως ὁ Ἱερώνυμος καὶ ὁ Αὐγουστῖνος. Ὁ τελευταῖς γράφει ἐν τῷ «**περὶ ἀληθοῦς θρησκείας**» («De vera religione») συγγράμματι αὐτοῦ (cap. 55) « . . . Ad unum Deum tendentes et ei uni religantes animas nostras, unde et religio dicta creditur» (τ. ἔ. «Πρὸς τὸν ἕνα Θεὸν τείνοντες καὶ πρὸς αὐτὸν μόνον τὰς ἡμετέρας ψυχὰς προσκολλῶντες (religantes), ἐξ οὗ καὶ ἡ λέξις θρησκεία (religio) πιστεύεται, ὅτι παρήχθη»[2].

Ἡ τοιαύτη παραγωγὴ καὶ ἑρμηνεία τῆς λατινικῆς λέξεως, ἣν βλέπομεν ὑπερισχύουσαν παρὰ τοῖς χριστιανοῖς Λατίνοις συγγραφεῦσι δὲν φαίνεται βεβαίως ὅλως ἀπηλλαγμένη ἐπιρροῆς τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων σκέψεως. Ἡ νέα, ἡ καθαρωτέρα περὶ θρησκείας ἐν τῷ χριστιανισμῷ ἔννοια ἐπέδρασε προφανῶς ἐπ' αὐτῆς. Τοῦτο παρετηρήθη ἤδη ὑπό τινων τῶν νεωτέρων ἐρευνητῶν τῆς ἀρχῆς καὶ ἐτυμολογίας τῆς λέξεως. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου ἀδυνατοῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἑρμηνείᾳ τῆς λατινικῆς λέξεως παρέχεται ἡμῖν—ἡ πρώτη, ἡ θεμελιώδης καὶ οὐσιωδεστάτη τῆς θρησκείας **ἰδιότης,** ἥτις ἐστὶ τὸ ὅτι αὕτη παρίσταται ὡς ὁ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου στενὸς σύνδεσμος, καθ' ὃν χρόνον τὸ **θρησκευτικὸν καλούμενον** αἴσθημα παρίσταται ὡς αἴσθημα ἐξαρτήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ὄντος ὑπερτέρου ἡμῶν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἀφ' οὗ καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἐξαρτῶμεν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κατάντημα ἡμῶν.

Αὕτη ἐστὶν ἡ **πρώτη οὐσιώδης ἰδιότης,** τὸ **πρῶτον θεμελιῶδες γνώρισμα** ἐν τῷ ζητουμένῳ ὑφ' ἡμῶν ὁρισμῷ τῆς θρησκείας. Ὅθεν καὶ τὴν θρησκείαν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν ὡς τινα **πνευματικὸν σύνδεσμον** μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, ἀπείρου καὶ πεπερασμένου, ἀνεξαρτήτου καὶ ἐξηρτημένου, παντοδυνάμου καὶ ἀσθενοῦς. Ὁ δεύτερος πανταχοῦ καὶ πάντοτε, ἐν πάσῃ θρησκείᾳ, ὑφ' οἱανδήποτε μορφὴν καὶ ἂν παρουσιάζετο αὕτη ἐν τῇ Ἱστορίᾳ (μονοθείας πολυθείας, ἢ φετιχισμοῦ), ἐζήτει ἐν τῷ πρώτῳ, τῷ θείῳ, τὴν ἀρχὴν καὶ καταγωγήν του, τὴν ἐλπίδα καὶ προστασίαν του ἀπέναντι τῶν περικυκλούντων αὐτὸν δεινῶν, ἔτι δὲ τὸ τελευταῖον κατάντημα καὶ τὴν πλήρωσιν τοῦ τῆς εὐδαιμονίας κενοῦ, ὅπερ αἰσθάνεται διηνεκῶς ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ὅθεν λέγει που καί τις τῶν ἀρχαίων. «Ὅ,τιεἶνε ὁ ἥλιος διὰ τὸν ὁρατὸν κόσμον τῶν σωμάτων, τοῦτο εἶνε καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὸν ἀόρατον κόσμον τῶν πνευμάτων». Ἡ δὲ ἁγία Γραφὴ μεταχειρίζεται προσφυεστάτην λέξιν, δι' ἧς ἐκφράζει τὸν ἀμοιβαῖον τοῦτον ἐσωτερικὸν πνευματικὸν σύνδεσμον μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου—καὶ ἡ λέξις αὕτη εἶνε ἡ συχνοτάτη λέξις ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ—**Διαθήκη.** Ἐν τῇ **θρησκείᾳ** πράγματι ὁ Θεὸς ἔρχεται εἰς σχέσεις **διαθήκης** ἢ **συνθήκης** πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ θρησκεία εἶνε ἡ πρὸς οὐρανοὺς ἄγουσα κλῖμαξ, δι' ἧς ὁ μὲν ἄνθρωπος ἀνυψοῦται πρὸς τὸν Θεὸν, ὁ δὲ Θεὸς συγκαταβαίνει πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ θρησκεία ἄλλαις λέξεσιν, ἢ τὸ **θρησκεύειν,** εἶνε τὸ μέσον ἐκεῖνο, δι' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐρχόμεθα εἰς ἄμεσον ζῶσαν προσωπικὴν σχέσιν πρὸς τὸ ὑπέρτατον Ὄν, λόγῳ τῆς πρὸς αὐτὸ συγγενείας ἡμῶν, ὡς τέκνα πρὸς πατέρα, ὡς πνεύματα πρὸς τὴν πηγὴν τῶν πνευμάτων.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑποδειχθείσης ταύτης θεμελιώδους ἰδιότητος τῆς θρησκείας, καθ' ἣν αὕτη παρίσταται ὡς ζῶν σύνδεσμος μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, δὲν εἶνε πλέον δύσκολον νὰ προσδιορισθῶσι καὶ τὰ λοιπὰ οὐσιώδη χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα, ἅτινα ἐζητήσαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς μελέτης ἡμῶν ταύτης ὡς τὰ ἀμετάβλητα ἐκεῖνα χαρακτηριστικά, τὰ ἀναποσπάστως μετὰ τῆς θρησκείας συνδεόμενα, ὑφ' οἱανδήποτε μορφὴν καὶ ἂν παρουσιάζηται αὕτη ἐν τοῖς διαφόροις λαοῖς, τοῖς τε ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις, καὶ οἱανδήποτε ἀνάπτυξιν καὶ ἂν προσλαμβάνῃ κατὰ τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ πορείαν αὐτῆς. Τοιαῦτα οὐσιώδη χαρακτηριστικὰ ἀναγκαίως καὶ διαρκῶς ἐνυπάρχοντα ἐν τῇ εὐνοίᾳ τῆς τε μονοθεϊστικῆς καὶ τῆς πολυθεϊστικῆς, ἔτι δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ νηπιώδους φετιχισμοῦ, εἰσί[1]:

---

1. Τὸ ὅλον χωρίον ἔχει ὡς ἑξῆς: «Hoc vinculo pietatis obstricti Deo et religati sumus, unde ipsa religio nomen accepit, non, ut Cicero interpretatus est, a relegendo».

2. Παραβλ. καὶ «Retract. lib. I, c. 13». ὅπου ὑποστηρίζει τὴν αὐτὴν ἑρμηνείαν, Πρβλ. καὶ Ἱερών. «In Amosn c. 9.

1. Ἡ λέξις *φετιχισμός*, οὖσα ξενικὴ καὶ σημαίνουσα τὴν θρησκείαν τῶν φυσιολατρῶν, παράγεται ἐκ τῆς Πορτογαλλικῆς λέξεως fetisso (ρῖζ. λατ. fatio), ἐν ᾗ περιέχεται ἡ ἔννοια τοῦ *πλάσματος* καὶ *τεχνητοῦ*, διότι πλάσματα ὄντως τῆς φαντασίας εἰσὶν οἱ θεοὶ τῶν φετιχιστῶν, τῶν θεοποιούντων τὴν ὁρατὴν κτίσιν ὑπὸ τὰ διάφορα ἀντικείμενα τῆς ὁποίας διορῶσι ζῶντας, προσωπικοὺς θεούς.

1) Ἡ **πίστις εἰς ζῶντα Θεὸν** (διὰ τὰς μονοθεϊστικὰς θρησκείας) ἢ εἰς ζῶντας θεοὺς (διὰ τὰς εἰδωλολατρικὰς ἢ φετιχιστικὰς), μεθ' οὗ συνδεόμεθα ἐν τῇ θρησκείᾳ.

2) Ἡ πίστις εἰς τὴν ὕπαρξιν **ἀοράτου** καὶ **ὑπεραισθητοῦ κόσμου,** εἰς ὃν μεταρσιοῖ τὸν νοῦν ἡμῶν ἡ θρησκεία.

3) Ἡ πίστις εἰς τὸ **δυνατὸν τῆς ἀποκαλύψεως** τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἰδέας τοῦ δεσμοῦ, ὅστις συνάπτεται μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἐν τῇ θρησκείᾳ.

4) Ἡ ἰδέα περὶ τοῦ Θεοῦ οὐχὶ ὡς δυνάμεως ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς δυνάμεως λογικῆς ἅμα καὶ ἠθικῆς, πρὸς δὲ ἡ ἰδέα τῆς ἀνάγκης συμμορφώσεως ἐκ μέρους ἡμῶν πρὸς τὴν θέλησιν τῆς δυνάμεως ταύτης, ἐξ οὗ ἡ στενὴ σχέσις μεταξὺ ἠθικῆς καὶ θρησκείας.

5) Ἡ ἰδέα τῆς **ἀθανασίας τῆς ψυχῆς,** δυνάμει τῆς πνευματικότητος τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος τίθεται διὰ τῆς θρησκείας εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ κόσμου πνευματικοῦ καὶ συνεπῶς ἀφθάρτου.

6) Ἡ ἔννοια τῆς **λατρείας,** ἥτις εἶνε ἐν τῇ θρησκείᾳ ἡ ἀναγκαία, ἡ φυσικὴ, ἡ ἀναπόδραστος ἐξωτερίκευσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Καὶ ὅπως εἶνε ἀδύνατον νὰ νοήσωμεν ἥλιον ἄνευ φωτὸς, πηγὴν ἄνευ ναμάτων καὶ αἴσθημα ἰσχυρὸν ἄνευ ἐκδηλώσεως αὐτοῦ, οὕτως ἐπίσης εἶνε ἀδύνατον νὰ νοηθῇ θρησκεία ἄνευ ἐξωτερικῆς λατρείας.

Τὰ ἀνωτέρω ὑποδειχθέντα χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα πάσης θρησκείας ἐν γένει, ὄντα **οὐσιώδη** χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα αὐτῆς καὶ ἑπομένως ἀναπόσπαστα ἀπ' αὐτῆς κατ' ἀρχὴν, παρίστανται καὶ **πραγματικῶς** ὡς τοιαῦτα εἰς τὸν μελετῶντα τὴν ἱστορίαν καὶ ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν πάσης θρησκείας. Ἰσχύοντα δ' ἐπὶ τῶν θρησκευόντων καθόλου λαῶν λεγόμενα, ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῶν θρησκευόντων κατὰ μέρος **ἀτόμων. Καὶ τὸ πρακτικὸν συμπέρασμα**—ἄτομον διϊσχυριζόμενον μὲν ὅτι **θρησκεύει,** μὴ ἀποδεχόμενον δὲ πάσας τὰς μετὰ τῆς θρησκείας φυσικῶς καὶ ἀναποσπάστως συνδεδεμένας ἀληθείας, ἃς ἀνωτέρω ἀπηριθμήσαμεν, καὶ μὴ ἐνστερνιζόμενον ὁλοψύχως αὐτὰς μηδὲ ἐφαρμόζον ἐμπράκτως ἐν τῷ ἰδίῳ βίῳ, τὸ ἄτομον ἐκεῖνο δυοῖν θάτερον—ἢ ἔχει εἰσέτι ἀτελῆ καὶ σκοτεινὴν περὶ θρησκείας ἰδέαν, ἢ στερεῖται τῆς δυνάμεως τῆς θελήσεως, ἥτις εἶνε ἀναγκαία εἰς τὸ νὰ μεταβληθῇ ἐν αὐτῷ ἡ θρησκεία ἀπὸ **τύπου ξηροῦ** καὶ **νεκροῦ γράμματος** καὶ **σκιᾶς** εἰς **δύναμιν ζῶσαν** καὶ **ἐνεργοῦσαν πραγματικότητα.** Tertium non datur! **Α. Π.**

ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΤΑΡΑΣΙΟΥ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ ΖΗΤΗΣΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ.

«Οὕτω *λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως* ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς», κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου ε' 16.

«Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν *μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων*», ς' 1.

Τοῦ μεγαλωνύμου πατριάρχου ὁ ἐπιστολικὸς θησαυρός, ὃν ἐκ τῶν βυθῶν τῆς λήθης ἀνήγαγον κατὰ διαφόρους καιροὺς εἰς τὸν θαυμασμὸν τῶν φιλολογούντων καὶ ξένοι καὶ ἡμέτεροι λόγιοι[1], προσηυξήθη ἔτει 1896 κατὰ μίαν καὶ εἴκοσιν ἐπιστολὰς ἃς κατὰ τὸν ἐν τῇ Ἀθωϊτιδι μονῇ τῶν Ἰβήρων σῳζόμενον κῶδικα 684 ἐξεδωκεν ἐν Πετρουπόλει ὁ φιλοπονώτατος κ. Ἀθ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς[2].

Ἀκριβῶς δ' εἰπεῖν, οὐχὶ 21 ἀλλὰ 18 εἶναι τοῦ ἁγίας μνήμης Φωτίου αἱ ἐν τῷ εἰρημένῳ κώδικι γεγραμμέναι ἐπιστολαί, καθόσον 3 (αἱ ὑπὸ τοῖς 3,5 καὶ 7) φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Φωτίου Ταρασίου πατρικίου, ἀποκρίσεις οὖσαι πρὸς ἐπιστολὰς τοῦ πατριάρχου (μίαν ἀπολομένην καὶ τὰς ὑπ' ἀρ. 4 καὶ 6), δι' ὃν λόγον καὶ συγκατεγράφησαν ἐν τῷ Ἰβηρίῳ κώδικι ταῖς λοιπαῖς ἐπιστολαῖς. Συνημμένη πρὸς τὰς μνημονευθείσας 5 ἐπιστολὰς εἶναι καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. 8 ἐπιστολὴ τοῦ Φωτίου, ἀπόκρισις πρὸς τὴν τελευταίαν τοῦ Ταρασίου ἐπιστολὴν 7. Τῶν δ' ἐξ τούτων ἐπιστολῶν αἱ μὲν 4 πρῶται (τοῦ Ταρασίου ἡ 3 καὶ ἡ 5 καὶ τοῦ Φωτίου ἡ 4 καὶ ἡ 6) εἶναι βραχεῖαι, μικρότεραι δ' αὐτῶν αἱ λοιπαὶ 2 (τοῦ Ταρασίου ἡ 7 καὶ τοῦ Φωτίου ἡ 8).

Τὰς ἀρετὰς τοῦ Φωτίου τὰς καὶ ἐν ἐπιστολαῖς προμεμαρτυρημένας, ἀδρότητα τῆς τε κατὰ Χριστὸν τὸν Σωτῆρα παιδείας καὶ τῆς θύραθεν σοφίας, διαλεκτικὴν δεινότητα, ἄνθος τῆς λέξεως καὶ πολιτικὴν σύνεσιν, σαφῶς μηνύουσι καὶ αἱ προκείμεναι 18 ἐπιστολαί· ἑνίων δ' αὐτῶν, τῶν συντομωτάτων, πρὸς τὸ **τῆς σημασίας τάχος** ἀμιλλᾶται μόνον ἡ δριμύτης

1. I. Fabricii Biblioth. Gr. XI σελ. 10—20 καὶ K. Krumbacher Byg. Litteraturgesch. σελ. 521.

2. Ἴδε καὶ τὰ «Φωτιακὰ» (1897) τοῦ αὐτοῦ.

καὶ εἰρωνεία ἡ συγκεκραμένη τῇ οἰκείᾳ τῷ Φωτίῳ ἀστειότητι καὶ εὐτραπελίᾳ.

Ἀφορμὴν πρὸς τὴν ἀνταπόκρισιν ταύτην τῶν ἠγαπημένων ἀδελφῶν ἔδωκεν, ὡς ἡμεῖς εἰκάζομεν, αὐτός ὁ Φώτιος προσκαλέσας τὸν ἀδελφὸν εἰς τὸ δι' ἐπιστολῶν συνθεολογεῖν, ἴσως καὶ αὐτὸ τὸ ζητητέον (ἐπιστ. 7) ἀκριβέστερον ὁρίσας. Ὁ Ταράσιος συνειδὼς τὴν ἑαυτοῦ ἀδυναμίαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Φωτίου ἀπωθεῖται τὸ τολμηρὸν ἐγχείρημα ἐκ τοῦ φόβου μὴ τῷ εὐγενεῖ τοῦ πατριάρχου τόκῳ ἐπεισαγάγῃ αὐτὸς νόθους γονὰς καὶ τὸ κάλλος τὸ ἔμφυτον ὂν τῷ Φωτίῳ κιβδηλεύσῃ διὰ προσθέτων καὶ ξένων βαφῶν. Κατὰ τὸν καλὸν Ταράσιον οὐδεμίαν οὔτε εὐγενείας οὔτε κάλλους ἔλλειψιν πάσχουσι τὰ τοῦ πατριάρχου, οὐδεμίαν δὲ προσθήκην καταλείπουσι ταῦτα οὐδ' ἐκείνοις ὅσοι διατρίβουσι περὶ τοὺς λόγους καὶ αὐτὸ τοῦτο βίον ἔχουσιν αὐτούς· ἐὰν δὲ καὶ ἐλλείπῃ ὀξυωποῦς τι τῆς διανοίας, εἷς μόνος ὁρῶν τὸ λεῖπον δύναται καὶ νὰ ἀναπληρώσῃ αὐτό, ὁ Θεός, τῷ δὲ Ταρασίῳ οὐδὲν ὑπολείπεται ἄλλο ἢ νὰ χαίρῃ ὁρῶν μὲν τὴν θείαν χάριν τὴν ἐπιδαψιλευομένην τῷ ἀδελφῷ διδασκόμενος δὲ ἀρθόνως αὐτός (ἐπιστ. 3).

Τῆς εἰκόνος τοῦ ἀδελφοῦ ἐχόμενος ὁ Φώτιος ἀποκρίνεται ὅτι **ἀδελφῶν** γοναὶ δὲν δύνανται νὰ εἶναι νόθοι γοναὶ οὐδὲ κάλλους προσθήκη ἡ βοήθεια ἐν πόνοις, ἡ ἐξ ὧν ὠφέλεια κοινὴ ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς· ὁ Ταράσιος ἄρα ἀποφεύγων τὴν ζήτησιν ἐλέγχεται μὴ θέλων μᾶλλον ἢ μὴ δυνάμενος αὐτὴν (ἐπιστ. 4).

Ἀλλὰ τὸν Ταράσιον ἀκριβῶς τόδε, ὅτι ἐὰν τῶν ἀδελφῶν αἱ γοναὶ ποιῶσι γνησίους καὶ ἀδελφοὺς τόκους μείζων ἔσται τῷ Ταρασίῳ καὶ τοῖς αὐτοῦ ἡ κατηγορία, ἀποτρέπει ἐγχειρήματος ἐν ᾧ διὰ τῆς γνησιότητος τῶν τοῦ Φωτίου τόκων θὰ δειχθῇ ἡ νοθεία τῶν τοῦ Ταρασίου· καὶ τίς δὲν ἐλέγχεται νόθος ὢν παραβαλλόμενος πρὸς τοῦ πατριάρχου τὰς γονάς; (ἐπιστ. 5).

Ταῦτα ἀποκρινάμενος ὁ Ταράσιος ἔδωκεν ὅπλον αὐτὸς καθ' αὑτοῦ· ἐὰν ἐκεῖνα ἐν οἷς ὁ Φώτιος προτρέπεται τὸν ἀδελφὸν νὰ συμπράξῃ ἐνέχωσι τὴν κατηγορίαν, ἣν ὁ Ταράσιος φοβεῖται, ἡ κατηγορία αὐτὴ κατ' ἴσον, εἰ μὴ κατὰ μείζω, λόγον ἀναφέρεται εἰς αὐτὸν τὸν ἐπιτάσσοντα, τὸν Φώτιον (ἐπιστ. 6).

Ὁ Ταράσιος ἐνδίδωσι καὶ ἄκων, θέλων δὲ τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὸν δύο φόβων, τοῦ φόβου τοῦ κιβδηλεύειν καὶ τοῦ φόβου τῶν λαβῶν τῶν ἐπιτηδείων λόγων τοῦ Φωτίου, νὰ διαλύσῃ τὸν μείζω προλαμβάνων παραβάλλει τὰ θεωρήματα τοῦ πατριάρχου πρὸς παράδεισον· ἐκ τοῦ παραδείσου τούτου μέλλει δή ὁ Ταράσιος ὡς φυτοκόμος τις νὰ ἀποσπάσῃ βλαστήματά τινα καὶ νὰ ὑπαρδεύσῃ αὐτά, ἔστωσαν δὲ τὰ νάματα ταῦτα θολερὰ (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν διαυγῆ τοῦ Φωτίου νοῦν).

Ὑπόθεσις τοῦ ἑφεξῆς λόγου τοῦ Ταρασίου εἶναι τὰ παρατεθέντα λόγια τοῦ Σωτῆρος· τίνος λόγου ἕνεκα ὁ Χριστός ἐν μὲν τῷ πρώτῳ αὐτῶν κελεύει **νὰ γίνηται τὸ ἔργον ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,** ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ **νὰ μὴ γίνηται ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων;** Τοῦ Χριστοῦ εἰπόντος ὅτι αὐτὸς «**ᾖλθεν εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθεν**» (κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγ. ιϛ' 46) δῆλον ὅτι καὶ οἱ κήρυκες τοῦ λόγου αὐτοῦ ὀφείλουσι νὰ καταυγάζωσι τοὺς μαθητὰς καὶ οὕτω νὰ ὁρμῶσιν αὐτοὺς πρὸς τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀναφέρεται ἄρα τὸ λόγιον τοῦτο ἰδίᾳ εἰς τοὺς ἔργον ποιουμένους τὸ θεῖον κήρυγμα καὶ ἀναλαμβάνοντας νὰ αὐξάνωσι τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ κατασπείρωσι τὴν εὐσέβειαν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· λάμπει δὲ καὶ περιαυγάζει ὥσπερ φῶς τοὺς ἀκροωμένους μόνος τῆς θεοσεβείας ὁ λόγος, μηδενὶ μὲν πάθει αὐτὸς περιθολούμενος μηδεμιᾷ δὲ αἱρετικῇ δοξασίᾳ ἐπισκοτίζων τὰς ψυχὰς τῶν διδασκομένων.— Τὸ δὲ δεύτερον ῥητὸν ἀναφέρεται εἰς τοὺς καθ' ἑαυτοὺς φροντίζοντας τῆς κτήσεως τῆς ἀρετῆς· οὗτοι μὴ ἀποβλέποντες εἰς μιμητὰς καθήκον ἔχουσι νὰ οἰκοδομῶσι μὲν καὶ καταρτίζωσιν ἑαυτοὺς δι' ἀγαθῶν ἔργων μυστικῶν, συνειδότες δὲ ὅτι δὲν εἶναι ἱκανοὶ πρὸς διδασκαλίαν ἄλλων νὰ περιστέλλωσιν ἑαυτούς.— Πάθη δὲ προμνημονεύσας ὁ Ταράσιος καὶ αἱρετικὰς δόξας δύο ἐπάγεται παραδείγματα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦδε, ὅτι πρὸς μὲν τὰς οἰκείας ὕβρεις καὶ τὰ ἀδικήματα ὀφείλει τις κατὰ τὸ παράγγελμα τοῦ Ἐσταυρωμένου νὰ φέρηται ἐπιεικῶς, οὐχὶ δὲ εὐκόλως καὶ νὰ φέρῃ τοὺς προπηλακίζοντας τὴν εὐσέβειαν καὶ δυσφημοῦντας εἰς τὸ θεῖον· πρῶτον τὸν Χριστόν, φραγγελλίῳ ἐκβάλλοντα τοὺς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ εἰς ἐμπορεῖον βεβηλώσαντας (Ἰωάνν. β' 14—15), καὶ δεύτερον τὸν Παῦλον τυφλοῦντα μὲν Ἐλύμαν τὸν μάγον, νὰ κωλύσῃ τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως (Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ΙΓ' ϛ'—ιᾱ'), πτοοῦντα δὲ τὸν χιλίαρχον τὸν κελεύσαντα τὸν ἑκατόνταρχον νὰ μαστιγώσῃ τὸν Ἀπόστολον· πρὸς τὸ ἐρώτημα τοῦ χιλιάρχου «**Λέγε μοι εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ,** ὁ Παῦλος ἀπεκρίνατο τὸ «**Ναί**», πρὸς δὲ τὴν παρατήρησιν τοῦ αὐτοῦ «**Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην** [sc. τὴν τῶν Ῥωμαίων] **ἐκτησάμην**» ἀντιπαρετήρησε τὸ «**Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι**» καὶ ὁ χιλίαρχος ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς (Πράξ. ΚΒ' κδ'—κθ').— Τελευτῶν τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ταράσιος παρατηρεῖ ὅτι ὅσα διέλαβε διέλαβεν ἐκ τοῦ φόβου μὴ κατακριθῇ ὡς παρήκοος ὤν, χαριέστατα δ' ἐπιφέρει ὅτι ἐὰν τὰ διειλημμένα εἶναι μηδαμινά, ἀπέτεκον αὐτὰ τοῦ Ταρασίου αἱ ὠδῖνες ἐκβιασθεῖσαι, ἐὰν δ' ὑπάρχῃ τι ἐν αὐτοῖς γενναῖον, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τοῦ Φωτίου τὴν μαίευσιν, μᾶλλον δ' εἰς αὐτὴν αὐτοῦ καὶ τὴν σπορὰν καὶ τὴν γεώργησιν (ἐπιστ. 7).

Χαρᾶς καὶ ἡδονῆς φωνὴν βάλλει ὁ Φώτιος ἐν τῇ ἀποκρίσει· νενίκηκα (λέγει) διπλῆν τὴν νίκην καὶ καθόσον κατέβαλον τὸν ἀνταγωνιστήν, ἀναγκασθέντα νὰ διαρρήξῃ τὰ δεσμὰ τῆς σιωπῆς οἷς δεδεμένην εἶχε τὴν σοφίαν, καὶ καθόσον αἱ ἐμαὶ ψῆφοι οὐ μόνον ἀπελύθησαν πάσης κατηγορίας ἀλλὰ καὶ τῶν καλλίστων ἐγένοντο αἴτιαι· νενίκημαι δὲ πάλιν νίκην ἡδυτέραν τῆς ἣν ἐνίκησα καθόσον παρηυδοκιμήθην ἐν τοῖς λόγοις ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἢ αὐτοῦ τοῦ φιλτάτου μοι. Ἀλλ' ἡ ἐμὴ τέρψις (παρατηρεῖ ὁ πατριάρχης τελευτῶν, ἐξεργίζει τὴν δίκην κατὰ σοῦ καθόσον ἐπέμενες ἀποστερῶν με τοσαύτης ὠφελείας· ἡ δίκη δὲ ἴλεως θὰ φανῇ πάλιν, ὅταν μή σε ἴδῃ πλέον πλάσσοντα προφάσεις περὶ χάριτας καὶ τοσαύτας καὶ τηλικαύτας οὔσας (ἐπιστ. 8).

Τὴν ἀνάλυσιν ταύτην τῶν ἓξ ἐπιστολῶν ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ τάξωμεν πρὸ τῆς ἐν τοῖς ἑφεξῆς μετεκδόσεως τοῦ Κειμένου αὐτῶν ὅπως καὶ ὅσοι ἂν τῶν ἀναγνωστῶν μὴ ἐξ ἔργου φιλολογῶσιν εὐχερέστερον κατανοήσωσι τήν τε λέξιν καὶ τὰ ἀβρὰ τῶν κειμηλίων τούτων διανοήματα.

Ὑπὸ τῷ Κειμένῳ ἐδηλώσαμεν διὰ σημείων τοῦ ἀστερίσκου (*) τὰς ὑπ' ὑμῶν γενομένας διορθώσεις χωρίων, κακῶς ἐν τῷ κώδικι ἐχόντων, συμφώνως πρὸς τὰς κριτικὰς παρατηρήσεις ἡμῶν τὰς κατακεχωρισμένας ἔτι 1898 ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι τῷ καλουμένῳ Byzantinische Zeitschrift (Τόμ. Ζ' σελ. 299—308) καὶ ἔτει 1899 ἐν τῷ καλουμένῳ **«Ἀθηνᾷ»** (Τόμ. ΙΑ' σελ. 301—360). Τοῖς δυσὶ τούτοις ἔργοις, ἐν οἷς κριτικῶς ἐκαθαρίσαμεν τὴν τοῦ κ. Παπαδοπούλου ἔκδοσιν τῶν ἐπιστολῶν ἁπασῶν, προσετέθη ὑπ' ἡμῶν ἔτει 1900 τρίτον ἀδελφὸν τὸ ὠνομασμένον **«Φωτίου πατριάρχου ἀνέκδοτος Ὁμιλία καὶ ἐκδεδομέναι Ἐπιστολαί, ἐν** Τεργέστῃ». Τῷ θέρει τοῦ 1900 ἔτους διατρίβοντες ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει ἀντεγράψαμεν μὲν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολυτίμου κώδικος τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων, τοῦ 684, τὴν θαυμασιωτάτης, ἀνέκδοτον τέως, ὁμιλίαν τὴν ῥηθεῖσαν τῷ Ἁγίῳ Σαββάτῳ **«εἰς τὴν θεόδωμον ταφὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»**, ἀντεβάλομεν δὲ πρὸς τὸν κώδικα ἐπιμελῶς τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Παπαδοπούλου ἐκδοθὲν κείμενον τῶν ἐπιστολῶν ὑποτοπήσαντες ὅτι ὁ κ. Παπαδόπουλος ἀνθρώπινα ἁμαρτὼν δὲν ἀνέγνω τὰ πάντα ἀσφαλῶς καὶ ἀκριβῶς. Καὶ ἡ ὑπόθεσις ἡμῶν αὕτη ἐδείχθη ἀληθὴς οὖσα: ὁ κῶδιξ α') μὲν πρὸς μεγάλην χαρὰν ἡμῶν ἐνεπέδωσε καὶ ἐπεκύρωσεν ἡμετέρας διορθώσεις 8, γενομένας κατ' εἰκασμὸν καὶ δημοσιευθείσας ἔτει 1898 (ἐν τῇ Byz. Zeitschr.) καὶ ἔτει 1899 (ἐν τῇ **Ἀθηνᾷ**), β') δὲ παρέσχεν ὀρθὰς γραφὰς ἄλλας 27, ὧν δύο ὁ ἐκδότης παρεμόρφωσε παραλιπὼν λέξεις τῶν χωρίων, γ') δὲ παρέσχεν ἡμαρτημένας γραφὰς 17 καὶ ἀδιαφόρους 3. — Τὰ τοῦ κώδικος ἐδηλώσαμεν τῷ γράμματι Κ, τὰ δὲ τοῦ κ. Παπαδοπούλου τῷ Α, τὰ παραδιορθώματα αὐτοῦ τοῖς γράμμασιν ΑΑ.

Ἐπιστολὴ 3.

Ταράσιος πατρίκιος Φωτίῳ τῷ ἐμῷ δεσπότῃ καὶ ἀρχιερεῖ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ πῶς ἂν δεξαίμην εὐγενεῖ τόκῳ νόθους γονὰς ἐπεισάγειν καὶ κιβδηλεύειν κάλλος ἔμφυτον βαφαῖς ἐπεισάκτοις; Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐδὲν οὐδαμῶς ἐνδεῖν παρίσταται δόξα· καὶ τί δεῖ λέγειν ἐνδεῖν ἀλλὰ μὴ σὺν παρρησίᾳ φάναι μηδ' ἄλλοις ὅσοις ὁ βίος λόγος, μὴ τί γε ἡμῖν, προσθήκην τινὰ **ὑπολείπειν**[1] Εἰ δ' ὅσα γε πρὸς τὸ ἔνθεον καὶ ὀξυωπὲς τῆς σῆς διανοίας ἐνδεῖ, **τοῦ ἐνεωρακότος**[2] τὸ λεῖπον ἐκείνου ἂν εἴη προσαναπληρῶσαι καὶ τὸ παρεωραμένον, ἡμέτερον δὲ χαίρειν ὁρῶντας τὴν χάριν καὶ διδασκομένους ἃ πολλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν ποθήσαντες μαθεῖν οὐκ ἔτυχον (ἐρρέτω φθόνος) ἢ ἐνδεέστερον τῆς ἐπιθυμίας.

4.

Φώτιος Ταρασίῳ πατρικίῳ ἀδελφῷ.

Οὐ νόθοι γονεῖ ἀδελφῶν αἱ γονεῖ οὐδὲ κάλλους ἐπιβολὴ τὸ συλλαβέσθαι πόνων, ὧν κοινὸν τὸ κέρδος, οὔδ' ἡ ἀένναος πηγὴ τῶν καλῶν σου καὶ σοφῶν ῥημάτων τε καὶ θεωρημάτων ἀπορήσει ποτὲ προβολῆς τοιούτων ναμάτων. Ὥστε **δου**[3] πρόφασις ἡ ἀναβολὴ καὶ τέχνη μὴ βουλομένου μᾶλλον ἢ μὴ δυναμένου.

5.

Ταράσιος Φωτίῳ ἀρχιερεῖ τοῦ Θεοῦ, τῷ ἐμῷ δεσπότῃ καὶ ἀδελφῷ.

Εἰ γνησίους καὶ ἀδελφοὺς τόκους αἱ τῶν ἀδελφῶν γονεῖ ποιοῦσι, τοῦτό με μᾶλλον, ὦ θειότατε δέσποτα, τοῦ ἐγχειρήματος ἀποτρέπει, ὅτι καὶ μᾶλλον ἐμοὶ τὴν κατηγορίαν ἐπιτείνει. **τὸ**[4] γὰρ δι' ὧν τὸ γνήσιον φύεται ἐμὲ τὸ νόθον **προβάλλειν**[5] (τίς δ' οὐκ ἂν ὑποβολιμαῖος πρὸς τὰς σὰς γονὰς ἐλεγχθείης;) πῶς οὐ χαλεπωτέραν ἐστὶ τὴν ὕβριν ἐπισπᾶσθαι;

6.

Φώτιος Ταρασίῳ πατρικίῳ ἀδελφῷ.

Ὁρᾷς οἷα πράττεις μὴ θέλων συμπράττειν; εἰ γὰρ οἷς προτρεπόμεθά σε συνεργὸν γενέσθαι τὴν κατηγορίαν **ὠδίνει**,[6] τὴν ἴσην, ἵνα μὴ λέγω τὴν μείζω, εἰς τὸν ἐπιτάξαντα **ἀναφέρει**[7]. Ὥστε μηκέτι **προσφιλονεικήσῃς**[8] δι' ὧν καὶ σαυτὸν καὶ ἡμᾶς αἰτίας οὐκ ἀπολύσεις.

---

1. ὑπολείπειν: * *ἐπολείπει* Κ, Α.
2. τοῦ ἐνεωρακότος: * *τοῦ νεωρακότος* Κ, *τοῦ μὲν ἑωρακότος* Α.
3. σου: * *σοι* Κ, Α.
4. τὸ Κ: * *καὶ* ΑΑ.
5. προβάλλειν: * *προβάλλει* Κ, Α.
6. *ὠδίνεις* ΑΑ.
7. *ἀναφέρεις* ΑΑ.
8. προσφιλονεικήσῃς: * *προσφιλονεικήσεις* Κ, Α.

7.

Ταράσιος πατρίκιος Φωτίῳ ἀρχιερεῖ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμῷ δεσπότῃ καὶ ἀδελφῷ.

Ἀλλὰ γὰρ εἰ, καὶ τὰ[9] δικαιότατα λέγειν ἔχων[10] πρὸς πάντας ἀνθρώπους, οὐδὲ τὰ μέτρια **ἔχειν**[11] ἐξελέγχομαι πρὸς σέ, τί ἂν τις δρῴη; πῶς δ' οὐ σιγῴην μᾶλλον; Καὶ τίς ἂν **ὀρθείη**[12] τοῦ παραιτεῖσθαι **ταῦτα**[13] μείζων αἰτία καὶ τοῦ μὴ βούλεσθαι συνάπτειν τῇ σῇ τὰ ἡμέτερα σοφίᾳ; Πλὴν **ἐπεὶ**[14] τοῦ μὲν παραχαράττειν καὶ κιβδηλεύειν (ἡ γραφὴ τῆς βίας ἂν ἴσως λυθείη τῇ ἀποστροφῇ καὶ οὐκ ἂν ἦν ἄλλως ἐκφυγεῖν τοῦ διώκεσθαι θράσους) τὴν αὐτὴν ἀναχώρησιν ὁρῶ τῶν δὲ σῶν ἀγχιστρόφων λόγων καὶ ἀμφιδεξίων οὐκ ἔστιν, ἂν ἄρα σὺ μὴ βουληθῇς, τὰς λαβὰς διαδρᾶναι, διπλοῦ **μοι**[15] περιστοιχίζοντος φόβου δι' οὗ μοι τὸν μείζω διαλύσασθαι νομίζω, **τῇ**[16] σῇ πεισθῆναι προστάξει, τοῦτο νῦν καὶ ἄκων ἀναιροῦμαι οὐκ ἰδίας τινὰς ἐπιχειρημάτων νεουργῶν εὑρέσεις (πόθεν γὰρ τοσαύτη ῥώμη καὶ τίς δύναμις;) ὥσπερ δέ τινας ἀποσπάδας ἐκ τοῦ σοῦ τῶν λόγων παρᾳδείσου ὑφέλκων **καὶ πως**[17] ὑπάρδων, εἰ καὶ θολεροῖς τοῖς νάμασι καὶ ἀμηγέπη **φυτοκομῶ**[18].

Φημὶ τοιγαροῦν **ὡς**[19] ἐπεὶ φῶς ἐστιν ὁ Χριστὸς («**Ἐγὼ γὰρ**[20] **φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα**») χρέος εἶναι τοὺς ὅσοι κήρυκες **αὐτοῦ**[21] καὶ τῆς εὐσεβείας ἐτάχθησαν ὑφηγηταὶ τοῦ διδασκαλικοῦ καθαρῶς καὶ σπουδαίως προΐστασθαι λόγου, ὥστε λάμπειν καὶ καταυγάζειν τοὺς μαθητὰς καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ κηρύσσειν ἐργασίας καὶ λαμπρότητος πρὸς δοξολογίαν ἐπιστρέφειν **αὐτοὺς**[22] καὶ λατρείαν Θεοῦ. Καὶ ἴσως ἂν εἴη τὸ μὲν «**Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων**» πρὸς τοὺς ἐργασίαν ποιουμένους τὸ θεῖον κήρυγμα καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὔξειν τὸ πλήρωμα καὶ τὴν εὐσεβῆ διδασκαλίαν εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων κατασπείρειν ψυχάς· πῶς γὰρ οὐκ ἂν λάμψοι καὶ περιαυγάσοι τῆς εὐσεβείας ὁ λόγος μηδενὶ περιθολούμενος πάθει μηδ' αἱρετικῇ **διπλυγαζόμενος**[23] δόξῃ τὰς τῶν ἀκροωμένων ψυχάς; Τὸ δέ γε «**Μὴ ποιεῖν τὴν ἐλεημοσύνην ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων**» καὶ ὅσα **σύστοιχα**[24] περὶ ὧν ἑαυτοὺς ταῖς ἀρεταῖς στοιχειοῦν ἀπαιτούμεθα **εἰρῆσθαι**[25] καὶ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι **συνειδάγομεν**[26] σπουδήν. Φαίη δέ τις οὐ χεῖρον ἴσως ὡς πράττει μέν τις εἰς μίμησιν ἑτέρους ἐκκαλούμενος, **ἄλλος**[27] οὐκ ἔχων ἀνάγκην τελεῖν **μιμητὰς**[28]. Ὁ μὲν πρότερος οὕτω πραττέτω, ὅπως ἴδωσιν οἱ μαθηταὶ τὰ καλὰ αὐτοῦ ἔργα καὶ δοξάσωσιν οἷς παραζηλοῦσι καὶ μιμοῦνται τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Παῦλος ὥσπερ ἔπραττεν οὕτω καὶ λέγειν ἐκεχαρίτωτο «**Μιμηταί μου γίνεσθε καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ**». Ὁ δὲ τῆς δευτέρας τάξεως διωκέτω τὸ κρύφιον, μυστικαῖς ἐργασίαις ἑαυτὸν οἰκοδομῶν καὶ καταρτιζόμενος καὶ τῷ[29] συνιέναι μὴ δυνατὸς εἶναι διδάσκειν ἄλλους ἑαυτὸν περιστέλλων καὶ τῶν κατορθωμάτων ἀσφαλιζόμενος τῷ λανθάνοντι. Ὅτι δὲ πρὸς μὲν τὴν οἰκείαν ὕβριν ἐπιεικῶς ἔχειν ὁ Δεσποτικὸς παρεγγυᾶται λόγος οὐχὶ δὲ τοὺς **προπηλακίζοντας**[30] τὴν εὐσέβειαν ἀνεπαχθῶς καὶ ἀλύπως φέρειν, τεκμηριώσαιτ' ἄν τις καὶ τούτοις· ὁ Χριστὸς ῥαγγελλίῳ τοὺς ἱεροκαπήλους καὶ τὸν πατρικὸν οἶκον εἰς ἐμπορεῖον βεβηλοῦντας ἀπήλαυνε· καὶ ὁ Παῦλος τὸν ἐμποδὼν αὐτοῖς ἱστάμενον Ἐλύμαν τὸν μάγον καὶ τὸν δρόμον κωλύειν ἐπιχειρήσαντα τοῦ κηρύγματος πλυνὸν τ' ἐποίει καὶ ὕβρεσιν ἔβαλλε καὶ τὸ φῶς τῶν ὀμμάτων ἐξέκοπτε· καὶ τὸν ἐπὶ διαβολῇ πάλιν τοῦ θείου διδάγματος τύπτειν αὐτὸν ἐπαρθέντα τῶν Ρωμαίων αὐτῷ πολιτείαν **ἐπιδείδας**[31] τὸ θράσος εἰς **θέον**[32] συνέστειλεν, οὐκ αὐτὸ τοῦτο **ἐξελκῶν**[33], **μαστιγῶν**[34], τοῦ δόγματος δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ἑλκύων. Πέτρος δὲ καὶ θάνατον ψεύδους εἰσεπράξατο οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ καὶ δίς. Ὥστε φανερὸν ἐκ τούτων ὅτι τὰς μὲν εἰς ἑαυτοὺς ὕβρεις καὶ τὰ ἀδικήματα φέρειν γενναίως δεῖ μηδὲν ἀντιπράττοντας, τὰς δ' εἰς τὸ θεῖον δυσφημίας τὸν δυνατὸν καὶ πρέποντα τρόπον προσῆκεν ἀεὶ διακρούεσθαι.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἵνα μὴ παρακοῇς ἀλοίην ὁ συλληφθεὶς ἡμῖν φόβος **ἀπέτεκε**[35]· καὶ εἰ μὲν ὑπηνέμια εἴη, τῶν ἐμῶν ἐστι βεβιασμένων ὠδίνων ὁ τόκος· εἰ δέ τι γενναῖον καὶ γονίμου διανοίας ἄξιον, τῆς σῆς ἂν εἴη μαιεύτεως, μᾶλλον δὲ τῆς σῆς καὶ γεωργίας, ὦ δέσποτα, καὶ σπορᾶς.

---

9. τὰ^c, K: τὸ A. — 10. ἔχω AA.

11. ἔχων; ἢ ἔχ[ων λέγ]ειν;

12. ὀρθείη A: ὀρθείην K. — 13. ταῦτα: ' ταύτας K, ταύτης AA.

14. ἐπεὶ [εἰ καὶ] τοῦ AA.

15. με;.

16. [τὸ] τῇ:

17. καίπως A.

18. φυτοκομῶ: ' φυτοκόμω K, A.

19. πῶς;

20. γὰρ [φησι] φῶς;

21. αὐτοῦ A: ἑαυτοῦ K.

22. αὑτοὺς AA.

23. διηλυγαζόμενος Kurtz: διαλυγαζόμενος K, A.

24. σύστοιχα [ἔοικε] AA.

25. εἰρήσθω;

26. συνεισαγειν;

27. ἄλλος [δ']; ἄλλως AA. — 28. μιμητὰς (lacuna) AA.

29. τῷ: ' τὸ K, A.

30. προπηλακίζοντας Kurtz προσπλησιάζοντας K, A.

31. ἐπισείσας . . . . . [καὶ] τὸ θράσος;

32. δέος AA. — 33. ἐξελκῶν Kurtz: ἐξέλκων K, A.

34. μαστιγῶν: ' μαστίγων K, A.

35. ἀπέτεκεν A.

8.

Φώτιος Ταρασίῳ πατρικίῳ ἀδελφῷ.

Ὡς γλυκύς μοι καὶ λαμπρὸς ὁ ἀγών! Διπλῆν καὶ καλὴν νενίκηκα νίκην καὶ νενίκημαι τὴν ἡδυτέραν· ἔχω μὲν[36] γὰρ τὸν ἀνταγωνιστὴν ὑπὸ χεῖρας τὰς ἐμὰς αὐτῆς μοι τῆς ἱερᾶς σοφίας, ἣν καθ' ἑαυτὸν ἐπέσχων οὐκ ἐβούλετο κοινωνεῖν τοῖς φίλοις, ἐν τῷ προκῦψαι καί πως τὰ δεσμὰ τῆς σιγῆς διαρρῆξαι τῷ κράτει μάλιστα συναρπαμένης, ἔχω δὲ καὶ τὰς ἐμὰς ψήφους· οὐχ ὅτι πάσης[37] αἰτίας ἀφειμένας ἀλλὰ καὶ τὰ κάλλιστά τε καὶ λυσιτελέστατα θεμένας. Ἃ δὲ ἥττημαι πῶς τὸ ἡδὺ τῆς ἐμῆς ψυχῆς καταστάζει!, ὅτι λόγοι με καὶ θεωρίαι τοῦ φιλτάτου παρευδοκιμοῦσιν ὧν, ὅ τι περ ἂν ᾖ χρηστὸν ἐν ἀνθρώπου φύσει, τούτοις ἐγὼ πᾶτιν ἄμεινον ἐμοῦ καὶ πολλῷ πράττειν εὐξαίμην ἄν. Ἀλλ' ὄρα, μηδείς θόρυβος μηδὲ θαυμάσῃς· ταῦτα γὰρ ἃ με θέλγει καὶ καθηδύνει καὶ θαυμασίαν οἵαν διάχυσιν ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ βλοσυρὸν ὁρᾶν καὶ συνεσταλμένον ἐπὶ σὲ τὴν δίκην παρατκευάζει. Τί δήποτε; ὅτι με τηλικαύτης ἐφιλονείκεις ἀποστερήσειν ὠφελείας καὶ ἀναβολαῖς μακραῖς, οὐ δέον, παρελύπεις. Ἀλλ' ἱλαρὸν ἐπόψεταί σε καὶ γλυκὺ προσμειδιῶσα, εἰ μηκέτι βραδὺν καὶ πλάττοντα προφάσεις περὶ τὰς ἀμοιβαίας χάριτας, καὶ τότε τοιαύτας οὔσας καὶ τηλικαύτας, καταλάβοι.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῇ 31 Μαρτίου 1901.

Πέτρος Ν. Παπαγεωργίου.

ΣΗΜ — Οἱ ἐντυγχάνοντες τῇ μνημονευθείσῃ αὐτεκδότῳ *Ὁμιλίᾳ* διορθοῦτωσαν τὰ ἐξῆς (σπουδαιότερα ἄλλων) τυπογραφικὰ σφάλματα: σελ 5, 41 ἐνορῶντες, ἐκεῖθεν] *ἐνορῶντες ἐκεῖθεν*. 7, 11 ἧς] *ἣν*. 7, 12 πλούσιον] *πλούσιον*. 9, 3 ᾗ] *ᾗ*. 9, 40 αὐτῶν] *αὑτῶν*. 10, 30 λέγοντες] *λέγοντες30*. 12, 30 ἐμφανισθέντων [180]] [*180*] *ἐμφανισθέντων*.

Ἀκριβὴς παραβολὴ τοῦ ἐκδοθέντος Κειμένου πρὸς τὸ ἡμέτερον ἀπόγραφον τοῦ κώδικος ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὰς ἐξῆς διαφοράς: 8, 11 πρὸ πολλοῦ] *ἐκ πολλοῦ*. 12, 8 σαυτὸν] *σεαυτόν*. 14, 25 ἡ ἀνάπλασις] *ἀνάπλασις*. 15, 22 διασῴζει] *διασώσειεν*.

Νέαι εἰκασίαι: 8, 9 τοῖς τοῦ *φθόνου* λύθροις] τοῖς τοῦ *φόνου* λύθροις;— 14, 2 τῆς τῶν ψυχῶν μὲν πανωλεθρίας ἀνωτέρω κουφίζουσα διασῴζει τὸ ἀνθρώπινον, τοὺς [*δὲ*] νεκροὺς τῶν τάφων κενώσασα ἀκίνητον τὴν χάριν προχέει τῆς ἀναστάσεως.—Π. Ν. Π.

36. ἔχω μὲν A: *ἔχομεν* K.
37. πάσης Kurtz: *πάσας* K, A.

ΠΙΝΑΞ

ΤΙΤΟΥΛΑΡΙΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ*

ψηφισθέντων ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους αἰῶνας

(1606—1900)

συνταχθεὶς χρονολογικῶς κατὰ πατριαρχεῖας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περισωθέντων πατριαρχικῶν κωδίκων

ὑπὸ τοῦ

Μητροπολίτου Μελενίκου Ἰωακεὶμ Φοροπούλου.

Ἐπὶ Ἀνθίμου ΣΤ'. (τὸ δ' 1853—55) ἐξελέγησαν:

1854 Μαΐῳ ὁ **Ἀμφιπόλεως** Ἄνθιμος, βοηθὸς τοῦ Φιλίππων-Δράμας Μελετίου

» Ἰουνίῳ ὁ **Κρατόβου** Ἄνθιμος, βοηθὸς τοῦ Βόσνης Προκοπίου.

» Ἰουλίῳ ὁ **Βελίτζης** Μελέτιος, βοηθὸς τοῦ Πρεσπῶν Διονυσίου.

» Φεβρ. ὁ **Περιστερᾶς** Παΐσιος.

» Δ]βρίῳ ὁ **Τριμυθοῦντος** Χρύσανθος, προεστὼς Καφφατιανῆς Γαλατᾶ.

1855 Ἀπρ. ὁ **Κλαυδιουπόλεως** Προκόπιος, προεστὼς ἁγ. Νικολάου Γαλατᾶ.

Ἐπὶ Κυρίλλου Ζ'. τοῦ ἀπὸ Ἀμασείας (1855—60) ἐξελέγησαν:

1855 Δ]βρίῳ ὁ **Χαριουπόλεως** Δωρόθεος (ἐν τῷ ὑπομνήματι κατὰ λάθος Προκόπιος) προεστὼς Σταυροδρομίου.

» Δ]βρίῳ ὁ **Εὐδοξιάδος** Χρύσανθος, βοηθὸς τοῦ Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου.

1857 Ἀπρ. ὁ **Μυρέων** Γεννάδιος, βοηθὸς τοῦ Δέρκων Γερασίμου.

1858 Ἀπρ. ὁ **Λαοδικείας** Μελέτιος, προεστὼς Ἐδιρνέ-καπί.

» Ἀπρ. ὁ **Γορτύνης** Μελέτιος, προεστὼς Χάσκιοϊ.

» Μαΐῳ ὁ **Κρατόβου** Νεόφυτος, βοηθὸς τοῦ Βόσνης Διονυσίου.

» 7βρίῳ ὁ **Λαμψάκου** Νικόδημος, βοηθὸς τοῦ Κυζίκου Ἰωακείμ.

» 8]βρίῳ ὁ **Μακαριουπόλεως** Ἰλαρίων.

1860 Ἰαν. ὁ **Βελίτζης** Παΐσιος, βοηθὸς τοῦ Σαμακόβου Ματθαίου.

» Φεβρ. ὁ **Μυρέων** Ἱερεμίας, βοηθὸς τοῦ Χαλδείας Θεοφίλου.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 67—68.

Ἐπὶ **Ἰωακεὶμ Β΄.** τοῦ ἀπὸ Κυζίκου (τὸ α΄ 1863—63) ἐξελέγησαν:

1861 Ἰουνίῳ ὁ **Ἀναστασιουπόλεως** Κύριλλος, προεστὼς Βλάγκας.
» Αὐγούστ. ὁ **Τρωάδος** Ἰγνάτιος, βοηθὸς τοῦ Δημητριάδος Δωροθέου.
1862 Ἰανουαρ. ὁ **Παμφίλου** Διονύσιος, προεστὼς Σταυροδρομίου.
» Ματῳ ὁ **Περιστερᾶς** Κύριλλος, ἡγούμενος «τῶν Πατέρων» ἐν Ἰωαννίνοις.
1863 Ἀπρ. ὁ **Ξανθουπόλεως** Ἰγνάτιος, βοηθὸς τοῦ Σμύρνης Χρυσάνθου.

Ἐπὶ **Σωφρονίου Γ΄.** τοῦ ἀπὸ Ἀμασείας (1863—66) ἐξελέγησαν:

1865 Μαρτ. ὁ **Κρατόβου** Βησσαρίων, βοηθὸς τοῦ Βόσνης Ἰγνατίου.
1866 Ἀπρ. ὁ **Σελευκείας** Ἄνθιμος (ὁ Μαζαράκης) διευθ. Ἐμπορικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Ἐπὶ **Γρηγορίου ΣΤ΄.** (τὸ δ΄. 1867—71) ἐξελέγησαν:

1867 Ἰουν. ὁ **Χριστουπόλεως** Ταράσιος, βοηθὸς τοῦ Δράμας Ἀγαθαγγέλου.
» 7]βρίῳ ὁ **Ἐρυθρῶν** Διονύσιος, βοηθὸς τοῦ Ἐφέσου Παϊσίου.
» » ὁ **Χαριουπόλεως** Γεννάδιος, προεστὼς Ὑψωμαθείων.
» 8]βρίῳ ὁ **Ἀργυρουπόλεως** Ἀθανάσιος, προεστὼς ἁγ. Νικολάου Γαλατᾶ.
1868 Ἰαν. ὁ **Κλαυδιουπόλεως** Κλήμης, βοηθὸς τοῦ Δέρκων Νεοφύτου.
» » ὁ **Εἰρηνουπόλεως** Ἰγνάτιος.
» Μαρτ. ὁ **Σταυρουπόλεως** Κωνστάντιος, βοηθὸς τοῦ Προύσης Νικοδήμου.
» Δ]βρίῳ ὁ **Λαμψάκου** Ἀμβρόσιος, βοηθὸς τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου.
1869 Μαρτ. ὁ **Συνάδων** Κύριλλος, βοηθὸς τοῦ Ἡρακλείας Παναρέτου.
» » ὁ **Ἑλενουπόλεως** Κωνστάντιος, βοηθὸς τοῦ Νικομηδείας Διονυσίου.
» Ματῳ ὁ **Σελευκείας** Μελέτιος, βοηθὸς τοῦ Μελενίκου Διονυσίου.
1870 9]βρίῳ ὁ **Βελίτζης** Δανιήλ, βοηθὸς τοῦ Βόσνης Διονυσίου.
1871 Φεβρ. ὁ **Λαοδικείας** Παρθένιος, προεστὼς Ταταούλων.

(ἕπεται συνέχεια)

ΤΟ ΚΤΡΙΑΚΟΝ

Προτιθέμενοι ἐν συντόμῳ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν σημασίαν καὶ χρῆσιν τοῦ ἐπιθέτου Κυριακός, θὰ ἐπιμείνωμεν μᾶλλον εἰς τὸ οὐδετ. **Κυριακόν**, διότι τὸ θηλ. Κυριακή, ἐκτὸς τῆς παρὰ Γεωργίῳ τῷ Κεδρηνῷ ἀπαντώσης ἰδιαιτέρας χρήσεως καθ' ἣν σημαίνει τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ παράληψιν τοῦ **οἰκία**, ἐσήμαινε ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἀποστολικῶν χρόνων μέχρις ἡμῶν τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐν τῇ Π. Δ. Κύριος καλεῖται ὁ Θεὸς πατήρ, ἐνῷ τοὐναντίον ἐν τῇ Κ. Δ. καὶ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ὅλων τῶν αἰώνων κατ' ἐξοχὴν Κύριος καλεῖται αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἐκ τούτου προέκυψε τὸ ἐπίθετον Κυριακός ἤγουν τῷ Κυρίῳ καθιερωμένος, οὕτω ἐν τῇ Α. πρὸς Κορινθ. 11, 20, γίνεται λόγος περὶ Κυριακοῦ δείπνου, ἐν δὲ τῇ Ἀποκαλ. 1, 10 περὶ κυριακῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν Ἰγνάτιος ὁ Ἀντιοχείας παραινεῖ τοὺς χριστιανοὺς νὰ ἑορτάζωσι, καὶ οὐχὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν Σάββατον. «μηκέτι σαββατίζονται ἀλλὰ κατὰ Κυριακὴν ζῶντες». Τῷ 150 Παπίας ὁ Ἱεραπόλεως ἔγραψε τὰς ἐξηγήσεις τῶν Κυριακῶν λογίων, ἔνθα σημειοῖ ὅτι τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, εἶναι σύνταξις Κυριακῶν λόγων.

Τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν μεταχειρίζεται καὶ ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος ἐν τῷ κατὰ τῶν Αἱρέσεων συγγράμματι αὐτοῦ, ἐπιτιμῶν τοὺς Βαλεντινιανοὺς ἐπὶ τῇ διαστροφῇ τῶν κυριακῶν λογίων.

Συχνοτέραν χρῆσιν τῆς λέξεως ποιεῖται Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ δὴ ἐν συνδέσει μετὰ τῆς λέξεως ἀξίωμα (Παιδ. 1, 7) ἔλεγχος (αὐτόθι 1, 9) πάθος (1, 10) αὐθεντία (2, 3) διδασκαλία (2, 8).

Ἀλλ' ἐνῷ τοιαύτη ἦν ἡ ἀρχικὴ τῆς λέξεως ἔννοια, ἤδη ἀπὸ τοῦ Γ΄. αἰῶνος, μεταπίπτει εἰς τὴν σημασίαν τῆς ἐκκλησίας. Ἡ τοιαύτη σημασία ἀπαντᾷ παρ' Εὐσεβίῳ τῷ Καισαρείας. Οὗτος ἀφηγούμενος τὰ περὶ τῶν δωμῶν τῶν χριστιανῶν καὶ τῆς καταστροφῆς τῶν εὐκτηρίων αὐτῶν οἴκων, λέγει ὅτι, Λικινίου βασιλεύοντος ἐξεδόθη καὶ περὶ ἀνεζηθρησκείας διάταγμα καθ' ὃ ἐπετρέπετο καὶ τοῖς χριστιανοῖς νὰ ἀνοικοδομήσωσι τὰ κυριακὰ τὰ οἰκεῖα, ἤγουν τοὺς ναοὺς αὐτῶν τοὺς ὁποίους ἀλλάχοῦ ὁ αὐτὸς πατὴρ καλεῖ οἴκους ἐκκλησιῶν τ. ἐ. συναθροίσεων τῶν χριστιανῶν.

Πῶς δὲ ἡ λέξις κυριακὸς κατήντησεν εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ναοῦ, μανθάνομεν αὖθις ἐξ αὐτοῦ τοῦ Εὐσεβίου, ἐκ τοῦ ἐγκωμίου αὐτοῦ πρὸς τὸν Μ. Κωνσταντῖνον, ὅστις προσέταξεν, ἵνα εἰς ἑκάστην πόλιν καὶ χώραν οἰκοδομηθῇ ἱερὸν ἀφιερωμένον τῷ βασιλεῖ καὶ Δεσπότῃ τοῦ παντός. Τὰ τοιαῦτα δὲ **τὰ ἱερὰ** τῆς τοῦ Δεσπότου προσηγορίας ἀξιωθέντα, ἐθεωροῦντο

σεβαστὰ καὶ ἅγια. Εἶχον λοιπὸν τὰ ἱερὰ ταῦτα τὴν προσηγορίαν ταύτην, οὐχὶ ἐξ ἀνθρώπων, «**ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῶν ὅλων Κυρίου, παρὸ καὶ Κυριακῶν ἠξίωνται τῶν ἐπωνυμιῶν**». Κατὰ ταῦτα τὸ τιμητικὸν ὄνομα καθιερώθη ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἐσήμαινε δὲ καθ' ὅλην τὴν Δ' ἑκατονταετηρίδα ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίαν τὸν ναόν.

Οὕτως ὁ 15 κανὼν τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου (314) ὁρίζει ἵνα, ἐπιστραφῶτι τῷ **κυριακῷ**, ὅσα ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων κατὰ τὴν χηρείαν τῆς ἐπισκοπῆς τυχὸν ἐπωλήθησαν. «περὶ τῶν διαφερόντων τῷ Κυριακῷ, ὅσα, ἐπισκόπου μὴ ὄντος, πρεσβύτεροι ἐπώλησαν, ἀνακαλεῖσθαι τὸ Κυριακόν». Ὁ δὲ 13 κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου (325) καθορίζει σαφέστερον τὴν τοιαύτην σημασίαν, καὶ μάλιστα ὑπονοεῖ οὐχὶ ἁπλῶς πᾶσαν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ τὸν μητροπολιτικὸν ἢ ἄλλως τὸν καθεδρικὸν καλούμενον ναόν. «Ἐπιχώριοι πρεσβύτεροι ἐν τῷ Κυριακῷ τῆς πόλεως προσφέρειν οὐδύνανται, παρόντος ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρων πόλεως».

Ἑρεξῆς ὁ Μ. Ἀθανάσιος ἐν τῇ ἀπολογίᾳ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον κατὰ τῆς γενομένης μομφῆς ὅτι ἐλειτούργει εἰς ναὸν μήπω καθαγιασθέντα λέγει, ὅτι προτιμότερον ἔστιν ἱερουργεῖν εἰς οἰκοδόμητα ὅπερ ἅμα τῇ καταθέσει τοῦ θεμελίου λίθου Κυριακὸν πάντες καλοῦσιν ἢ ἐν ταῖς ἐρημίαις καὶ ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως.

Ἡ ἐν Λαοδικείᾳ Σύνοδος (363) φαίνεται ὅτι ποιεῖται διάκρισιν Ἐκκλησίας καὶ Κυριακοῦ διότι ἐν τῷ 28 αὐτῆς κανόνι ἀποραίνεται οὕτω. «Οὐ δεῖ ἐν τοῖς Κυριακοῖς ἢ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὰς λεγομένας ἀγάπας ποιεῖν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ ἐσθίειν καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν»· ἡ αὐτὴ χρῆσις ἐγένετο καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδῳ ἐν τῷ 74 κανόνι αὐτῆς, ἀλλ' ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ κανόνος τούτου Ἰωάννης ὁ Ζωναρᾶς ἀποφαίνεται ὅτι ὁ σύνδεσμος ἢ ὁ συνδέων τὸ **κυριακὸν** μετὰ τῆς **ἐκκλησίας** εἶναι οὐχὶ διαζευτικὸς ἀλλ' ἑρμηνευτικὸς ἀντὶ τοῦ ἤτοι.

Ὅτι ὅμως ὑπάρχει διαφορὰ ἐκκλησίας καὶ Κυριακοῦ μανθάνομεν ἐκ τῶν κατηχήσεων Κυρίλλου. Κυριακὸν ἐκαλεῖτο οὐχὶ ὁ χριστιανικὸς ναός, ἀλλὰ τὰ σπήλαια τῶν αἱρετικῶν ἐν οἷς ἐτελοῦντο οἱ θρησκευτικαὶ αὐτῶν τελεταί· πρὸς διάκρισιν δὲ καὶ διαστολὴν τῶν θρησκευτικῶν τούτων τόπων τῶν αἱρετικῶν, ἀπὸ τῶν ὀρθοδόξων, μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ἐκκλησίαν. «Κἂν ποτε ἐπιδημεῖς ἐν πόλεσι μὴ ἁπλῶς ἐξέταζε ποῦ τὸ Κυριακόν ἐστι (καὶ γὰρ αἱ λοιπαὶ τῶν ἀσεβῶν αἱρέσεις Κυριακὰς τὰ ἑαυτῶν σπήλαια καλεῖν ἐπιχειροῦσι) μηδὲ ποῦ ἐστιν ἁπλῶς ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ ποῦ ἐστιν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία· τοῦτο γὰρ εἰδικὸν ὄνομα τυγχάνει τῆς ἁγίας καὶ μητρὸς ἡμῶν ἁπάντων» (Κατηχ. 18).

Καὶ μέχρι μὲν τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος λαμβάνει τοιαύτας ἀποχρώσεις ἡ λέξις, ἔκτοτε ὅμως ἀντικατέστη τὸ κυριακὸν διὰ τοῦ ἐκκλησία, ὅπου δὲ ἀναφέρεται μετὰ ταῦτα σημαίνει μόνον τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα.

Σ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ
Διάκονος

ΜΝΗΜΕΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ
(ἀνέκδοτα)
ΤΠΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ε. ΛΑΤΡΙΩΤΟΥ

Συνέχεια Λαυριωτικοῦ τεύχους. Φυλλ. 7—24.

Εὐχαὶ Σεραπίωνος Ἐπισκόπου Θμουσέως.

1. Εὐχὴ προσφόρου.
2. μετὰ τὴν εὐχὴν ἡ κλάσις, καὶ ἐν τῇ κλάσει εὐχή.
3. μετὰ τοῦ διαδοῦναι τὴν κλάσιν τοῖς κληρικοῖς χειροθεσία λαοῦ.
4. μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ λαοῦ εὐχή.
5. εὐχὴ περὶ τῶν προσφερομένων ἐλαίων καὶ ὑδάτων.
6. χειροθεσία μετὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἐλαίου.
7. ἁγιασμὸς ὑδάτων.
8. εὐχὴ ὑπὲρ βαπτιζομένων.
9. μετὰ τὴν ἀποταγὴν εὐχή.
10. μετὰ τὴν ἀνάληψιν εὐχή.
11. μετὰ τὸ βαπτισθῆναι καὶ ἀνελθεῖν εὐχή.
12. χειροθεσία καταστάσεως Διακόνων.
13. χειροθεσία καταστάσεως Πρεσβυτέρων.
14. χειροθεσία καταστάσεως Ἐπισκόπου.
15. εὐχὴ εἰς τὸ ἄλιμμα (=ἄλειμμα) τῶν βαπτιζομένων.
16. εὐχὴ εἰς τὸ χρίσμα, ἐνῷ χρίονται οἱ βαπτισθέντες.
17. εὐχὴ εἰς ἔλαιον νοσούντων ἢ εἰς ἄρτον ἢ εἰς ὕδωρ.
18. εὐχὴ περὶ τεθνεῶτος καὶ ἐκκομιζομένου.
19. εὐχὴ πρώτης Κυριακῆς.
20. μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἀπὸ τῆς ὁμιλίας εὐχή.
21. εὐχὴ ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων.
22. εὐχὴ περὶ νοσούντων.
23. εὐχὴ περὶ καρποφορίας.
24. εὐχὴ περὶ τῆς ἐκκλησίας.
25. εὐχὴ ὑπὲρ ἐπισκόπου καὶ τῆς ἐκκλησίας.
26. εὐχὴ γονυκλισίας.
27. εὐχὴ ὑπὲρ λαοῦ.
28. χειροθεσία κατηχουμένων.
29. χειροθεσία λαϊκῶν.
30. χειροθεσία νοσούντων.
31. περὶ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ (θεολογία).

Βιογραφικαὶ σημειώδεις Σεραπίωνος Ἐπισκόπου Θμουεδέως[1].

Ἀντὶ πάσης βιογραφικῆς σημειώσεως[2] προτιμῶμεν τὴν ἀναδημοσίευσιν τῆς βιογραφίας, ἣν ἔγραψεν ὁ Ρῶσος Φιλάρετος ἐπίσκοπος Τσερνιγοβίας ἐν τῇ «Ἱστορικῇ διδασκαλίᾳ περὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας», καὶ ἣν μετέφρασεν ἑλληνιστὶ ὁ ἐν Πετρουπόλει ἀποθανὼν ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος Παγίδας.

«Εἷς τῶν προθυμοτάτων συναθλητῶν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἦν ὁ ἅγιος Σεραπίων, ὁ Θμουέως ἐπίσκοπος. Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ τετάρτου αἰῶνος ἐνεπιστεύθη αὐτῷ μία τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ἐπί τινα χρόνον διηύθυνε τὸ Κατηχητικὸν Διδασκαλεῖον[3]. Ἀρξαμένων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῶν ἀρειανῶν ταραχῶν ἀπεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον ἔνθα ἐγένετο ἡγούμενος. Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος οὕτως ἠγάπα αὐτόν, ὥστε ἀπεκάλυπτεν αὐτῷ τὰς ὁράσεις αὐτοῦ, καὶ ἀποθνήσκων κατέλιπεν αὐτῷ τὴν μίαν τῶν μηλωτῶν αὐτοῦ[4]. Ἀναβὰς ἐκ τῆς ἐρήμου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Θμουέως ἐδοξάσθη ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίου, καθὰ λέγει ὁ Ἱερώνυμος, ὡς ὁμολογητής, ἦν εἷς τῶν παραγενομένων ἐν τῇ Σαρδικῇ Συνόδῳ (τῷ 347), ἔνθα μετὰ σταθερότητος ὑπερήσπισε τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν ταύτης ὑπερασπιστὴν ἅγιον Ἀθανάσιον[5]· μετὰ δὲ ταῦτα ἀπεστάλη τῷ 355 πρὸς τὸν Κωνστάντιον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐπισκόπων μεσιτεύσων ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐφ' ᾧ κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν[6]· ὅτε δέ τινες τῶν Ἀρειανῶν ἤρξαντο ἀρνεῖσθαι φανερῶς τὴν θεότητα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, παρεκάλεσε τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον συγγράψαι ἔλεγχον ταύτης τῆς αἱρέσεως. Πρὸς αὐτὸν ἔγραψεν ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος (τῷ 358) περὶ τοῦ φοβεροῦ θανάτου τοῦ Ἀρείου. «Ὁ τῆς Θμουιτῶν Ἐκκλησίας ἄγγελος ἀνὴρ εἰς τὰ μάλιστα τὸν βίον θεσπέσιος, καὶ λέγειν δεινός». Ἐπέζησε τοῖς μεγάλοις Πατράσιν Ἀντωνίῳ, Ἀμμοὺν καὶ Μακαρίῳ, περὶ ὧν ὁμιλεῖ ἔν τινι ἐπιστολῇ, καὶ ἑπομένως ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον περὶ τὸ τξς'[7]. Ἀποκαλῶν ὁ μακάριος Ἱερώνυμος τὸν ἅγιον Σεραπίωνα σχολαστικὸν (δηλαδὴ ἔξοχον τὴν παιδείαν) καταλέγει αὐτὸν ἐν τοῖς διδασκάλοις τῆς Ἐκκλησίας, παρ' οἷς, ὡς λέγει, οὐκ οἶδαμεν τί μᾶλλον θαυμάσαι, τὴν πολυμάθειαν τοῦ αἰῶνος ἢ τὴν γνῶσιν τῶν Γραφῶν[8]. Ἐν τῷ συγγράμματι κατὰ Μανιχαίων, οὗ μετ' ἐπαίνων ἐποιήσαντο μνείαν οἱ ἀρχαῖοι, ὁ ἀρχαῖος διδάσκαλος εἰπὼν ὅτι πολυειδεῖς εἰσιν αἱ πλάναι, ἀλλ' ἡ δεινοτάτη πασῶν ὁ Μανιχαϊσμός (§. 1—4)· ἀποδείκνυσιν ἐκ τῶν λόγων τῆς Γραφῆς, καὶ διὰ συλλογισμῶν, ὅτι ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος καθ' ἑαυτὴν οὐκ ἔστι κακὴ (§. 5—8)· ὅτι τὸ σῶμα ὑπακούει ταῖς κινήσεσι τῆς ψυχῆς (§. 9—10)· καὶ ἐν τοῖς Ἁγίοις ποιεῖ θαύματα (§. 11) καὶ ὅτι αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτῶν ἦσαν ἁμαρτωλοὶ (§. 12—15)· ἡ δὲ φύσις ἡμῶν μένει ἡ αὐτή, καὶ πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς καὶ μετὰ ταύτην, μεταβάλλεται δὲ μόνη ἡ βούλησις (§. 16—27)[9].

(Ἕπεται συνέχεια).

1. Ἐν τῷ Λαυριωτικῷ τεύχει γράφεται Σαραπίων.

2. Φιλ. Κριτ. Ἱστορ. Κ. Κοντογόνου, Βουτυρᾶ Λεξ. Γεωγραφίας. Ἀλεξ. Δημητριεβσκη. Ἀνθίμου Γαζῆ κλπ.

3. Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ χρόνου τοῦ προηγησαμένου τῶν ταραχῶν τοῦ Ἀρείου γράφει «Διονυσίου καλουμένη Ἐκκλησία καὶ τοῦ Θεωνᾶ καὶ ἡ Πετρίου καὶ Σεραπίωνος (αἱρ. ξθ', 2). Κατὰ Φλιππον τὸν Σιδήτην ὁ ἅγ. Σεραπίων προέστη τοῦ Διδασκαλείου μετὰ τὸν Θεόγνωστον καὶ πρὸ τοῦ ἁγίου Πέτρου.

4. Ἀθανασίου ἐν βίῳ Ἀντωνίου §. 82—92. Ἐπιδε πρὸς Δρακόντιον. Μαθητὴς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καλεῖται ἐν τοῖς κοπτικοῖς χειρογράφοις.

5. Σωζομ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Δ. 9.

6. Σωκράτους Δ. 23. Σωζόμ. δ. 9.

7. Ὁ Μάϊος δικαίως σημειοῖ ὅτι ὁ μνημονευόμενος παρὰ τῷ Σεραπίωνι μετὰ τοῦ Ἀντωνίου καὶ Ἀμμοῦν Μακάριος, ἐστὶν ὁ πρεσβύτερος τῶν τριῶν Μακαρίων· ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκοιμήθη ὁ Σεραπίων δείκνυσι καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ ποιεῖται μνείαν τοῦ βίου τοῦ Ἀντωνίου τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου συγγραφέντος τῷ τξε'. Ἡ μνήμη αὐτοῦ τελεῖται ἐκπαλαι ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ κα' Μαρτίου.

8. Ἱερωνύμου—Ἐπιφανίου αἱρ. 66. §. 22. Φωτίου Βιβλ. ἀνεγ. 85—Σελ. 204.

9. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐξεδόθη ὑπὸ Βασιγίου. Ἡ ἀρίστη τῶν ἐκδόσεων ἐστὶν ἡ τοῦ Γαλλανδίου ἐν τῷ Ε' τόμῳ τῆς Βιβλιοθήκης αὐτοῦ.

ΛΟΓΟΣ

ΤΗ Γ'. ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΑΡΕΣΚΕΙΑΣ

ἀπαγγελθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ
ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου
Δημητρίου Γεωργιάδου
Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

«Ὅς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἁγγέλων τῶν ἁγίων» (Μαρκ. 8, 38).

Ὑπῆρξαν χρόνοι, Παναγιώτατε Δέσποτα, καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὑπῆρξαν χρόνοι, καθ' οὓς τὸ ὄνομα τοῦ Γαλιλαίου Ἰησοῦ ἐθεωρεῖτο ὄνομα ἐπαισχύνης καὶ ἀπειλῆς, ὑπῆρξαν χρόνοι, καθ' οὓς ἐκ Ναζαρὲτ καὶ ἐκ τῆς Ἰουδαίας οὐδὲν ἀγαθὸν προσεδοκᾶτο, χρόνοι τέλος καθ' οὓς ὁ σταυρὸς ἦτο τὸ σύμβο-

λον τῆς ἀτιμίας καὶ τοῦ ὀνείδους, ὁ δὲ σταυρωθεὶς ἐπ' αὐτοῦ Ἰησοῦς ἐθεωρεῖτο δι' ἄλλους μὲν πλάνος, δι' ἄλλους δὲ μωρὸς καὶ χλεύης ἄξιος· ἐν τούτοις εὐθὺς κατόπιν ὁ μὲν καυχᾶται ὅτι εἶνε Γαλιλαῖος καὶ κλαίει πικρῶς διότι ἠρνήθη τοῦτο, ὁ δὲ βεβαιοῦται ὅτι ἐκ Ναζαρὲτ ἔρχεται μέγα ἀγαθὸν καὶ ἄλλος πρὶν διώκτης τοῦ λαοπλάνου Ἰουδαίου θεωρεῖ ἑαυτὸν περίτριμμα τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ· αὐτὸ δὲ τὸ σύμβολον τῆς ἀτιμίας γίνεται πολύτιμος σταυρὸς ἐν ᾧ καυχῶνται οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸν ἐπ' αὐτοῦ θάνατον ὡς ἐξαιρετικὴν τύχην ἐπιζητοῦσι. Ἰουδαῖοί τε καὶ ἐθνικοὶ τολμῶσι νὰ βαστάσωσι τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ πρὸ συνεδρίων καὶ ἐνώπιον βασιλέων, ποθοῦσι χάριν αὐτοῦ νὰ θυσιασθῶσι στόματα λεόντων ἐπιζητοῦσιν ἵνα «ἀλησμοὶ τούτων γένωνται». Τὸν ἐνθουσιασμὸν δὲ τοῦτον τῶν μαρτύρων, τὸν πόθον τοῦ θανάτου οὐδὲν καταστέλλει· οὔτε ὁ σίδηρος τῶν δημίων οὔτε τὰ θηριοτροφεῖα τῶν Ρωμαίων. Ὁ Νέρων φωτίζει τοὺς κήπους τῶν ἀνακτόρων αὐτοῦ μεταχειριζόμενος ἀντὶ δᾴδων χριστιανούς, καὶ ἐν τούτοις ὁ θάνατος τοῦ ἑνὸς γεννᾷ παρὰ τοῖς ἄλλοις ζωηρότερον τὸν πόθον τοῦ μαρτυρίου· ἡ γῆ ἐκ τῶν αἱμάτων αὐτῶν ὑγραινομένη ἀναβλαστάνει οὕτως εἰπεῖν νέους μάρτυρας.

Καὶ πάντες οὗτοι ἀπὸ τοῦ πρωτομάρτυρος ἔτι Στεφάνου, ὡς ἐξιστοροῦσιν αἱ ἱεραὶ Πράξεις τῶν ἀποστόλων (Πράξ. 7, 55—56) ἔβλεπον «δόξαν Θεοῦ καὶ » Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ . . . τοὺς οὐ » ρανοὺς ἀνεῳγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ » δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ» ἔβλεπον δηλονότι ἐκπληρουμένην τὴν ἐπαγγελίαν τὴν ὑποδεικνυομένην ἐν τοῖς λόγοις τοῦ κειμένου ἡμῶν: *ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με . . . καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυν-* » *θήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς* » *μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων*», τουτέστι ὁ μὴ ἐπαισχυνόμενος τὸν Ἰησοῦν βλέπει τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ.—Οἱ λόγοι οὗτοι, χριστιανοί, εἶνε βαρυσήμαντοι καὶ ἐξηγοῦσι τὴν ἱστορίαν τῶν πρώτων αἰώνων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν· οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Κυρίου οἱ πλήρεις αὐθεντίας καὶ ἐξουσίας ἦσαν ἐναυλοι καὶ φοβεροὶ εἰς τοὺς πρώτους χριστιανούς, οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα νὰ ἀθετήσῃ αὐτούς ἐπαισχυνόμενος τὸν Κύριον. Ναί, οἱ λόγοι οὗτοι εἶνε βαρυσήμαντοι καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἡμῶν ἀποτελεσματικώτατοι, ἀλλ' ἆρά γε εὑρίσκουσιν οὗτοι καὶ εἰς τοὺς σημερινοὺς ἔτι χρόνους ἠχὼ εἰς τὰς καρδίας πάντων τῶν χριστιανῶν; Δυστυχῶς, ἀγαπητοί, πολλοὶ χριστιανοὶ καὶ ἴσως μάλιστα παρὰ πολλοὶ ἐπαισχύνονται ἂν μὴ τὸν Χριστόν, ἀλλὰ βεβαίως τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· πολλοὶ σήμερον ἀγαπῶσι μᾶλλον τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀκούουσι τὰ ἐντάλματα αὐτῶν καὶ τούτων μόνον τὴν ὑπόληψιν ἐπιζητοῦσιν, εἰς αὐτοὺς μόνον νὰ ἀρέσωσι σπουδάζουσιν· ἐν ἄλλαις λέξεσι πολλοὶ σήμερον κατέχονται ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς ἀνθρωπαρεσκείας, διὸ κατάλληλον ἐθεώρησα ἐν τῇ σημερινῇ διδαχῇ νὰ ὁμιλήσω περὶ ἀνθρωπαρεσκείας, καταδεικνύων ἀφ' ἑνὸς μὲν πόσον αὐτὴ εἶνε μεγάλη καὶ βαρεῖα ἁμαρτία καὶ ἀφ' ἑτέρου ποῖα εἶνε τὰ προφυλακτικὰ καὶ θεραπευτικὰ ταύτης μέσα.

Α'.

Ἀνθρωπαρέσκεια, ἀγαπητοί, λέγεται ἡ κακὴ τάσις καὶ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου ἵνα διὰ παντὸς τρόπου ἀρέσῃ εἰς τοὺς ὁμοίους αὐτῷ ἀνθρώπους, ἤτοι ἀνθρωπάρεσκοι εἶνε πάντες ἐκεῖνοι, οἵτινες εἴτε ἐκ φόβου τῶν ἀνθρώπων εἴτε ἵνα φανῶσιν εὐάρεστοι καὶ ἀποκτήσωσι τὴν εὔνοιαν καὶ προστασίαν τῶν πολλῶν καταπατοῦσι πάντα ἠθικὸν νόμον καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐπαισχύνονται καὶ ἐν γένει εἰς πᾶν κακὸν συγκατατίθενται ἀρκεῖ διὰ τούτου νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν εὐδοκίμησιν καὶ ὑπόληψιν τοῦ κόσμου. Εὐθὺς δὲ ἐξ ἀρχῆς ἤδη κατανοεῖτε πόσον μέγα κακὸν εἶνε τὸ δεινὸν πάθος τῆς ἀνθρωπαρεσκείας. Καὶ ἐν πρώτοις ἡ βαρύτης τοῦ κακοῦ τούτου δείκνυται ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι *τοῦτο εἶνε ὕβρις πρὸς τὸν Θεόν*. Καὶ βεβαίως, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, πᾶσα ἁμαρτία καὶ πᾶν πάθος εἶνε ὕβρις πρὸς τὸν Θεόν, εἶνε λύπη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὸ καὶ ὁ ψαλμῳδὸς λέγει «οὐ παροικήσει (τῷ Θεῷ) πονηρευόμενος οὐδὲ διαμε» νοῦσι παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ», ἀλλ' ἰδίᾳ τὸ πάθος τοῦτο τῆς ἀνθρωπαρεσκείας εἶνε ὕβρις καὶ ἄρνησις τοῦ Θεοῦ, εἶνε καθαρὰ ἀρνησιθεΐα, διότι τί ἄλλο εἶνε τὸ νὰ ἐπαισχύνηταί τις τὸν Κύριον καὶ νὰ μὴ ὁμολογῇ ἐμπροσθεν τῶν ἀρνουμένων αὐτόν, τί ἄλλο εἶνε εἰμὴ ἄρνησις τοῦ Θεοῦ; Καὶ ὅταν προσκολλᾶταί τις καὶ συμμορροῦται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πονηροῦ κόσμου τί ἄλλο πράττει εἰμὴ ὑβρίζει αὐτόν; Ὁ κόσμος, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται· ἡ γενεὰ αὕτη λέγει τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον εἶνε ἄπιστος καὶ ἀμαρτωλός, μοιχαλὶς ἐγκαλιποῦσα τὸν γνήσιον αὐτῆς νυμφίον καὶ ἑτέρῳ ἀκολουθοῦσα. Ὅταν λοιπὸν προσκολλᾶταί τις εἰς τὴν γενεὰν ταύτην τί ἄλλο πράττει εἰμὴ ὑβρίζει καὶ ἀπατᾷ τὸν γνήσιον νυμφίον τὸν Κύριον ἡμῶν; Ὢ πόσον βάθος ἀχαριστίας, ἀδελφοὶ χριστιανοί, βλέπω εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ πράξεις τοῦ ἀνθρωπαρέσκου καὶ κοσμολάτρου! Ὁ Θεὸς ἀνατέλλει τὸν ἥλιον καὶ ἀνάπτει τοὺς δύο λαμπτῆρας τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ εἰσάγει τὰ θαυμάσια τοῦ κόσμου, ὁ Θεὸς ἀφίνει τοὺς ὄμβρους ἵνα ἐξανατείλῃ ἡ γῆ σῖτον καὶ βοτάνας καὶ κορεσθῇ καὶ ἐμπλησθῇ τὸ εὐγενὲς πλάσμα τῶν δακτύλων αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς ἐνδύει αὐτὸν χάριν καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ καθιστᾷ βασιλέα τοῦ σύμπαντος. Ἀλλ' οὗτος ἐγκαταλείπει τὸν εὐεργέτην, ἀρνεῖται τὸν πατέρα, λησμονεῖ τὰ πάντα ἀντὶ προσκαίρου ὑπολήψεως τοῦ κόσμου, ἀντὶ πινακιδίου φακῆς! (ἕπεται συνέχεια).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκλογὴ Πατριάρχου.

Ἅμα τῇ ἐκλογῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' τὰ Δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ἁγίων ἀρχιερέων ἀπηύθυναν ἀπὸ κοινοῦ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὸ ἑπόμενον τηλεγράφημα:

Ἀγαλλομένην τῇ ψυχῇ ἀναγγέλλοντες ἐκλογὴν ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος παμψηφεί, μυχιαίτατα συγχαίρομεν Αὐτὴν ἀπεκδεχόμενοι θεοδέκτους εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Συγχρόνως δὲ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μεθ' ἁπάντων τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων διεβίβασαν τὸ ἀκόλουθον:

Ὑποβάλλομεν ὡσαύτως σεβάσματα εὐχόμενοι θερμῶς ὑγείαν, μακροβιότητα καὶ στερέωσιν ἐπ' ἀγαθῷ Ἐκκλησίας καὶ Γένους.

Ἐν συνεδρίᾳ δὲ ἐκτάκτῳ συγκροτηθείσῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Προύσης Ναθαναὴλ αὐθημερόν, ἤτοι τῇ παρασκευῇ, ὡρίσθη ἰδιαιτέρα ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Μηθύμνης Στεφάνου, Χίου Κωνσταντίνου, Κορυτσᾶς Γερβασίου καὶ Γρεβενῶν Δωροθέου, καὶ τῶν ἐκ τῶν συμβούλων ἐντίμων Ζήση Θ. Ζήση, Ἀλεξάνδρου Γάγκου, Ἱπ. Ζαγανιάρη, ἔτι δὲ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου Φωτίου, τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου καὶ τοῦ Δευτερεύοντος Παρθενίου πρὸς παραλαβὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη δ' ἐπὶ τούτῳ ναυλωθέντος ἀτμοπλοίου τῆς ἑταιρείας Κουρτζῆ ἀπῆλθε χθὲς εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἀκολουθουμένη καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχικλητῆρος καὶ ἄλλων κλητήρων τῶν Πατριαρχείων.

Μετὰ τῆς ἐπισήμου Ἐπιτροπῆς ἀπῆλθον ἰδιωτικῶς εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ οἱ μητροπολῖται Ἡρακλείας Ἱερώνυμος καὶ Μελενίκου Ἰωακείμ καὶ ὁ ὁσιώτατος Ἐπίτροπος ἐνταῦθα τοῦ ἁγ. ὄρους Γεράσιμος Λαυριώτης, ἔτι δὲ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐγχωρίου τύπου ὁμογενοῦς τε καὶ ξένου.

Εἰς τὸ ἀνωτέρω τηλεγράφημα τῆς Α. Σ. τοῦ Τοποτηρητοῦ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς·

Ἄθως, Σάββατον 26 Ἰουνίου

Βαθύτατα συγκεκινημένος ἐπὶ γεγενημένοις καὶ ἀπορῶν λέξεων καταλλήλων πρὸς ἔκφρασιν μυχιαιτάτης εὐγνωμοσύνης μου πρὸς πάντας τοὺς ἁγίους ἀδελφοὺς συνοδικοὺς καὶ παρεπιδημοῦντας, τοὺς συμβούλους καὶ πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως, πρὸς πάντα τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸν λαόν, ὑψῶ χεῖρας ἱκέτιδας ὑπὲρ πάντων. Σώζοι Κύριος λαὸν καὶ Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ.

Καὶ ἡ Α. Σ. ὁ ἐνταῦθα ἐπίτροπος τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἁγίου Νεαπόλεως Ἀρσένιος ἅμα τῇ ἐκλογῇ ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ τὸν Γ' τὸ ἑπόμενον τηλεγράφημα:

Ἐπὶ γενομένῃ θείᾳ εὐδοκίᾳ, πανδήμῳ καὶ λαοποθήτῳ ἐκλογῇ ὑμετέρας Παναγιότητος ὑποβάλλων Αὐτῇ ἔνθερμα υἱικὰ συγχαρητήρια, ἐκφράζω ἅμα ἀνεκλάλητον χαρὰν Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας ἐξαιτούμενος ταπεινῶς ἐνίσχυσιν παρὰ Κυρίου.

Ἐπίτροπος Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Νεαπόλεως **Ἀρσένιος**

Ἡ δὲ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπήντησε·

Πρὸς τὴν Α. Σεβασμιότητα ἅγιον Νεαπόλεως

Ἀσπαζόμενοι Αὐτὴν εὐχαριστοῦμεν

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ

Τῆς ἐκλογῆς τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου ἀνακοινωθείσης ὑπὸ τοῦ ἁγίου Νεαπόλεως τηλεγραφικῶς καὶ πρὸς τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δαμιανόν, ἡ Α. Θ. Μακαριότης ἀπήντησε·

Λίαν ἐχάρημεν ἐπὶ ἐκλογῇ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Συγχαίρομεν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν.

Πατριάρχης Ἱεροσολύμων

Δαμιανὸς

Τοῦ σχετικοῦ μασβατὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διαβιβασθέντος εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλην, τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἀπεστάλη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὁ ἑπόμενος τέσκερές·

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς τὴν Α. Σεβασμιότητα τὸν Τοποτηρητὴν

τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου

Ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ πρωθυπουργὸς ἀνεκοινώσατο δι' ὑψηλοῦ τεσκερὲ ὅτι ἐξεδόθη Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα περὶ διορισμοῦ τοῦ πρώην Πατριάρχου κὺρ Ἰωακείμ ἐκλεγέντος ὀρθοδόξου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῆς συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ συγκροτηθείσης Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως.

Ἐφ' ᾧ προάγομαι νὰ φέρω τοῦτο εἰς γνῶσιν.

Τῇ 22 Σαφὲρ 1319
28 Μαΐου 1317 (1901)

Ὁ ὑπουργὸς **Ἀββουρραχμὰν**

Ὀλίγον ὅμως πρὸ τῆς ἀρίξεως τοῦ ἀνωτέρω τεσκερὲ ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης ἀπέστειλεν ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν

Ἀνακτόρων πρὸς τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν τὴν παρὰ πόδας ἐπιστολήν:

Σεβασμιώτατε,

Ὁ ἐξοχώτατος ἀρχιγραμματεὺς τῶν Ἀνακτόρων μοὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἐκδοθὲν σήμερον, δι' οὗ κυροῦται ἡ ἐκλογὴ τῆς Α. Θ. Π. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ὡς οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐκδηλοῦται ἡ ὑψηλὴ εὐαρέσκεια πρὸς τοὺς πιστοὺς Ρωμαίους ὑπηκόους, ἐκλέξαντας ἱεράρχην διακριθέντα διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ πρὸς τὸ βασίλειον Κράτος, καὶ διατάττεται ὁ γενικὸς διοικητὴς Θεσσαλονίκης ὅπως ἀναλάβῃ ἅπαντα τὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπαιτούμενα ἔξοδα μέχρι τῆς Βασιλευούσης.

Ἀσπαζόμενος δὲ την σεβασμίαν Αὐτῆς δεξιὰν διατελῶ

Τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος

υἱὸς ἐν Κυρίῳ εὐπειθὴς

καὶ δοῦλος ταπεινὸς

ὁ Μέγας Λογοθέτης Σ. Ἀριστάρχης

Τοῦ Σεβασμ. Τοποτηρητοῦ τηλεγραφικῶς αἰτησαμένου ὁδηγίας περὶ του χρόνου τῆς ἐξ ἁγίου Πνεύματος ἀναχωρήσεως τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ἡ πρὸς παραλαβὴν Αὐτοῦ ἐντεῦθεν ἀπελθοῦσα Ἐπιτροπὴ κανονίσῃ τὰ τοῦ ταξιδίου αὐτῆς, ἡ Α. Θ. Π. ἀπήντησε τῇ Τρίτῃ ὡς ἑξῆς:

Ἄθως 29|11 Ἰουνίου.

Ἐπιθυμία παντὸς ἱεροῦ τόπου τελεσθῆναι λειτουργίαν Κυριακήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναχώρησις γενήσεται, Θεοῦ θέλοντος, ἑσπέραν Κυριακῆς διὰ Δόξης.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ

Προσῳρήσεις Τοποτηρητηροῦ. — Ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, συνοδευομένου καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Χρήστου Παπαϊωάννου, διεβίβασε προχθὲς τῇ Α. Ε. τῷ ἐντεῦθα πρεσβευτῇ τῆς Ρωσίας Ζηνδίευ τὰς προσῳρήσεις αὐτοῦ καὶ εὐχὰς ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐπανόδῳ αὐτοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν.

— *Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος.* — Ὁ Ἕλλην. Φιλολογ. Σύλλογος ἦγε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὴν ἐπέτειον τῆς τεσσαρακονταετηρίδος αὐτοῦ ἑορτήν, καθ' ἣν ἐπίλεκτος ἡμῖν ῥήτωρ λογίου κόσμου, ὡς συνήθως, παρέστη. Τῆς τελετῆς προέστη ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἐν συνοδείᾳ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἀμασείας, Μηθύμνης καὶ τῶν παρεπιδημούντων Μελενίκου καὶ Κασσανδρείας, παρῆν δὲ καὶ ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος μετά τινων ἐκ τοῦ ἀνωτέρω προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας, ἔνα τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἔγκριτοι κληρικοί, λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες.

Τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδρίας κηρυχθείσης, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Γ. Ἀποστολίδης ἀνέγνω γλαφυρὰν ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένων, ἐξ ἧς ὅτιλον ἐγένετο καὶ αὖθις ἡ λυσιτελὴς δρᾶσις τοῦ πρεσβυγενοῦς σωματείου. Μετὰ τὸν πρόεδρον ἀνελθὼν τὸ βῆμα ὁ γνωστὸς ἐν τῷ λογίῳ κόσμῳ Χρῆστος Πανταζίδης, ἀντιπρόεδρος, ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας λαβὼν θέμα αὐτὴν ἀνωτάτην ἐν Βυζαντίῳ παίδευσιν ἰδίᾳ κατὰ τὸν ἕνατον καὶ δέκατον αἰῶνα» μετὰ πολλῆς τῆς ἐμβριθείας διαπραγματευθεὶς αὐτό, ἐφ' ᾧ καὶ ζωηρῶς ἐχειροκροτήθη.

Τὴν κατακλεῖδα τῆς ἑορτῆς ἐπέθηκεν ὁ σεβασμιώτατος Τοποτηρητὴς διὰ βραχείας προσλαλιᾶς ἐξάρας τὴν εὐεργετικὴν ἐπὶ τῆς παιδευτικῆς ἡμῶν πορείας ἐπιρροὴν τοῦ γεραροῦ Συλλόγου καὶ ἐπιδαψιλευσάμενος τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητὴς ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καπουκιαγᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου ἐπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν Ριζᾶ πασᾶν.

Αὐθημερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Σ. τὸν Τοποτηρητὴν ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Λεωνίδας Γ. Ζαρίφης.

— *Ἀναχώρησις.* — Τυχὸν τῆς προσηκούσης ἀδείας ἀπῆλθε χθὲς ἑσπέρας ἡ Α. Σ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως Ἀρσένιος, κατευθυνόμενος εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Καρλσβὰδ χάριν τῆς πασχούσης ὑγείας αὐτοῦ. Τὴν Α. Σ. προέπεμψαν ἐν τῷ σταθμῷ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος, ὁ ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Γεννάδιος, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Πατριαρχ. Γραφείου Ἰ. Ταντσλίδης, ὁ διερμηνεὺς τῆς Σερβικῆς Πρεσβείας, ὁ Ἀβραὰμ Βαπορίδης ἐφέντης καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν ναῶν.

Ψήφῳ κοινῇ κλήρου τε καὶ λαοῦ καὶ τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος ἀνεδείχθη σήμερον ἐπ' αἰσίοις ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὁ παναγιώτατος καὶ θειότατος ἡμῶν Αὐθέντης καὶ Δεσπότης κύριος κύριος ΙΩΑΚΕΙΜ ὁ Γ', τὸ δεύτερον. Τὸ πανευφρόσυνον τοῦτο ἄγγελμα ἀγαλλομένῃ τῇ ψυχῇ πᾶσιν Ὑμῖν εὐαγγέλλοντες προτρεπόμεθα καὶ ἐντελλόμεθα ἵνα τοῦ λοιποῦ ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ συνάξεσι μνημονεύητε τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ κανονικοῦ ἡμῶν Δεσπότου καὶ Πατριάρχου, συνῳδὰ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσιν. Ἐπὶ δὲ τούτοις εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 25 Μαΐου 1901.

† **Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

Ἑλληνογαλλικὸν Λύκειον.

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Δευτέρας, 4 Ἰουνίου ἄρχονται αἱ ἐτήσιαι γενικαὶ ἐξετάσεις τοῦ Λυκείου κατ' ἰδιαίτερον τούτων πρόγραμμα, οὗ τὰ κεφάλαια ἔχουσιν ὧδε:

Α' Γραπταὶ ἐξετάσεις ἀπὸ τῆς 4—7 Ἰουνίου

Β' Προφορικαὶ » » » 10—24 »

Ὁ Γυμνασιάρχης

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἀρθέντος ἤδη ὁριστικῶς τοῦ κωλύματος τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Παγανᾶ ἐκδόσεως τοῦ **Δοξασταρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου,** παρακαλοῦνται οἱ κρατοῦντες εἰσέτι ἀγγελίας αὐτοῦ ὅπως ἀποστείλωσιν αὐτὰς πρὸς τὸν ἴδιον ἐκδότην διὰ τὰ περαιτέρω.

Ὅσοι δ' αὐτῶν ἀπωλέσθησαν, δύνανται ν' ἀντικατασταθῶσι παρὰ τοῦ ἰδίου ἐκδότου δι' ἄλλων ἀντιτύπων ἀγγελιῶν.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 23

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΑΛΑΒΗΝ καὶ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑΝ ΑΦΙΞΙΝ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ τοῦ Γ'

Ὡς παρὰ πάντων ἤδη προσεδοκᾶτο πλήρη βαθείας καὶ ἐπιβλητικῆς συγκινήσεως ὑπῆρξαν τὰ διάφορα γεγονότα τὰ παρακολουθήσαντα τὴν ἐκ τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους καὶ τοῦ ἱστορικοῦ ἐρημητηρίου τοῦ Μυλοποτάμου ἀναχώρησιν καὶ εἰς βασιλεύουσαν ἄφιξιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, κ. κ. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', τὸ δεύτερον εὐκλεῶς ἀνερχομένου τὸν Θρόνον τῶν Χρυσοστόμων καὶ Φωτίων. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς ἅγιον Ὄρος ἀφίξεως τῆς πρὸς παραλαβὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μεταβάσης ἐπιτροπῆς μέχρι τῆς παρελθούσης Δευτέρας, καθ' ἣν αἰσίως καὶ ἐν μέσῳ παγκοίνου χαρᾶς καὶ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῇ βασιλευούσῃ ὁ λαοπόθητος Πρωθιεράρχης, τοσαῦτα φαινόμενα εἰλικρινοῦς ἐπὶ τῷ γεγονότι χαρᾶς, συγκινήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἔλαβον χώραν, φαινόμενα ἀνάλογα πρὸς τὰ παρακολουθήσαντα τὸ εὐφρόσυνον τῆς ἐκλογῆς ἄκουσμα, περὶ ὧν ἐγράφομεν ἐν προηγουμένοις ἡμῶν φύλλοις, ὥστε ἡ λεπτομερὴς ἑνὸς ἑκάστου τούτων περιγραφὴ ἀποβαίνει ἀδύνατος εἰς τὸν στενὸν χῶρον τοῦ ἡμετέρου φύλλου. Περιοριζόμεθα ὅθεν χάριν τῆς ἱστορίας εἰς συντομωτάτην ἀφήγησιν τῶν κυριωτέρων γεγονότων κατὰ τὴν χρονολογικὴν αὐτῶν τάξιν.

Ἄφιξις τῆς ἐπιτροπῆς εἰς ἅγιον Ὄρος καὶ παραλαβὴ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἡ πρὸς παραλαβὴν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' εἰς ἅγιον Ὄρος τῇ 31 παρελθόντος μαΐου ἀπελθοῦσα Ἐπιτροπή, περὶ ἧς ἐγράψαμεν προηγουμένως, ἀφικομένη ἐκεῖσε μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐνθουσιώδους σεβασμοῦ ἐγένετο δεκτή. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέβη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῶν Ἰβήρων, ἔνθα μετὰ δέησιν γενομένην ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Μονῆς, προσῆλθεν ἡ ἐκ μέρους τῆς ἱερᾶς Κοινότητος πρεσβεία πρὸς ὑποδοχὴν καὶ δεξίωσιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν καταλλήλων προσφωνήσεων πᾶσα ἡ συνοδεία ἀπῆλθεν εἰς Καρυάς, ὅπου ἀπὸ ἡμερῶν τινων διέτριβεν ἡ Α.Θ. Π. καὶ ἀφικομένη ἐκεῖσε ἐγένετο μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων τιμῆς δεκτὴ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων ἁπασῶν τῶν ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἱερῶν Μονῶν, ἐν μέσῳ ἀπεριγράπτου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγαλλιάσεως. Μεταξὺ δὲ τῶν δεξιωσαμένων τὴν Ἐπιτροπὴν ἦν καὶ ὁ εὐγενέστατος Καϊμακάμης Καρυῶν Χουσρὲφ βέης. Ἡ Ἐπιτροπὴ μετέβη κατόπιν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τὸν λεγόμενον τοῦ Πρωτάτου, κατάμεστον ἤδη ἐκκλησιάσματος. Ἐνταῦθα ὁ πρῶτος τῇ τάξει ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, σεβασμ. μητροπολίτης Μηθύμνης Στέφανος, συνοδὰ ἐπικρατούσῃ ἐν ἁγίῳ Ὄρει τάξει, περιεβλήθη τὸν ἀρχιερατικὸν μανδύαν, γενομένης τῆς ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν εἰθισμένης τελετῆς. Περὶ τὸ τέλος τῆς τελετῆς, τῆς Α.Θ. Π. τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου προβαλόντος ἀπὸ τῆς ὡραίας Πύλης καὶ στάντος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ὁ ἅγιος Μηθύμνης Στέφανος, περιστοιχούμενος καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἤγγιζε τῇ Ἁ.

Θ. Π. τὸ πανευφρόσυνον καὶ παναίσιον ἄγγελμα τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὸ δεύτερον, ἀπαγγείλας τὴν ἐξῆς προσφώνησιν:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ὅτε πρὸ δύο μηνῶν ἠκούσθη αἴφνης καὶ πανταχοῦ ἐγνώσθη, ὅτι ἐκενώθη καὶ ἐχήρευσεν ὁ ἁγιώτατος, ἀποστολικὸς καὶ οἰκουμενικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχικὸς θρόνος ἀντήχησεν ἐκ νέου βροντοφώνως καὶ θελκτικῶς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῶν ὁρίων αὐτοῦ, καὶ πέραν ἀκόμη, τὸ πᾶσαν εὐσεβῆ καὶ φιλογενῆ καρδίαν ἠλεκτρίζον καὶ μυχιαίτατα συγκινοῦν σεπτὸν καὶ δημοφιλέστατον ὄνομα τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, ὡς μόνης μὲν καταλλήλου παρὰ πάντων θεωρουμένης, ἵνα πληρώσῃ, ἱκανῶς δὲ καὶ νὰ κλείσῃ αὐτὸν καὶ δοξάσῃ, κατὰ τὸ δυνατόν.

Οἱ πάντες, ναί, πρὸς Αὐτὴν μετὰ πόθου ἱεροῦ ἀπέβλεψαν καὶ εὐέλπιδες ἠτένισαν. Ὅθεν καὶ μῦχοντο θερμῶς καὶ παρεκάλουν ἐπιμόνως καὶ ἐδέοντο ἀδιαλείπτως ἵνα τῇ φορᾷ ταύτῃ ἡ Ὑμετέρα σεπτὴ κορυφὴ ἀνέλθῃ καὶ καθήσῃ ἐπὶ τοῦ γεραροῦ καὶ ἐνδόξου τῶν Χρυσοστόμων καὶ Φωτίων θρόνου, ὅπως λαμπρύνῃ αὐτόν, τὸ δεύτερον, καὶ περιάκουστον καὶ αὖθις καὶ περιλάλητον ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ταῖς φυλαῖς τῆς γῆς τὸν καταστήσῃ.

Κίνησις λαοῦ μεγάλη καὶ ἔκτακτος ἐντεῦθεν ἐγίγνετο καὶ προσδοκία τοὺς πάντας κατελάμβανε καὶ κατεῖχεν ἀνυπόμονος.

Ἀλλὰ, χάριτι καὶ βοηθείᾳ τοῦ ἐν Τριάδι προσκυνουμένου καὶ ὑμνουμένου Θεοῦ, τῇ φορᾷ ταύτῃ τὸν ἐκλογικὸν ὀργασμὸν δὲν ἐπηκολούθησε κατὰ πόδα ὡς ὀλέθριον ἀποτέλεσμα ἡ κομματικὴ διαίρεσις καὶ ἡ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει συμπαρομαρτοῦσα αὐτῇ, ὡς μὴ ὤφελε, δεινὴ τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀντεγκλίσεων ἔξαψις καὶ ἐξέγερσις, δὲν διετάραξε καθόλου ὁ ἐξερεθισμὸς τῶν πνευμάτων, ὁ ἀνταγωνισμὸς καὶ ἡ συνήθης ἀντενέργεια, δὲν ἐμόλυνεν, ἐνὶ λόγῳ, τὴν διάρκειαν τῶν ἐκλογῶν οὐδεμία ἔκθεσμος πρᾶξις, διότι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους αἱ ἐκλογικαὶ προετοιμασίαι καὶ ἐργασίαι διεξήχθησαν μετὰ πρωτοφανοῦς τάξεως καὶ ἡσυχίας, μετὰ παραδειγματικῆς ὁμοφροσύνης, συμπνοίας καὶ ὁμονοίας, λίαν τιμώσης τούς τε σεβασμιωτάτους συνοδικοὺς καὶ λαοπρεῖς ἀρχιερεῖς, καθὼς καὶ τοὺς ἐντιμοτάτους συμβούλους καὶ τοὺς κκ. ἀντιπροσώπους, ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἐργασθέντας ἅπαντας πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν θεάρεστον σκοπὸν ὑπὸ τὴν συνετὴν, πεπειραμένην καὶ φιλογενῆ προεδρείαν τοῦ Τοποτηρητοῦ, μητροπολίτου Προύσης κ. Ναθαναὴλ, ὡς ἀληθῶς ἥρμοζε καὶ ἔπρεπεν εἰς ἐκλογὴν Πατριάρχου.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ μὲν ἐκλογικὴ ἐνέργεια οὕτωσιν εὐτάκτως, εὐσχημόνως καὶ νομοταγῶς ἐγίγνετο, τοῦ δὲ περιουσίου λαοῦ καὶ τοῦ εὐσεβοῦς κλήρου αἵμην ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία» ὡς πρὸς τὴν προτίμησιν τοῦ ἐκλεγησομένου προσώπου, πρόδηλον ἦτο, καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν προτέρων βέβαιον, ὁποῖον ἐμέλλε νὰ ᾖ τὸ παμπόθητον τελικὸν ἀποτέλεσμα, ἡ πανηγυρικὴ δηλονότι ἐκπλήρωσις τοῦ κανοῦ καὶ πολυχρονίου, ὅσον καὶ ἱεροῦ καὶ εὐγενοῦς αὐτῶν πόθου, ἦτοι ἡ ἐκλογὴ τῆς Ὑμετέρας πανσεβάστου καὶ πεπνυμένης Παναγιότητος ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τὸ δεύτερον, καὶ πρωθιεράρχου τῆς καθολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καὶ ἀκριβῶς, Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα, τὸ ὑπὸ ἔποψιν ἱστορικὴν, ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν πολλὴν καὶ ἰδιάζουσαν τὴν σημασίαν ἐνέχον πάνδημον καὶ παντευφρόσυνον τοῦτο γεγονὸς τῆς **παμψηφεὶ καὶ πανηγυρικῆς** ἐκλογῆς ὑμῶν, ἤλθομεν εἰς τὸ ἁγιώνυμον ὄρος **ἐπισήμως** νά Σοι ἀναγγείλωμεν, ὡς πρέσβεις καὶ ἀποσταλμένοι τῶν Δύο τῆς Ἐκκλησίας διοικητικῶν σωμάτων καὶ εὐσεβάστως παρακαλέσωμεν, ἵνα ἄψῃ ἀμέσως καὶ προθύμως τῆς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀγούσης ἕνθα ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου Σὲ καλεῖ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Κατάβηθι λοιπὸν ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ καὶ ἁγίου ἀληθῶς Ὄρους τούτου **καὶ μὴ μείνῃς πλέον ἐπ' αὐτοῦ.**

Περὶ δὲ δυσχερειῶν τοῦ ὄντως βαρυτάτου φορτίου τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, οὐδὲ λόγος πρέπει νὰ γείνῃ, οὐ μόνον διότι τοιαῦται, δίκην σκιᾶς, πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν παρακολουθοῦσι καὶ εἰς πᾶν ἀνθρώπινον ἔργον προηγοῦνται καὶ ἕπονται, οὐ μόνον διότι ἐν τοῖς ἀγῶσιν οὐδεὶς στεφανοῦται, ἐὰν μὴ **νομίμως καὶ γενναίως** ἀθλήσῃ, μέγας δὲ ἀγὼν εἶνε καὶ τὸ πατριαρχεύειν σήμερον, ἀλλὰ διότι ἡ πρώτη εὐκλεὴς Πατριαρχεία Σου ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀρχομένης, δευτέρας τοιαύτης, δι' ἣν ἀρκούντως προπαρεσκευάσθης ἐπὶ δώδεκα ὅλα ἔτη ἐν τῷ ἐρημητηρίῳ τοῦ Μυλοποτάμου. **Κατάβηθι λοιπόν,** Σεπτὲ Πατριάρχα, μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ **μὴ μείνῃς ὧδε πλέον,** ἵνα ἐκεῖσε ἀρικόμενος τεθῇς ἀμέσως ἐπὶ τῆς λυχνίας τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς, πρὸς φωτισμὸν τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν μακρὰν καὶ πρὸς εὐθαρσῆ καὶ δεξιὰν πηδαλιούχησιν τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας, πράττων τοῦτο μετὰ συνέσεως πολλῆς, ἐμπειρίας μεγάλης, δικαιοσύνης, ἀληθείας καὶ αὐταπαρνησίας, δι' ὧν καὶ μόνον θέλεις κατισχύσει τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι καὶ βοηθείᾳ, πάσης φύσεως δυσχερειῶν καὶ προσκομμάτων. Γένοιτο!

Εἰς τὴν ἀνωτέρω προσφώνησιν ἀπαντῶσα συγκεκινημένη ἡ **Α. Θ.** Παναγιότης ἔλεξε τάδε:

Δεδοξασμένον εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Παναγάθου ἡμῶν Θεοῦ, σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἐντιμότατοι κύριοι Σύμβουλοι, οἱ τὴν Μητέρα ἡμῶν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος, ἐν ᾧ ἅπαν συγκαταλέγεται τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, τὸ συνδεόμενον τῷ συνδέσμῳ τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης, ἀντιπροσωποῦντες, οἱ τὴν ἱερὰν αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς ἀποτεινομένην φωνὴν ἐπάγοντες καὶ εὐσήμως αὐτὴν διὰ τῶν θεοπνεύστων αὐτῶν βουλευμάτων, τῶν μεγαλοφρόνως κεκυρωμένων διὰ τῆς νομίμου αὐτοκρατορικῆς κυρώσεως ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος ἡμῶν Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐφένδη ἡμῶν ἀνακοινοῦντες.

Δεδοξασμένον εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησεν ὑμῖν προευομένοις ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Εὐλογημένοι δ' ὑμεῖς οἱ ἐρχόμενοι ἐν ὀνόματι Κυρίου Βασιλεὺς Ἰσραήλ. Ὡς εὖ παρέστητε σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἐντιμότατοι Σύμβουλοι, ἀντιπρόσωποι ἱεροῦ κλήρου καὶ εὐσεβοῦς λαοῦ. Ἐν καρδίᾳ δὲ συντετριμμένῃ καὶ τεταπεινωμένῃ ἐνωτιζόμεθα τὴν φωνὴν ἡμῶν, ἀποδεχόμενοι ἀπὸ τῶν χειρῶν ὑμῶν τὸ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος δημιουργηθὲν ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἐκλογικῆς συνελεύσεως καὶ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ἁγίων ἀρχιερέων θεοχαρίτως ἀποτελεσθὲν ἱερὸν βούλευμα τῆς τὸ δεύτερον ἐκλογῆς ἡμῶν ὡς Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐκλογῆς δυναμένης οὕτω ν' ἀποκαλεσθῇ: Φωνὴ τοῦ Κυρίου. Εὐλογητὸς ἄρα ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ οὕτως εὐδοκήσας.

Τὸν δωδέκατον ἤδη ἐναυτόν, σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ

ἀδελφοί, ἐντιμότατοι καὶ εὐγενέστατοι Σύμβουλοι καὶ οἱ συμπαρόντες πανοσιώτατοι ἀντιπρόσωποι καὶ ἐπιστάται, οἱ τὴν ἱερὰν κοινότητα τῆς Ἀθωϊκῆς μοναχικῆς πολιτείας συγκροτοῦντες καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς συναριθμολογοῦντες, τὸν δωδέκατον ἐναυτὸν, λέγομεν, διελαύνοντες ἐνταῦθα, ἐν τῷ Ὄρει τῷ ἁγίῳ, ἐν προσευχῇ καὶ ἀπραγμοσύνῃ, βαρεῖαν τῇ ἀληθείᾳ ἐνωτιζόμεθα φωνὴν προσκαλοῦσαν ἡμᾶς πανδημεὶ εἰς νέους ἀγῶνας ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας.

Ὅτε πρὸ τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἀπὸ τῆς βασιλευούσης ἀπάραντες ἤλθομεν εἰς τὸ Ὄρος τοῦτο τὸ ἅγιον, ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ πόθον καὶ σκέψιν φέροντες, ἵνα ὧδε λάθωμεν βιοῦντες ἐν τερματισμῷ πρὸς ἀποφυγὴν καὶ τῆς τοῦ κόσμου ὀχλήσεως καὶ πειρασμῶν, εἰς τὰς ἐκ πολλῶν προσερχομένας πρὸς ἡμᾶς φωνὰς νὰ ἐπανέλθωμεν, ἐκλείσαμεν τὰ ὦτα. Ἐπιθυμίαν δ' ὑποκάρδιον εἴχομεν, ἵνα μὴ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ τοῦ κόσμου, καίπερ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐκουσίῳ ἡμῶν ἀπομονώσει δὲν ἐπαύσαμεν ἐνδελεχεῖ μερίμνῃ διαπυνθανόμενοι περὶ τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει ἡμῶν ἀνελισσομένων, χαίροντες ἐν τῇ αὐτοῦ χαρᾷ καὶ θλιβόμενοι ἐν ταῖς θλίψεσιν αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐχὶ ὡς ἡμῖν ἔδοξε τῷ Παναγάθῳ ἡμῶν Θεῷ. Εἴη δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Οἱ παρ' ὑμῶν, σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ εὐγενεῖς τοῦ Γένους λογάδες, οἱ παρ' ὑμῶν καὶ τῶν συλλειτουργῶν καὶ τῶν συμπρακτόρων ἡμῶν δημιουργηθέντες χρυσοῖ κρίκοι τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὁμονοίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ἧς ἔναγχος ἠδράσθη ἡ κληρικὴ καὶ λαϊκὴ κοινοπραγία διὰ τὴν ἐκλογὴν ἡμῶν, νύσσουσι βαθέως τὴν ἄλλως τετραυματισμένην ἡμῶν καρδίαν καὶ συγκινοῦσιν ἡμᾶς εἰς τὸ ἀπερίγραπτον, καθότι οὕτω κελεύει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῖς ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ συνερχομένοις, οὕτως ἀπαιτεῖ ἡ ἱερότης ἐκλογῆς ποιμένος λαοῦ, οὕτως ἀπαιτεῖ τὸ ὕπατον συμφέρον αὐτοῦ. Εἶητε τοίνυν πάντες ἐστεφανωμένοι αἴνῳ καὶ δόξῃ Κυρίου κομίσαντες τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς καλοὶ αὐτῆς ἐργάται κλάδον ἐλαίας, ἄγκυραν σωτηρίου ὑπουργίας. Εὐλογητὸν τὸ ὄνομα Κυρίου. Εὐλογημένοι οἱ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ συναθροισθέντες καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ τῆς σωτηρίας οἰκοδομήσαντες. Εὐλογημένοι δ' ὑμεῖς οἱ ἐρχόμενοι ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου Βασιλέως Ἰσραήλ.

Τούτων οὕτως θεοστερῶς συντελουμένων, πάσης ἄλλης ἡμῖν τέως σκέψεως ἀποκλινόντες πειθηνίως κλίνομεν τὸν αὐχένα καὶ λαμβάνομεν τὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου. αἴροντες δὲ καὶ τὸν σταυρὸν Αὐτοῦ ἐπ' ὤμων ὁδεύομεν εἰς τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ μαρτύριον.

Ἀφιερούμενοι τοίνυν ἀπὸ τοῦ νῦν, παμπόθητοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πνευματικὰ τέκνα, εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἕνα αἰσθανόμεθα πόθον, μίαν ὑπουργοῦσαν ἐν ἡμῖν σκέψιν, πῶς κάλλιον δηλονότι νὰ ἐργασθῶμεν ὑπὲρ αὐτῆς, πῶς κάλλιον νὰ ἐξυπηρετήσωμεν τῷ λαῷ αὐτῆς, πῶς ἐν νόμῳ καὶ λόγῳ καὶ δικαιοσύνῃ κάλλιον νὰ δυνηθῶμεν ν' ἀντιτάξωμεν τὸ κραταιότατον αὐτῆς ὅπλον, τὸν Τίμιον Σταυρόν, εἰς τοὺς πειρασμούς· τοιούτων δὲ ὄντων τῶν διηνεκῶν ἡμῶν ἐφοδίων, ἀξιοῦμεν καὶ παρακαλοῦμεν πάντας ὑμᾶς τοὺς ἐγγύς τε καὶ τοὺς μακρὰν εἰς βοήθειαν ἡμῶν, αὐτῆς δεομένων.

Ἐν τέλει δ' ὁμολογοῦμεν τὰς δεούσας χάριτας τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ, τῷ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίῳ καὶ τῇ λοιπῇ πάσῃ ἐκλογικῇ συνελεύσει, ὁμολογοῦμεν τὰς ὀφειλομένας χάριτας τῇ Σεβαστῇ Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει. Καὶ ἐπὶ πᾶσι κηρύττομεν τὸν ἔλεον, οὗ κρύπτομεν τὴν εὐεργεσίαν, ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν τῇ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῇ Μεγαλειότητι τῷ Αὐτοκράτορι ἡμῶν Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χὰν ἐφένδη ἡμῶν, οὗ τὰ ἔτη πάμπολλα καὶ εὐτυχῆ δῴη Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Ἀλλ' ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀγνωμοσύνη δικαίως λογισθήσεται, ἂν μὴ κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ὥραν τοῦ χωρισμοῦ ἡμῶν, μετὰ δωδεκαέτιδα συμβίωσιν ἀγαθὴν ἐν ὑμῖν ἐκφράσωμεν φωνῇ μεγάλῃ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τὴν ἀγοραιτικὴν ἀδελφότητα, πρὸς πάσας τὰς ἱερὰς μονάς, πρὸς πάντας τοὺς ἐνοίκους αὐτῶν διὰ τὰς παρὰ πάντων ἐπιδαψιλευθείσας ἡμῖν περιποιήσεις καὶ βοηθείας, ὅθεν καὶ εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν πᾶσι καὶ εὐγνωμονοῦμεν καὶ εὐλογοῦμεν πάντας, εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς πατριαρχικῆς ἀντιφωνήσεως οἱ χοροὶ ἔψαλαν τὸν πολυχρονισμὸν τῆς Α. Θ. Π. καὶ εἶτα πᾶσα ἡ συνοδεία, ἡγουμένων τῶν πατριαρχικῶν κλητήρων, μετέβη εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς. Μετὰ μικρὰν αὐτόθι ἀνάπαυλαν ὁ τὴν Ἐπιτροπὴν εἰς Ἅγιον Ὄρος ἐντεῦθεν συνοδεύσας ἑλλόγιμος Σωκρ. Σολομωνίδης διευθυντὴς τῆς ἐν Σμύρνῃ συναδέλφου «Ἀμαλθείας» ὁ καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς πόλεως ταύτης ἐν τῇ Ἐκλογικῇ Συνελεύσει, στὰς πρὸ τῆς Α. Θ. Π. προσεφώνησεν Αὐτὴν ἐκ μέρους τοῦ Τύπου, διατρανώσας τὸν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἄκρον σεβασμὸν καὶ τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησιν τοῦ τελευταίου. Εἰς ταῦτα ἀπαντῶσα καταλλήλως ἡ Α. Παναγιότης ηὐχαρίστησε μὲν τὸν Τύπον, ἐπεκαλέσατο δὲ τὴν φιλογενῆ καὶ εὐσεβόρρονα αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας σύμπραξιν.

Τῇ δὲ παρελθούσῃ Κυριακῇ, 3 ἐνεστῶτος, συνῳδὰ τῇ τηλεγραφικῶς ἐξ Ἁγίου Ὄρους τῇ Α.Σ. τῷ Τοποτηρητῇ γενομένῃ ἀνακοινώσει, ἐτελέσθη μεγαλοπρεπεστάτη πατριαρχικὴ λειτουργία συλλειτουργησάντων τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἐφέσου Ἰωακείμ, ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐκεῖσε προηγουμένως μεταβάντος, Ἡρακλείας Ἱερωνύμου, Θεσσαλονίκης Ἀθανασίου, ὡσαύτως ἐκ τῆς ἐπαρχίας εἰς Ἅγιον Ὄρος μεταβάντος, Μελενίκου Ἰωακείμ, Μηθύμνης Στεφάνου, Κορυτσᾶς Γερβασίου, Γρεβενῶν Δωροθέου, πρώην Δρυϊνουπόλεως Γρηγορίου, πρώην Κάσου καὶ Καρπάθου Νείλου, πρώην Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἡλιουπόλεως Ταρασίου, ἀποσχόντων δὲ τῶν σεβασμιωτάτων Κυζίκου Κωνσταντίνου, μόλις πρό τινων ὡρῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐκεῖσε καταφθάντος καὶ τοῦ ἁγίου Χίου Κωνσταντίνου, ἕνεκεν ἀδιαθεσίας.

Κατὰ τὴν μεγάλην Εἴσοδον ἡ Α. Θ. Π. ἐμνημόνευσε τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους, τῶν ἐπιστατῶν καὶ πάσης τῆς ἁγιορειτικῆς ἀδελφότητος, τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων, τῶν παριστα-μένων συμβούλων καὶ συνοδῶν, ἐν δὲ τοῖς διπτύχοις ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος τῶν Πατριαρχείων Λαυρέντιος, ἐ-μνημόνευσε πρὸ τῆς ὡραίας Πύλης τῶν ὀνομάτων,

τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου Ἰωακείμ καὶ τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας Φωτίου καὶ Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ.

Τῆς λειτουργίας περατωθείσης, ἡ Α. Θ. Π. διέλειμεν εἰς τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα τὸ ἱερὸν ἀντίλωρον, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας πᾶσα ἡ συνοδία μετέβη εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ αὖθις τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς.

Ἐνταῦθα λαβὼν καὶ πάλιν τὸν λόγον ὁ κ. Σωκράτης Σολομωνίδης προσερώνησε τὴν Α. Θ. Π. ἐκ μέρους τῆς πόλεως Σμύρνης καὶ τῆς Ἰωνίας διατρανώσας τὴν υἱϊκὴν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα στοργὴν καὶ ἀφοσίωσιν τῶν εὐσεβοφρόνων τέκνων αὐτῆς. Καταλλήλως πρὸς ταῦτα ἀπαντῶσα ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἐξεδήλωσε τὴν ἰδιαιτέραν Αὐτῆς πατρικὴν στοργήν, ἣν τρέφει ἰδίᾳ πρὸς τοὺς αὐστηροὺς τῆς πατρῴας εὐσεβείας τηρητὰς μικρασιάτας ἀδελφούς.

Μετὰ μεσημβρίαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατηυθύνθη καὶ αὖθις εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου καὶ ἀφοῦ περιεβεβλημένος μανδύαν καὶ ὠμοφόριον ἐποιήσατο μικρὰν δέησιν ἀπεχαιρέτισε πάντας τοὺς ἁγίους Πατέρας διὰ τοῦ ἑξῆς προσφωνήματος:

Ἀδελφοί μου,

Ὁ χρόνος ῥέει καὶ τὰ πάντα παρέρχονται. Τὴν δωδεκαετῆ μεταξὺ ἡμῶν ἐν ἀγάπῃ εἰρηνικὴν καὶ ἀδελφικὴν συμβίωσιν ὁ πανάγαθος Θεὸς ηὐδόκησε νὰ διακόψῃ. Ἠγαπήθην παρ' ὑμῶν· σᾶς ἠγάπησα. Ἐτιμήθην, σᾶς ἐτίμησα. Μὲ ἐσεβάσθητε, ἐσεβάσθην καὶ ἐγὼ τὰ νόμιμα δίκαιά σας.

Ὁ χρόνος ῥέει. Ἡ ἀδεβαιότης ἀντικαθίσταται διὰ τῆς βεβαιότητος. Τὰ χθὲς ἐν προσδοκίᾳ σήμερον εἶναι γεγονότα. Χθὲς ἀνέμενον τὴν ἐπιτροπήν· σήμερον ἀναχωροῦμεν.

Ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἡμῶν οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Ἁγιορεῖται νὰ πράξωμεν εἰ μὴ τὸ καλογηρικὸν τὸ εὐαγγελικόν, ἐγὼ μὲν νὰ ζητήσω συγχώρησιν παρ' ὑμῶν καὶ Σεῖς νὰ μοὶ συγχωρήσητε.

Ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς ὥρας καὶ στιγμὰς καθ' ἃς παύει νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ λογικὸν καὶ ἐκτροχιάζεται. Ἐνδεχόμενον καὶ ἐγὼ ὡς ἄνθρωπος νὰ ἐξετροχιάσθην ποτὲ καὶ νὰ ἐλύπησα εἴτε ἀδελφόν τινα, εἴτε τὴν ἱερὰν Κοινότητα καθόλου. Ἤδη συντετριμμένη τῇ καρδίᾳ ζητῶ συγχώρησιν, σύναμα δὲ διαβεβαιῶ ὅτι καὶ ἐγὼ καὶ οἱ περιστοιχοῦντές με σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς καὶ οἱ λογάδες τοῦ Γένους οὐδεμίαν ἄλλην σκέψιν θὰ ἔχωμεν πλὴν τοῦ καλοῦ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου. Πολλάκις ἐνεκα παραγνωρίσεων συμβαίνουσαι δυσάρεστα, ἐπαπειλοῦντα καὶ καταστροφάς. Ἴσως συνέβησαν τοιαῦτά τινα ἐν τῷ παρελθόντι μεταξὺ ἡμῶν. Παρακαλῶ ὅπως ἀμφότερα τὰ μέρη ρίψωμεν πέπλον χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν τὶς ὁ ἐνώπιον τῆς ἱστορίας ὑπεύθυνος καὶ νὰ σκεφθῶμεν πάντες τὸ καλὸν πρὸς διάσωσιν τῶν ἐπαπειλουμένων. Γένοιτο.

Εἰς τὸ ἀνωτέρω συγκινητικὸν προσφώνημα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Μονῆς Λαύρας πανοσιολ. Χρυσόστομος ἀπήντησε διὰ τῶν ἑπομένων:

Μᾶς ἀφίνεις λοιπόν, πολυστοργότατε πάτερ, ἀπέρχεσαι λοιπόν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐκεῖ ὅπου φωνὴ μία τῆς Ἐκκλησίας, φωνὴ μία τοῦ Γένους, φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τὴν ὑμετέραν θειοτάτην κορυφὴν ἐπενεχθεῖσα καλεῖ αὐτὴν ἐπὶ τοὺς οἴκους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου· κατέρχεται λοιπὸν τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ Γ. Θ. Παναγιότης ἀπὸ τοῦ πολλοῦ Ἄθωνος ὡς ἄλλος Μωϋσῆς ἀπὸ τοῦ Ὄρους Σινᾶ κατέχων πλάκας οὐχὶ τὰς νομικάς, ἀλλὰ τὰς πλάκας τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος, κομίζων τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει εἰρήνην τὴν λαοσώτειραν. Τὰ εὔσημα ταῦτα εὐαγγέλια ἀπ' ἀνατολῶν μέχρι δυσμῶν διαδραμόντα ἐνωτισθεὶς καὶ ὁ ἱερὸς ἡμῶν τόπος πολυήμερα ἤδη ἄγει ἑόρτια καὶ εὐφρόσυνον θύει χαρὰν ἐπὶ τῷ πανηγυρικῷ ἀγγέλματι· ἀγάλλεται, Παναγιώτατε, τὸ Ἅγιον Ὄρος, διότι ὡς γῆ βαθεῖα καὶ πίων ἐπὶ δωδεκαετίαν ὡς τινα λαμπρὸν ἀδάμαντα κατακρύψας ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ τὴν Γ. Θ. Παναγιότητα ἀποδίδει αὐτὴν ἤδη τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει φαιδρότερον ἀποστιλβουσαν τὴν λάμψιν, τὴν ὁποίαν ἐκ τῆς μακρόθεν, ὡς ἀπό τινος ὑψηλῆς καὶ ἀνεφέλου σκοπιᾶς, ἐνδελεχοῦς καὶ ἡρέμου μελέτης τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν προσεκτήσατο Αὕτη. Μιᾷ ὄθεν φωνῇ καὶ σύμπαν τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος διὰ τῶν παριστα μένων ἀντιπροσώπων τῶν 20 εὐαγῶν βασιλικῶν καὶ πατριαρχικῶν Μονῶν χαιρετίζον καὶ προπέμπον τὴν Γ. Θ. Παναγιότητα ἐνισχύει, ὑφ' ὃν τὴν φωνὴν ταύτην «Ἔντεινε, Παναγιώτατε, ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε περιεζωσμένος ἐν δυναστείᾳ Κυρίου. Ἴσχυε, ἀνδρίζου καὶ κραταιοῦ ὅτι πάντες ἐπὶ σὲ ἐπερρίφησαν, πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπὶ σέ.' Ἀλλ' ἐν τῇ πολλαπλῇ, πολυσκόπῳ καὶ ἀκανθώδει μερίμνῃ τοῦ καλοῦ ἀγῶνος, δι' ὃν Κύριος ὁ Θεὸς ὁ τὸν χρήσιμον ἐν καιρῷ ἐγείρων, ἤγειρε καὶ τὴν ὑμετέραν θειοτάτην Κορυφὴν, ἐν τῇ διηνεκεῖ ἑβδομάδι τῶν Παθῶν, ἐν τῇ ἀνόδῳ εἰς νέαν Ἱερουσαλήμ, διότι ἀνέρχεσαι ναὶ, ἀνέρχεσαι εἰς νέαν τινὰ Ἱερουσαλὴμ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, τοῦ παθεῖν ὑπὲρ αὐτῶν, μὴ ἐπιλάθου, Παναγιώτατε Δέσποτα, μὴ καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος, τὸ ὁποῖον εἰς κατοικίαν ἠρετίσω, τὸ ὁποῖον εἰλικρινῶς ἠγάπησας καὶ ἀγαπᾷς καὶ τοῦ ὁποίου τὰ ὄντως βασιλικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ δίκαια, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, σὺ οἶδας γεραίρειν καὶ κρατύνειν· ἀλλὰ καιρὸς τοῦ ποιῆσαι, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε.

Ἀναχώρησις ἐξ ἁγίου Ὄρους.

Οὕτως ἐν συντόμῳ ἔχουσι τὰ κατὰ τὴν εἰς ἅγιον Ὄρος ἄφιξιν καὶ δεξίωσιν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ οὕτως ἡ γενομένη ἐκεῖθεν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμ. Πατριάρχῃ ἐκ μέρους τῆς ἁγιορ. Ἀδελφότητος τιμητικωτάτη προπομπή. Τὸ ἀτμόπλοιον «Κρήτη» τῆς ἑταιρείας Κουρτζῆ ἀπέραν τῇ ἑσπέρᾳ τῆς Κυριακῆς, 3 Ἰουνίου, ἐν μέσῳ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ θερμῶν ἐπευχῶν, διῆλθε τὴν πρώτην τῆς ἑπομένης διὰ Δαρδανελλίων. Συγκινητικὰ ἐπεισόδια δὲν ἐλειψαν καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ. Κατὰ τὸν πλοῦν ἐξῆλθον πρὸς ὑπάντησιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐν Δαρδανελλίοις μὲν οἱ μαθηταὶ τῶν Σχολῶν, κατὰ προηγουμένην διαταγὴν τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Κυζίκου Κωνσταντίνου, προθυμοποιηθέντος ν' ἀπάρῃ ἐνωρίτερον ἐξ ἁγίου Ὄρους, καίπερ μὴ προρθάσαντος διὰ τὴν βραδύτητα τοῦ οὗ ἐπέβαινε ρυμουλκοῦ νὰ-

συμμετάσχῃ τῆς προϋπαντήσεως, ἐν Μυριοφύτῳ δὲ ὁ ἐπίσκοπος Μυριοφύτου Σμάραγδος μετὰ ἐγκρίτων πολιτῶν καὶ μαθητῶν ὡσαύτως. Καὶ ἦτο ἐξόχως συγκινητικὸν τὸ θέαμα τῶν ἀκάκων ἐκείνων παιδίων ἐν ἐνθουσιασμῷ θρησκευτικῷ ἀδόλῳ ζητωκραυγούντων ὑπὲρ τοῦ καλουμένου νὰ διευθετήσῃ τὰς τύχας τοῦ πολυκυμάντου σκάφους τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦ ἀτμοπλοίου δ' ἐπὶ μικρὸν ἀνακόψαντος τὸν πλοῦν ἐν Δαρδανελλίοις, ἀπέβησαν αὐτοῦ ὁ σεβασμ. ἅγιος Ἐφέσου Ἰωακεὶμ, καὶ ὁ θεοφιλ. ἅγιος Ἡλιουπόλεως Ταράσιος, ἐπανακάμπτοντες εἰς τὰ ἴδια. Ἀλλὰ τὸ κοσύφωμα τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐπεφυλάσσετο φυσικῶς εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἔνθα περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ. τῆς Δευτέρας ἔφθασε τέλος ὁ μετὰ παλμῶν καρδίας ἀναμενόμενος Πρωθιεράρχης.

Ἄφιξις εἰς βασιλεύουσαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Τὸ ὀρθόδοξον τῆς βασιλευούσης πλήρωμα, ὅπερ μετ' ἀπεριγράπτου ἀγαλλιάσεως εἶχε χαιρετίσει τὴν ἐκλογὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὡς γνωρίζουσιν ἤδη οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται, ἤδη ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἐν τῷ αὐτῷ ἐνθουσιασμῷ ἔσπευδεν εἰς τὴν πανηγυρικὴν ὑποδοχὴν καὶ ὑπάντησιν Αὐτῆς. Λέμβοι, ἀτμάκατοι καὶ ἀτμόπλοια κατάμεστα κόσμου ἐξῆλθον πρὸς ὑπάντησιν, καὶ ὅτε τὸ ἀτμόπλοιον «Κρήτη» ἐνεφανίσθη περὶ τὸν ἅγιον Στέφανον ζωηρότατα ἠκούοντο ἐκ τῶν σπευδόντων εἰς προϋπάντησιν ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. καὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Τὸ ἀτμόπλοιον «Κρήτη» ἔστη ἅμα τῇ προσεγγίσει τοῦ ρυμουλκοῦ «Σταμπούλ» οὗ ἐπέβαινεν ἡ Α. Σ. ὁ Τοποτηρητής, μητροπολίτης Προύσης, μετὰ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν καὶ συμβούλων, ὡς καὶ τινων ἄλλων, ἐν οἷς ὁ ἄρχων Καποῦ κεχαγιᾶς, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγ Τόπων καὶ οἱ ἀξιότιμοι Κωστάκης ἐφένδης Καραθεοδωρῆς καὶ Ζ. Χατζόπουλος. Τούτων δ' ἀνελθόντων ἐπὶ τῆς «Κρήτης» καὶ δεξιωσαμένων τὴν Α.Θ. Παναγιότητα, ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Προύσης προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Π. διὰ τῶν ἑξῆς:

Ὡς εὖ παρέστης Παναγιώτατε Δέσποτα!

Καὶ Ἐκκλησία καὶ ὀρθόδοξον πλήρωμα χαίρουσι καὶ ἀγάλλονται σήμερον ἀπολαμβάνοντα ἡ μὲν τὸν ἐπιστήμονα καὶ μεγαλεπήβολον πηδαλιοῦχον καὶ κυβερνήτην αὐτῆς, τὸ δὲ τὸν μεγαλόφρονα καὶ φιλόστοργον ποιμενάρχην αὐτοῦ· συγχαίρει δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ συναγάλλεται ἰδίᾳ ἡ γεραρὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων χορεία καὶ τὸ ἔντιμον Ἐθνικὸν συμβούλιον καὶ βαθυσεβάστως δι' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ προσαγορεύουσί σοι τὸ «Ὡς εὖ παρέστης»!

Πάντες δὲ διὰ βεβαιοτάτης ἔχουσιν ἐλπίδος, ὅτι, ἀναλαμβάνων τὸν ἁγιώτατον καὶ ἔνδοξον Πατριαρχικὸν Θρόνον, ἐφ' ὃν, τὸ δεύτερον ἤδη, ὁμοθύμῳ ψήφῳ κλήρου τε καὶ λαοῦ, ἐκάλεσέ σε ἡ θεία Πρόνοια, κοσμήσεις καὶ αὖθις, λαμπρυνεῖς, κλείσεις καὶ ὑψώσεις αὐτόν.

Κύριος δ' ὁ Θεὸς φωτίζοι, ἐνισχύοι καὶ καθοδηγοίη σε, χαριζόμενός σοι ἅμα ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ ζωὴν μακροχρόνιον πρὸς δόξαν τῆς ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας, χαρὰν δὲ καὶ καύχημα τοῦ ἀφωσιωμένου σοι χριστεπωνύμου πληρώματος. Γένοιτο!

Εἰς ταύτην δὲ ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ εὐγενέστατοι λογάδες τοῦ Ἔθνους.

Ἀπάραντες πρὸ 12ετίας ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καὶ μεταβάντες εἰς τόπον ἡσυχίας, εἰς τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος, σκοπὸν προεθέμεθα ἵνα ἐκεῖ τερματίσωμεν τὸν βίον καὶ μὴ ἐπανέλθωμεν πρὸς ἡμᾶς.

Κατὰ τὸ 12ετὲς διάστημα τῆς ἐκεῖ διαμονῆς ἡμῶν, καίπερ συμμεριζόμενοι τὰς θλίψεις ἡμῶν ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις καὶ κακουχίαις, οὐδὲν ἄλλο ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν, εἰ μὴ νὰ εὐχώμεθα μόνον τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τοῦ Ἔθνους.

Ἀλλὰ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, φωνὴ τοῦ λαοῦ προσκαλεῖ ἡμᾶς αὖθις νὰ ἀναλάβωμεν τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Καίτοι πολὺ μέρος τῶν ἡμετέρων δυνάμεων ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς, καίτοι ἡ πορεία τῶν πραγμάτων τοῦ Γένους ἀπεθάρρυνέ με, ὑπέκυψα τὸν αὐχένα· ἀνέλαβον τὸν Σταυρόν. Ἤδη προθυμος νὰ ἐξυπηρετήσω τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν παραδίδομαι εἰς χεῖρας ὑμῶν οὐδὲν ἄλλο ἀποφέρων ἐκ τῆς ἐρημίας εἰ μὴ μόνον εἰλικρινεῖς πόθους πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀληθῶν ἡμῶν συμφερόντων.

Ἐὰν ἡ ἡμετέρα ἀγαθότης προσβῇ μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου τοῦ νὰ ὑποθέσῃ ὅτι δύναμαι νὰ πράξω τι, οὐδὲν θέλω δυνηθῇ νὰ πράξω ἄνευ τῆς ὑμετέρας ἰσχυρᾶς συναρωγῆς. Ἐγὼ γενήσομαι θυσία, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ, ἀδελφοί, ὅπως μὲ ὑποστηρίξητε.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ὀφείλομεν πάντες ἀπὸ κοινοῦ τοῦτο μὲν νὰ σεβώμεθα τὰ δίκαια τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, τοῦτο δὲ νὰ εὐχώμεθα ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ζωῆς τῆς Α. Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου ἡμῶν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χὰν αὐθέντου ἡμῶν, δεόμενοι ἵνα ὁ ὕψιστος φωτίζῃ τὴν Α.Α. Μεγαλειότητα ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ βουλῶν.

Εἶτα δὲ ἡ Α. Ε. ὁ Κωστάκης Καραθεοδωρῆς ὁ καὶ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν Ἐκλογικὴν Συνέλευσιν, προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Π. διὰ λαμπρᾶς, ἐκτενοῦς καὶ μεστῆς ἀρῶν νοημάτων καὶ εὐγενῶν συναισθημάτων προσλαλιᾶς, ἐν ᾗ ἐξεδήλου τὴν ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τοῦ σεπτοῦ Πρωθιεράρχου χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ τὴν ἐπὶ τῇ σοφῇ τῆς Α. Θ. Π. διακυβερνήσει ἀκράδαντον αὐτοῦ πεποίθησιν.

Κατόπιν ἡ «Κρήτη» ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν ἐν μέσῳ τοῦ ζητωκραυγοῦντος ἔκ τε τῶν πλοίων καὶ ἀτμακάτων, ἐκ τῶν λέμβων καὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου πλήθους, κατευθυνομένη εἰς Βαφεοχώριον τοῦ Βοσπόρου, γενέτειραν τῆς Α. Θ. Π., ὅπου ὑπάρχει καὶ ἰδιαιτέρα οἰκία Αὐτῆς.

Τῆς «Κρήτης» καταπλευσάσης πρὸ τοῦ Βαφεοχωρίου, πρὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ πυτρεπισμένης ἀποβά-

θρας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπέβη ἀτμακάτου τοῦ ἐριτίμου ὁμογενοῦς Λεωνίδου Ζαρίφη καὶ ἐντεῦθεν ἀπεβιβάσθη εἰς Βαρεοχώριον ἐν μέσῳ ἀπείρου πλήθους ζητωκραυγοῦντος καὶ ἐνθουσιωδῶς ὑποδεχομένου τὸν σεπτὸν συμπολίτην καὶ ποιμενάρχην αὐτοῦ.

Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ῥθάσης πρὸ τῆς οἰκίας Αὐτῆς, ὁμιλος ἐξ εἴκοσι καὶ πέντε μελῶν τοῦ ἐν Βαρεοχωρίῳ πρό τινος ἱδρυθέντος «ἀθλητικοῦ καὶ μουσικοῦ σωματείου» ἔψαλε λίαν ἐμμελῶς τὸν πολυχρονισμὸν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ καθηγητοῦ τῆς ᾠδικῆς καὶ μουσικολόγου ὁμογενοῦς Γεωργίου Παχτίκου. Ἐν Βαρεοχωρίῳ ἡ Α. Θ. Π. ἐξακολουθεῖ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀρίξεως δεχομένη τοὺς πολλαχόθεν τῆς πρωτευούσης σπεύδοντας νὰ ἀσπασθῶσι τὴν δεξιὰν Αὐτῆς μετὰ πολλῆς στοργῆς, σεβασμοῦ καὶ πόθου. Ἐν τοῖς πρώτοις ἔσπευσαν νὰ καθυποβάλωσι τὰ σέβη αὐτῶν καὶ ἐξαιτήσωνται τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Παναγιότητος οἱ διάφοροι πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, οἵτινες καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀρίξεως εἶχον ἐξέλθῃ εἰς προϋπάντησιν τῆς «Κρήτης» δι' ἰδιαιτέρου ρυμουλκοῦ. Πλήρης ὑγείας, ἀκούραστος καὶ ἀκαταπόνητος, ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὑποδέχεται μετὰ τῆς διακρινούσης Αὐτὴν μειλιχιότητος τοὺς πάντας, μετὰ τῶν ἀρίστων ἀπερχομένους ἐντυπώσεων καὶ δοξάζοντας τὸν Ὕψιστον ὅτι ἠξιώθησαν καὶ αὖθις νὰ ἴδωσι δρῶντα ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν σεπτὸν Ἱρωθιεράρχην. Ἡ Α. Θ. Π. θὰ παραμείνῃ ἐν τῷ ἐν Βαρεοχωρίῳ μεγάρῳ Αὐτῆς μέχρι τῆς προσεχοῦς Δευτέρας, καθ' ἣν γενήσεται ἡ ἐνώπιον τῆς Α. Α. Μ. παρουσίασις καὶ ἡ τελετὴ τῆς ἐπισήμου εἰς τὸν Πατριαρχ. Θρόνον ἐγκαθιδρύσεως.

ΠΕΡΙ ΑΛΗΘΕΙΑΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΟΜΗΤΑ ΛΕΟΝΤΑ ΤΟΛΣΤΟΗΝ

«Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς».
Λόγιον τοῦ Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ.

Λίαν ἀλγεινὴν ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν τὰ ζοφερὰ νέφη τὰ ἐπιζητοῦντα νὰ ἐπισκιάσωσι τὰς τελευταίας μαρμαρυγὰς βίου μακροῦ, φιλανθρωπίας μεστοῦ, ἐνδόξου καὶ ἀπαστράπτοντος. Ὁ διαπρεπέστατος Ρῶσος συγγραφεὺς κόμης Λέων Τολστόης διήνυσε μέχρι τοῦδε λαμπρὸν στάδιον εὐεργετικῆς καὶ κοινωφελοῦς δράσεως εἰς τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις τῆς μεγάλης αὐτοῦ πατρίδος, ἥτις ὁμολογουμένως τὰ μέγιστα χρήζει τῶν ζωογόνων φώτων τοιούτων ἐξόχων καὶ ῥηξικελεύθων ἀνδρῶν. Ἡ ἀγνὴ καὶ ἄφθονος φιλανθρωπία, ἡ καταλαμπρύνουσα ὁλόκληρον τὸν μακρὸν αὐτοῦ βίον δι' ἔργων καὶ λόγων ὑπερόχου ἀρετῆς καὶ δυνάμεως, κατέστη παροιμιώδης εἰς πολλοὺς ὡς ἔκτακτον καὶ μοναδικὸν φαινόμενον. Ἐν αὐτῷ δ' ἔβλεπον μετὰ χαρᾶς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὃν ἔκτακτος ἀξία καὶ ἱκανότης, ἀπὸ θείου τινὸς πάντως φωτισμοῦ τὰς ἀρχὰς ἔχουσα, ὁδηγεῖ εἰς τρίβους ἱκανὰς πλήρεις ζωῆς καὶ εἰς ἔργα γενναῖα ἡμεροῦντα καὶ ἐξανθρωπίζοντα τὰ ἀκατάρτιστα πλήθη. Εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι τὰ τοιαῦτα πλήθη, καὶ ἐν γένει ὁ πολὺς λαός, χρήζουσι πάντοτε χειραγωγίας παρὰ τῶν ἀνεπτυγμένων, καὶ μάλιστα παρὰ τῶν προνομιούχων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ηὐμοίρησαν δι' ἐνδελεχοῦς, σώφρονος καὶ προσεκτικῆς μελέτης, καὶ δι' ἄλλων μέσων, ἰδίᾳ δὲ διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ χάριτος, ἵνα ὑπεραρθῶσιν ὑπὲρ τὰ κοινὰ καὶ συνήθη εἰς τοὺς ἄλλους ἐδάφη, καὶ οὕτως ἀποβῶσιν ὑπὸ σπουδαιοτάτην ἔποψιν μεγάλοι εὐεργέται τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος, ἀλλὰ καὶ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος. Τοιοῦτοι δὲ εἶναι πάντες οἱ σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι καὶ ἐπιστήμονες ἄνδρες, οἱ βάσιν τοῦ βίου αὐτῶν θέμενοι τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μοχθοῦντες καὶ κοπιάζοντες. Ἐν τοῖς πρώτοις δὲ μεταξὺ τῶν συγχρόνων ἐκ τῶν τοιούτων συγκαταλέγεται ἀπὸ ἡμίσεως ἤδη αἰῶνος ὁ διάσημος Ρῶσος φιλόσοφος καὶ συγγραφεὺς κόμης Λέων Τολστόης, οὗτινος ἡ ἀγαθὴ φήμη ἀρ' ἱκανοῦ ἤδη χρόνου διέδραμε πᾶσαν τὴν ὑφήλιον.

Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὁ ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας διαπρέψας ἐν τῷ εὐγενεστάτῳ ἀγῶνι τῆς ζώσης ἀγάπης τοῦ πλησίον καὶ τῆς δαψιλοῦς εὐεργεσίας τοῦ λαοῦ, ὁ ὡς ἥλιος ζωογόνος καὶ παμφαὴς λάμπων ἐν τῷ στερεώματι τῆς ρωσικῆς τοῦ πνεύματος προόδου καὶ ἀναπτύξεως, ὁ διὰ τοῦ ἁπλέτου αὐτοῦ φωτὸς ὑπερβὰς τὰ ὅρια τῆς ρωσικῆς μελέτης καὶ σκέψεως, καὶ κοινὸν οὕτω κτῆμα καὶ καύχημα τῆς ἀνθρωπότητος γενόμενος, ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ οὗτος περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ βίου σκιαζόμενος, παρίσταται, λυπηρότατον εἰπεῖν, ὡς παραγνωρίζων καιριωτάτας γενικὰς καὶ θεμελιώδεις τῆς παρ' ἀνθρώποις ἀληθείας ἀρχάς, ὡς ἀνατρέπων, τό γ'ἐπ' αὐτῷ, ἀκρογωνιαίους λίθους τῆς ἀσφαλοῦς καὶ βεβαίας ἐπὶ γῆς προόδου τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ χείριστον πάντων, ὡς ἀποπτύων ἱερὰς ἀληθείας, ἃς πάντως ἀπὸ μακροῦ εὐλαβῶς ἐν ἑαυτῷ ἐτήρει—καὶ πιθανῶς καὶ νῦν ἔτι λανθανούσας πρὸς ὥραν τηρεῖ,—καὶ ὑφ' ἃς ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς ἐπὶ μακρὸν προήχθη καὶ θαυμασίως διέπρεψε. Τοιαῦταί τινες μομφαὶ κατὰ τοῦ κόμητος Λέοντος Τολστόη ἠρξαντο ἀπό τινος διαδιδόμεναι πρὸς μεγίστην μὲν θλῖψιν τῶν εἰλικρινῶς τιμώντων τὸν ἔξοχον ἄνδρα, πρὸς ἐπικίνδυνον δὲ δηλητηρίασιν τοῦ γοήτρου καὶ τῆς φήμης αὐτοῦ. Διὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ ὀρθόδοξος ἀρχὴ τῆς χώρας αὐτοῦ ἐνόμισε πρέπον ἵνα προβῇ εἰς τὴν ἀλγεινοτάτην καὶ τὴν καρδίαν παντὸς εὐσεβοῦς καὶ φιλαδέλφου καταθλίβουσαν ἀπόφασιν, καὶ ἀπο-

κόψῃ ἐκ τῆς ὁλομελείας τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τοιοῦτον ἕξοχον καὶ πολύτιμον αὐτῆς μέλος, βεβαίως πάντοτε ἀφορῶσα εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων.

Ἀλλ' ὑπῆρχεν ἆρά γε ἀναπόδραστος ἀνάγκη μιᾶς τοιαύτης λυπηρᾶς καὶ αὐστηρᾶς ἀποφάσεως τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἐναντίον τοιούτου μεγάλου ἀνδρός; Ἢ μὴ ἆρά γε ὁ διάσημος συγγραφεὺς καὶ φιλόσοφος δι' ἠπιωτέρων καὶ φιλοστοργοτέρων μέσων ἦτο δυνατὸν νὰ κατανοήσῃ τὸν μέγαν κίνδυνον καὶ τὴν ἀνεπανόρθωτον ζημίαν, καὶ οὕτως ἀπαραμείωτον νὰ διατηρήσῃ τὴν ἔκπαγλον αὐτοῦ καὶ παγκόσμιον δόξαν μέχρι τοῦ τάφου καὶ πέραν τούτου; Ἡμεῖς δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ κρίνωμεν καὶ ἐπιτιμήσωμεν προσηκόντως τὸ θλιβερὸν γεγονὸς ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν· διότι δὲν δυνάμεθα νὰ γινώσκωμεν πολλὰς λεπτομερείας τῆς ἀνελίξεως καὶ τῆς ἐσωτερικῆς, ὡς εἰπεῖν, ἀναπτύξεως αὐτοῦ. Ἀνομολογοῦμεν ὅμως καὶ ἀναγνωρίζομεν, ὅτι, ὅπως ποτ' ἂν ἔχωσιν αἱ λεπτομέρειαι καὶ ἡ ἐπὶ μέρους ἀνέλιξις τοῦ ζητήματος, πᾶσα νόμιμος ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ἐκπροσωποῦσα καὶ ὑπερασπίζουσα τὴν κοινὴν θρησκευτικὴν ὁμολογίαν, ὀφείλει καὶ δικαιοῦται νὰ προνοῇ περὶ τοιούτων ζητημάτων, καὶ προσηκόντως σταθμωμένη καὶ πρόσωπα καὶ πράγματα καὶ περιστάσεις ὡς καλὴ οἰκονόμος μυστηρίων τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐπιβάλλῃ ἠπίους ἢ αὐστηράς, ἀλλὰ πάντοτε δικαίας καὶ φιλοστόργους, τιμωρίας, εἰς ἓν κυρίως καὶ μόνον ἀφορῶσα, τὴν θεραπείαν τοῦ πάσχοντος καὶ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν. Τοιοῦτο δέ τι φαίνεται σκεψαμένη καὶ ἡ ἀνωτάτη ὀρθόδοξος ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἐν Ρωσίᾳ, καὶ οὕτω προέβη εἰς τὴν λυπηρὰν ἀπόφασιν, ἀφ' οὗ βεβαίως προηγουμένως μετῆλθε πάντα τὰ ἠπιώτερα μέσα πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν εὐθεῖαν.

Καὶ λοιπὸν οὕτως, ἢ ἄλλως, μία νόμιμος, κῦρος ἔχουσα, καὶ συνεπῶς σεβαστὴ ἀπόφασις ἐξηνέχθη κατὰ τοῦ κόμητος Λέοντος Τολστόη ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας. Τὸ γεγονὸς τοσοῦτον λυπηρὸν ὑρίσταται πλέον, καὶ ἡ δοκιμασία πρέπει νὰ διατρέξῃ τὴν κανονικὴν αὐτῆς πορείαν ἐντὸς βραχυτέρου ἢ ἐκτενεστέρου χρονικοῦ διαστήματος μέχρι τελείας ὑρέσεως καὶ ἀπαλλαγῆς, ὡς ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχόμεθα. Διότι τῇ ἀληθείᾳ μεγίστην καὶ ἀνεπανόρθωτον ζημίαν λογιζόμεθα τὴν μέχρι τέλους ἐμμονὴν τοιούτου ἀνδρὸς ἐν τῷ ἀκουσίῳ μᾶλλον ἢ ἑκουσίῳ παραπτώματι. Ἄνθρωπος δὲ πολυσχιδοῦς σοφίας καὶ γνώσεως καὶ πείρας μακρᾶς, ἄνθρωπος θυσιάσας, δυνάμεθα μετὰ θάρρους νὰ εἴπωμεν, τὴν ἰδίαν φιλαυτίαν καὶ ἀνάπαυσιν χάριν τῆς ζώσης ἀγάπης τοῦ πλησίον, ἄνθρωπος ἀκμαῖον καὶ ζωηρὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸ συναίσθημα τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας, βεβαίως ἔχει ἐν ἑαυτῷ θησαυροὺς σωφροσύνης καὶ συνέσεως, ἵνα μὴ ἐν βραχείᾳ στιγμῇ θερμοτέρας σκέψεως καὶ ὑπούλου ἐγωισμοῦ κατασυντρίψῃ τὸ μέγα καὶ εὐγενὲς αὐτοῦ ἔργον καὶ κατασυντριβῇ καὶ αὐτός. Τί λοιπὸν ὑπολείπεται εἰς αὐτὸν νὰ πράξῃ; Τίνα δίκαια καὶ ἰσχυρὰ μέσα δύναται νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἔντιμον καὶ ἀξιοπρεπῆ ἄμυναν, πρὸς ἁρμοδίαν ἀπολογίαν καὶ κατὰ τὸ ἐνὸν διάλυσιν τῶν ἀφορμῶν τοιαύτης ἐκκλησιαστικῆς ἀποφάσεως; Ἀναμφιβόλως λόγοι ἥρεμοι καὶ ἀπαθεῖς, λόγοι σοφοὶ καὶ συνετοί, λόγοι μετριοφροσύνης καὶ ἀληθείας μεστοί, λόγοι φρονήσεως καὶ ἀγάπης καὶ φιλαδελφίας, εἶναι τὸ κάλλιστον καὶ ἀποτελεσματικώτατον φάρμακον εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Οὐδεὶς δὲ οὕτω δύναται ν' ἀπαλλάξῃ ἑαυτὸν πάσης δικαίας ἢ ἀδίκου μομφῆς καὶ κατηγορίας, ἢ αὐτὸς οὗτος ὁ κατηγορούμενος, προσάγων τὴν ἀκατάβλητον δύναμιν τοῦ ἰδίου δικαίου μετὰ πάσης ὑπομονῆς καὶ ταπεινώσεως, καὶ ἐπὶ τέλους ἀνομολογῶν μετὰ γενναίας εὐγενείας καὶ ἀληθῶς ἀνδρικοῦ φρονήματος τὴν ἰδίαν ἀπάτην. Τῇ ἀληθείᾳ δὲ οὐδὲν ἀγαστότερον ὑπάρχει μιᾶς τοιαύτης ἐν δοκιμασίαις συμπεριφορᾶς, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἀναπαύει καὶ παρηγορεῖ τὸν νουνεχῆ παρὰ τὴν ἑκουσίαν ἀνομολόγησιν καὶ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ δελέατος τῆς πλάνης, ἥτις πολλάκις προβάλλει ἐν τύπῳ ἀληθείας.

Ἕκαστος τῶν εἰλικρινῶς ἀγαπώντων καὶ τιμώντων τὸν ἔνδοξον συγγραφέα ἀναμένει παρ' αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ πρόσφορον καὶ μεμετρημένην συμπεριφοράν, μίαν ἔντιμον καὶ σώφρονα ἀπολογίαν ἀκυροῦσαν καὶ οὐχὶ ἐπικυροῦσαν τὴν λυπηρὰν ἀπόφασιν τῆς ἀνωτάτης ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἐν Ρωσίᾳ. Ἕκαστος μετὰ πόθου καὶ γλυκείας ἐλπίδος ἀναμένει ἵνα ἐν βραχεῖ διαλυθῶσι τὰ ζοφερὰ νέφη καὶ ἀναλάμψῃ πάλιν πλῆρες καὶ ἀνέφελον το κλέος τοῦ Ρώσου φιλοσόφου καὶ συγγραφέως καθ' ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον. Ἔπραξε τοῦτο μέχρι τοῦδε ὁ κόμης Λέων Τολστόης; Καὶ ἐὰν μέχρι τοῦδε τοῦτο δὲν ἔπραξεν, εἶναι ἆρά γε ἀδύνατον μετ' ὀλίγον νὰ πράξῃ αὐτό; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα, περὶ ὃ μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἀμεροληψίας καὶ ἀγάπης θὰ ἐνασχοληθῶμεν ἐν τοῖς ἑπομένοις, οὐδὲν ἄλλο ἐπιζητοῦντες εἰ μὴ τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ καὶ τὸν θρίαμβον τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου πρὸς κοινὸν ἀγαθόν. Εἴθε δὲ οἱ λόγοι ἡμῶν νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας ἐκείνου, ὑπὲρ οὗ κυρίως τὸ ἔργον τοῦτο ἀνελάβομεν.

(ἕπεται συνέχεια)

† Ο ΑΓΧΙΑΔΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—**Εὐχαριστήρια πρὸς τὸν Ἄνακτα.**— *Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ἅμα τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει εἰς Βαφεοχώριον ἀνέθηκε τῇ Α. Ε. τῷ ἄρχοντι Μ. Λογοθέτῃ Σταυράκῃ βέη Ἀριστάρχῃ ὅπως μεταβὰς εἰς τὰ ἐν Γιλδὶζ ἀνάκτορα ὑποβάλῃ διὰ τῆς ἀρχιγραμματείας τῷ σεπτῷ Ἄνακτι τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς διαπύρους εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ ταῖς ἐπιδαψιλευθείσαις τῇ Α. Θ. Π. περιτράνοις ἐνδείξεσιν εὐμενείας καὶ εὐνοίας.*

Τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου ἐκπληρώσαντος τὴν ἐντολὴν τῆς Α. Θ. Π., ὁ μεγάθυμος Ἄναξ ηὐδόκησε καὶ αὖθις νὰ διατάξῃ, ὅπως διερμηνευθῇ τῇ Α. Θ. Π. ἡ πλήρης αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴ εὐαρέσκεια.

—*Ἐπισκέψεις.*—Ἀπὸ τῆς ἀφίξεως Αὐτῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξακολουθεῖ καθ' ἑκάστην δεχομένη τὰς ἐπισκέψεις ἱεραρχῶν, λογάδων, τραπεζιτῶν, λογίων καὶ λοιπῶν.

Πλὴν τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν καὶ τῶν ἐντίμων συμβούλων τὴν Α. Θ. Π τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐπεσκέψαντο καὶ ἡ Α. Μ. ὁ πατριάρχης πρώην Ἀντιοχείας, αἱ ΑΑ. ΣΣ. οἱ μητροπολῖται Χαλκηδόνος Γερμανὸς καὶ Δέρκων Καλλίνικος, αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Μαυροβουνίου Βάκης, ὁ πρώην ἡγεμὼν τῆς Σάμου Κ. Βαγγάνης, Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆς, ἀρχιμεταφραστὴς τῶν ἀνακτόρων, Κ. Καραθεοδωρῆς μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, ἀπεσταλμένοι διαφόρων πρεσβειῶν καὶ πάμπολλοι ἄλλοι ὧν ἀδυνατοῦμεν ἐλλείψει χώρου ἵνα ἀναφέρωμεν τὰ ὀνόματα.

Τηλεγραφικῶς δὲ συνεχάρη τῇ Α. Θ. Π. ἡ Α. Μακαριότης ὁ ἐν Χάλκῃ ἐφησυχάζων πατριάρχης πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημος καὶ ἄλλοι πολλοί.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Γρεβενῶν Δωρόθεος. Τῇ Α. Σεβασμιότητι ἠυχήθη τὰ εἰκότα ἤδη ἀπὸ τῆς παραμονῆς ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ ἀποχωριζόμενος ἡ Α. Θ. Παναγιότης, συνεχάρησαν δ' οἱ σεβασμ. Συνοδικοί, οἱ παρεπιδημοῦντες ἀρχιερεῖς, τὰ μέλη τοῦ Δ.Ε.Μ.Συμβουλίου, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καὶ πάμπολλοι ἄλλοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς.

Ὡσαύτως πολλοὶ τῶν ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου συνεχάρησαν τῇ Α.Σ. τηλεγραφικῶς καὶ πλεῖστοι ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ.

—*Ἐγκαθίδρυσις Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.*— Ἰδιαιτέρα ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Χίου Κωνσταντίνου καὶ Γρεβενῶν Δωροθέου καὶ τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων Ἰωάννου Χατζοπούλου καὶ Σόλωνος Καζανόβα συνεβουλεύσατο τὸ εἰδικὸν πρόγραμμα τῆς τελετῆς τῆς παρουσιάσεως καὶ τῆς ἐπισήμου ἐγκαθιδρύσεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', γεννησομένης, ὡς γνωστόν, τῇ προσεχεῖ Δευτέρᾳ.

Πρώην Ἀδριανουπόλεως Ματθαῖος.—Ἐν γήρᾳ πίονι παρέδωκε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τῷ Πλάστῃ γερ. ἱεράρχης ὁ ἀοίδιμος πρώην **Ἀδριανουπόλεως Ματθαῖος**, ὅστις ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου ἀποσυρθεὶς ἕνεκα γήρατος ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦ διακονίας τῆς Ἐκκλησίας ἐφησύχαζεν ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ πόλει τῶν Βρυούλλων.

Ὁ θάνατος ἠγγέλθη ἐκεῖθεν τηλεγραφικῶς τῇ Α. Θ. Π. ὑπὸ τοῦ σεβασμ. ἁγίου Ἐφέσου Ἰωακείμ.

Ὁ μεταστὰς ἀρχιερεὺς προαχθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ἐξελέγη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1867 μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως καὶ ἐντεῦθεν μετὰ ἐννέα ἐτῶν ποιμαντορίαν μετετέθη κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1876 εἰς τὴν μητρόπολιν Πελαγονίας. Καὶ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην λυσιτελῶς ἐπὶ ἑνδεκαετίαν ποιμάνας, τῷ 1887, πατριαρχεύοντος Διονυσίου τοῦ Ε', προήχθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Ἀδριανουπόλεως. Μετὰ δύο καὶ πλέον ἔτη ὑποβαλὼν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας ταύτης παραίτησιν ἀπῆλθεν εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ ἔνθα καὶ ἐφησύχαζεν.

Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ ἀοιδίμου ἱεράρχου. !

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. πρωτ. 471

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεὶ Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. πρωτοκ. 6581 καὶ ἡμερομ. 3 Νοεμβρίου 1898 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Δάφνης, θυγατρὸς Νικολάου, μαγείρου, κατοίκου τῆς ἐν Ὑψωμαθείοις ἐνορίας τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Κωνσταντίνου Ἰορδάνου, τέως μὲν κατοίκου τῆς αὐτῆς ἐνορίας καὶ ὑπαλλήλου τῶν σιδηροδρόμων Ρωμυλίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος,

Παρέχει αὐτῷ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων κατὰ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδιδομένης ταύτης ἀποφάσεως μέσων ὁριζομένης προθεσμίας ἥτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως διὰ τὴν ἀνακοπὴν καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει,

Διατάσσει ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καί,

Ἐπιτίθησιν τῷ ἐναγομένῳ ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑπτακόσια τριάκοντα καὶ τέσσαρα (ἀριθμ. 734), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος. 2

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 6 Νοεμβρίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 24

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΑΝΑΡΡΗΣΙΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΙΩΑΚΕΙΜ τοῦ Γ'

τὸ δεύτερον

Ἂν ἡ ἡμέρα τῆς πρώτης ἐπισήμου πρὸ τῆς Α.Α. Μεγαλειότητος τοῦ Ἄνακτος παρουσιάσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ τῆς ἐπισήμου Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐνθρονίσεως εἶναι πάντοτε ἡμέρα πανηγυρικῆς ἐκδηλώσεως χαρᾶς καὶ πνευματικῆς εὐφροσύνης τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος τῆς πρωτευούσης, ἀλλ' ἐξαιρετικῶς τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ῥηθεῖσα ἡμέρα τὴν φοράν ταύτην, τὸ δεύτερον ἐπισήμως ἀνερχομένου τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῆς Α. Θ. Π., τοῦ κατ' ἐξοχὴν λαοποθήτου πατριάρχου, Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Αἱ κατ' αὐτὴν ἐκδηλώσεις ἔνθεν μὲν τῆς εἰλικρινοῦς ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν φιλόλαον ἡμῶν ἄνακτα Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τὸν Β', ἐτέρωθεν δὲ τοῦ ἄκρου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Α. Θ. Π., τὸν σεπτὸν ἡμῶν πρωθιεράρχην, τοῦ ὁμογενοῦς τῆς πρωτευούσης λαοῦ, ὑπῆρξαν ἀνάλογοι πρὸς τὰς γενομένας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς καὶ κατὰ τὴν τῆς ἀφίξεως εἰς βασιλεύουσαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, περὶ ὧν ἐγκαίρως ἤδη ἐγράψαμεν. Πλῆθος ἄπειρον λαοῦ εἶχε συγκεντρωθῇ ἀπὸ πρωΐας εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς πόλεως, δι' ὧν ἔμελλε νὰ διέλθῃ ὁ λαοφιλὴς πρωθιεράρχης, ἀναμένοντος νὰ ἴδῃ διερχομένην καὶ εὐλογοῦσαν αὐτὸν τὴν Α. Θ. Π., εἰς ἣν καὶ ἡ Σ. Α. Κυβέρνησις, ἡ πατρικῶς ἐπινεύουσα εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν δικαίων πόθων τῶν πιστῶν ὑπηκόων Αὐτῆς, εὑρεστήθη νὰ παράσχῃ τρανὰ δείγματα ἐξαιρετικῆς εὐνοίας καὶ ἐκτιμήσεως. Τὰ κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην παρουσίασιν καὶ ἐνθρόνισιν ἔχουσιν ἐν συντόμῳ ὡς ἑξῆς·

Διαμηνυθέντος ἁρμοδίως τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος, ὅτι ἡ Α.Α. Μεγαλειότης, ὁ σεπτὸς ἡμῶν ἄναξ ἔμελλε νὰ δεχθῇ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπισήμως τῇ δευτέρᾳ, 11 μεσοῦντος, ὡς προηγουμένως περὶ τούτου ἠγγείλαμεν, ἐσχηματίσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἰδιαιτέρα Ἐπιτροπή, ἥτις καὶ καθώρισε τὰ τῆς ἐπισήμου ἐνθρονίσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Συμφώνως τῷ προγράμματι τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπῆς οἱ συνοδεύσοντες τὴν Α. Θ. Παναγιότητα κατὰ τὴν τελετὴν διετάσσοντο ὡς ἑξῆς:

ΤΜΗΜΑ Α'.

Οἱ ἐκ Βογιατζῆ-κιοϊ μέχρι τῶν Ἀνακτόρων συνοδεύσοντες τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἐκεῖθεν μετὰ τῆς ἐν Σιρκετζῇ ἑτέρας συνοδείας ἑνωθησόμενοι.

Α'.

Χωροφύλακες ἔφιπποι.

Β'.

Τέσσαρες κλητῆρες ἔφιπποι ἀνὰ δύο

Γ'.

Ἐξ ἱερεῖς ἔφιπποι

Δ'.

Τελετάρχης ἔφιππος Ν. Α. Νικολαΐδης.

Ε'.

Ὁ ἄρχων Πριμικ. Ἀντ. Γαζιάδης καὶ δύο εὐταξίαι ἑκατέρωθεν

ΣΤ'.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης

Ζ'.

Ἐξ περὶ τὴν ἁμαξαν ἱεροδιάκονοι ἔφιπποι

Η'.

Οἱ Σεβασμ. ἅγιος Τοποτηρητὴς καὶ ὁ ἅγιος Ἀμασείας

Ὁ ἄρχων Καποῦ-κεχαγιᾶς

Θ'.

Χωροφύλακες ἔφιπποι.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Οἱ ἐκ Φαναρίου εἰς Σιρκετζῆ μεταβησόμενοι καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην καὶ ξεῖς τὰ Πατριαρχεῖα συνοδεύσοντες τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Α'.

Δύο κλητῆρες ἔφιπποι

Β'.

Τέσσαρες ἱερεῖς ἔφιπποι

Γ'.

Τελετάρχαι ἔφιπποι

Ν. Ἀ. Νικολαΐδης, Γ. Λεμονίδης καὶ Θ. Φαρμακόπουλος

Δ'.

Ἀρχιερεῖς, Σύμβουλοι, Πατριαρχ. ὑπάλληλοι καὶ λοιποὶ

Ἡρακλείας Ἱερώνυμος	Ζήσης Θ. Ζήσης
Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος	Ἀλέξανδρος Γάγκος
Ἰωαννίνων Γρηγόριος	Ἀντώνιος Σούρλας
Ἰκονίου Ἀθανάσιος	Ἰωάννης Μαμόπουλος
Βερροίας Κωνστάντιος	Ἱπποκράτης Ζαγκαράρης
Μελενίκου Ἰωακεὶμ	Τζῶν Χατζόπουλος
Μηθύμνης Στέφανος	Σόλων Καζανόβας
Μεσημβρίας Χαρίτων	Ἐμμανουὴλ Ραχτιβὰν
Βάρνης Πολύκαρπος	Δ. Ξανθόπουλος
Χίου Κωνσταντῖνος	Ἰωάννης Τανταλίδης
Καρυτσᾶς Γερβάσιος	Ἰωάννης Χλωρὸς
Στρωμνίτσης Σωφρόνιος	Συμεὼν Παπαδάκης
Γρεβενῶν Δωρόθεος	Μ. Χαρτοφ. Μ. Γεδεὼν
Κασσανδρείας Λεόντιος	Σ. Κωνσταντινίδης καὶ Ἰ. Βαρούτης.
Λιτίτσης Νικηφόρος	Ἰ. Σταυρίδης καὶ Δ. Τσολακίδης.
Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης	Μ. Δανέζης καὶ Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀντιπρόσωποι ἁγίου Ὄρους Χρυσόστομος Λαυριώτης, Χαρίτων Κουτλουμουσιανός, Ἰάκωβος Γρηγοριάτης, καὶ Ἰωακεὶμ Ἰβηρίτης

Ἀντιπρόσωποι ἁγίου Ὄρους οἱ τῶν Ἰβήρων Πορφύριος, Ἀθανάσιος καὶ Σπυρίδων καὶ Ἀλ. Βρυέννιος

Οἱ ἀκόλουθοι τῆς Α. Θ. Παναγιότητος

Ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀρχιγραμματεὺς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, Κ. Σαραφιανὸς καὶ Κ. Θωμάδης

Ἀρχιμανδρῖται Μιχαὴλ Κλεόβουλος καὶ Γρ. Κωνσταντινίδης, Ἀθ. Πιπέρας καὶ Ἰ. Βασιάδης

Ἀρχιμανδρ. Καλλίνικος Δελικάνης, Μ. Ἐκκλησιάρχης, Ἐπόπτης Σχολῶν καὶ Ν. Παγανᾶς

Ἐπίτροπος Παναγίου Τάφου καὶ ὁ τοῦ ἁγίου Ὄρους, Παῦλος Κέπετζης καὶ Ἀρ. Ζαχαράδης

Ἐπίτροπος Σινᾶ, Νομικὸς Σύμβουλος Κ. Βοντζαλίδης καὶ Γ. Βρυέννιος.

Ὅθεν ἰδιαιτέρα αὐτοκρατορικὴ ἀπόκλητος, τεθεῖσα εἰς διάθεσιν τῆς Α. Θ. Π., παρέλαβεν Αὐτὴν περὶ ὥραν τρίτην καὶ ἡμίσειαν τῆς πρωΐας ἐκ Βαρσοχωρίου συνοδευομένην ὑπὸ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Ἀμασείας Ἀνθίμου, Προύσης Ναθαναὴλ καὶ Χίου Κωνσταντίνου ὡς καὶ ὑπὸ τῶν ΑΑ. ΕΕ. τοῦ Τεσριφατζῆ Φετχῆ βέη, τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου καὶ τοῦ ἄρχοντος Καποῦ-κεχαγιᾶ καὶ ἀπεβίβασεν εἰς Διπλοκιόνιον, ὁπόθεν ἐν συνοδίᾳ τῶν ἐν τῷ σχετικῷ τμήματι τοῦ προγράμματος ἀναφερομένων ἡ Α. Θ. Π. ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ. Μετὰ βραχεῖαν αὐτόθι ἀνάπαυλαν, ἡ Α. Α. Μ. ὁ λαοφιλὴς καὶ σεπτὸς Ἄναξ ἐδέξατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ, φέρων ἐξαιρετικῶς τὴν ἐπίσημον στολὴν καὶ τὴν σπάθην. Ἡ Α. Θ. Π. φέρουσα τὰ παράσημα Αὐτῆς καὶ συνοδευομένη ὑπὸ τῶν προμνησθέντων τριῶν μητροπολιτῶν τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου καὶ τοῦ Καποῦ-κεχαγιᾶ ὡδηγήθη ἐνώπιον τῆς Α. Α. Μ. ὑπὸ τοῦ Μ. τελετάρχου Ἰβραχὶμ βέη καὶ προσεφώνησε τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα διὰ τῆς ἑπομένης προσλαλιᾶς:

Μεγαλειότατε Αὐτοκράτορ!

Εὐδοκίᾳ τοῦ Παναγάθου Θεοῦ ἡ Ὀρθόδοξος Πατριαρχικὴ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς πρωτευούσης τοῦ Ὑμετέρου Αὐτοκρατορικοῦ Ὑψηλοῦ Κράτους, διὰ τῶν νομίμων Αὐτῆς ἀντιπροσώπων ἐξελέξατό με τὸ δεύτερον ἤδη Πατριάρχην Αὐτῆς.

Ἡ Ὑμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης ἐν τῇ μεγαθυμίᾳ Αὐτῆς νόμῳ στοιχοῦσα ηὐδόκησε νὰ περιβάλῃ τὴν ἐκλογήν μου ταύτην διὰ τῆς ὑψηλῆς Αὐτοκρατορικῆς αἴγλης, περιτράνως οὕτω δεικνύουσα τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς εὔνοιαν πρὸς τὸ εὐπειθὲς καὶ νομοταγὲς ὀρθόδοξον πλήρωμα τοῦ Γένους μου καὶ πρὸς Ἐμὲ αὐτὸν τὸν ἔνθερμον εὐχέτην Αὐτῆς.

Πορισταμένος λοιπὸν ἤδη τὸ πρῶτον, Ὑμετέρᾳ Αὐτοκρατορικῇ κελεύσει, ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, ὑποβάλλω ταπεινῶς τὰ θερμὰ εὐχαριστήρια καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἅπαντος τοῦ ὀρθοδόξου Χριστιανικοῦ ὑπηκόου Αὐτῆς, ἅπαντος τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ Ἐμοῦ τοῦ βαθυσεβάστως ἐνώπιον Αὐτῆς ἱσταμένου.

Κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ὥραν τῆς ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος παραστάσεώς μου, καθῆκόν μου ἡγοῦμαι ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπιβαλλομένων νὰ διαβεβαιώσω Αὐτῇ ὅτι κύριον μέλημα τῆς πνευματικῆς μου ὑπουργίας ἔσεται κατὰ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας μου ἡ μετὰ πίστεως, ἀφοσιώσεως καὶ εἰλικρινείας ὑπουργία εἰς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Αὐτοκρατορικῆς Με-

γαλειότητος καὶ τὰ Αὐτοκρατορικὰ δίκαια Αὐτῆς, πεπεισμένος ὢν ὅτι δὲν θέλει ἀποστερήσει με τῆς Αὐτοκρατορικῆς δικαιοσύνης εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν Πατριαρχικῶν χριστιανικῶν ὑποθέσεων ἡ Ἡμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης, ἣν διαφυλάττοι ὁ Ὕψιστος διηνεκῶς ὑπὸ τὴν ἄμαχον Αὐτοῦ προστασίαν καὶ ἐνδυναμοῖ εἰς τὸ μέγα καὶ ἱερὸν Βασιλικὸν Αὐτῆς ἔργον, ὑπὲρ πάντων τῶν ὑπηκόων Αὐτῆς. Ἀμήν.

Τὴν προσφώνησιν ταύτην μεθηρμήνευσε πάραυτα ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης, ἡ δὲ Α. Α. Μ. ἀπαντῶσα ηὐδόκησεν νὰ ἐκδηλώσῃ ἔνθεν μὲν τὰ πατρικώτατα Αὐτῆς πρὸς τὸ Γένος τῶν Ρωμαίων αἰσθήματα, ἑτέρωθεν δὲ τὴν ἐξαιρετικὴν Αὐτῆς εὔνοιαν καὶ ἐκτίμησιν πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ σεπτοῦ πατριάρχου καὶ ἐθνάρχου, ὡς καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ καὶ ἐκ δευτέρου ἐκλογῇ, ὡς οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Δείγματα δὲ ἰδιαιτέρας αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας παρεχόμενος ὁ σεπτὸς Ἄναξ, ηὐδόκησεν, ὅπως τοῦτο μὲν ἐκφράσῃ τὴν ἐπιθυμίαν, ἵνα καὶ αὖθις ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἕδῃ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, δεχόμενος Αὐτὴν εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν, τοῦτο δὲ ἀπονείμῃ Αὐτῇ τὸ μέγα παράσημον Ὀσμανιὲ ἀδαμαντοκόλλητον. Γενομένων δὲ τῶν καταλλήλων συστάσεων καὶ περὶ τῶν συνοδευόντων τὴν Α. Θ. Π. μητροπολιτῶν, ἡ Α. Α. Μ. εὐηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ αὐτοκρατορικὰ παράσημα ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν, ἤτοι τῷ μὲν ἁγίῳ Προύσης τὸ παράσημον Ὀσμανιὲ α' τάξεως, ἐκφράσας αὐτῷ τὴν αὐτοκρατορικὴν εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ συνετῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων τῆς τοποτηρητείας, τῷ δὲ ἁγίῳ Ἀμασείας τὸ Μετζηδιὲ α' τάξεως καὶ τῷ ἁγίῳ Χίου, τὸ πρῶτον ἤδη παρασημοφορουμένῳ, τὸ αὐτὸ παράσημον τρίτης τάξεως.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς παρουσιάσεως ἡ Α.Θ.Π. ἀνεπαύθη ἐπὶ μικρὸν μετὰ τῆς συνοδίας αὐτῆς εἰς παρακείμενον δωμάτιον, περὶ δὲ τὴν 7 ὥραν τουρκιστὶ ἅπασα ἡ συνοδία ἐξεκίνησε τῶν ἀνακτόρων, προπεμπομένη μετὰ τῶν νενομισμένων τιμῶν, καὶ κατηυθύνθη εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην. Τῆς ἐπισήμου πομπῆς προηγεῖτο ἔφιππος ὁ ἄρχων πριμικήριος, φέρων τὸ «χαζράνιον», σύμβολον τῆς πατριαρχικῆς ἐξουσίας.

Καθ' ὁδὸν πλῆθος ἄπειρον ἦν παρατεταγμένον ἀκατέρωθεν, μετ' εὐλαβείας ἀποκαλυπτόμενον καὶ χαιρετίζον τὴν Α. Θ. Π., εὐλογοῦσαν πατρικῶς τοὺς πάντας, χαρμοσύνως δ' ἠκούοντο αἱ τῶν ναῶν κωδωνοκρουσίαι. Ἐν δὲ τῇ κεντρικῇ ὁδῷ τοῦ Γαλατᾶ ἐξῆλθον εἰς προϋπάντησιν τῆς Πατριαρχικῆς συνοδίας τὸ πρεσβυτέριον τῶν ἐν Γαλατᾷ ἱερῶν Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ χωρεπισκόπου ἁγ. Συνκάδων, ὡς καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν ἐκπαιδευτηρίων μετὰ τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν. Περὶ τὴν 7 1/2 ὥραν τουρκιστὶ ἡ συνοδία διελθοῦσα διὰ τῆς μεγάλης γεφύρας τοῦ Καράκιοϊ ἔφθασεν εἰς Σιρκετζῆ, ὅπου ἀνέμενεν ἤδη αὐτὴν τὸ ἕτερον τμῆμα τῆς πατριαρχικῆς συνοδίας, ὅπερ καὶ ἐνωθὲν μετὰ τοῦ πρώτου τμήματος ἀπετέλεσε τὴν μέχρι τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, καὶ ἀπὸ ταύτης μέχρι τῶν Πατριαρχείων πατριαρχικὴν συνοδίαν. Φθάσα εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέφθη πρῶτον τὴν Α. Υ. τὸν Μ. Βεζύρην Χαλὴλ Ριφὰτ πασᾶν, ὅστις καὶ ὑπεδέξατο μετ' ἐξαιρετικῶν τιμῶν τὸν κλεινὸν Πρωθιεράρχην. Τὴν Α. Υ., μεθερμηνεύοντος τοῦ ἄρχοντος Καποῦ Κεχαγιᾶ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσεφώνησεν ὡς ἀκολούθως :

Ὑψηλότατε,

Ἀξιωθεὶς μεγαθύμῳ Αὐτοκρατορικῇ εὐμενείᾳ ἵνα παραστῶ ἐνώπιον τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος καὶ ὑποβάλω Αὐτῇ πρεπόντως τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης ἐμοῦ, τῆς Ἐκκλησίας μου καὶ τοῦ Ἔθνους μου ἐπὶ τῇ Αὐτοκρατορικῇ κυρώσει τῆς ἐκλογῆς μου, τὸ δεύτερον ἤδη ὡς Ἀρχιεπισκόπου καὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Ἡμετέραν εὐμενεστάτην μοι Ὑψηλότητα προσερχόμενος, ὑποβάλλω Αὐτῇ καὶ πάσῃ τῇ Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει τὴν βαθεῖαν πάντων ἡμῶν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν προθύμως προσενεχθεῖσαν Κυβερνητικὴν συνδρομὴν εἰς νόμιμον ἀποπεράτωσιν πάντων τῶν τὴν ἐκλογήν μου ἀφορώντων.

Μετὰ τὴν ὀφειλετικὴν ταύτην ἔκφρασιν τῆς βαθείας ἡμῶν πάντων εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Ἡμετέραν εὐμενεστάτην μοι Ὑψηλότητα καὶ ἅπασαν τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν, παρακαλῶ Αὐτήν, ὅπως πάντοτε μετ' εὐμενείας καὶ δικαιοσύνης ἀποβλέπῃ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν Πατριαρχείων ἀποδίδουσα οὕτως αὐτοῖς τὸ δίκαιον, εὐχόμενος Αὐτῇ τὴν ἐξ ὕψους Θείαν ἀντίληψιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν Αὐτῆς καθηκόντων, ἅτινα Αὐτοκρατορικῇ ἐμπιστοσύνῃ ἐκτελεῖ. Διαφυλάττοι δὲ ὁ Θεὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἡμῶν Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν Ἐφένδην ἡμῶν.

Ἀπαντῶσα εἰς τὴν πατριαρχικὴν προσφώνησιν ἡ Α. Υ. διεβεβαίωσεν, ὅτι ἡ Ὑψ. Πύλη πάντοτε προθύμως θέλει ἐξετάζῃ καὶ διευκπερασῖ τὰς ἑκάστοτε αἰτήσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Μετὰ τὸν Μ. Βεζύρην ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὴν Α. Ε., τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν Μεμδοὺχ πασᾶν, ἐξαιρέτου παρ' αὐτῷ τυχοῦσα ὑποδοχῆς, τὴν Α. Ε.,

τὸν Σύμβουλον τῆς Μ. Βεζυρείας Τερὴκ πασᾶν, τὴν Α. Ε., τὸν πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους Σαὶτ πασᾶν, τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν Τερὴκ πασᾶν, καὶ ἀκολούθως, τῆς συνοδίας τραπείσης πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων, ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὸν οἰκεῖον Ὑπουργὸν Ἔξοχ. Ἀβδουρραχμὰν πασᾶν, ὅστις καὶ διὰ προσωπικῆς γνωριμίας συνδέεται μετὰ τῆς Α. Π., ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐποίμαινεν Αὕτη τὴν θεόσωστον ἐπαρχίαν Βάρνης, καὶ ὃν ἡ Α.Θ.Π. προσεφώνησεν ὡς ἀκολούθως:

Ὑψηλότατε,

Προσέρχομαι μετὰ πόθου καὶ σεβασμοῦ καὶ παρίσταμαι ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Εὐμενοῦς μοι Ὑψηλότητος, ὑποβάλλων Αὐτῇ τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης τῶν Πατριαρχείων μου καὶ πάντων ἡμῶν ἐπὶ τῇ εὐμενεῖ ἀποδοχῇ καὶ ἐκπληρώσει τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν, ἰδιαίτατα δὲ τῶν ἀφορώντων τὴν ἡμετέραν ἐκλογὴν τὸ δεύτερον ἤδη εἰς τὸ Πατριαρχικὸν ἀξίωμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Παρακαλῶ μετὰ τοῦτο θερμῶς τὴν Ὑμετέραν εὐμενῆ μοι Ὑψηλότητα, ὡς πάντοτε οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, νὰ ἐπιβλέπῃ εὐμενῶς καὶ δικαίως εἰς τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις τῶν Πατριαρχείων τὰς διατελούσας ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν Αὐτῆς κρίσιν καὶ δικαιοσύνην. Ἐφ' ᾧ θερμῶς ἐσόμεθα εὐγνωμονοῦντες καὶ εὐχόμενοι Αὐτῇ ὑγίειαν καὶ εὐδαιμονίαν, ἐνίσχυσιν δὲ παρὰ Θεοῦ εἰς τὸ Ὑψηλὸν καὶ ἱερὸν Αὐτῆς ὑπούργημα, ὅπερ ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη.

Μετὰ τὰς ἐπισκέψεις ταύτας, ἐν αἷς πάσαις τῇ Α.Θ.Π. ἐγένετο λίαν φιλόφρων καὶ τιμητικωτάτη ὑποδοχή, πᾶσα ἡ πομπὴ χωροῦσα κατ' ἀντίστροφον τάξιν, συνῳδὰ τῷ προγράμματι, ἤτοι προηγουμένων πασῶν τῶν ἁμαξῶν καὶ ἑπομένης τῆς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα φερούσης, ἀφίκετο εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, τοῦ ἑκατέρωθεν τῆς μεγάλης ταύτης ὁδοῦ συνωστιζομένου ἀπείρου πλήθους ζητωκραυγοῦντος. Αἱ ζητωκραυγήσεις τοῦ πλήθους ἐξερράγησαν ἤδη ζωηρότατα ὅτε ἡ Α. Θ. Π. ἔφθασεν πρὸ τῆς Πύλης τῶν Πατριαρχείων, ἥτις ἦν δαφνοστόλιστος, καὶ ἀποβᾶσα τῆς ἁμάξης εἰσῆλθεν εἰς τὴν πατριαρχ. αὐλήν. Ἡ Α. Θ. Π. στᾶσα τότε πρὸ τῆς ἔξω Πύλης τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ περιεβλήθη τὸν μανδύαν καὶ, τοῦ πρεσβυτερίου προπορευομένου, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναόν· καὶ ἀφοῦ ὑλόγησε τὸ ἐκκλησίασμα ἀνῆλθε τὸν θρόνον, οὗ ἠσπάσατο τὴν ἱερὰν εἰκόνα. Τότε ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἡρακλείας Ἱερώνυμος προσελθὼν πρὸ τοῦ θρόνου καὶ ἐγχειρίζων τῇ Α. Θ. Π. τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον ἀπήγγειλε τὰ ἑξῆς:

Ὁ θεοπτικώτατος ἐκεῖνος μέγας Μωσῆς διὰ τῆς θρυλλουμένης ἐκείνης τερατουργοῦ ῥάβδου τοὺς μὲν Ἰσραηλίτας ἀπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας καὶ κακουχίας εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, εἰς γῆν ῥέουσαν μέλι καὶ γάλα, σώους καὶ ἀβλαβεῖς διεβίβασε, τοὺς δὲ ἀντιθέους Αἰγυπτίους εἰς τὴν θάλασσαν πανστρατιᾷ βυθίσας κατεπόντισεν. Ἡ Ὑμετέρα δὲ Παναγιότης, Δέσποτα Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, τὴν ἱερὰν καὶ ποιμαντικὴν ταύτην ῥάβδον, τὴν ἐκ Θεοῦ σοι δι' ἐμοῦ διορμένην ἀνὰ χεῖρας λαβοῦσα ποίμανον κανονικῶς καὶ θεαρέστως ἐν Θεῷ συλλήπτορι τὸ ἐμπιστευθέν σοι λογικὸν χριστεπώνυμον πλήρωμα, ἀποσοβοῦσα μὲν πόρρω τῆς θείας ποίμνης ταύτης καὶ εἰς βυθὸν ἀπωλείας παραπέμπουσα πανθ' ὅσα διεστραμμένα καὶ θεοστυγῆ ἀκατάλληλά τε καὶ ἀπάδοντα τῇ Ἐκκλησιαστικῇ θεσμοθεσίᾳ καὶ κανονικῇ διατάξει· τοὺς δὲ ὀρθοδόξους τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας προμάχους καὶ ἀληθινοὺς νέους Ἰσραηλίτας ἀπὸ τῆς νοητῆς Αἰγύπτου διαβιβάζουσα εἰς τὴν ὄντως ἀληθινὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας καὶ διὰ νομῶν σωτηριωδῶν τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος εἰς αὐτὴν ἀνάγουσα τὴν ἀνώλεθρον καὶ ἀΐδιον καὶ ἀθάνατον βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐδραζομένη θεόθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν καὶ ὑπέρτατον τοῦτον θρόνον εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ εὐδαίμονα ἐν εἰρήνῃ καὶ θεαρέστῳ πολιτείᾳ. Γένοιτο, Χριστὲ βασιλεῦ!

Μετέπειτα τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, συνοδικῶν καὶ παρεπιδημούντων, καταλαβόντων τὰ στασίδια αὐτῶν καὶ τῶν ἐντίμων συμβούλων ἱσταμένων παρ' αὐτοῖς, ἤρξατο ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως περὶ ἧς σημειωτέον, ὅτι διέφερέ πως τῆς συνήθους ἐπὶ πατριαρχικῇ ἀναρρήσει γινομένης, ἅτε δὴ τῆς Α. Θ. Π. τὸ δεύτερον ἤδη ἀνερχομένης τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

Ἐνταῦθα σημειωτέον, ὅτι ἅμα ὡς ἡ Α. Θ. Π. ἀνῆλθε τὸν θρόνον τὸ παριστάμενον πυκνὸν ἐκκλησίασμα ἐξερράγη εἰς ζητωκραυγάς, πλὴν ἀμέσως ὁ σεπτὸς Πρωθιεράρχης, ἀπαθὴς καὶ ψύχραιμος, ὡς ἵστατο ἐπὶ τοῦ θρόνου, συνέστησεν ἐντόνως τὴν ἀποφυγὴν τοιούτων ἐκδηλώσεων ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ. Καὶ ἐν τῇ ἐπελθούσῃ πάρυτα σιγῇ ἐξηκολούθησεν ἡ ἱερὰ τελετή, περὶ τὸ τέλος τῆς ὁποίας, ἀνελθὼν τὸν ἱερὸν ἄμβωνα ὁ Μ. Ἱεροκήρυξ τῶν Πατριαρχείων πανοσιολ. ἀρχιμ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδης ἐξεφώνησε, κατὰ τὰ εἰθισμένα, τὴν ἑπομένην προσλαλιάν:

ΠΡΟΣΔΑΛΙΑ

ΕΠΙ ΤΗ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΑΝΑΡΡΗΣΕΙ

ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΙΩΑΚΕΙΜ τοῦ Γ'.

τὸ δεύτερον

Ἀπαγγελθεῖσα ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου Γρ. Κωνσταντινίδου μεγάλου ἱεροκήρυκος τοῦ οἰκουμ. Θρόνου.

«Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (α' ΤΙΜ. στ'. 13).

Αὕτη εἶναι, Πανα γιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, αὕτη εἶναι ἡ ὄντως πατρικὴ καὶ ἐξόχως μεγάλη συμβουλὴ καὶ νουθεσία τοῦ μεγάλου τῶν ἐθνῶν Ἀποστόλου διαγραφόντος καὶ δεικνύοντος εἰς τὸν γνήσιον καὶ πιστὸν αὐτοῦ μαθητὴν Τιμόθεον τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ, νὰ τηρήσῃ τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον καὶ ἀνεπίληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὴν συμβουλὴν ταύτην δίδει εἰς αὐτὸν οὐχὶ κατὰ συγκυρίαν τινὰ ἢ σύμπτωσιν ἀπαιτοῦσαν αὐτὴν ὡς λογικὸν ἐξαγόμενον τῆς τυχαίας ἐκείνης περιπτώσεως, οὐχὶ ἐξ ἑαυτοῦ καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μαθητοῦ μόνου, ἀλλὰ μετὰ φόβου καὶ μερίμνης καὶ φροντίδος πολλῆς καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν. Τὸ νὰ παραδίδῃ δέ τις τι ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ σημαίνει, ὅτι τὸ παραδιδόμενον εἶναι ὑψίστης σημασίας καὶ ἐξόχου σπουδαιότητος, τὴν δὲ σημασίαν καὶ σπουδαιότητα ταύτην μόνον οἱ εὐσεβεῖς, μόνον οἱ ἀληθεῖς τοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ δύνανται νὰ κατανοήσωσι προσηκόντως. Ἀλλὰ ποία εἶναι ἡ ἐντολή, ποία εἶναι ἡ παρακαταθήκη, τὴν ὁποίαν ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου καὶ μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ὀφείλουσι νὰ φυλάξωσιν ἄσπιλον καὶ ἀνεπίληπτον, ὅπως καὶ παρέλαβον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; **Ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Καὶ ὅτι Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.** Ναί, Πανα γιώτατε Δέσποτα, αὕτη εἶναι ἡ παρακαταθήκη, τὴν ὁποίαν πᾶς ἀληθὴς ποιμήν, πᾶς γνήσιος διάδοχος τῶν Ἀποστόλων ὀφείλει νὰ φυλάξῃ ἄσπιλον καὶ ἀνεπίληπτον· ἡ καθαρὰ καὶ γνησία διδασκαλία καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, ἡ διὰ τοῦ κηρύγματος πίστις εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἡ διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως σωτηρία τῶν ψυχῶν τοῦ θείᾳ προνοίᾳ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντος ποιμνίου. Τοῦτο εἶναι τὸ πρώτιστον καὶ ὕψιστον αὐτοῦ καθῆκον καὶ τοῦτο ὀφείλει νὰ θεωρῇ ὑψίστην αὐτοῦ τιμὴν καὶ δόξαν. Πολλοὶ παρηρμήνευσαν καὶ παρερμηνεύουσιν οἰκτρῶς τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ποιμένος, ἐπιζητοῦντες καὶ ἀνευρίσκοντες αὐτὸν εἰς μάτια τινα καὶ πρόσκαιρα δευτερεύουσαν ἢ μᾶλλον μηδεμίαν σχέσιν, μηδεμίαν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα ἔχοντα, λησμονοῦντες τὴν σαφῆ καὶ παρεξήγησιν μὴ ἐπιδεχομένην ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τελειωτοῦ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὅτι **ἑνός ἐστι χρεία.** Βασίλειοι, Γρηγόριοι, Χρυσόστομοι, Φώτιοι καὶ σύμπας τῶν θεοφόρων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ὁ σύλλογος, οὓς ὁ κόσμος καὶ ζῶντας ἐσέβετο καὶ ἐτίμα καὶ θανόντας γεραίρει καὶ δοξολογεῖ, τὴν δόξαν αὐτῶν ταύτην ἐκτήσαντο οὐχὶ βεβαίως διότι εἶχοντο τῶν φθαρτῶν τούτων καὶ ματαίων, ἀλλὰ διότι ἀνεδείχθησαν ἄγρυπνοι φύλακες τῆς παρακαταθήκης ταύτης καὶ κήρυκες διαπρύσιοι τῆς πίστεως καὶ τῶν δογμάτων τοῦ Εὐαγγελίου.

Τῶν μεγάλων τούτων καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν διάδοχον εἰς τὸν ἁγιώτατον τοῦτον οἰκουμενικὸν θρόνον πρὸς τήρησιν καὶ φυλακὴν τῆς καλῆς ταύτης παρακαταθήκης ἐκάλεσε τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1878 σωτήριον ἔτος Σέ, Πανα γιώτατε Δέσποτα, ἡ πανάγαθος τοῦ Θεοῦ πρόνοια, **ἡ ἔχουσα ἐν χειρὶ αὐτῆς τὴν ἐξουσίαν τῆς γῆς καὶ ἐγείρουσα τὸν χρήσιμον εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.** Αἱ περικοσμοῦσαι τὴν ἱερὰν Σου κορυφὴν ἀρεταί, ἃς μεγαλοφώνως ἐκήρυττον καὶ κηρύττουσι καὶ Βάρνα καὶ Θεσσαλονίκη καὶ ἁπλῶς πᾶς τόπος τῆς ἐντίμου καὶ κοινωφελοῦς δράσεώς Σου· ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τοῦ νόμου τοῦ Κυρίου, ὃν παιδιόθεν ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐμελέτας· ἡ βαθεῖά Σου σύνεσις καὶ ἡ χριστιανικὴ Σου σοφία· ἡ ἀκριβὴς ἀντίληψις καὶ ἐκτίμησις τῶν ἑκάστοτε παρουσιαζομένων σχέσεων καὶ περιστάσεων· ἡ ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ διαλάμψασα ἄκρα δικαιοσύνη καὶ τιμιότης Σου· ἡ ἄκρα ταπεινοφροσύνη Σου, ἡ διακρίνουσα τὸν ἀληθῶς σοφὸν καὶ τὸν ἀληθῆ τοῦ Χριστοῦ ὀπαδόν· ἡ πρὸς πάντας εἰλικρινὴς καὶ ἄδολος ἀγάπη Σου· πάντα ταῦτα καὶ ὅσα τοιαῦτα, **ἀποτέλεσμα τῆς πίστεώς Σου καὶ τῆς συνειδήσεώς Σου τῆς ἀγαθῆς,** ἦσαν τοσαῦτα ἐλέγχυα ἢ μᾶλλον τοσοῦτον φωτειναί, τοσοῦτον ζωηραὶ ἀκτῖνες λάμποντος ἀστέρος ἐν τῷ στερεώματι τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας, ὥστε ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι διήγειραν πάντων τὴν προσοχὴν καὶ εἵλκυσαν τὸ βλέμμα πρὸς αὐτόν. Καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον τοῦτον ἀνάρρησίν Σου μετὰ χαρᾶς ἀνεκφράστου καὶ ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως ἐχαιρέτισε τότε ἀμερίστως σύμπαν τὸ ὑπ' αὐτὸν ὀρθόδοξον πλήρωμα

καὶ εὐχὰς χαριστηρίους ἀνέπεμψε τῷ παναγάθῳ καὶ πανοικτίρμονι **Θεῷ, ὅτι ἐνέβαλεν εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτόν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον, εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς.**

Καὶ πάνυ δικαίως. Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ τὸν νόμον τοῦ Κυρίου τριβήν Σου καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐλάβειάν Σου καὶ ὑπακοὴν ἠλπίζον ἀδιστάκτως, ὅτι πρώτη καὶ μεγίστη Σου φροντὶς θὰ εἶναι ἡ ἐν πᾶσιν πιστὴ καὶ ἀκριβὴς τήρησις καὶ φυλακὴ τῶν κανόνων καὶ δογμάτων τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων καὶ πάντων τῶν καλῶς κειμένων νόμων καὶ κανονισμῶν. Ἡ παράβασις νόμων καὶ κανονισμῶν, ἔλεγον πρό τινων ἐτῶν ἐκ παρομοίας ἀφορμῆς, ἡ παράβασις νόμων καὶ κανονισμῶν στοχαζομένων τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὀρθὸν ἔχει πάντοτε ἀλγεινὰ καὶ δυσάρεστα ἀποτελέσματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐθρήνησαν πικρῶς οἱ τολμητίαι καὶ οἱ ὑβρισταὶ καὶ οἱ τούτων διάδοχοι ἐν τῇ διακανονίσει καὶ ρυθμίσει τῶν ὑπ' αὐτῶν προβλεπομένων σχέσεων μηδεμίαν διέξοδον καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπ' αὐτῶν εὑρίσκοντες, διότι ὑπάρχει νόμος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐγκεχαραγμένος εἴς τε τὸν φυσικὸν κσὶ τὸν ἠθικὸν κόσμον, κατὰ τὸν ὁποῖον πᾶν τὸ ἀπορρέον λαμβάνει μέρος τῆς οὐσίας τοῦ ἐξ οὗ ἀπορρεῖ. Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐπιβεβαιῶν τὸν νόμον τοῦτον ἀποφαίνεται, **ὃ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.** Ἔχοντες δ' ὑπ' ὄψιν τὴν χριστιανικήν Σου σοφίαν καὶ τὴν βαθεῖάν Σου σύνεσιν ἠλπίζον ἀκραδάντως, ὅτι θὰ ἐξευρίσκῃς πάντοτε τὰ νόμιμα καὶ τίμια μέσα πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ἑκάστοτε συλλαμβανομένων Σου βουλευμάτων καὶ διανοημάτων πρὸς εὔκλειαν καὶ δόξαν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, χαρὰν δὲ καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφοσιωμένου ποιμνίου Σου. Ἡ σύνεσις θὰ ἐπινοῇ τὸ μέσον, ἡ δὲ χριστιανικὴ Σου σοφία θὰ κρίνῃ περὶ τῆς νομιμότητος αὐτοῦ. Ἡ δ' ἀκριβὴς τῶν ἑκάστοτε παρουσιαζομένων σχέσεων καὶ περιστάσεων ἀντίληψις καὶ ἐκτίμησις, ἣν καθ' ἅπαντα τὸν βίον Σου ἔργῳ τε καὶ λόγῳ διετράνωσας, ἣν δι' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐχέγγυον τῆς εὐδοκίμου προαγωγῆς πάσης ἐπιχειρήσεώς Σου ἐφαρμόζοντος ἐπ' αὐτὴν οὐ μόνον τὸ τίμιον καὶ νόμιμον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸ εὔστοχον καὶ κατάλληλον μέσον. Τὴν ταπεινοφροσύνην ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀναγορεύει βάσιν πάσης ἄλλης ἀρετῆς. Ἡ ὑπερηφάνεια ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ πάσης ἁμαρτίας, ἡ δὲ ταπεινοφροσύνη ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας. Ἡ ἀρετή Σου αὕτη θὰ νικᾷ, ὡς ἠλπίζον, πᾶν τὸ ἐν ἀνθρώποις γήϊνον καὶ εὐτελὲς συγκρατοῦσα ἐν Σοὶ τὴν θείαν ἁρμονίαν μηδέποτε μηδαμῶς συγχωροῦσα παράβολόν τι ἢ **κατ' ἐριθειαν.** Ἡ δὲ κορωνὶς τῶν ἀρετῶν Σου, ἡ πρὸς πάντας στοργὴ καὶ ἀγάπη Σου, θά Σε συνέχῃ καὶ θά Σε συνδέῃ πρὸς τὸ ποίμνιόν Σου, ὅπως ἡ ἑλκτικὴ τῆς φύσεως δύναμις συνδέει καὶ συνέχει τὸ σύμπαν πρὸς ἑαυτὸ καὶ τὰ ἐπὶ μέρους πρὸς ἄλληλα.

Ταῦτα ἦν, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὰ ὁποῖα ἔπεισαν τότε τοὺς πάντας ἅμα τῇ χηρείᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς χεῖρας Σου τὴν τιμίαν αὐτοῦ παρακαταθήκην καὶ τοιαῦτα ἀπῄτει καὶ προσεδόκα παρὰ Σοῦ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα.

Καὶ δὲν διεψεύσθη τῶν ἐλπίδων. Τὰ ἐξόχως ἔνδοξα ἔργα καὶ αἱ γενναῖαι πράξεις, δι' ὧν ἐκλέϊσας καὶ κατελάμπρυνας τὸν θρόνον τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἐπὶ σειρὰν ὅλην ἐτῶν τοσοῦτον δεξιῶς ἐκυβέρνας, κεῖνται τοῖς πᾶσι καὶ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρὰν σαφῆ καὶ ἀψευδῆ τεκμήρια τῶν ἀρετῶν Σου ἐκείνων, σαφῆ καὶ ἀψευδῆ τεκμήρια τῆς ἀγρύπνου μερίμνης καὶ φυλακῆς καὶ τῆς ἐνδόξου δράσεώς Σου. Ἀλλ' ἐνταῦθα τί πρῶτον τί ὕστατον καταλέξω; Πατριαρχεῖα, Σχολεῖα, μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, Ἱερατικὴ Σχολή, Νοσοκομεῖα, Γηροκομεῖα, Νεκροταφεῖα καὶ πλῆθος ἄλλων φιλανθρωπικῶν καὶ κοινωφελῶν καθιδρυμάτων, τὰ ὁποῖα ἡ μεγάλη διορατικότης καὶ ἡ ὄντως πατριαρχικὴ Σου σπουδὴ καὶ ἐνέργεια, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄκαμπτος θέλησις καὶ ἡ βαθεῖά Σου σύνεσις καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀκλόνητος πίστις καὶ ἀφοσίωσις ἔφερον εἰς φῶς, προκαλοῦσι τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐπιζώντων, θὰ ὑπεκκαίωσι δὲ καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἁμιλλαν τῶν ἐπιγιγνομένων, ἐμβλεπόντων εἰς ἀρχαίας γενεάς. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν κείμενα. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ τῶν διαλανθανόντων τὴν γνῶσιν τῶν πολλῶν ἢ πῶς νὰ περιγράψῃ τὰς ἀγρυπνίας καὶ τὰς κακουχίας καὶ τοὺς κόπους, οὓς μετὰ κινδύνου θυσίας τῆς ὑγιείας κατέβαλλες, νῦν μὲν συντάσσων κανονισμούς, νῦν δὲ ὑπομνήματα ὑποβάλλων, νῦν δὲ πόρους πρὸς διατήρησιν διαφόρων ἀπόρων σχολῶν ἐξευρίσκων καὶ ἁπλῶς μυρία ἐπινοῶν καὶ μυρία πράττων πρὸς δόξαν καὶ εὔκλειαν τῆς καθόλου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας; Ἀλλὰ γνωρίζω, ὅτι τοῖς ταπεινοῖς συνεπαγόμενος δὲν ἐπιθυμεῖς νὰ κηρύσσωνται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων τὰ ἔργα, ἅπερ ἐποίεις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ ὁποῖα θεωρεῖς, ὅπως καὶ εἶναι, ἁπλῶς ἐκπλήρωσιν καθήκοντος. Γνωρίζω, ὅτι προσκρούω εἰς τὴν ἐγνωσμένην ταπεινοφροσύνην Σου καὶ μετριοφροσύνην. Ἀρκεσθήτω λοιπὸν ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀντὶ τῶν πολλῶν. Ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ τοῦτο, διότι τοσαύτας ἀναντιρρήτως κέκτησαι ἀρετάς, καὶ σήμερον οἱ πάντες, πάντες ἀνεξαιρέτως ἔστρεψαν τὸ βλέμμα πρὸς Σὲ τὸν δόκιμον αὐτῶν Ἱεράρχην καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον τοῦτον δευτέραν ἀνάρρησίν Σου ἐχαιρέτησαν μετὰ συγκινήσεως ἱερᾶς καὶ χαρᾶς δακρύων. **Καὶ νῦν,** οἱ πάντες ἐν χορῷ ἀνακράζουσι, **καὶ νῦν ὁ θρόνος οὗτος κληθήσεται πόλις δικαιοσύνης, μητρόπολις πιστὴ Σιών.**

Παναγιώτατε Πάτερ! Καὶ σήμερον ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου ὁ περιούσιος πολλὰ προσδοκᾷ καὶ πολλὰ δυ-

νάμενα νὰ πραγματοποιηθῶσιν ἀπαιτεῖ παρὰ Σοῦ. Ἀπαιτεῖ δὲ πολλά, διότι πολλὰ Σοι ἐχαρίσατο ὁ Κύριος. Μὴ λοιπὸν δειλιάσῃς ἐν τῷ ἀγῶνι μηδὲ φοβηθῇς. Ἔχεις δὲ πρὸς τούτοις καὶ συστρατιώτας καὶ συναγωνιστάς. Ἔχεις περὶ Σὲ τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἕκαστον μέλος τῆς ὁποίας, γενναῖος πρόμαχος καὶ ἀθλητής, εἶναι πρόθυμος μέχρις ἐσχάτων νὰ συναγωνισθῇ ὑπὲρ τοῦ νομίμου, ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καλοῦ. Ἔχεις τοὺς προκρίτους καὶ λογάδας τοῦ Γένους συναντιλαμβανομένους Σοι προθύμως ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἔχεις ἀρωγὸν μεγάθυμον Ἄνακτα καὶ κραταιὸν καὶ δυνάμενον καὶ θέλοντα νὰ προάγῃ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ τεταγμένων λαῶν καὶ πρῶτος αὐτὸς νὰ τάσσηται ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. Ἔχεις προστάτην καὶ βοηθὸν αὐτὸν τὸν Θεόν.

Καὶ λοιπόν, θεοτίμητε καὶ θεοπρόβλητε Πατριάρχα! Δεδοξασμένος ἀνάβηθι τὸ δεύτερον τὸν ἁγιώτατον τοῦτον Οἰκουμενικὸν θρόνον. Ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου καὶ ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα μετὰ πίστεως ἀνυποκρίτου καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς. Ποίησον κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ Σὲ προφητείας δεδοξασμένα νὰ λαλῶνται περὶ αὐτοῦ, ὥσπερ προσήκει περὶ πόλεως Θεοῦ. Ἐν ἰσχύϊ ὕψωσον φωνήν. Κήρυξον εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν νέον Ἰσραήλ. Κύριος ὁ Θεὸς κατευθύνοι τὰ διαβήματά Σου εἰς πᾶν ἀγαθόν.»

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀνωτέρω προσλαλιᾶς ἡ Α. Θ. Π. ὡμίλησεν ἐπὶ μακρὸν ἀπὸ τοῦ Θρόνου, ἀρξάμενος τοῦ Λόγου αὐτοῦ διὰ τῶν χρυσοστομείων ἐκείνων: **Δόξα τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ πάντων ἕνεκεν»!** Ὁ περισπούδαστος οὗτος ἐνθρονιστήριος λόγος, ὃν ἐν προφανεῖ συγκινήσει ἀπήγγειλε μὲν ἡ Α. Παναγιότης ἠκροάσατο δὲ τὸ εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα, καὶ ἐν ᾧ διὰ γενικῶν γραμμῶν παρέστησεν Αὐτη τὸ πρόγραμμα τῆς ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ Πατριαρχείᾳ δράσεως Αὐτῆς, ἔχει ὡς ἀκολούθως.

«Δόξα τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ ἡμῶν πάντων ἕνεκεν, Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐντιμότατοι Σύμβουλοι καὶ ἄρχοντες καὶ λοιπὸν εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα.

Ναί, ἐν Χριστῷ ποθεινότατοι ἀδελφοὶ καὶ προσφιλέστατα τέκνα, πάντες πρώτιστα διὰ δοξολογίας ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ὀφείλομεν ν'ἀποτείνωμεν πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν ἡμῶν καθηκόντως τὸν λόγον, ἀπὸ Θεοῦ, κατὰ τὸ εἰρημένον, ἀρχόμενοι καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαυόμενοι.

Δόξα τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ ἡμῶν πάντων ἕνεκεν, ἀναφωνοῦμεν ἤδη, τὸ δεύτερον, ἀνεξιχνιάστοις αὐτοῦ βουλαῖς, ἀναβαίνοντες τὰς σεμνὰς βαθμίδας τοῦ πρεσβυτάτου καὶ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου, ὃν ἔνθεν μὲν ἀρετὴ καὶ σοφία καὶ κλέη χριστιανικῶν μεγαλουργημάτων ἁγιωτάτων ἀρχιθυτῶν κατηγλάϊσαν, ἔνθεν δὲ φρονήσεις συνεχεῖς αὐτῶν ἀπὸ τῶν δυσχερειῶν περιεθρίγκουν τῇ πίστει καὶ δυνάμει τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὃν ἡ πίστις καὶ αὐτὴ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ σοφία ἐκείνων, ἡ πίστις εἰς τὸν ἐσταυρωμένον προεφύλαξε καὶ περιέσωσεν, ἱερωτάτην παρακαταθήκην αὐτὸν ἡμῖν κληρωσαμένων. Δοξάζοντες οὖν τὸν μέγαν Θεὸν ἡμῶν, προσφωνοῦμεν ὑμᾶς ἀδελφοί: «χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ χαίρετε», ἀποδιδόντες ὑμῖν μὲν τοῖς ἐν Χριστῷ ποθεινοτάτοις ἀδελφοῖς τὸν ἀσπασμὸν ἁγίῳ φιλήματι, ὑμῖν δὲ τοῖς κατὰ πνεῦμα υἱοῖς, ὦ τέκνα πολυπόθητα, τὴν εὐλογίαν, πᾶσιν εὐχόμενοι δύναμιν ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ καρτερίαν ἐν τῷ καθήκοντι. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου Πατριάρχου προκατόχου ἡμῶν Κυρίου Κωνσταντίνου ἀποστάντος τῆς διοικήσεως τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου, ὡς γνωστὸν ὑμῖν πᾶσι, μετὰ τετραετῆ πηδαλιουχίαν, ἐφ' ᾗ ἡμεῖς ἠγούμεθα ὀφειλὴν ἡμῶν τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν ἐκείνου Παναγιότητα, προσκαλούμεθα ἡμεῖς κανονικῶς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυρώσεως ν' ἀναλάβωμεν ἐν νόμῳ καὶ δικαίῳ τοὺς οἴακας τούτους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁλκάδος.

Ὅτε πρὸ εἴκοσι σὺν τρισὶν ἐτῶν, ἐπιεικείᾳ πολλῇ κριθέντων τῶν καθ' ἡμᾶς πανδημεί, ἐπαγγελίᾳ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὡς δέδοται τῇ ἱερᾷ ἀποστολῇ τοῦ μεγάλου Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, προσεκλήθημεν ν' ἀναλάβωμεν τὴν διακυβέρνησιν τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου, καίπερ τῶν πάντων ἐπιδεεῖς, νεώτεροι ὄντες ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, πειθηνίως ἐκλίναμεν τὴν κεφαλὴν ἀποδεξάμενοι ὡς παρὰ Κυρίου τὴν προσκαλοῦσαν ἡμᾶς φωνήν. Καὶ ἐπεδόθημεν, ὡς ἔδει εὐόρκῳ στρατιώτῃ, ὅλῃ ψυχῇ εἰς τὴν ὑπουργίαν αὐτοῦ καὶ ἐπράξαμεν ὅ,τι ἦν ἡ ὑπαγόρευσις τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅ,τι ἀνθρωπίνως δυνατόν, συνεργαζόμενοι ἐν παντὶ μετὰ τῶν νόμῳ τεταγμένων προβούλων. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀτελῆ, καὶ αἱ ἐπίνοιαι αὐτοῦ ἐπισφαλεῖς, ἅμ' ὡς ἔγνωμεν τὴν περαιτέρω διαμονὴν ἡμῶν οὐκ ἀρεστὴν κρινομένην ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑπουργίᾳ, πολλαπλῶν ἀνομοίων ἀφορμῶν ἕνεκα, πειθηνίως αὖθις, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ, ὑπεκύψαμεν τὸν αὐχένα, παραιτησάμενοι οὐχὶ ἐπιβλητικῶς, ἀλλ' οἰκειοθελῶς, καὶ ἀποθέμενοι τοὺς οἴακας τῆς νοητῆς ὁλκάδος ἐν δεήσει πρὸς τὸν οὐράνιον ἀρχηγὸν αὐτῆς, ἵνα ἕτεροι παρ' αὐτοῦ δόκιμοι ἐγειρόμενοι συνεχίσωσι τὴν θεόσδοτον οὐριοδρομίαν αὐτῆς. Οὕτω καθάπερ προσήκει ποιμένι τοῦ Ἐσταυρωμένου, τὰ κοινὰ δίκαια ὑπερθεν τῶν ἰδιωτικῶν ἀνθρωπίνων δελεασμάτων ἐλογισάμεθα, καὶ πάντα ὑπὲρ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, παρ' ἧς τὸ ζῆν καὶ τὸ εὖ ζῆν ἐλάβομεν καὶ ἔχομεν, ἐφρονήσαμεν καὶ

ὅλη ψυχῇ ὑπὲρ αὐτῆς ἐπείπομεν· «Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς Οἰκουμένης, καὶ εἰρήνευσον αὐτήν.»

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δὲ διάστημα τοῦ χρόνου, τὸν ὡδεκαετῆ ἰδιωτικὸν ἡμῶν βίον, καίτοι μακρὰν τοῦ κέντρου διενύομεν λανθάνοντες, Θεοῦ ἐλέει, τὰς ἡμέρας ἡμῶν χάριν τε τῆς ἐρημίας καὶ τῆς ἐν αὐτῇ προσφιλοῦς ἡμῖν διαβιώσεως, ὥσπερ τινὸς πράγματος μᾶλλον ἁρμόζοντος τῷ σχολάζοντι ἐπισκόπῳ, τῇ ἀρχαίᾳ ἀγαστῇ συνηθείᾳ στοιχοῦντι, ἐν ᾗ ἐσμὲν εὑρίσκομεν ἁγίων ἀνδρῶν, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἔτι προστριβῶν ἐν κονίστρᾳ παραπαιόντων, ἀλλ' οὐκ ἐπαύσαμεν τῷ νῷ γρηγοροῦντες, συμμεριζόμενοι τῶν πόνων τοῖς κάμνουσι λειτουργοῖς, συμμετέχοντες ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς θλίψεσιν αὐτῶν καὶ συναγαλλόμενοι ἐν ταῖς εὐπραγίαις, ὑμνοῦντες δὲ καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν, ἐτὸν παιδεύοντα καὶ πάλιν ἰώμενον·» ὅθεν καὶ χάριτας αὐτοῖς καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν νῦν καὶ αἶνον αὐτοῖς τὸν προσήκοντα κηρύσσομεν, χάριτας καὶ εὐχαριστίας τοῖς ἐργασαμένοις τὸν καλὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγῶνα, τοῖς σχοῦσι θώρακα τῆς πίστεως ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην· «εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς πᾶσι καὶ ἀγάπη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.» Δίκαιος δὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ· εἴη τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον καὶ οἱ ὑπὲρ αὐτοῦ κοπιῶντες εὐλογημένοι ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Τὸ ἀποθαρρύνεσθαι οὐδαμῶς προσήκει τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσιν ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς, τοῖς ἐν τῇ δεήσει προσκαρτεροῦσι, τοῖς τὰ πάντα στέργουσι, τὸ καλὸν διακατέχουσιν, οὐ προσήκει αὐτοῖς ἡ ἀποκαρτέρησις ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδόσιν, ὅτι κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου «θλῖψιν ἔξομεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ,» ὃν αὐτὸς νενίκηκεν, εἰδόσιν, ὅτι «καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσι τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ.» Μακρὰν ἀρ' ἡμῶν τὸ ἀποθαρρύνεσθαι· τὸ γρηγορεῖν, τὸ προσεύχεσθαι, τὸ σωφρονεῖν, τὸ πολιτεύεσθαι νομοταγῶς ἐστιν ἡμῶν ὁ κλῆρος· τὸ ὅπλον δ' ἡμῶν ὁ σταυρός ἐστι καὶ τὸ ὑπερμαχεῖν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως τὸ καθῆκον. Δόξα δὲ καὶ τιμὴ τῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, τοῖς ἐν τῇ ἀληθείᾳ προσκαρτεροῦσιν.

Αἰώνων μακρῶν βίον ἔνδοξον, καρτερικόν, καρποφόρον ἀριθμεῖ ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία, ἡ διὰ τῆς παγκάλου, τῆς ἀληθῶς ἱερᾶς αὐτῆς γλώσσης, ἡ διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς σοφίας αὐτῆς, ἡ διὰ τοῦ νέφους τῶν μαρτύρων, τῶν ὁσίων, τῶν δικαίων, τῶν ἱεραρχῶν ἐρυμνὰ τὰ βάθρα τοῦ ἱεροῦ κρηπιδώματος τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως θεῖσα· κατὰ δὲ τὸ ἀπῳχημένον τοῦτο μέγα τοῦ κυλιομένου χρόνου διάστημα οὐ διέλειπον, κρίμασιν οἷς οἶδεν ὁ Νυμφίος αὐτῆς Χριστός, καὶ τὰ ἀνάντη, τὰ ἀντιστρατευόμενα, τὰ ἐν τῷ τῆς πίστεως ληΐῳ ζιζάνια, οὐ διέλειπον αὐτῇ ἀδόδυνοι, οἱ ὀλοφυρμοί, τὰ τείνοντα, ὦ οἰκτίρμον Νυμφίε Χριστέ, μονονοὺ εἰς τὴν κατάλυσιν αὐτῆς. Ἡ πίστις ὅμως, ἡ πίστις ἡ εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰς χεῖρας ἐκτείναντα, ἡ πίστις εἰς τὸ ἀπροσμάχητον τῆς θείας αὐτοῦ εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, ἡ πίστις ὅτι ἐξέχεε τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς τὸ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον ἐστερέωσεν, ἠγίασεν, ἠγλάϊσε, κατέστησεν αὐτὴν ἰσχυρὰν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτῆς. Οὕτω διδασκόμεθα νὰ ἔχωμεν πίστιν, πίστιν ἀκράδαντον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν αὐτῆς. Πίστιν δέον ἔχειν καὶ μὴ ἀπογινώσκειν ἐν ἑκάστῳ κατ' αὐτῆς νεφυδρίῳ, ἐν ἑκάστῳ ρευματίῳ, μηδὲ ἀσχάλλειν καὶ ἀδημονεῖν· πίστιν ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας. Οἱ ἅγιοι πάντες διὰ τῆς πίστεως κατηγωνίσαντο τῶν ἄλλως ἀκαταγωνίστων, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· πίστει, ἀδελφοί, Μωσῆς μέγας ἐγένετο.

Ἀλλ' ὅμως, ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ περιπόθητοι καὶ τέκνα ἀγαπητά, πίστις ἄνευ τῶν ἔργων οὐδέν ἐστιν, ἧττον συμβάλλουσα καὶ εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Τῇ πίστει δέον νὰ συνυπάρχωσι, νὰ συντρέχωσι, καὶ πράξεις καὶ ἡ τοῦ βίου ἀρετή. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, ἡ κιβωτὸς αὕτη τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως, ἐδράζεται ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, δέον ἄρα καὶ ἡ τῶν λειτουργῶν αὐτῆς παρένθεσις ἐν τῇ ὑπουργίᾳ αὐτῆς νὰ θεμελιῶται ἐπὶ τῶν αὐτῶν δογματισμῶν. Δέον νὰ μὴ πράττηταί τι ἀντικείμενον τῇ ὑγιαινούσῃ αὐτῆς διδασκαλίᾳ, τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ δικαιοσύνῃ. Δέον νὰ μὴ ἀδικῆταί τις, ἀλλὰ νὰ συνέχωνται πάντες θαλπερῶς ἐν αὐτῇ. Δέον σκοπὸς αὐτῶν νὰ ᾖ τὸ κοινὸν οὐχὶ τὸ ἴδιον ἀγαθόν, τὸ ἀγαθὸν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Γένους, πάντων τῶν αὐτῆς χριστιανῶν, ὅτι αὕτη ἡ ἱερὰ αὐτῶν κλῆσις καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐδόθησαν αἱ ὑπὲρ τῆς εὐσυνειδήτου αὐτῶν ὑπουργίας διαβεβαιώσεις. Ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν παρ' ἡμῖν δεόντων. «Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν.» Καθόλου δὲ πάντοτε πᾶς περιπατείτω ὡς τέκνον φωτός, μὴ συγκοινωνῶν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· βλεπέτω δὲ πῶς ἀκριβῶς νὰ περιπατῇ, «μὴ ὡς ἄσοφος, ἀλλ' ὡς σοφός, ἐξαγοραζόμενος τὸν καιρὸν ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι», καὶ μὴδιὰ τῆς παραβιάσεως τοῦ νόμου ὁ Θεὸς ἀτιμάζηται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. Ὁ διὰ τοῦ παναχράντου μαρτυρικοῦ αὐτοῦ αἵματος τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν πήξας, ὁ ἐπὶ τῶν θείων αὐτοῦ εὐαγγελικῶν ῥημάτων τῶν ἀποστολικῶν διατάξεων, τῶν συνοδικῶν ὁρισμάτων αὐτὴν ἑδράσας, ὁ ἄφθαρτος Νυμφίος αὐτῆς, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, παρέδωκεν ἡμῖν ἐν τέλει

τὴν κρατίστην ἐντολήν, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους— αὕτη ἐστίν, εἶπεν, ἡ ἐμὴ ἐντολή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς»—ἵνα εἰρηνεύωμεν—«εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν.»

Τὰ θεόφθεγκτα δὲ ταῦτα ῥήματα ἡ Μήτηρ ἡμῶν ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία ὁδηγὸν ἔχουσα οὐ διέλιπεν ἀεὶ τρόπῳ τῷδε πολιτευομένη καὶ ἐξασκοῦσα τὴν θεόσδοτον αὐτῆς ἀποστολήν, οὐ διέλιπε τιμῶσα τὰς τεταγμένας ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας καὶ τὰ δίκαια αὐτῶν σεβομένη, οὐ διέλιπε δὲ πεφροντισμένως περιθάλπουσα καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς πάντα ἀδιακρίτως, ἐκείνοις μὲν προσάγουσα σέβας καὶ νομιμοφροσύνην ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἑαυτῆς θεσμίων, ἀποδεχομένη τὰ παρ' αὐτῆς θεσπιζόμενα καὶ ὑπείκουσα εἰς αὐτὰ κατὰ τὸ θεῖον δόγμα—ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ—καὶ τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις—πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω — ταῦτα δὲ τὰ τέκνα αὐτῆς ὡς νοσσία ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς περισυνάγουσα, ὅτι πάντες εἷς ἐσμεν ἐν Χριστῷ.

Οὕτω δὲ πεφροντισμένως τὰ ἑαυτῆς καθ' ὃ εἶχεν ἐξ οὐρανοῦ καθῆκον περισυνάγουσα διεφύλαξεν, οὐ κατηνέχθη δὲ κατὰ τῶν ἀλλοτρίων, οὐ προεκάλεσεν ὑπεναντίους, ἐπ' οὐδενὸς ἀλλοτρίου χεῖρα ἐπέβαλεν, οὐκ ἐπεθύμησε τὰ τῶν ξένων, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν ἀντευαγγελικῶν, τῶν ἀντιχριστιανικῶν προσηλυτιστικῶν σκανδάλων, ὑπέμεινε δὲ καὶ καρτερικῶς τοὺς διωγμοὺς τῶν διαπορευομένων ἀντιχριστιανικῶς, δοξάζουσα καὶ αἰνοῦσα Χριστὸν τὸν ὑπὲρ αὐτῆς σταυρικὸν θάνατον κτησάμενον, καὶ εὐχομένη νὰ παύσωσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ σχίσματα, νὰ σβεσθῶσι τὰ φρυάγματα τῶν ἐθνῶν, νὰ καταλυθῶσι τῶν αἱρετικῶν αἱ ἐπαναστάσεις, ἐσεβάσθη δὲ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια ἀπεκδεχομένη τύπῳ ἀμοιβαιότητος δικαιοσύνην ἐν ἴσῃ παρὰ τῶν ἄλλων μοίρᾳ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν, εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν εἰ καὶ ἐδίωξαν αὐτήν, αὕτη οὐδένα ἐδίωξεν, εἰ καὶ ἐμίσησαν αὐτήν, οὐδένα ἐμίσησεν, ἐτήρησε δὲ τὸν θεῖον λόγον τοῦ Νυμφίου αὐτῆς ἀγάπην καὶ εἰρήνην παρέχουσα, ἠγάπησε τὸν πλησίον αὐτῆς ὡς ἑαυτήν.

Ταῦτα ὅσον ἐφικτόν ἐστιν ἀνθρώπῳ ἐξησθενημένῳ ὑπογραμμὸν ἀεὶ σχόντες καὶ νῦν μέλλομεν, Θεοῦ συναιρομένου, νὰ ἔχωμεν ὁδηγὸν ἀπαρέγκλιτον κατὰ τὴν δευτέραν ἡμῶν πατριαρχείαν, τὴν πανδημεὶ ψήφῳ τοῦ χοροῦ τῶν σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν καὶ τοῦ περιουσίου λαοῦ καὶ μεγαθύμῳ αὐτοκρατοροκρατορικῇ χαριτοβρύτῳ ἐπινεύσει προσενεχθεῖσαν ἡμῖν, ἐξασκοῦντες νομοταγῶς τὸ πατριαρχικὸν λειτούργημα. Τοιαύτην, οὕτω κεχαραγμένην ὁδὸν μέλλομεν νὰ βαδίσωμεν, συνυπουργούντων ἡμῖν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου τεταγμένων, τῆς Ἱερᾶς δηλονότι Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, τῶν ἀπριξ διαχειριζομένων κοινὰ ἀγαθά.

Πίστις λοιπὸν ἀδιάρρηκτος εἰς τὸν Θεόν· ἔργα σύμφωνα τῇ θείᾳ αὐτοῦ ἐπαγγελίᾳ, ἀνοχὴ καὶ καρτερία εἰς τὰς θλίψεις καὶ τοὺς διωγμούς· σέβας νόμιμον, προσῆκον εἰς τὰ δίκαια τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ἐγκάρδιος εἰλικρινὴς συμβίωσις μετὰ τῶν συνοίκων Γενῶν, συμβίωσις σύμφωνος τῷ γραφικῷ ὁρισμῷ—ὃ σὺ μισεῖς, ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς — ὅ,τι ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως—ἀγαπῶμεν δὲ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

Ἀλλά, θεολεκτον ἄθροισμα, ἀδελφικὸν ἐκκλησίασμα, εἰς ἐπίτευξιν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν ὡς ἔδρασμα ἀπαιτεῖται ἡ τῶν νόμων ἀναστήλωσις, εἴ που ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ παρεκρούσθησαν, τὴν ἀνάγκην ταύτην δέον πάντες ν' ἀναγνωρίσωμεν καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν ὡς τὴν μᾶλλον ἐπιβεβλημένην ἡμῖν καὶ ἐπείγουσαν. Ἡ ἀπαρέγκλιτος δ' ἐφαρμογὴ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὴν συγκράτησιν αὐτῆς ἐκρίθη πάντοτε ἰδιαζούσης μερίμνης φρόντισμα, καθότι τὰ ἄλλως παραγόμενα ῥήγματα μακρὰν τοῦ συντελεῖν εἰς κοινὸν ἀγαθόν, δημιουργοῦσιν ἀνωμαλίαν ἐπιβλαβῆ, ἣν δέον νὰ παρακάμπτωμεν πλὴν σπανιωτάτης τινὸς ἐξαιρέσεως ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν μόνον τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβαλλομένης. Ἡ προσοχὴ ἐπίσης πάντων ἡμῶν δέον νὰ ἐπιστηθῇ εἰς τὸ τῆς μεταθέσεως τῶν ἁγίων ἀρχιερέων δημιουργηθὲν ἀπό τινος ἀνώμαλον πλάσμα, ἀλυσιτελὲς ὅλως καὶ ἀσύμφορον τῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῖς χριστιανοῖς καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι τυγχάνον.

Ὁ νόμος ὁ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, παροραθεὶς οὐ μικρὸν ἀπό τινων μάλιστα ἐτῶν, αὐστηρότερον δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ, προαγομένων εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα τὸ πλεῖστόν γε μόνον τῶν μαθητῶν τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τούτων αἱ περγαμηναὶ εὐδοκίμου διακονίας μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῶν ἐξ αὐτῆς καθάπερ ἀριστεῖα ἐν χερσὶ φερόμενα νὰ χρησιμεύωσιν εἰς τὴν προαγωγήν, καθ' ὅσον τὰ σκολιὰ ῥήγματα, αἱ ἁτραποί, δι' ὧν παρεισῤῥέουσιν εἰς τὸν ἱερὸν ποιμενικὸν περίβολον παντοίας προελεύσεως ἀδόκιμοι ἀπόστολοι, βαρέα καταφέρουσι τὰ τραύματα τῷ ἐκκλησιαστικῷ καὶ ἱεραρχικῷ σώματι. Τοῦ νόμου προτάσσοντος τοὺς ἀποφοίτους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἐπιζητοῦμεν· πολλὰ δ' ὀφείλονται μέτρα ἐκκλησιαστικῆς κηδεμονίας καὶ ἐπιβλέψεως τῶν χριστιανῶν· καὶ ἀναγκαία πολλῶν ἡ ἀνακάθαρσις, ἵνα μὴ παρεισδύσωσι ζιζάνια εἰς τὸν περίβολον τὸν ἐκκλησιαστικόν, ἐν ᾧ λειτουργεῖ ἡ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δικαιοσύνη.

Μέριμνα δὲ πάσης σπουδῆς ἀξία ἐστὶ καὶ ἡ μετὰ τῶν ἁγίων τοῦ Θεροῦ Αὐτοκεφάλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀδελφικὴ ἐπικοινωνία καὶ εὐαγγελικὴ συναλλαγή, ἐφ' ᾧ συντονωτέρᾳ ἐπιβάλλεται τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ Μητρὶ ἡ ἀνασκοπὴ τῆς κανονικῆς ἀλληλεγγύης περὶ τῆς θεοτεύκτου ἐν αὐταῖς ὑπουργίας πνεύματι

ἀγίῳ πρὸς τὸ κοινῇ ἀγαθὸν κατά τε τὸ μέρος καὶ τὸ καθόλου, ἵνα παύσωσιν αἱ κατὰ τόπους λυπηραὶ συντριβαί, αἱ ἀντιπίπτουσαι ταῖς κανονικαῖς συνοδικαῖς διατάξεσι καὶ τοῖς εὐαγγελικῶς δεδογματισμένοις. Ἡ παλαιτάτη δ' αὕτη καὶ ἀρχαιοτάτη ἀρχή, ἡ μεταξὺ τῶν ἁγιωτάτων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν πυκνὴ ἐπικοινωνία, ἡγουμένης τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐχούσης ἐκ παλαιτάτου τὸ πρεσβεῖον καὶ τὴν ἡγεσίαν, δέον νὰ ἀνυψωθῇ ὥσπερ ἀγιώτατόν τι λάβαρον ἐν αὐτῇ.

Ταῦτα καὶ ὅσα ἕτερα τοιαῦτα, παρεμφερῆ καὶ συνεπίκουρα, ἔργον ποιμαντικόν ἐστι ν' ἀναγραφῶσιν ἐν ταῖς συνειδήσεσι τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ καθάπερ περίτρανα σωστικὰ ἀποφθέγματα νὰ χαραχθῶσιν ἐπὶ τῶν ἱερῶν λαβάρων τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Θρόνου.

Εἴ γε τοίνυν οὕτω μέλλομεν νὰ πολιτευθῶμεν, Θεῷ τε εὐαρεστήσομεν ἀποδίδοντες αὐτῷ τὰ αὐτῷ ἀνήκοντα, καὶ τῷ Μεγαλειοτάτῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι καὶ τῇ Σεβαστῇ αὐτοῦ Κυβερνήσει ὑπηρεσίαν ἀγαστὴν προσοίσομεν.

Ὁ μεγάθυμος ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐφένδης ἡμῶν, ὑπὲρ οὗ εὐχὰς καὶ δεήσεις πρὸς τὸν πανάγαθον Θεὸν ἡμῶν ν' ἀπευθύνωμεν προσήκει ὅπως τηρῇ αὐτὸν ἐν ὑγιείᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ ὑπὸ τὴν κραταιὰν αὐτοῦ σκέπην, φωτίζων τῇ χάριτι αὐτοῦ καὶ ἐνισχύων εἰς τὰ ἱερώτατα βασιλικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, ἀναμφιλέκτως πόθον καρδίας αἰσθάνεται ἵνα πάντες ἐν τῷ ὑψηλῷ Αὐτοῦ κράτει εὐδαιμόνως ζῶσιν· ὑπὲρ πάντων δὲ προνοεῖ ἐξ ἴσου καὶ πάντας θεωρεῖ τέκνα Αὐτοῦ ἐν ἴσῃ δικαιούμενα μοίρᾳ, ἀπεκδεχόμενος δικαίῳ ἱερῷ ἵνα πάντες οἱ τῶν βασιλικῶν αὐτοῦ χαρίτων μέτοχοι ὑπήκοοι τελῶσιν Αὐτῷ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν.

Ναί, πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ὀφείλει τὸ ὑπήκοον τῷ Βασιλεῖ αὐτοῦ, διότι ὁ Βασιλεύς ἐστιν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ τοῦ Κράτους ἀρχηγὸς καὶ Κυρίαρχος· οἱ ὑπήκοοι δ' ἀδιακρίτως εἰσὶ τὰ τέκνα τῆς Μεγάλης τοῦ Κράτους οἰκογενείας. Ὀφείλουσι δὲ νὰ διάγωσι κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καθιερωμένους νόμους· ὀφείλουσι νὰ φυλάττωσι τὰ τῆς ὑπηκοότητος καθήκοντα πρὸς τὸν πατέρα Βασιλέα αὐτῶν, ἀγαπῶντα πάντας καὶ πρὸς πάντας ἀπονέμοντα τὰς βασιλικὰς Αὐτοῦ χάριτας.

Σῶσον δὴ Κύριε τὸν Αὐτοκράτορα ἡμῶν Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χὰν ἐφένδην ἡμῶν, καὶ ἐνίσχυσον Αὐτὸν τῇ ἀμαχήτῳ δυνάμει σου ὅπως βασιλεύῃ ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν Αὐτοῦ κατὰ τὸ θέλημά Σου τὸ ἅγιον. Καὶ τέλος, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε· πάντα ἡμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ πνεύματι ἀσπάζομαι ὑμᾶς, ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, φιλήματι ἁγίῳ, ἀσπάζομαι πᾶσαν τὴν ἐγγύς τε καὶ μακρὰν ἱερωτάτην ἱεραρχίαν· ἀσπάζομαι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἐνοῦντος ἡμᾶς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀοράτου νυμφίου τῆς ἐπὶ γῆς νύμφης αὐτοῦ, πάντας τοὺς θεοπνεύστους ποιμένας τῶν ἁγιωτάτων αὐτοκεφάλων ὀρθοδόξων αὐτοῦ Ἐκκλησιῶν, τῶν ἀδελφῶν καὶ θυγατέρων τῆς Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐχόμενος αὐτοῖς τὴν χάριν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ παναγίου Πνεύματος εἰς τὸ ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, εἰς τὸ ὑπουργεῖν τοῖς ἀσθενέσι κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελικόν· ἀσπάζομαι τὸν εὐλαβῆ κλῆρον, τὸν φύλακα τῆς κατ' οἶκον ἑκάστου Ἐκκλησίας, τῆς ἑστίας τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας· ἀσπάζομαι γλυκυτάτῳ φιλήματι πατρικῷ πάντα τὰ ἐν Χριστῷ πνευματικὰ τέκνα τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐχόμενος αὐτοῖς καὶ ταῖς κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαις τὴν θείαν χάριν καὶ πλούσια τὰ ἐλέη τοῦ οὐρανοῦ· ἀσπάζομαι ἐμμερίμνως πάντας τοὺς κοπιῶντας καὶ πεφορτισμένους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, τοὺς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ τῆς εὐκλείας αὐτῆς· ἀσπάζομαι τούς τε φιλοῦντάς με καὶ τοὺς μὴ φιλοῦντας, τὸν ὑπὲρ πάντων ἔλεον τοῦ παναγάθου ἡμῶν Θεοῦ ἐπικαλούμενος. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

Εἰς τὸν Λόγον τῆς Α. Θ. Π. τὸ παριστάμενον πλῆθος ἐπεκρότησε διὰ τοῦ «Ἀμήν», μεθ' ὃ ψαλλομένου τοῦ πατριαρχικοῦ Πολυχρονισμοῦ, ἡ Α. Θ. Π. ηὐλόγησε τὸ Ἐκκλησίασμα καὶ διελθὼν διὰ τοῦ συνωστιζομένου πλήθους ἀνῆλθε τὴν κλίμακα τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ἀφ' ἧς καὶ πάλιν εὐλογήσας τὸ ζητωκραγοῦν πλῆθος εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ, ὅπου ἐδέξατο τούς τε ἁγίους ἀρχιερεῖς, τοὺς ἐντιμ. Συμβούλους τὴν Α. Ε. τὸν τελετάρχην Φετχῆ βέην καὶ πλῆθος ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, προσερχομένων ἵνα ἀσπασθῶσι τὴν παναγίαν Αὐτῆς δεξιάν. Ἐφεξῆς ἡ Α. Θ. Π. διὰ λέξεων θερμῆς ὑπὲρ τοῦ Ἄνακτος εὐγνωμοσύνης ὡμίλησε περὶ τῶν γενομένων ἀπὸ μέρους τῆς Α. Α. Μ. τρανῶν ἐνδείξεων καὶ διαβεβαιώσεων εὐνοίας καὶ πατρικῆς μερίμνης ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ πρός τε τὸ ἄτομον τῆς Α. Παναγιότητος καὶ τὸ ἡμέτερον Γένος καθόλου. ἐπισφραγίσας τοὺς λόγους αὐτοῦ διὰ θερμῶν εὐχῶν ὑπὲρ ὑγείας, μακροημερεύσεως καὶ κραταιώσεως τοῦ γαληνοτάτου Ἄνακτος, εἰς ἃς οἱ παρόντες ἀντεπευφήμησαν διὰ τοῦ «Ἀμήν». Τῆς Α. Ε. τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τελετάρχου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἀποχαιρετισάντων εἶτα τὴν Α. Θ. Π., παρεκάλεσεν Αὐτη, ὅπως καθυποβληθῶσιν αἱ θερμαὶ αὐτῆς πρὸς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα εὐχαριστίαι. Μεταξὺ δὲ τῶν προσελθόντων ἐφεξῆς, ὅπως ἀσπασθῶσι τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Π. ἦν καὶ ὁ ἀγγλικανὸς πρωθιερεὺς Θέλουελ, ὅστις μεθερμηνεύοντος τοῦ ἐκ τῶν Συμβούλων

ἀγγλομαθοῦς κ. Ι. Χατζοπούλου ἐξέφρασε τὴν ἐπὶ τῇ τὸ δεύτερον ἀνόδῳ εἰς τὸν Οἰκουμ. Θρόνον τῆς Α. Π. χαραν τοῦ ἀγγλικανικοῦ Κλήρου. Εἶτα προσελθὼν ὁ πρώην Σχολάρχης τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, πανοσιολ. ἀρχιμ. Γερμανὸς Γρηγορᾶς προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Π. διὰ τῶν ἑξῆς:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Προσέρχομαι καὶ αὖθις ἵνα εὐλαβῶς ἀσπασθῶ τὴν Ἁγίαν Αὐτῆς δεξιὰν ἐν τῇ εὐσήμῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀναρρήσεως τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ πολυσεβάστου μοι Παναγιότητος. Κύριος ὁ Θεὸς διατηρεῖη Αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀκλόνητον καὶ ἐν ἀμεταπτώτῳ ὑγείᾳ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θεοφιλῶν Αὐτῆς βουλῶν, αἵτινες εὐγενὲς ἑλατήριον ἔχουσι τὴν εὔκλειαν καὶ τὴν δόξαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὃν ὁ ἐν ἁγίοις προκάτοχος Ὑμῶν Θεολόγος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὁ ἐμὸς πατριώτης, ὀνομάζει, που ἐνεύσει θείᾳ κέντρον συνέχον καὶ ζωογονοῦν τὴν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ὀρθοδοξίαν.

Ὑμεῖς δίκαιοι· πολλοὶ τῶν προκατόχων Ὑμῶν Πρωθιεραρχῶν εἰργάσθησαν καὶ ἐπολιτεύθησαν, φέροντες ἀείποτε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν τὸ μέγα ἀξίωμα τοῦ ἐνδόξου τούτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Εὐχαριστοῦμεν τοὺς μακαρίους ἐκείνους ἀνδράσιν, ὧν τὰ σεπτὰ ὀνόματα μετ' εὐφημίας ἀναγράφουσα ἡ ἀδέκαστος ἱστορία, πληροῖ τὰς καρδίας τῶν ὀρθοδόξων ἀλήστου εὐγνωμοσύνης. Ὅσοι δὲ τούτων ἄλλως ἐφρόνησαν, περὶ ἄλλα τυρβάζοντες καὶ μετὰ πνευματικῆς νωχελείας ἐπολιτεύθησαν, τούτων τὰ ὀνόματα σημειοῖ, μετριώτερον εἰπεῖν, μετὰ καταχρίσεως καὶ ἄνευ εὐφημιῶν. Ἀλλ' ἡμεῖς πάντες πεποίθαμεν, ὅτι τὸ ὄνομα τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἀνιξιτήλοις γράμμασι συναριθμηθήσεται μετὰ τῶν πρώτων.

Εἴδετε Παναγιώτατε Δέσποτα, ἢ ἀληθῶς εἰπεῖν, ἐψηλαφήσατε τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, πολλὰ τὰ καλὰ καὶ γενναῖα ἀπεκδεχομένου παρὰ τῆς Ὑμετέρας Πατριαρχείας, συναντιλαμβανομένης καὶ τῆς θείας χάριτος. Ἔτι ἅπαξ ἐξαιτοῦμαι, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὰς ἁγίας Αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Εἰς ταῦτα μετριοφρόνως ἀπαντῶσα ἡ Α. Θ. Π. εἶπεν ὅτι δὲν τολμᾷ νὰ κατατάξῃ ἑαυτὸν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων μεγάλων Πατριαρχῶν, ἐξέφρασε τὴν χαρὰν Αὐτῆς ἐπὶ τῷ ὅτι ἐπαναβλέπει ἀρχαῖον τῆς Ἐκκλησίας στρατιώτην, οὗ, ὡς εἶπε, οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκεῖ παρακαθημένων Ἱεραρχῶν ὑπῆρξαν μαθηταὶ καὶ τέλος ηὐχήθη ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ συνεργασίας. Τῶν σεβασμιωτάτων δὲ ἀρχιερέων ἀποχαιρετισάντων τὴν Α. Θ. Π., ὁ λοιπὸς κόσμος ἐξηκολούθει ἐπὶ πολὺ ἔτι προσερχόμενος καὶ ἀσπαζόμενος τὴν σεβασμίαν Αὐτῆς δεξιάν. Ἀλλὰ τῆς ὥρας ἤδη ἱκανῶς προκεχωρηκυίας, ἡ Α. Θ. Π. ἀπεσύρθη τέλος εἰς τὰ ἴδια Αὐτῆς δώματα, ἐν ᾧ ὁ πλήρης χαρᾶς κινούμενος ἔξω τῆδε κἀκεῖσε κόσμος προσέβιδεν ἰδίᾳ εἰς τὴν συνοικίαν Φαναρίου ὄψιν ἑορταστικήν, τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος παντοιοτρόπως σπεύδοντος νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ κατακλύζον τὰς καρδίας εὐφρόσυνον συναίσθημα ἐπὶ τῇ οὕτως ἐπ' αἰσιωτάτοις οἰωνοῖς γενομένῃ καὶ αὖθις ἀνόδῳ εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῆς Α. Θ. Π., τοῦ λαοποθήτου Ποιμενάρχου, Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ὁ Πατριάρχης ἐν τοῖς Ἀνακτόροις.—*Ὁρισθείσης τῆς σήμερον Παρασκευῆς, ὡς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Π. θὰ ἐγίνετο δεκτὴ εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν παρὰ τῇ Α. Α. Μ., τῷ Ἄνακτι, μετέβη Αὐτη μετὰ μεσημβρίαν ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καποῦ-κεχαγιᾶ εἰς τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ, ἔνθα γενομένη δεκτὴ μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν, ὡδηγήθη εἶτα ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχιθαλαμηπόλου τῶν Ἀνακτόρων Χατζῆ Ἀλῆ βέη πρὸ τῆς Α. Α. Μ. Κατὰ τὴν ἀκρόασιν ταύτην ἡ Α. Α. Μ. ὡμίλησε μετὰ πολλῆς εὐμενείας πρὸς τὴν Α. Π., ὑποσχεθεῖσα τὴν κραταιὰν Αὐτῆς ὑποστήριξιν καὶ προστασίαν ἐν ταῖς ἑκάστοτε παρεμπιπτούσαις ὑποθέσεσι τῶν Πατριαρχείων. Εὐηρεστήθη δ' εἶτα μετὰ τὴν ἀκρόασιν ν' ἀποστείλῃ πρὸς τὴν Α. Π. χρηματικόν τι ποσόν, χρησιμοποιηθησόμενον ἐν καιρῷ ὑπὲρ κατα.λλήλου ἀνάγκης τῶν Πατριαρχείων. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀκροάσεως ἡ Α. Θ. Π. ἐποιήσατο ἐπισκέψεις πρὸς διαφόρους ὑπουργοὺς καὶ μεγιστᾶνας τοῦ Κράτους, ὡς καὶ πρὸς τὰς ΑΑ. ΕΕ. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτον, Σ. Μαυρογένην πασᾶν, Ἀλέξ. Καραθεοδωρῆν καὶ Κ. Καραθεοδωρῆν.*

Συνεδρία Δύο Σωμάτων.—Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ, συμφώνως τῇ ἐπικρατούσῃ ἔκπαλαι τάξει, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, προκειμένου νὰ προκαθέζηται τῶν καθηκόντων τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ, συνεκάλεσε διὰ πιττακίων αὐτῆς πάντα τὰ μέλη τῶν Δύο Διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων εἰς κοινὴν συνεδρίαν· ἀφοῦ δὲ κατὰ πρῶτον ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας, προσελθοῦσα κατόπιν κατέλαβε τὴν προεδρείαν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Τότε ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν ἁγίων Συνοδικῶν, μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, προσεφώνησεν ἐκ μέρους τῶν Δύο Σωμάτων τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἥτις καὶ ἀπήντησε τὰ εἰκότα. Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὑπέβαλεν ὑπὸ τὴν μελέτην καὶ ἔγκρισιν τῶν Δύο Σωμάτων σκέψεις αὐτῆς καὶ μέτρα σκοποῦντα τὴν ἐπὶ τὰ βελτίω ρύθμισιν καὶ διακανόνισιν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν πραγμάτων. Μετὰ τοῦτο κληθεῖσαι ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τῶν Δύο Σωμάτων αἱ ἐξ ἁγίου Ὄρους πρὸς συνοδίαν τῆς Α. Θ. Π. ἀποσταλεῖσαι ἀντιπροσωπεῖαι Λαύρας καὶ Ἰβήρων, καὶ ἀφοῦ ἡ Α. Θ. Π. ἐξέφρασεν αὐταῖς τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ φιλόφρονι δεξιώσει καὶ ξενίᾳ, ἣν ἡ Ἱ. Κοινότης ἐποιήσατο πρὸς τὴν ἐπίσημον Ἐπιτροπὴν τῶν Πατριαρχείων τὴν ἐκεῖσε

μεταβᾶσαν, διεβεβαίωσεν αὐτὰς περὶ τοῦ ἀκραιφνοῦς ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς μερίμνης τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν εὐαγῶν Μονῶν τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους.

Πρὸς τούτοις ἐνεκρίθη ὑπὸ τῶν Δύο Σωμάτων ὅπως δι' ἰδιαιτέρου ταχυρρίου ἐκφρασθῶσι πρὸς τὴν Σ. Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν αἱ θερμαὶ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ἐπιδειχθεῖσιν εὐμενείας τρανοῖς δείγμασι.

Τὸ ταχυρρίον τοῦτο διαβιβασθὲν αὐθημερὸν ἀνεγνώσθη προχθὲς ἐν τῷ Ὑπουργικῷ συμβουλίῳ.

—*Ἱερὰ Σύνοδος.*—Χθὲς συνῆλθε τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος. Τὴν Α. Θ. Π. προτερώνησεν, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ πρώτου τῇ τάξει Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου, ἐκ μέρους τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς συνόδου ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτης Ἰωαννίνων Γρηγόριος, εἰς ὃν ἡ Α. Θ. Π. ἀπήντησε καταλλήλως.

—*Ἐπισκέψεις.*—Κατὰ τὸ παρελθὸν σάββατον καὶ τὴν κυριακὴν ἐν Βαρεοχωρίῳ, κατὰ δὲ τὴν λήγουσαν ταύτην ἑβδομάδα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἐξηκολούθησαν αἱ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπισκέψεις, διαφόρων ἐγκρίτων ὁμογενῶν, λογίων, ἐπιστημόνων, σωματείων κοινοτικῶν, συλλόγων, ἀδελφοτήτων, καθηγητικῶν συλλόγων μετὰ τῶν διευθύνσεων τῶν ἀνωτέρων παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτηρίων καὶ πλείστων ἄλλων.

—Τὴν Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο ὁμοίως καὶ τὸ προεδρεῖον τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἑδρεύοντος «Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου», διὰ γλαφυρᾶς προσλαλιᾶς προσφωνήσαντος τὴν Α. Θ. Π. τοῦ γενικοῦ γραμματέως αὐτοῦ Γ. Ι. Παπαδοπούλου, τοῦ δὲ μουσικοῦ χοροῦ μέλψαντος ἐμμελῆ ὕμνον πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ μουσικολόγου Ν. Καμαράδου.

—Προχθὲς ὡσαύτως ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἡ Α. Μακαριότης ὁ πατριάρχης τῶν Γρηγοριανῶν Ἀρμενίων Μαλαχίας Ὀρμανιάν, συνοδευόμενος ὑπὸ τριῶν ἐπισκόπων καὶ ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν τῶν δύο Σωμάτων τοῦ ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ Α. Μακαριότης, γενομένη δεκτὴ ἐν τῇ πύλῃ τῶν Πατριαρχείων ὑπ' ἄπαντος τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, ἡγουμένου τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, ὡδηγήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἰδιαίτερον Γραφεῖον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, Ἥτις καὶ ὑπεδέξατο τὴν Α. Μακαριότητα περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Προύσης Ναθαναὴλ καὶ Μηθύμνης Στεφάνου καὶ τῶν ἐντίμων συμβούλων Ἀλεξ. Γάγκου, Ἰωάννου Χατζοπούλου καὶ Σόλωνος Καζανόβα.

Μετὰ τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἡ Α. Μακαριότης προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀρμενιστὶ διὰ βραχείας προσλαλιᾶς μεθερμηνευθείσης ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν διαγγελέων τῶν ἡμετέρων Πατριαρχείων Δημ. Τσολακίδου. Εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην ἡ Α. Θ. Π. ἀπήντησε προσφόρως ἐκφράσασα πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ φιλαδέλφῳ ἐπισκέψει καὶ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι αἱ μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν σχέσεις θέλουσιν ἀναπτυχθῇ καὶ συσφιγχθῇ στενότερον.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν καὶ ἄλλων φιλοφρονητικῶν λόγων ἡ Α. Μακαριότης κατῆλθε μετὰ πάσης τῆς συνοδίας αὐτῆς εἰς τὸν πάνσεπτον πατριαρχικὸν ναόν, ὃς ἦν ἤδη μεστὸς ἐκκλησιάσματος καί, παρισταμένων τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τῶν συμβούλων Ἀλ. Γάγκου, Σόλωνος Καζανόβα καὶ Ι. Χατζοπούλου, ἀπήγγειλεν ἀπὸ τῶν βαθμίδων τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τὴν ἑξῆς προσλαλιάν:

Ἤλθομεν ὅπως προσφέρωμεν τὰ ἡμέτερα συγχαρητήρια πρὸς τὴν Α. Θ. Π, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Κύριον Κύριον Ἰωακεὶμ τὸν Γ'. ἀπὸ μέρους ἡμῶν τε καὶ παντὸς τοῦ κλήρου τῆς ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ. Ἐξετελέσαμεν πρὸ ὀλίγου καθῆκον ἡδύτατον καὶ λίαν εὐάρεστον παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συγχαρέντες Αὐτῇ ἐπὶ ταῖς λαμπραῖς καὶ ἐνδόξοις περιστάσεσι, καθ' ἃς ἐπιστρέφει, ὅπως ποιμάνῃ τὸ ποίμνιον, ὅπερ καὶ ἄλλοτε ἐποίμανε καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ὁποίου πρόσκαιρος ἀπουσία συνετέλεσεν, ὅπως ἐπὶ μᾶλλον ἀνυψώσῃ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας αὐτοῦ.

Ἐνταῦθα δέ, ἐν τούτῳ τῷ ἱερῷ ναῷ, ἐνώπιον τῶν πανοσιωτάτων ἀδελφῶν, ἐνώπιον τοῦ παρισταμένου εὐσεβοῦς λαοῦ, ἐρχόμεθα ὅπως χαιρετίσωμεν Ὑμᾶς ἀδελφοὶ καὶ ἔντιμα τεκνία ἡμῶν, ἐρχόμεθα ὅπως ἀποτείνωμεν τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰ συγχαρητήρια πρὸς ὑμᾶς ἀπολαμβάνοντας τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων σας τὴν ἱκανοποίησιν, ἣν ἐβεβαιώσατε καὶ βεβαιοῦτε δι' ἐνδείξεων ἐνθουσιωδῶν, ἐπειδὴ ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Α. Θ. Π., τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', αἰσθάνεσθε ὅτι ἔχετε ποιμένα γινώσκοντα ὅπως καθοδηγῇ εἰς τὸ ἀγαθὸν τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον, κεφαλὴν, γινώσκουσαν ὅπως τὰς ἀνάγκας ἱκανοποιῇ τοῦ λαοῦ αὐτῆς, ὃς ἐστι σῶμα Χριστοῦ, ἀρχηγέτην γινώσκοντα ὅπως δεόντως ποιῆται χρῆσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, πρωθιεράρχην γινώσκοντα ὅπως ἱκανοποιῇ τὰς ἀνάγκας τῆς πνευματικῆς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ζωῆς, Πατριάρχην γινώσκοντα ὅπως σωρὸς διακυβερνᾷ τὸν ἔνδοξον θρόνον τῶν Χρυσοστόμων καὶ τοσούτων θεηγόρων πατέρων.

Ἐὰν σεῖς, ἀγαπητοί, χαιρετίζοντες τὸν ἤδη πᾶσιν ἡμῖν γνωστὸν καὶ διδοκιμασμένον ἄνδρα ὑπεραυξάνετε ἐν τῇ συνειδήσει ὑμῶν τὴν ἀγαλλίασιν, γινώσκετε ὅτι καὶ ἡμεῖς χαιρετίζομεν ὡσαύτως αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ ἀγαλλομένῃ συνειδήσει, καθότι χάριτι τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἴδομεν τῶν δύο χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν δύο χριστιανικῶν ἐθνῶν, τῶν ὀρθοδόξων, λέγω, Ἑλλήνων καὶ ὀρθοδόξων Ἀρμενίων, τὰς μὲν ἐπισήμους σχέσεις καθηδυνομένας, τὰς δὲ ἀνεπισήμους σχέσεις ἐν ἀγάπῃ ἐπαυξανομένας. Ἐπιτραπήτω μοι, ὅτι δμιλῶ μετὰ τοιαύτης συνειδήσεως, καθότι, εὑρισκόμενος τότε εἰς μητρίου κύκλου ὑπηρεσίαν, ἠξιώθην ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον ἐκτιμήσω τὰ ὑψηλὰ Αὐτοῦ προσόντα καὶ γένωμαι γνωστὸς Αὐτῷ.

Αἰσθήματα ἀγαθά, πόθοι πνευματικοί, ἀγαλλιάσεις εἰλικρινεῖς ὑπερεκχειλίζουσι τὴν στιγμὴν ταύτην τὰς καρδίας ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν πάντων. Ὁ Κύριος ἀξιώσαι ὑμᾶς, ὅπως μέ-

νητε διαρκῶς ἐν τοῖς πόθοις τούτοις, εὐλογήσαι τὴν ἀγάπην καὶ ἀδελφωσύνην ἡμῶν, διαφυλάξαι καὶ δοξάσαι τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν καὶ διατηρήσαι καὶ διασώσαι τῆς μιᾶς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τὰ πιστὰ τέκνα δοξολογοῦντα δι' οἱασδήποτε γλώσσης καὶ δι' οἱουδήτινος τρόπου Αὐτόν· Ὁ Κύριος διαφυλάξαι τὴν Α. Αὐτοκρατορικὴν Μεγαλειότητα, ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τοῦ ὁποίου ἐπροστατεύθησαν καὶ προστατεύονται τ' ἀγαθὰ τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἔθνισμοῦ ἡμῶν.

Ἡ εὐλογία τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου εἴη ἐπὶ πάντων Ὑμῶν, ἐπὶ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν ὑμῶν, ἐπὶ τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν τέκνων ὑμῶν· λυτρώσαι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ καθοδηγήσαι εἰς ἐπίτευξιν παντὸς ἀγαθοῦ.

Τῆς προσλαλιᾶς ταύτης μεθερμηνευθείσης εἰς τὸ ἐκκλησίασμα ὑπὸ τοῦ Δημ. Τσολακίδου, ἡ Α. Μακαριότης ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ μετὰ πάσης τῆς συνοδίας, τῶν χορῶν τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ ᾀδόντων, προπεμφθεῖσα ὑπό τε τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου καὶ τῶν μνησθέντων ἐντίμων μελῶν τοῦ Συμβουλίου.

Μικρὸν πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς Α. Μακαριότητος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, εἶχεν ἀφιχθῇ πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος ἐν συνοδίᾳ τοῦ γενικοῦ Προξένου καὶ ἄλλων τινῶν ἐκ τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου.

Τῇ πρωΐᾳ τῆς τρίτης ἐμφανισθέντες ἐνώπιον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν σώματι πάντες οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, καθυπέβαλον τὰ βαθύτατα αὐτῶν σέβη, ἡγουμένου τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, ὅστις καὶ ἐξ ὀνόματος αὐτῶν προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Π. ὡς ἑξῆς:

Παναγιώτατε Δέσποτα.

Ἐξ ὀνόματος ἁπάντων τῶν ἐνταῦθα εὐλαβῶς παρισταμένων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων ἐμοί, ὡς πρώτῳ τῶν πατριαρχικῶν θεραπόντων καὶ λειτουργῶν, ἐπεφυλάσσετο ἡ ὑψίστη αὕτη τιμὴ νὰ διερμηνεύσω τὰ πλημμυροῦντα τὰς καρδίας ἁπάντων αἰσθήματα τῆς υἱϊκῆς χαρᾶς, τῆς ἀδόλου πίστεως καὶ τῆς εὐλαβοῦς ὑποταγῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας προσκυνητῆς ἡμῖν Παναγιότητος. Καλῶς πάντες ἡμεῖς, Παναγιώτατε Δέσποτα, γινώσκομεν καὶ συναισθανόμεθα, ὅτι, ἡ ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου ἐπ' αἰσίαις ταῖς ὥραις μιᾷ φωνῇ κλήρου καὶ λαοῦ ἐπάνοδος τὸ δεύτερον ἤδη τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος, ἔσται οὐ μόνον ὁ ἀσφαλέστατος ἀρραβὼν καὶ ἐγγυητὴς τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς παρὰ πάντων ποθητῆς γαλήνης καὶ ὁμοφροσύνης καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως, ἀλλ' ἔσται ἅμα καὶ ἡ ἀφετηρία καὶ τὸ σύνθημα νέας πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ καθῆκον ζέσεως καὶ ὁρμῆς. Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ τῶν πραγμάτων τροπῇ, ἧς μέλλει νὰ προΐσταται ἡ βαθυγνώμων καὶ σοφὴ καὶ πολυπειροτάτη ὑψίστη Αὐτῆς Κορυφή, οἱ Πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι μετὰ δικαίας ἐγκαυχήσεως καὶ ὑπερηφανείας θέλουσι παραδίδῃ προθυμότατα τοὺς βραχίονας, τὸν κάλαμον, τὸ πνεῦμα, τὴν πέτραν, καὶ σύμπασαν τὴν ἑαυτῶν ζωὴν καὶ ὑπόστασιν εἰς τὴν πατρικὴν Αὐτῆς διάθεσιν, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀληθῶς καὶ γνησίως κεδνῶν, μεγαλοφρόνων καὶ σωτηρίων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους βουλευμάτων τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος. Πίστις πρὸς τὸ σεπτὸν Αὐτῆς πρόσωπον, ἀφοσίωσις πρὸς τὸ καθῆκον ἱερά, ἀγάπη πρὸς τὴν ἐργασίαν εἰλικρινής, ἐπιμεμελημένη καὶ περίφροβος ἐν πᾶσι προσοχὴ καὶ ἀποφυγὴ ἀπὸ παντός, ὅπερ ἠδύνατό ποτε νὰ ψυχράνῃ τὴν πρὸς ἡμᾶς τοὺς πιστούς Σου θεράποντας πατρικὴν ἀγάπην καὶ στοργήν, ἰδοὺ, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὁποῖα ἔσονται τὰ μέλλοντα ἀείποτε νὰ διακρίνωσι καὶ κοσμῶσι τοὺς πατριαρχικούς Σου ὑπαλλήλους ἐπαινετὰ προσόντα. Πεποίθαμεν δὲ ἐπὶ τὸν Θεόν, ὅτι δὲν θέλει ποτὲ καταισχύνει τινὰ ἐξ ἡμῶν ἐν τῇ πιστῇ ἐκπληρώσει τοῦ ἀνατεθειμένου ἑνὶ ἑκάστῳ ἡμῶν καθήκοντος.

Κύριος ὁ Θεὸς κρατύναι ἐπὶ μήκιστον τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ τούτου Θρόνου πρὸς δόξαν καὶ κλέος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ συμπάσης τῆς ἁπανταχοῦ γῆς κηρυσσομένης ἀμωμήτου ἡμῶν ὀρθοδοξίας, ἧς ὕπατος πνευματικὸς Ἀρχηγὸς καὶ Πρωθιεράρχης ἐπαξίως ἀνεδείχθητε θεόθεν, Παναγιώτατε Δέσποτα.

Εἰς τὴν προσλαλιὰν ταύτην ἡ Α. Θ. Π. ἀπήντησε διὰ λόγων, μεστῶν πατρικῆς ὑπὲρ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων στοργῆς καὶ μερίμνης, ἐμποινησάντων τοῖς πᾶσι βαθυτάτην ἐντύπωσιν, ἐξῆρε τὴν ἐκ τῆς ἀκριβοῦς πληρώσεως τοῦ καθήκοντος προκύπτουσαν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τῶν Πατριαρχείων καταστήματος ὠφέλειαν, καὶ ἐφωδίασε τοὺς πάντας, θερμῶς κατασπασαμένους τὴν παναγίαν Αὐτῆς δεξιάν, διὰ τῶν πατρικῶν Αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν.

Τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ συνεχάρησαν αἱ ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. οἱ πατριάρχαι πρ. Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος ὁ Ζ' τηλεγραφικῶς, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Ε' διὰ γράμματος, χθὲς δὲ αὐτοπροσώπως αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ πατριάρχης τῶν καθολικῶν Ἀρμενίων Ἐμμανουηλιὰν καὶ ὁ πατριάρχης τῶν Συροχαλδαίων Ἀβδοὺλ Μεσίχ.

Προχθὲς ἐπεσκέψαντο ὁμοίως τὴν Α. Θ. Π. ὁ Π. ἀρχιμανδ. τῆς ἐνταῦθα ρωσ. Πρεσβείας, ὡς καὶ ὁ ἐνταῦθα πρωθιερεὺς τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος τῶν Βοσνίων καὶ Δαλματῶν κ. Γρέκοβιτς ἐν συνοδίᾳ τοῦ προέδρου τῆς κοινότητος αὐτῶν.

Σήμερον δὲ κατελθόντες ἐκ τῆς νήσου Ἀντιγόνης ἐπεσκέψαντο καὶ αὐτοπροσώπως τὴν Α. Θ. Π., τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, αἱ ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. οἱ πατριάρχαι πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ὁ Η' καὶ Ἄνθιμος ὁ Ζ', συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν ἀνεψιῶν αὐτῶν Ἀνδρέου Παπακωνσταντίνου καὶ Ἀγησιλάου Παπακωστῆ, ἰατρῶν.

Ὁμοίως κατῆλθεν ἐκ Χάλκης περὶ μεσημβρίαν τῆς σήμερον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Π. ἡ Α. Μ. ὁ πατριάρχης πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημος. Ἀλλὰ τῆς Α. Θ. Π. μεταβάσης μεσημβρίαν εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ἡ Α. Μ. ἀνέβαλε τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῆς διὰ τὴν αὔριον, σάββατον.

Αἱ ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. ἐγένοντο δεκταὶ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Ὡσαύτως σήμερον ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. καὶ ἡ Α. Στρολογιότης ὁ ἐνταῦθα τοποτηρητὴς τῆς ἀρχιραββινείας ἐν συνοδίᾳ δύο ραββίνων καὶ ἄλλων ἐγκρίτων Ἰσραηλιτῶν.

—*Ἀντεπισκέψεις.*— Χθὲς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν. Πατριάρχης ἀντεπεσκέψατο πάντας τοὺς ἐν Φαναρίῳ διαμένοντας σεβασμιωτάτους ἁγίους συνοδικοὺς καὶ ἐνδημοῦντας μητροπολίτας πλὴν τῶν σεβασμ. ἁγίων Ἰκονίου, Μεσημβρίας, Στρωμνίτσης καὶ Κασσανδρείας ἕνεκα τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας.

—*Μ. τοῦ Γένους Σχολή.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν μέσῳ πολλοῦ φιλομούσου ἀκροατηρίου ἐγένετο ἡ εἰθισμένη ἐτησία τελετὴ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν γραπτῶν καὶ προφορικῶν ἐξετάσεων τῆς πρεσβυγενοῦς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

Τῆς τελετῆς ταύτης προέστη ὁ σεβασμ. Μητροπολίτης Προύσης Ναθαναήλ, παρέστησαν δὲ καὶ οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Ἡρακλείας Ἱερώνυμος, Ἀμασείας Ἄνθιμος, ὁ καὶ πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τοῦ φυτωρίου, Ἰωαννίνων Γρηγόριος, Βερροίας Κωνστάντιος καὶ Λιτίτσης Νικηφόρος, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων ὡς καὶ πάμπολλοι ἄλλοι λόγιοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς νενομισμένης ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς ὁ πανοσιολ. Σχολάρχης ἀρχιμανδ. Μ. Κλεόβουλος, ὑπὸ τὴν πεπνυμένην διεύθυνσιν τοῦ ὁποίου τὸ εὐαγὲς καθίδρυμα ἀπὸ ἐτῶν ἀπροσκόπτως λειτουργεῖ, ἀνέγνω γλαφυρὰν καὶ λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος συντελεσθέντων. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐγένετο γνωστόν, ὅτι ἐν τῷ μητρῴῳ τῆς σχολῆς ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 336 μαθηταί, ὧν 41 ἦσαν ἐκ τῶν ἀποροιτώντων. Μνείαν ποιησάμενος κατόπιν ὁ πανοσιολογιώτατος Σχολάρχης τῆς μεγίστης ἀπωλείας, ἣν ὑπέστη ἡ Σχολὴ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη, τῶν πρὸς τὸ ἵδρυμα γενομένων χρηματικῶν δωρεῶν, καὶ τῶν ἀποσταλέντων βιβλίων εἰς τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ, κατέπαυσε τὸν λόγον ἐπικαλεσάμενος τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Τὴν τελετὴν ἐπεσφράγισεν ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Προύσης Ναθαναήλ, ἐπικαλεσθεὶς τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ πάντων τῶν φερεπόνως εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῆς Σχολῆς συνεργούντων, καὶ τὴν συμβολὴν αὐτῶν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ζηλωτῶς ἑκάστοτε παρεχομένων.

—*Ροβέρτειον Γυμνάσιον.*—Τὸ ἐν Βιβλικῷ τοῦ Βοσπόρου Ροβέρτειον Γυμνάσιον ἐτέλεσε τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ ἐν μέσῳ ἐκλεκτῆς καὶ φιλομούσου ὁμηγύρεως τὴν ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ τῶν πτυχίων τοῖς ἀποφοίτοις αὐτοῦ ἐπέτειον ἑορτήν. Συνεπείᾳ δὲ τῆς πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐκπαιδευτηρίου ἀπευθυνθείσης προσκλήσεως, ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μεταβὰς αὐτόσε πατριαρχικῇ ἐντολῇ, τὸ μὲν ἐξεπροσώπησε κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην τὴν Α. Θ. Π., τὸ δὲ ἐπέδωκε τῷ ἐλλογίμῳ διευθυντῇ ἐκ μέρους Αὐτῆς τὰ ἑξῆς:

Ἐλθὼν καὶ παριστάμενος ἐν μέσῳ Ὑμῶν, ἀξιότιμοι κύριοι, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ προσκυνητοῦ μοι Δεσπότου, μεταδίδωμι ὑμῖν εὐῤῥοσύνως ὅτι ἡ Α.Θ. Παναγιότης μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος πάντοτε παρηκολούθησε τὸ σπουδαιότατον καὶ εὐγενέστατον ἔργον τοῦ ὑμετέρου ἐκπαιδευτικοῦ τούτου ἱδρύματος.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ προσκυνητός μοι Κύριος, ἐκτιμᾷ δεόντως τοὺς πόνους καὶ τὰς φροντίδας Ὑμῶν πρὸς μόρφωσιν καλῶν πολιτῶν καὶ ἠθικῶν ἀνθρώπων, μελλόντων νὰ δράσωσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὡς μέλη ἀγαπῶντα τὸν πλησίον καὶ μὴ ἀποδιδόντα κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἀλλ' ἀγαθὸν ἀντὶ κακοῦ.

Ἀλλ' ἡ ἐκτίμησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Δεσπότου μου, ὑπερβαίνει καὶ τὸ ὅριον τοῦτο τῶν ἄνω εἰρημένων, καθότι οὗτος θαυμάζει καὶ ἐπαινεῖ Ὑμᾶς, ἐργαζομένους κατὰ τὸ ἀποστολικὸν τὸ ἀγαθὸν ἄνευ τινὸς ὑστεροβουλίας, ἀναδιδούσης σκάνδαλα, σεβομένους τὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡμῶν δίδαγμα, οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ ἔρχεται τὸ σκάνδαλον, εἰπόντος. Ἡ ὑμετέρα ἀρίζηλος ἐντολή ἐστιν, ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων φαίνεται, ὁ πόθος καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς μορφώσεως καλῶν ἀνθρώπων, λέγει αὕτη, καὶ οὐχὶ ἡ διαφθορὰ συνειδήσεων, ἡ ἠθικοποίησις καὶ οὐχὶ ἡ διαστροφή, διὰ ταῦτα ἐνετείλατό μοι πατρικῶς ἵνα ἐκφράσω Ὑμῖν τὰς εὐχαριστίας Αὐτοῦ καὶ νὰ ἐπαινέσω τὸ ἔργον ὑμῶν, ἐφ' ὅσον ἐξ ἀτυχῶν συμπτώσεων τὸ ἡμέτερον Ἔθνος δὲν ἠξιώθη εἰσέτι ἵνα κτήσηται ἐφάμιλλον ἵδρυμα.

—*Παράλειψις.*— Ἐν τῷ προηγουμένῳ ἡμῶν φύλλῳ παρελείφθη νὰ σημειωθῇ, ὅτι μεταξὺ τῶν μεταβάντων ἀπὸ Μακροχωρίου διὰ τοῦ ρυμουλκοῦ «Σταμπούλ» εἰς προϋπάντησιν τῆς Α. Θ. Π. ἦν καὶ ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Γνωστὸν γίγνεται πᾶσι τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι ἀπὸ τῆς μεθαύριον Δευτέρας, 18 μεσοῦντος μηνός, ἄρχονται αἱ ἐπὶ μῆνα περίπου ἀνασταλεῖσαι ἐργασίαι τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου κατὰ τὰς συνήθεις τελούμεναι ὥρας ἤτοι ἀπὸ τῆς 7 τουρκιστὶ τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς 11 ὥρας ἀκριβῶς.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 16 Ἰουνίου 1901.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου.

ΛΑΪΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Μάθημα Β'.

§ 3. Τί ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ἡ πίστις*.

Ἀφοῦ ἡ πίστις εἶνε, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴδομεν, ἀναντίρρητος πραγματικότης, παρ' ἧς καὶ φῶς καὶ δύναμιν καὶ παραμυθίαν ἀντλοῦμεν, ἂς προσπαθήσωμεν ἐν πρώτοις νὰ διατηρῶμεν ἄσβεστον καὶ καθαρὰν ἐσαεὶ τὴν λαμπάδα τῆς ἐν ἡμῖν πίστεως· ἂν εἶνε ἀνοησία καὶ φρενοβλάβεια νὰ ἐξορύσσωμεν τοὺς ὀφθαλμούς μας ἢ νὰ θραύωμεν τὸν λαμπτῆρά μας ἐν μέσῃ νυκτὶ διὰ νὰ βυθισθῶμεν εἰς τὸ ἔρεβος, εἶνε ὁμοίως ἀνοησία καὶ φρενοβλάβεια νὰ σβύσωμεν τὴν ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν πίστιν, ἣν ἐν τῷ βαπτίσματι προσέφερεν εἰς ἡμᾶς ὁ πανάγαθος Θεός. Γνωρίζω ὅτι πολλοὶ ἀδιαφοροῦσι διὰ τὸ θεῖον τοῦτο δῶρον. Οἱ ἐπιπόλαιοι μάλιστα τῶν ἡμερῶν μας σεμνύνονται διὰ τὴν ἀπιστίαν των. Ἐν τούτοις ἂς μάθουν οἱ κύριοι οὗτοι ὅτι δὲν πρόκειται περὶ οὐσιώδους τινὸς πράγματος καὶ ὅτι εἶνε ἄξιοι οἰκτιρμῶν. Ὅταν τοῖς ἐπέλθῃ ἡμέραν τινὰ ὁ κόλαφος τῆς δυστυχίας, τότε θὰ ἐννοήσωσι ποίαν σημασίαν ἡ πίστις ἔχει. Ἡ ἡ πίστις, ἢ ἡ ἐσωτερικὴ κακοδαιμονία, τρίτος ὅρόμος δὲν ὑπάρχει. Διὸ καὶ εἰμεθα οἱ πάντες ὑποχρεωμένοι ν' ἀποφεύγωμεν μὲν πᾶν ὅ,τι ἐπισκοτίζει καὶ διαφθείρει τὸ ὄμμα τῆς πίστεως, νὰ ἀσπαζώμεθα δὲ πάντα τρόπον, δι' οὗ θὰ καθίστατο ὀξυδερκέστερον καὶ ἰσχυρότερον. Τοῦτο δὲ θὰ κατορθώσωμεν, ἐὰν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπομακρυνώμεθα ἀπὸ τὰς μετὰ τῶν ἀπίστων ἀνθρώπων συναναστροφάς, ἀπὸ τὰ βέβηλα καὶ ἠθοφθόρα τοῦ ὑλισμοῦ βιβλία καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὰ αἰσχρὰ πάθη, ἅτινα τείνουσι νὰ κλείσωσι τὸ στόμα τῆς ἐπανισταμένης συνειδήσεως διὰ τῆς ἀθείας, θὰ κατορθώσωμεν δ' ἀφ' ἑτέρου τὸ τοιοῦτον, ἐὰν συναναστρεφώμεθα μετὰ εὐσεβῶν ἀνθρώπων, ἀναγινώσκωμεν βιβλία ἠθικά, καὶ τηρῶμεν τὴν καρδίαν μας ὅσον τὸ δυνατὸν καθαρωτέραν· διότι μόνος ὁ ἀνέφελος οὐρανὸς δεικνύει τὸν ἥλιον, καὶ μόνοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ θὰ ἴδωσι τὸν Θεόν» (Ματθ. ε', 8). Ἐὰν δέ, ὃ μὴ γένοιτο, συμβῇ, ὥστε καμμίαν φορὰν ὁ σκεπτικισμὸς καὶ ἡ ἀμφιβολία ὡς ὄφις ὑπεισέλθῃ εἰς τὴν τέως φυλαχθεῖσαν εὐσεβῆ ψυχήν μας, ἂς μὴ ἀδιαφορήσωμεν, ὅπως αἱ μωραὶ ἐκεῖναι τῆς παραβολῆς παρθένοι, ἀλλὰ ἂς σπεύσωμεν τὸ ταχύτερον εἰς τὸν πνευματικῶς ἀνώτερόν μας καὶ ἂς τὸν συμβουλευθῶμεν, ἵνα στηρίξωμεν τὴ διασεισθεῖσαν ἡμῶν πεποίθησιν καὶ προμηθευθῶμεν ἔλαιον διὰ τὴν σβεννυμένην λαμπάδα ἡμῶν. Διότι δὲν εἶνε ἐντροπὴ, διὰ μὲν τοὺς γηίνους ὀφθαλμούς μας, ὧν ἡ ἀπώλεια δὲν εἶνε τόσον μεγάλη, παραβαλλομένη πρὸς τὴν τῆς πίστεως, νὰ δεικνύωμεν τόσον ἐνδιαφέρον, ὥστε καὶ εἰς ὀφθαλμίατρον νὰ σπεύδωμεν, καὶ εἰς δίαιταν νὰ ὑποβαλλώμεθα, καὶ εἰς ἐγχειρήσεις νὰ ὑποκύπτωμεν καὶ τὸ πᾶν νὰ κάμνωμεν ἄνω κάτω, ὅταν δ' ἡ ψυχή μας τυφλωθῇ νὰ μὴ τρέχωμεν εἰς τοὺς μᾶλλον ἡμῶν κατηρτισμένους, ἵνα διὰ τῆς συμμαχίας αὐτῶν καθαιρέσωμεν τοὺς αὐθάδεις λογισμοὺς καὶ «πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ»; (Β' Κορ. ι', 5).

Ἀφοῦ δὲ διὰ μιᾶς τοιαύτης ἀγρύπνου διαίτης τηρήσωμεν ἀλώβητον δι' ὅλου τοῦ βίου μας τῆς πίστεως τὸ ὄμμα, ἕτερον καθῆκον πρὸς τὴν πίστιν ἔχομεν, νὰ συμμορφώσωμεν τὸν βίον μας πρὸς αὐτὴν, ὡς πρὸς κανόνα καὶ στάθμην. Διότι, ἂν ἡ πίστις ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, ἀποβλέπει ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν βούλησιν. Πίστις μὴ παρουσιαζομένη εἰς ἔργα, εἶνε πίστις νεκρὰ, κατὰ τὸν ἀπόστολον Ἰάκωβον (β', 20), ὡς δ' ἐν σιδηρῷ φερέτρῳ ἐγκλείεται ἐν τῇ ἀκάρπῳ ψυχῇ. Δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου (αὐτ. β', 18). Μὴ πράξῃς τι, πρὶν ἐρωτήσῃς τῆς πίστεως τὰς διακελεύσεις. Βλέπε τὰ περὶ σὲ μὲ τὰς διόπτρας τῆς φύσεως καὶ τότε θὰ τὰ ἐκτιμήσῃς ὡς ὁ Θεός σοι ἐπιτάσσει. Ἰδὲ τὸν προορισμόν σου, ὄχι, οἷόν σοι τὸν περιγράφουσιν οἱ ἐπικούρειοι καὶ ὑλισταὶ τῆς ἐποχῆς, ἀλλ' οἷόν σοι τὸν παριστᾷ ἡ πίστις. Οἵα εὐγένεια! Ἰδὲ τοὺς ὁμοίους σου, ὄχι ὁποίους σοι τοὺς χρωματίζουν τὰ ἐγωϊστικά σου πάθη καὶ ἡ φιλαυτία σου, ἀλλ' ὁποίους σοι τοὺς συνιστᾷ ἡ πίστις. Οἷοι προσφιλεῖς ἀδελφοί! Ἰδὲ τὸν θνήσκοντα καὶ ἀγωνιῶντα δίκαιον, ὄχι οἷός σοι φαίνεται εἰς τοὺς πηλίνους ὀφθαλμούς σου, ἀλλ' οἷον ἡ πίστις τὸν προσατενίζει. Οἵα ψυχὴ οὐρανομήκης πρὸς τὸν Θεὸν πτερυγίζουσα! Ἰδὲ τὸν Θεόν, πρὸς ὃν προσεύχεσαι, ὄχι ὡς ὁ στενός σου ὁρίζων τὸν συλλαμβάνει, ἀλλ' ὡς ἡ πίστις διὰ τῆς ἁγ. Γραφῆς σοὶ διαζωγραφεῖ. Οἵα ἀγαθότης, ἁγιότης, παντοδυναμία, σοφία, δικαιοσύνη ἀτέρμων, ἄπειρος! Ἰδὲ τὸν Τίμιον Σταυρὸν, ὄχι ὡς ἡ ἀπιστία τὸν βλέπει ὄργανον ἀτιμωτικὸν, ἀλλ' ὡς ἡ πίστις τὸν παρατηρεῖ ὅπλον πανέντιμον καὶ δεδοξασμένον. Οἵα συγκατάβασις! Ἰδὲ τέλος τὴν Ἐκ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 172—173.

κλησίαν τὴν χειμαζομένην ταύτην τῶν ψυχῶν ὁλκάδα, τὴν πανταχόθεν ἀπειλουμένην, κλυδονιζομένην, ἐπαπειλουμένην· ἀλλ' ἰδὲ τὴν μὲ τῆς πίστεως τὸ ὅμμα. Ὁποῖαι παρήγοροι καὶ γλυκεῖαι ἐλπίδες! Οὕτως ἡ πίστις ἐκτιμῶσα τὰ πάντα καὶ ζυγοστατοῦσα κατὰ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν των, ὁρίζει ἑκάστοτε εἰς ἡμᾶς τὴν ἀπέναντι τῶν πάντων στάσιν. Διὸ χρεωστοῦμεν ὡς μητέρα μας διηνεκῶς νὰ τὴν συμβουλευώμεθα καὶ τίποτε νὰ μὴ πράττωμεν, πρὶν δὲν ζητήσωμεν τὴν ἰδικήν της γνώμην.

Τὸ πρῶτόν μας κατὰ ταῦτα καθῆκον ἀπέναντι τῆς πίστεως εἶνε νὰ τὴν διατηρῶμεν ἄσβεστον καὶ τὸ δεύτερον νὰ δεικνύωμεν ἐμπράκτως τὸν πρὸς αὐτὴν σεβασμόν μας. Τρίτον δὲ καὶ τελευταῖον καθῆκον πρὸς αὐτὴν ἔχομεν νὰ τὴν ὁμολογῶμεν παρρησίᾳ ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου, πρὸ οὐδενὸς δειλιῶντες, οὐδένα φοβούμενοι. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἐντραπῇ, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, νὰ μὲ ὁμολογήσῃ ἐνώπιον τῆς γενεᾶς ταύτης τῆς μοιχαλίδος καὶ ἁμαρτωλοῦ, ἀς μάθῃ ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ ἐντραπῶ νὰ τὸν ὁμολογήσω, ὅταν ἔλθω ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρός μου μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων (Μάρκ. η', 38). Καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἅγιοι μάρτυρες, οἱ ὁμολογηταὶ καὶ κήρυκες τῆς πίστεως, οὐ μόνον ἐκήρυξαν βροντοφώνως ὅ,τι τοῖς ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ οὖς, οὐ μόνον τὸν κόσμον ὅλον περιῆλθον πρὸς διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἱκριωμάτων καὶ βασανιστηρίων καὶ μαρτυρίων πυρακτούμενοι, κατακοπτόμενοι, ζεόμενοι, διαμελιζόμενοι ἐκήρυττον παρρησίᾳ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Οὕτως ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Ἀγρίππα καὶ τοῦ Φήστου ὡμολόγει τὸν Χριστόν. Οὕτως ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ. Οὕτως ὁ ἅγιος Πολύκαρπος ἐνώπιον τοῦ ρωμαίου ἀνθυπάτου. Οὕτως ὁ διάκονος Λαυρέντιος. Οὕτω γυναῖκες ἄβραι καὶ κόραι τρυφεραὶ διεκήρυττον ἐνώπιον τῶν δημίων των τὸ ὄνομα ἐκείνου κατὰ τοὺς μεγάλους τῆς Ἐκκλησίας διωγμούς, τοὺς ἐπὶ 300 ὅλα ἔτη διαρκέσαντας. Ἡ κατάστασις τῆς Ἐκκλησίας σήμερον δὲν εἶνε διάφορος τῆς τότε. Διότι τότε μὲν ἐπολεμεῖτο διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου, ἐνῷ σήμερον διὰ βιβλίων ἀνατρεπτικῶν καὶ διὰ τῆς ἀδιαφορίας τῶν τέκνων της, ἥτις εἶνε ἐπικινδυνωδεστέρα πολλῶν διωκτῶν. Τότε εἰς τὴν λάμψιν μιᾶς σπάθης παρουσιάζοντο μυρίοι μάρτυρες, διὰ νὰ τὴν ἀμβλύνωσι μὲ τὸ μαρτύριόν των. Σήμερον εἰς μίαν ὕπουλον καὶ καταχθόνιον τοῦ μισοκάλου προσβολήν, εἱμεθα ἀρά γε πάντες ἕτοιμοι νὰ θυσιασθῶμεν ὑπὲρ τοῦ δόντος τὸ αἷμά του ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων; Ἰδοὺ διατί ἡ ὁμολογία τῆς πίστεώς μας σήμερον μᾶς εἶνε ἐπιτακτικωτέρα μυριάκις παρὰ ἄλλοτε.

Ἐγέρθητε ὡς πρότυπον μιμήσεως δι' ἡμᾶς τὴν σήμερον, ὑμεῖς, ὦ εὐσταλεῖς τῆς Ὀρθοδοξίας μαχηταί! Περὶ τὸ ἀθάνατον τοῦ χριστιανισμοῦ Σύμβολον, ὡς περὶ λάβαρον δεδοξασμένον, οἱ πάντες ἂς συσπειρωθῶμεν καὶ ἂς διακηρύξωμεν στεντορείως, κατενώπιον καὶ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἁμωμήτου ἡμῶν θρησκείας, τὴν οὐρανόπεμπτον ἡμῶν πίστιν. «Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα . . . Πιστεύω εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν . . . Πιστεύω εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον . . . Πιστεύω εἰς μίαν, ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν . . . Πιστεύω εἰς ὅ,τι διαλαμβάνουν τὰ 12 ἄρθρα τοῦ Συμβόλου, ὅπερ ἀπὸ τῶν δύο πρώτων οἰκουμενικῶν Συνόδων παραλαβοῦσα ἐτήρησεν ἀκέραιον, ἀλώβητον, ἀνέπαφον, παρθένον ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία». Εἴθε, ὕψιστε Θεέ, τὴν πεπαρρησιασμένην ταύτην πίστιν ὑπὲρ τῆς θείας δόξης Σου τηροῦντες μέχρι τῆς ὑστάτης ἡμῶν πνοῆς καὶ ὑπὲρ τῆς ἁγίας Σου βασιλείας εὐθαρσῶς μαχόμενοι, καὶ τὰς φάλαγγας πυκνοῦντες τῆς ἐνταῦθα στρατευομένης Ὀρθοδοξίας διὰ νέων προσηλύτων καὶ στρατιωτῶν, ν' ἀξιωθῶμεν ἐπὶ τέλους ἐν τῇ ἄνω θριαμβευούσῃ Ἐκκλησίᾳ Σου νὰ Σε ἐνατενίσωμεν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἐν πάσῃ τῇ ἀνεκλαλήτῳ Σου δόξῃ. Ἧς γένοιτο πάντες ἡμεῖς νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Μονογενοῦς Σου Υἱοῦ καὶ τοῦ ζωοποιοῦ Σου Πνεύματος. Ἀμήν!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
πρεσβύτερος

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΞΑΝΘΗΣ
ΚΛΗΣΙΣ

Ὁ ἀπὸ χωρίον Μεσρὶν (ἐπαρχία Ξάνθης) Ἀθανάσιος Μανασῆ Τζέντος νυμφευμένος ἀπὸ 7—8 ἐτῶν εἰς Μαρώνειαν μετὰ τῆς Χαρκλείας Ἀνδρονίκου, εἰς πρῶτον γάμον, καὶ ἀπὸ 5 ἤδη ἐτῶν τυγχάνων ἀγωνίστου διαμονῆς κληπεύεται ἵνα προσέλθῃ εἰς τὴν ἐν Γκιουμουλτζίνῃ Ἱερ. Μητρόπολιν ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος, ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ· ἄλλως δικασθήσεται ἐρήμην.

Τὸ παρὸν δημοσιεύεται εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», «Κωνσταντινούπολις,» καὶ «Ταχυδρόμος».

Ἐν Γκιουμουλτζίνῃ, τῇ 11 Μαρτίου 1901.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μητροπόλεως.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ ἐνοριακὸς κλῆρος καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ — Ἡ δύναμις τοῦ ἱερέως — Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῶν Παλαιοκαθολικῶν περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου — Ἐπίσημα ἔγγραφα — Σχολῶν τελεταί — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Ο ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΥΤΟΥ

Ὁποῖον θέλουσι τὸν ἱερέα αἱ θεῖαι Γραφαὶ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Δυσχέρειαι καὶ εὐθῦναι τῆς ἱερωσύνης.

«Ὁ ἐνοριακὸς κλῆρος εἶνε ὁ κυριώτατος μοχλὸς ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ πνευματικοῦ καταρτισμοῦ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος».

Δ'.

Ἐν τῷ πρὸς τὸν ἐνοριακὸν κλῆρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως λόγῳ Αὐτῆς, ἡ Α. Θ. Π. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Πριμενάρχης, ἀπεκάλεσε τὸν ἐνοριακὸν κλῆρον καθόλου παρ' ἡμῖν «**κυριώτατον μοχλὸν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ πνευματικοῦ καταρτισμοῦ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος**». Λόγοι τοιοῦτοι προερχόμενοι παρὰ τοῦ ἀνωτάτου πνευματικοῦ ἄρχοντος, καὶ δὴ τοιούτου, ὅστις καὶ πρότερον μὲν διὰ τῆς ἱδρύσεως εἰδικῆς πρὸς μόρφωσιν ἐνοριακοῦ κλήρου Σχολῆς, ὡς καὶ διὰ τῆς συντάξεως σχετικῶν πρὸς τὴν ἀξιοπρεπῆ αὐτοῦ συντήρησιν Κανονισμῶν οὐκ ὀλίγον ὑπὲρ αὐτοῦ ἐμόχθησε, καὶ νῦν δὲ κηρύττει ὅτι εἶνε ἕτοιμος πᾶν τὸ δυνατὸν ὑπὲρ αὐτοῦ νὰ πράξῃ,—ἀποτελοῦσι προδήλως τὴν πανηγυρικωτάτην ἐκ μέρους τῆς ἐπισήμου παρ' ἡμῖν Ἐκκλησίας ἀναγνώρισιν τῆς **σημασίας** καὶ **σπουδαιότητος** τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου. Εὐγνωμονοῦμεν καὶ συνευγνωμονήσουσι μεθ' ἡμῶν τῷ κλεινῷ Πρωθιεράρχῃ ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ τούτοις πάντες, ὅσοις σπουδαίως μέλει περὶ τῆς βελτίονος διαρρυθμίσεως τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν **ἀληθῆ**, τὸν **βάσιμον** καὶ **συστηματικὸν** καταρτισμὸν τοῦ ἡμετέρου λαοῦ. Εἶνε οἱ λόγοι αὐτοῦ οὗτοι ἓν ἐπὶ πλέον τρανὸν δεῖγμα τῆς **βαθείας, ζωηρᾶς** καὶ **ἐξηκριβωμένης ἀντιλήψεως** τῶν συγχρόνων ἀναγκῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἥτις ἀείποτε διέκρινε τὸν σεπτὸν ἄνδρα. Ἀλλ' ἐπὶ τῇ αὐτῇ εὐκαιρίᾳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης δὲν παρέλειψε νὰ τονίσῃ δεόντως καὶ τὴν μεγάλην ἀπέναντι **Θεοῦ** καὶ ἀνθρώπων **εὐθύνην**, ἥτις βαρύνει ἐπὶ τῶν μὴ ἐπαρκῶς ἐννοούντων καὶ μὴ δραστηρίως ἐκπληρούντων τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποστολὴν ἱερέων. Καὶ δικαίως. Διότι ὅπου ὑψηλὴ **ἀποστολὴ** ἐκεῖ καὶ βαρεῖα **εὐθύνη**. Καὶ πάλιν ὅπου ἀμφότερα ταῦτα συνυπάρχουσι, ἐκεῖ προφανὴς καὶ ἡ **δυσχέρεια** τοῦ ἔργου. **Σπουδαιότης, δυσχέρειαι** καὶ **εὐθῦναι** τῆς ἱερωσύνης—ἰδοὺ τὰ τρία κύρια σημεῖα, περὶ ἃ ἐστράφησαν καὶ αἱ ἡμέτεραι ταπειναὶ σκέψεις ἐν τοῖς ὑφ' ἡμῶν μέχρι τοῦδε λεχθεῖσι σχετικοῖς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἡμετέρου φύλλου. Συνεχίζοντες δ' ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὰς σκέψεις ἡμῶν ἐκείνας, ἐπιθυμοῦμεν σήμερον νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἐπὶ τῶν **δυσχερειῶν** καὶ **εὐθυνῶν**, αἵτινες προκύπτουσιν ἰδίᾳ οὐχὶ πλέον ἐκ τοῦ βίου, ὡς ἄλλοτε προσεπαθήσαμεν νὰ ὑποδείξωμεν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς καλῶς νοουμένης δράσεως τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου. Καὶ ταῦτα πάντα, ὅπως κατανοηθῇ τέλος καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον, ὅτι **οὐ τοῦ παντὸς πολὺ δ' ὀλιγώτερον τοῦ τυχόντος** τὸ ἱερατεύειν, καὶ τεθῇ πλέον τέρμα εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου κρατούσας ἔτι, ὡς μὴ ὤφελε, ἐπιζημιωτάτας **προλήψεις**.

Αἱ θεῖαι Γραφαὶ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου

Ἐκκλησίας, ἅτινα χρησιμεύουσι καὶ δέον νὰ χρησιμεύωσιν ὡς στάθμη καὶ κανὼν δι' ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τριπλῆν τινα ὑπηρεσίαν ἀναθέτουσιν εἰς τὸν ἱερέα: **Τὴν τελετουργικὴν,** ἥτις συνίσταται εἰς τὴν προσήκουσαν τέλεσιν τῶν διαφόρων μυστηρίων καὶ λοιπῶν ἱερατελεστιῶν, **τὴν διδακτικὴν,** καθ' ἣν ὁ ἱερεὺς ὀφείλει νὰ διδάσκῃ πάντα τὰ μέλη τῆς παροικίας αὐτοῦ **ὑγιῶς** καὶ **ἀνελλιπῶς** ἅπαν τὸ περιεχόμενον τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, καὶ **τὸ πνευματικοπαιδαγωγικὸν,** ἵν' οὕτως εἴπωμεν, καθ' ὃ ὁ ἱερεὺς ὀφείλει νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς πνευματικῆς εὐεξίας μιᾶς ἑκάστης τῶν εἰς αὐτὸν ἐμπεπιστευμένων ψυχῶν.

Δὲν θὰ ἐπιμείνωμεν πολὺ ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς τελετουργικῆς τοῦ ἱερέως δράσεως προκυπτούσης δυσχερείας, ἀφοῦ αὕτη εἶθισται ἤδη παρὰ τοῖς πολλοῖς νὰ θεωρῆται ὡς εὐκολός τις καὶ τοῖς πᾶσι κατορθωτή. Καὶ ἐν τούτοις διὰ τοὺς γινώσκοντας τὰ πράγματα καὶ ἡ ἐκ τῆς τελετουργικῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἱερέως προερχομένη δυσχέρεια δὲν εἶνε, ὡς ἐκ πρώτης ὄψεως ἤθελε νομίσει τις, μικρά τις καὶ ἀσήμαντος. Ἐν αὐτῇ διὰ τοὺς ἐννοοῦντας καὶ αἰσθανομένους τὰ τελούμενα, ἡ σωματικὴ κόπωσις ἀνθαμιλλᾶται πρὸς τὴν διηνεκῆ τοῦ πνεύματος ἔντασιν, ὅπερ, καὶ μεθ' ὅλην τὴν προφανῆ τοῦ πράγματος δυσκολίαν, ὀφείλει ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου καὶ οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ νὰ τηρῇ πάντοτε ἐν ἀμεταπτώτῳ νηφαλιότητι καὶ ἐγρηγόρσει καὶ ἐν ἀναλόγῳ πρὸς τὰ τελούμενα ἐξάρσει. Ἄλλως δεινὴ ἐπικρέμαται ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἀπειλὴ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος: «**Ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου ἀμελῶς**» (Ἱερεμ. 31, 10). «**Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς,** γράφει καὶ ὁ Ἀπόστολος, **ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων . . . Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω**» (1 Κορ. 14, 33—40).

Ἀλλὰ τῆς περὶ τὴν τελετουργικὴν ὑπηρεσίαν δυσχερείας πολὺ μείζων ὁμολογουμένως εἶνε ἡ περὶ **τὴν διδακτικὴν δρᾶσιν** τοῦ ἱερέως δυσχέρεια. Διὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος συνειδὼς τὴν δυσχέρειαν τοῦ ἔργου τῆς διδασκαλίας ἀπαιτεῖ, γράφων πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Ἐφέσου Τιμόθεον (1 Τιμ. 5, 17) ὅπως **«διπλῆς τιμῆς ἀξιῶνται οἱ καλῶς προεστῶτες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ** προεστῶτες». Ἐξ οὗ ἀποστολικοῦ χωρίου—σημειωτέον ἐν παρόδῳ—πρὸς τοῖς ἄλλοις καταφαίνεται, ὅτι τοσαύτη εἶνε ἡ τοῦ συνεχοῦς τῆς διδασκαλίας ἔργου δυσχέρεια, ὥστε καὶ κατ' αὐτοὺς **ἀκόμη** τοὺς πλουσίους εἰς πνευματικὰ χαρίσματα **ἀποστολικοὺς** χρόνους οὐχὶ πάντες οἱ **«προεστῶτες»** ἦσαν πάντοτε ἱκανοὶ ν' ἀνκλαμβάνωσι τὸν μέγαν τῆς πνευματικῆς **διδασκαλίας** ἀγῶνα. Ἀλλὰ γνωστὸν ἐξ ἄλλου, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀπόστολος ὡς ἓν τῶν οὐσιωδῶν προσόντων **θεωρεῖ τὸ «διδακτικὸν εἶναι»** τὸν ἱερέα (αὐτόθι 3, 3. πρβλ. 2 Τιμ. 4, 1—2. Τίτ. 1, 9). Ὡσαύτως καὶ ἡ ΣΤ'. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διὰ τῶν 19ου Κανόνος αὐτῆς, ἐν ᾧ ἐκφράζεται σαφῶς τὸ ἐπὶ τοῦ προκειμένου πνεῦμα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ῥητῶς καθορίζει τὰ τοῦ καθήκοντος τούτου, ἀπαιτοῦσα τὴν **«διδασκαλίαν τῶν τῆς εὐσεβείας λόγων ἐν πάσαις ἡμέραις, ἐξαιρέτως δὲ ἐν ταῖς Κυριακαῖς».** Καὶ ὁ ἱερὸς δὲ Χρυσόστομος λίαν ὀρθῶς παρατηρεῖ που, ὅτι ἂν μὴ ὦσι διδακτικοὶ οἱ ἱερεῖς, **«πολλὰ τῶν τῆς Ἐκκλησίας οἴχεται!»** Ὅθεν καὶ ὁ 58ος ἀποστολικὸς κανὼν λίαν αὐστηρὰν ἐπάγει τὴν τιμωρίαν κατὰ τῶν παραβατῶν τοῦ καθήκοντος τούτου (ἴδ. 58ον **Ἀποστολ.** Καν. Πρβλ. Ἰεζεκ. 3, 17—21. 33, 8—9 κλπ.). Ἀλλά, θὰ εἴπῃ τις: Εἶνε σήμερον δυνατόν, ὅπως ἔχουσι παρ' ἡμῖν τὰ πράγματα, οἱ ἱερεῖς νὰ ὦσιν ἐνταῦτῳ καὶ πνευματικοὶ διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ, οἱ ἐφημέριοι νὰ ὦσι συγχρόνως καὶ ἱεροκήρυκες, κηρύττοντες ἐκ περιτροπῆς κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτάς, ὅπως τοῦτο συμβαίνει ἐν ἄλλαις χώραις καὶ ὅπως συνέβαινε παρ' ἡμῖν ἐν εὐτυχεστέροις διὰ τὴν Ἐκκλησίαν χρόνοις. Βεβαίως τὸ τοιοῦτον εἶνε ἀδύνατον παρ' ἡμῖν τὴν σήμερον. Ἀλλ' ὅμως κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην, φρονούντων, ὅτι, ἵνα τὸ κήρυγμα καρποφορήσῃ ὡς δεῖ, δέον νὰ ᾖ **συστηματικὸν,**—ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων τάξις θεωρητέα ὡς τὸ **ἰδεῶδες,** πρὸς ὃ ὀφείλομεν σὺν τῷ χρόνῳ νὰ τείνωμεν. Καλὰ βεβαίως εἶνε καὶ τὰ κατὰ καιροὺς καὶ **σποραδικῶς,** ἵν' οὕτως εἴπωμεν, γινόμενα κηρύγματα, καλαὶ καὶ αἱ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐργαζόμεναι θρησκευτικαὶ ἀδελφότητες. Ἀλλ' ἰδοὺ, ὅτι πάντα ταῦτα δὲν ἴσχυσαν νὰ καταστήσωσι παρ' ἡμῖν τὸ κήρυγμα **συστηματικὸν,** τοῦθ' ὅπερ πάντως θὰ συνέβαινε, ἂν καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ἐνοριακὸς κλῆρος ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐκπληροῖ καὶ τὴν δευτέραν ταύτην ὑπηρεσίαν, τὴν τοῦ λόγου, ἣν, ὡς εἴδομεν, ἥ τε ἁγία Γραφὴ καὶ οἱ ἱεροὶ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ. Ὅπως δ' ἐπαξίως ἀνταποκριθῇ εἰς τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔργον ὁ ἱερεύς, εἶνε εὐνόητον καὶ ἐπομένως περιττὸν νὰ ἐξαρθῇ ἐνταῦθα, ὁποίας προπαρασκευῆς πρὸς τοῦτο καὶ εἰδικῆς μορφώσεως ἔχει ἀνάγκην καὶ εἰς ποίους συνεχεῖς κόπους καὶ ἀγῶνας ὀφείλει νὰ ὑποβάλληται ἑκάστοτε. «Γενναίας οὖν δεῖ κάνταῦθα ψυχῆς, καὶ πολὺ τὴν ἡμετέραν ὑπερβαινούσης σμικρότητα, λέγει περὶ ἑαυτοῦ ὁ ὑπατος τῶν χριστιανῶν ῥητόρων, ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἀπαριθμῶν τὰς δυσκολίας τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος, ἵνα τὴν ἄτακτον καὶ ἀνωφελῆ τοῦ πλήθους ἡδονὴν κολάζῃ, καὶ πρὸς τὸ ὠφελιμώτερον μετάγειν δύνηται τὴν ἀκρόασιν, **ὡς αὐτῷ** τὸν λαὸν **ἕπεσθαι** καὶ εἴκειν, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν ταῖς ἐκείνων ἄγεσθαι **ἐπιθυμίαις**» (Περὶ Ἱερωσ. 5, 2).

Ἀλλ' αἱ δυσχέρειαι καὶ εὐθῦναι τῆς ἱερωσύνης δὲν περιορίζονται μέχρις ἐνταῦθα καὶ μόνον. Ἐν τῶν σπουδαιοτέρων μερῶν τῆς δράσεως τοῦ ἱερέως ἀποτελεῖ καὶ ἡ καθόλου μέριμνα αὐτοῦ περὶ τῆς ἠθικῆς

ένὸς ἑκάστου τῶν ποιμαινομένων καταστάσεως, τοῦθ' ὅπερ ἀνωτέρω—**πνευματικο-παιδαγωγικὸν** ἀπεκαλέσαμεν, καὶ ὅπερ διττῶς δυνατὸν παρ' ἡμῖν νὰ ἐξασκῆται—ἔνθεν μὲν διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς **ἱερᾶς ἐξομολογήσεως**, ἑτέρωθεν δὲ διὰ τῶν **ποιμαντορικῶν κατ' οἶκον** ἐπισκέψεων, ἃς λίαν τελεσφόρως οἶδε νὰ χρησιμοποιῇ τὴν σήμερον ἐν ἄλλαις χώραις ὁ ἱερὸς κλῆρος. Παρ' ἡμῖν δυστυχῶς μία τῶν μεγάλων ἐλλείψεων τῆς σήμερον εἶνε καὶ ἡ ἔλλειψις ἱκανοῦ ἀριθμῶν **πνευματικῶν** ἀξίων κατὰ πάντα τοῦ ὀνόματος αὐτῶν, πνευματικῶν ψυχολόγων μετ' ἀρτίας μορφώσεως, πνευματικῶν ἀντιλαμβανομένων τοῦ ἠθικοῦ βίου ἐν τῇ ἀληθεῖ καὶ ὑψηλοτέρᾳ αὐτοῦ ἐννοίᾳ, καὶ μὴ κατατριβομένων περὶ τὸν **τύπον** καὶ τὸ **γράμμα**, ὅπερ κατὰ τὸν ἀπόστολον **κτείνει** καὶ οὐ ζωοποιεῖ· πνευματικῶν, τέλος, δυναμένων νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὴν ψυχικὴν κατάστασιν ἀνθρώπων πάσης κοινωνικῆς τάξεως, ποικίλης μορφώσεως καὶ ἠθικῆς καταστάσεως. Καὶ πῶς μὲν δέον νὰ διεξάγηται ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἱερατικὴ δρᾶσις, περὶ τούτου σκοπεῦμεν ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ νὰ πραγματευθῶμεν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, μὴ θέλοντες νὰ ὑπερπηδήσωμεν τὰ ὅρια τῆς παρούσης διατριβῆς, περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ ὑποδείξωμεν τὴν μεγάλην δυσχέρειαν καὶ τοῦ τρίτου τούτου μέρους τῆς ἐπικειμένης τῷ ἑνοριακῷ κλήρῳ ὑπηρεσίας, καὶ τῆς ἀπορεούσης φυσικῶς ἐντεῦθεν βαρείας εὐθύνης ἀπέναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων διὰ τοὺς ἀποδεχομένους τὸ ὑψηλὸν τῆς ἱερωσύνης ὑπούργημα. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μέρος τῆς πνευματικῆς δράσεως ἀνέκαθεν ἐθεωρήθη ὡς τὸ δυσχερέστατον μέρος αὐτῆς, εἰς τοῦτο δὲ κυρίως ἀνακτέα ἴσως καὶ τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφεσίων Ἐκκλησίας ῥήματα τοῦ θεηγόρου Παύλου, ἐν οἷς λέγει, «**ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαύσατο μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον**» (Πραξ. 20, 31). Ἀρκούμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἐν τῷ «περὶ ἱερωσύνης» λόγῳ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Ὥσπερ οὖν εἴ τις θηρίον ἐκ πολλῶν θηρίων συγκείμενον, γράφει ὁ ἱερὸς πατήρ, πολυειδὲς καὶ πολύμορφον, μειζόνων τε καὶ μικροτέρων, ἡμεροτέρων τε καὶ ἀγριωτέρων, ἄγειν ἐπιχειροίη καὶ τιθασσεύειν, πάντως ἂν ἦν ἔργον αὐτῷ, καὶ οὐ σμικρὸν τὸ ἀγώνισμα οὕτως ἀνωμάλου καὶ ἀλλοκότου προστατεῖν φύσεως . . . . Οὕτως, ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων καὶ ἠθῶν καὶ λόγων, καθάπερ ἑνὸς ζώου συνθέτου καὶ ἀνομοίου, τοῦ κοινοῦ τούτου τῆς Ἐκκλησίας συγκειμένου σώματος, πᾶσα ἀνάγκη καὶ τὸν προστάτην ἁπλοῦν τε εἶναι τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἐν πᾶσιν ὀρθότητα, καὶ ὅτι μάλιστα παντοδαπὸν καὶ ποικίλον κατὰ τὴν πρὸς ἕκαστον οἰκείωσιν, καὶ τὸ τῆς ὁμιλίας πρὸς πάντας ἐπιτήδειόν τε καὶ πρόσφορον» (Θ, 44). Ὁ αὐτὸς Πατὴρ παραβάλλει τὴν τοιαύτην τοῦ πνευματικοῦ Ποιμένος δρᾶσιν πρὸς τὸ τῆς **Παιδαγωγίας** καὶ **Ἰατρικῆς** ἔργον καὶ εὑρίσκει αὐτὸ πολὺ ἐκείνων δυσχερέστερον (ἔνθ. περὶ Ἱερωσ. ΜΓ', ὅπου καὶ καλεῖ τὸ ἔργον—«παιδαγωγίαν τῶν ψυχῶν»).

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων περὶ ἀποστολῆς τοῦ ἑνοριακοῦ κλήρου ἐκτεθέντων προκύπτουσι, νομίζομεν, σαφεῖς αἱ ἑξῆς ἀλήθειαι, ἃς καὶ διὰ τὸ εὐσύνοπτον κρίνομεν καλὸν νὰ ὑποδείξωμεν ὁμοῦ ἐνταῦθα:

1) Ὅτι παραγνώρισις σπουδαία ὑρίσταται παρ' ἡμῖν ὅσον ἀφορᾷ τὴν σημασίαν καὶ ἀποστολὴν τοῦ ἑνοριακοῦ κλήρου ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ.

2) Ὅτι κύριον αἴτιον τῆς παραγνωρίσεως ταύτης εἶνε ἡ ἄγνοια καὶ ἐπιπολαιότης, μεθ' ἧς οἱ πολλοὶ κρίνουσι τὰ τῆς ἀποστολῆς ταύτης.

3) Ὅτι τῆς κατακρίσεως ταύτης δὲν εἶνε ἐλεύθεροι καὶ πολλοὶ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἅτε δὴ ὑπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐλεγχόμενοι ὡς μὴ ἔχοντες ὑψηλοτέραν τῆς τῶν πολλῶν περὶ τοῦ ἰδίου ὑπουργήματος ἔννοιαν· καὶ

4) Ὅτι καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἑνοριακοῦ κλήρου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἠθικῆς ἀναγεννήσεως, περιφρουρήσεως καὶ προαγωγῆς αὐτῆς ἐξακολουθεῖ νὰ ᾖ **σπουδαιοτάτη καὶ δυσαναπλήρωτος**, ἡ δὲ ἐντεῦθεν προκύπτουσα ἀνάγκη τῆς ἰδιαιτέρας περὶ κλήρου μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους **ἀνυπέρθετος**.

Τύχῃ ἀγαθῇ! Τοὺς οἴακας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἰθύνει σήμερον ἀνὴρ εἴ πέρ τις καὶ ἄλλος κατανοῶν τὴν σημασίαν καὶ ἀποστολὴν τοῦ ἑνοριακοῦ κλήρου. Εὐχόμεθα, ὅπως οἱ πάντες, ὡς ἕκαστος ἔχει δυνάμεως, ἔλθωσιν ἐπίκουροι αὐτῷ πρὸς πραγμάτωσιν τῶν σωτηρίων αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ βουλῶν.

Α. Π.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

«Ὑμεῖς εἶσθε οἱ φρουροὶ τῶν κατ' οἶκον ἐκκλησιῶν»

[ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΙΩΑΚΕΙΜ Γ'.]

Μία ἐκ τῶν μᾶλλον βαρυσημάντων ὑποθηκῶν, ἃς ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ', ὁ σεπτὸς πρωθιεράρχης ἡμῶν, τῇ παρελθούσῃ ἑβδομάδι ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἁσμὸν τῶν ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, προσελθόντα ὅπως ὑποδάλῃ τὰ σέβη αὐτοῦ, ἵν καὶ ἡ ἐπομένη: «ὑμεῖς εἶσθε οἱ φρουροὶ τῶν κατ' οἶκον Ἐκκλησιῶν». Διὰ τῶν πολυτίμων τούτων λόγων ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔνθεν μὲν ἐξῆρε διὰ βραχέων τὴν ὑψίστην ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἠθικὴν ἰσχὺν τοῦ ἱερέως, ἔνθεν δὲ ὑπετύπωσε τὴν σπουδαίαν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῶν ἐμπιστευομένων αὐτῷ πρὸς πνευματικὴν διακυβέρνησιν καὶ ποίμανσιν χριστιανῶν.

Φρουρὸς ἄρα τῆς κατ' οἶκον Ἐκκλησίας ἑνὸς ἑκάστου χριστιανοῦ καὶ ἑνὸς ἑκάστου οἰκογενειάρχου τυγχάνει ὁ ἱερεύς, καὶ, κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον, ὡς ἐμπεπιστευμένος τὴν κοινὴν ταύτην φροντίδα, ὡς μέλλων καὶ ὀφείλων δοῦναι λόγον περὶ ἑκάστου τῶν πεπιστευμένων δέον τοιοῦτος νὰ διατελῇ πάντοτε, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ ἐγκαταλειφθῇ ἀφρούρητος ἡ κατ' οἶκον ἑκάστου Ἐκκλησία. Δέον ἄγρυπνος καὶ ἐγρηγορὼς ὁ ἱερεὺς νὰ φυλάττῃ τὴν εἴσοδον προσέχων ὅπως μὴ ὑπεισδύσῃ εἰς τὴν κατ' οἶκον Ἐκκλησίαν ἑκάστου χριστιανοῦ πολέμιος καὶ κλέπτης ἀποπειρώμενος νὰ φυγαδεύσῃ τὴν χριστιανικὴν εἰρήνην καὶ γαλήνην καὶ συλήσῃ τὰ ἀγαθὰ καὶ τίμια δῶρα τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, διότι ἐὰν, ἀμελείᾳ καὶ ραθυμίᾳ τοῦ φρουροῦ ἱερέως, ἤθελεν ὑπεισέλθῃ ὁ πονηρὸς δαίμων καὶ ἐρημώσῃ τὴν κατ'οἶκον Ἐκκλησίαν τοῦ χριστιανοῦ, ἀποστερῶν αὐτὴν πάντων τῶν ἀνωτέρω δώρων καὶ ἀγαθῶν, τότε ὁ ἱερεύς ἐστιν ὑπεύθυνος διὰ τὸν ὀλεθρον καὶ τὴν ἐρεὶπωσιν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Ὁ ἱερεὺς ἄρα ὡς τεταγμένος φρουρὸς δέον πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὰ πνευματικὰ ἐκεῖνα ὅπλα διὰ τῶν ὁποίων θὰ τρέπῃ εἰς φυγὴν τοὺς προτιθεμένους νὰ λυμήνωσι τοὺς φρουρουμένους οἴκους. Ἡ σύνεσις δέ, ἡ χρηστότης, ἡ καλοκαγαθία, ἡ ὄντως πατρικὴ στοργή, ἡ μετριοπάθεια καὶ ἡ ἀνυπόκριτος εὐσέβεια ἀποτελοῦσα τὰ ἱερὰ ταῦτα ὅπλα διὰ τῶν ὁποίων θὰ φρουρήσῃ τὰς ἐμπιστευομένας αὐτῷ κατ' οἶκον ἐκκλησίας. Πρῶτος αὐτὸς ὀφείλει νὰ ᾖ καθαρὸς τὴν ψυχήν, διότι ὁ ἱερὸς πατὴρ Χρυσόστομος ἀναφωνεῖ που **«ἱερέως ψυχὴν δεῖ τῶν ἀκτίνων αὐτῶν εἶναι καθαρωτέραν»**, ὅπως οὕτω δύναται νὰ προβαίνῃ εἰς καθαρισμὸν τῶν κατ' οἶκον ἐκκλησιῶν ἀπὸ ἠθικοῦ μολύσματος, μολύνοντος τὰς διδασκαλίας τῆς πατρίου θρησκείας καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων, ᾗθειροντος τὰ ἱερὰ καὶ πάτρια θεμέλια, ἐφ' ὧν ἐστιν ἱδρυμένη ἡ κατ' οἶκον ἐκείνη Ἐκκλησία, καὶ ἐν γένει ἐπαπειλοῦντος τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς. Αὐτὸς πρῶτος ὁ φρουρὸς ἱερεὺς δέον νὰ κοσμήσῃ ἑαυτὸν δι' ἀνεπιλήπτου ἀγωγῆς, διὰ σώφρονος βίου, διὰ γλώσσης πατρικῆς καὶ οὐχὶ προπετοῦς, ὅπως οὕτω δύναται νὰ αἰρῃ τὴν τυχὸν ὑφισταμένην ἀκοσμίαν τῶν ποιμαινομένων, νὰ σωφρονίζῃ τοὺς ἄφρονας καὶ προπετεῖς καὶ καταστέλλῃ τὴν ἀσεβῆ γλῶσσαν αὐτῶν «Σκόπει, λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, **ὅσῃ ἡ τῶν ἱερέων δύναμις, ἐννόησον· τὸ βάπτισμα, τῶν ἁμαρτιῶν τὴν ἄφεσιν, τὴν υἱοθεσίαν, τὰ μυστήρια, τὰ μυρία ἀγαθά, ἃ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τούτων σοὶ παραγίνεται καὶ διὰ τῆς ἐπικλήσεως τῆς ὑπὸ τούτων γινομένης»**. Μεγάλη καὶ θεία τῳόντι ἡ δύναμις ὑμῶν, ὦ ἱερεῖς! Ὑμεῖς καθαγιάζετε καὶ ἱδρύετε τὴν κατ' οἶκον Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου· ὑμεῖς κατατάσσετε τὰ δωρούμενα διὰ τοῦ γάμου τέκνα εἰς τὴν ποίμνην τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· ὑμεῖς ἀνακουφίζετε τὰς ἁμαρτανούσας ψυχὰς τῶν μελῶν τῆς κατ' οἶκον Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ ἄχθους τῶν ἁμαρτιῶν, κατὰ τὴν ἄνωθεν διδομένην ὑμῖν ἐξουσίαν. Ὑμεῖς παρέχετε τὴν πρώτην παραμυθίαν εἰς τὰ πάσχοντα ἐπὶ τῆς κλίνης μέλη· ὑμεῖς ἐκπροσωπεῖτε τὴν ἄνωθεν προσδοκωμένην ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν, ἣν ἐν ταῖς τοῦ βίου πικρίαις ἡμῶν ἐπικαλούμεθα· ὑμεῖς μεταδίδετε ἡμῖν τοῖς ποιμαινομένοις τῶν ἀχράντων μυστηρίων· ὑμᾶς ἔχουσιν αἱ κατ' οἶκον ἐκκλησίαι πᾶσαι ἰατροὺς τῶν θλίψεων καὶ ἠθικῶν ὀδυνῶν καὶ ἀπὸ τῆς παρουσίας ὑμῶν, ὡς λειτουργῶν τοῦ Πανοικτίρμονος, ἀντλοῦνται τὸ ἱερὸν σθένος τῆς πίστεως, εἰ που ἤθελεν ἐν ἡμῖν ἐξασθενήσει καὶ μειωθῇ ἕνεκα τῶν φροντίδων καὶ τῶν μεριμνῶν τοῦ ἐπιγείου κόσμου. Μόνοι ὑμεῖς, ὦ ἀγαθοὶ ἱερεῖς, ἀναπολεῖτε καὶ ὑπομιμνήσκετε πᾶσι τὸν οὐράνιον κόσμον, ὃν ἀπὸ τῆς μνήμης ἡμῶν ἀφαιροῦσιν ἐνίοτε αἱ πρόσκαιροι τοῦ βίου ἀπολαύσεις. Τηλικαύτην δὲ ἔχοντες τὴν θείαν δύναμιν ἐν τῷ καταρτισμῷ καὶ ἠθικοποιήσει τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας, τοιαύτης οὔσης τῆς ἀποστολῆς ὑμῶν, ἣν ἡ στρατευομένη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀνατίθησιν ὑμῖν, ὀφείλετε, εἴ πέρ ποτε, πρῶτοι ὑμεῖς αἴροντες τὸ φρόνημα ὑμῶν ὑψηλότερον, ἵνα ἐξακολουθήσητε μετὰ συνέσεως μείζονος, καὶ ὡς ἐμπρέπει, τὴν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου καλλιεργίαν, μεριμνῶντες περὶ τῆς προφυλακῆς τῶν ποιμνίων, διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἐν ἔργοις καὶ λόγοις καὶ ὁμιλίαις καὶ ἐντεύξεσιν, καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν πάντοτε τὴν τοῦ Μαλαχίου ῥῆσιν «νῦν δὲ ἡ ἐντολή μου αὕτη πρὸς ὑμᾶς, οἱ ἱερεῖς· ἐὰν μὴ ὑπακούσητε, καὶ ἐὰν μὴ θῆσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν τοῦ δοῦναι δόξαν τῷ ὀνόματί μου, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ, ἐξαποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν κατάραν, καὶ ἐπικαταράσομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ καταράσομαι αὐτήν». Γένεσθε ἄρα φρουροὶ ἄγρυπνοι τῶν κατ' οἶκον Ἐκκλησιῶν, αἵτινες μέλλουσιν ἵνα δοξάσωσι τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιποίμενος **Χριστοῦ**.

Ι. ΒΑΣΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ
ΠΕΡΙ
ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς Revue Internationale de Théologie ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς :

Ἡ ἐκλογὴ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'.

Τῇ τελευταίᾳ στιγμῇ ἐπληροφορήθημεν τὸ εὐάρεστον ἄγγελμα τῆς παμψηφεὶ ἐκλογῆς τῆς Α. Θ. Π. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ὡς Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ δὲ τηλέγραφος προστίθησιν, ὅτι «ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐστι μέγας». Τοῦτο ἐννοοῦμεν εὐχερῶς. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν προσωπικῶν προσόντων τοῦ ἐκλεγέντος, τῶν ὑπηρεσιῶν ἃς ἤδη οὗτος παρέσχε τῇ

Ἐκκλησία ὡς Πατριάρχης, τῆς παγκοίνου φήμης αὐτοῦ ὑπὸ ἔποψιν γνώσεων καὶ ἀρετῆς, τῆς ἣν κέκτηται μεγάλης πείρας περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων, τῆς βαθείας παρ' αὐτῷ γνώσεως τῆς καταστάσεως καὶ τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἐνεστῶτος, τὸ χριστεπώνυμον τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ πλήρωμα δὲν δύναται, ἀλλ' ἢ νὰ χαίρῃ.

Εὐδοκησάτω δὲ τοῦτο νὰ ἀποδεχθῇ, ὅπως καὶ οἱ Παλαιοκαθολικοὶ τῆς Δύσεως συνενώσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν χαρὰν μετὰ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ. Καίτοι ἡ θεία Πρόνοια ἔταξεν ἡμᾶς ἐκτὸς τοῦ Πατριαρχείου αὐτῶν, τηροῦμεν ὅμως τόσον σφοδρὸν τὸ αἴσθημα τῆς χριστιανικῆς ἀδελφωσύνης καὶ τῆς ἑνώσεως τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ εὐφρανθῶμεν ἡμεῖς ἐν τῇ Δύσει, ἐφ' ᾧτινι καὶ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοὶ εὐφραίνονται ἐν Ἀνατολῇ.

Ἂς ἐπιτρέψῃ δ' ἡμῖν ὁ νεωστὶ ἐκλεγείς, ἵνα ἐκφράσωμεν Αὐτῷ ἐκ τῶν μυχιαιτάτων τῶν καρδιῶν ἡμῶν τά τε συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν· τὰ συγχαρητήρια μὲν διὰ τὴν ἔξοχον τιμήν, ἧς ἐγένετο ἀντικείμενον ἐκ μέρους τῶν ἐκλογέων αὐτοῦ, συγχαρητήρια ἀπευθυνόμενα συγχρόνως καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, εὐδαίμονα καὶ ὑπερήφανον ὅτι θὰ αἰσθάνηται ἑαυτὴν ἐκπροσωπουμένην καὶ κυβερνωμένην ὑπὸ ποιμένος σεβασμίου καὶ σεπτοῦ· τὰς εὐχὰς δὲ ἡμῶν ὑπὲρ αἰσίας διακυβερνήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων καὶ τῆς θρησκευτικῆς εὐημερίας τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ.

Τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἀπηυθύναμεν πρὸς τὸν προκάτοχον αὐτοῦ καὶ ἥτις δημοσιεύεται ἐν τῷ παρόντι τεύχει, ἀπευθύνομεν ὡσαύτως καὶ πρὸς τὴν Α. Θ. Π., καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως εὐαρεστούμενος τιμήσῃ ἡμᾶς ἀποδεχόμενος αὐτήν. Θὰ εἴμεθα λίαν εὐτυχεῖς, ἐὰν ηὐδόκει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν αὐτῇ περιεχομένην παράκλησιν τοῦ νὰ βοηθήσῃ ἡμῖν, ὅπως ἀρθῶσι τὰ τελευταῖα προσκόμματα, ἐὰν ὑρίστανται εἰσέτι τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ ἐπιπροσθῶσιν εἰς τὴν τοσούτῳ ποθητὴν ἕνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἕνωσις αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ἔργον πράγματι χριστιανικόν, εἴτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ σκοποῦ, εἴτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς θεωρουμένη· διότι — εἴμεθα ἀκραδάντως πεπεισμένοι — ἡ ἕνωσις θὰ ἐνίσχυεν οὐ μόνον τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ἐν τῷ κατὰ τῆς ἀπιστίας καὶ τοῦ ὑλισμοῦ ἀγῶνι αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὴν ἐν τῷ κατὰ τῶν πολυαρίθμων πολεμίων αὐτῆς ἀγῶνι καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ κατὰ τοῦ ἀκαταπαύστου προσηλυτισμοῦ, ὃν ποιεῖται ἡ Ρώμη, πρὸς διάδοσιν τῶν ψευδῶν διδασκαλιῶν αὐτῆς καὶ τῶν ὑπερφιάλων ἀξιώσεων αὐτῆς ἐπί τε τῆς ἱεραρχίας καὶ μεταξὺ τῶν πιστῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Σ. Σ. Τῆς μνημονευομένης ἐνταῦθα ἐπιστολῆς τοῦ Παλαιοκαθολικοῦ κ. Εὐγ. Μισσὼ ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» παρέσχε μετάφρασιν μετὰ προλεγομένων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 16 φύλλῳ αὐτῆς, ἐ. ἔ.

Ἐλάβομεν ἐπικαίρως φυλλάδιον ἀποσταλὲν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Προεδρείου τῆς ἀδελφότητος **τῆς Παναγίας τῆς Ἀναλήψεως πρὸς ἐπάνοδον τῶν κεχωρισμένων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν καθολικὴν ἕνωσιν** καὶ πρὸς εὐόδωσιν **τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἔργων.** Ἡ ἀδελφότης αὕτη, ἱδρυθεῖσα διὰ παπικῆς βούλλας τῆς 25 Μαΐου 1898 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐντὸς αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐνθέρμως ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ', «στρατολογεῖ τὰ μέλη αὐτῆς οὐχὶ μόνον μεταξὺ τῶν Λατίνων, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ καὶ αὐτῶν τῶν Ἀνατολικῶν διαφόρου Ὁμολογίας», ἐξαιτεῖται δὲ ἐκτὸς τῶν προσευχῶν, τὴν ἐγγραφὴν νέων προσηλύτων καὶ χρηματικῶν συνδρομῶν.

Εἴθε ἡ σεπτὴ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἡ ἀπειλουμένη ὑπὸ πολεμίων ὅσῳ ἐπιδεξίων, τόσῳ καὶ ἰσχυρῶν, νὰ διαφύγῃ τὰς περισφίγξεις ταύτας τοῦ παπισμοῦ καὶ Ἰησουϊτισμοῦ, νὰ ἀναπτύξῃ ἐπὶ μᾶλλον ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς σὺν τῷ πνεύματι τῆς πίστεως, ὅπερ ἐμψυχοῖ αὐτήν, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστήμης καὶ γνώσεως, οὗ χρῄζουσιν ἐπὶ μᾶλλον πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι πρὸς ἐπαξίαν ἐκπλήρωσιν τῆς θείας αὐτῶν ἀποστολῆς!»

Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΙΩΑΚΕΙΜ

ἐλέῳ Θεοῦ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 3125
Διεκπ. 1963

Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστένου, καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά· χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τοῦ παναγάθου Κυρίου ἡμῶν εὐδοκήσαντος οἰκονομῆσαι οὕτω τὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὥστε κληθῆναι νῦν ἡμᾶς καὶ δεύτερον ἐπὶ τὸν χηρεύσαντα Ἁγιώτατον Ἀποστολικὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον, ψήφῳ μὲν κανονικῇ τῆς ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν τεταγμένης εὐαγοῦς Ἱεραρχίας καὶ τῶν ἐκλαμπροτάτων λαϊκῶν ἀντιπροσώπων, ὑψηλῇ δ' ἐπινεύσει τοῦ περινοστάτου ἡμῶν Ἄνακτος, ἀσμένως προαγόμεθα, διὰ τῆς ἡμετέρας τῇδε πατρικῆς καὶ σοιμαντορικῆς Ἐγκυκλίου Ἀποδείξεως, προσαγορευθεῖσαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πάντας ὑμᾶς τοὺς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτῃ Ἀρχιεπισκοπῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς, οὓς ὡς ἴδια ἡμῶν ἐν πνεύματι τέκνα, φιλοῦντα καὶ φιλούμενα, μετὰ χρονίαν στέρησιν, καὶ αὖθις ἐν συγκινήσει ψυχῆς ἐπαναβλέπομεν, ἐν πατρικῇ ἀγάπῃ εὐλογοῦμεν, καὶ ἀπὸ μέσης ψυχῆς εὐχόμεθα· ἵνα γὰρ κατὰ Γρηγόριον, τὸν μέγαν ἱεράρχην, εἴπωμεν: «Ἐπανή-

» γαγεν ἡμᾶς πρώτιστα ὁ πρὸς ὑμᾶς πόθος καὶ τὸ ἀντιποθούντων
» αἰσθάνεσθαι· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἰσχυρὸν πρὸς ἀγάπην, ὡς ἀντι-
» διδομένη διάθεσις».

Τὴν πνευματικὴν τοίνυν καὶ ἄμεσον μεθ' ὑμῶν ἐπικοινωνίαν ἐπ' αἰσίοις ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνασυναπτοντες, χαίρομεν καὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν εὐχαριστοῦμεν ὅτι ἐπανευρίσκομεν ἡμᾶς, ὡς τὸ πρὶν, οὕτω καὶ νῦν κατὰ τὸν Ἀπόστολον: «Τῇ πίστει » τεθεμελιωμένους καὶ ἑδραίους καὶ μὴ μετακινουμένους ἀπὸ » τῆς ἐλπίδος τοῦ Εὐαγγελίου, οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος » ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν». Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ «βλέπον- » τες ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πί- » στεως ὑμῶν», κατὰ τὸν αὐτὸν διδάσκαλον τῶν ἐθνῶν, σαλ- πίζοντα τῇ οἰκουμένῃ τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως: «Ὡς οὖν πα- » ρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπα- » τεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιού- » μενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε». Καὶ «βλέπετε μή » τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς » κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ » τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν, ὅς ἐστιν ἡ » κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας».

Ταύτης δὴ τῆς πανιέρου καὶ τιμαλφοῦς παρακαταθήκης τὴν ἄγρυπνον φυλακὴν καὶ τήρησιν εὐδοκίᾳ Θεοῦ ἐγκεχειρι- σμένοι, ἀκάπυρον τρέφομεν πόθον καὶ τῶν μελημάτων ἡμῶν πρώτιστον ἔχομεν τὴν ἐπὶ μᾶλλον στήριξιν ὑμῶν ἐν τῇ πα- τρῴᾳ εὐσεβείᾳ καὶ τὴν ἐπὶ μᾶλλον διαπέρμανσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, ἐξ ἧς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ χριστιανικαὶ ἀρεταὶ ὡς πολύτιμος διάκοσμος τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ ἀναλάμπουσιν. Οὕτω δὲ, ἅπερ διὰ τῶν αἰώνων οἱ θεόφρονες πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐφύλαξαν, ἐδίδαξαν καὶ παρέδοσαν ἡμῖν εἰς αἰωνίαν ἀποθησαύρισιν, ταῦ- τα καὶ ὑμεῖς γεραίροντες καὶ ταῦτα διδάσκοντες, οἱ μὲν ποι- μένες καὶ διδάσκαλοι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῇ Σχολῇ, οἱ δὲ γονεῖς ἐν τῇ κατ' οἶκον ἐκκλησίᾳ, ἑαυτοὺς δὲ τύπον εὐ- σεβείας καὶ ἀρετῆς παρεχόμενοι, ὑμεῖς αὐτοὶ θεμέλιον θήσεσθε ἀδιάσειστον ἀληθοῦς προόδου καὶ θεαρέστου προκοπῆς. «Θεμέ- » λιον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς » ὁ Χριστός».

Ναὶ ἀληθῶς, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητὰ, ἐὰν μὴ τὸν οἶκον ἡμῶν στηρίξωμεν ἔτι μᾶλλον διὰ τῶν ἐρεισμάτων τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἀρετῆς, μάτην κοπιάζομεν οἱ οἰκοδομοῦντες. Ἐὰν μὴ ἀτὰ ἄνω φρονῶμεν καὶ μὴ τὰ ἐπὶ τῆς » γῆς», ἐὰν μὴ ἀενδυσώμεθα ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ » ἠγαπημένοι σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, χρηστότητα, ταπεινοφρο- » σύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀ- » γάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος· ἐὰν ἡ εἰρήνη » τοῦ Θεοῦ μὴ εὐρεύῃ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλή- » θημεν ἐν ἑνὶ σώματι», ἐγείρομεν πύργον ἕτοιμον εἰς ῥήγματα καὶ εἰς πτῶσιν ἀναπόδραστον.

Ποθοῦμεν τοίνυν καὶ εὐχόμεθα ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν πάν- τας ὑμᾶς θερμότερον συναμιλλωμένους περὶ τὰ ἔργα τῆς πίστεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀρετῆς. Ποθοῦμεν καὶ εὐχόμεθα βλέπειν τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ βασιλεύουσαν ἐν μέσῳ ὑμῶν· τὰ πά- τρια ἤθη καὶ ἔθιμα κυριεύοντα τῶν ἐθνείων, τὴν ἱερὰν καὶ τὴν ἐθνικὴν παίδευσιν ὑγιέστερον διοργανουμένην, τὴν εὐπρέ- πειαν τῶν ἱερῶν ναῶν ἐκφανέστερον ἐπιδεικνυμένην· τὴν τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων εὐξίαν καὶ τὴν τῶν κοινῶν καθιδρυμά- των εὐπραγίαν προαγομένας διὰ τῆς ἐν ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ ἐργασίας ἁπάντων τῶν φιλοτίμων ἐνοριτῶν, διὰ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν ἐνοριακῶν κανονισμῶν, διὰ τῆς ἀπροσωπολήπτου ἐκλογῆς ἐφόρων, ἐπιτρόπων καὶ ἐπιστατῶν ἀνδρῶν χρηστῶν τιμίων καὶ πεπειραμένων, καὶ διὰ τῆς ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ καὶ ἀκεραιότητι διαχειρίσεως τοῦ δημοσίου χρήματος· ἀνορθουμένην, τέλος, τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἱεροῦ ἐνοριακοῦ κλήρου διὰ βίου ἀνεπιλήπτου καὶ ἐμπρέποντος λειτουργοῦς τοῦ Ὑψίστου, ἀναζωπυρούμενα δ' οὕτω τὰ αἰσθήματα τῆς πρὸς αὐτὸν ὀφει- λομένης εὐλαβείας καὶ ὑπακοῆς τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Τοιούτους ὑμῖν πόθους καὶ εὐχὰς ὑποτιθέμενοι ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν ποιμαντικῶν ἡμῶν καθηκόντων, καὶ πρὸς τὴν τούτων δυνατὴν ἐκπλήρωσιν μέλλοντες κατευθῦναι τὰς φροντί- δας ἡμῶν, προτρεπόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ἐκκλησιαστικῶς ἵνα καὶ ἕκαστος ὑμῶν, τῶν εὐλογημένων καὶ ἀγαπητῶν ἡμῖν ἐν Κυρίῳ τέκνων, προθύμως συμβάλληται εἰς τὸ ἔργον τῆς τῶν κοινῶν εὐοδώσεως διὰ τῆς ἐν τῷ κύκλῳ αὐτοῦ ἔμφρονος καὶ χριστιανικῆς πολιτείας, δι' ὑϊκῆς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλη- σίαν στοργῆς, δι' ἀπαρεγκλίτου τηρήσεως τῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν νόμων τοῦ Κράτους, διὰ τῶν ἀγαθῶν καὶ φιλίων σχέσεων πρὸς τοὺς συνοίκους λαοὺς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῶν νομίμων δικαίων ἑκάστου, καὶ ἐπὶ πᾶσι διὰ τῆς ὀφειλομένης πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν φιλόλαον ἡμῶν Ἄνακτα Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐρένδην ἡμῶν, τὸν ἀείποτε μὲν, ἀλλὰ καὶ ἄρτι νέας περιτράνους ἐπιδαψιλεύσαντα χάριτας τῇ Ἐκκλη- σίᾳ καὶ τῷ Γένει ἡμῶν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ἡμῶν Μετριότη- τος. Ἐπὶ τούτοις πατρικῶς ὑμᾶς καὶ τοὺς εὐσεβεῖς ὑμῶν οἴκους καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν εὐλογοῦντες, καὶ πεποιθότες ὅτι ἐν τῇ εὐσε- βεῖ ὑμῶν ψυχῇ καὶ τῇ χριστιανικῇ καρδίᾳ τηρηθήσονται διαρ- κῶς ἐγκεχαραγμέναι αἱ πατρικαὶ ἡμῶν αὗται ὑποθῆκαι πρὸς ὠφέλειαν ὑμῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἐνοριακῶν ὑμῶν πραγμάτων, δεόμεθα τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν ἵνα ἐκ τῶν ἀνεξαν- τλήτων αὐτοῦ δωρεῶν χαρίζηται ὑμῖν πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτή- ριον, καταξιώσῃ δὲ πάντας ἡμᾶς τυχεῖν καὶ τῆς ἐπουρανίου αὐτοῦ Βασιλείας. Ἀμήν.

ᾳϡα΄

ΕΝ ΜΗΝΙ ΙΟΥΝΙΩ ΙΝΔΙΚΤΙΩΔΟΣ ΙΔ΄.

ΣΧΟΛΩΝ ΤΕΛΕΤΑΙ

Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν ἁγίων ἀρ- χιερέων συνοδικῶν καὶ παρεπιδημούντων, μετέβη τῇ παρελθού- σῃ Κυριακῇ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον, ὅπερ ἑτέλει τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων ταῖς ἀποφοίτοις αὐτοῦ. Εἰς τὴν τελετὴν πρ'ς τῷ πολυπληθε- στάτῳ ἀκροτηρίῳ προσῆλθε καὶ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβεύ- της τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτος μετά τινων ἐκ τοῦ προσω- πικοῦ τῆς πρεσβείας. Τῆς νενομισμένης ἱεροτελεστίας γενομένης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π., αἱ μαθήτριαι ἔψαλον ὕμνον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶτα πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Σουλτάνον. Τοῦ πρὸς τὸν σεπτὸν ἄνακτα ὕμνου περατωθέντος, ἡ Α. Θ. Π. ἐξῆρε διὰ βραχέων κατὰ πρῶτον τὴν πρὸς τὸν λαοφιλῆ Μονάρχην ὀφειλομένην εὐ- γνωμοσύνην, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ὁποίου τὰ ἡμέτερα ἐκπαι- δευτήρια αἰσίως ὁλονὲν προκόπτουσι καὶ προάγονται. Εἶ- τα ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων τοῦ παιδευτηρίου ἑλλόγιμος Θεμι- στοκλῆς Σαλτέλης, καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἀ-

νέγνω ἔκθεσιν ἀφορῶσαν τὴν οἰκονομικὴν τοῦ ἱδρύματος κατάστασιν, ἥτις κατεδείχθη οὐχὶ εὐάρεστος μεθ' ὅλην τὴν ζηλωτὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ταμίου ἐξοχωτ. Ἀβραὰμ Βαποράου ἐφέντη. Μετὰ ταῦτα ἐψάλη ὕμνος πρὸς τὸν ἀοίδιμον ἱδρυτὴν τοῦ φερωνύμου φυτωρίου Ἰωακεὶμ τὸν Βον, μεθ' ὃ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης προσεῖπε τὰ εἰκότα καὶ ἀνέπεμψεν εὐχὰς πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου ἱδρυτοῦ.

Μετέπειτα ἡ τὰ καθήκοντα τῆς διευθύνσεως ἐν τῷ παιδευτηρίῳ μετὰ ζηλωτῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως ἐκπληροῦσα ὑποδιευθύντρια Ἰουστίνη Λαγουδάκη δι' ἐκθέσεως περιεκτικῆς καὶ γλαφυρᾶς ἐξεικόνισε τὴν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν. Τὸ ἔτος τοῦτο ἀπεριέτησαν τῆς Σχολῆς ἑνδεκα μαθήτριαι, λαβοῦσαι τὸ οἰκεῖον, πτυχίον ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Τὴν τελετὴν ἐπεσφράγισεν ἡ Α. Θ. Π. διὰ προσφόρου ἐξ ὑποψίου προσλαλιᾶς, ἐν ᾗ τὸ μὲν ηὐλόγησε τοὺς μόχθους τῶν ποικιλοτρόπως ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ ἱδρύματος ἐργασαμένων, τὸ δὲ διετράνωσε τὸ ὕψιστον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ. Τὴν ὅλην χαριόσυνον τελετὴν ἐπεσφράγισεν ἐμμελέστατος ὕμνος πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα.

Ἐμπορικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Προσκληθεῖσα ἐγκαίρως ὑπὸ τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μεθ' ἱκανῆς συνοδίας ἐκ συνοδικῶν ἀρχιερέων, πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐκπροσωπῶν τὸ Ὑπουργεῖον τῆς δ. Ἐκπαιδεύσεως Ἀβραὰμ Βαποράη ἐφένδης, ἐπιβὰς ἐκ Φαναρίου ἀτμακάτου μετέβη εἰς Χάλκην καὶ προέστη τῆς τελετῆς τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοφοίτων τῆς ἐκεῖ Ἐμπορικῆς Σχολῆς. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀποδεξαμένου ὑπεδέξατο ἡ Ἐφορεία τῆς Σχολῆς καὶ ὁ διευθυντὴς αὐτῆς μετὰ τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου. Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰσελθούσης εἰς τὴν αἴθουσαν, βρίθουσαν ἀκροατηρίου, καὶ τῆς ἐνσωμισμένης ἱεροτελεστίας γενομένης, ὁ ἐλλόγιμος διευθυντὴς κ. Γεώργιος Διανόπουλος, δεξιῶς πάνυ τὸ φυτώριον τοῦτο ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν διευθύνων, ἐξέθηκε τὰ περὶ τῆς παιδευτικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως αὐτοῦ, ἥτις εὐάρεστον ἐνεποίησε τῇ ὁμηγύρει ἐντύπωσιν, καθόσον τὸ σεμνὸν τοῦτο καθίδρυμα ἀπό τινος, χάριν εἰς τὴν περιφωτισμένην καὶ ἄοκνον μέριμναν τῆς διεπούσης τὰ οἰκονομικὰ αὐτοῦ φιλογενεστάτης Ἐφορείας, οὐ μόνον ἀπηλλάγη τῶν ἄλλοτε παρουσιαζομένων ἐλλειμάτων, ἀλλὰ καὶ παρουσιάζει ἱκανὸν περίσσευμα, χαρακτηριστικὸν τῆς δεξιᾶς καὶ λελογισμένης διαχειρίσεως τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ. Πρὸ τοῦ τέλους τῆς λογοδοσίας τοῦ διευθυντοῦ κατέρρωσε δι' ἀτμακάτου καὶ ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος ἐν συνοδίᾳ τοῦ Α' γραμματέως Μητσοπούλου καὶ τοῦ ἀκολούθου Θεοτόκη.

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἑνῶν ἐκ τῶν τελειοφοίτων ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐπειγομένη ν' ἀπέλθῃ ἐκ Χάλκης, ἐγερθεῖσα ἀπέτεινεν ἐξ ὑπογείου πολυτίμους ὑποθήκας πρὸς τοὺς ἀποφοιτῶντας, συστησαμένους αὐτοῖς ἐμμονὴν ἐν τῇ πατρῴᾳ παιδεύσει καὶ θρησκείᾳ. Ἐκφράσασα δὲ ἡ Α. Θ. Π. τὴν ὀφειλομένην βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν σεπτὸν Ἄνακτα, ὑπὲ τὴν φιλοπρόοδον αἰγίδα τοῦ ὁποίου ἡ Σχολὴ λειτουργοῦσα ἀπὸ ἐτῶν τοσούτων ἀπορέρει ἀγλαοὺς καρποὺς, ἤψατο, ἀφορμηθεῖσα ἐκ τῆς λογοδοσίας τοῦ ἐλλογ. διευθυντοῦ, τοῦ ἀπό τινος παρ' ἡμῖν ἀναφανέντος γλωσσικοῦ ζητήματος ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, ὅπερ τοσαύτας ἐν τῷ τύπῳ προὐκάλεσε συζητήσεις, καὶ ὑπέδειξε τὴν εὐκταίαν πορείαν τῆς παρ' ἡμῖν μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἀποδοκιμάσασα δὲ ἐντόνως τοὺς καινοφανεῖς περὶ τῆς σπουδῆς τῆς προγονικῆς γλώσσης γνώμας προβάλλοντας, συνέστησε τὴν ἔνθερμον σπουδὴν τῆς μορφωτικωτάτης προγονικῆς γλώσσης τῇ σπουδαζούσῃ ὁμογενεῖ νεολαίᾳ.

Ἐκφράσασα δ' ἐπαναληπτικῶς ἡ Α. Θ. Π. τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν οὕτω δεξιῶς τὰ τῆς Σχολῆς διέπουσαν σεβ. Ἐφορείαν καὶ Διεύθυνσιν αὐτῆς, καὶ ἐπιδαψιλευσαμένη τοῖς τε διδάσκουσι καὶ διδασκομένοις τὰς πατρικὰς Αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἀπῆλθε προπεμφθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἐφόρων, τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τοῦ Καθηγητικοῦ Συλλόγου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Χοροστασίαι.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχοροστάτησε τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχ. ναῷ κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς ἑπομένης Κυριακῆς ἐν μέσῳ πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, κατακλύσαντος τόν τε ἱερὸν ναὸν καὶ τὸν περίβολον αὐτοῦ, συγχοροστατησάντων τῇ Α. Θ. Παναγιότητι πάντων τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν καὶ παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν.

— *Ἐκλογὴ ἐπισκόπου Τρῳάδος.* — Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης, ληφθείσης ὑπ' ὄψει αἰτήσεως τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Κυζίκου Κωνσταντίνου, δι' ἧς ἡ Α. Σ. ἐζήτει τὴν ἐκλογὴν βοηθοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ σύνοδος προέβη εἰς ἐκλογὴν τοιούτου ὑποψηφίων ὄντων τεθέντων τῶν πανοσιολ. Τιμοθέου, πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κυζίκου, Γερβασίου Σαρασίτου καὶ Γερμανοῦ Πολίτου, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐξελέγη βοηθὸς ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Τρῳάδος ὁ πανοσιολ. Πρωτοσύγκελλος Τιμόθεος.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ αἱ ΑΑ.ΕΕ. οἱ πρεσβευταὶ—Ρωσίας Ζηνόβιευ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ συμβούλου τῆς πρεσβείας Στσερμπάτσευ, τοῦ Α' διερμηνέως τῆς πρεσβείας Μαξίμωυ καὶ ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ διερμηνέως Ἀντωνίου Γραμματοπούλου,— Σερβίας στρατηγὸς Σάββας Γκρουΐτς ἐν συνοδείᾳ τῶν ἐκ τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας Μιλάνου Ἀποστόλοβιτς καὶ Μιλάνου Πέκιτσνατς, καὶ Ρουμανίας Γκίκας συνοδευόμενος ὑπὸ δύο διερμηνέων, γενόμενοι δεκτοὶ μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρωσίας ἐπεσκέψατο μετέπειτα καὶ τὴν Α. Σ. τὸν μητροπολίτην Προύσης Ναθαναὴλ.

Αὐθημερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ἡ Α. Ε. ὁ Κωστάκης Καραθεοδωρῆς, μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους μετὰ τῆς εὐγενεστάτης συζύγου αὐτοῦ.

Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμ. Πατριάρχην ὁ διερμηνεὺς τοῦ ἐνταῦθα πρακτορείου τῆς ἡγεμονίας τῆς Βουλγαρίας.

Αὐθημερὸν κατελθὼν ἐκ Νεοχωρίου τοῦ Βοσπόρου, ἔνθα ἐφησυχάζει, ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π.

τὸν οἰκουμ. Πατριάρχην ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδων.

Ὡσαύτως δὲ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐνταῦθα πρωθιερεὺς τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Θεόδωρος Δάουλιγκ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ δικηγόρου Μ. Θεοτοκᾶ.

Αὐθημερὸν ὡσαύτως ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ αἰδεσιμ. διευθυντὴς τοῦ Ροβερτείου Γυμνασίου διδάκτωρ Washburn ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ παιδευτηρίου ἑλλογίμου Λουΐζου Ἡλιού.

—*Ἀντεπισκέψεις.*—Τῇ Δευτέρᾳ ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκ. Πατριάρχης, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχ. Γραφείου Ἰω. Ταντελίδου, ἀντεπεσκέψατο τὰς ΑΑ. ΕΕ. τοὺς πρεσβευτὰς Σερβίας στρατηγὸν Σάββαν Γαρούτς καὶ Ρουμανίας Γκίκαν.

Τῇ Τρίτῃ δὲ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν. Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἰωαννίνων Γρηγορίου καὶ Προύσης Ναθαναὴλ, καὶ τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων Ἀντωνίου Σούρλα καὶ Σόλωνος Καζανόβα, τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου ἀρχιμ. Φωτίου καὶ τοῦ Τριτεύοντος Βενιαμίν, ὡς καὶ τοῦ ἐκ τῶν διαγγελέων τῶν Πατριαρχείων Δημ. Τσολακίδου ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Μ. τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριάρχην τῶν Γρηγοριανῶν Ἀρμενίων Μαλαχίαν Ὀρμανιὰν γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν. Ἡ Α. Θ. Πανα γιότης ἀνελθοῦσα εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν προσεφώνησε τὴν Α. Μακαριότητα διὰ τῆς ἑξῆς προσλαλιᾶς:

Μακαριώτατε ἀδελφέ.

Παρακινούμεθα πάνυ εὐφροσύνως μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, μελῶν τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς καὶ Ἁγίας Συνόδου καὶ τῶν ἐντιμοτάτων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μικτοῦ Συμβουλίου, ὅπως ἀποδώσωμεν ὑμῖν πᾶσι τὴν προρρόνως καὶ εὐγενῶς γενομένην πρὸς ἡμᾶς ὑψηλὴν ἐπίσκεψιν ἐν τῷ ὀνόματι τῆς γεραρᾶς ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ περιλημένου ἀρμενικοῦ Γένους.

Κατὰ τὸ προφητικὸν ἱερὸν λόγιον «Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτόν», ἡδέως πάρεσμεν ἐν μέσῳ ὑμῶν τῶν περιλημένων ἡμῖν ἐν πνεύματι ἀδελφῶν καὶ τέκνων, προσφωνοῦντες ὑμῖν —Χαίρετε ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ δι' ἡμᾶς σταυρωθέντι.

Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ μέρους ἡμῶν καὶ πάντων τῶν περὶ ἡμᾶς τὴν ὑμετέραν φίλην ἡμῖν καὶ Σεβασμιωτάτην Μακαριότητα, πᾶσῃ τῇ Γερασμίᾳ Ἱεραρχίᾳ τῆς Ἁγίας Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, πᾶσι τοῖς ἐπαίοσι καὶ λογάσι τοῦ περιλημένου ἀρμενικοῦ Ἔθνους καὶ ἅπαντι τῷ Γένει ὑμῶν διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὸ σέβας, ἅτινα πάντοτε προσάγετε ἐν εὐαρεσκείᾳ πολλῇ τῇ Μητρὶ τῶν Ἐκκλησιῶν ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

Διαβιβάζομεν, Μακαριώτατε ἀδελφὲ, τὴν ὑμετέραν φίλην καὶ λαοπρόσφιλον Μακαριότητα καὶ πάντας τοὺς περὶ ὑμᾶς συνηθροισμένους καὶ συγκοπιῶντας, ὅτι ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἣν ἀναξίως καὶ ἀτελῶς ἐκπροσωπῶ, διὰ πόθου θερμοῦ διακατέχεται, ὅπως συνῳδὰ τῷ Ἱερῷ Εὐαγγελίῳ διαθιοῖ ἐν πάσῃ εἰρηνεύσει καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἁμοιβαιότητι μετὰ πάντων τῶν συνοίκων λαῶν ἄνευ ἐξαιρέσεως, τὴν ἐξαίρεσιν μὴ φιλοῦσα ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ.

Ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων τοίνυν ἐμφορούμενοι καὶ ἡμεῖς οὐ διελείψαμεν, οὐδὲ διαλείψομεν, συμμορφούμενοι ἐν πᾶσι τοῖς θείοις τούτοις εὐαγγελικοῖς παραγγέλμασι, φιλοῦντες τοὺς πάντας καὶ συμβοηθοῦντες τοὺς χρείαν ἔχοντας. Οὕτω διδάσκει ἡμᾶς ὁ Κύριος ἡμῶν δι' οὗ καὶ ὑπὲρ οὗ τὰ πάντα ἡμῖν γέγονεν.

Ἀκράδαντον ἔχοντες τὴν ἐλπίδα ὅτι ἥ τε Α. Α. Μ. ὁ Τρισέβαστος ἡμῶν Ἄναξ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐρέντης ἡμῶν καὶ ἡ Αὐτοκρατορικὴ Αὐτοῦ Κυβέρνησις ζωηρὸν καὶ φιλοδίκαιον καὶ φιλόνομον ἔχει τὸν πόθον, καὶ πυξίδα κρίνει τὴν εἰρηνικὴν διαβίωσιν πάντων τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὑπηκόων ὑπὸ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ αἰγίδα, χάριτας καὶ εὐγνωμοσύνην καὶ πίστιν ὁμολογοῦμεν αὐτῷ εἰς ὃ ἀναντιλέκτως συνεπίκουρον ἔχομεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὸ Ἀρμενικὸν Γένος.

Δεόμεθα ἐξ ὅλης ψυχῆς τοῦ Παναγάθου ἡμῶν Θεοῦ ἵνα ἐπιχέῃ ἐν ταῖς καρδίαις πάντων ἡμῶν βάλσαμον παρηγορίας καὶ εὐλογῇ τὰ ἔργα ὑμῶν τὰ δίκαια, τὰ εὐλαβῆ καὶ τὰ νόμιμα.

Εἰς τὴν προσλαλιὰν ταύτην μεθερμηνευθεῖσαν ἀρμενιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Τσολακίδου ἀπαντῶσα ἡ Α. Μακαριότης ηὐχαρίστησε τῇ Α. Θ. Π. ἐπί τε ταῖς φιλαδέλφοις ἐκφράσεσιν ὑπὲρ τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας καὶ ταῖς διαβεβαιώσεσιν ὅτι αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θέλουσι συφιγχθῆ καὶ ἀναπτυχθῆ ἐπὶ μᾶλλον.

Κατόπιν ἡ Α. Θ. Π. ἐξελθοῦσα τοῦ ἀρμενικοῦ πατριαρχείου εἰσῆλθεν εἰς τὸν παρακείμενον ἀρμενικὸν ναόν, μεστὸν ἐκκλησιάσματος. Προσφωνήσασα δὲ καὶ εὐλογήσασα τοῦτο ἐξῆλθε τιμητικώτατα προπεμφθεῖσα καὶ ἀποδεχομένη τὰς παρακλήσεις τῶν ἐπιτροπῶν τῶν αὐτόθι ἑλληνικῶν ναῶν ἁγίας Ἐλπίδος καὶ ἁγίας Κυριακῆς ἐπεσκέψατο καὶ τούτους.

Ἐντεῦθεν ἡ Α. Θ. Π. μετὰ τῆς συνοδίας ἀνῆλθεν εἰς Πέραν καὶ ἐπεσκέψατο καὶ τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην τῶν καθολικῶν Ἀρμενίων Ἐμμανουηλιὰν τυχὼν καὶ ἐνταῦθα τιμητικωτάτης διεξιώσεως.

—Ἐπανακάμπτουσα τὴν παρελθ. Κυριακὴν ἐκ Χάλκης ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης προσήγγισε μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ εἰς Ἀντιγόνην, ὅπου ἀντεπεσκέψατο τὰς ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. τοὺς αὐτόθι ἐφησυχάζοντας πατριάρχας πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτον τὸν Π' καὶ Ἄνθιμον τὸν Ζ', ὡς καὶ τὸν αὐτόθι παραθερίζοντα ὁμογενῆ Σ. Σινιόγλουν.

—*Δωρεαὶ τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου.*—Ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ'. ἀνεκοίνωσεν ὅτι δωρεῖται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μίαν ἀρχιερατικὴν στολὴν, μίαν ἀρχιερατικὴν ῥάβδον καὶ ἄλλα πολύτιμα σκεύη ὅπως μείνωσιν ἀναφαίρετα κτήματα τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς.

Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐξέφρασε τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας αὐτῆς ἐπὶ ταῖς πρόῤῥοσι ταύταις δωρεαῖς.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΚΑ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 1901 ΑΡΙΘ. 26

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

Ἕνεκα τῶν ἑορτῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἡ «Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθεια» ἐκδίδοται σήμερον, Πέμπτην.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκπαιδευτικαὶ μεταρρυθμίσεις—Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις—Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία—Χριστιανικὴ Κατήχησις τῆς τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ὁμολογίας—Περὶ τῶν ἐν Γαλατᾷ ἁγιασμάτων—Μνημεῖα ἐκκλησιαστικὰ ἀνέκδοτα—Λόγος κατὰ ἀνθρωπαρεσκείας—Σχολῶν τελεταί—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

I.

Ἡλικιοῦνται καὶ οἱ λαοὶ ὡς ἡλικιοῦνται καὶ τὰ ἄτομα. Ἡλικιοῦνται καὶ ἀναπτύσσονται ψυχικῶς καὶ ἡλικιοῦνται καὶ ἀναπτύσσονται σωματικῶς. Καὶ ἡ βιολογικὴ αὕτη ἐξέλιξις τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀτόμων διενεργεῖται καθ' ὡρισμένα στάδια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ἐποχὴν μεταβατικήν, ἐποχὴν νέας ζωῆς, ἥτις γεννᾷ εἰς τὰ ἔθνη νέας ἀνάγκας καὶ τάσεις καὶ πόθους, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ὁποίων νέα ἤθη καὶ ἔθιμα καθιεροῦνται καὶ νέα ἀναφύονται κοινωνικά, ἐπιστημονικὰ καὶ βιοτεχνικὰ ζητήματα. **Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι φλέγον πάντοτε ζήτημα λαῶν ἐξελισσομένων βιολογικῶς** καὶ διὰ τοῦτο πρώτιστα καὶ μετὰ καθολικοῦ ἐνδιαφέροντος προβάλλεται εἰς ἐπίλυσιν ταχείαν καὶ ἱκανοποιητικήν.

Ἠλικιώθημεν ἐθνικῶς καὶ ὑποκείμεθα εἰς νέας ἀνάγκας. Διανύομεν ἐποχὴν μεταβατικὴν καὶ ἔχομεν ἀνάγκην προοδευτικῶν μεταρρυθμίσεων. Ἀδύνατον νὰ ζήσωμεν τοῦ λοιποῦ ἄνευ μεταρρυθμιστικῶν πόθων. Ἐὰν ἡ σύγχρονος γενεὰ δὲν καταρθώσῃ νὰ ἱκανοποιήσῃ αὐτὰς σήμερον, θὰ ἀποπειραθῇ αὔριον καὶ πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ, θὰ ἔχῃ ἤδη γαλουχήσῃ καὶ ἀναθρέψῃ γνήσιον καὶ ἀπαιτητικώτερον διάδοχόν της.

Αἱ μεταρρυθμίσεις δὲν εἶναι πάντοτε προοδευτικαί. Ὅταν λαός τις καταβαίνῃ τὴν κλίμακα τῆς παρακμῆς, ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη χαρακτηρίζει αὐτὰς ὀπισθοδρομικάς.

Δὲν εἶμαι ἀπαισιόδοξος καὶ διὰ τοῦτο χαρακτηρίζω προοδευτικὰς τὰς παρατηρουμένας εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐθνικῆς δράσεως μεταρρυθμίσεις. Ἀναρρίπτων ἑταστικὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἐκπολιτισθέντων καὶ ἐκπολιτιζομένων διαφόρων λαῶν τῆς οἰκουμένης, εὑρίσκω τὸν λαόν μας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος προοδευτικῶς σταδιοδρομοῦντα.

Ἡ πρόοδος χωρεῖ οὐχὶ κατ' εὐθεῖαν γραμμήν. Δυνατὸν νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ παρέλθῃ μία ὁλόκληρος γενεὰ εἰς τὰ ἔθνη ἡ χωλαίνουσα ἢ λοξοδρομοῦσα ἢ ὅλως ἀδρανὴς καὶ ἠρεμοῦσα ἐπὶ τοῦ σταδίου τῆς προόδου. Εἶναι ἡ καμπὴ τῆς προόδου, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ἐκεῖνος ἀποκλίνει, εἶναι ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου καὶ διὰ τοῦτο φαίνεται ὀπισθοδρομῶν καὶ οἱονεὶ βυθιζόμενος εἰς νάρκην χειμερινὴν καὶ νεκρικὴν ἀναισθησίαν. Κόπτονται τότε καὶ ὀλοφύρονται ὅτοι δὲν συνήθισαν μακροθύμως καὶ μετὰ ψυχραιμίας ν' ἀτενίζωσι τὴν βραδείαν, βραδυτάτην ἐνίοτε, πορείαν τῆς προοδευτικῆς ἐξελίξεως τῶν ἐθνῶν.

Αἱ κοινωνίαι καὶ τὰ ἔθνη βελτιοῦνται καὶ προοδεύουσι βραδέως. Αὐτὸς εἶναι ὁ φυσικὸς νόμος τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τῆς προόδου καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀπαγοητεύωνταί τινες ἐξ ἡμῶν, βλέποντες τὸν λαόν μας βραδέως σταδιοδρομοῦντα καὶ υἱοθετοῦντα τὸ προοδευτικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του. Πάντοτε τοιαῦτα ζητήματα μεταβατικῆς ἐποχῆς δὲν εἶναι ζητή-

ματα βραχυχρόνια, διότι αἱ συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων προσκείμεναι μᾶλλον εἰς τὰ προσωπικὰ συμφέροντα ἢ εἰς τὰ ἰδεώδη τῆς ἐποχῆς των δὲν κατορθοῦσι νὰ ἀναβιβάζωσιν ἑκάστοτε τὸν ἄριστον, τὸν πεφωτισμένον καὶ ῥηξικέλευθον ἄνδρα πρωταγωνιστὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ θεάτρου.

Τί πράττει ἀλλαχοῦ ὁ λαός μας καὶ πῶς σκέπτεται δὲν θὰ ἐξετάσω, διότι ἐνδιαφέρομαι μᾶλλον περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν μεταρρυθμίσεων, ὡς ζητήματος ζωτικωτάτου, ὅπερ μᾶς ἀπασχολεῖ ἀπὸ δεκαετηρίδος καὶ ἐπέκεινα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ περὶ αὐτοῦ ἔκρινα καλὸν καὶ καθῆκόν μου νὰ ῥίψω τὴν γνώμην μου εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, χωρὶς νὰ φαντασθῶ ποτε, ὅτι αὕτη ἔσται ἡ θέσπρατος ἐτυμηγορία τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ διότι ἐθεώρησα αὐτὴν τό γε νῦν κρείττω σιγῆς καὶ δυναμένην ἴσως νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἐπαΐοντας καὶ ἰθύνοντας τὰ καθ' ἡμᾶς νὰ σκεφθῶσι συστηματικώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον περὶ αὐτοῦ.

II.

Ἂν ἡ θρησκεία, ἡ ἐπιστήμη καὶ αἱ τέχναι εἶναι οἱ τρεῖς αἰωνόβιοι ἄτλαντες οἱ ὑποβαστάζοντες τὸ γιγάντειον οἰκοδόμημα τοῦ παγκοσμίου ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ, ἡ ἐκπαίδευσις (ἀγωγὴ καὶ παιδεία) εἶναι ὁ ἀρχιτεκτονικὸς νοῦς, ὅστις συνέλαβε καὶ ἐφήρμοσε τὸ σχέδιον, ἡ σμίλη τοῦ γλύπτου καὶ ὁ χρωστὴρ τοῦ ζωγράφου, δι' ὧν ἐξωραΐσθη ἐκεῖνο καὶ ὁλονὲν ἐξωραΐζεται.

Ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐξελίσσεται βραδύτατα ἀλλὰ διηνεκῶς τελειοποιούμενος. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀντίληψις τοὐλάχιστον τοῦ κορυφαίου φιλοσόφου τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος Πλάτωνος, ὅστις ἔγραφεν εἰς τὴν Πολιτείαν του ὅτι «τροφὴ καὶ παίδευσις χρηστὴ σωζομένη, φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὖ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι, ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται εἴς τε τἆλλα καὶ εἰς τὸ γεννᾶν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις». Καὶ ὁ ἔνδοξος φιλόσοφος τῆς Κενιξβέργης Κάντιος φαίνεται ὅτι, τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψει, μετὰ πεποιθήσεως ἐδογμάτιζεν, ὅτι «ὄπισθεν τῆς ἐκπαιδεύσεως κρύπτεται τὸ μέγα μυστήριον τῆς τελειοποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως».

Ἀλλ' ἡ ἐκπαίδευσις δὲν ἔχει μόνον τοιαύτην τελειοποιοῦσαν δύναμιν καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι μόνον ἐκπολιτιστικὸς παράγων τῆς ἐνοργάνου φύσεως. Διαφωτίζουσα τὸ λογικόν, διαθερμαίνουσα καὶ ἐξευγενίζουσα τὸ θυμικὸν τῆς ψυχῆς καὶ προδιαθέτουσα τὸ φρόνημα τῶν ἀνθρώπων, χρησιμεύει ἐπίσης ὡς κύριος μοχλὸς ῥιζικῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων καὶ ὡς τὸ δραστικώτερον καὶ καταλληλότερον μέσον πρὸς ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ ἐφαρμογὴν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ὁ φιλόσοφος τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν δι' αὐτῆς ἀπεπειρᾶτο νὰ μεταρρυθμίσῃ τὴν ἑλληνικὴν πολιτείαν, διότι, ἐὰν ἐκπαιδευόμενοι (οἱ πολῖται) μέτριοι ἄνδρες γίγνωνται, πάντα ταῦτα ῥαδίως διόψονται». Δι' αὐτῆς ὁ συγγραφεὺς τῶν εὐαγγελίων τῆς Παιδαγωγικῆς Ἰ. Ἰ. Ρουσσὼ ὠνειροπόλει νὰ ἴδῃ νέον πρωτόπλαστον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Δι' αὐτῆς ὁ ἡγέτης τῆς πρωτεσταντικῆς μεταρρυθμίσεως Μαρτῖνος Λούθηρος ἐζήτει νὰ ἑδραιώσῃ τὸ ἀρτισύστατον ἔργον του κηρύττων «δημάρχων, ἐκκλησιαρχῶν καὶ εὐγενῶν δυνάμεθα νὰ στερηθῶμεν, σχολείων ὅμως οὐδέποτε, διότι αὐτὰ κυβερνῶσι τὸν κόσμον». Εἰς τὴν θέλησιν αὐτῆς τέλος ὑπέτασσεν ὁ ὕπατος φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς του Λεϊβνίτιος τὴν θέλησιν τοῦ κόσμου, γράφων «ποίησόν με κύριον τῆς διδασκαλίας καὶ σοι ὑπόσχομαι νὰ ὑποτάξω εἰς τὴν θέλησίν μου ὁλόκληρον τὸν κόσμον».

Ἔπειτα ἡ ἐκπαίδευσις ὡς ἀνεξάντλητος πηγὴ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῶν δεξιοτήτων εἶναι ὁ ἄριστος καὶ σπουδαιότατος πλουτολογικὸς παράγων τῶν λαῶν. Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον ἀνοίγουσι κρουνοὺς πλούτου εἰς τὰ ἔθνη καὶ ὁρίζοντας εὐημερίας εἰς τὰς χώρας των. Τίς δὲ δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ βιοτεχνικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ὁ δημιουργὸς τῆς ὑλικῆς ἀκμῆς καὶ εὐδαιμονίας τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης;

Ἕνεκα τῆς τριπλῆς ταύτης ἰδιότητος καὶ σπουδαιότητος τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὡς τελειοποιούσης τὸ ἀνθρώπινον γένος φυσιολογικῶς καὶ πνευματικῶς, ὡς ἀναπτυσσούσης καὶ προαγούσης αὐτὸ κοινωνικῶς καὶ τρίτον πλουτολογικῶς, δυνάμεθα ἀποφθεγματικῶς νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον παντὸς λαοῦ ἐξαρτῶνται καθ' ὁλοκληρίαν ἐκ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἧς μετέχει καὶ ἀπολαύει ἑκάστοτε ἡ μαθητιῶσα νεολαία αὐτοῦ, καὶ ὅσον περισσότερον ἔθνος τι κατορθώνει νὰ φροντίζῃ παντὶ σθένει καὶ τρόπῳ νὰ ἐξαπλώσῃ τὴν ἐκπαίδευσιν ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων μέχρι τῶν κατωτάτων στρωμάτων, ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ εὐγενοῦς μέχρι τῆς εὐτελοῦς καλύβης τοῦ πτωχοῦ ἐργάτου, τόσον περισσότερον κραταιότερον ἀποβαίνει καὶ δύναται ἀσφαλῶς εἰς μακρὰς περιόδους νὰ κρατῇ τὸ σκῆπτρον τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς δόξης καὶ παντοδυναμίας αὐτοῦ.

Ταῦτα φαίνεται ὅτι εἶχεν ὑπ' ὄψει ὁ μετὰ τοῦ Βίσμαρκ καὶ Μόλτκε δημιουργὸς τοῦ σημερινοῦ γερμανικοῦ μεγαλείου αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ὁ Α', ὅτε ἐνώπιον τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν προκρίτων τῇ 5 Δεκεμβρίου τοῦ 1878 ἔτους ἔλεγε «τὸ σπουδαιότατον πάντων εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις τῆς νεολαίας». Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἰσχύει τὸ λεγόμενον «ἀνοίξατε τὰ μάτια σας καλά».

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης ἀναλύσεως περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς ἐκπαιδεύσεως, τὴν ὁποίαν προσεπάθησα νὰ στηρίξω εἰς αὐθεντικὰς σκέψεις τῆς φιλοσοφικῆς Παιδαγωγικῆς, ἐξάγεται ὅτι **τὸ ἐκπαιδευτι-**

κὰν ζήτημα εἶναι ζήτημα οὐδιωδέστατον, ζωϊκώτατον καὶ μάλιστα κατεπείγον, καὶ ὅτι ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς ὁρμώμενοι οἱ προϊστάμενοι ἐκπαιδευτικῶν μεταρρυθμίσεων ὀφείλουσι πρώτιστα καὶ μετὰ ζέοντος ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐνδελεχοῦς ἐνδιαφέροντος νὰ ἐπιληφθῶσιν αὐτῆς.

(ἕπεται συνέχεια).

Α. ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ

Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

(Πραξ. 17, 16).

Μετ' ἐπικινδύνους ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ ὁλοιπορίας καταντᾷ τέλος ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὸ δαιμόνιον ἐκεῖνο πτολίεθρον, ὅπερ ἐνδελεχῶς ἐνθαλματισθὲν ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν ἐθνῶν ὡς εἰκὼν διανοητικοῦ μεγαλείου καὶ δόξης, θὰ παραμένῃ ἀγήρατόν τε καὶ ἄρθιτον, ἐφ' ὅσον διὰ τιμῆς ἄγεται ἡ σοφία. Ὁ χρόνος τῆς εἰς Ἀθήνας καθόδου τοῦ ἀποστόλου, εἶναι ἔτι παράτασις δόξης καὶ ἀκμῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, καθ' ὅσον ὅ,τι μέγα, ὑψηλὸν καὶ ἔξοχον εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ ἡ οἰκουμένη συνεκεντροῦτο «τῷ γεραρῷ τῆς Ἑλλάδος παιδευτηρίῳ», ὅπερ ὡς παμφαὴς ἥλιος ἐφώτιζε τὰς συνειδήσεις τῆς ἀνθρωπότητος, ὁπότε σκότος πυκνὸν ἐξηπλοῦτο ἐπὶ τοῦ προσώπου πάσης τῆς γῆς. Τέχνη καὶ ἐπιστήμη καὶ λόγος ἡμιλλῶντο ἀλλήλοις πῶς ν' ἀπολώτωσι μεγαλοπρεπέστερον τοῦ καλοῦ τὴν ἰδέαν, τὴν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Ἕλληνος διαπλασσομένην. Τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, τὰ κοσμοῦντα πλατείας καὶ ναούς, ἡ ἀκαταμάχητος δύναμις τῶν ρητόρων τῆς πόλεως, ἡ σύνεσις καὶ ἡ δικαιοσύνη τῶν πολιτευομένων ἔσχον τόσην δύναμιν ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὥστε δικαίως ἐθεωρεῖτο ἡ κρατιὰ τοῦ πνεύματος ἄνασσα περιβεβλημένη στέφανον δόξης καὶ ἀθανασίας.

Παρὰ πᾶσαν ὅμως τὴν ἐξωτερικὴν λαμπηδόνα καὶ αἴγλην, παρὰ πάντα τὰ σύμβολα τοῦ δωδεκαθέου της, τὴν ἀπαστράπτουσαν τέχνην, τὴν γοητευτικὴν λαλιὰν ρητόρων καὶ φιλοσόφων, ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τῶν Ἀθηνῶν ἐνεφώλευεν ἀκοίμητος ὁ σκώληξ τῆς ἀθείας καὶ ὑλοφροσύνης, ὑποσκάπτων καὶ κατερημῶν αὐτήν. Ἡδυπάθεια καὶ ὠμότης, ὑψηλοφροσύνη καὶ δουλεία, τρυφὴ καὶ στενάζουσα πτωχεία, συνηντήθησαν ὑπὸ τὸν γλαυκὸν τῆς Ἑλλάδος οὐρανόν, οἱ δὲ ἐκ ψυχροῦ μαρμάρου θεοί της, μετὰ τῶν ἀκινήτων καὶ σκοτεινῶν ὀρθαλμῶν των, ἐθεώντο ἀναίσθητοι τὴν πάλην ταύτην τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, οὐδαμῶς συγκινούμενοι ὑπὸ τῶν οἰμωγῶν τῶν ταλαιπωρουμένων. Ἐὰν τώρα ἀνακαλέσωμεν εἰς τὴν μνήμην τὸν ἀπόστολον εἰσερχόμενον εἰς τὴν τοιαύτην πόλιν, ἐκ πρώτης ὄψεως νομίζομεν, ὅτι οὐδὲ θὰ ἐτόλμα νὰ παρέλθῃ εἰς τὴν ἀγοράν, ὅπου τηλικαύτη πνεύματος καὶ λόγου χάρις ἐξεχείτο· διότι ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ, ἡ συναίσθησις ὅτι ἦν πεπληρωμένος θείου πνεύματος, ἀγνώστου τέως αὐτοῖς, ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πνεύματος πρὸς τὴν σάρκα, περὶ ταπεινοφροσύνης καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ταῦτα πάντα ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸν καθόλου βίον τῶν Ἀθηναίων, θὰ ἐξήγειρον σφοδρὰν τρικυμίαν καὶ σάλον, ὥστις θὰ ἐκόπαζε μόνον διὰ τῆς εἰς θάνατον καταδίκης· πλὴν ἀλλ' ὅμως τἀναντία τούτοις μαρτυρεῖ ὁ ἱερὸς ἱστοριογράφος, ὅτι δηλονότι «παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν, διελέγετο μὲν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας». (17, 16—17).

Οὐδαμῶς λοιπὸν οὐδ' ἐπ ἐλάχιστον κλονεῖται, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον στηρίζεται ἡ κρηπὶς του καὶ διαθερμαίνεται ἐν τῷ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης πυρί, καὶ δὴ οὐχὶ τῷ κοινῷ καὶ συνήθει, ἀλλὰ τῷ κατὰ Πλάτωνα «θείῳ καὶ ἀρθίτῳ», ποθῶν νὰ ἐκπυρώσῃ τοὺς ὑπὸ ἠθικῆς νάρκης πεπηγότας Ἀθηναίους, καὶ σώσῃ αὐτοὺς τοῦ ἠθικοῦ βαράθρου, εἰς ὃ γοργῷ τῷ ποδὶ κατεφέροντο. Φρίκην ἅμα καὶ ἀγανάκτησιν ἐμποιοῦσι τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὰ τέως κλασικὴν χάριν πνέοντα συμμετρικὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα, ὡς ἀπεικονίζοντα θεότητας ψευδεῖς καὶ κρατοῦντα αὐτοὺς δεσμίους εἰς τὴν ἄλογον δεισιδαιμονίαν καὶ τὰς προλήψεις.

Καὶ ἐν Ἀθήναις ἀκολουθεῖ τὴν συνήθη αὐτοῦ πορείαν· εἰσέρχεται πρῶτον εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ εἶτα παρέρχεται εἰς τὴν μυρίανδρον ἀγοράν, ἔνθα συνωστιζόμενοι πολυπραγμονοῦσι μεγάλα καὶ μικρά, πραγματικὰ καὶ φαντασιώδη, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν εἰς τὰ καινὰ καὶ τὰ καινότερα φιλησυχοῦντες «ἐν ὥραις τρισὶν οἰόμενοι τὴν πόλιν μετακεκοσμῆσθαι». Ὑπὸ θρησκευτικὴν ἄποψιν θεωρούμενος ὁ ἐθνικὸς κόσμος, ἦν ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδηλώθη, ἐλεεινὸν ἐρείπιον ἀλλ' ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν συντριμμάτων τούτων προτίθεται νὰ συμπήξῃ ὁ ἀπόστολος τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τοῦ νέου θρησκεύματος, νὰ ἱδρύσῃ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ χριστιανισμοῦ οἰκοδόμημα, νὰ ἀναπλάσῃ νέον βίον, νὰ σχηματίσῃ νέαν κοινωνίαν, ἐπὶ δὲ τῆς Πνυκὸς καὶ τῆς Ἀκροπόλεως νὰ στήσῃ τὸ περίδοξον τοῦ χριστιανισμοῦ σύμβολον, τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος. Οὔτε οἱ περὶ αὐτὸν συναθροισθέντες Στωϊκοὶ καὶ Ἐπικούρειοι, οὔτε σοφισταὶ καὶ ρήτορες, οἱ τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν κατακηλοῦντες διὰ τῆς ἐναρμονίου τῶν λέξεων συμπλοκῆς, ἥκιστα δὲ φροντίζοντες περὶ τῆς ἀξίας τῶν λεγομένων, ἀναστέλλουσιν αὐτὸν ἀπὸ μελετωμένης ἀναγεννήσεως καὶ ἀναπλάσεως, διότι γινώσκει ὅτι ἡ ἀληθὴς διαλεκτική, ἤγουν ἡ δύναμις

τοῦ πείθειν εἶναι ἡ διὰ λόγων τεθεμελιωμένων εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων καὶ ἐπιμαρτυρουμένων ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς. Οἱ Στωϊκοὶ καὶ Ἐπικούρειοι ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ ἅμα τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐμφανίσει, ὑβρίζοντες αὐτὸν ὡς σπερμολόγον καὶ κατηγοροῦντες ὡς εἰσηγητὴν ξένων δαιμονίων. «Τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ καί τινες ἔλεγον, τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ, ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι». (Πραξ. 17, 18.).

Ἀλλ' ἵνα σαφῶς νοηθῇ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀποστόλου Παύλου, καὶ καταδειχθῇ ἀποχρώντως ἡ δύναμις τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ, φέρε ἴδωμεν ἐν δυνατῇ συντομίᾳ, ὁποίαν τινὰ σημασίαν ἐκέκτηντο τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τῶν Στωϊκῶν καὶ Ἐπικουρείων, ὧν μνείαν ποιεῖται ὁ ἱερὸς ἱστοριογράφος.

Ἱδρυτὴς τοῦ ἐπικουρείου συστήματος εἶναι ὡς γνωστὸν ὁ κατὰ τὸ 300 π. χ. ἀκμάσας Ἐπίκουρος· οὗτος ὡς ἐπίγειον τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονίαν ἔθετο τὰς ἡδονάς, αἵτινες ὅμως ἔδει μετὰ φρονήσεως νὰ τελῶνται, χάριν τοῦ καλῶς ζῆν, ἀλλὰ τοῦτο ἦν ἁπλῆ θεωρία· τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι οὐδὲν ἑτέρου μέτρον ἐν ταῖς ἀπολαύσεσιν αὐτῶν, ὡς μαρτυροῦσιν οἵτε Ρωμαῖοι καὶ Ἕλληνες συγγραφεῖς. Ὁ Ὁράτιος λ. χ. καλεῖ τὸν ὀπαδὸν τῆς ἐπικουρείου φιλοσοφίας «χοῖρον ἐκ τῆς ἀγέλης τοῦ Ἐπικούρου»· ἕτερος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἐπίκουρος ἐμεθύσκετο δὶς τῆς ἡμέρας, ἐδαπάνα εἰς πότους καὶ συμπόσια καθ' ἑκάστην ποσὰ ὑπέρογκα, καὶ ἕνεκα τῆς ἀσελγείας αὐτοῦ περιέπεσεν εἰς πολυχρόνιον νόσον, ὑφ' ἧς χαλεπῶς κατετρύχετο· ἀλλ' ἐμφαντικώτερον περιγράφει τούτους ὁ ἀπόστολος Ἰούδας, λέγων «οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων περιφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα· κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται» (Ἰουδ. 1, 12)· ὅπως δὲ παρὰ πᾶσι τοῖς ὀπαδοῖς τῆς σαρκὸς ἡ ταράττουσα αὐτοὺς ἰδέα εἶναι ἡ τοῦ θανάτου, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς Ἐπικουρείοις. Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀπεικονίζει γραφικώτατα τὸν ἐσωτερικὸν τῶν Ἐπικουρείων φόβον ἐν οἷς λέγει· «πίστευε ὅτι θάνατος οὐδεμίαν ἐφ' ἡμᾶς ἐπιρροὴν ἔχει, διότι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν στηρίζεται εἰς τὸ αἴσθημα τῆς ἡδονῆς· ἡ ἀπαλλαγὴ ἐκ τοῦ αἰσθήματος τούτου καλεῖται θάνατος· ἀλλ' οὗτος οὐδεμίαν ἔχει ἐφ' ἡμᾶς δύναμιν· διότι ἐνόσῳ ζῶμεν εἶναι ἀπών, ὅταν δὲ ἐπιστῇ ἡμεῖς δὲν ὑπάρχομεν».

Πᾶς τις ῥᾳδίως ἐντεῦθεν κατανοεῖ ὁποίαν ἐντύπωσιν προὐξένησαν οἱ λόγοι τοῦ ἀποστόλου κηρύττοντος τὰς αἰωνίους ἠθικὰς ἀληθείας «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι» καὶ «τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ»; καὶ «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς», καὶ πείθεται ἐντεῦθεν ὅτι δὲν ἦτο εὐχερὲς τὸ ἔργον αὐτοῦ, διότι αἱ ἀρχαὶ τῆς Ἐπικουρείου φιλοσοφίας εἶχον τοσοῦτον ριζωθῇ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ὥστε μόνον ὑπερφυσικὴ δύναμις ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ ταύτας καὶ ἐμφυτεύσῃ τὰς νέας τῆς ἠθικῆς τοῦ εὐαγγελίου ἀρχάς.

(Ἕπεται συνέχεια).

Σ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ
Διάκονος

ΑΓΓΛΙΚΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἀπεστάλη ἡμῖν βιβλιάριον ἐκδεδομένον ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τῆς πρὸς διάδοσιν χριστιανικῶν γνώσεων Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1901 ἔτος καὶ φέρον τὸν τίτλον «Διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ θεμάτων τινῶν τῆς θρησκείας ἐκτεθεῖσα πρὸς πληροφορίαν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐν εἴδει ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήματα». Συγγραφεὺς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὡραίου βιβλιαρίου εἶνε ὁ ἐπίσκοπος Σαρισβουρίας Ἰωάννης Οὐορδσούορθ· μεταφράστης δὲ ὁ ἐν Λονδίνῳ γνωστὸς καὶ φιλοπονώτατος λόγιος ὁμογενὴς Ἰωάννης Γεννάδιος. Τὸ βιβλίον συνετάχθη καὶ ἐξετυπώθη ἐγκρίσει καὶ ἐπιδοκιμασίᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας Καντουρίας Φρειδερίκου, καὶ πραγματεύεται μετὰ γλώσσης σοβαρᾶς καὶ μεμετρημένης, καὶ μετ' ἀκριβορρημοσύνης θαυμαστῆς περὶ τῶν ἑξῆς πέντε σπουδαιοτάτων κεφαλαίων τῆς πίστεως καὶ διδασκαλίας τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας· α') περὶ τῶν Συμβόλων, τοῦ Εὐχολογίου, καὶ τῆς Κατηχήσεως, καὶ περὶ τῶν ἄρθρων τῆς θρησκείας καὶ τῶν Κανόνων· β') περὶ τοῦ ἀληθήτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Συνόδων· γ') περὶ πίστεως καὶ καλῶν ἔργων καὶ περὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς σωτηρίαν· δ') περὶ Μυστηρίων καὶ ἰδίᾳ περὶ Βαπτίσματος, περὶ Εὐχαριστίας καὶ περὶ Ἱερωσύνης· ε') περὶ προορισμοῦ, περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ περὶ παραδύσεως. Τὰ σπουδαιότατα ταῦτα κεφάλαια, ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται τὸ βιβλίον, εἶνε συντεταγμένα ἐν εἴδει ἀπαντήσεων εἰς τὰς ἑξῆς πέντε προβληθείσας τῷ Ἐπισκόπῳ Σαρισβουρίας ἐρωτήσεις.

α') Ποία εἶνε ἡ ἐπίσημος ὁμολογία τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, ποῦ ἐμπεριέχεται αὕτη καὶ ποῖον τὸ κῦρος αὐτῆς;

β') Τί διδάσκει ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία περὶ

τοῦ ἀληθήτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων;

γ') Τί διδάσκει ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία περὶ πίστεως καὶ καλῶν ἔργων, ὅ ἐστι τί ἀπαιτεῖται πρὸς σωτηρίαν καὶ δικαίωσιν;

δ') Πόσα μυστήρια παραδέχεται ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία; τί διδάσκει ἐν γένει περὶ μυστηρίων καὶ ἰδίᾳ περὶ Βαπτίσματος, καὶ Εὐχαριστίας καὶ Ἱερωσύνης;

ε') Τί διδάσκει ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία περὶ προορισμοῦ, περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ περὶ παραδόσεως;

Τοῦ κυρίως βιβλίου προτάσσεται ἡ ἐφεξῆς **Εἰσαγωγή.**

Φίλοι τινὲς, μέλη τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐζήτησαν παρ' ἡμῶν πληροστέρας εἰδήσεις περὶ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἰδίως περὶ τῶν δογμάτων αὐτῆς, σχετικῶς πρὸς θέματά τινα, περὶ ὧν ὑπῆρξε κατὰ καιροὺς διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῆς πίστεως παρά τισι τῶν Χριστιανῶν. Εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην ἀποκρινόμεθα λίαν προθύμως, καὶ ἕνεκα τοῦ μεγάλου σεβασμοῦ, ὃν τρέφομεν πρὸς τοὺς παρακαλέσαντας ἡμᾶς τ' ἀναδεχθῶμεν τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ἕνεκα τῆς ἐν γένει ἀγάπης ἡμῶν καὶ συμπαθείας πρὸς τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς, οἵτινες, φρονοῦμεν, εὐθὺς ὡς πληροφορηθῶσι σαφέστερον τί πιστεύουσιν οἱ Ἀγγλικανοί, θέλουσι βεβαιωθῆ ὅτι, ἥ τε διάθεσις καὶ αἱ παραδόσεις τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν ἐπὶ παλαιῶν σπουδαίων θεμάτων ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν Ἐκκλησίαν.

Ἀνάγκη εἶνε νὰ παρατηρήσωμεν ἐν ἀρχῇ ὅτι Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ὑφίσταται κατά τε εὐρυτέραν καὶ στενοτέραν ἔννοιαν. Ὑπάρχει ἐν πρώτοις ἐκκλησιαστικὸν σῶμα ἐκτεινόμενον καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον καὶ περιλαμβάνον τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὡς καὶ τὰς μεθ' ἡμῶν κοινωνούσας Ἐκκλησίας τὰς ἐν Ἰρλανδίᾳ, Σκωτίᾳ, Ἰνδικῇ, Καναδᾷ, ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδίαις, Νοτίῳ Ἀφρικῇ, Αὐστραλίᾳ, Νέᾳ Ζηλανδίᾳ καὶ ἄλλαις ἀποικίαις. Πλὴν τούτων, εἰσὶ διάφοροι ἐπιχώριοι Ἐκκλησίαι, καὶ ἐντὸς τῶν κτήσεων τοῦ Βρεταννικοῦ Στέμματος, καὶ πέραν αὐτῶν. Ὑπάρχει ἐπίσης Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἐν τῇ στενοτέρᾳ αὐτῆς ἐννοίᾳ, ἡ Ἐκκλησία δηλονότι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἀγγλίας, ἥτις Ἐκκλησία διαιρεῖται εἰς δύο Ἐπαρχίας, τὴν τῆς Καντουαρίας καὶ τὴν τοῦ Ἐβοράκου, καὶ ἥτις συμπεριλαμβάνει τὰς ἐν τῇ ξένῃ παροικίας τῶν ὁμοθρήσκων ἡμῶν, τὰς ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Ἐπισκόπου Λονδίνου, τοῦ Ἐπισκόπου Γιβραλτάρης, καὶ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ τῇ Ἀνατολῇ.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἐννοίας ταύτας ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία εἶνε σῶμα ἕν· ἀλλὰ τὰ πέραν τῆς Ἀγγλίας μέρη τοῦ σώματος τούτου διοικοῦνται ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀρχιεπισκόπων, ἐπισκόπων καὶ συνόδων ὡς ἐλεύθερα σωματεῖα· αἱ δὲ σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὴν ἐθνικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας ποικίλλουσιν· αἱ μὲν στενώτεραι καὶ ὁριστικῶς συνεκτικαί, αἱ δὲ προσομοιάζουσαι μᾶλλον τὰς προκυπτούσας ἐξ ἀμοιβαίας συνεννοήσεως, οἷον αἱ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Πᾶσαι ὅμως ὑφίστανται πλησιάζονται καὶ οἰκειότητα.

Ἡ σκιαγράφησις αὕτη τοῦ ἡμετέρου πολιτεύματος θὰ καταστήσῃ δῆλον εἰς τὰ μέλη τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἡ πρὸς ἄλληλα θέσις αὐτῶν, καὶ ἡ θέσις ἡ ἡμετέρα, ἔχουσι πολλὰ τὰ κοινά. Ὑπάρχει ἐν τῇ Ἀγγλικανῇ Ἐκκλησίᾳ πραγματικὴ ἑνότης πίστεως, τάξεως (discipline), καὶ εἴδους διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ μεγάλη κατὰ τόπους ἐλευθερία. Ὁ δὲ τρόπος οὗτος τοῦ θεωρεῖν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ —τρόπος ὅστις ἀναγκαίως ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τῶν περιστάσεων τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ —καθιστᾷ ἡμᾶς, ὅπως καὶ τὰ μέλη τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὰς χώρας ἐφ' ὧν αὕτη ἐξαπλοῦται, ἱκανοὺς νὰ προσερχώμεθα εἰς τὰς δυσχερείας τῆς ἐκ νέου ἑνώσεως τῆς Χριστιανοσύνης μετὰ πλείονος ἐλπίδος καὶ πλείονος ὁμονοίας· ἐπειδὴ βλέπομεν ὅτι ἡ κατὰ τόπους ἐλευθερία εἶνε οὐ μόνον ἀνεκτὴ, ἀλλὰ καὶ βοηθητική, καθὸ προκαλοῦσα καὶ ἀναπτύσσουσα τὰ ἄριστα προσόντα τοῦ ἑκαστάχοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, καὶ καθὸ χρησιμοποιοῦσα αὐτὰ εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Αἱ ἑπόμεναι δηλώσεις, εἰς ἀπάντησιν τῶν τεθέντων ἐρωτημάτων, ἔτυχον τῆς ἐπιδοκιμασίας, οὐ μόνον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου (Φρεδερίκου Τέμπλου) Καντουαρίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου (Οὐιλιέλμου Δαλρύμπλου Μακλάγαν) Ἐβοράκου (τοῦ τέως Πρυέδρου τῆς Ἀγγλοπειρωτικῆς Ἑταιρείας), ὡς καὶ τῶν Ἐπισκόπων Λονδίνου (†Μανδέλου Κρειχτωνος) καὶ Γιβραλτάρης (Καρόλου Ὀδαλβεγράδου Σανδφόρδου), καὶ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου (Γεωργίου Ποπχάμου Κλύθη). Ὅθεν πεποιθότως συνιστῶμεν αὐτὰς τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις.

Ὁ Σαριδδουρίας ΙΩΑΝΝΗΣ
Πρόεδρος τῆς Ἀγγλοπειρωτικῆς Ἑταιρίας
Κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1900

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» θεωροῦσα κατὰ πάντα λόγον σπουδαιότατον τὸ ἐν λόγῳ βιβλιάριον, ἄρχεται προσεχῶς τῆς ἀναδημοσιεύσεως αὐτοῦ ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» χάριν καὶ ὅλων μὲν τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς, ἀλλ' ἰδίᾳ χάριν τοῦ λογιωτέρου καὶ ἀνωτέρου κλήρου, παρ' οὗ εὐχαρίστως θέλομεν δημοσιεύσει πᾶσαν ἐν πνεύματι φιλαδελφίας καὶ ἀγάπης μελέτην εἰς ἀπάντησιν, ὅπως πληθυνθῇ οὕτως ἡ γνῶσις καὶ καλλιεργηθῶσι σχέσεις ἀγάπης καὶ οἰκειότητος ἀναμέσον τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΝΤΟΣ ΙΕΡΟΔ. ΑΘ. ΠΙΠΕΡΑ

(Μετάφρασις ἀκριβὴς ἐκ τῆς τρίτης Γερμανικῆς Ἐκδόσεως, ἀπαραλλάκτου τῇ προηγουμένῃ. Βέρνη, 1896).

Συμφώνως πρὸς τὰ γραφέντα ἄλλοτε ἐν τῇ α' Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ (ἴδε ἀριθμ. 16, ἐ. ἔ.) ἀρχόμεθα σήμερον τῆς κατὰ τμήματα δημοσιεύσεως τῆς ἐπισήμου Κατηχήσεως τῆς τῶν Παλαιοκαθολικῶν ὁμολογίας, δι' οὗς τότε ἀνεπτύξαμεν λόγους, καὶ οὓς θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ αὖθις ἐνταῦθα. Προσσημειούμεθα μόνον, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ Κατήχησις οὐ μόνον εἶνε ἐπίσημον συμβολικὸν βιβλίον τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἀλλ' εἶνε συγχρόνως καὶ τὸ μόνον ἀνεγνωρισμένον ἐγχειρίδιον πρὸς διδασκαλίαν τῆς Κατηχήσεως παρὰ τοῖς Γερμανογλώσσοις Παλαιοκαθολικοῖς. Ἡ δὲ ἐκδιδομένη παρ' ἡμῖν μετάφρασις εἶνε μετάφρασις ἀκριβὴς ἐκ τῆς τρίτης γερμανικῆς ἐκδόσεως, τῆς γενομένης μὲν ἐν Βέρνῃ τῷ 1896, ἀπαραλλάκτου δὲ κατὰ πάντα τὰς προηγουμένας. Ἔχομεν δ' ἐλπίδας, ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται, μάλιστα δ' οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, μετὰ προσοχῆς θὰ παρακολουθήσωσι τὴν τὸ πρῶτον ἤδη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ δημοσιευομένην μετάφρασιν μετὰ τῶν ἀναγκαίων ἐκτασκοπῶν σημειώσεων τοῦ ἐπισήμου τούτου Συμβολικοῦ βιβλίου τῶν Παλαιοκαθολικῶν, διὰ πολλοὺς λόγους δικαιουμένων, καθὰ καὶ ἄλλοτε ὑπεδείξαμεν, νὰ ἐφελκύσωνται θερμότερον τὸ ἀπὸ μέρους ἡμῶν ἐνδιαφέρον. Τῆς ὅλης Κατηχήσεως προηγεῖται σύντομος κατ' ἐρωταπόκρισιν εἰσαγωγή, ἀπὸ τῆς μεταφράσεως τῆς ὁποίας ἀρχόμεθα.

Εἰσαγωγή.

1. Τίς ἐδημιούργησεν ἡμᾶς;

Ὁ Θεός, ὁ ποιητὴς οὐρανοῦ καὶ γῆς.

2. Ἐπὶ τίνι σκοπῷ ὑπάρχομεν ἡμεῖς ἐν τῷ κόσμῳ;

Ἐπὶ τούτῳ, ὅπως ἐπιγινώσκωμεν τὸν Θεόν, λατρεύσωμεν αὐτῷ, καὶ αὐτοὶ αἰωνίως μακάριοι καταστῶμεν.

---

3 (α) Πῶς ἐπιγινώσκομεν τὸν Θεόν;

Ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ διοικήσεως τοῦ κόσμου, ἐκ τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ἣν ἀκούομεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ ἐκ τοῦ ἀποκαλυφθέντος λόγου αὐτοῦ.

4. Ποῦ εὑρίσκομεν τὸν ἀποκεκαλυμμένον λόγον τοῦ Θεοῦ;

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, τῇ τε Παλαιᾷ καὶ τῇ Κ. Διαθήκῃ. (Τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης εἰσὶν: Ἡ Πεντάτευχος τοῦ Μωϋσέως, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, τὸ βιβλίον τῶν Κριτῶν, τὸ τῆς Ρουθ, τὰ 2 βιβλία τοῦ Σαμουὴλ καὶ τὰ 2 βιβλία τῶν Βασιλέων, ἃ καὶ Τέσσαρες Βίβλοι τῶν Βασιλειῶν καλοῦνται, τὰ 2 βιβλία τῶν Παραλειπομένων, τὸ βιβλίον τοῦ Ἔσδρα καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Νεεμία, ἃ καὶ δύο βιβλία τοῦ Ἔσδρα καλοῦνται, ἡ Ἐσθήρ, οἱ 4 μεγάλοι Προφῆται: Ἡσαΐας, Ἱερεμίας μετὰ τῶν θρήνων, Ἰεζεκιὴλ, Δανιὴλ, οἱ δώδεκα ἐλάσσονες προφῆται: Ὡσιέ, Ἰωὴλ, Ἀμώς, Ἀβδιού, Ἰωνᾶς, Μιχαίας, Ναούμ, Ἀββακούμ, Σοφονίας Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας, Μαλαχίας. — Τὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ, οἱ Ψαλμοί, αἱ Παροιμίαι Σολομῶντος, τὸ Ἆσμα τῶν Ἀσμάτων καὶ ὁ Ἐκκλησιαστής. — Οὐχὶ τῆς αὐτῆς καθ' ὁλοκληρίαν τιμῆς ἠξίωνται τὰ ἑξῆς βιβλία τῆς Π. Διαθήκης: Βαροὺχ, Τωβίτ, Ἰουδίθ, τὰ 2 βιβλία τῶν Μακκαβαίων, ἡ Σοφία Σειρὰχ, Σοφία Σολομῶντος καί τινες προσθῆκαι εἰς τὰ βιβλία Δανιὴλ καὶ Ἐσθήρ.

Τὰ δὲ βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης εἰσί: Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια — κατὰ Ματθαῖον, Μάρκον, Λουκᾶν καὶ Ἰωάννην, αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, αἱ δεκατέσσαρες ἐπιστολαὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου: μία πρὸς Ρωμαίους, δύο πρὸς Κορινθίους, μία πρὸς Γαλάτας, μία πρὸς Ἐφεσίους, μία πρὸς Φιλιππησίους, μία πρὸς Κολασσαεῖς, δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, δύο πρὸς Τιμόθεον, μία πρὸς Τίτον, μία πρὸς Φιλήμονα καὶ μία πρὸς Ἑβραίους. Αἱ ἑπτὰ Καθολικαὶ (εἰς τοὺς χριστιανοὺς καθόλου ἀπευθυνόμεναι) ἐπιστολαί: μία τοῦ Ἰακώβου, δύο τοῦ Πέτρου, τρεῖς τοῦ Ἰωάννου, μία τοῦ Ἰούδα καὶ τέλος ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου)[1].

5. Πόθεν ἔχουσι τὴν ἀρχήν των τὰ βιβλία τῆς ἁγ. Γραφῆς;

Παρ' ἀνδρῶν ἁγίων, οἵτινες, θείᾳ ἐμπνεύσει κινούμενοι, ἐδίδασκον τοὺς ἀνθρώπους, τί οὗτοι ὀφείλουσι νὰ πιστεύωσι καὶ τί νὰ πράττωσι.

6. Διατί ὀφείλομεν ὡς ἀληθὲς νὰ θεωρῶμεν πᾶν ὅ,τι οἱ ἱεροὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες ἐδίδαξαν καὶ ἔγραψαν;

Διότι ὁ Θεὸς προεφύλαξεν αὐτοὺς ἀπὸ πάσης πλάνης ἐν πᾶσι τοῖς ἀφορῶσι τὰ πιστευτέα καὶ τὰ πρακτέα.

7. Πόθεν γινώσκομεν ὅτι αἱ ἅγιαι Γραφαὶ παρὰ τοιούτων ἀνδρῶν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν;

Περὶ τούτου μαρτυρεῖ ἡμῖν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἱδρυθεῖσα Ἐκκλησία, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον.

(α) Αἱ δι' ἀστερίσκου σημειούμεναι ἐρωτήσεις προορίζονται ἐν τῷ πρωτοτύπῳ διὰ τὴν ἐν ἀνωτέραις τάξεσι διδασκαλίαν.

1. Σ. Μ. Δύο τινὰ σημειωτέον ἐνταῦθα, σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν τῇ Κατηχήσει τῶν Παλαιοκαθολικῶν γινομένην ἀπαρίθμησιν τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Π. καὶ Κ. Διαθήκης. *Πρῶτον μέν*, ὅτι αὕτη, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν ἐκπαλαι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ κρατοῦσαν. *Δεύτερον δ'* ὅτι αὕτη εἶνε ἀπηλλαγμένη σχετικῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου διαφορῶν τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις παρὰ τὴν γενομένην ἀνέκαθεν ἐν Καταλόγοις Συνόδων ἢ διασήμων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων διάκρισιν μεταξὺ *Κανονικῶν* καὶ *ἀναγινωσκομένων* βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης ἐκήρυξε πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ βιβλία αὐτῆς Κανονικὰ διὰ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου, συμπεριλαβοῦσα ἐπομένως μεταξὺ τῶν Κανονικῶν καὶ τὰ ἑξῆς βιβλία τῆς Π. Διαθήκης, ἅτινα ἀνέκαθεν ἐθεωροῦντο ἀναγινωσκόμενα: *Τωβίτ*, *Ἰουδίθ*, τὰ τῶν *Μακκαβαίων*, *Σοφίαν Σολομῶντος*, *Σοφίαν Σειρὰχ* καὶ *Βαροὺχ* ὡς καὶ τὰς ἀναφερομένας ἐν τῇ κατηχήσει τῶν Παλαιοκαθολικῶν προσθήκας.

·8. Πότε ἐννοεῖ τις ὀρθῶς τὴν ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ περιεχομένην ἀποκάλυψιν;

Ὅταν οὕτως αὐτὴν νοῇ, ὅπως ἀείποτε ἐνόησεν αὐτὴν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἱδρυθεῖσα Ἐκκλησία.

·9. Πῶς λατρεύομεν τῷ Θεῷ;

Διὰ τῆς τηρήσεως τῶν θείων ἐντολῶν.

·10. Ποῦ εὑρίσκομεν τὰς θείας ἐντολάς;

Ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ, τῇ τε Παλαιᾷ καὶ τῇ Κ. Διαθήκῃ.

·11. Τίς ὑπαγορεύει προσέτι ἑνὶ ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ ἰδίᾳ, ὅτι ὀφείλει οὗτος νὰ τηρῇ τὰς θείας ἐντολάς;

Τοῦτο ὑπαγορεύει ἑνὶ ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ ἰδίᾳ ἡ ἰδιαιτέρα αὐτοῦ συνείδησις.

·12. Τί ἐστι συνείδησις;

Ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἥτις πείθει ἡμᾶς νὰ πράττωμεν τὸ ἀγαθὸν καὶ ν' ἀποφεύγωμεν τὸ κακόν.

·13. Πῶς δύναταί τις νὰ καταστῇ αἰωνίως μακάριος;

Ἐπιγινώσκων ὀρθῶς τὸν Θεὸν καὶ δεόντως ὑπηρετῶν αὐτῷ.

·14. Τίς ἐδίδαξεν ἡμᾶς σαφῶς περὶ τοῦ ὅτι ὀφείλομεν νὰ καταστῶμεν μακάριοι;

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εὐαγγελισάμενος ἡμῖν τὰ περὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

·15. Τίς ὑπέδειξεν ἡμῖν σαφῶς περὶ τοῦ πῶς δυνάμεθα νὰ γίνωμεν μακάριοι;

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ.

·16. Τίς κατέστησεν ἡμῖν δυνατὸν τὸ νὰ γενώμεθα αἰωνίως μακάριοι;

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δι' ὅλου τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ αὐτοῦ ἔργου.

·17. Τίνι τρόπῳ γινόμεθα μέτοχοι τοῦ μυστηρίου τούτου τῆς θείας ἀπολυτρώσεως;

Διὰ τῆς ἐν πίστει προσευχῆς καὶ τῆς ἀξίας ἀποδοχῆς τῶν Θείων Μυστηρίων.

·18. Τί λοιπὸν ἐστι πρωτίστως ἀναγκαῖον πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἡμετέρας μακαριότητος;

Τὸ πρωτίστως ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὅπως πιστεύωμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, θεωρῶμεν τὸν λόγον αὐτοῦ ὡς ἀληθῆ καὶ ἀκολουθῶμεν αὐτῷ.

·19. Πῶς καλεῖται ἐν συνόλῳ πᾶν ὅ,τι οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες ὀφείλουσι νὰ θεωρῶσιν ὡς ἀληθὲς καὶ αὐτῷ νὰ ἀκολουθῶσι πρὸς ἐπίτευξιν τῆς μακαριότητος;

Χριστιανικὴ θρησκεία.

·20. Διατί ἡ θρησκεία αὕτη καλεῖται συγχρόνως καὶ καθολική;

Ἐπειδὴ ἡ λέξις **Καθολικὴ** σημαίνει ὅ,τι καὶ ἡ λέξις **γενικὴ**, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων κηρυχθεῖσα θρησκεία ἔστι καὶ μένει ἡ αὐτὴ διὰ πάντας καθόλου τοὺς λαούς (Ἑβρ. 13, 8).

21. Εἰς πόσα κυριώτερα μέρη δυνατὸν νὰ διαιρεθῇ ἡ περὶ χριστιανικῆς καθολικῆς θρησκείας διδασκαλία;

Εἰς τρία κυριώτερα μέρη καὶ δή:

α') Εἰς τὸ περὶ χριστιανικῆς καθολικῆς πίστεως

β') Εἰς τὸ περὶ θείων ἐντολῶν.

Καὶ γ') Εἰς τὸ περὶ προσευχῆς καὶ μυστηρίων.

(ἕπεται συνέχεια)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΓΑΛΑΤΑ ΑΓΙΑΣΜΑΤΩΝ*

Τὰ ἁγιάσματα ἔχουσιν ἀρχαιοτάτην καταγωγήν· καὶ ἡ Ἑβραϊκή, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιότης ἐπρέσβευσε τοιαῦτα· γνωστὰ δ' εἶναι εἰς πάντας τὸ φρέαρ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ἡ κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ, αἱ ἱεραὶ κρῆναι καὶ πηγαί, καὶ αἱ ἐν αὐταῖς ἐνοικοῦσαι Κρηναῖαι καὶ Πηγαῖαι Νύμφαι· ἐπικρατήσας ὁ χριστιανισμὸς καὶ καθιερώσας δι' ἱεροτελεστίας τὸν ἐν ὕδατι ἁγιασμόν, ἐξέσπασε τὰς δοξασίας τῶν ἐθνικῶν, τοῦθ' ὅπερ ἐκφράζουσι καλῶς στίχοι τινὲς συγχρόνου ἡμῖν ποιητοῦ, ἀποτεινομένου πρὸς τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ᾄδοντος:

Ἄλλοτε πᾶσα πηγή σας καὶ πᾶσα σας ῥάχις καὶ πέτρα
ἦτον Θεοῦ ἢ Θεᾶς αὐτοποίητος τόπος λατρείας!
Εἰς τὰς κοιλάδας νυμφῶν λευκοφόρων ἐσκίρτα χορεία
. . . . . .
Τοῦ Θεανθρώπου πλὴν ὡς ἐξηπλώθη ἡ ἄμωμος πίστις
ἔσβυσαν ὄντα πλαστά, ὡς τὰ σκότ' εἰς ἀκτῖνας ἡλίου[1].

Οἱ Βυζαντηνοὶ εἶχον τὰ ἁγιάσματα εἰς μέγαν σεβασμόν· ἐν Κων]πόλει ἦσαν τὸ ἅγιον φρέαρ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ, τὸ ἁγίασμα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τὸ τῶν Βλαχερνῶν, τὸ τοῦ Φιλανθρώπου καὶ πλεῖστα ἄλλα μέχρις ἡμῶν σωζόμενα καὶ ὑπὸ πάντων τιμώμενα.

Ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ Γαλατᾶ τῆς Κων]πόλεως ἀναφέρονται ἓξ ἁγιάσματα· τούτων τρία μὲν τέλεον ἐλησμονήθησαν ἢ ὁπωσδήποτε ἐξέλειψαν, τρία δὲ σώζονται καὶ σήμερον καὶ τιμῶνται· τούτων πάλιν ἓν μὲν εὑρίσκεται ἐντὸς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἓν εἰς ὑπόγειον ἰδιωτικοῦ κτήματος, καὶ τὸ τρίτον ἐντὸς δυτικῆς ἐκκλησίας. Τὰ λησμονηθέντα ἢ ὁπωσδήποτε ἐκλείψαντα τρία ἁγιάσματα ἀναφέρει εἰς μὲν

---

* Ἀνεκοινώθη ἐν συνεδρίᾳ τοῦ ἐν Κων]πόλει Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου.

1. Θ. Ὀρφανίδης· ὁ πύργος τῆς Πέτρας, Γ', στ. 339 κἑ.

καὶ μόνος, ἐφ' ὅσον γνωρίζομεν, ἀλλ' ἀξιόπιστος μάρτυς, αὐτοψεὶ γνωρίσας αὐτὰ ἐν ἔτει 1652, ὁ ἄρχ ψ **Παῦλος**, διάκονος τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Μακαρίου Γ'[2]· οὗτοι μεταβαίνοντες εἰς τὴν Ρωσίαν ἐστάθμευσαν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, τοὺς τελευταίους τοῦ ἔτους 1652, ἐν Κων]πόλει· ὁ Παῦλος, λόγιος ἅμα καὶ φιλομαθὴς ὤν, ἐπεσκέφθη διάφορα μέρη τῆς Πόλεως καὶ συνέγραψεν ἀραβιστὶ τὰ τῆς ὁδοιπορίας καὶ τῶν ἐντυπώσεων αὐτοῦ· τὸ σύγγραμμα μετεφράσθη καὶ ἐδημοσιεύθη ἀγγλιστὶ μὲν τῷ 1829—1836 εἰς δύο τόμους, ρωσιστὶ δὲ τῷ 1896—1897 εἰς δύο τεύχη ὡσαύτως[3]. Ἐξ αὐτοῦ ἐσχάτως ὁ καθολικὸς ἱερεὺς Σ. Πετρίδης ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ τεύχει τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου (1900) τοῦ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένου περιοδικοῦ Échos d' Orient τὸ μέρος, τὸ διαλαμβάνον περὶ τῶν ἐν Κων]πόλει καὶ Γαλατᾷ ἡμετέρων ναῶν καὶ περὶ τοῦ τῶν δυτικῶν ναοῦ τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου λαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς τὰς περὶ τῶν ἐκλειψάντων τριῶν ἁγιασμάτων ἐν Γαλατᾷ εἰδήσεις.

1.—Ἁγίασμα ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας τῆς Χρυσοπηγῆς· εἶναι, λέγει ὁ Παῦλος, φρέαρ, ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ὁποίου τὸ ὕδωρ ἐθεράπευεν ἀσθενεῖς, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἡ ἐκκλησία. [Περὶ τῆς θέσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Χρυσοπηγῆς οὐδὲν γνωρίζομεν θετικόν].

2.—Ἁγίασμα ἔνδον τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τῆς κειμένης πλησίον τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἰησουιτῶν· [ὁ Πετρίδης θεωρεῖ τὸν συγγραφέα νοοῦντα «Ἐκκλησίαν τῶν Ἰησουιτῶν» τὴν τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου· ἑπομένως ἡ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἶναι ἡ καὶ σήμερον ὑπάρχουσα, προσεπικαλουμένη καὶ «τῶν Ποστανίων», πρὸς διάκρισιν ἄλλης ὁμωνύμου, πρὸ πολλοῦ ἐκλειψάσης τῆς «τοῦ Χριστοῦ τοῦ Κρεμαστοῦ» κατά τινας, ἴσως τῆς κατ' ἐπανάληψιν ἔν τισι Τουρκικοῖς σημειώμασι «Χριστὸς Χριστὸς» ὀνομαζομένης. Ἐν τῇ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ δὲν ὑπάρχει σήμερον ἁγίασμα].

3.—Ἁγίασμα ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. [Συμφωνοῦμεν τῷ Πετρίδῃ ὅτι αὕτη εἶναι ἡ «τῶν Χίων» ἐπικαλουμένη ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου· ἀλλὰ οὐδ' ἐν αὐτῇ ὑπάρχει σήμερον ἁγίασμα].

Ταῦτα εἶναι τὰ τρία λησμονηθέντα ἢ ὁπωσδήποτε ἐκλείψαντα ἁγιάσματα ἐν τῷ Γαλατᾷ· τὴν παντελῆ ἔκλειψιν οὐ μόνον τῶν ἁγιασμάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς μνήμης αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν θεωροῦμεν ἀπορίας ἀξίαν· τοιαῦται μνῆμαι καὶ παραδόσεις δυσκόλως ἐκλείπουσι, μάλιστα δ' ὅταν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, σώζωνται αἱ περιέχουσαι ἁγιάσματα ἐκκλησίαι· μήπως ὁ Παῦλος βλέπων τὰ φρέατα, τὰ ἀπαραίτητα ὄντα εἰς πᾶσαν ἐκκλησίαν πρὸς ὕδρευσιν διὰ τὸν καθαρισμὸν αὐτῶν, καὶ μὴ πληροφορούμενος ἐξελάμβανον αὐτὰ ὡς ἁγιάσματα; λίαν πιθανὸν θεωροῦμεν τοῦτο διὰ δύο λόγους· πρῶτον, διότι καὶ εἰς ἄλλας ἐκκλησίας ἀναφέρει ὑπάρχοντα ἁγιάσματα, τὰ ὁποῖα οὐδ' ἀλλαχόθεν γνωστὰ γίνονται, οὐδέ τις ἐξ ἀκοῆς καὶ παραδόσεως ἔχων εὕρηται γνωρίζων καὶ δεύτερον, διότι ἀναφέρων τὴν ὕπαρξιν ἁγιάσματος ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ὑψωμαθείων τῇ ἐν τῷ Κυπαρίσσῳ, παρατηρεῖ πόσον εἶναι συνήθεις ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Κων]πόλεως αἱ θαυματουργοὶ αὗται πηγαί!

Τὰ δὲ τὴν σήμερον σωζόμενα τρία ἁγιάσματα εἶναι :

1.— Ἁγίασμα τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου· πανηγυρίζεται τῇ 17 τοῦ Ἰανουαρίου, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάτρωνος Ἁγίου, καὶ εὑρίσκεται ἔνδον τῆς τῶν ὀρθοδόξων ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

2.— Ἁγίασμα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς· πανηγυρίζεται τῇ 26 Ἰουλίου, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἁγίας, καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ ὑπογείῳ τῆς ὑπ' ἀριθ. 175 τῆς ὁδοῦ Σαντουκτσιλάρ,(τῆς ἀπὸ τῆς πλατείας τοῦ Καράκιοϊ εἰς Τοπχανὲ ἀγούσης),ἰδιωτικῆς οἰκοδομῆς, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς.

3.— Ἁγίασμα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου· ἐπανηγυρίζετο τῇ 23 Ἀπριλίου, καὶ εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ τῶν Δυτικῶν ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, κειμένου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τσινάρ, μέχρι πρὸ τριῶν δεκαετηρίδων.

Περὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ὅ,τι ἱστορικὸν γνωρίζομεν ἡμεῖς περιλαμβάνομεν εἰς τὰ ἑξῆς, ὅστις δὲ πλειότερα ἢ ὀρθότερα γνωρίζῃ, ἂς συμπληρώσῃ ἢ διορθώσῃ τὰ ἡμέτερα.

Τὸ ἁγίασμα τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου εἶναι φρέαρ ἀβαθές, ἔχον ὑφάλμυρον ὕδωρ· εὑρίσκεται ὑποκάτω στασιδίου παρὰ τὸν ἀριστερὸν χορὸν καὶ κατέναντι τοῦ δεσποτικοῦ θρόνου τῆς εἰρημένης ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἀνοιγόμενον μόνον κατὰ τὴν μνήμην τοῦ ἐφ' οὗ τιμᾶται ἅγιον· ἐν οἷς ἔγραψε περὶ τοῦ ναοῦ τούτου καὶ ἐν τοῖς ἐγγράφοις ἃ ἐδημοσίευσεν ὁ **Μ.Γεδεὼν** ἐν τῷ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἱερέως **Εὐγενίου** βιβλίῳ «Ἡ Ζωοδόχος Πηγή»(ἐν Ἀθήναις,ΑΩΠΣΤ')οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἁγιάσματος τούτου· ἀλλ' οὐδ' ἡμεῖς πλειότερον ἁπλῆς μνείας αὐτοῦ ἔχομεν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα.

Τὸ ἁγίασμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἐπίσης εἶναι φρέαρ ἀβαθές, ἐν τῇ πρὸς τὸν δρόμον κατ' ἀνατολὰς γωνίᾳ μικροῦ ἀφεγγοῦς ὑπογείου, ἐν μέσῳ τοιχώματος ἔχοντος θύραν, ἐξάγουσαν εἰς ἕτερον βαθμίδας τινὰς ὑψηλότερον καὶ μεγαλείτερον ὑπόγειον, εἰς τὸ

2. 1647—1685. *Θ. Ἀριστοκλῆς.* Κωνσταντίου ἐλάσσ. συγγρ., περὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ πατριαρχ., ἀριθ. 147.

3. Ἡ μὲν ἀγγλικὴ μετάφρασις διατιμᾶται ἐν Λονδίνῳ λίρας στερλ. 3 καὶ σελ. 3, ἡ δὲ ρωσσικὴ ρούβλ. 2.40.

ὁποῖον καταβαίνει ὁ ἐπισκέπτης διὰ κλίμακος ἐκ τῆς ἐσωτέρας αὐλῆς τῆς οἰκοδομῆς· ἀφ' ἧς ἐποχῆς πρὸς εὔρυνσιν τῆς ὁδοῦ ἐκόπησαν αἱ προσόψεις τῶν ἑκατέρωθεν αὐτῆς οἰκοδομῶν, μένει καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τὴν ὁδὸν τὸ ὑπόγειον, ἐν ᾧ εἶναι τὸ ἁγίασμα· ἐκτὸς μικροῦ τινος ἀκόσμου κιονοκράνου, τμήματος νέας πλακὸς μαρμαρίνης, καὶ πολλῶν τύπων σταυροῦ διὰ καπνοῦ ἀνημμένης λαμπάδος σχεδιασθέντων ἐπὶ τῆς ὀροφῆς, οὐδὲν ἄλλο σημειώσεως ἄξιον παρετηρήσαμεν. Ἡ οἰκοδομή, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει σήμερον τὸ ὑπόγειον, κτῆμα προσοδοφόρον τυγχάνει τῆς Α. Ἐξ. τοῦ Μουσταφᾶ Ζεκῆ πασᾶ, Ὑπουργοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, ἐξ ἀγορᾶς ἀπὸ τῆς ἀρμενικῆς οἰκογενείας Δούζ-ογλου· λήγοντος τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ἦτο οἰκία, βακουρική, ἀνήκουσα ἐξ ἡμισείας εἰς τὸν Χατζῆ-Παλάσην Καλπακτζῆν καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Χατζῆ-Ζαρείραν· ἀρχομένου δὲ τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ὁ Χατζῆ-Ηλιάσης δι' «αὐλικοῦ ἀφιερωτικοῦ γράμματος» ἀφιέρωσε τὸ μερίδιον αὐτοῦ, τὸ ἥμισυ τῆς οἰκίας εἰς τὴν ἱερὰν ἐκκλησίαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τῶν Ποστανίων, ἐπὶ ὅροις μαρτυροῦσι τήν τε εὐσέβειαν καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς συζύγου φιλόστοργον πρόνοιαν τοῦ ἀνδρός· οἱ ἰθύνοντες τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα μετὰ συνενοριτῶν ἀνήνεγκαν τὴν πρᾶξιν εἰς τὸν τὸ πρῶτον τότε ἀνελθόντα τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Καλλίνικον Ε', ὅπως ἐν τῷ κυριαρχικῷ αὐτοῦ δικαιώματα ἐπικυρώσῃ τὴν σύμβασιν· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐξεδόθη ἐπιβεβαιωτικὸν γράμμα, σωζόμενον ἐν πρωτοτύπῳ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς εἰρημένης ἱερᾶς ἐκκλησίας· ἀντεγράψαμεν αὐτὸ ἐν ἔτει 1896, τηρήσαντες τὰς ἀπαντώσας ἀνορθογραφίας. Ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς:

(ἕπεται συνέχεια)

ΞΕΝΟΦΩΝ ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ

ΜΝΗΜΕΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ

(ἀνέκδοτα)

ΤΠΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ε. ΛΑΤΡΙΩΤΟΥ*

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν τοῦ Σεραπίωνος[10] εἰσὶ γνωσταὶ νῦν δύο ἐπιστολαί[11]. Ἡ πρὸς τὸν Εὐδόξιον[12] ἐγράφη, ὡς δῆλον ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐξορίας τοῦ Σεραπίωνος καὶ ἔστι πλήρης εὐσεβείας.

«Μὴ ἀθύμει πάσχων, ἔγραφεν ὁ ἱεράρχης, ἀλλ' εὐθύμει πιστεύων, καὶ μὴ κατάπιπτε νοσῶν, ἀλλ' εὐτόνει μὴ ἁμαρτάνων, καὶ μὴ νόμιζε χαλεπὴν τὴν νόσον, μόνη γὰρ χαλεπὴ ἡ ἁμαρτία».

Ἡ ἑτέρα ἐπιστολὴ τοῦ Σεραπίωνος περιέχει ζωηρὰν καὶ περιπαθῆ περιγραφὴν τῶν ὑψηλῶν πλεονεκτημάτων τοῦ μοναχικοῦ[13] βίου καὶ τῶν μειονεκτημάτων τοῦ κοσμικοῦ.

Ἐν τινι συγγράμματι τοῦ Σεραπίωνος ἀνέγνω ὁ Εὐάγριος τοὺς ἑπομένους ὡραίους λόγους τοῦ θείου τούτου πατρὸς «ὁ νοῦς μὲν πεπoκὼς πνευματικὴν γνῶσιν τελείως καθαίρεται, ἀγάπη δὲ τὰ φλεγμαίνοντα μόρια τοῦ θυμοῦ θεραπεύει· πονηρὰς δὲ ἐπιθυμίας ἐπιρρεούσας ἵστησιν ἐγκράτεια».

Ἐν τῇ κοπτικῇ γλώσσῃ ὑπάρχει βίος τοῦ ἁγίου Μακαρίου συγγραφεὶς ὑπὸ τοῦ Σεραπίωνος[14].

Κατὰ τὸ Λαυριωτικὸν τεῦχος καλεῖται ἐπίσκοπος Θμουσέως, κατ' ἄλλους Θμούεως, καὶ κατὰ τὴν Πατρολογίαν Μιγνίου Θμουΐτων· κατὰ τοὺς καταλόγους τῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν τῆς Αἰγύπτου ἡ ἐπισκοπὴ Θμουΐς ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Αὐγουσταμνήκης. Κατὰ τοὺς λεξικογράφους «Θμουΐς ἀρχαία πόλις τῆς κάτω Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ Νείλου, πρωτεύουσα τοῦ Θμουΐτου νομοῦ (Τεμοῦ).

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Συρίαν ὑπῆρχε πόλις καὶ ἐπισκοπὴ Θμούϊς (Θμούη), ὡς τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος, ὅπερ ἀναφέρει ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Φώτιος ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ συνειλεγμέναις «Συναγωγαῖς καὶ ἀποδείξεσιν ἔκ τε Συνοδικῶν καὶ » ἱστορικῶν Γραφῶν περὶ ἐπισκόπων καὶ μητροπολι» καὶ λοιπῶν ἑτέρων ἀναγκαίων καὶ ἐκκλησιαστικῶν » ζητημάτων»[15].

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 212—213.

10. Κατὰ τὸν Ἱερώνυμον ὁ Σεραπίων ἔγραψε καὶ πραγματείαν περὶ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ψαλμῶν, καὶ πρὸς διαφόρους ὠφελίμους ἐπιστολάς.

11. Ὁ καρδινάλιος Μάϊος ἀνήγγειλεν ὅτι δημοσιεύσει λόγον τοῦ ἁγίου Σεραπίωνος περὶ τοῦ ἁγίου Μακαρίου.

12. Ὁ σοφὸς ἐκδότης οὐκ ἐβεβαίωσεν εἰ ὁ Εὐδόξιος, περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθά ἐστιν αὐτὸς ἐκεῖνος ὃς κατέσχεν ἐκ διαδοχῆς τοὺς θρόνους τῆς Γερμανικίας καὶ Ἀντιοχείας, καὶ κατόπιν ἐγένετο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· οὗτος ἦν ἐπί τινα χρόνον ὀπαδὸς τῆς Ἀρειανῆς αἱρέσεως.

13. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐξεδόθη ὑπὸ Μαΐου καὶ Μιγνίου πατρὸς μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως.

14. Spicil. Roman Τόμ. IX. σελ. 144.

15. Ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον μετὰ σημειώσεων καὶ καλοῦ προλόγου παρὰ Φραγκίσκου τοῦ Φοντάνα, οὗτινος ὀρθοτέρα ἐστὶν ἡ δευτέρα τῶν περὶ τῶν κεφαλαίων τούτων δύο γνωμῶν, ὅτι δηλονότι ταῦτα εἰσι σχεδάρια ἑτοιμαζομένου συγγράμματος τοῦ Φωτίου. Τὸ βιβλίον ἤδη ἀπέβη σπάνιον, καὶ ὡς εἰκάζεται, παρεδόθη τῷ Ἡφαίστῳ ὑπὸ τῶν παπικῶν ἕνεκα τοῦ προλόγου, ὅστις ὀλίγον ἀρέσκει τοῖς εὐσεβεστέροις αὐτῶν κατὰ τὸν Μάϊον (Φωτίου ἀμφιλόχια σελ. μθ'. Εὑρίσκονται ἐν Πατρολογίᾳ Migne Τόμ. 104).

Ἐρώτησις. Πότε καθηρέθη ἐπίσκοπος, καὶ πάλιν ἐδέχθη κανονικῇ εὐθύτητι ἢ τῇ τοῦ ἰδίου λαοῦ παρακλήσει.

Ἀπόκρισις. Ἐν διαφόροις μὲν Συνόδοις καὶ ὑπὸ διαφόρων

Ἐν τῇ Πατρολογίᾳ Μιγνίου εἰσὶ κατακεχωρισμένα τὰ ἑξῆς ἔργα τοῦ ἁγίου πατρός. Τόμ. 40.

Βιβλίον κατὰ Μανιχαίων	Σελ. 900
Ἐπιστολὴ πρὸς Εὐόδιον ἐπίσκοπον	» 924
Ἐπιστολὴ πρὸς μονάζοντας . . .	» 925

Ἐκτὸς τούτων ἔγραψε·

1. Περὶ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ψαλμῶν.

2. Ὠρελίμους τινὰς ἐπιστολὰς πρὸς διαφόρους, ἀλλὰ ταῦτα ἀπωλέσθησαν (Φιλολογικὴ καὶ Κριτικὴ Ἱστορία Κ. Κοντογόνου. Τόμ. Β').

Ὁ Μέγας ἅγιος Ἀθανάσιος ἔγραψε πρὸς αὐτὸν τὰς ἑξῆς τέσσαρας ἐπιστολάς.

1. Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρείου.

2. Κατὰ τῶν βλασφημούντων καὶ λεγόντων κτίσμα εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

3. Κατὰ τῶν λεγόντων κτίσμα τὸν Υἱόν.

4. Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Καὶ νῦν ἐλθωμεν εἰς τὰ ἐν τῷ Λαυριωτικῷ τεύχει διασωθέντα ἔργα τοῦ ἁγίου πατρός. Ταῦτα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ ῥώσου καθηγητοῦ Ἀλεξ. Δημητριεβτκη, ἀλλ' εἰς ὀλίγους ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐγένοντο προσιτά. Ἐνδιαφέρουσαν ἄρα θεωροῦμεν τὴν δημοσίευσιν ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» τοὐλάχιστον τῶν τριῶν εὐχῶν ἐπὶ χειροθεσίᾳ Διακόνου, Πρεσβυτέρου καὶ Ἐπισκόπου, καὶ τοῦτο ὅπως δοθῇ ἀφορμὴ τοῖς ἀριστίοις πρὸς μελέτην.

α') Ἂν αἱ εὐχαὶ αὗται ἦταν πρὸς χρῆσιν μόνον τοῦ ἁγίου Πατρὸς ἢ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

Πατέρων τοῦτο πολλάκις ἐγένετο, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου γέγονεν καὶ ἐπὶ Μαρκελλίου ἐπισκόπου Ἀγκύρας, καὶ Μακαρίου καὶ ἑτέρων πολλῶν, ὡς εἴρηται· παρακλήσει δὲ λαοῦ ζητοῦντος τὸν ἴδιον παιμένα, ἐγένετο ἐπὶ Ἡρακλᾶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, οὗ διάδοχος Διονύσιος, εἶτα Μάξιμος, καὶ μετ' αὐτὸν Θεωνᾶς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἅγιος ἱερομάρτυς Πέτρος. Ἐγένετο δὲ ταῖσδε· ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἁγιωτάτου Ἡρακλᾶ Ἀλεξανδρείας, Ὠριγένης ὁ καλούμενος Ἀδαμάντιος, τὴν ἰδίαν φανερῶς ἐξηγούμενος αἵρεσιν τετράδι καὶ παρασκευῇ. Τοῦτον τοίνυν ὡς παραποιοῦντα τὴν ὑγιαίνουσαν διδασκαλίαν καὶ παραχαράσσοντα τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἐχώρισεν ὁ αὐτὸς ἅγιος Ἡρακλᾶς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐδίωξε τῆς Ἀλεξανδρείας· ὁ δὲ αὐτὸς ἐκκήρυκτος Ὠριγένης ἀπερχόμενος εἰς τὰς τῆς Συρίας, κατήντησεν εἰς πόλιν Θμούην, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καθήρησε τὸν Ἀμμώνιον, καὶ κατέστησεν ἀντ' αὐτοῦ ἐπίσκοπον Φίλιππόν τινα, νεώτερον μέγαν πολιτευτὴν ἐν τῷ χριστιανισμῷ. Ὕστερον δὲ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς αὐτῆς πόλεως ὁ εἰρημένος πάπας Ἡρακλᾶς, ἐδέξατο αὖθις ἐπίσκοπον τὸν Ἀμμώνιον, καὶ παρέδωκεν ἀμφοτέραις τῷ Ἀμμωνίῳ φημὶ καὶ τῷ Φιλίππῳ τὴν ἐπισκοπὴν Θμούην· μετὰ δὲ τὸ ἀποστῆναι τὸν ἅγιον Ἡρακλᾶν ἐκεῖθεν, ὁ μὲν θαυμαστὸς Φίλιππος οὐδόλως ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀλλ' ἐξηγουμένου τοῦ Ἀμμωνίου ἦγουν λειτουργοῦντος, ἱστάμενος διετέλει ὀπίσω αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς Ἀμμωνίου· ὅτε δὲ ἐκοιμήθη Ἀμμώνιος, τότε ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ Θρόνου ὁ Φίλιππος, καὶ ἐγένετο τῶν ἐπισήμων ἐν ἀρετῇ, καὶ θαυμαζομένων ἐπισκόπων.

β') Πότε ἐγκατελείφθησαν, καὶ εἰσήχθησαν αἱ νῦν ἐν χρήσει ἀγνώστων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

Εὐχαὶ Σεραπίωνος.

1. Χειροθεσία καταστάσεως Διακόνου.

Πάτερ τοῦ μονογενοῦς, ὁ τὸν Υἱὸν συναποστείλας καὶ διατάξας τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πράγματα καὶ κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τάξεις δεδωκὼς εἰς ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν τῶν ποιμνίων, ἐκλεξάμενος ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους εἰς λειτουργίαν τῆς καθολικῆς σου Ἐκκλησίας· ὁ ἐκλεξάμενος διὰ τοῦ μονογενοῦς σου τοὺς ἑπτὰ διακόνους καὶ χαρισάμενος αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον, κατάστησον καὶ (τόνδε) διάκονον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὸς ἐν αὐτῷ πνεῦμα γνώσεως καὶ διακρίσεως, ἵνα δυνηθῇ μεταξὺ τοῦ λαοῦ τοῦ ἁγίου καθαρῶς καὶ ἀμέμπτως διακονῆσαι ἐν τῇ λειτουργίᾳ ταύτῃ διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ σοι ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἐν ἁγίῳ Πνεύματι καὶ νῦν καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

2. Χειροθεσία καταστάσεως Πρεσβυτέρων.

Τὴν χεῖρα ἐκτείνομεν Δέσποτα Θεὲ τῶν οὐρανῶν Πάτερ τοῦ μονογενοῦς σου, ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ δεόμεθα ἵνα τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ἐπιδημήσῃ αὐτῷ. Φρόνησιν αὐτῷ χάρισαι καὶ γνῶσιν καὶ καρδίαν ἀγαθήν. Γενέσθω ἐν αὐτῷ πνεῦμα θεῖον, πρὸς τὸ δύνασθαι αὐτὸν οἰκονομῆσαι τὸν λαόν σου, καὶ πρεσβεύειν τὰ θεῖά σου λόγια, καὶ καταλλάξαι τὸν λαόν σου Σοὶ τῷ ἀγεννήτῳ Θεῷ ὁ χαρισάμενος ἀπὸ τοῦ πνεύματος τῷ Μωσέως ἐπὶ τοὺς ἐκλελεγμένους πνεῦμα ἅγιον· μέρισον καὶ (τῷδε) πνεῦμα ἅγιον ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ μονογενοῦς εἰς χάριν σοφίας καὶ γνώσεως καὶ πίστεως ὀρθῆς, ἵνα δυνηθῇ Σοὶ ὑπηρετῆσαι ἐν καθαρᾷ συνειδήσει διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ Σοὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἐν ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

3. Χειροθεσία καταστάσεως Ἐπισκόπων.

Ὁ τὸν Κύριον Ἰησοῦν ἀποστείλας εἰς κλῆρόν ὅλης τῆς οἰκουμένης· ὁ δι' αὐτοῦ τοὺς ἀποστόλους ἐκλεξάμενος· ὁ κατὰ γενεὰν καὶ γενεὰν ἐπισκόπους ἁγίους χειροτονῶν. Ποίησον ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας καὶ (τόνδε) ἐπίσκοπον ζῶντα, ἐπίσκοπον ἅγιον τῆς διαδοχῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ δὸς αὐτῷ χάριν καὶ πνεῦμα θεῖον, ὃ ἐχαρίσω πᾶσι τοῖς γνησίοις σου δούλοις καὶ προφήταις καὶ πατριάρχαις. Ποίησον αὐτὸν ἄξιον εἶναι ποιμαίνειν σου τὴν ποίμνην ἔτι τε ἀμέμπτως καὶ ἀπροσκόπτως ἐν τῇ ἐπισκοπῇ διατελεῖτω διὰ τοῦ μονογενοῦς σου Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ Σοὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἐν ἁγίῳ Πνεύματι καὶ νῦν καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ

ΚΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΑΡΕΣΚΕΙΑΣ

ΤΗ Γ'. ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

ἀπαγγελθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ

ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου Δημητρίου Γεωργιάδου

Καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. *

Πόσον δικαίως καὶ πόσον πατρικῶς μέμφεται ὁ Θεὸς ἐν τῷ προφήτῃ Ἡσαΐᾳ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ λέγων «ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην αὐτοῦ, Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω . . . . . ». Ὅταν δὲ τοιουτοτρόπως δὲν γνωρίζωμεν τὸν εὐεργέτην, ὅταν καὶ ν' ἀρνηθῶμεν αὐτὸν τολμῶμεν, τοῦτο δὲν εἶνε ὕβρις; Ἐὰν καὶ ἐλαχίστου ἀκόμη φίλου τὴν ὀργὴν ἐξεγείρωμεν, ὅταν τυχὸν ἐπαισχυνθῶμεν αὐτὸν ἐνώπιον ἄλλων, πόσῳ μᾶλλον παροργίζομεν τὸν Θεὸν ἐπαισχυνόμενοι αὐτόν; Τίς ἀμφιβάλλει ὅτι ὡς σκεύη κεραμέως θὰ συντρίψῃ ἡμᾶς καὶ θὰ ταράξῃ ἡμᾶς ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ; Δὲν εἶνε τοῦτο ἐσχάτη ἄνοια νὰ φοβῆταί τις νὰ ὁμολογήσῃ τὸν Κύριον ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἐκεῖνον δηλαδὴ τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ θεωρῇ καύχημα καὶ σωτηρίαν αὐτοῦ; δὲν εἶνε αὐτοκαταδίκη νὰ ἀρνῆταί τις ὅτι εἶνε χριστιανὸς διότι τυχὸν οἱ μὴ τοιοῦτοι νὰ ἐμπαίζωσιν αὐτόν; Ναί, ἀγαπητοί, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πᾶσα ἀπόκρυψις τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου καὶ πᾶσα συγκάλυψις τῶν θρησκευτικῶν ἡμῶν πεποιθήσεων γινομένη πρὸς εὐαρέσκειαν τῶν ἄλλων ἢ ἐκ φόβου μὴ προσκρούσωμεν εἰς τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν εἶνε ἄρνησις τοῦ Θεοῦ καὶ δικαίως συνεπάγεται καὶ τὴν ἄρνησιν ἡμῶν ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου «ὃς ἂν ἐπαισχυν-» θῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους . . . καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν . . . ». Ἀλλὰ τί λέγει ὁ Κύριος «ὃς ἂν ἐπαισχυνθῇ με *καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους* ἤτοι πᾶν ὅ,τι εἶπον καὶ ἐνετειλάμην ὑμῖν. Ναί, καὶ ἐκεῖνος εἶνε ἀνθρωπάρεσκος, ὅστις ἐπαισχύνεται ὄχι μόνον τὸν Κύριον, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους καὶ ἐντολὰς αὐτοῦ. Σήμερον δὲν ἐπαισχυνόμεθα τὸν Κύριον διότι παρῆλθον οἱ χρόνοι καθ' οὓς οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἐχθροὶ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ὀνόματος, ἀλλὰ σήμερον ἐπαισχυνόμεθα τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἐπαισχυνόμεθα τὰς θείας αὐτοῦ ἐντολὰς καὶ ὑπακούομεν οὐχὶ εἰς τὰ παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου ἀλλ' εἰς τὰ ἐντάλματα τοῦ κόσμου. Τὸ Εὐαγγέλιον παραδείγματος χάριν λέγει: «ἀλήθειαν λαλεῖτε ἕκαστος μετὰ τοῦ πλη-» σίον αὐτοῦ», ὁ κόσμος λέγει: μὴ εἴπῃς τὴν ἀλή-θειαν διότι θὰ δυσαρεστήσῃς πολλούς, κρύπτε αὐτὴν ἂν ἦσαι ἔμπορος ἵνα κερδήσῃς· ὁ κόσμος τουτέστι διπλωματίαν καὶ ψευδολογίαν συνιστᾷ. Τὸ Εὐαγγέλιον λέγει: «ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων», «μὴ ἄρεσκε ἀνθρώποις, ἀλλὰ γίνου Θεοῦ δοῦλος», ὁ κόσμος ὅμως λέγει: κολάκευε πάντας διὰ τὸ συμφέρον καὶ σὺν τῷ λέγοντι ναί, λέγε ναί, καὶ σὺν τῷ ἀρνουμένῳ λέγε οὔ. Τὸ Εὐαγγέλιον λέγει: «μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε» ὁ κόσμος ὅμως λέγει: μὴ ἐλέγξῃς ἵνα μὴ βλαβῇς, ἀλλὰ βλέπων κάμμυε τὰ ὄμματα καὶ ἀκούων βύε τὰ ὦτά σου ἵνα εὐδοκιμήσῃς. Ἡ γραφὴ λέγει: «ριζωσον ἐν τοῖς μέλεσί σου τὸν φόβον τοῦ Κυρίου» καὶ μνημόνευε πάντοτε ὅτι παντε-πόπτης ἐστί, ὁ κόσμος λέγει: ἐὰν δύνασαι ἐν τῷ κρυπτῷ πάτησον ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν ἄλλων, ἵνα ἀναδειχθῇς καὶ δοξασθῇς. Τὸ Εὐαγγέλιον ἀπαιτεῖ ἁγνὰ ἐλατήρια τῶν πράξεων ἡμῶν «τοῦ δὲ κόσμου ἡ καρδία σποδός». Ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ ἀντιπαρα-βάλω τὰ ὑψηλὰ ῥήματα τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τὸ σκό-τιον πνεῦμα τοῦ αἰῶνος τούτου; «ὁ κόσμος ὅλος, ὡς λέγει ὁ ἀπ. Ἰωάννης, ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (α'. 5,19) καὶ ἑπομένως πᾶσα ὑπακοὴ καὶ ἀφοσίωσις εἰς αὐτὸν εἶνε διὰ τὸν Θεὸν ὕβρις. Καὶ ἀφοῦ ἀγαπητοὶ τοσοῦ-τον θεοστυγὲς εἶνε τὸ πάθος τοῦτο, ἀφοῦ φυγαδεύει πᾶσαν χάριν καὶ ἐπιχορηγίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὑποβάλ-λει ἡμᾶς εἰς τὸν βαρὺν κλοιὸν τῆς κοσμολατρείας καὶ ὑλοφροσύνης κρίνετε *πόσον εἶνε ἐπιζήμιον εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον ἰδίᾳ* καὶ εἰς πᾶσαν τὴν κοινωνίαν καθόλου.

Ἡ ὅλη, ἀγαπητοί, εὐγένεια τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς συνίσταται ἐν τούτῳ, ὅτι ἔχει συνείδησιν, λογικότητα καὶ ἐλευθερίαν βουλήσεως καὶ διὰ ταῦτα ὑπερτερεῖ τῶν πάντων καὶ εἶνε βασιλεὺς τῆς κτίσεως. Ὁ ἀνθρωπάρεσκος ὅμως σχίζει τοὺς τίτλους τούτους τῆς εὐγενείας διότι ἐπιβάλλει σιγὴν εἰς τὴν συνείδη-σιν αὐτοῦ, τυφλώνει τὸν ὀρθὸν αὐτοῦ λόγον καὶ εἰς τὴν θέλησιν αὐτοῦ θέτει ὅρια ξένα. Ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις δεικνύουσιν εἰς αὐτὸν τί τὸ ὀρθόν, τί τὸ δίκαιον καὶ ἀληθές, ἀλλ' ἐκεῖνος σπουδάζων νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἢ καὶ φοβούμενος αὐτούς, τὸ ὁποῖον εἶνε ὑπὸ ἄλλην τινὰ ὄψιν ἀνθρωπαρέσκεια ἐπίσης, προσπαθεῖ νὰ καταπνίξῃ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ. Οὕτως οἱ γονεῖς τοῦ τυφλοῦ τοῦ Εὐαγγελίου καταπατοῦσι τὴν πεπληροφορημένην αὐτῶν συνείδη-σιν καὶ παρασιωπῶσι τὸν τελεστὴν τοῦ θαύματος τῆς ἰάσεως τοῦ υἱοῦ αὐτῶν. Οὕτω καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἀρ-χόντων Ἰουδαίων ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν «οὐχ ὡμολόγουν ὅμως αὐτόν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένων-ται» διότι ἠγάπησαν, λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, «τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ὑπὲρ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' οὕτω πράττων ὁ ἀνθρωπάρεσκος παρὰ τὴν θείαν αὐτοῦ φύσιν τὴν προτρέπουσαν εἰς τὸ ἀγα-θὸν καὶ ἀναγκαζόμενος πάντοτε κατ' ὀρθαλμοδου-λείαν νὰ συμμορφῶται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις ἐκείνων, ὧν τὴν εὔνοιαν καὶ ὑπόληψιν ἐπιζητεῖ, καθίσταται

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 213—214.

δοῦλος αὐτῶν καὶ τῶν κακῶν αὐτῶν σχεδίων καὶ ὁμοιάζει πρὸς τὴν σκιὰν τὴν ἄνευ συστάσεως καὶ αὐθυπαρξίας, ἥτις κινεῖται πάντοτε κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ προβάλλοντος αὐτὴν σώματος. Οὕτω δὲ ἀνελεύθερος, ἄνευ σθένους χαρακτῆρος, ἀσυνείδητος, τετυφλωμένος λογικῶς, δεδουλωμένος τὸ φρόνημα, ὑποβιβάζεται εἰς τὰ ἔσχατα καὶ ἐξευτελίζει τὴν θείαν αὐτοῦ εἰκόνα καὶ γίνεται ὄργανον παντὸς ψεύδους καὶ πάσης κακίας «ὁ ἄνθρωπος θέλων πεῖσαι, ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος (εἰς Γαλ. 1, 10) πολλὰ ὑπουλα ποιεῖ καὶ διεστραμμένα καὶ ἀπάτῃ κέχρηται καὶ ψεύδει, ὥστε πεῖσαι καὶ ἑλεῖν τὴν τῶν ἀκουόντων γνώμην». Ἐν ὀλίγαις λέξεσιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου γίνεται σατάν: «ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ, λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων».

Ἀρ᾽ οὖ δὲ τοσοῦτον ὀλέθριον καὶ ἐπιζήμιον εἶνε τὸ πάθος τοῦτο εἰς αὐτὸν τὸν ἀνθρωπάρεσκον κρίνατε ἤδη πόσας κακίας γεννᾷ τοῦτο **καὶ πόσον δύναται νὰ διαφθείρῃ τὴν κοινωνίαν εἰς ἣν ἤθελε διαδοθῇ.**— Ἐννοεῖται ὅτι ὅπου τὰ πάντα πράττονται πρὸς τὸ θεαθῆναι καὶ πρὸς τὸ προσελκύειν τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ὑπόκρισις στήνουσι μεγαλοπρεπεῖς τοὺς θρόνους αὐτῶν. Κοινωνίαι ἐπίσης ἐν αἷς αἱ πεποιθήσεις καὶ αἱ ἰδέαι δὲν ἀντιμετωπίζονται, ἀλλ᾽ οἱ μὲν ὑποχωροῦσιν εἰς τοὺς δὲ δι᾽ ἀνθρωποφοβίαν ἢ ἀνθρωπαρέσκειαν, τοιαῦται κοινωνίαι εἶναι ἐν παρακμῇ καὶ φέρουσιν ἐν ἑαυταῖς τὸν σκώληκα τῆς φθορᾶς· ἂν μελετήσῃ τις τὰ αἴτια διὰ τὰ ὁποῖα νεώτεροί τινες λαοὶ σρριγώδεις καὶ ἀκάθεκτοι βαίνουσιν εἰς τὴν πρόοδον καὶ κατέχουσι σήμερον τὰ σκῆπτρα τοῦ ἐξευγενισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ θὰ ἴδῃ ὅτι τὸ πᾶν ὀφείλεται εἰς τὴν πάλην τὴν διεξαγομένην μεταξὺ τῶν ἰδεῶν καὶ πεποιθήσεων ἑνὸς ἑκάστου ἐλευθέρως ἐκφραζομένων. Τὴν πάλην ταύτην τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ὀρθοῦ κατὰ τοῦ ψευδοῦς, τοῦ φωτὸς κατὰ τοῦ σκότους, εἰσήγαγεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸς ὁ Κύριος ὅστις ἦλθε «βαλεῖν πῦρ καὶ μάχαιραν» καὶ ἔκτοτε αὕτη διαρκεῖ, μόνον δὲ ἀριλόσοφος νοῦς δύναται νὰ λυπῆται διὰ τοῦτο, διότι ἡ πάλη αὕτη δὲν εἶνε ἔρις ἀλλὰ τοιαύτη σύγκρουσις πεποιθήσεων ἐξ ἧς προέρχεται φῶς· ὡς ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν νεφῶν ἀστραπή. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἐδημιούργησε τοὺς ἀνθρώπους ἐν ἀμοιβαίᾳ ἐξαρτήσει καὶ ἕκαστος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ πλησίον, ἀλλὰ δὲν εἶνε διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον οὐδὲ χριστιανικὸν νὰ ἐπιβρύνῃ τις τὴν ἐξάρτησιν ταύτην εἰς σημεῖον τοιοῦτον ὥστε νὰ ἐξευτελισθῇ θυσιάζων τὰς ἰδίας ἀρχὰς καὶ πεποιθήσεις αἵτινες εἶνε ἱεραὶ καὶ ἀπαραβίαστοι. Οἱ σπουδάσαντες τὰ ἤθη ἀνωτέρων κοινωνιῶν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἐγκύψαντες γνωρίζουσιν πόσον μεγάλη κατάκτησις εἶνε ἡ τῆς ἀρχῆς τοῦ σεβασμοῦ τῶν συνειδήσεων καὶ πόσοι αἰῶνες παρῆλθον, ἵνα βαθίσῃ ἡ ἀνθρωπότης τὸ βῆμα τοῦτο, ἵνα ἀναγνωρισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀναστηλωθῇ πλέον ἡ ἰδία αὐτῶν. Κοινωνίαι ὅμως ἐν αἷς ἀρχαὶ αὗται εἶνε ἄγνωστοι, κοινωνίαι ἐν αἷς ὡς φρόνησις καὶ ἀρετὴ θεωρεῖται ἡ καθυπόταξις τῆς ἰδίας βουλήσεως εἰς τὴν τῶν ἰσχυροτέρων, κοινωνίαι ἐν αἷς ἡ συνθηκολόγησις τῆς ἰδίας συνειδήσεως ἀπέναντι τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κόσμου δὲν θεωρεῖται ὡς τι αἰσχρὸν καὶ ἀνταλκίδειον, τοιαῦται κοινωνίαι εἶνε σαπραὶ καὶ προωρισμέναι εἰς θάνατον.

Καὶ διατί, ἀδελφοὶ χριστιανοί, ὡς γνώμονα καὶ ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς διαγωγῆς καὶ τῶν πεποιθήσεων ἡμῶν νὰ ἔχωμεν τό: τί θὰ εἴπῃ ὁ κόσμος; Διὰ τί νὰ φοβώμεθα ἀπὸ υἱοῦ ἀνθρώπων οἳ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθησαν; (Ἡσαΐου 51,12) διατί νὰ λησμονῶμεν ὅτι «πάντες οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ διωχθήσονται»; διατί νὰ μὴ προτιμῶμεν νὰ εἴμεθα βράχοι εἰς ὧν τὰς κορυφὰς οὐδέποτε φθάνουσι τὰ κύματα τῆς χαμερπείας καὶ κολακείας; διατί νὰ εἴμεθα ὄχι δρῦς ἀλλὰ κισσός ὅστις ἕρπει καὶ λήγει τὸν κορμὸν τῆς δρυὸς ἵνα ἀνυψωθῇ; διατί αἱ γονυκλισίαι καὶ αἱ ὑποκλίσεις καὶ ἡ κύρτωσις τῆς σπονδυλικῆς; Ποῦ βαίνει τοιαύτη κοινωνία ἐν ᾗ ἡ ἀρετὴ δειλὴ καὶ ἐρυθριῶσα κρύπτεται, αἱ δὲ ἰδέαι καὶ πεποιθήσεις συγκλώθονται καὶ συγκαλύπτονται; Τοιαύτη κοινωνία γεννᾷ ἕνα Πιλᾶτον ὅστις θυσιάζει καὶ τὸν Χριστὸν ἵνα τὸ ἀρεστὸν ποιήσῃ. Μέχρι τοσούτου κακοῦ φθάνει κοινωνία ἀνθρωπάρεσκος καὶ ἀνθρωπόθελος! Τοσοῦτον δεινὸν λοιπὸν εἶνε ἡ ἀνθρωπαρέσκεια: Θεοστυγὴς πρὸς τὸν Θεόν, ἐξευτελεστικὴ καὶ καταστρεπτικὴ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, φθοροποιὸς καὶ ἀποσυνθετικὴ πρὸς τὴν κοινωνίαν. Ἀλλ᾽ ἐπὶ πᾶσι δὲν θεωρῶ ἄσκοπον νὰ δείξω εἰς ὑμᾶς καὶ πόσον μωρὰ καὶ γελοία εἶνε ἐνίοτε αὕτη δι᾽ ἑνὸς παραδείγματος λαμβανομένου ἐκ τῆς αὐτοβιογραφίας ἑνὸς παγκοσμίου φήμης ἀπολαύοντος μεγάλου φιλοσόφου: Οὗτος ἔζη ἔν τινι πόλει τῆς μικρᾶς Ἑλβετίας, συχνὰ δὲ ἐζήτει ἀνάπαυσιν τῶν κόπων του ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀπομεμακρυσμένων δένδρων· συνέβη εἰς μίαν τῶν ἐκδρομῶν αὐτοῦ νὰ ἔχῃ ὡς ἀκόλουθον καὶ σύντροφον ἄσημόν τινα χωρικόν, ὅστις ἐνίοτε παρηκολούθει αὐτὸν ζητῶν βεβαίως νὰ ἀποκτήσῃ οὕτω ἀξύλην τινὰ ἐν τῷ ἡλίῳ τοῦ σοφοῦ ἐκείνου ἀνδρός· κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐκάθισαν ὑπὸ εὐτυχίου τι δένδρον κατάφορτον ὡραίων καρπῶν· ὁ σοφὸς βλέπων αὐτοὺς προκλητικοὺς ἔφαγε μετὰ ὀρέξεως ἀρκετὴν ποσότητα, ὁ δὲ χωρικὸς παρετήρει αὐτὸν ἐν σιωπῇ καὶ ὅτε ἐτελείωσεν ἡ ἑστίασις τότε ἁπλούστατα λέγει τῷ σοφῷ: βεβαίως γνωρίζεις, ὅτι οἱ καρποὶ οὗτοι εἶνε δηλητηριώδεις:

Δι᾽ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀνέκραξεν ἕξαλλος ὁ σο-

φός, διατί δὲν μοὶ εἶπες τοῦτο ἐνωρίτερον; δὲν ἐτόλμησα, ἀπεκρίθη ἀφελῶς, νὰ λάβω τὴν ἐλευθερίαν ταύτην! Πόσοι καὶ ἐξ ἡμῶν δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τὸν μωρὸν τοῦτον χωρικὸν καὶ οὐ μόνον ἀφίνουσι τοὺς ἄλλους νὰ τρώγωσι τοὺς καρποὺς τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πολλάκις ἐκ φόβου ἀνθρωπαρέσκου τρώγουσιν αὐτούς!

Τοιοῦτον λοιπὸν καὶ τοσοῦτον δεινὸν ἡ ἀνθρωπαρέσκεια. Πλὴν πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἀπαλλαγῶμεν τοῦ πάθους τούτου ἢ καὶ ὅλως νὰ μὴ κυριευθῶμεν ὑπ' αὐτοῦ; ἤτοι ποῖα εἶνε τὰ προφυλακτικὰ καὶ θεραπευτικὰ τούτου μέσα; τοῦτο ἔρχομαι εὐθὺς ἀμέσως νὰ ἀναπτύξω πρὸς ὑμᾶς ἔτι μικρὸν ἐπισπώμενος τὴν ὑμετέραν προσοχήν.

(ἕπεται τὸ τέλος)

ΣΧΟΛΩΝ ΤΕΛΕΤΑΙ

Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου.

Ἀναβαλόντες ἐλλείψει χώρου τὰ κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ ἐν Πέραν ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου, γενομένην τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ, δημοσιεύομεν ταῦτα σήμερον.

Ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς τελειοφοίτοις καὶ τῶν βραβείων τοῖς ἀριστεύσασι τῶν μαθητῶν ἐγένετο ἐν τῇ εὐρείᾳ αἰθούσῃ τοῦ Ἑλλην. Φιλολογ. Συλλόγου ἐν μέσῳ πυκνοτάτης φιλομούσου ὁμηγύρεως, προεξαρχούσης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἰωακείμ, περιστοιχιζομένου ὑπὸ συνοδικῶν καὶ ἐνδημούντων ἀρχιερέων καὶ ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν. Παρέστη δὲ καὶ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος μετὰ τινων ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας, οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ζήσης Θ. Ζήση, Ἀλεξ. Γάγκος, Σ. Καζαγόβας, Ἀντ. Σούρλας καὶ Ὑποκρ. Ζαγκνάρης, ἡ Α. Ε. ὁ Κ. Καραθεοδωρῆς, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, καὶ ἄλλα ἔγκριτα μέλη τῆς διαπρεποῦς Κοινότητος.

Τῆς νενομισμένης ἱερᾶς τελετῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, χορὸς μαθητῶν ἔμελψε τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ» καὶ μετὰ τὸ πέρας καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων ἀνεκρούσθη ὁ ὕμνος Χαμηδὲ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Εἶτα ὁ γυμνασιάρχης ἐλλόγιμος Μ. Κεφάλας ἀνελθὼν τὸ βῆμα ἀνέγνω λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῆς παιδευτικῆς ἐπαυσίου πορείας τοῦ τε ἐν λόγῳ παιδευτηρίου ὡς καὶ πασῶν τῶν ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τοῦ Ζωγραφείου ὑπαγομένων λαμπρῶν Σχολῶν τῆς Κοινότητος, ὑποδείξας τὰ βελτιώσεως καὶ διαρρυθμίσεως χρῄζοντα. Μετέπειτα ψαλέντος ὕμνου πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων ἀξιότιμος Χ. Χρηστίδης ἰατρὸς ἀνέγνω τὴν τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν φυτωρίων ἀφορῶσαν ἔκθεσιν, ἐν λεπτομερείᾳ ἐκθέμενος πάντα τὰ σχετικὰ καὶ περάνας τὸν λόγον διὰ προσφορωτάτης προσκλήσεως πρὸς τοὺς ἀποφοιτῶντας. Οἱ τελειόφοιτοι, ἐν οἷς κρατιστεύσας ἦν ὁ Ἀλεξ. Κ. Καραθεοδωρῆς, υἱὸς τοῦ ἐξοχ. Κ. Καραθεοδωρῆ, ἔλαβον τὰ πτυχία ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, Ἥτις ἐπισφραγίζουσα τὴν τελετὴν ἔλεξε τάδε:

Φίλτατα τεκνία,

Πρόῤῥωθεν θυμῷ τῆς σεβαστῆς ἐφορείας, τῆς ἀξιοτίμου διευθύνσεως καὶ τοῦ λοιποῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ διανύσαντες αἰσίως καὶ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος, συνήλθομεν ὅπως συνευφρανθῶμεν πάντες εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην πανδαισίαν.

Κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ὥραν πρώτιστον καθῆκον ἡμῶν τῶν ἐκπροσωπούντων τὴν Ἐκκλησίαν ἡγούμεθα ν' ἀποδώσωμεν τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς τὸν ἀείμνηστον ἐκεῖνον ἄνδρα, τὸν ἀνδρύσαντα τὸ πολυτελέστατον τοῦτο ἵδρυμα, ἐν ᾧ στεγαζομένη ἡ μαθητεύουσα νεότης ἀνέτως ποιεῖται τὰς σπουδὰς αὐτῆς. Οὐχὶ μόνον σεβασμὸν ἀλλὰ καὶ εὐγνωμοσύνην ἐκφράζω πρὸς αὐτὸν, γεραίρων δὲ τὰ φιλογενῆ αἰσθήματα, ὑφ' ὧν διεπνέετο, δέομαι τοῦ Ὑψίστου νὰ καταταξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων.

Πρὸς τούτοις εὐγνωμοσύνην ἐκφράζομεν καὶ εἰς πάντας μηθέντων τοῖς τελειοφοίτοις, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ προσλαλιᾶς ἀπηύθυνε πολλὰς πατρικὰς νουθεσίας πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπαινέσας τὴν ζηλωτὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἱδρυτοῦ Χρ. Χατζηχρήστου, πολλὰς τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰ ὠφελήματα τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ παρεχομένου διὰ τῆς προαγωγῆς καὶ ὅλονὲν ἐπὶ τὰ πρόσω προκοπῆς τοῦ Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου, κατέστεψεν αὐτὸ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ζωγραφείου Γυμνασίου.

Σεμνοπρεπεστάτη καὶ ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς φιλομούσου ὁμηγύρεως ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ π. μ. ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς ἀποφοιτῶσι τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου. Τῆς εὐσήμου ταύτης πνευματικῆς ἑορτῆς προέστη ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης περιστοιχούμενος ὑπὸ πολλῶν συνοδικῶν καὶ παρεπιδημούντων ἀρχιερέων καὶ ἄλλων κληρικῶν. Εἰς τὴν τελετὴν παρῆσαν πρὸς τούτοις ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος μετά τινων ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας, οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ζήσης Θ. Ζήση, Ἀλεξ. Γάγκος, Σ. Καζαγόβας, Ἀντ. Σούρλας καὶ Ὑποκρ. Ζαγκνάρης, ἡ Α. Ε. ὁ Κ. Καραθεοδωρῆς, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, καὶ ἄλλα ἔγκριτα μέλη τῆς διαπρεποῦς Κοινότητος.

Τῆς νενομισμένης ἱερᾶς τελετῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, χορὸς μαθητῶν ἔμελψε τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ» καὶ μετὰ τὸ πέρας καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων ἀνεκρούσθη ὁ ὕμνος Χαμηδὲ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Εἶτα ὁ γυμνασιάρχης ἐλλόγιμος Μ. Κεφάλας ἀνελθὼν τὸ βῆμα ἀνέγνω λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῆς παιδευτικῆς ἐπαυσίου πορείας τοῦ τε ἐν λόγῳ παιδευτηρίου ὡς καὶ πασῶν τῶν ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τοῦ Ζωγραφείου ὑπαγομένων λαμπρῶν Σχολῶν τῆς Κοινότητος, ὑποδείξας τὰ βελτιώσεως καὶ διαρρυθμίσεως χρῄζοντα. Μετέπειτα ψαλέντος ὕμνου πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων ἀξιότιμος Χ. Χρηστίδης ἰατρὸς ἀνέγνω τὴν τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν φυτωρίων ἀφορῶσαν ἔκθεσιν, ἐν λεπτομερείᾳ ἐκθέμενος πάντα τὰ σχετικὰ καὶ περάνας τὸν λόγον διὰ προσφορωτάτης προσκλήσεως πρὸς τοὺς ἀποφοιτῶντας. Οἱ τελειόφοιτοι, ἐν οἷς κρατιστεύσας ἦν ὁ Ἀλεξ. Κ. Καραθεοδωρῆς, υἱὸς τοῦ ἐξοχ. Κ. Καραθεοδωρῆ, ἔλαβον τὰ πτυχία ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, Ἥτις ἐπισφραγίζουσα τὴν τελετὴν ἔλεξε τάδε:

Φίλτατα τεκνία,

Πρόῤῥωθεν θυμῷ τῆς σεβαστῆς ἐφορείας, τῆς ἀξιοτίμου διευθύνσεως καὶ τοῦ λοιποῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ διανύσαντες αἰσίως καὶ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος, συνήλθομεν ὅπως συνευφρανθῶμεν πάντες εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην πανδαισίαν.

Κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ὥραν πρώτιστον καθῆκον ἡμῶν τῶν ἐκπροσωπούντων τὴν Ἐκκλησίαν ἡγούμεθα ν' ἀποδώσωμεν τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς τὸν ἀείμνηστον ἐκεῖνον ἄνδρα, τὸν ἀνδρύσαντα τὸ πολυτελέστατον τοῦτο ἵδρυμα, ἐν ᾧ στεγαζομένη ἡ μαθητεύουσα νεότης ἀνέτως ποιεῖται τὰς σπουδὰς αὐτῆς. Οὐχὶ μόνον σεβασμὸν ἀλλὰ καὶ εὐγνωμοσύνην ἐκφράζω πρὸς αὐτὸν, γεραίρων δὲ τὰ φιλογενῆ αἰσθήματα, ὑφ' ὧν διεπνέετο, δέομαι τοῦ Ὑψίστου νὰ καταταξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων.

Πρὸς τούτοις εὐγνωμοσύνην ἐκφράζομεν καὶ εἰς πάντας

τοὺς ἐπιζῶντας καὶ βοηθοῦντας τὴν ἡμετέραν σχολὴν πρὸς μόρφωσιν τῆς ἡμετέρας νεότητος, τοὺς ποικιλοτρόπως ὑπὲρ αὐτῆς μεριμνῶντας καὶ φροντίζοντας.

Καὶ ἤδη πρὸς ὑμᾶς ἀποτεινόμενοι ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν λόγους τινὰς εἰς τὸ μέλλον ὑμῶν ἀναφερομένους. Εἰς τοῦτο μᾶς προέλαβεν ὁ τε προλαλήσας ἔφορος καὶ ὁ ἐλλόγιμος Σχολάρχης, σοφὰς δόντες ἡμῖν συμβουλὰς καὶ ὑποθήκας. Ταῖς νουθεσίαις αὐτῶν συνεναι τὰς ἐμάς, σᾶς συνιστῶ ὅπως ἐν τῷ βίῳ σας ἔχητε πάντοτε ὡς ὑπογραμμὸν τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ θεῖα αὐτοῦ διδάγματα, ὀφείλετε δ' ἀκραδάντως νὰ τηρῆτε ὅσα ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ὡς πρὸς τὸν ἐθνισμόν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν ἐδιδάχθητε.

Ἐν τῇ λογοδοσίᾳ αὐτοῦ ὁ ἐλλόγιμος διευθυντὴς ὑπέδειξε τὰ ἐν τῇ ἐκπαιδευτικῇ τῆς Σχολῆς πορείᾳ τρωτὰ μέρη. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἡμῶν πράγματα δὲν ἔχουσιν ὡς ἔδει νὰ ἔχωσιν, ἀναλόγως πρὸς τὰς περικυκλούσας ἡμᾶς περιστάσεις. Τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἔλλειψιν, ἀλλ' ὡς σημεῖον κινδύνου πρὸς τὴν πρόοδον. Ὅταν ἀναγνωρίζωμεν τὰς ἐλλείψεις ἡμῶν καὶ ἔχωμεν ἔρεισιν πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῶν, εὐκολον εἶναι νὰ καλύψωμεν τὰ τρωτὰ καὶ περιπατήσωμεν τὴν ὁδὸν τῆς προόδου.

Πολλὰ ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἡμῶν συστήματος. Βεβαίως δὲν εἶμαι ἐγὼ τὸ κατάλληλον πρόσωπον ὅπως ἐκφέρω αὐθεντικὴν ἐπὶ τούτου γνώμην. Ἀλλὰ πρακτικῶς κρίνων τὰ πράγματα εὑρίσκω τρία κύρια σημεῖα σκέψεως ἐν τῷ ζητήματι. Πρῶτον φρονῶ ὅτι δὲν δυνάμεθα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ν' ἀποχωρισθῶμεν ἀπὸ τῆς κλασικῆς παιδεύσεως, σφάλλονται δὲ οἱ τοῦτο ἐπιδιώκοντες. Σφάλλονται ἐπίσης δεύτερον οἱ ζητοῦντες ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, αὐτὴν τὴν ὁποίαν γράφομεν καὶ λαλοῦμεν, διὰ γλωσσαρίου πεπατημένου, μὴ ἀνήκοντος εἰς τὸν Ἕλληνα. Ὅσῳ δ' ἀφορᾷ τὸ τρίτον, τὰ πρακτικὰ σχολεῖα, οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων, ἀλλὰ δὲν πρέπει χάριν αὐτῶν νὰ καταργήσωμεν ἢ ἐλαττώσωμεν τὴν κλασικὴν παίδευσιν. Ἕτερον ἑκάτερον. Αἱ περιστάσεις θὰ μᾶς ὁδηγήσωσιν, ὅπως ἐξυρώμεν τὰ μέσα πρὸς πρακτικὴν μόρφωσιν τῆς νεότητος.

Ἐν τέλει ἐξ ἐγκαρδίου εὐγνωμοσύνης ὁρμώμενοι ὀφείλομεν νὰ διατυπώσωμεν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην εὐχὰς ὑπὲρ μακροημερεύσεως τοῦ Σουλτάνου ἡμῶν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ τοῦ παρέχοντος ἡμῖν πᾶσαν ἐλευθερίαν ἐν τῇ ἐκπαιδευτικῇ ἡμῶν κινήσει. Ἐπίσης εὐχαριστίας ἀπονέμω διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ὅπερ τοσαύτας εὐκολίας παρέχει ἡμῖν διὰ τὴν ἡμετέραν μόρφωσιν, καθόσον ταύτην μόνον ἐπιδιώκομεν.

Ἐκφράζω ἐπίσης εὐγνωμοσύνην πρὸς πάντας τοὺς συντρέχοντας εἰς τὸ ἔργον τῆς σχολῆς, καὶ εὐχαριστίας θερμὰς πρὸς τὴν σεβαστὴν ἐφορείαν, πρὸς τὸν ἐλλόγιμον γυμνασιάρχην καὶ διευθυντὴν καὶ λοιπὸν προσωπικὸν τῶν διδασκάλων.

Εὔχομαι ὁ Παναγαθὸς Θεὸς νὰ σᾶς ἐνισχύῃ, περισκέπῃ καὶ καθοδηγῇ ἐπὶ πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

Ἐθνικοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου.

Ὡσαύτως σεμνοτάτη καὶ ἐπιβλητικωτάτη, ὡς πάντοτε, ἐγένετο μ. μ. τῆς αὐτῆς Κυριακῆς ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων ταῖς ἀποφοιτώσαις τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου ἐν μέσῳ ἐπιλέκτου καὶ πολυπληθεστάτης ὁμηγύρεως. Καὶ κατὰ πᾶν μὲν ἔτος μετὰ πολλῆς τῆς σεμνοπρεπείας καὶ ἐπιβλητικότητος διεξάγεται ἡ πνευματικὴ αὕτη ἑορτὴ ἐν τῷ εὐαγεῖ τούτῳ φυτωρίῳ, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἐξήρθη ἡ ἀγαλλίασις καὶ εὐφροσύνη τῆς ὁμηγύρεως ἕνεκα τῆς συγκυρίας εὐώνων τινῶν γεγονότων, ὧν μνείαν ἐποιήσατο προκαταρχόμενος τῆς ἐτησίας λογοδοσίας ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἱδρύματος ἀξιότιμος Γ. Ἀποστολίδης· ἤτοι πρῶτον ὅτι, ἀρξαμένης νέας περιόδου τῆς λειτουργίας τοῦ ἐθνικοῦ καθιδρύματος ἐν τῷ νῦν καλλιπρεπεῖ μεγάρῳ, αἱ πρῶται ἀπόφοιτοι αὐτοῦ, ἐν αἷς καὶ ἡ νῦν σοφῶς διευθύνουσα αὐτὸ, ἐδέξαντο τὰ πτυχία αὐτῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', τὸ πρῶτον τότε πατριαρχεύοντος, καὶ ἤδη, ἀρχομένης τῆς δευτέρας εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ ἱδρύματος τὰ πτυχία ἐπιδίδονται ταῖς ἀποφοίτοις καὶ αὖθις ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὸ δεύτερον τὸν πατριαρχικὸν θρόνον κοσμούσης· δεύτερον ὅτι ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὸ ἀνώτερον παρ' ἡμῖν μορφωτήριον τῆς θηλείας νεότητος διὰ γράμματος σιγιλλιώδους φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐκηρύχθη εθνικὸν, ἄρα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐγκαινίσασα τὴν εἴσοδον τῆς πρώτης εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς γονιμωτάτης σταδιοδρομίας τοῦ σεμνείου, ἐνεκαίνιζεν ἤδη εὐοιώνως καὶ τὴν εἴσοδον τῆς δευτέρας. Τὰ σημεῖα ταῦτα τοῦ βίου τοῦ ἀγλαοῦ ἱδρύματος μετὰ μυχίας χαρᾶς ἐχαιρέτισεν ἡ ἐπίλεκτος ὁμήγυρις. Ἡ Α. Θ. Π. προεξάρχουσα τῆς ἑορτῆς περιεστοιχίζετο ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν ἁγίων συνοδικῶν, παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν, ἀρχιερατικῶν προϊσταμένων, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων Τόπων καὶ ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν.

Παρῆσαν δὲ πρὸς τούτοις ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτος μετὰ τενων ἐκ τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, ἀντιπρόσωπος τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας, ἀντιπρόσωπος τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, ὁ πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τῆς νομαρχίας, καὶ πάμπολλοι ἄλλοι λογάδες καὶ βαθμοῦχοι ὁμογενεῖς, λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες διαπρεπεῖς, ὧν τὰ ὀνόματα ἐλλείψει χώρου παραλείπομεν.

Τῆς εἰθισμένης ἱεροτελεστίας γενομένης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π., ἐψάλησαν ὕμνος πρὸς τὸν Θεὸν, εἶτα δὲ ἆσμα πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν φιλόμουσον Ἄνακτα ἡμῶν καὶ τὴν Α. Θ. Π. Εἶτα ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ γενικὸς γραμματεὺς Γεώργιος Ἀποστολίδης ἀπήγγειλεν εὐφραδῶς τὴν λογοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου ἀπεικονίσασαν ζωηρῶς τὴν αἰσίαν, θείᾳ ἀρωγῇ, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ βελτίω ἤδη πάντοτε χωροῦσαν παιδευτικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ ἱδρύματος. Τὸ ἔτος τοῦτο ἀπεφοίτησαν τοῦ Ζαππείου 29 ἐν ὅλῳ μαθήτριαι, ἤτοι 20 τοῦ Γυμνασίου, 7 τοῦ Διδασκαλείου καὶ 2 Νηπιαγωγοί.

Πρὸ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων ταῖς ἀνωτέρω ἀποφοίτοις, ἡ ἐλλογιμωτάτη διευθύντρια Εὐθαλία Ἀδὰμ, διὰ τῆς χαρακτιζούσης αὐτὴν εὐφραδείας καὶ στωμυλίας ἀπήγγειλε καλλιεπιστάτην καὶ πλήρη σοφῶν παιδαγωγικῶν ὑποθηκῶν πρὸς αὐτὰς προσλαλιὰν, ἀληθὲς ἀπαύγασμα μητρικῆς καὶ φιλοπάτριδος καρδίας, καὶ μύστιδος θείῳ ζήλῳ εἰδυίας μυσταγωγεῖν ἐν τῷ ἱερῷ ἔργῳ αὐτῆς. Ἅμα τῷ πέρατι τῆς πρωσλαλιᾶς ταύτης, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξέφρασε πρὸς τὴν λογίαν διευθύντριαν οὐ μόνον τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν Αὐτῆς ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτήν. Τῶν πτυχίων ἐπιδοθέντων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεβαψιλεύ-

σατο τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀκάματον διεύθυνσιν, τὸν καθηγητικὸν σύλλογον καὶ πρὸς πάντας τοὺς ὑπὲρ τοῦ παιδευτηρίου τούτου μοχθοῦντας καὶ κοπιῶντας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Χοροστασία.*— Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης προτιθέμενος νὰ προστῇ τῶν τελετῶν τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῖς ἀποφοίτοις τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου καὶ τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου ἐχοροστάτησε τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς ἐν τῷ ἐν Πέρᾳ ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδείων τῆς Παναγίας ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

—*Συνέντευξις.*— Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου μετέβη εἰς τὴν Υ. Π. καὶ ἔσχε συνέντευξιν μετὰ τῆς Α. Υ. τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων Ἀβδουρραχμὰν πασᾶ, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων τμηματάρχου τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου ἐξοχωτάτου Ζιβὲρ βέη.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμ. πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Αὐστροουγγαρίας βαρόνος Κάλιτς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ α' διερμηνέως Ποματσερ.

— Τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέψατο τοὺς ἐκ τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων Ἀλ. Γάγκον, Ζήσην Θ. Ζήσην, Σόλωνα Καζανόβαν καὶ Ἀντώνιον Σούρλαν.

—Τῇ Κυριακῇ τὰς ΑΑ. ΕΕ. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτον καὶ Κωνσταντῖνον Καραθεοδωρῆν, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

—*Ἀντεπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἰωαννίνων Γρηγορίου καὶ Χίου Κωνσταντίνου, τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων Ἀλεξάνδρου Γάγκου καὶ Ἐμμ. Ραετιβάν, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχ. Γραφείου Ἰω. Ταντταλίδου, τοῦ ἄρχοντος Καπου-κεχαγιᾶ Ἀντ. ἐφέντη Οἰκιάδου καὶ τῶν πατριαρχικῶν διακόνων ἐπιβᾶσα ἰδιαιτέρας ἁτμακάτου μετέβη εἰς Βόσπορον καὶ ἀντεπισκέψατο ἐν Κουσγουντζουκίῳ κατὰ πρῶτον τὴν Α. Σοφολογιότητα τὸν τοποτηρητὴν τῆς ἀρχιρραβινείας Μωϋσῆ Λευί. Τὴν ἐν τῷ προαστείῳ τούτῳ παρουσίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπωφελουμένη ἡ ἐν αὐτῷ ἑλληνικὴ Κοινότης παρεκάλεσεν ἐπιμόνως διὰ τῆς ἐφορείας καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ὅπως ἡ Α. Θ. Π. προσέλθῃ καὶ εὐλογήσῃ τοὺς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος ἐπὶ τούτῳ συναθροισθέντας χριστιανούς. Εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην ἐνδοῦσα ἡ Α. Θ. Π. μετέβη καὶ εὐλόγησε τὸ ἀθρόως συρρεῦσαν ἐκκλησίασμα λαλήσας πρὸς αὐτὸ περὶ καθηκόντων τῶν χριστιανῶν καὶ καταλήξας εἰς ἔκφρασιν ὀφειλομένης εὐγνωσύνης πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν σεπτὸν ἡμῶν καὶ λαοφιλῆ Ἄνακτα.

Ἐντεῦθεν ἀποχωρισθέντων τῶν σεβασμ. ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐντίμων συμβούλων καὶ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α. Πατριαρχ. Γραφείου καὶ τῶν π. διακόνων ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἄνω Βόσπορον καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Αὐστροουγγαρίας βαρόνον Κάλιτς, ἀναβαλοῦσα καὶ ἄλλας μελετωμένας ἐπισκέψεις ἕνεκα τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας.

— Προχθὲς δέ, τετάρτῃ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ Γ' ἐν συνοδίᾳ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰ. Ταντταλίδου ἐπιβὰς ἁτμακάτου μετέβη εἰς Βόσπορον καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α.Ε. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ρωσίας Ζηνόβιεφ, τὴν Α.Ε. τὸν πρεσβευτὴν τοῦ Μαυροβουνίου Μπάκιτς, τὴν Α.Ε. τὸν πρώην ἡγεμόνα τῆς Σάμου Στ. Μουσοῦρον πασᾶν, τὴν Α.Σ. τὸν μητροπ. Δέρκων Καλλίνικον, τὸν ἐρίτιμον ὁμογενῆ τραπεζίτην Λεωνίδαν Ζαρίφην, ἐν Νεοχωρίῳ τὴν Α. Μ. τὸν πατριάρχην πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδωνα, τὴν Α. Ε. τὸν ἄρχοντα Μ. Λογοθέτην Σ. Ἀριστάρχην βέην, τὸν Βασιλάκην βέην Ἰωαννίδην καὶ τὸν ἐρίτιμον Δημ. Εὐγενίδην. Εἰς δὲ τοὺς ἐξοχωτάτους Παυλάκην πασᾶ, Φενερλῆν, Ἀλ. Παντζίρην βέην, Κ. Βλαστάρην, καὶ ἄλλους ἡ Α. Θ. Π. ἔπεμψε διὰ τοῦ Δευτερεύοντος τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ.

— Σήμερον δὲ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Χαλκηδόνος Γερμανός, ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτος καὶ ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Εὐγ. Εὐγενειάδης.

— Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μετέβη τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς Χάλκην καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν πατριάρχην πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνον τὸν Ε'., τὴν Α. Μ. τὸν πατριάρχην πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημον καὶ τοὺς ἀξιοτίμους ὁμογενεῖς τραπεζίτας Κ. Ἰλιάκτον καὶ Α. Φωτιάδην.

—*Ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια.*— Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐχορήγησε τοῖς πανιερωτάτοις μητροπολίταις Ἀγκύρας Νικολάῳ καὶ Ξάνθης Ἰωακείμ, αἰτησαμένοις, τὴν ἄδειαν ὅπως ἔλθωσιν εἰς βασιλεύουσαν πρὸς περιθαλψιν τῆς ὑγείας αὐτῶν.

—*Ἐνοριακὸς κλῆρος.*—Τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ, προκειμένου νὰ συνέλθῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου εἰς συνεδρίαν αὐτῆς ἡ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή, πατριαρχικῇ κελεύσει, εἶχον προσκληθῇ

καὶ οἱ θεολόγοι προϊστάμενοι καὶ ἐρημέριοι τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ὅπως ἐν κοινῇ οὕτω συνεδρίᾳ γένηται σκέψις περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς καθόλου καταστάσεως τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου. Τῆς συνεδρίας ἐκείνης μετέσχον καὶ οἱ ἀρχιερατικοὶ προϊστάμενοι τῶν ἐνοριῶν Τατκούλων ἅγ. Παμφίλου Μελισσηνοῦ, Γαλατᾶ Σωτῆρος Χριστοῦ ἅγιος Συνάξεων Εὐγένιος καὶ Μ. Ρεύματος ἅγιος Κλαυδιουπόλεως Μιχαήλ. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν διαφόρων σκέψεων καὶ γνωμῶν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν ὑπομνήματος ἰδιαιτέρου περὶ ἐνοριακοῦ κλήρου, ὑποβληθέντος ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς Παναγίας Νεοχωρίου αἰδεσιμ. Στεφάνου Ἀθανασιάδου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν. Πατριάρχης Ἰωακεὶμ Γ' τὸ μὲν ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναστυτάσεως τοῦ ἄλλοτε λυσιτελῶς λειτουργήσαντος ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ πατριαρχίας Ἱερατικοῦ Συλλόγου, τὸ δὲ τὸν καταρτισμὸν Ἐπιτροπῆς, ἥτις καὶ ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ ἁγίου Παμφίλου Μελισσηνοῦ ὡς προέδρου, καὶ τῶν αἰδεσιμ. Νέστορος Σουσλίδου, Στεφάνου Ἀθανασιάδου καὶ τῶν πανοσιολ. Αἰμιλιανοῦ Δάγγουλα καὶ Ἀγαθαγγέλου Παπαναστασιάδου, ὅπως, μελετήσασα αὐτὴ τό τε ὑποβληθὲν ὑπόμνημα καὶ πάντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, συντάξῃ καὶ ὑποβάλῃ ἰδίαν ὑπόμνημα διὰ τὰ περαιτέρω.

— *Μητροπολίτης Μελενίκου.*—Τῇ π. τετάρτῃ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Μελενίκου Ἰωακείμ, προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ.

Ἐλλείψει χώρου τὰ ἑπόμενα χρονικὰ παρελείφθησαν ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου:

—*Καθαίρεσις διακόνου.* Τοῦ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου ἄλλοτε Ἐλασσῶνος καὶ νῦν Προικοννήσου Σωφρονίου χειροτονηθέντος διακόνου Παναρέτου ἀποβαλόντος τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκάλεσε τὸν εἰρημένον ἐνώπιον αὐτῆς καὶ συνεβούλευσε τὰ δέοντα. Τούτου ὅμως ἐμμείναντος εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος καθῄρεσεν αὐτόν.

—'*Αποχομὴ παρασήμων.*— Ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ ηὐδόκησεν, ἵνα ἅμα μὲν ἀπονείμῃ εἰς τοὺς ἐπισήμους ἀντιπροσώπους τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους, τοὺς συνοδεύσαντας μέχρι τῆς βασιλευούσης τὴν Α. Θ. Παναγιότητα παράσημα, ἅμα δὲ ποιήσηται αὐτοῖς χρηματικὴν δωρεὰν ὡς ἀπάνην διὰ τὴν εἰς ἅγιον Ὄρος ἐπιστροφὴν αὐτῶν. Οὕτω δὲ οἱ μὲν πανοσιολ. Γεράσιμος Λαυριώτης, ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Ὄρους ἐνταῦθα, Χρυσόστομος Λαυριώτης καὶ Χαρίτων Κουτλουμουσιανὸς ἐτιμήθησαν διὰ τοῦ μετζιδιὲ γ' τάξεως, οἱ δὲ πανοσιολ. Ἰάκωβος Γρηγοριάτης, Πορφύριος, Ἀθανάσιος, Σπυρίδων καὶ Ἰωακεὶμ Ἰβηρῖται διὰ τοῦ Ὀσμανιὲ δ' τάξεως.

Οἱ τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας ἀξιωθέντες ἀγιορεῖται Πατέρες, μεταβάντες τῇ ἐπαύριον ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφίντη Οἰκιάδου εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ, ὑπέβαλον διὰ τῆς ἀρχιγραμματείας τὴν πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν σεπτὸν Ἄνακτα θερμὴν αὐτῶν εὐγνωμοσύνην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΑΣΚΟΠΡΕΣΡΕΝΗΣ

Ἀριθ. 3.

Προσκαλεῖται ἡ Βάγκα Τριπκοβίτσα τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένη, ὑπήκοος ὀθωμανὴ ἐκ Πρεσρένης, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς ὅπως τὴν πρώτην Πέμπτην καὶ ὥραν τρίτην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ρασκοπρεσρένης αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἰωαννικίου Ἰωάνου, κατοίκου Ὀραχόβτσας ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Τσάριγραδ Γλάσνικ».

Ἐν Πρισρένῃ, τῇ 22 Ἀπριλίου 1901.

ὁ Πρόεδρος

† **ὁ Ραϊκοπρεσρένης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ**

ὁ Γραμματεὺς

ΝΕΔΕΛΚΟΣ ΣΤΕΦΗΤΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. πρωτ. 40.

Προσκαλεῖται ὁ Ἰωάννης Τοπούζης, καθολικὸς τὸ δόγμα, ὑπάλληλος, ὑπήκοος ὀθωμανός, ὁρμώμενος ἐκ Σμύρνης, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας Ἰ. Τοπούζη, θυγατρὸς Α. Παπαδοπούλου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, διαμενούσης ἐν Ἐλασσῶνι, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν Τσαριτσάνῃ, τῇ 22 Ἀπριλίου 1901.

ὁ Πρόεδρος

† **ὁ Ἐλασσῶνος ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ**

ὁ Γραμματεὺς

ΚΑΛΑΝΘΗΣ Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.